

Mein Kampf

by

Adolf Hitler

PREDGOVOR

Prvog aprila 1924. godine, na osnovu presude minhenskog narodnog suda, izrečene tog istog dana, morao sam da započnem svoje tamnovanje u tvrđavi u Landsbergu na reci Lehu. Time mi se posle mnogo godina neprekidnog rada pružila po prvi put mogućnost, da pristupim pisanju jednog dela, koje je od mnogih bilo traženo, a za koje sam i sam osećao da je svrsishodno za pokret. Tako sam se odlučio da u dva toma knjige postavim jasno ne samo ciljeve našeg pokreta, već da iscertam i sliku njegovog razvoja. Iz nje će se moći više naučiti nego iz svake čisto doktrinarne rasprave. Pritom sam takođe imao i priliku da dadnem prikaz svog sopstvenog postojanja, ukoliko je ovo potrebno za razumevanje kako prvog tako i drugog toma, i za razbijanjeonog od strane jevrejske štampe raspirivanog lošeg i izopačenog formiranja slike o mojoj ličnosti. Ovim delom se pritom ne obraćam strancima, već onim pripadnicima pokreta, koji mu pripadaju srcem i čiji razum sada teži unutrašnjem prosvetljenju. Znam da je ljude manje moguće pridobiti pisanom rečju, a mnogo više izgovorenom, da je svaki veliki pokret na ovoj zemljinoj kugli svoj rast imao da zahvali velikim govornicima, a ne onim velikanima koji su pisali.

Pa ipak se za ravnomerno i jedinstveno zastupanje jedne nauke mora postaviti, ispisati njeno načelo

za uvek. Na taj način bi oba ova toma trebalo da važe kao kameni temeljci koje prilažem zajedničkom delu.

Napomena – ovaj primerak »Mein Kampfa« koji upravo imate pred sobom sadrži i prvi i drugi tom! On je nastao kao moja želja da postoji i u ovakvoj jednoj elektronskoj verziji kako bi se misli i ideje poslednjeg heroja čovečanstva približile svima onima koji su zainteresovani da istinu saznaju.

U poslednje vreme imali smo priliku da nas mediji, pre svega bioskop i televizija, zatrpaju lažnom i namerno iskrivljenom slikom o čoveku koji se sada, sa pravom, sa ove vremenske distance može nazvati vizionarom. Njegovo odrastanje i njegov život će pred vama teći, ovog puta ne u slici već u rečima koje je on sam postavio na papir te "davne" i ne tako daleke 1924. godine. Njegove misli, reči i dela, kao i tumačenje istih, sada zavise samo od Vas.

Adolf Hitler je osoba koja je iz pepela podigla Nemačku nakon 1. svetskog jevrejskog rata! Oni koji potajno vladaju svetom iz svoje senke, to mu nisu nikada oprostili! Njegov put nacional-socijalizma i njegov pogled na svet ih je užasn timer do te mere da su bili spremni za novo krvoprolieće! Tako je i bilo.

POSVETA

Dana 9.11.1923. u 12 sati i 30 minuta popodne, padoše smrću pred Feldhernhalom kao i u dvorištu nekdašnjeg Ministarstva rata u Minhenu u vernome uzdanju u ponovni vaskrs svoga naroda sledeći muževi:

- Alfarth Feliks ; trgovac, rođen 5. jula 1901.
- Bauriedl Andreas ; šeširdžija, rođen 4. maja 1879.
- Casella Theodor ; bankarski činovnik, rođen 8. avgusta 1900.
- Ehrlich Wilhelrn ; bankarski činovnik, rođen 19. avgusta 1894.
- Faust Martin ; bankarski činovnik, rođen 27. januara 1901.
- Hechenberger Anton ; bravar, rođen 28. septembra 1902.
- Komer Oskar ; trgovac, rođen 4. januara 1875.
- Kuhn Karl ; šef-kelner, rođen 26. jula 1897.
- Laforce Karl ; student, rođen 28. oktobra 1904.
- Neubauer Kurt ; sluga, rođen 27. marta 1899.
- Claus von Pape ; trgovac, rođen 16. avgusta 1904.
- Rickmers Johan ; konjički oficir, rođen 7. maja 1881.
- Dr Ing. Max Erwin von Scheubner-Richter ; rođen 9. januara 1884.
- Stransky Lorenz ; inženjer, rođen 14. marta 1900.
- Wolt Wilhelrn ; trgovac, rođen 19. oktobra 1898.

- Theodor von der Pfordten ; Savetnik vrh. Suda, rođ. 14.05.1873.

"Landsberg" tvrđava-zatvor
16. oktobar 1924. god. **Adolf Hitler**

U RODITELJSKOM DOMU

Kao srećno predodređenje važi za mene to da mi je sudbina za mesto rođenja naznačila upravo Braunau na reci In. Ne leži li taj gradić na granici onih dveju nemačkih država, čije ponovno ujedinjenje se nama mladima postavlja kao životni zadatak koji se mora izvršiti svim sredstvima!

Nemačka i Austrija mora ponovo nazad u veliku Nemačku Majku zemlju, i to ne samo usled nekakvih ekonomskih računica. Ne, ne,... čak ako bi ovo ujedinjenje, ekonomski gledano, bilo nepotrebno, pa ako bi ono kao takvo bilo čak i štetno, ipak bi se moralo dogoditi. **ISTA KRV SPADA U JEDNO ZAJEDNIČKO CARSTVO !** Nemački narod toliko dugo neće posedovati nikakvo moralno pravo za kolonijalno političko delovanje, dok god on već jednom ne uspe da svoje sopstvene sinove obuhvati u jednu zajedničku državu.

Tek kada granice Rajha obujme i poslednjeg Nemca, da se ne bi više morala neprestano nuditi sigurnost njihovog prehranjivanja, javilo bi se na osnovu ugroženosti, nevolje sopstvenog naroda, moralno pravo za osvajanje stranih zemljišta i teritorija. Plug je onda mač, a iz ratnih suza izrasta za potomstvo hleb dnevni i nasušni.

Tako mi izgleda da je ovaj mali gradić simbol jednog velikog zadatka. Međutim, i u jednom drugome još pogledu ističe se ovaj gradić kao opomena u našem današnjem vremenu. Pre više od sto godina zadobilo je ovo neupadljivo gnezdo, kao poprište tragične nesreće što je potresla celu nemačku naciju, tu prednost da zauvek bude pominjano u analima bar nemačke istorije. U vremenu najdubljeg ponižavanja naše otadžbine pao je tu za svoju takođe i u nesreći žarko voljenu Nemačku Ninberfanin Johanes Palm gradski knjižar ubeđeni nacionalista i neprijatelj Francuza. Uporno i hrabro je odbijao, da oda svoje sukrivce i glavne saradnike. Dakle, baš kao Leo Slageter.

On je, doduše, kao i ovaj prethodni, bio denunciран Francuskoj od strane jednog predstavnika vlade. Jedan augzburški šef policije zadobio je tu tužnu "slavu" i tako dao primer za ugled novonemačkim vlastima u Rajhu gospodina Severinga. U ovome zracima nemačkog mučeništva pozlaćenom gradiću na reci In živeli su krajem šezdesetih godina prošlog veka moji roditelji, Bavarci po krvi,

Austrijanci po državljanstvu, otac kao državni činovnik pod zakletvom, veran obavezama, mati vična domaćinskim ženskim poslovima, a pre svega odana nama deci u uvek punoj ljubavi i brizi. Malo je još samo iz tog vremena ostalo u mom sećanju, jer već posle nekoliko godina morao je moj otac da napusti tek zavoljeni granični gradić, da se zaputi niz In i u Pasau da stupi na novu dužnost: dakle, baš u Nemačkoj. Ali, sudbina austrijskog carinskog činovnika značila je onda česta "lutanja". Već za kratko vreme, kasnije, došao je otac u Linc i tamo je na kraju otišao u penziju. Naravno, za starog gospodina to nije moralo da znači istovremeno i "odmor". Kao sin jednog siromašnog, malog čoveka nije se on već jednom davno mogao da skraši kod kuće. S još ni sasvim punih trinaest godina zavezao je ondašnji mladić svoj rančić i odjurio iz zavičaja, iz Valdvirtela. Uprkos pokušajima da ga odvrte "iskusni" seljani, odlutao je on u Beč, da bi tamo naučio neki zanat. To beše bilo pedesetih godina prošloga veka. Svakako teška odluka dati se tako na put u neizvesnost sa samo tri guldena u džepu. Kada je, međutim, trinaestogodišnjak napunio sedamnaest godina, položio je svoj šegrtski ispit, no nije time postao i zadovoljan. Pre bi se moglo suprotno reći. Dugo vreme ondašnje bede i siromaštva, večnog jada i tuge, učvrstilo je odluku mladića, da se mane zanata, da bi se postalo nešto "više".

Ako je nekada sirotom mladiću u selu gospodin pop izgledao kao otelotvorenje svih ljudskih dosežućih

visina, tako isto je sada bilo u vidokrugu moćno narastajućeg velegrada Beča sa dostojanstvom državnog činovnika. Sa punom žilavošću jednog bedom i siromaštvom već kod upola detinjstva izraslog junoše, prokrčio je sebi put mali sedamnaestogodišnjak nošen novom odlukom i postade državni činovnik. Posle dvadeset i tri godine, mislim, cilj je bio dostignut. Te tako izgleda da je uslov za ispunjenje zaveta postignut, zaveta koji je sebi dao siroti junak, a to je da se ne vrati u drago roditeljsko selo, pre no što ne postane neko i nešto. Sada je cilj bio ostvaren, samo, niko iz sela se više nije mogao setiti nekadašnjeg malog dečaka, a njemu samome opet to selo postade tuđe.

Kada je konačno kao pedesetogodišnjak otišao u penziju, nije on to mirovanje u mirovini mogao ni jedan jedini dan da podnese kao "badavadžija". Kupio je u blizini gornjoaustrijske varošice Lambaha jedno imanje, prionuo da ga obrađuje i time se u okruženju jednog drugog, radom bogatog života ponovo vrati poreklu i praishodištu svojih očeva. U to vreme su se u meni učvrstili prvi ideali. Sva ona jurnjava naokolo u slobodnom prostoru, dugi put ka školi, kao i druženje sa robusnim momčinama, koje je posebno moju majku ispunjavalo kadkad gorkom brigom, uslovalo je da sam mogao postati sve drugo samo ne nekakav metiljavko koji se drži kućnog praga. Da sam dakle u ono vreme na bilo koji način ozbiljnije razmišljao o svom budućem životnom

pozivu, moja simpatija u tom slučaju nipošto ne bi bila na liniji životnog puta moga oca. Verujem čvrsto da se već onda, moj govornički talenat razvijao u formi manje ili više žučnih rasprava s drugarima. Postadoh mali četovođa, koji je u školi onda lako i takođe i veoma dobro učio, a koga je inače teško bilo muštrati. Pošto sam u svom slobodnom vremenu pohađao i nastavu pevanja u samostanu kanonika u Larnbahu, imao sam i najbolju priliku da sve češće uzneseno uživam u sjaju raskošno blistavih crkvenih svetkovina. Šta je bilo prirodnije nego to, da mi je, tačno onako kao nekada mome ocu mali gospodin seoski popa, sada i meni gospodin iguman izgledao kao najviši ideal kome treba stremiti ?! Bar povremeno je to i bio slučaj. Pošto međutim gospodin otac kod svog prznice sina nije bio iz razumljivih razloga u stanju da ceni njegove govorničke talente, u smislu da bi se na osnovu njih mogli izvući povoljni zaključci o budućnosti sopstvenog izdanka, nije naravno mogao da nađe razumevanja ni za sinovljevu mladalačku misaonost.

Svakako da je sa očinskom zabrinutošću pratio dvojnost te mladalačke prirode. I zaista, vrlo uskoro izgubi se ta privremena čežnja za tim sveštenečkim pozivom, da bi se odmah našlo mesta nadama primerenim mome temperamentu. Pri uronjavanju u očinsku biblioteku, naišao sam na raznorazne knjige vojnog sadržaja, među kojima i na jedno narodsko izdanje o nemačko-francuskom ratu

1870/71. Bila su to dva toma jednog ilustrovanog časopisa iz tih godina, koji otad postaje moja omiljena lektira. Nije dugo potrajalo, a ta velika herojska borba postade moj najveći unutrašnji doživljaj. Od tada sam sve više sanjao i maštao o svemu što bi bilo kako stajalo u vezi s ratom ili sa vojništvom. Ali i u drugom jednom pogledu moralo je ovo postati za mene od naročitog značaja. Po prvi put se u meni javilo pitanje, iako još u ne sasvim jasnoj predstavi, da li je i kakva je razlika između Nemaca koji su se tukli u toj bici i drugih? Ta zašto u tome ratu nije sadejstvovala i Austrija, zašto nije ratovao i moj otac, a isto tako i svi oni drugi u Austriji za opštu stvar Nemaca? Zar mi ovde nismo isto kao upravo i svi ostali Nemci? Zar svi mi ne pripadamo zajedno jednom narodu? Ovaj problem počeo je po prvi puta da rije po mom malome mozgu. Sa osećanjem unutrašnje zavisti moradoh na oprezno postavljeno pitanje da spoznam i odgovor, a to je da ne poseduje svaki Nemač tu sreću da pripada Bizmarkovom carstvu.

Tako nešto nisam mogao da shvatim. Trebalo je da studiram. Iz čitavog mog bića, a još više na osnovu mog temperamenta, poverova moj otac da je mogao da izvuče zaključak, kako bi humanistička gimnazija predstavljala suprotnost mojim predispozicijama. Realna škola činilo mu se da bi bolje odgovarala. U tom mnenju ga je posebno još više učvrstila moja upadljiva sposobnost za crtanje, nastavni predmet koji je, po njegovom uverenju, bio zapostavljen u

austrijskim gimnazijama. A možda je i njegov preteški sopstveni životni napor još uvek bio odlučujući, da manje ceni humanističke studije, kao po njegovom shvatanju nepraktične. U osnovi bio je, međutim, veoma voljan da zaključi, da bi isto tako, kao i on, naravno i njegov sin trebalo, pa čak i morao da postane državni činovnik. Njegova gorka mladost je učinila da mu je ono što je postigao izgledalo mnogo više, nego ovaj rezultat njegove gvozdene vrednoće i sopstvene delotvorne snage. Bio je to ponos jednoga koji je sam sebe ostvario, ponos koji ga je pobuđivao, da i svog sina dovede u isti, a ako je moguće, naravno i viši životni položaj, tim pre što je sopstvenom marljivošću u životu mogao svome detetu sada mnogostruko da olakša njegovo postajanje. Pomisao na odbijanje onoga, što je njemu nekad bilo sadržaj čitavog života, izgledala mu je ipak neshvatljivom.

Tako je odluka oca jednostavna, određena i jasna, u njegovim sopstvenim očima sama po sebi razumljiva. Najzad to bi, s obzirom na njegovu u ogorčenoj egzistencijalnoj borbi celog života gospodareću, bespogovornu prirodu, izgledalo i sasvim neodrživo, da se u tim stvarima prepusti poslednja reč i žar odluke mladiću koji je u njegovim očima bio neiskus, a time još uvek i neodgovoran. Tako nešto teško da bi kao rđava i neprikladna slabost u ispoljavanju njemu pripadajućeg očinskog autoriteta i odgovornosti za kasniji život svog deteta pristajalo uz njegova uobičajena shvatanja o

dužnosti i izvršavanju obaveza. Pa ipak, moralo je doći do nečeg drugog. Po prvi put u mom životu potisnut sam onda još kao jedva jedanaestogodišnjak u opoziciju. Ma kako da je čvrst i odlučan hteo da bude otac u sprovođenju jednom prihvaćenih stvari i namera, isto tako je bio ukopan i odbojan njegov sin u neprihvatanju jednog mišljenja koje mu nije ništa ili mu je vrlo malo obećavalo. Nisam hteo da postanem činovnik!

Niti nagovaranje niti "ozbiljne" predstave nisu bile u stanju da nešto izmene u ovom otporu. Nisam hteo da postanem činovnik, ne i još jednom ne !!! Svi pokušaji da mi se opisivanjem dogodovština iz očevog života pobude ljubav ili volja za taj poziv, postizali su upravo suprotan cilj. Muka mi je do povraćanja bila pri pomisli da jednom kao neslobodan čovek s dopuštanjem sedim u nekom birou, da ne budem gospodar sopstvenog vremena, već da sadržaj svoga celoga života ukalupljujem u formule koji se moraju ispunjavati.

Kakve samo pomisli je i ovo moglo da budi kod jednog momka, koji je zaista sve drugo ipak bio, samo ne "posluško" u oveštalom smislu reči. Ono za smejuriju lako učenje u školi dalo mi je toliko slobodnog vremena, da me je znatno više gledalo sunce negoli soba. I kada mi se danas revnošću mojih političkih protivnika u prijaznoj pažnji proverava moj život, sve do vremena moje mladosti, da bi se najzad s olakšanjem moglo da konstatuje,

kakve je nepodnošljive ujdurme pravio taj "Hitler" već u svom ranom dobu, onda se zahvaljujem nebu, što mi ono tako još ponešto oduzima iz sećanja na sva ona blažena vremena. Poljana i šuma bile su tada poprišta na kojima se ispoljavaju i sukobljavaju "suprotnosti". Pa i pohađanje srednje škole, koje je zatim usledilo, nije moglo da učini kraj svemu ovome. Naravno da je sad morala i jedna druga suprotnost da se suzbije.

Dokle god je samo moje principijelno odbijanje činovničkog poziva bilo na putu nameri oca da me učini državnim činovnikom, konflikt je bio lako podnošljiv. Mogao sam toliko dugo da se zanosim svojim unutrašnjim sklonostima i da ih držim za sebe, nije baš bilo neophodno uvek protivrečiti. Dovoljna je bila moja sopstvena čvrsta odluka da kasnije jednom ne postanem činovnik, da bih u sebi bio potpuno miran. Ali tu odluku sam u sebi čuvao nepromenjenom, pa je naravno bilo teže pitanje kako postupiti kada se očevom planu mora da isturi drugi, sopstveni. To je nastupilo već u mojoj dvanaestoj godini. Kako je međutim do toga došlo, ne znam danas ni sam, ali mi je jednoga dana bilo jasno, da ću postati slikar, umetnički slikar.

Moj talenat za crtanje bio je doduše jasan, pa je to i bio razlog za moga oca da me pošalje u realku, međutim, nikada i nipošto ne bi taj ni pomislio da mi dozvoli da se profesionalno obrazujem u takvom jednom pravcu recimo. Naprotiv. Kada sam

po prvi put, pri ponovnom odbijanju omiljene očeve zamisli, dobio pitanje koje je glasilo pa šta bih ja onda lično želeo da postanem, a na to prilično direktno, bez okolišanja, provalio sa mojom u međuvremenu čvrstom donetom odlukom, otac je ponajpre ostao bez reči. Slikar?!

Umetnički slikar?! Posumnjao je u moj razum, poverovao je da nije dobro čuo ili da me nije dobro razumeo. A pošto je zatim svakojako o tome dobio razjašnjenja i naročito osetio svu ozbiljnost moje namere, oborio se odmah sa svom odlučnošću svoga bića protiv moje odluke. Njegovo rešenje je sad bilo veoma jednostavno, pri čemu čak ni razmatranje nekakve moje zaista postojeće eventualne sposobnosti za umetnost uopšte i nije moglo doći u obzir. "Umetnički slikar, ne, dok god sam ja živ, nikada!" Ali pošto je eto njegov rođeni sin, uz različite ostale osobine, izvoleo da nasledi sličnu jednu tvrdoglavost svoga oca, dođe tako do jednog sličnog odgovora roditelju nazad u lice. Samo, naravno, obrnuto prema smislu. Obe strane ostadoše na svome. Otac nije napustio svoje "nikada", a ja učvrstih moje "uprkos".

Naravno da to tada nije moglo imati prijatne posledice. Stari gospodin postade ogorčen i zagrižen, a ma koliko ga voleh, ja takođe. Otac je zabranio, potisnuo svaku i najmanju nadu, da bih ja ikada mogao biti školovan za slikara. A ja načinih korak dalje i izjavih da onda i uopšte više neću

ništa da učim. Pa pošto naravno sa takvom "izjavom" ostadoh kraćih rukava utoliko što je stari gospodin sada preduzeo sve da svoj autoritet bezobzirno sprovede, začutah ubuduće, no svoju pretnju pretvorih i u realnost. Poverovao sam da će moj otac, tek kad ustanovi nedostajući napredak sina u realnoj školi, milom ili silom ipak mi dozvoliti moju sanjanu sreću.

Ne znam da li je ta moja rešenost bila ispravna. Siguran je, međutim, bio pre svega moj vidljivi neuspeh u školi. Ono što mi je učinilo zadovoljstvo, to sam i izučavao, pre svega i sve ono što ću, mislio sam, kasnije moći da primenim kao slikar. Ono što mi je u tom pogledu opet izgledalo beznačajno, ili me i inače nije baš nešto naročito privlačilo,

sabotirao sam u potpunosti. Moja svedočanstva toga vremena iskazivala su, već prema nastavnom predmetu i odnosu prema istom, uvek prave ekstreme. Pored "pohvalno" i "odlično", "dovoljno" ili čak i "nedovoljno". Daleko najbolji su bili moji učinci u geografiji i još više u nauci o istoriji sveta. Oba moja najdraža predmeta u kojima sam u razredu daleko štrčao. I kada sada, posle toliko godina, izbliza ispitivački pogledam rezultat i tog vremena, padaju mi u oči dve upadljive činjenice kao naročito značajne: Prvo, postao sam nacionalista; Drugo: naučio sam da istoriju pojmem i shvatam prema njenom smislu. Stara Austrija je bila Država nacionalnosti. Pripadnik Nemačkog Carstva nije mogao u osnovi uzev, bar ne onda, da

shvati kakav značaj je imala ova činjenica za svakodnevni život pojedinca u takvoj jednoj državi. Postepeno se, posleveličanstvenog pobeđničkog pohoda herojske vojske u nemačko-francuskom ratu sve više u inostranstvu otuđivalo od nemstva, delom da se ono tako uopšte više nije moglo, ilibogme više ni htelo poštovati.

Naročito se u odnosu na Austronemca isuviše lako brkala pokvarena dinastija sa jezgrom temeljno zdravog naroda. Jednostavno se nije htelo shvatiti da ukoliko ne bi bilo Nemaca u Austriji, Nemaca zaista od najbolje krvi, da ona nikada ne bi posedovala onu snagu, neophodnu da se jednoj državi od 52 miliona stanovnika tako izrazito utisne nemački pečat, što je čak i u Nemačkoj moglo da doprinese nastanku mišljenja, kako je Austrija eto jedna nemačka država. Svakako jedna besmislica s najtežim mogućim posledicama, ali ipak jedno blistavo svedočanstvo za deset miliona Nemaca u Ostmarku...

O toj večnoj, nemilosrdnoj i ogorčenoj borbi za nemački jezik, za nemačku školu i nemačko biće imalo je pojma samo malo Nemaca u Nemačkom Carstvu. Tek danas, kada je ta tragična nedaća nametnuta mnogim milionima našeg naroda iz samoga Rajha koji pod tuđinskom vlašću sanjaju o zajedničkoj otadžbini i čeznući za njom pokušavaju bar da zadrže sveto pravo na maternji jezik, postaje razumljivo i u širim krugovima, šta znači to morati se boriti za svoje nacionalno biće. I sad je

u stanju ovaj ili onaj možda da i odmeri svu veličinu nemstva iz stare Ostmark Istočne pokrajine Carstva, koje je, usmereno samo na sebe, vekovima bilo štitonoša Carstva jedino ka istoku, da bi najzad u usitnjavajućem malom ratu držalo nemačku jezičku granicu u jednom vremenu kada se Carstvo predano interesovalo za kolonije, ali ne i za sopstveno meso i krv pred svojim vratima.

Kao svugde i uvek u svakoj borbi, bilo je i u jezičkoj borbi stare Austrije tri sloja: borci, oklevala (kalkulanti) i izdajnici! Već u školi započinjalo je ovo raslojavanje. Jer svakako najvrednije "pažnje u borbi za jezik je uopšte to, da njeni talasi možda najgušće zapljuskuju upravo školu, kao rasadište dolazećih naraštaja." Ta borba vodi se za svako dete, a na dete se usmerava i pravi apel te bitke: "Nemački dečake, ne zaboravi, da si ti Nemač!" i "Devojčice, misli na to, ti ćeš postati nemačka mati." Onaj koji poznaje dušu omladine, on će i moći da razume, da ona i najradosnije čulji uši na takav jedan borbeni poziv. I u stotrukim oblicima uobičajava ona onda da vodi tu borbu, na svoj način i svojim oružjem. Ona odbija da peva nemačke pesme, sanjari tim više o nemačkoj veličini junaštva, što se više pokušava da joj se ono otuđi; sakuplja od usta otete sopstvene novčiće za borbenu gotovost odraslih, ona je veoma osetljiva i istovremeno nakostrešena prema nenemačkom nastavniku, nosi zabranjene značke i znamenja sopstvenog naroda i srećna je upravo da zbog toga bude kažnjena ili čak i

tučena. Ova, omladina je, dakle, u malome verna slika u ogledalu odraslih, ali često u boljem i iskrenijem nastojanju. I ja sam tako bio jednom u mogućnosti, već u srazmerno ranoj mladosti, da učestvujem u nacionalnim borbama stare Austrije. Sakupljani su prilozi za južnu pokrajinu i školsko društvo je pomoću komblumena i crno-crveno-zlatnih boja isticalo raspoloženje, pozdravljalo se sa »Hajl« i umesto carske pesme radije se pevalo »Nemačka iznad svega«, uprkos upozorenjima i kaznama. Omladinac bejaše tada pri tom politički u jednom vremenu iškolovan, pošto je podanik jedne takozvane nacionalne države od svog nacionalnog bića znao ne mnogo više nego svoj jezik.

Da ja lično tada nisam spadao u kibicere, oklevala, ili kalkulante, samo se po sebi razume. Za kratko vreme postao sam fanatični nemački nacionalista, pri čemu doduše ovo nije identično sa našim današnjim partijskim pojmom. Ovaj razvoj učinio je kod mene veoma brze napretke tako da sam već kao petnaestogodišnjak dospeo do saznanja o razlici između dinastičkog patriotizma i narodskog nacionalizma, a ja sam tada čak spoznao i više nego što je ovo poslednje.

Za onog koji se nikada nije potrudio da prouči unutrašnje odnose habzburške monarhije, može ovaj tok možda i da ne izgleda sasvim jasan. Samo je nastava istorije sveta morala u toj državi da zasadi već klicu ovoga razvoja svesti, a bila je ipak pri

tom jedna specifična austrijska istorija jako povezana samo u najmanjoj meri. Sudbina te države je toliko jako povezana sa životom i rastom cele Nemačke i celog nemstva, da je izgledalo potpuno nezamislivo nekakvo razdvajanje istorije u recimo neku nemačku i neku austrijsku. Čak kada se najzad Nemačka počela da deli u dva područja moći, ovo razdvajanje postalo je upravo nemačka istorija.

U Beču sačuvane carske insignije nekadašnje veličajnosti carstva čini se da poput predivne čarolije i dalje deluju kao zalogavečnog zajedništva. Prirodni poklič nemačkoaustrijskog naroda u danima sloma habzburške države za ujedinjenje s nemačkom majkom zemljom bio je samo rezultat osećaja želje za tim povratkom u nikad zaboravljen očinski dom, koja je tinjala duboko u srcu celoga naroda. Nikada, međutim, ne bi to bilo objašnjivo, kad ne bi istorijsko vaspitanje svakog pojedinog Nemco-austrijanca bilo uzrok takve jedne opšte čežnje. U njoj leži zdenac koji nikada ne usahnjuje, koji će naročito u vremenima zaborava kao tihi upozoritelj po strani i iznad trenutnog lagodnog života uvek iznova spominjanjemna prošlost romoriti o novoj budućnosti.

Nastava istorije sveta u takozvanim srednjim školama naravno još i danas je veoma klimava. Malo nastavnika shvata da cilj upravo nastave istorije nikada i nipošto nije u učenju napamet i deklamovanju istorijskih podataka i događaja, da

nije stvar u tome da li dečak sad tačno zna kada je bila ova ili ona bitka, kada je rođen neki vojskovođa, ili možda čak i kada je neki (najčešće veoma beznačajni) monarh stavio na glavu krunu svog prethodnika. Ne, za ime boga, u tome zaista nema pravog učenja istorije! Istoriju učiti znači tražiti i naći one snage koje kao uzroci vode ka onim dejstvima što ih mi onda vidimo pred svojim očima kao istorijske događaje.

Umetnost čitanja kao i učenja je i u ovome: bitno zadržati, nebitno zaboraviti. Možda je određujuće za ceo moj kasniji život bilo to da mi je sreća jednom podarila baš za istoriju takvog jednog nastavnika, koji je, kao jedan od sasvim retkih, umeo da shvati da za nastavu i ispit učini presudnim navedena gledišta. U mome ondašnjem profesoru dr Leopoldu Pešu, profesoru realne škole u Lincu, bio je ovaj zahtev otelotvoren na zaista idealan način. Taj gospodin, istovremeno i dobroćudnog ali i uzdržanog nastupa, bio je u stanju naročito briljantnom rečitošću da nam ne samo prikuje pažnju već i da nas rečju ponese. Još i danas se s lakom dirnutošću prisećam tog sedog čoveka, koji je u žaru svojih iskaza ponekad doprinosiso da zaboravimo sadašnjost, prenosio nas u prohujala vremena i iz maglene koprene hiljadugodišnja suvoparna inače istorijska sećanja oblikovao u živu stvarnost. Mi bismo samotako sedeli, dovedeni do vatrenog ushićenja, povremeno čak ganuti do suza.

Sreća bejaše utoliko veća, jer je taj nastavnik umeo iz savremenosti da rasvetli i prošlost, a iz prošlosti opet da izvuče konsekvence za sadašnjost. Tad je on više nego inače ma ko doprinosiso razumevanju za sve dnevne probleme koji su nam onda zaustavljali dah. Naš mali nacionalni fanatizam bejaše i sredstvo za naše vaspitavanje, pri čemu je on, često apelujući na nacionalno dostojanstvo i čast, uspevao time brže da nas dovede u red, nego što bi to bilo moguće drugim sredstvima i načinom. Ovaj nastavnik mi je istoriju učinio omiljenim nastavnim predmetom. Naravno postadoh ja, svakako i ne baš poželjno s njegove strane, ja tada mladi revolucionar. Ko je još tada uz takvog jednog nastavnika mogao da studira nemačku istoriju, a da ne postane neprijatelj države koja je svojom vladajućom dinastijom vršila tako poguban uticaj na naciju. I ko je uopšte na kraju i mogao još da iskazuje carsku vernost jednoj dinastiji koja je u prošlosti i sadašnjosti uvek iznova za svoje sramne greške krčmila dobrobit nemačkog naroda?

Zar još i kao mladi nismo znali da ova austrijska država nema ljube prema nama Nemcima, pa čak da je nije mogla ni imati? Istorijska spoznaja delovanja kuće Habzburg bila je potkrepljena svakodnevnim iskustvima. Na severu i na jugu žderao je tuđinski otrov naše narodno biće, pa je čak i Beč upadljivo sve više postajao nenemački grad. "Nadkuća" je reagovala, gde je ikako bilo moguće, i zar to nije pesnica boginje večne pravde i neumoljivog

poravnanja, koja je smrt neprijatelja austrijskog nemstva, nadvojvodu Franca Ferdinanda, dovela do pogibije upravo od onih metaka koje je on sam pomagao da se izliju. Zar pa baš on nije bio glavni pokrovitelj da se odozgo pa sve do dole sprovede sloveniziranje Austrije? Čudovišno je bilo i to opterećenje koje je bilo namenjeno nemačkom narodu, neizmerne njegove žrtve pri oporezivanju, ali i žrtve u proširivanju pa ipak je svako ko nije bio slep morao da uvidi da bi sve to moralo biti užasno. Ono što nas je pri tom najviše bolelo bila je još i ta činjenica, da je ceo sistem bio moralno pokriven savezom sa Nemačkom, čime je lagano iskorenjivanje nemstva u staroj monarhiji u izvesnoj meri sankcionisala takođe Nemačka sama.

Habzburško licemerje s kojim se uspevalo da se ka spolja pobudi varljivi utisak kao da je Austrija još uvek nemačka država, povećavalo je bes prema toj kući sve do snažnog ogorčenja i istovremeno prezrenja. Samo što oni u samome Rajhu, koji su još onda bili jedino "pozvani" nisu od svega toga videli ništa. Kao pogođeni slepilom, klanali su s jedne strane kadavra i verovali da u tom znaku raspadanja otkrivaju naznačnice "novoga" života. U nesrećnoj povezanosti mladoga carstva sa jednom austrijskom kvazidržavom ležala je klica kasnijeg svetskog rata, ali i sloma. Još ću se na stranicama ove knjige temeljno morati da pozabavim ovim problemom. Zasad je dovoljno da se ovde konstatuje, da sam u osnovi još u svojoj najranijoj mladosti

došao do saznanja koje me nikada više nije napustilo, već se štaviše još produbilo. Da je osiguranje nemstva za pretpostavku imalo uništenje Austrije, a da nadalje nacionalni osećaj ni u čemu nije identičan sa dinastičkim patriotizmom; da je pre svega habzburška kuća predodređena za nesreću nemačke nacije. Ja sam još onda izvukao i konsekvence iz tog saznanja: žarka ljubav prema mome nemačko-austrijskom zavičaju, duboka mržnja protiv austrijske države. Istorijski način mišljenja, koji mi je u školi dat, nije me više tokom vremena napuštao. Svetska istorija bejaše misve više neiscrpni izvor razumevanja za istorijsko postupanje u sadašnjosti, dakle za politiku. Pri tom ja neću istoriju da "učim", već ona treba mene da podučava.

Ma kako da sam tako rano u mladosti čak postao politički "revolucionar", ništa manje rano nisam to postao i u umetnosti. Glavni grad gornje austrijske pokrajine imao je tada jedno uglavnom ne tako loše pozorište. S mojih dvanaest godina video sam tu po prvi puta Viljema Tela a nekoliko meseci zatim kao prvu operu mog života Loengrin. Jednim udarcem bio sam opčinjen. Mladalačko oduševljenje za bajrotskog maestra nije znalo za granice. Uvek iznova su me privlačila njegova dela i osećam i danas još kao posebnu sreću, da mi je skromnošću jednog provincijskog izvođenja ostala sačuvana mogućnost kasnijeg sve većeg doživljaja. Sve ovo učvrstilo je, posebno po savladavanju pubertetskih

godina, što se kod mene veoma bolno proteglo, moju duboku unutrašnju odbojnost protiv poziva koji je moj otac odabrao za mene. Sve češće sam dolazio do uverenja da kao beamter (činovnik) nikada neću naći svoju sreću. A od kada je u realnoj školi moja crtačka obdarenost stekla priznanje, moja odluka bila je još čvršća. Ovde ni molbe ni pretnje nisu više ništa mogle da izmene. Hteo sam da postanem slikar i ni za koju silu sveta činovnik. Svojevrsno u ovome je bilo samo to da se sa dolazećim godinama u meni sve više javljao interes i za građevinsku umetnost (arhitekturu). Tada sam to smatrao za samo po sebi normalno razumljivu dopunu svoje slikarske darovitosti i radovao sam se u sebi tom proširenju svog umetničkog okvira, a da će jednom nastupiti nešto sasvim drugo nisam ni slutio.

Pitanje mog poziva trebalo je, međutim, sad da se brže reši nego što sam prethodno smeo da očekujem. U trinaestoj godini izgubih iznenada oca. Moždani udar pogodi inače tako robusnog gospodina i okonča na bolan način njegova ovozemaljska tumanjanja, a nas sve potopi u najdublju tugu i jad. Ono čemu je on najčežnjojivije stremio da svome detetu stvori egzistenciju, da bi ga sačuvao i zaštitio od sopstvenog načina probijanja kroz život, izgledalo mu je tada da nije uspelo. Pa ipak, iako potpuno nesvesno, zasadio je on klice za jednu budućnost koju tada niti on niti ja ne bismo razumeli. Ponajpre, bar spolja gledano, ništa se nije promenilo. Mati se naravno osećala obaveznom da prema želji oca

nastavi moje vaspitavanje, tj. da me dakle navede da se za beamterstvo (činovništvo) školujem, a ja sam bejah više nego ranije odlučan, da ni po koju cenu ne postanem činovnik. Upravo u toj meri u kojoj se srednja škola udaljavala u nastavnom gradivu i obrazovanju od moga ideala, postajao sam u sebi sve ravnodušniji. A onda iznenada priskoči u pomoć neko oboljenje i u nekoliko nedelja odluči o mojoj budućnosti i trajnom spornom pitanju roditeljskog doma. Moja teška plućna bolest podstakla je lekara da mojoj majci savetuje kao najvažnije da me kasnije nikada ne pusti u neki biro. Takođe je i pohađanje realne škole moralo najmanje na godinu dana da bude prekinuto. Ono što sam toliko dugo u potpunosti priželjkivao, za šta sam se uvek borio, sada je ovim događanjem odjednom samo od sebe postalo čvrsta realnost. Pod utiskom mog oboljenja prihvatila je mati najzad da me kasnije izuzme iz realne škole i dopusti mi da posećujem akademiju. Behu to najsrećniji dani koji mi se učiniše ravnim nekom lepom snu, ali san je trebalo tek da dođe. Dve godine potom učinila je smrt majke naš kraj svim tim lepim planovima. Bio je to završetak jedne duge, bolovima praćene bolesti, koja je čak od početka davala malo izgleda na ozdravljenje. Pa ipak, taj udarac pogodio je naročito mene s punim užasom. Oca sam poštovao, ali majku, dabome, voleo. Nevolja i teška stvarnost primorale me sada da donesem brzu odluku. Ono malo očevih sredstava behu potrošeni na tešku majčinu bolest...Očekujuća mi penzija siročeta nije bila dostatna, da bi se

samo i živeti moglo, dakle sada sam bio upućen da negde sam zarađujem svoj hleb. Sa koferom odeće i rublja u rukama, s jednom čvrstom, gvozdenom voljom u srcu, otputovah tako u Beč. Ono što je ocu pedeset godina ranije uspelo, nadao sam se i ja da ulovim od sudbine, i ja sam hteo da postanem "nešto" ali ni u kom slučaju činovnik.

BEČKE GODINE UČENJA I MUČENJA

Kada mi je umrla majka, sudbina je u nekom pogledu već donela svoju odluku. U njenim poslednjim mesecima bolovanja putovah u Beč da bih polagao prijemni ispit na akademiji. Opremljen debelim pakovanjem crteža, dao sam se onda na put, uveren da ću ispit moći da položim kao od šale. U realki sam već bio daleko najbolji crtač u svom razredu, otada se moja sposobnost još izvanredno dalje razvila, te mi je tako zadovoljstvo sobom dopuštalo da ponosito i srećno očekujem najbolje. Jedna jedina senka nastupila bi povremeno, a to je da je moj slikarski talenat čini se mogao biti nadmašen crtačkim, posebno na skoro svim područjima arhitekture.

Takođe je, međutim, rasla i moja zainteresovanost za građevinarsku umetnost i to sve više i više. To se još ubrzalo naročito od kako sam sa još nepunih šesnaest godina, po prvi puta mogao da otputujem u Beč, na dve nedelje u posetu. Otputovao sam tamo da bih prostudirao galeriju slika u dvorskom muzeju, ali sam skoro jedino za muzej imao oči. Danima od ranog jutra do u kasnu noć jurio sam od jedne znamenitosti do druge, ali su to uvek bile građevine, koje su me opčinjavale u prvom redu. Satima sam tako mogao da stojim pred operom, satima da se divim parlamentu, cela ulica Ring delovala je na mene kao čarolija iz hiljadu i jedne noći. A sada sam, dakle, bio po drugi put u lepome gradu i čekao sa gorućim nestrpljenjem, ali i gordim samopouzdanjem na rezultat mog prijemnog ispita. Toliko sam bio ubeđen u uspeh da me je saopštenje o odbijanju pogodilo kao neočekivani udar groma iz vedrog neba. A ipak je baš tako bilo. Kada sam se predstavio rektoru i izneo mu svoju molbu za objašnjenje razloga mog neprijema u opštu školu slikanja na akademiji, taj gospodin me uporno uveravaše da se iz mojih podnetih crteža nedvosmisleno iskazuje moja nenaklonost ka slikaru, jer moja sposobnost ipak tako upadljivo počiva u oblasti arhitekture; za mene nikada ne bi došla u pitanje slikarska već arhitektonska škola na akademiji. I još je pre svega bilo neshvatljivo to da do sada nisam pohađao nikakvu građevinsku školu i inače neku nastavu arhitekture.

Teško pogođen napustih Hanzensko raskošno zdanje na Šilerplacu, po prvi puta u svom mladom životu u potpunoj nesaglasnosti sa samim sobom osetio sam gorčinu prvog neuspeha. Jer, to što čuh o svojoj sposobnosti, učini mi se kao da odjednom otkrih bljesak munje moje dvojnosti, od koje sam još poodavno patio, a da dosad nikako ne uspeh da iznađem razlog zašto i zbog čega.

Za nekoliko dana saznadoh eto i sam, da bih jednom mogao da postanem građevinar, arhitekta. Naravno, put je bio nečuveno težak, jer ono što sam do sada iz inata i prskosa propuštao u realki, sada je trebalo da mi se gorko osveti. Pohađanje škole arhitekture na akademijibilo je uslovljeno pohađanjem građevinske tehničke škole, a pristup u nju uslovljavala je prethodno položena matura na nekoj srednjoj školi. Sve to mi je u potpunosti nedostajalo. Prema ljudskim procenama, ispunjenje moga sna da postanem umetnik nije više bilo, dakle, moguće. I kada sam onda po majčinoj smrti po treći put, a time i za mnogo godina otišao u Beč, u mene se sa proteklom vremenom vratio mir i odlučnost. Raniji prkos je iznova stupio na scenu i konačno je moj cilj bio postavljen. Hteo sam da postanem arhitekta, a otpori nisu bili tu da se pred njima kapitulira, ili da se oni slome. A lomiti sam hteo te otpore, uvek imajući sliku oca pred očima koji se jednom uzdigao od siromašnog seoskog i šusterskog momka do visina državnog činovnika. Pri tom je moje polazište bilo već ipak bolje, mogućnost

borbe time utoliko lakša; i ono što mi se onda pričinjavalo kao oštro sečivo sudbine, danas slavim kao mudrost providenja. Time što me je boginja nevolje uzimala u svoje maćehinsko naručje i često mi tako pretila da me zdrobi, rasla je u meni volja za otporom i konačno je ta moja volja postala pobednikom.

To mislim o ondašnjem vremenu, vremenu kada sam postao čvrst i kada sam čvrst morao biti. I više još od toga, slavim to vreme i zato, što me je izbacilo iz ušuškanosti mekušnoga života, što je majčinog sinčića izvuklo iz udobnih dušeka i dodelilo mu od gospoda brigu za novu mater (Nemačku) što je ono srljajućeg u bitke zavitalo u svet patnje i siromaštva i omogućilo mu da upozna one za koje je kasnije trebalo da se bori (nemački narod). U to vreme trebalo je da mi oči budu otvorene pred dvema opasnostima, koje sam pre toga obe jedva i imenom znao, a u svakom slučaju ne i shvatao u njihovom užasnom značaju za egzistenciju nemačkog naroda: Marksizam i Jevrejstvo.

Beč, grad koji mnogima važi za pojam bezazlene veselosti i lagodnosti, kao svečani okvir ljudi u krilu zadovoljstva, za mene je na žalost samo živo sećanje na najtužniji deo moga života. I danas još može ovaj grad da u meni pobudi samo sumorne misli. Pet godina bede i jada su u meni sadržani u imenu ovoga Feakenskoga grada. Pet godina za koje sam najpre kao pomoćni radnik, potom kao malešni

slikar, morao sebi da zarađujem hleb, moj vaistinu mršavi, oskudni hleb, koji pa nikada i nije bio dovoljan da bi se utolila i najobičnija glad. Ona, ta glad, bila je u to doba moj verni čuvar, koji me kao jedini skoro nikada nije napuštao, koji je u svemu bukvalno sve sa mnom delio. Svaka knjiga, koju sam sebi priuštio, izazivala je njegovo živo učešće, poseta operi dopuštala mu je da mi ponovo pravi društvo danima potom; bila je to trajna borba s mojim prijateljem koji nije imao saosećanja. Pa ipak sam baš u to vreme učio kao nikada do tada.

Pored moje umetnosti građevinarstva, ređe, od usta otkinute posete operi, imao sam kao jedinu radost više knjiga samo. Čitao sam tada beskrajno mnogo, i temeljno. Sve što mi je inače tako i preostajalo od mog slobodnog vremena, odlazilo je bez ostatka na moj studij. U malo godina, stvorio sam tako sebi osnove jednog znanja, iz kojeg još i danas crpim snagu. Ali i još više nego to.

U to vreme formirala se u meni jedna slika sveta i jedan pogled na svet, što je postalo granitnim fundamentom moga tadašnjeg delanja. Samo malo sam imao još da doučim uz ono što sam onda jednom sebi stvorio, da menjam nisam morao ništa. Naprotiv. Danas čvrstvo verujem u to, da uopšte uzev sve stvaralačke ideje načelno nastaju još u mladosti, ukoliko kod nekih takve uopšte i postoje.

Ističem razliku između znanja starosti, koja jedino može da ima važnosti u jednoj većoj temeljitosti i oprezu kao rezultat iskustvadugog života i genijalnosti mladosti, koja u neiscrpoj plodotvornosti istresa misli i ideje, a da ih ponajpre usled mnoštva njihove brojnosti čak ne može ni da obradi. Ona liferuje materijal za gradnju i planove za budućnost, iz kojih mudrija starost uzima kamen, obrađuje ga i izvodi tu gradnju, ukoliko takozvana mudrost starosti ne uguši genijalnost mladosti.

Život koji sam tada vodio u očinskom domu malo se razlikovao, ili se nije ni u čemu razlikovao od života svih ostalih. Novi dan sam mogao da očekujem bez brige i za mene nije postojao socijalni problem. Okolina moje mladosti sastojala se od kruga sitnog građanstva, dakle od jednog sveta, koji je imao veoma malozajedničkog sa čistim manuelnim radnikom. Jer makoliko je na prvi pogled moglo izgledati neobično, ipak je jaz između baš ovih ni u kom slučajuekonoski sjajno situiranih slojeva i radnika manuelca često dublji nego što se misli. Razlog ovoga, da kažemo, neprijateljstva leži u strahu jedne društvene grupe, koja se tek kratko vreme izdigla iz nivoa manuelnih radnika, da ponovo ne potone u stari, malo poštovani stalež, ili da se možda bar ne računa da mu još pripada. Uz to dolazi još kod mnogih i odbojna uspomena na kulturnu bedu tih donjih klasa, česta sirovost u međusobnom ophodjenju

u njima, pri čemu sopstveni, makar i veoma maleni položaj u društvenom životu dopušta da se svaki dodir sa tom prevaziđenom kulturnom i životnom stepenicom smatra kao neizdrživo opterećenje. Tako se dešava da češće velikodostojnik, onaj odvajkada na višoj društvenoj lestvici, bez kompleksa silazi i ka poslednjem svome sabratu čoveku, nego što to skorojević koji se uzdigao može samo i kao mogućnost za sebe da zamisli. Jer, skorojević, koji se uzdigao, je pa i svaki onaj koji se sopstvenom snagom probio naviše iz dosadašnjeg životnog položaja. Međutim, ta često veoma opora borba doprinosi da mora da odumre svako saučestvovanje. Sopstveno bolno rvanje za egzistenciju ubija saosećanje za bedu onih koji su ostali dole. Sa mnom je sudbina u tom pogledu iskazivala milosrđe. Time što me je prisilila, da se ponovo vratim u taj svet siromaštva i nesigurnosti, koji je jednom moj otac tokom svoga života napustio, strgla mi je s očiju koprenu ograničenog malograđanskog vaspitanja. Tek sada upoznaдох ljude, upoznao sam razlikovanje između ispraznog sjaja ili brutalne vanjštine i njenog unutrašnjeg bića.

Beč je po prelasku u ovaj vek spadao već u socijalno najnepovoljnije gradove. Blistavo bogatstvo i odbojno siromaštvo smenjivali su jedno drugo u naglim promenama. U centru i u unutrašnjim rejonima osećalo se tako snažno pulsiranje 52-milionskog carstva sa svom tako problematičnom

čarolijom jedne mnogonacionalne države. Dvor s njegovim zasenjujućim sjajem delovao je slično kakvom magnetu na bogatstvo i inteligenciju ostalog dela države. K tome je dolazila još i jaka centralizacija po sebi Habzburške monarhije. U njoj se jedino pružala mogućnost da se ova kaša naroda drži u čvrstoj formi.

Posledica toga bila je, međutim, jedna izvanredna koncentracija visoke i najviše vlasti u glavnome i rezidentalnom gradu. A Beč nije ipak bio samo politička i duhovna centrala stare dunavske monarhije, veći privredna. Nasuprot armiji visokih oficira, državnih činovnika, umetnika i naučnika stajalaje još veća armija radnika, bogatstvu aristokratije i trgovačkog staleža, krvavo siromaštvo. Ispred palata ulice Ringl lunjarale su hiljade nezaposlenih, a ispod te Via triumphalis stare Austrije stanovali su u mutnom odsjaju i blatu kanala beskućnici. Jedva da je u bilo kome nemačkom gradu moglo bolje da se studira socijalno pitanje nego u Beču. Ali neka se niko ne vara. Ovo "studiranje" se nije moglo dogoditi odozgo prema dole. Onaj ko se sam ne nađe u klemama ovih pridavljujućih zmija nikada neće upoznati njihove otrovne zube. U svakom drugom slučaju ne izbija na površinu ništa drugo do isprazno brbljanje i lažna sentimentalnost. Oboje su štetni. Prvo zato što se nikada neće moći prodreti do srži problema, a drugo stoga što se problem zaobilazi. Ne znam šta je pogubnije: neobraćanje pažnje na

socijalnu bedu, ko je dopušta onima koje je sreća povlastila ili koji su sopstvenim zaslugama izgubili da ne vide te nevolje svakodnevice, ili oni koji takođe visoko dižu nos, a opet su ponekad napadno netaktni i smilostive se da se spuste, približe nevoljnicima poput izvesnih mondenskih žena u jaknama i pantalonama što "osećaju narod". Ovi su veći grešnici nego što oni u svom umu bez instinkta mogu da shvate. Stoga je onda, na njihovo sopstveno čuđenje, rezultat nekog s njihove strane forsiranog socijalnog "nastojanja" uvek ravan nuli, često čak izaziva i odbijanje s indignacijom; što se onda naravski uzima kao dokaz nezahvalnosti naroda. Da jedna socijalna delatnost s tim nema ništa, pre svega ne sme da polaze pravo na zahvalnost, jer ona ne treba da udeljuje milost, već da uspostavlja prava, tako nešto nerado ulazi u glave takvih. Čuvao sam se toga da na taj način proučavam socijalno pitanje. Time što me je ono uvuklo u kružnu putanju svoje patnje, izgleda da mi nije dalo pozivnicu za "učenje", nego se štaviše htelo oprobati na meni samome. Nije bilo ni njegova zasluga da je pokusni kunić krepko i zdravo podneo operaciju. Kad sada hoću da pokušam da ponovo interpretiram redosled mojih i ondašnjih osećanja s današnjeg aspekta, onda to ni u kom slučaju ne može ni približno da izgleda potpuno; jedino bi trebalo ovde da budu prikazani oni najbitniji i za mene najpotresniji utisci, a sa malo pouka, koje sam u ono vreme stekao. Najčešće mi onda nije bilo teško da nađem nekakav posao, jer ja ipak nisam bio

priučeni zanatlija, nego sam morao kao pomoćni radnik, a često i kao radnik s privremenim zaposlenjem da osiguravam sebi hleb nasušni. Pri tom sam stao na stanovište svih onih, koji su otresali s nogu Evrope prašinu s neumoljivom nakanom da u Novom svetu zasnuju sebi jednu novu egzistenciju, osvoje novi zavičaj. Oslobođeni od svih dotad paralizirajućih predstava o pozivu i staležu, o okolini i tradiciji, grabili su sad za svakom mogućom zaradom, koja bi im bila ponuđena, dohvatili se svakoga rada, sve više se učvršćujući u shvatanju da poštenu rad nikog ne sramoti, sasvim svejedno kakve bi on vrste mogao biti. Tako sam i ja bio rešen da obema nogama uskočim u za mene novi svet i da se u njemu probijem. Da se tu i tamo uvek nađe neki posao, spoznao sam uskoro, ali isto tako brzo sam saznao kako se on lako opet može i da izgubi. Nesigurnost dnevne zarade za hleb vrlo brzo mi se ukazala kao jedna od najtežih tamnih strana novog života.

Naravno da priučeni radnik nije tako često bacan na ulicu kao što je to bio slučaj sa nepriučnim, ali i on nije u potpunosti bio bezbedan od takve sudbine. Kod njega je, pored gubitka hleba usled nedostatka rada, dolazilo do nezaposlenosti i zbog ograničenja kvota ili sopstvenog štrajka. Ovde se već svela nesigurnost dnevne zarade u celokupnoj privredi na najdrastičniji način. Momak sa sela koji doluta u velegrad privučen tobože ili bogme čak i zaista lakšim radom, kraćim radnim

vremenom, ali najčešće zasenjujućim svetlima, kojima je u stanju da zablista velegrad, je još naviknut na izvesnu sigurnost zarade. On uobičajava tek onda da napusti staro mesto ukoliko mu se novo ukaže na vidiku. Najzad, nedostatak zemljoradnika je veliki, verovatnoća dužeg izostanka mogućnosti za rad je po sebi mala.

Greška je sad još verovati, da bi mladi momak koji se zaputi u velegrad predodređeno bio od slabije građe nego onaj koji se usrdno radeći ishranjuje na seljačkom pragu. Ne, naprotiv, iskustvo pokazuje da se svi emigrirajući elementi pre sastoje od najzdravije i najdelotvornije prirode, nego recimo obratno. U ove emigrirajuće ne ubrajaju se samo oni koji su emigrirali u Ameriku, već i mladi seoski sluga koji se rešio da napusti zavičajno selo i otputuje u strani velegrad. I on je isto tako spreman da se suoči s neizvesnom sudbinom. Najčešće on dolazi u veliki grad s nešto novca u džepu, nije prinuđen, dakle, još prvih dana da skapava od gladi ako mu nesreća na duže vreme onemogućuje da nađe posao. Gore je, međutim, za njega ako on za kratko vreme izgubi nađeno radno mesto. Nalaženje jednog novog je, posebno zimi, često veoma teško, ako ne i nemoguće. Prvih nedelja još nekako i ide. On prima potporu za nezaposlene iz kasa svog sindikata i izgurava nekako kako je moguće. Međutim, kada su i poslednja sopstvena parica i pfening potrošeni, a kasa usled dugog trajanja nezaposlenosti prekine potporu, nailazi velika nevolja. Sad on onda

lunjara naokolo gladujući, zalaže i prodaje često i poslednje što ima, sve pohabaniji je u svojoj odeći i tone time i spolja gledano u jednu sredinu, koja ga još pored telesne nesreće i duševno zatruje. A ako je još i beskućnik i ukoliko je to, kao što je često slučaj, upravo usred zime, onda jad već postaje naročito velik. Najzad, on i nađe ponovo nekakav posao. Ali, igra se ponavlja. Po drugi put ga to pogađa slično prvome, treći put još teže, tako da on lagano uči da sve ravnodušnije podnosi onu večnu nesigurnost. Konačno, ponavljanje postaje navika. Tako se namamljuje inače vredan čovek u svom punome životnome opredeljenju da lagano sazre u instrument onih koji žele da se njime posluže u niske svrhe i koristi. Tako često je on bio bez krivice nezaposlen, da mu sad manje ili više i nije do toga čak ni da li se radi o tome da se treba izboriti za ekonomska prava, ili za uništenje državnih, društvenih ili opšte kulturnih vrednosti. Nije mu jednostavno više do toga. On će, ako već nije ni postao štrajkački nastrojen, postati zasigurno ravnodušan za svaku vrstu štrajka. Ovaj proces mogao sam na hiljadama slučajeva otvorenih očiju da pratim. Što sam duže posmatrao igru, tim više je u meni rasla odbojnost prema milionskom gradu, koji ljude ponajpre halapljivo vuče k sebi, da bi ih potom tako stravično smrvio. Pri dolasku su oni još uvek pripadali svome narodu, ako su ostajali, on, narod, ih je gušio. I ja sam bacan tamo-amo snagom tog svetskog grada i mogao sam dakle na sopstvenom telu

da isprobam dejstvo takve sudbine i duševno da je kusam. A video sam i još nešto; brza promena od posedovanja do neposedovanja i obratno, kao i time uslovljeno tumbanje od stanja zarađivanja do stanja praznih džepova uništavala je kod mnogih osećaj štedljivosti, a isto tako i smisao za razborito životno usmerenje. Telo se izgleda lagano navikava na to da u dobrim vremenima zahvata iz punog valova a u rđavim da gladije. Glad dakle, izvitoperi svaku nakanu za kasnije razborito planiranje u boljim vremenima zarađivanja, time što njom izmučenog nesrećnika namamljuje u nekakvoj fatamorgani pred lažne slike nekog sitnog blagostanja i taj san ume da podigne do takve jedne čeznje, da to bolesno htenje dovodi do kraha svaku samokontrolu, čim to zarada i plata nekako dozvole. Stoga dolazi do toga da onaj koji tek što je dobio zaposlenje zaboravi krajnje nerazborito da planira za dalji život, da bi u punom jeku živio od dana do dana. To dovodi sve do razbucavanja malog domaćinstva, pošto čak i ovde izostane mudro

planiranje, u početku dostaju prinalležnosti još za pet umesto za sedam dana, kasnije samo većinom za tri, najzad za jedva jedan dan, da bi na kraju u prvoj noći već sve bilo profućkano. A kod kuće tamo su onda često žena i deca. Neretko postaju i oni inficirani takvim životom, naročito ako je čovek po sebi dobar prema njima, pa ih čak na svoj način i voli. Onda se nedeljna plata profućka kod kuće zajedno za dva, tri dana, jede se i pije dok je novac tu, a poslednjih dana se zajedno gladije. A onda se žena odšunja u

komšiluk ili okolinu, pozajmi si malo, zaduži se malecnim dugovima kod bakalina i pokušava tako da namiri poslednje zle dane nedelje. U podne sede svi oni zajedno pred polupraznim činijama, ponekad čak i pred sasvim praznim, i čekaju na dolazeći platni dan, govore samo o njemu, planiraju, i dok gladiju, već ponovo sanjare o dolazećoj sreći. Tako se i mala deca već od njihove najranije mladosti upoznaju sa tim jadom. Rđavo se međutim završi, ako muž od

samog početka ide sopstvenim krivudavim putevima, a žena, upravo za ljubav dece, nastupa protiv njega. Onda nastaje svađa i tučnjava i u toj meri u kojoj je muž svojoj ženi veći tuđin, približi se on i alkoholu. Svake nedelje je on sada pijan, a u nagonu somoodržanja za sebe i svoju decu grabi žena i poslednji groš, koji ona mora takvom mužu da nekako izbije iz džepa na njegovom putu od fabrikedo

prčvarnice. A dođe li on najzad nedeljom ili ponedeljkom i sam kući, pijan i brutalan, uvek, međutim, opelješen, onda nastaju takve scene da Bože sakloni.

Na stotinama primera sam tako nešto i sam doživeo, u početku odbojno, čak i sa indignacijom, da bih kasnije celu tragiku te patnje shvatio i razumeo one dublje razloge za to. Nesrećne žrtve rđavih odnosa. Skoro još sumorniji bili su onda stambeni odnosi. Stambena beda bečkog pomoćnog radnika bila je užasna. Kosa mi se i danas diže na glavi kada pomislim na te jadne stambene pećine, na svratišta i masovna konačišta, na te mračne slike

đubreta, odvratne prljavštine i onog još i najgoreg, goreg od goreg. Kako će morati i kako mora sve to jednog dana da bude, kada se iz tih špilja bede i jada izlije struja raspojasanih robova nad ostali tako bez promišljanja sebi dovoljan svet tobožnjeg bližnjeg čoveka i čovečanstva! Jer, bez misli u glavi je taj drugi svet. Bez misli u glavi pušta taj svet da stvari idu svojim tokom tako, a da u svome nemanju instinkta čak i ne sluti, da će pre ili kasnije sudbina nasrnuti u odmazdu, ako ljudi na vreme ne umire tu sudbinu. Kako sam danas zahvalan onom providenju koje me je pustilo u tu školu. U njoj nisam mogao više da sabotiram ono što mi se nije dopadalo. Ona me je brzo i temeljno vaspitala.

Ako nisam tada hteo da očajavam zbog ljudi iz moje okoline, onda sam morao naučiti da razlikujem između njihovog spoljašnjeg bića i života i uslova njihovog razvitka. Samo, tada se moglo sve to podneti, a da se ne klone. Onda su izrastali iz sve te nesreće i jada, iz đubreta i spoljnog propadanja ne više ljudi, već tužni rezultati tužnih zakona, pri čemu me je težina sopstvene, ipak nipošto lakše životne borbe čuvala od toga da eto sada u plačljivoj sentimentalnosti ne kapituliram pred propalim završnim produktima takvoga razvojnog procesa. Ne, to tako nije smelo da bude shvaćeno. Već tada sam sagledao da ovde samo može jedan dvostruki put da vodi ka cilju poboljšanja ovih prilika. Najdublji socijalni osećaj odgovornosti za uspostavljanje boljih osnova našeg razvoja,

paralelno sa brutalnom odlučnošću u sasecanju nepopravivih izopačenika. Tako kao što priroda koncentriše najveću svoju pažnju ne na održanje postojećeg, nego na usavršavanje potomstva, kao nosilaca vrste, tako i u ljudskom životu manje treba da se radi o tome da se postojeće loše veštački oplemenjuje, a što je shodno predispozicijama čoveka u devedeset devet posto slučajeva nemoguće, nego o tome da se nailazećem razvoju od samoga početka obezbede zdraviji putevi.

Već za vreme moje bečke borbe za голу egzistenciju bilo mi je jasno da socijalna delatnost nikad i nipošto ne sme da se ogleda u tako isto smešnim kao i nesvrsishodnim tamburanjima o blagostanju, već mnogo više u uklanjanju takvih osnovnih nedostataka u organizaciji privrednog i kulturnog života, koje moraju da vode do izopačenja pojedinaca ili najmanje mogu do toga da dovedu. Teškoća nastupa poslednjim i najbrutalnijim sredstvima protiv državno neprijateljskog zločina ne leži ipak ponajmanje baš u nesigurnosti suda o unutrašnjim pokretačkim razlozima ili uzrocima takvih pojava u našem dobu. Ova nesigurnost se može samo obrazložiti u osećanju sopstvene krivice za takve tragedije propadanja; ona međutim paralize svaku ozbiljnu i čvrstu odluku i doprinosi na taj način, jer je kolebljiva, i slabom i polovičnom sprovođenju čak i najneophodnijih mera za samoodržanje. Tek kada jedno vreme ne bude više u senci duhova sopstvene svesti o svojoj krivici,

zadobiće se unutrašnjim mirom spoljna snaga, da se brutalno divlji izdanci iseku i korov iskoreni.

Pošto austrijska država nije uopšte ni znala ni poznavala socijalno pravo i zakonodavstvo, njena slabost u suzbijanju čak i zlih izopačenja bila je toliko jasna da je prosto bola oči. Ne znam zaista, šta me je opet u to vreme najviše užasavalo, ekonomska beda mojih ondašnjih drugara, ili vaspitna i moralna sirovost, odnosno niskost njihove duhovne kulture. Koliko li se samo često ne srozava naše građanstvo pri svoj svojoj moralnoj razoružanosti, kada sazna iz usta nekog jadnog probisveta iskaz, da mu je svejedno, je li Nemač ili ne, da se on svugde oseća podjednako dobro, ukoliko samo ima svoje za život neophodne prihode. Taj nedostatak "nacionalnog ponosa" se onda oplakuje na sva usta i manifestuje se zbog takvog jednog držanja snažan izraz gađenja. Koliko li ih je, međutim, sebi samima izvolelo postaviti pitanje šta li je to zapravo kod njih samih uzrok njihovog boljeg držanja?! Koliko li njih shvata taj bezbroj pojedinih sećanja na veličinu otadžbine, nacije, u svim oblastima kulturnog i umetničkog života, koji im kao zbirni rezultat omogućava opravdani ponos što smeju da budu pripadnici jednog tako blagoslovenog naroda. Koliko li njih sluti kako je veoma veliki ponos na otadžbinu zavisao od saznanja veličine iste u svim tim oblastima? Razmišljaju li naši građanski krugovi o tome u kako smešnom obimu se te pretpostavke za ponos na otadžbinu

proiznose "narodu" ? Ne može se naći izgovor, da "u drugim zemljama zaboga nije drukčije", ali radnik tamo ipak stoji čvrsto uz svoj narod. Čak ako bi to i bilo tako, ne bi služilo kao izvinjenje za sopstvene propuste. Ali nije tako. Jer ono što mi označavamo uvek kao šovinističko vaspitanje npr. francuskog naroda, nije međutim, ništa drugo nego preterano isticanje veličine Francuske u svim oblastima kulture, ili, kako uobičajava Francuz da kaže, "civilizacije".

Mladi Francuz upravo nije vaspitavan u duhu objektivnosti, već je usmeren na subjektivan pogled, koji se samo onda može osmisliti, ukoliko se radi o značaju političke ili kulturne veličine svoje otadžbine. Ovo vaspitanje će pritom imati da se koncentriše uvek na opšta, sasvim krupna gledišta, koja se, ako je potrebno, u većitom ponavljanju utiskuju u pamćenje i u osećanje naroda. Ali sad još dolazi u nas, pored negativnog greha propusta, još i pozitivno razaranje ono malo preostalog koje je imao srećni pojedinac da nauči u školi. Pacovi političkog trovanja našeg naroda prožderu i to malo iz srca i sećanja širokih masa, ukoliko već nisu beda i jad učinili svoje, i zamislimo sad sledeće: U jednom podrumskom stanu koji se sastoji od dve tamne sobe stanuje jedna sedmočlana radnička porodica. Među petoro dece je i jedan dečak od, pretpostavimo, tri godine. To je starosno doba u kome detetu prvi utisci stižu do svesti. Kod obdarenih se nalaze još i u poodmakloj

starosti tragovi sećanja iz tog vremena. Već sama ta teskoba i pretrpanost prostora ne vode do povoljnog ishoda. Svađa i tučnjava će često već i usled toga da nastanu. Ljudi ovako ne žive jedni s drugima već pritiskaju jedni druge.

Svaka, pa i najmanja rasprava, koja bi u prostranom stanu već zahvaljujući mogućnosti lakog izdvajanja, udaljavanja na trenutak, mogla biti smirena i sama se od sebe razrešila, vodi ovde do odvratne svađe koja ne prolazi. Kod dece je tako nešto naravno još i podnošljivo; ona se u ovakvim odnosima takođe svađaju uvek, ali i zaboravljaju međusobnu svađu i opet i temeljno. Ali ako ta borba zatutnji i među roditeljima, i još ako ona plamsa svaki dan, a u formi za čiju sirovost zaista ništa potom ne ostaje da se poželi, onda moraju, iako još polako, najzad da se pokažu i rezultati takve jedne očigledne nastave kod onih najmanjih. Koje li vrste ti rezultati moraju tek biti, ukoliko taj međusobni sukob poprimi oblik sirovih izbezumljenja oca protiv majke, dovede do zlostavljanja u pijanom stanju, tako nešto teško može sebi da predstavi onaj ko ne poznaje ovakav milje. Sa svojih šest godina sluti mali dečak dostojan sažaljenja, takve stvari pred kojima svak odrastao može da oseti samo užas. Moralno zatrovan, telesno neuhranjen, mlada glavica ošamućena, i takoodluta mladi "državljanin" u osnovnu školu. Da sa "ah" i "krah" dolazi do čitanja i pisanja i to je sve poprilično tu. A o nekakvom učenju kod kuće ne može biti ni

govora. Naprotiv. Mati i otac i sami dakako pričaju, i to pred samom decom, na način koji nipošto ne bi smeo biti glasno izgovoren i ponovljen, pričaju o nastavnicima i školi, mnogo više su spremni da izreknu one grubosti, nego da svog mladog izdanka presaviju preko kolena i dovedu do razuma. Šta još inače mali švrca čuje u svome domu takođe ne vodi ka poštovanju voljenog sveta koji ga okružuje.

Ništa se dobro ovde ne pripisuje čovečanstvu, niti može, nijedna institucija ne ostaje nenapadnuta, počev od nastavnika sve do vrha države. Može se raditi o religiji, ili o moralu po sebi, o državi ili društvu, svejedno, sve se podvrgava ruženju, gura na najbeskrupulozniji način u prljavštinu najnižeg mogućeg shvatanja. I kada onda mladi čovek sa svojih šesnaest godina bude pušten iz škole, teško je razlikovati šta je upadljivije na njemu, neverovatna glupost, ukoliko se radi o stvarnom znanju i umenju, ili bezobrazna drskost njegovog nastupa, povezana s nemoralom već u tom dobu, da se čoveku pritom kosa diže na glavi. Kakav stav o životu, u koji se on sada sprema da stupi, može da ima ovaj čovek, kome je sada jedva još nešto sveto, koji takođe ništa veliko nije naučio i spoznao, kao što je on nasuprot tome naslutio i saznao svaku niskost života? Iz trogodišnjeg deteta postao je šesnaestogodišnjak koji prezire svaki autoritet. Mladi čovek dospeva sada u dodir sa prljavštinom i đubretom i još ništa nije upoznao što bi ga

moglo podstaći na neko veće oduševljenje. A sada se, međutim, stiže još i u višu školu ovakvoga bitisanja. I sada tek počinje onaj život, koji je on sve vreme godina svog detinjstva preuzimao od oca. On skita naokolo i dolazi Bog zna u koje sitne sate kući, izudara za promenu ono jedno biće koje je još i samo u sebi rastrzano, koje je nekad bila njegova mati, psuje Boga i svet i najzad nekim posebnim povodom bude osuđen i strpan u zatvor za mlade. Tu onсад stiče i poslednji šlif. Drugi njegov građanski svet je međutim sasvim začuđen zbog nedostajućeg nacionalnog oduševljenja ovog mladog "državljanina". Taj svet vidi kako se u pozorištu i u bioskopu, u šund literaturi i prljavoj štampi iz dana u dan istresaju kible gadosti u narod i čudi se onda o slabom "moralnom sadržaju", o "nacionalnoj ravnodušnosti" mase toga naroda. Kao da mogu bioskopski kič, šund štampa i slično da daju osnove za saznanje o otadžbinskoj veličini. A da sasvim zaobiđemo gorku činjenicu ranog vaspitanja pojedinca.

Ono što pre toga nikada nisam ni slutio, naučio sam onda brzo i temeljno da razumem: Pitanje "nacionaliziranja" jednog naroda je u prvom redu pitanje stvaranja zdravih socijalnih odnosa kao fundament jedne mogućnosti vaspitanja pojedinca. Jer onaj koji kroz vaspitanje i školu upozna kulturnu, ekonomsku a pre svega političku veličinu sopstvene otadžbine, biće u stanju da stekne i steći će onaj unutrašnji ponos što sme da bude pripadnik

takvog jednog naroda. A boriti se ja mogu samo za nešto što ja volim, voleti samo ono što ja poštujem, što ja bar poznajem i znam.

Čim je bilo probuđeno to moje interesovanje za socijalno pitanje, počeo sam onda sa svom temeljnošću i da ga studiram. Bio je to jedan novi, dotad nepoznati svet koji mi se otvorio. U godinama 1909. na 1910. promenilo se unekoliko i moje sopstveno stanje kad i sam više nisam morao da zarađujem hleb kao pomoćni radnik. Tada sam već radio osamostaljeno kao mali crtač i akvarelist. Ma koliko to bilo gorko u odnosu na visinu zarade zaista je jedva bilo za život toliko je to opet bilo dobro za moj izabrani poziv. Sada više nisam bivao s večeri, po povratku s radnog mesta smrtno umoran, nesposoban da gledam u neku knjigu, a da za kratko vreme ne klonem glavom. Moj sadašnji rad je eto proticao paralelno mome budućem pozivu. Takođe sam sada kao gospodar sopstvenog vremena mogao to vreme mnogo bolje da raspoređujem, no što je to ranije bilo moguće. Slikao sam da zaradim za hleb a učio sam za zadovoljstvo. Tako mi je bilo još i to omogućeno da svojoj očiglednoj nastavi o socijalnom problemu dodam i neophodnu teorijsku dopunu.

Studirao sam poprilično sve što sam u celoj toj oblasti mogao da nabavim od knjiga, a udubljavao sam se uostalom i u svoje sopstvene misli. Verujem da me je moja okolina onda smatrala nekim čudakom. Da sam tada vatreno bio u službi svojoj ljubavi prema

umetnosti građevinarstva, razume se. Ona mi je, pored muzike, izgledala kraljicom umetnosti: moje bavljenje njome u tim okolnostima nije bio nikakav "rad", već najveća sreća. Mogao sam do u kasnu noć da čitam i crtam, nikada u ovim slučajevima nisam bivao umoran. Tako se pojačavala moja vera da će moj lepi san o budućnosti, pa neka to bude i posle mnogo godina, postati ipak stvarnost. Bio sam čvrsto ubeđen, da ću onda jednom steći ime kao arhitekta. Da sam sam uporedo s time imao i za sve ono sto je bilo u vezi s politikom najveće interesovanje, činilo mi se da nije od naročitog značaja.

Naprotiv, ovo je, dakako, u mojim očima bila po sebi razumljiva obaveza svakog mislećeg čoveka uopšte. Ko za tako nešto nije imao razumevanja i zanimanja, gubio je, zar ne, pravo na svaku kritiku i svaku žalbu. Dakle, i ovde sam čitao i učio mnogo. Naravno pod "čitati" ja nešto možda podrazumevam drugo nego veliki prosek naše takozvane "inteligencije". Poznajem ljude, koji beskrajno mnogo "čitaju", i to knjigu za knjigom, slovo po slovo, i koje ipak ne bih mogao da označim kao načitane. Oni naravno poseduju ogromnu količinu "znanja", samo njihov mozak ne razume, nije u stanju da sprovede raspodelu i registrovanje svega onog u sebe uzetog materijala. Njima nedostaje umeće, da u knjizi odvoje ono za njih vredno od bezvrednog, to vredno onda da zadrže zauvek u glavi, a ono drugo, ako je moguće, uopšte i da ne vide, u svakom slučaju međutim nipošto da to vuku sasobom kao nesvrsishodni balast. I čitanje nije dakako samo

sebi cilj, već sredstvo za cilj. Ono u prvom redu bi trebalo da pomogne takođe da se ispuni okvir, sklonost i sposobnost svakom da se razvije, uz to bi svakako trebalo da liferuje instrument i građu, koje pojedinac potrebuje u svom životnom pozivu, sasvim svednoda li taj poziv služi samo primitivnom zarađivanju hleba ili predstavlja zadovoljenje višeg određenja; u drugom redu bi ono trebalo da omogući proiznošenje jedne opšte slike sveta. U oba slučaja je, međutim, potrebno da sadržaj pojedinog čitanja ne bude broj pročitanih knjiga ili čak i broj edicija knjiga i kao takav predat pamćenju na čuvanje, već da kao mozaički kamenčić u opštoj slici sveta zauzme svoje mesto u njemu pripadajućem poretku i tako i on doprinese, da se ta slika oblikuje u glavi čitaoca. U onom prvom slučaju nastaje jedna luda zbrka od tih priučenih stvari, koja je isto tako bezvredna, kao što je istovremeno bezvredan nesrećni posednik tih priučenih stvari jer ga još time čine uobraženim bezvrednikom. Jer taj zaboga zaista misli da je najozbiljnije "obrazovan", da od života nešto razume, da znanja poseduje, a pritom se taj sa svakim novim rastom tog "obrazovanja" u stvarnosti sve više i više otuđuje od sveta; dokle god on, što nije retko, završi ili u nekom sanatorijumu ili kao "političar" unekom parlamentu. Nikada neće takvoj jednoj glavi uspeti da iz zbrke svog "znanja" izvuče makar i jedno ono odgovarajuće "znanje", jer, dakako njegova duhovna težina ne leži raspoređena u linijama života, već u redosledu knjiga, kako ih je

čitao i kako mu njihov sadržaj sada sedi u glavi. Ako bi ga sudbina pri svojim zahtevima dnevnog života uvek podsećala na tačnu primenu jednom pročitano, ona bi onda morala još i da mu naznači knjigu i broj strane, pošto siroti džudža ne bi inače ni za celu večnost mogao da nađe ono što je tačno. Ali pošto on sad ovo ne čini, dospevaju svi ti devet puta mudraci pri svakom kritičnom času u najstrašnije zabune, traže grčevito analogne slučajeve i zgrabe sa smrtnom sigurnošću, naravno pogrešne recepte. Da nije tako, ne bismo mogli da shvatimo politička dostignuća naših naobraženih vladinih "heroja" na njihovim najvišim mestima, izuzev ako bi se rešilo da se umesto patoloških sklonosti prihvati nitkovska podlost. Onaj koji, međutim, neguje u sebi umeće pravilnog čitanja, njemu će pri studiranju svake knjige, svakog časopisa ili brošure osećaj momentalno da pobudi pažnju na sve ono, što je po njegovom mišljenju podesno i važno za trajno i čvrsto pamćenje, jer je svrsishodno ili uopšte uzev vredno da se zna. Kao i da na taj način dobijeno nađe u već na neki način uvek postojećoj slici koja je stvorila predstavu o onoj ili ovoj stvari, da onda deluje, koriguje ili dopunjuje, da dakle podigne na viši stepen ili tačnost ili jasnost. A ako sad život sam postavi pred čoveka iznenada neko pitanje za preispitivanje ili odgovor, onda će kod takvog jednog načina čitanja prisećanje smesta da se maši merila već postojeće slike pogleda i da iz nje izvuče sve one decenijama sakupljane pojedine priloge i pristupe koji se tiču

tog pitanja, da ih podnese umu na ispit i novo procenjivanje, dok pitanje ne bude razjašnjeno ili na njega ne bude dat odgovor. Samo takvo čitanje ima svoj smisao i svoju svrhu. Jedan govornik na primer, koji svome umu ne obezbeđuje na taj način neophodne činjenice i građu, neće nikada biti u stanju, pritešnjen protivurečnostima, da zastupa svoje gledište, pa neka ono i hiljadu puta odgovara istini ili stvarnosti. Pri svakoj diskusiji će ga pamćenje sramno ostaviti na cedilu, on niti će naći razloge, argumentaciju za učvršćenje onog što sam tvrdi, niti za pobijanje protivnika. I dok god se pritom, kao u slučaju jednog jadnog govornika, radi u prvom redu o blamaži sopstvene ličnosti, to neka onda i bude tako, zlo je međutim onda, kada sudbina takvog jednog sveznalca, ali nemoćnika odredi za vođu države.

Od svoje rane mladosti trudio sam se da čitam na pravilan način i pritom su me srećom podržali pamćenje i razum. I gledano u ovom smislu, za mene je naročito bilo plodotvorno i dragoceno bečko vreme. Iskustva svakodnevnog života stvarala su podsticaj za uvek novi studij najrazličitijih problema. Time što sam najzad bio u situaciji da realnost razjasnim teorijski, teoriju da proverim na stvarnosti, bio sam pošteđen toga ili da se ugušim u teoriji ili da se u stvarnosti batrgam u pličaku. Tako je u dva najvažnija pitanja toga vremena bilo, pored socijalnog, još i pitanje iskustva svakodnevnog života određujuće i

podsticajno za najtemeljniji teorijski studij. Ko zna da li bih se ja u nauku i u bit marksizma ikada jednom udubio da me ondašnje vreme nije navelo da bukvalno lupim glavom o taj problem! Ono što sam u svojoj mladosti znao o socijaldemokratiji, bilo je od srca malo i dovoljno netačno. Da je ona vodila borbu za opšte i tajno izbornopravo, radovalo me je u dubini duše. Pa moj razum mi je već onda govorio, da bi to moralo dovesti do slabljenja meni tako morskog habzburškog režima.

U tom uverenju da se podunavska država izuzev žrtvovanjem nemstva ipak nikako neće održati, ali i da čak cena laganog sloveniziranja nemačkog elementa još uvek ni u kom slučaju ne bi značila garanciju za jedno potom zaista životno sposobno carstvo pošto se državotvorna snaga slovenstva mora krajnje sumnjičavom smatrati, pozdravljao sam svaki razvoj, koji je po mome uverenju morao voditi ka slomu ove nemoguće države, koje je nemstvo od deset miliona osudila na smrt. Što više ga je jezički kaos i sam parlament proždirao i rasturao, morao je da se primakne i čas raspada ovog vavilonskog carstva, a time takođe i čas slobode moga nemačko-austrijskog naroda. Samo tako je onda jednoga dana ponovo moglo da dođe do pripajanja svojoj staroj nemačkoj majci zemlji. Tako mi, dakle, ova delatnost socijaldemokratije nije bila sasvim nesimpatična. Da je ona najzad, kao i moj ondašnji bezazlen i naivni um bila još dovoljno stupidna da veruje i težila tome da će uspeti da podigne

životne uslove radnika, činilo mi se da je to pre govorilo za nju nego protiv nje. Ono što me je najviše odbijalo, bio je njen neprijateljski stav prema borbi za održanje nemstva, bedno moljkanje za naklonost slovenskih "drugova", koji su to nuđenje ljubavi, ukoliko je ono bilo povezano sa praktičnim obećanjima svakako prihvatili, inače bi se arogantno i sa visine držali po strani i na taj način davali nametljivim prošnjacima zasluženu nagradu. Tako mi u mome dobu od sedamnaest godina reč "marksizam" beše još malo poznata, dok su mi "socijaldemokratija" i socijalizam izgledali identični pojmovi. I ovde je bio potreban prst sudbine, da bih široko otvorio oči pred ovom nečuvenom prevaram naroda.

Ako sam dotada uspeo da upoznam socijaldemokratsku partiju samo kao posmatrač prilikom nekoliko masovnih demonstracija, a da pritom ne posedujem ni najmanji uvid u mentalitet njenih pripadnika ili čak u suštinu njene nauke, dođoh sad odjednom u dodir sa produktima njenog vaspitanja i njenog "pogleda na svet". I ono što bi inače nastupilo možda tek posle decenije, dobih ja sada u toku od samo nekoliko meseci: razumevanje, otkriće kuge koja se rasprostire pod larvom socijalnih vrlina i ljubavi prema bližnjem, od koje nek čovečanstvo pomogućtvu hitno oslobodi zemljinu kuglu, jer bi inače lako čak ta kugla mogla da bude slobodna od čovečanstva, dakle bez njega.

Moj prvi susret sa socijaldemokratama zbio se na građevini. Od samog početka nije to bilo sasvim prijatno. Moja odeća je još bila unekoliko u redu, moj jezik negovan i moje biće uzdržano. Imao sam toliko toga da preturim s mojom sudbinom, da sam veoma malo želeo da se brinem o svetu koji me okružuje. Tražio sam samo posao, da ne bih skapao od gladi i da bih time stekao mogućnost za jedno dalje, iako još tako sporo obrazovanje. A možda se i uopšte ne bih brinuo za svoju novu okolinu da se već trećeg, ili četvrtog dana ne zbi jedan događaj, koji me odmah prinudi da zauzmem stav.

Bio sam pozvan da pristupim organizaciji. Moja znanja o sindikalnoj organizaciji bila su onda još ravna nuli. Niti svrsishodnost niti pak nesvrsishodnost njenog postojanja nisam mogao da dokučim. A pošto mi se objasnilo da ja moram da stupim u organizaciju, odbih to. Obrazložih svoje odbijanje time, da ja tu stvar ne razumem i da se uopšte ne dam ničemu prisiljavati. Možda je ono prvo bilo razlog što me odmah ne izbacise. Želelo se možda ponadati da ću za nekoliko dana biti prevaspitan ili smekšan. U svakom slučaju su se u tome grdno prevarili. Posle četrnest dana nisam, međutim, više mogao pa ma da sam inače čak još i hteo. Za tih četrnaest dana upoznao sam svoju okolinu поближе, tako da me nikakva sila ovoga sveta više ne bi mogla privoleti za pristup u jednu organizaciju čiji su mi se nosioci u međuvremenu pokazali u tako nepovoljnom svetlu. Prvih dana bio

sam ljut. U podne je jedan deo odlazio u obližnje gostionice, dok je drugi ostajao na gradilištu i tamo najčešće žvačkao svaki svoj prljavi ručak. Ti su bili oženjeni, kojima su njihove žene donosile u siromaškim činijama podnevnu supu. Krajem nedelje bivao je taj broj sve veći, a zašto, to ustanovih tek kasnije. Sada se, međutim, politizovalo. Ja sam pio svoju flašu mleka i jeo svoj komad hleba negde po strani i proučavao oprezno svoju novu okolinu ili pak razmišljao o svojoj bednoj sudbini. Pa ipak, čuo sam više no što je bilo potrebno; često mi je takođe izgledalo kao da se s namerom okretalo ka meni, da bi možda bio pobuđen na neko iskazivanje stava. U svakom slučaju je sve to, što sam primećivao, bilo podesno da me do krajnosti razdraži. Ovde je sve odbijano: nacije, kao pronalazak "kapitalističke", koliko li sam samo ovu reč morao često da čujem »klase«, "otadžbina" kao instrument buržoazije za eksploataciju radništva, "autoritet zakona", kao sredstvo za ugnjetavanje proletarijata, škola, kao institucija za gajenje i disciplinovanje robovskih masa, ali i robovlasnika, "religija" kao sredstvo zatupljivanja naroda određenog za eksploataciju, "moral" kao znak glupog ovčijeg strpljenja itd. Nije, međutim, bilo baš zaista ničega što nije gurano u blato užasne dubine. U početku pokušah da ćutim. Na kraju to više nije išlo. Počeh da zauzimam njima suprotan stav, počeh da opovrgavam. Pritom sam doduše morao da se uverim da je to bilo bezizgledno toliko dugo, dok god ne sakupih bar

neka saznanja o tačkama oko kojih se sporilo. Tako počeh da osećam one izvore iz kojih su oni crpli svoje tobožnje znanje. Knjiga po knjiga, brošura po brošura dođoše sada na red. Na gradilištu je sad često, međutim, bilo vruće. Sporio sam se, i pritom dan za danom, pritom sve bolje bio informisan, prevazilazeći čak i sopstvene znanje samih mojih oponentata, dok jednog dana ne stupi u pripremu ono sredstvo, koje naravno najlakše pobeđuje um – teror, nasilje.

Nekolicina diskutanata sa protivničke strane prisiliše me ili da smesta napustim gradilište, ili da odletim sa skele. Pošto sam bio sam i svaki otpor izgledaše uzaludan, smatrao sam da je uputnije, za jedno iskustvo bogatiji, da prihvatim prvi savet. Otidoh prepun gađenja, istovremeno međutim tako usplamteo, da mi je bilo sasvim nemoguće da celoj stvari okrenem leđa. Ne, posle uskipeća prvoga ogorčenja, ponovo je tvrdoglavost dobila prednost. Čvrsto sam bio odlučan ipak ponovo da odem na neko gradilište. U toj odluci osnažen bejah i samom bedom, koja me je nekoliko nedelja kasnije, pošto je pojedena mala ušteđevina od plate, primila u svoje nemilosrdno naručje. Tako eto moradoh, hteo ili ne. I "igra" potom krenu i opet od početka, da bi se konačno, kao i prvi put, završila na isti način.

Tada se borih u svom unutrašnjem biću: da li su još ovakvi ljudi vredni da pripadaju jednom velikom

narodu? Jedno mučno pitanje, jer, odgovori li se na njega sa »Da«, onda borba za narod zaista nije više vredna truda i žrtve, koje imaju da polože oni najbolji za takav jedan ljudski škart; glasi li, međutim, odgovor »Ne«, onda je naš narod još i siromašan u ljudima. S uznemirujućom morom videh tih dana mozganja i kopanja po svojoj svesti kako narasta do jedne preteće armije masa onih koji se više nisu mogli računati u svoj narod. Sa kojim samo drugim osećajima buljih sada u beskrajne redove masovnih demonstracija bečkih radnika! Gotovo dva puna sata stajah tako i posmatrah zaustavljena daha tog ogromnog ljudskog crva... aždaju, koji se tu lagano valjao prolazeći. U klonuloj potištenosti napustih najzad to mesto i odlutah kući.

Usput ugledah u jednoj trafici »Radničke novine«, centralni organ stare austrijske socijal-demokratije. Tu novinu sam mogao da vidim i u jednoj jeftinoj narodskoj kafani u koju sam češće svraćao, da bih tamo čitao štampu; samo, do sada nisam mogao sebe da prinudim ne duže od dva minuta da gledam u taj bedni list, čiji je ceo ton na mene delovao kao duhovni vitriol. Pod deprimirajućim utiskom demonstracija nagna me sad neki unutrašnji glas, da jednom i najzad kupim taj list i da ga onda temeljno i iščitam. S večeri to ipak i učinih stalno savladujući u sebi povremeno narastajući bes o ovom koncentrisanom rastvoru laži. Više nego iz sve teorijske literature mogao sam sad dnevnom čitanjem

socijaldemokratske štampe da proučim unutrašnju bit tih misaonih postulata. Jer kakve li razlike između u teorijskoj literaturi zvučnih fraza o slobodi, lepoti i dostojanstvu prema varljivo sjajnoj, naizgled kao najdublje mudrostiteško iskazljivoj obmani rečju, odvratno humanog morala sve napisano tvrdim čelom proročanske sigurnosti i brutalne dnevne štampe ove isceliteljne nauke novoga čoveanstva, koja se ne ustručava nikakve niskosti, koja se služi svim sredstvima klevetanja i izvrtanja istine i radi zaista s virtuoiznom laži koja i balvane može da savija koliko je teška. Ono prvo namenjeno je za glupe ćurane iz srednjih i naravno takođe viših slojeva "inteligencije", ono drugo masi.

Za mene je udubljivanje u literaturu i štampu tog učenja i organizacije značilo ponovo nalaženje sebe za svoj narod i ono što mi je prvobitno izgledalo kao nepromostivi jaz, sada je trebalo i da bude podsticaj za veću ljubav nego ikada ranije. Samo bi budala mogao pri saznanju o ovom ogromnom trovačkom radu da žrtvu još i prokune. Što sam se sledećih godina više osamostaljiavao, a tim više je u meni rastao, s povećanim udaljavanjem, pogled na unutrašnje uzroke socijaldemokratskih uspeha. Sad shvatih značaj brutalnog zahteva da se drže samo crvene novine i da se posećuju samo crveni skupovi, čitaju samo crvene knjige itd. U plastičnoj jasnoći videh iznudeeni rezultat ovog učenja netrpeljivosti pred očima. Ta psiha široke mase nije prijemčiva

za sve što je polovično, neodlučno, slabo. Kao žena, čija su duševna stanja i osećanja manje određena razlozima, osnovama apstraktnog uma nego onima nejasne emocionalne žudnje za snagom koja je njena dopuna i koja bi se stoga radije potčinila nekom snažnom čoveku nego vladala slabićem, tako i masa više voli vladaoa nego li onoga koji moli i ona se oseća. U dubini svoga bića više zadovoljena onim učenjem koje ne trpi nikakvog suparnika, nego onim koje nudi liberalnu slobodu izbora; ona s tim učenjem najčešće i malo zna šta da započne i oseća čak da može biti lako napuštena. Bestidnosti njenog duhovnog terorisanja isto je tako malo svesna kao i bezočne zloupotrebe njene ljudske slobode i ona ni u kom slučaju i ne sluti unutrašnji besmisao celog tog učenja. I tako ona vidi jedino bezobzirnu snagu i brutalnost veoma smišljenih ispoljavanja tog učenja kome se konačno uvek podvrgne.

Ako se socijaldemokratiji suprotstavi samo makar i jedno učenje bolje verodostojnosti, ali iste brutalnosti u sprovođenju, ono će pobediti, i posle najteže borbe. Pre no što je proteklo i dve godine bili su mi jasni i učenje i tehnički instrumenti socijaldemokratije. Shvatio sam infamni duhovni teror, koji ovaj pokret vrši pre svega na građanstvo koje takvim napadima niti moralno niti duhovno nije doraslo, time što on na dati znak pušta plotune bubnjarske vatre laži i kleveta protiv protivnika koji mu izgleda najopasniji, i to tako dugo, dok ne popucaju nervi napadnutih i oni, da bi

opet imali mira, žrtvuju omraženog. Samo, mir te budale ipak ne postignu. Igra počinje iznova i toliko se često ponavlja dok god strah od divljeg džukca ne pređe u sugestivnu paralizu. Pošto socijaldemokratija poznaje iz sopstvenog iskustva najbolje vrednosti strateškog juriša ona najčešće protiv onih, u čijem biću ona njuši nešto od tog bez daljnjeg tako retkog štofa, i juriša. Nasuprot tome, hvali ona svakog slabića s druge strane, čas oprezno, čas glasnije, već prema spoznanom ili pretpostavljenom duhovnom kvalitetu. Ona se manje boji nekog nemoćnog, bezvoljnog genija, nego čoveka prirodne snage iako skromnijeg duha.

Najupadljivije preporučuje ona slabiće duha i prirodnog potencijala. Ona je vešta da pritom stvori varljivi utisak kao da jedino tako može da se održi mir, a za to vreme u lukavom oprezu i neprestano osvaja jednu za drugom poziciju, čas potajnim iznuđivanjem, čas stvarnom krađom u momentima kada opšta pažnja, okrenuta drugim stvarima, ne želi da bude ometana ili pak stvar drži za sitnu i beznačajnu, da bi se nepotrebno uzburkali duhovi i zli protivnik iznova razdraživao. To je jedna tačnim proračunom svih ljudskih slabosti izvanredna taktika, čiji rezultat gotovo matematičkom egzaktnošću mora da vodi ka uspehu, ukoliko međutim i druga strana ne nauči da se protiv otrovnog gasa takođe bori otrovnim gasom. Slabijim prirodom mora se pritom reći, da se ovde upravo radi o biti ili ne biti. Ne manje razumljiv

mi je bio značaj telesnog terora prema pojedincu, prema masi. I ovde je, takođe, reč o tačnom proračunu psihološkog dejstva. Teror na radnom mestu, u fabrici, u lokalu gde je skup i povodom masovnog mitinga uvek će biti praćen uspehom, ukoliko mu se jedan isto tako veliki teror ne suprotstavi!

Drukčije nego žrtve se ne mogu ni označiti pojedinačni i opšti rezultati ovog zavođenja ljudi na krivi put. Jer kada sam se eto u nekim svojim slikama potrudio da iz samog vrela života nacrtam bića ovih "najnižih" slojeva, onda ovo nije moglo biti bez pouzdanja da sam u ovim nizinama pronalazio takođe i svetlosti opet, one u obliku spremnostina žrtvu, najvernijeg drugarstva, izuzetne dovoljnosti i uzdržane skromnosti, naročito ukoliko se to ticalo ondašnjeg starijeg radništva. Lako su te vrline u mladoj generaciji veći opštim uticajem velegrada sveviše nestajale, ipak je čak i ovde bilo mnogo onih, kod kojih je jedna krv zdrava zdravcijata uspevala da se odupre niskostima života. A ako su onda ti često duševni, čestiti ljudi u svojoj političkoj angažovanosti ipak stupali u redove smrtnih neprijatelja našega naroda i pomagali da se ti redovi zbiju, onda je razlog tome bio taj da oni svu niskost tog novog učenja niti su razumeli niti su mogli razumeti, da niko i inače nije našao za shodno da se potruđi da se njima pozabavi i, najzad taj razlog što su socijalni odnosi bili jači nego

sva druga eventualno postojeća voljnost. Beda u koju su jednoga dana na ovaj ili onaj način zapali, oterala ih je još tome i u lager socijaldemokratije.

Pošto je buržoazija bezbroj puta na najneprimereniji, ali i najnemoralniji način uspostavila front protiv opšteltjudski opravdanih zahteva, čak i da nije iz takvog jednog držanja stekla korist, ili da ju je uopšte smela i da očekuje, bio je i sam onaj najpristojniji radnik iz sindikalne organizacije nateran u političku delatnost. Milioni radnika behu sigurno u dubini svoje duše na početku neprijatelji socijaldemokratske partije, ali su bili u svome otporu pobeđeni jednim često sumanutim načinom kojim su građanske partije zauzimale stav suprotstavljanja svakom zahtevu socijalne prirode. Jednostavno ograničeno odbijanje svih pokušaja poboljšanja uslova rada, zaštitnih mera kod mašina, suzbijanja zloupotrebe dečijeg rada kao i zaštite žene naročito u onim mesecima, kada ona pod srcem već nosi dolazećeg narodnog druga, pomagalo je socijaldemokratiji, koja je sa zahvalnošću svaki takav slučaj bednoga opredeljenja koristila da mase utera u svoju mrežu. Nikada više nije naše građanstvo moglo da ispravi ono što se grešilo. Jer, time što je protiv svih pokušaja uklanjanja socijalnih teških stanja davalo otpor, sejalo je ono mržnju i činilo se da je i samo opravdalo tvrđenja da je ono neprijatelj cele nacije, da jedino socijaldemokratska partija zastupa interese radnoga naroda. To je u prvom redu

stvorilo moralno opravdanje za realno postojanje sindikata, organizacije, koja je partiji odvajkada činila najveće usluge za naterivanje u članstvo. U mojim bečkim godinama učenja bio sam prinuđen, hteo ne hteo, da i po pitanju sindikata zauzmem stav. Pošto sam ih smatrao kao po sebi jedan nerazdvojni sastavni deo socijaldemokratske partije, moja odluka je bila brza i pogrešna. Naravno, glat sam ih odbio. Ali i u tom beskrajno važnome pitanju dala mi je sama moja sudbina lekciju. Rezultat je bio puni obrt moga prvog suda. Sa svojih dvadeset godina naučio sam da razlikujem između sindikata kao sredstva za odbranu opštih socijalnih prava radnika i za izvojevanje boljih životnih uslova svakog pojedinca iz tih redova, i sindikata kao instrumenta partije političke klasne borbe.

To što je socijaldemokratija shvatila enormni značaj sindikalnog pokreta, osiguralo joj je posedovanje instrumenta, a time i uspeh; a to što građanstvo tako nešto nije shvatilo, koštalo ga je njegovog političkog položaja. Ono je verovalo da će jednim nadmenim "odbijanjem" jednog logičkog razvoja protivniku smrsiti konce, da bi time u stvarnosti ovaj razvoj prinudilou nelogične putanje. Jer tvrditi da je sindikalni pokret nešto po sebi "otadžbinski neprijateljsko" je besmislica a osim toga i neistina. Tačno je pre ono suprotno. Ako jedna sindikalna delatnost ima za cilj bolje stanje jednog staleža koji spada u osnovne stubove nacije, i to ima stalno pred očima i stalno to i sprovodi,

ono time ne dejstvuje samo neotadžbinski ili državno neprijateljski, nego u pravom smislu reči "nacionalno". Zar on ne doprinosi tako da se još stvore socijalni uslovi bez kojih se jedno opšte nacionalno vaspitanje ne može ni zamisliti. On zadobija najveću zaslugu i time što odstranjenjem socijalnih rak-rana doprinosi opštem zdravlju narodnog organizma. Pitanje da li je on neophodan je dakle zaista suvišno. Dok god među poslodavcima ima ljudi sa malim socijalnim razumevanjem ili čak sa pomanjkanjem pravnog osećanja i osećanja pravičnosti, ne samo da je pravo već i obaveza njihovih nameštenika, koji dakako čine jedan deo našeg naciona da štite sveopšte interese protiv pohlepe ili nerazumnosti pojedinca, jer, održanje vernosti i vere u jednom nacionalnom organizmu u interesu nacije je isto što i održanje zdravlja jednog naroda. Oboje je nedostojnim preduzimačima, koji se ne osećaju kao deo cele narodne zajednice, teško ugroženo. Zlim dejstvom njihove pohlepe ili njihovom bezobzirnošću izrastaju duboke štete za budućnost. Uzroke takvog jednog razvoja odstraniti znači zadobiti zasluge za naciju, a ne recimo suprotno. Time nije rečeno da eto sad svakom je na volji da izvlači zaključke i odredi svoje ponašanje na osnovu pričinjene mu stvarne ili nehotične nepravde. Ne! To je opsena i mora se posmatrati kao pokušaj skretanja pažnje s pravog predmeta. Ili je odstranjivanje rđavih, nesocijalnih tokova u interesu nacije ili ne. Ako jeste, onda se mora borba protiv njih prihvatiti, sa oružjem koje nudi

izglede na uspeh. Pojedini radnik međutim nikada nije u situaciji da se izборi sam protiv sile velikog preduzetništva, pošto se ovde ne može raditi o pitanju pobede višeg prava jer priznanjem istoga ne bi usled nedostatka uzroka bilo spora nego o pitanju velike sile. U drugom slučaju bi postojeći osećaj prava već okončao i sam na častan način nastali spor, ili tačnije, ne bi nikada do njega moglo ni doći... Ne, ako nesocijalno ili ponižavajuće postupanje prema ljudima izazovu otpore, onda ova borba može, dok god se ne stvore zakonske, sudske instance za uklanjanje ovih oštećenja, da dođe do odluke samo većom silom. Time se podrazumeva samo po sebi da jedino pojedinačnoj ličnosti, a nipošto koncentrisanoj snazi nekog preduzimača može da se suprotstavi objedinjeni, veći broj posloprimaca, da ne bi već od samog početka moralo da se odrekne mogućnosti pobede. Tako sindikalna organizacija može da vodi ka jačanju socijalne misli u njenom praktičnom dejstvu svakodnevnog života, a time i ka uklanjanju uzroka trvenja, koji uvek iznova daju podsticaje za nezadovoljstvo i žalbe. Što to nije tačno "krivica je veoma velikim delom na onima, koji su znali da svakom zakonskom regulisanju, tj. ispravljanju loših socijalnih stanja isturaju prepreke, ili ih posredstvom svog političkog uticaja potkopavaju". U upravo toj meri u kojoj političko građanstvo onda nije razumevalo, ili bolje rečeno nije htelo da razume značaj sindikalne organizacije i isturalo se protiv nje u otpor, primala je u svoje okrilje ovaj

osporavani pokret socijaldemokratija. Time je ona stvorila dalekovido jednu čvrstu osnovu, koja se već više puta potvrdila kao poslednje uporište u kritičnim trenucima. Naravno da je time unutrašnja svrha postepeno nestajala da bi se dao prostor novim ciljevima.

Socijaldemokratija nikada nije pomišljala na to, da održi prvobitne zadatke profesionalnog pokreta koji je uzela pod svoje. Ne, ona to tako svakako nije zamišljala. U nekoliko decenija je pod njenom mešetarskom rukom od pomoćnog instrumenta odbrane socijalnih prava postao instrument za razbijanje nacionalne privrede. Interese radnika pritom oni nisu smeli ni najmanje da ugroze. Jer i politički se dopušta primena ekonomskih prinudnih mera, u svako doba vršiti ucenu, kao u dovoljnoj meri i postojanje s jedne strane same nužne nesavesnosti, a sa druge strane glupe strpljivosti ovce. Nešto što u ovom slučaju obostrano pogađa svoj cilj.

Već na prelasku u ovaj vek **sindikalni pokret** je odavno prestao da služi svom ranijem zadatku. Iz godine u godinu sve više i više je on zapadao u kolotečinu socijaldemokratske politike, da bi na kraju našao svoju primenu samo kao "pajser" ili "macola" klasne borbe u rukama socijaldemokratije. Sindikati su trebali da ceo, tako trudo izgrađeni i razvijeni privredni sistem dovedu najzad do sunovrata, kako bi tako i državnom poretku, po

uklanjanju njegovog privrednog potpornog zida mogli lakše da priredi istu sudbinu. Zastupanje svih stvarnih potreba radništva dolazilo je time sve manje u pitanje, sve dok politička mudrost uopšte više i nije smatrana poželjnom, da se otklone socijalne i čak i kulturne nevolje širokih masa, jer bi onda možda nastala još i opasnost, da one, zadovoljene u svojim željama, ne budu više bile pogodne da se kao borbena trupa bez sopstvene volje večno dalje koriste.

Takav jedan moguće naslućivani burni razvoj ulivao je klasno-borbenim vođama takav strah, da su oni po kratkom postupku odbijali svako moguće blagosloveno podizanje socijalnog položaja radništva, pa su čak protiv toga zauzimali i stavove. Za nekakvo tamo obrazloženje takvog jednog tobože nerazumljivog postupanja nikad ih ni briga nije bilo. Time što su se zahtevi sve više natezali naviše, moguće ispunjenje istih je izgledalo tako malo i beznačajno, da je u svako vreme bilo moguće masu obrlatiti kako se zaboga ovde radi o đavolski teškom pokušaju, takvim jednim smešnim zadovoljenjem najsvetijih prava na najpodliji način oslabiti udarnu snagu radništva, pa čak je i paralisati! Pri slabašnoj sposobnosti mišljenja široke mase ne treba se ni čuditi uspehu ovakvog mešetarenja. U lageru građanstva bili su ogorčeni ovako providnom neistinitošću i prevarantstvom socijaldemokratske taktike. Ni ne izvlačeći najmanje zaključke iz toga za smernice sopstvenog

delovanja. Upravo strah socijaldemokratije od svakog podizanja na viši nivo ekonomskog i finansijsko-materijalnog položaja radništva iz dubine njihove dotadašnje kulturne i socijalne bede moralo je da vodi do povećanih napora upravo sa ciljem da se postepeno predstavnicima klasne borbe izbije iz ruku pravi instrument te borbe. To se ipak nije dogodilo. Umesto da se sopstvenim jurišem zauzme neprijateljski položaj, dozvolilo se radije da se bude potisnut i pritisnut, da bi se konačno

posegnulo za potpuno nedovoljnom ispomoći, koja je, jer je suviše kasna, ostala bez dejstva, i, jer je beznačajna, za protivnika predstavljala lakoću da je odbije. Tako je u stvari ostajalo sve po starom, samo je nezadovoljstvo radništva bilo veće nego pre. Jednako nekom pretećem olujnom oblaku visio je još onda "slobodni sindikat" nad političkim horizontom i nad životom pojedinca. On je bio jedan od onih stravičnih terorističkih instrumenata protiv sigurnosti i nezavisnosti nacionalne privrede, čvrstine držanja stabilnosti države i slobode ličnosti. On je pre svega bio ono što je pojam demokratije

učinio jednom ogavno smešnom frazetinom, oskrnavilo slobodu, a bratstvo onom rečenicom "a ako ti nećeš da budeš drug, rascopaćemo ti lobanju" besmrtno ismejalo.

Eto tako ti ja onda upoznah prijatelja čovekovog "ozdravljenja". Tokom tih godina se moj pogled na njega proširio i produbio, a da ga izmenim, nije mi

ni bilo potrebno. Što sam više sticao uvid u spoljno biće socijaldemokratije, tim više je rasla želja da zahvatim i unutrašnje jezgro tog učenja. Oficijelna partijska literatura je pritom naravno mogla malo da koristi. Ona je, ukoliko se tiče privrednih pitanja, netačna u tvrđenju i dokazivanju, a ukoliko se radi o političkim ciljevima je i lažljiva. K tome je za pridodati da sam se osećao u dubini duše zgađen novijim rabulističkim načinom izražavanja i metodom prikazivanja.

Ogromnim tovarom reči nejasnog sadržaja ili nerazumljivog značenja nabacivane su ovde rečenice koje su baš toliko trebale da budu duhovite koliko ibesmislene. Samo je pusta dekadencija naše velegradske boemije mogla u tom lavirintu mudrosti da se oseća kod kuće, da bi iz dubrišta tog literarnog dadaizma "unutrašnjeg života"

mažnjavala, podržavana poslovičnom skromnošću jednog dela našeg naroda, koja u nečem lično nerazumljivom uvek time dublju mudrost njuši. Međutim, time što sam odmeravao teoretske neistine i besmisao ovog učenja sa realnošću njegove pojave dobijao sam lagano jasnu sliku njegovog unutaršnjeg htenja.

U tim satima prožimale su me mračne slutnje i opora bojazan. Videh tada pred očima jedno učenje, koje se sastojalo od egoizma i mržnje, koje po matematičkim zakonima može da dovede do pobeđe, ali time čovečanstvu da priredi i kraj. U međuvremenu sam, dakako, naučio da shvatim vezu

između ovog učenja o razaranju bića jednog naroda, koje mi je do tada bilo nepoznato. Jedino poznavanje jevrejstva pruža ključ za shvatanje unutrašnjih, a time i stvarnih namera socijaldemokratije. Ko zna taj narod njemu nestaje veo pogrešnih predstava o cilju i smislu te socijaldemokratske partije s očiju i iz tmurne izmaglice socijalnih fraza izranja iscerena njuška marksizma.

Zaista je za mene danas teško, ako ne i nemoguće, da kažem, kada mi je reč »Jevrejin« dala povod za posebne misli. U očinskom domu uopšte se ne sećam da sam za očevog života tu reč makar i samo čuo. Mislim da je stari gospodin možda već i u posebnom naglašavanju teoznake uvideo jednu kulturnu i tmurnu zaostalost. On je tokom svog života usvajao manje više svetsko-građanske poglede na svet koji su se pri najstriktnijem nacionalnom opredeljenju ne samo održavali, već i bojili moju svest. Takođe i u školi nisam našao nikakvu pobudu koja bi kod mene vodila do promene ove preuzete slike. U realnoj školi upoznao sam doduše jednog jevrejskog dečaka, prema kome smo se svi ophodili sa oprezom, ipak samo stoga, jer smo prema njemu, obzirom na njegovu čutljivost, bili nepoverljivi. Neka naročita pomisao s njim u vezi kao Jevrejinom padala mi je pritom kao i ostalima malo na um. Tek u svojoj četrnaestoj do petnaestoj godini češće sam naletao na reč »jevrejin«, delom u vezi sa političkim razgovorima. Osećao sam protiv toga laku odbojnost i nisam se mogao odupreti

izvesnom neprijatnom osećanju, koje me je uvek zahvatalo, kada su se predamnom zbivale konfesionalne kavage. Kao na nešto drugo, međutim, nisam na to pitanje gledao. Linc je imao veoma malo Jevreja. U toku vekova se njihova spoljašnjost evropeizovala i uljudila pa čak sam ih držao za Nemce! Besmislica ovog uobraženja malo mi je bila jasna, jer sam kao jedino obeležje razlikovanja uvideo samo razlikovanje u stranoj konfesiji. Da su oni stoga bili proganjani, kako verovah, dovelo je ponekad moju odbojnost prema nepovoljnim iskazima o njima skoro i do gađenja. Sa pozicija nekog predubedenja u smislu nekog planskog protivništva o Jevrejima još uvek ništa i ne slutih... Tako sam došao i u Beč. Spopadnut mnoštvom utisaka na arhitektonskom području, utučen težinom sopstvene sudbine, ne posedovah u prvo vreme nikakav uvid u slojeve naroda u džinovskom gradu. Uprkos tome što je Beč tih godina od svojih dva miliona stanovnika brojao skoro dve stotine hiljada Jevreja, nisam te ljude video. Moje oko i moja svest nisu u tim prvim nedeljama bili dorusli naletima tako mnogim vrednostima i pomislima. Tek kada se postepeno povratio mir i uzburkana slika započe da se bistri, osvrnuh se pribranije u svom novome svetu i sudarih se sada i sa jevrejskim pitanjem. Neću da tvrdim da mi je način na koji sam morao da ih upoznam izgledao naročito prijatan. Još uvek sam u Jevrejima video samo konfesiju i stoga sam i dalje iz razloga ljudske tolerancije istrajavao u svome odbijanju religiozne diskriminacije uovom

stupnju. Tako mi izgledaše i ton, pre svega onaj, koji je forsirala i sama bečka antisemitska štampa, nedostojna kulturnih tradicija jednog velikog naroda. Pritiskali su me izvesni događaji iz srednjeg veka, koje nisam rado želeo ponovo da vidim. A pošto dotične novine uopšteno nisu važile baš za prvorazredne, otkuda to nisam ni sam onda tačno znao, video sam u njima pre proizvode ljute zavisti nego rezultate jednog temeljnog, iako uopšte uzev, pogrešnog pogleda.

Oснаžen u ovome svome mišljenju bejah onom krajnje dostojanstvenijom, kako mi se činilo, formom, kojom je zaista velika štampa odgovarala na sve te napade ili ih je, što mi je izgledalo još pažnje vrednije, nije ni spominjala, već jednostavno totalno prećutkivala.

Revnosno sam čitao takozvanu svetsku štampu "Neue Freie Presse" kao i "Wiener Tagblatt" i divio sam se obimom koji je ponuđen čitaocima u njoj, kao i objektivnošću prikaza u pojedinostima. Odavah priznanje otmenom tonu i zapravo sam jedino bio poneki put u sebi ne baš sasvim zadovoljan ili čak neprijatno dirnut razbokorenim stilom. Ali ovo je svakako bio odraz poleta celog tog svetskoga grada. Pošto sam onda Beč smatrao takvim jednim gradom, verovao sam da ovo objašnjenje koje sam sebi samome dao smem svakako da uvažim kao javno mnjenje. Ono što me je, međutim, uvek iznova odbijalo, bila je nedostojanstvena forma kojom se štampa udvarala

dvoru. Jedva da se mogao zbiti i jedan događaj u Hofburgu, a da to ne bude čitaocima saopšteno u tonovima svakakvog očaravajućeg oduševljenja, ili tužbaličke potištenosti, jedno činodejstvovanje, koje je naročito kad se lično radilo o "najmudrijem monarhu" svih vremena, sličilo je skakutanju tetreba. Meni je to izgledalo izveštačeno. Time je liberalna demokratija dobila fleke u mojim očima. Da bi se zadobila naklonost toga dvora i još u tako nečasnim formama, trebalo je znači rasprodati dostojanstvo nacije. To je bila prva senka koja je trebalo da zatamni moj duhovni odnos prema "velikoj" bečkoj štampi. Kao i pre toga uvek, pratio sam u Beču sve događaje i u Nemačkoj sa najvećim žarom, sasvim svejedno, da li se pri tome radilo o političkim ili kulturnim pitanjima. Sa ponositim divljenjem upoređivao sam uspon Rajha sa propadanjem austrijske države. Ali ako su spoljnopolitička zbivanja izazivala najčešće nepodeljenu radost, onda su ona ne tako vesela događanja unutrašnjepolitičkog života stvarala sumornu potištenost. Borba koja je u to vreme vođena protiv Vilhelma Drugog, nije onda u meni nailazila na odobravanje. U njemu nisam samo video nemačkog cara, već u prvom redu tvorca nemačke flote. Zabrana govora, koja je od strane Rajhstaga naložena caru, ljutila me je stoga u tolikoj meri, jer je proizišla sa jednog mesta, koje je u mojim očima nikakav razlog nije imalo, budući da su zbilja ovi parlamantarni gusani u jednom jedinom periodu zasedanja više besmislica izlagali, nego

što je to čitavoj jednoj dinastiji careva vekovima, računajući njihove najslabije numere, moglo da pođe za rukom. Bio sam ogorčen što je u jednoj državi u kojoj svaki i napola ludak može sebi da prisvoji pravo ne samo za reč kritike, nego eto i u Rajhstagu čak kao "zakonodavac" da bude nahuškan na naciju a da nosilac carske krune od strane najbednije institucije brbljivaca svih vremena more da dobije izgon. Bio sam međutim još više poražen, kada je ta ista bečka štampa koja se i predposlednjom dvorskom kljusinom survavala u najponizniji poklon i puzila do ulagivanja, sad sa naizgled brižnim gestom, ali, kako mi je izgledalo, rđavo skrivenom zluradošću davala izraz svojim nedoumicama o nemačkome caru. Njoj je tobože daleko bilo od toga da se hoće umešati u odnose nemačkog Rajha, sakloni Bože od tako nečega, ali time što se da kažemo na prijateljski način gurao prst u tu ranu, osećala se eto posebna obaveza, koju nalaže i duh međusobnog savezništva, kao što je nasuprot opet žurnalističkoj "istini" po volji, itd. A onda bi se svrdlao taj prst u rani do mile volje. U takvim slučajevima navalila bi mi krv u glavu. To je bilo ono što me je navelo da već opreznije gledam na tu "veliku" štampu. Da se jedna od antisemitskih novina, povodom neke takve stvari časnije ponašala, morao sam zbilja da priznam. Ono što mi je dalje zaista išlo na nerve bio je taj zaista odvratni kult, koji je još onda velika štampa negovala prema Francuskoj. Prosto da se čovek morao stideti što je Nemač, kada su mu u lice

istresali sve te sladunjave hvalospевne himne o "velikoj kulturnoj naciji". To ogavno francuzovanje često me je više nego jednom prinudilo da jednu od tih "svetskih novina" odložim iz ruke. Dohvatao sam se uopšteno ponekad »Narodnog lista« ("Volksblatta") koji mi je naravno izgledao mnogo manji, ali u tim stvarima nešto čistiji.

Sa oštrim antisemitskim tonom nisam bio saglasan, ali ipak tu i tamo čitao sam obrazloženja, koja su u meni prouzrokovala neka razmišljanja. U svakom slučaju upoznao sam iz tih i takvih pobuda lagano jednog čoveka i njegov pokret, koji su u ona vremena određivali sudbinu Beča: dr Karla Luegera i hrišćansko-socijalnu partiju ... Kada sam došao u Beč, prema oboje sam bio neprijateljski nastrojen. Taj čovek i pokret važili su u mojim očima kao "reakcionarni" ali najobičniji osećaj za pravdu morao je ovaj san da izmeni upravo u toj meri, u kojoj sam dobio priliku, da tog čoveka i njegovo neskriveno divljenje i dan danas vidim u njemu, još više nego ranije, najmoćnijeg nemačkog gradonačelnika svih vremena. I koliko li je tek samo mojih sa predubedenjem nastalih pogleda bilo preobraćeno ovakvom jednom promenom mog stava prema hrišćansko-socijalnom pokretu! Ali su time polako i moja shvatanja u odnosu na antisemitizam podlegala promeni koje je donosilo vreme, onda je to svakako bila moja najteža promena uopšte, ona me je i koštala mojih najvećih unutrašnjih duševnih borbi, i tek po unutrašnjim rvanjima između razuma

i osećanja počeo da se iskazuje pobeda na strani razuma. Dve godine kasnije sledio je nazad osećaj razumu, da bi od tada bio njegov najbolji čuvar i alarm. U to vreme te ogorčene borbe između duševnog odgoja i hladnog razuma, učinila mi je očigledna nastava bečkih ulica neprocenjive usluge. Naišao je period kada više nisam, kao onih prvih dana, tumarao kroz moćni grad poput slepca, već sam, pored građevina, široko otvorenih očiju posmatrao i ljude. I kada sam tako jednom krstarilo centrom, naleteh iznenada na jednu prikazu u dugom kaftanu, crnih lokni. Da li je ovo Jevrejin? Bila je moja prva misao. Ovako oni svakako nisu izgledali u Lincu. Osmotrio sam tog čoveka prikriveno i oprezno, ali što sam više zagledao to strano lice i ispitivački odmeravao crtu po crtu na njemu, tim više se u mom mozgu na prvo nadovezivalo i drugo pitanje. Je li ovo takođe Nemačkin? Kao i uvek u takvim slučajevima, pokušao sam i sada da otklonim sumnje pomoću knjiga. Kupih smesta za nekoliko novčića prve antisemitske brošure moga života. Međutim, sve su one polazile od stanovišta da čitalac u principu već do izvesnog stepena poznaje ili čak shvata jevrejsko pitanje. Konačno je ton tih pisanja bio takav da mi se ponovo pojavio sumnje usled delom površnog i krajnje nenaučnog izvođenja dokaza za tvrdjenja data u tim brošurama. Tako sam to odbacio za mnoge sledeće nedelje, pa čak i mesece. Stvar mi je izgledala tako užasna, okrivljavanje tako bez mere, da sam, i mučen strahom da ne činim nepravdu, postao ponovo bojažljiv i nesiguran.

Naravno, nisam ni ja sam više mogao sumnjati da se ovde nije radilo o Nemcima neke posebne vere, nego o jednom "narodu" zasebne vrste, jer, otkako sam započeo da se bavim tim pitanjem i usmerio pažnju na Jevreje, pojavio mi se i Beč u jednom novom, drugom svetlu, drukčijem od onoga ranije. Gde god da sam išao, uvek sam pred svojim očima imao Jevreje, i što sam ih više gledao, tim više su se i izoštrile oni izdvajali oku od ostalih ljudi. Posebno u središnjem delu grada kao i u okruzima severnije od dunavskog kanala, vrvelo je od jednog "naroda" koji već po spoljašnosti ničeg zajedničkog nije imao sa Nemcima. Ali, ako sam u ovo još i sumnjao, moje kolebanje je konačno nestalo držanjem i stavovima jednog dela i samih Jevreja. Jedan veliki pokret među njima, koji u Beču nije bio tako malo rasprostranjen, nastupao je najoštrije moguće za potvrđivanje narodskog karaktera Jevreja – Cionizam !!!

Doduše, to je imalo izgled kao da samo jedan deo Jevreja odobrava ovaj stav, dok velika većina, međutim, takvo opredeljenje osuđuje, pa čak ga u dubini duše i odbija. No, pri bližem osmatranju razbijao bi se taj varljivi izgled u jedno zlokobno zasenčenje i to na osnovu samo izgovora, da ne kažemo laži iz čisto svrsishodnih razloga. Jer, takozvano Jevrejstvo liberalnijeg nazora nije odbijalo cioniste kao nejevreje, već kao Jevreje nepraktičnih, možda i opasnih javnih zavetovanja za svoje Jevrejstvo. U njihovom unutrašnjem

međusobnom čvrstom pripadništvu apsolutno se ništa nije menjalo. Ova tobožnja borba između cionističkih i liberalnih Jevreja već je u kratkom vremenu počela u meni da izaziva gađenje; pa ona je bila skroz na skroz neistinita, što će reći izlažirana, a onda, međutim, malo pogodna za uvek proklamovanu moralnu visinu i čistotu naroda. I uopšte je moralna i druga čistota ovoga roda bila jedna tačka za sebe. Da se ovde nije radilo ni o kakvim ljubiteljima vode, moglo se kod njih utvrditi već na spoljnjem izgledu, čak na žalost veoma često i pri zatvorenim očima... vonjali su. Meni je ponekad od smrada koji su širile ove kaftanlije bivalo kasnije i muka. Uz to je još dolazila i njihova nečista odeća i nimalo junačna pojava. Već sve ovo nije moglo nimalo privlačno da deluje, a tek je postajalo odurno kada bi se pored telesne nečistoće, iznenada otkrila sva moralna prljavština "izabranog" naroda. Ništa me za tako kratko vreme nije moglo dovesti u zamišljenost i razmišljanje do sve više rastući uvid u način delovanja Jevreja na izvesnim područjima. Da li je uopšte moglo biti nekakvog gadaluka, bilo kakve bestidnosti u ma kojoj formi, pre svega u oblasti kulturnog života, a da u tome bar jedan Jevrejin nije uzeo učešća?! Čim bi se i sa najvećom oprežnošću načinio rez u takav jedan otok, naišlo bi se kao na gnoj u gangrenoznom telu, na malog Jevrejčića, često sasvim zasenjenog od iznenadne svetlosti. Bila je to teška opterećujuća optužba koju je u mojim očima poprimilo Jevrejstvo, kada sam upoznao njegovu

delatnost kako u štampi, u umetnosti, književnosti tako i teatru. Ovde više nisu mogla ni malo, ili nikako da koriste bilo kakva lekovita uveravanja. Bilo je dovoljno već i samo osmotriti potporne stubove, imena duhovnih proizvođača tih stravičnih mešetarenja za bioskop i teatar, koji ovde behu hvaljeni na sva usta, da bi se za duže vreme ostalo čvrst u uverenju. To je bila kužnost, duhovna kuga, gora od crne smrti nekada, kojom je ovde ovaj narod bio inficiran. I uolikoj je samo količini taj otrov stvaran i širen! Naravno, što je niži duhovni i moralni nivo takvog jednog fabrikanta umetnosti, time je neograničenija njegova podlost, dok konačno takav jedan mamlaz i više nego kakva raspršivačka mašina ispričava čovečanstvu svoju pogan u lice.

Pomislimo pritom još i na neograničenost njihovog broja... Bilo je to užasno, ali se nikako nije smelo i prevideti da je upravo Jevrejin u ogromnom broju bio od strane "prirode" i "Boga" odabran za to sramno predodređenje.

Da li njegovu odabranost, pripadništvo "odabranom narodu", treba u tome tražiti? Počeh tada usredsređeno da ispitujem imena svih proizvođača ovih nečistih produkata javnog umetničkog života. Rezultat je bio uvek lošiji po moje dotadašnje držanje prema Jevrejima. Pa neka je ovde osećaj i još hiljadu puta mogao i zavesti, razum je morao da izvuče svoje zaključke. Činjenica da jedevet desetina svakojake literarne prljavštine, umetničkog kiča i pozorišne besmislice trebalo

da se upiše u konto krivice jednog "naroda" koji je činio jedva stoti deo svih stanovnika u zemlji, jednostavno se nije moglo poreknuti, to je baš tako bilo.

Takođe počeh sa ovih gledišta da preispitujem sad i moju dragu "svetsku štampu". Što sam temeljnije, međutim, postavljao ovde moje istraživačke sonde, tim više se obrušavao predmet mog nekadašnjeg divljenja. Stil je bio sve nepodnošljiviji, sadržaj sam morao da odbijem kao suštinski labilan i plitak, objektivnost prikazivanja izgledala mi je sada više da je zapravo laž nego časna istina; člankopisci su međutim skoro svi bili Jevreji. Hiljadu stvari koje sam ranije jedva i video, padale su mi sada u oči kao vredne pažnje, druge opet, koje su mi nekada izazivale kolebanja, naučio sam sada da razumem i shvatim. "Liberalnu orijentaciju" ove štampe videh sada u jednom drugom svetlu, njen otmeni ton u odgovorima na napade kao i smrtno prećutkivanje istih razotkrivao mi se sada kao isto toliko lukav koliko i podao trik; njihove ozarene pozorišne kritike važile su samo za nekog jevrejskog pisca, a odbijanje nikada nije pogodilo nekog drugog do Nemca. Tiho zajedanje protiv Vilhelma Drugog nudilo je da se upravo u toj upornosti otkrije metoda tačno kao i u preporučivanju francuske kulture i civilizacije. Kičerozni sadržaj novela u toj "svetskoj štampi" postajao mi je sada pravo nepoštenje, a iz jezika sam otkrivao glasove jednog stranog naroda; smisao

celine je međutim Nemstvu bio tako očito škodljiv čak i da je ono i moglo samo tako nešto da htedne. Ko je međutim imao interesa za tako nešto? Ko? Da li je sve to bio samo slučaj? Tako ja postajah polako nesiguran.

Ubrzan je međutim postao razvoj putem uvida koje sam dobio u jednom nizu drugih zbivanja. Bilo je to u vidu opšteg pogleda na običaj i moral, kako je on od jednog velikog dela Jevrejstva sasvim otvoreno izložen i bio neskriveno praktikovan. Ovde je opet pružila ulica jednu povremeno zaista gadnu i očiglednu nastavu. Odnos Jevrejstva prema prostituciji i više još prema samoj trgovini devojkama mogao se proučavati u Beču kao u malo kojem, bilo kojem zapadnoevropskom gradu, izuzev možda u južnofrancuskim lučkim mestima. Ako bi se naveče išlo ulicama i sokacima Leopoldovog grada, na svakom koraku hteo to neko ili ne, postajao bi svedok događanja koja su velikom delu nemačkog naroda ostala skrivena, sve dok rat nije dao priliku borcima na istočnom frontu, da mogu, ili bolje reći moraju da vide nešto slično. Kada sam po prvi puta upoznao Jevrejina na taj način u ulozi jednog isto tako ledeno hladnog kao i besramno poslovno valjanog dirigenta tog ogavnog poročnog posleništva izopačenosti jednog velegrada, osetih lake žmarce niz kičmu. A onda planu u meni! I sad više ne mogah da uzmaknem razmatranju jevrejskog pitanja, ne, sada sam to upravo hteo. I kako sam sada tako u svim pravcima kulturnog i umetničkog

života i njegovim različitim ispoljavanjima naučio sebe da potražim Jevrejina, naletih nenadano na nekome mestu na njega, na kome sam ga ponajmanje očekivao. Time što sam Jevrejina otkrio kao vođu socijaldemokratije, počeo nešto kao mrena da mi spada sa očiju. Jedna duga duševna borba dobi time svoj kraj. Već u svakodnevnom opštenju sa mojim kolegama na radu pala mi je u oči začuđujuća sposobnost preobražavanja kojom su oni prema jednom istom pitanju zauzimali različita stanovišta, ponekad u vremenu od samo nekoliko dana, često takođe i samo nekoliko sati. Teško sam mogao da razumem kako to ljudi, koji su sami kada govore, još uvek posedovali pametne nazore, a onda ove iznenada gubili čim bi dospeli među mase. Često je to bilo da čovek očajava. Kada bih posle časova i časova ubeđivanja već bio uveren, da sam ovog puta najzad probio led i neku besmislicu razjasnio i već se od srca radovao, morao bih ipak na svoju žalost već sledećeg dana opet ispočetka sve nanovo; uzaludno je sve bilo. Kao kakvo večno klatno izgledalo je da njihovo bezumlje uvek iznova od natrag udara. Sve sam pritom mogao još i da razumem: da su oni nezadovoljni svojom sudbinom, da oni sudbinu proklinju koja ih je često tako grubo mlatila po glavi, da su mrzeli preduzimače koji su im izgledali kao nemilosrdni prinudni egzekutori te njihove sudbine, da su psovali vlasti koje u njihovim očima nisu imali osećaja za njihov položaj, da su protestovali protiv cena životnih namirnica i za svoje zahteve izletali na ulice, sve

to se moglo bez obzira na razum ponajmanje još razumeti. Ali ono što je moralo da ostane nerazumljivo, bila je bezgranična mržnja, kojom su se obarali na svoj sopstveni narod, prezirali veličinu istoga, prljali njegovu istoriju i velike ljude vukli po blatu. Ta borba protiv sopstvene vrste, protiv sopstvenog gnezda, sopstvenog zavičaja i sopstvenog naroda bila je isto tako besmislena koliko i neshvatljiva. To je bilo neprirodno! Moglo ih se od ovog poroka privremeno i izlečiti, ali samo na koji dan, najviše na koju nedelju. Ako bi se nešto kasnije sreo urazumljeni, onda je taj opet postajao onaj stari. Neprirodnost ga je ponovo imala u svom posedu.

Da je socijaldemokratska štampa pretežno vođena od Jevreja, tek sam postepeno došao do toga; samo toj okolnosti nisam pripisivao nikakav naročiti značaj, pa stanja su i u ostalim novinama bila isto takva. Samo je jedno možda bilo upadljivo: nije bilo ni jednog lista, u kome su se nalazili Jevreji, da je mogao da važi kao zaista nacionalan, onako kako je to bilo na liniji moga vaspitanja i shvatanja. Pošto sam se savladao i pokušao da iščitavam tu vrstu marksističkih, jevrejskih produkata štampe, a odbojnost upravo u toj meri u meni rasla do beskraj, potražih sad i fabrikante tih sastavljenih podlosti da bi ih bliže upoznao. Bili su to počev od izdavača sve sami Jevreji! Uzeh socijaldemokratske brošure koje su mi nekako bile na dohvatu i potražih imena njihovih autora – svi

su bili Jevreji! Zapamtio sam imena gotovo svih vođa; bili su u daleko najvećem delu takođe pripadnici "izabranog naroda", pa bilo da se pritom radilo o predstavnicima carskog saveta, ili o sekretarima sindikata, predsednicima organizacija ili agitatorima sa ulice. Uvek je pred očima bila ista neobična slika. Imena Austerlica, Davida, Adlera, Eienbogena i tako dalje i tako dalje ... ostaće mi to večno u sećanju. Jedno mi je sad postalo jasno: partija sa čijim sam malecnim predstavnicima mesecima imao da vodim najžešće bitke, bila je u svome vodstvu gotovo isključivo u rukama jednog stranog "naroda" jer, da Jevrejin nije Nemač, znao sam na svoju srećnu intimnu radost već konačno. I sada tek upoznavah sasvim jasno zavoditelje našeg naroda i to ko ga je okretao jednog protiv drugog. Bila je dovoljna već i jedna godina mog bečkog boravka, da bih stekao i uverenje, da nijedan radnik nije mogao da bude toliko blokiran, a da ne bi mogao da prihvati bolje znanje i bolje objašnjenje. Ja sam postepeno postajao i poznavalac njihovog sopstvenog učenja i upotrebljavao sam ga kao oružje za moje unutrašnje uverenje ... i gotovo uvek je uspeh prelazio na moju stranu. Velika masa mogla je biti spašena, iako po cenu teškog žrtvovanja vremena i strpljenja. Jevrejin, međutim, nikada neće biti u stanju da bude oslobođen svog nazora. Tada sam bivao još dovoljno detinjast i hteo da im razjasnim bizarnost njihovog učenja, ranjavio sam u mome malenom kružoku jezik i grebao grlo, bio u zabludi da bi mi moralo uspeti da ih uverim u izopačenosti

njihovog marksističkog ludila, kojeg su Jevreji spravili za sve nas, samo time sam zapravo postizao tek suprotno. Izgledalo je, kao da rastući uvid u uništavajuće delovanje socijaldemokratskih teorija i njihovih ispunjenja samo služi za snaženje njihove odlučnosti. Što sam se više tada s njima sporio, tim sam više upoznavao njihovu dijalektiku. Prvo, oni su računali sa glupošću svog protivnika, da bi onda, ako se više ne bi našao neki izlaz, samo sebe jednostavno predstavljali glupim. Ako ništa ne bi koristilo, onda oni kao ništa ne bi ni razumeli, ili bi prelazili pripremljeni smesta na drugu oblast, poturali su onda neke same po sebi razumljivosti čiji prihvatanje bi onda smesta ponovo prebacivali na drugu građu, da bi sada, ponovo se sabravši, uspeli da se izvuku i ništa tačno da ne kazavši. Ma gde da je tako napadnut neki apostol, skupljala se šaka pihtijaste sluzi, to je onda curilo iscedeno kroz prste, da bi se u sledećem momentu već ponovo stegnulo u šaku. Ako bi se, međutim, po nekome raspalilo zaista tako uništavajuće, da on, pred pogledima okoline, ne može drukčije do da se saglasi i time se poverovalo da je bar učinjen neki korak dalje, tek bi onda sledećeg dana čuđenje bilo ogromno. Jevrejin sada ama baš ništa nije znao o onome od juče, raspredao bi svoje stare trice i kućine iznova dalje, kao da se uopšte ništa nije dogodilo i pretvarao se, ogorčen što mora da se izjašnjava, začuđen, nije se ama baš ničega mogao setiti osim na, eto, još prethodnog dana dokazanu tačnost svojih tvrđenja. Često sam na

ovo ostajao zapanjen. Nije se sada znalo čemu da se čovek više iščuđava, njihovoj jezičnosti, glagoljivosti, ili njihovoj umetnosti lagarija?! Počeh polako da osećam bes.

Sve je ovo međutim imalo jednu dobru stranu, a to je što su time zapravo ti nosioci, agitatori socijaldemokratije boli oči, morala je da tim više raste moja ljubav prema svom narodu. Ko je i mogao pri đavolskoj okretnosti ovih zavodljivaca da prokune nedužne žrtve? To kako je bilo teško i meni samome da ovladam dijalektičkom prevrtljivošću ove "rase"! Kako je tek uzaludan bio takav jedan uspeh nazovi ljudi, koji su u ustima izvrtali istinu, glatko poricali upravo izgovorenu reč, da bi je već u sledećem minutu koristili za sebe same i pozivali se na nju. Ne! Što sam više upoznao Jevrejina, tim više sam morao da praštam radniku.

Najveća krivica ležala je u mojim očima sada ne više na njemu već na svima onima, koji nisu našli da je vredno da mu se smiluju, u stamenoj pravdi da daju sinu naroda ono što mu pripada, prevarante i pokvarenjake međutim pribiti uz zid. Podstaknut iskustvima svakodnevnog života počeh od sada da i prebiram po izvoristima marksističkog učenja. Njegovo dejstvo postade mi sad u pojedinostima jasno, uspeh toga iskazivao mi se iz dana u dan pred mojim pažljivim pogledom, posledice sam uz malo mašte mogao u sebi da zamislim i odslikam.

Pitanje je još samo bilo da li je utemeljivačima socijaldemokratije kao i rezultat njihove kreacije, gledano u njegovoj poslednjoj formi, već leluja pred očima, ili su oni sami postajali žrtva jedne zablude. Po mome ličnom osećanju stvari to je bilo moguće. U jednom slučaju bila je obaveza svakog mislećeg čoveka da se ugura u taj front tog pogubnog pokreta, da bi možda ipak sprečio ono krajnje, u drugom slučajusu morali međutim nekadašnji prouzrokovaci ove narodske bolesti da budu pravi pravcati đavoli, jer samo u mozgu jednog čudovišta, a ne jednog čoveka mogao je onda plan za jednu ovakvu organizaciju da poprimi osmišljeni oblik, organizaciju čija delatnost kao završni rezultat mora da vodi slomu ljudske kulture i nacije, a time i ka opustošenju sveta!

U tom slučaju preostajala je kao poslednji spas još borba, borba svim sredstvima, koja moraju da obuhvate ljudski duh, razum i volju, nezavisno od bilo toga kome će onda sudbina da podari svoj blagoslov. Tako onda počeh da se bliže informišem o osnivačima ovog učenja, da bih tako proučio osnove tog pokreta. To što sam sad brže pristigao cilju, no što sam se možda i sam usudio da pomislin imao sam da zahvalim isključivo svom sad stečenom, iako još ne tako produbljenom poznavanju jevrejskog pitanja. Ono jedino mi je omogućilo praktičnu upotrebu stvarnosti sa teorijskim hvalisanjem osnivačkih apostola socijaldemokratije, jer me je ono naučilo da

razumem jezik jevrejskog naroda; on govori da bi sakrio misli, ili bar da ih zamagli; i njegov stvarni cilj se nipošto ne može naći u redovima već napisanog, on leluja dobro zatamnjen između njih! Za mene je nastupilo vreme najvećeg preokreta koje sam ikada imao u svojoj intimi da preturim. Tako od slabašnog građanina sveta postadoh fanatični antisemita.

Tek samo još jednom, što je bilo poslednji put, naiđoše mi u mojoj najdubljoj potištenosti zastrašujuće pritiskajuće misli. Kada sam tako kroz duge periode istorije čoveanstva istražujući posmatrao delovanje jevrejskog naroda, javi se u meni iznenada uznemirujuće pitanje, da li možda ipak neistražena sudbina, iz razloga nama bednim ljudima nepoznata, ko želi konačnu pobedu ovog malog "naroda" u svojoj večnosti i na nepromenljivoj odluci. Treba li tome narodu, koji večno živi na ovoj kugli zemaljskoj, da je ova zemljina kugla obećana kao nagrada? Da li mi imamo objektivno pravo na borbu za naše samoodržanje, ili je to samo subjektivno zasnovano u nama? Udubljujući se u učenje marksizma i time razobličavajući delovanje jevrejskog naroda u mirnoj jasnoći svog saznanja, sama sudbina mi podari svoj odgovor. Jevrejsko učenje marksizma odbija aristokratski princip prirode i na mesto večno predodređenog prava snage i sile postavlja masu broja i njenu mrtvu težinu. Ono tako poriče u čoveku vrednost ličnosti, osporava značaj nacije i bele rase i oduzima na taj

način čovečanstvu pretpostavke za njegovo postojanje i njegovu kulturu. Ono bi kao osnova univerzuma vodilo propasti i kraju svakog mišlju za čoveka shvatljivog poretka. I tako kao što bi u tom najvećem spoznajnom organizmu samo haos kao rezultat primene takvog jednog zakona mogao biti, tako i na zemaljskoj kugli, za stanovnike ove planete, samo njihova sopstvena propast.

Ukoliko Jevrejin uz pomoć svoje marksističke religije pobedi narode ovoga sveta, onda će njegova kruna biti igra mrtvaca ovog čovečanstva, onda će ova planeta ponovo kao nekada, pre mnogo miliona godina, prazna od ljudi leteti kroz etar. Večna priroda se nemilosrdno sveti za nepridržavanje njenih naloga. Tako ja danas verujem da postupam u smislu svemogućeg Tvorca: "Time što se branim od Jevrejina, borim se za delo Gospoda."

OPŠTA POLITIČKA RAZMATRANJA IZ MOG BEČKOG DOBA

Danas sam mišljenja da čovek uopšte gledano ne bi trebalo, izuzev slučajeva sasvim posebne njegove darovitosti, da se pre svoje tridesete godine javno bavi politikom. On to ne bi trebalo, pošto upravo sve do

toga doba se najvećima odigrava tek formiranje jedne opšte platforme, sa koje On sad ispituje različite političke probleme i utvrđuje konačno prema njima svoj sopstveni stav. Tek po sticanju takvog jednog osnovnog pogleda na svet i time

dostignute pouzdanosti sopstvenog načina posmatranja prema pojedinim pitanjima treba, ili sme taj sada iznutra bar sazreli čovek da uzme učešća u političkom vođenju opštih stvari.

Ako je tome drukčije, onda On zapada u opasnost, da jednoga dana bude morao svoj dotadašnji stav u bitnim pitanjima ili da promeni, ili protivno svom boljem poznavanju stvari i saznanju da zastane kod jednog pogleda koji su razum i uverenje već odavno odbacili. U prvom slučaju je to za njega lično veoma mučno, pošto On sada, kao i sam kolebljiv, ne sme s pravom više da očekuje, da mu vera njegovih pristalica pripada sa istom onom neuzdrmanom čvrstinom kao pre, za one koje je On vodio takav jedan pad vođe predstavlja obeshrabrenje kao i ne tako retko osećaj izvesnog stida prema

onima koji su prethodno od njih bili pobeđeni u borbi. U drugom opet slučaju nastupa nešto što mi naročito danas tako često vidimo, upravo u toj meri u kojoj vođa ne veruje više u ono što je sam rekao, postaje njegova odbrana šuplja i plitka, time i skućena u izvoru sredstava za borbu. I dok On sam više ne pomišlja na to da ozbiljno nastupa za svoje političke proklamacije (ne umire se za nešto u šta se ne veruje) postaju zahtevi njegovim sledbenicima u upravo tom odnosu sve veći i bestidniji, dok On konačno ne žrtvuje i poslednji ostatak vođe, da bi se uglavio među »političare« što će reći među onu sortu ljudi, čije je jedino opredeljenje upravo bezopredeljenost uz drsku napadnost i jednu često besramno razvijenu umetnost laganja.

Dode li takav jedan momak na nesreću čestitog čovečanstva još i u neki parlament, onda se mora već od početka znati, da se bit politike za njega sastoji još samo u herojskoj borbi za stalno posedovanje tog kolača njegovog života i njegove familije. Što mu više onda u toj politici više žena i dete, tim će se On žilavije boriti za svoj mandat.

Svaki čovek sa iole političkim instiktima je već samim time njegov lični neprijatelj – u svakom novom pokretu njuši On moguću početak svoga kraja, a u svakom većem čoveku i opasnost koja mu od njega pretila. Ja ću već o toj sorti parlamentarnih vaški ovde još veoma naglašeno da govorim.

Tridesetogodišnjak će tokom svoga života imati još mnogo da uči, samo to može da bude jedino dopunjavanje i popunjavanje okvira koji mu podnosi veoma utemeljeno prihvaćen pogled na svet. Njegovo učenje neće više biti nikakvo principijelno nanovo učenje, već doučavanje, a njegovi sledbenici neće morati da guše u sebi tmurni osećaj da su od njega dosada pogrešno instruirani, već naprotiv: vidljivo organsko izrastanje vođe pružiće im zadovoljenje da njegovo učenje dakako znači samo produbljavanje njihovog sopstvenog nauka. To je međutim u njihovim očima dokaz za tačnost njihovih dosadašnjih pogleda.

Jedan vođa, koji platformu svog opšteg pogleda na svet po sebi mora da napusti, jer spozna da je ona pogrešna, deluje samo onda časno, ako je u saznanju svojih dosadašnjih pogrešnih uvida spreman da izvuče i krajnje konsekvence. U takvom jednom slučaju mora on da se odrekne bar javnog vršenja svoje dalje političke delatnosti. Jer pošto je on u osnovnim saznanjima već jednom podlegao zabludi, postoji mogućnost da se to dogodi i po drugi put. Ni u kom slučaju, međutim, nema on pravo da još i dalje uživa poverenje sugrađana ili čak da tako nešto i zahteva. Ali, koliko se danas, međutim, malo pridržavaju tog časnog delovanja, dokazuje i opšta iskvarenost te fukare, koja se u ovo naše vreme oseća pozvanom da mešetari u politici. Izabran je za to jedva da je i jedan od njih. Nekada sam se dobro čuvao od toga da negde javno nastupim, iako sam

verovao, da sam se više bavio politikom nego mnogi drugi. Samo sam u najužem krugu govorio o tome šta me je intimno pokretalo ili privlačilo. Ovo izlaganje u najužem krugu imalo je po sebi mnogo toga dobrog: učio sam tako da "govorim" manje, ali zato i da upoznam ljude u njihovim često beskrajno primitivnim pogledima i prigovorima. Pritom sam se školovao, a da ne gubim vreme i mogućnost za svoje dalje obrazovanje. Prilika za to svakako da nigde u Nemačkoj nije bila tako povoljna kao onda u Beču.

Opšte političko mišljenje bilo je u staroj dunavskoj monarhiji ponajpre prema svom obimu veće i obuhvatnije nego u staroj Nemačkoj toga doba - izuzev delova Pruske, Hamburga i obale Severnog mora. Doduše pod oznakom "Austrija" podrazumevam u ovom slučaju onu oblast velikog habzburškog carstva, koja je usled svoje nemačke naseljenosti bila u svakom pogledu ne samo istorijski razlog i osnova obrazovanje ove države uopšte, nego da se u njenom stanovništvu takođe isključivo iskazivala ona snaga, koja je toj politički tako veštačkoj tvorevini mogla da podari unutrašnji kulturni život za mnogo vekova. Što je više vreme prolazilo, tim više su postojanje i budućnost ove države zavisili od održanja ove ćelijske klice carstva. Ako su stare nasledne zemlje bile srce carstva, koje je uvek u krvotok državnog i kulturnog života pumpalo svežu krv, onda je opet Beč bio mozak i volja zajedno. Već u njegovom spolnjem

izgledu smela se ovom gradu priznati snaga, da stoluje kao ujedinjujuća kraljica u takvom jednom konglomeratu naroda, da bi tako pomoću raskoši sopstvene lepote mogao da zaboravi ružne pojave starenja celine. Pa neka je carstvo u svojoj nutrini još tako žestoko podrhtavalo pod krvavim borbama pojedinih nacionalnosti, inostranstvo, a posebno Nemačka videli su samo milu sliku ovog grada. Varka bejaše tim veća, jer je Beč u to vreme izgleda uzeo možda poslednji i najveći svoj zalet.

Pod vladavinom jednog zbilja zaista genijalnog gradonačelnika produbila se dostojna divljenja rezidencija careva staroga Rajha još jednom u nov predivni mladi život. Poslednji veliki Nemaac koje je iz svojih redova rodio narod kolonista Ostmarka, nije oficijelno ubrajan u takozvane "državnike", ali time što je taj dr Leuger kao gradonačelnik "carskog i rezidentalnog glavnog grada" Beča iščarolijao jedan za drugim prosto nečuvene podvige u smelo bi se čak reći, svim oblastima komunalne, privredne i kulturne politike, ojačao je on srce celokupnog carstva i postao je tim okolnim putem veći državnik, nego što su takozvani "diplomati" svi zajedno tada bili ... Ako je mnogonacionalna tvorevina "Austrija" po imenu, konačno ipak propala, onda to ni najmanje ne govori protiv političke sposobnosti nemstva u staroj Ostmarki, već je to bio neizbežan rezultat nemogućnosti da se sa deset miliona ljudi trajno održi jedna pedesetmilionska država različitih

nacija, kada upravo nisu pravovremeno bile date sasvim određene pretpostavke.

Nemačkoaustrijanac je pomišljao uvek na veliko. On je bio uvek naviknut da živi u okviru jednog velikog Rajha i nikada nije izgubio osećaj za time povezane zadatke. On je bio jedini u toj državi koji je izvan granica uže krunske zemlje video još i carsku granicu; pa, kada ga je sudbina najzad morala da odvoji od zajedničke otadžbine, pokušavao je i tada on još uvek da savlada ogroman zadatak i da zadrži za nemstvo ono što su očevi u beskrajnim borbama jednom otrgli od istoka. Pri čemu još treba imati na umu da je sve to moglo da se obavi s podeljenom snagom, jer srce i sećanje onih najboljih nikada nisu prestali da osećaju za celu majku zemlju, a samo je ostatak ostao u zavičaju. Već opšti horizont

Nemačkoaustrijanac bio je srazmerno širi. Njegovi ekonomski odnosi obuhvatali su često gotovo ceo mnogostruki Rajh. Gotovo sva zaista velika preduzeća nalažahu se u njegovim rukama, vodeći personal tehničara i činovnika dolazio je najvećma iz njegovih redova. On je međutim bio i nosilac spoljne trgovine, ukoliko Jevrejstvo nije stavilo ruku na te nemačke pradomene. Politički je jedino on držao na okupu državu. Već i vreme službe u vojsci bacilo ga je daleko izvan granica zavičaja. Nemačkoaustrijski regrut se možda i uvrsti u jedan nemački puk, samo sam taj puk je mogao isto tako dobro da bude u Hercegovini kao u Beču ili Galiciji. Oficirski kor je još uvek bio

nemački, a više beamterstvo ipak preovlađujuće nemačko. Nemački međutim bili su najzad i umetnost i nauka. Izuzimajući kič najnovijeg umetničkog razvoja čija produkcija bi mogla doduše bez daljnjeg poticati od nekog crnačkog naroda, posednik i širilac istinskog umetničkog nazora bio je jedino sam Nemač. U muzici, arhitekturi, vajarstvu i slikarstvu bio je Beč zdenac koji je u neiscrpnj punoći opskrbljivao celu dvostruku monarhiju, a da sam nikada vidljivo ne presahne.

Nemstvo je konačno bilo još i nosilac celokupne inostrane politike ukoliko se apstrahuje, prema broju sudeći, ono malo Mađara. Pa ipak je bio uzaludan svaki pokušaj da se ovo carstvo održi, pošto su nedostajale bitne pretpostavke. Za austrougarsku mnogonacionalnu državu bila je samo jedna mogućnost da se kod pojedinih nacija savladaju centrifugalne snage.

Državom se vlada ili centralistički i time je ona, međutim, isto tako i iznutra organizovana, ili je ona inače drukčije nezamisliva. U raznim svetlim trenucima dolazila su do tog uvida i "najviša" mesta, dabi međutim najčešće posle kratkog vremena to zaboravila ili kao teško provodljivo gurala u stranu. Svaka misao jednog više federativnog ustrojstva Rajha morala je nužno, usled nedostajanja jedne jake državne spore, klicine ćelije vlasti koja je nad svima, da doživi svoj promašaj. K'tome dolaze još i bitno druge

unutrašnje pretpostavke austrijske države u odnosu na Nemački Rajh Bizmarkovog shvatanja. U Nemačkoj se radilo samo na tome, da se prevladaju političke tradicije, jer je u kulturnom pogledu uvek postojala jedna zajednička osnova. Pre svega posedovao je Rajh, izuzev malih stranih parčića, ogranaka, samo pripadnike jednoga naroda. U Austriji su odnosi bili suprotni. Ovde je otpadalo političko sećanje na sopstvenu veličinu kod pojedinih zemalja, izuzev kod Mađarske, ili sasvim, ili je repom vremena ono ugašeno, u najmanju ruku prebrisano ili ostajalo nejasno. Zato su se s druge strane razvijale u doba principa nacionaliteta u raznim zemljama – pokrajinama narodske snage, čije savlađivanje je upravo u toj meri moralo postati teško, u kojoj su se na rubu monarhije počele da obrazuju nacionalne države, čiji su državni narodi bili sa pojedinim austrijskim narodskim ograncima rasno srodni ili isti, koje su od sada mogle sa svoje strane da izvrše veću privlačnu snagu, nego što je to nasuprot tome bilo još moguće jednom Nemco-austrijancu. Čak i Beč nije više mogao na duže da izdrži ovu borbu.

Razvojem Budimpešte u jedan velegrad dobio je Beč po prvi put jednog rivala, čiji zadatak nije više bio povezivanje celokupne monarhije, već štaviše jačanje jednog njenog dela. Za kratko vreme trebalo je već i Prag da sledi ovaj primer, a onda Lemberg, Ljubljana i tako dalje. Sa usponom ovih nekada provincijalnih gradova u nacionalne glavne gradove pojedinih zemalja-pokrajina, formirali su

se sada i u centre za jedan manje-više samostalni kulturni život istih. Tek time su međutim poprimili narodno-politički instinkti svoju duhovnu osnovu i produbljenje. Morao je jednom da se primaknei čas, pošto su ove pogonskesnage pojedinih naroda postale moćnije nego snaga zajedničkih interesa i onda je zapečaćeno sa Austrijom. Ovaj razvoj mogao se od smrti Josifa II veoma jasno u svom toku konstatovati. Njegova brzina bila je zavisna od jednog niza faktora, koji su delom bili u samoj monarhiji, a drugim delom, međutim, davali rezultat određenog političkog položaja Rajha. Ako bi se htela ozbiljno da prihvati i povede borba za održanje ove države, onda je mogla ka tom cilju da vodi samo jedna isto toliko bezobzirna koliko i uporna civilizacija. Ali je onda moralo da se principijelnim utvrđivanjem jedinstvenog državnog jezika naglasi formalna zajednička pripadnost, a upravi da se opet u ruke daju tehnička pomoćna sredstva bez čega jedna jedinstvena država ni slučajno ne može da postoji. Isto tako mogla bi se tek onda kroz školu i nastavu da odneguje jedinstvena državna pripadnost. Ovo se postiže za deset ili dvadeset godina, ali se ovde moralo računati sa vekovima, kao što pa i inače u svim kolonizatorskim pitanjima upornosti se pridaje veći značaj nego energiji trenutka.

Da onda u najstrožoj jedinstvenosti mora da se vodi kako uprava tako i političko vođstvo, razume se samo po sebi. Za mene je bilo beskrajno bogat nauk da

zaključim, zašto se ovo nije dogodilo, ili, bolje, zašto to nije učinjeno. Sam krivac za ovaj propust bio je krivac za slom Rajha. Stara Austrija bila je više nego neka druga država vezana za veličinu svoga vođstva. Ovde je dakako nedostajao fundament jednonacionalne države, koja u narodskoj osnovi još uvek poseduje snagu održanja, ako vođstvo kao takvo još toliko zataji. Jedinstvena nacionalna država može zbog prirodne opuštenosti svog stanovništva i sa time povezane otporne snage ponekad da podnese i začuđujuće duge periode najlošijeg upravljanja i vođstva, a da zbog toga iznutra ne propadne. Onda je često i tako kao da u takvom jednom telu nema više nikakvog života, kao da je ono mrtvo, odumrlo, dok iznenada samrtnik ponovo odjednom ne ustane i sada ostalom čovečanstvu ne pokaže vredne divljenja znake svoje neopustošene životne snage. Drukčije je to, međutim, kod nekog Rajha, koji sastojeći se od ne istih naroda, održava ne zajednička krv, nego štaviše zajednička pesnica. Ovde neće svekolika slabost vođstva voditi ka zimskom snu države, već će se dati povod za buđenje svih individualnih instikata, koji su po krvnoj zasnovanosti prisutni, bez mogućnosti da se otisnu i razmahnu u trenutku jednevolje koja sve nadvisuje. Samo vekovnim zajedničkim vaspitanjem, zajedničkom tradicijom, zajedničkim interesima itd. može se ublažiti ova opasnost. Stoga će takve državne tvorevine, što su one mlađe, tim više zavisiti od veličajnog vođstva, pa, dakako, kao delo grandioznog snažnog čoveka i

duhovnog heroja često već po smrti usamljenog velikog osnivača ponovo propasti. Ali još i posle vekova neće moći te opasnosti da važe kao savladane, one samo miruju, da bi se iznenada probudile, čim više ne bi bila u stanju slabost zajedničkog vođstva i snaga zajedničkog vaspitanja, uzvišenost svih tradicija da savlada polet sopstvenog separatnog životnog poriva različitih plemena. Ovo da nisu mogli da shvate je možda tragična krivica kuće Habzburg. Jednom jedinome među njima držala je sudbina osvetljavajuću baklju nad budućnošću njegove zemlje, a onda je i ona zgasnula zauvek.

Josif II, rimski car nemačke nacije, video je u najvećem strahu kako bi njegova kuća, pritisnuta na krajnju ivicu Rajha, morala jednom da nestane u vrtlogu jednog Vavilona naroda, ako se u poslednjem času ne bi popravilo ono što su očevi propustili da učine. Sa natčovečanskom snagom isturio se taj "prijatelj ljudi" protiv neodgovornosti predaka i tražio je da u jednoj deceniji nadoknadi ono što su vekovi prethodno propustili. Da mu je bilo poklonjeno samo četrdeset godina za njegov rad i da su posle njega još dve generacije na isti način nastavile započeto delo, bilo bi onda verovatno i uspelo da se postigne čudo. Ali kada je on posle jedva deset godina vladavine razmravljen telom i dušom umro, potonu sa njime i njegovo delo u grob, da bi, višenikad probuđeno, u kapucinerskoj grobnici zaveka zaspalo. Njegovi naslednici su

bili niti duhom niti voljom dorašli zadatku. Kada sad Evropom sevnuše prve revolucionarne munje jednog novog vremena, poče onda i Austrija postepeno da dobija požar u svome domu. Ali kada veliki požar najzad i izbi, žar njegov je bio manje raspiren socijalnim, društvenim ili i opšte političkim uzrocima već mnogo više pogonskim silama narodskog porekla. Revolucija od 1848. godine mogla je svugde da bude izraz klasne borbe, u Austriji, međutim, ona je bila već početak novih narodskih razmirica. Time što se tada Nemač, ovo poreklo svoje zaboravljajući ili ga ne poznajući, stavio u službu revolucionarnog žara, zapečatio je on svoju sudbinu. Pripomogao je da se probudi duh zapadne demokratije, koji mu je za kratko vreme potro osnove njegove egzistencije. Obrazovanjem jednog parlamentarnog predstavničkog tela bez prethodnog zasnivanja i učvršćenja jednog zajedničkog državnog jezika položen je kamen temeljac kraju prevlasti Nemstva u monarhiji. Od tog trenutka je, međutim, i sama država bila izgubljena. Sve što je sada sledilo, bilo je samo istorijsko trajanje jednoga Rajha. Taj raspad pratiti bilo je isto toliko potresno koliko i smešno. U hiljadama i hiljadama formi vršilo se u pojedinostima izvršenje jedne istorijske presude. Da je jedan veliki deo ljudi slepo tumarao kroz ove pojave propasti samo je još dokazivalo volju bogova za uništenje Austrije. Ne bih hteo ovde da se gubim u pojedinostima, pošto to nije zadatak ove knjige. Hoću samo da podvrgnem temeljnom razmatranju ona

zbivanja koja uvek i za naše vreme imaju uvek istovetne uzroke propasti naroda i država i koja su najzad pripomogla da se osigura zasnovanost mom političkom načinu razmišljanja.

Među institucijama koje su najjasnije čak i malograđaninu koji nije inače baš blagosloven oštrim pogledom u stanje stvari prikazale, otkrile proždiranje austrijske monarhije, nalazila se na čelu ona koja je najviše snagu imenovala za sebe – skupština, parlament, ili kako se to u Austriji zvalo, Rajhstag ... Vidljiv je bio uzorak ovoga tela u Engleskoj, zemlji klasične "demokratije". Odande je preuzeto celo

to "usrećiteljsko" ustrojenjei presađeno što je moguće više nepromenljivo u Beč. U domu poslanika i domu gospode slavio je engleski dvodomni sistem svoje vaskrsenje. Jedino što su "domovi" sami bili nešto različiti. Kada je Bari (Barry) negda davno svoju parlamentarnu palatu izvukao iz vodurina Temze u vis, zahvatio je u istoriju britanskog svetskog Rajha i doneo je iz nje ukras za 1200 niša, konzola i stubovasvog raskošnog zdanja. U građevinskom delu i likovnoj umetnosti postade tamo Dom lordova i Dom naroda pečat slova cele nacije.

Ovde nastupi prva teškoća za Beč. Jer kada je Danac Hansen završio i poslednje ukrase na vratima mramorne kuće narodnog predstavnništva onda za ukrašavanje nije ostalo ništa drugo nego da kod antike pokuša da potraži oslonac. Rimski i grčki

državnici i filozofi ukrašavaju sada tu teatarsku građevinu "zapadne demokratije" i u simboličkoj ironiji vuku dvokolice četvoroprega preko dva doma na četiri strane sveta svak na svoju stranu, da bi na

taj način podarili najbolji izraz unutrašnjih natezanja prema spolnjem svetu. "Nacionalnosti" su zabranile kao uvredu i provokaciju da u tom građevinskom delu bude veličana austrijska istorija, kao što se u samom Rajhu dakako tek pod grmljavinom bitaka Prvog svetskog rata usudilo, da se Valotova građevina Rajhstaga natpisom posveti nemačkom narodu. Kada sam još kao nepuni dvadestogodišnjak po prvi put ušao u raskošno zdanje na Francensrignu, da bih kao gledalac i

slušalac prisustvovao jednoj sednici Doma poslanika, bejah tada obhrvan najprotivnijim osećanjima. Već sam odavno mrzeo parlament, ipak nipošto ne i kao instituciju po sebi. Naprotiv, kao slobodouman čovek nisam mogao drugu neku mogućnost vladavine uopšte sebi ni da predstavim, jer pomisao nekakve diktature izgledala bi mi prema mom držanju u odnosu na kuću Habzburg kao zločin protiv slobode i protiv svakog razuma. Ne manje je doprinelo tome i to da sam kao mlad čovek bio usled mog veoma obimnog čitanja novina pelcovan i izvesnim divljenjem za engleski parlament, sam gotovo i ne sluteći to, divljenje koje nisam hteo tek tako

bez daljnjeg da izgubim. Dostojanstvo s kojim je tamo i Donji dom sledio svojim zadacima (kako je to lepo znala da opiše naša štampa) moćno mi je imponovalo. Da li je

uopšte moglo biti neke uzvišenije forme samoupravljanja jednog naroda? Upravo zbog toga sam ja bio neprijatelj austrijskog parlamenta. Smatrao sam formu celog nastupa ovoga za nedostojnu svog velikog uzora. Uz to je, međutim, još nešto nastupilo – sudbina nemstva u austrijskoj državi bila je zavisna od njegovog položaja u državnom savetu. Do uvođenja opšteg i tajnog izbornog prava postojao je još neki, iako neznatni nemački majoritet u parlamentu. Već ovo stanje je bilo problematično, pošto je pri nacionalno nepouzdanom držanju socijaldemokratije ova u kritičnim pitanjima koja su se ticala nemstva – da ne bi od sebe odvrtila sledbenike iz pojedinih stranih naroda – nastupala uvek protiv nemačkih interesa (a sve u skladu sa interesima njihovih mentora, finansijera i nalogodavaca – svetskog jevrejstva). Socijaldemokratija nije još ni onda mogla da se smatra nemačkom partijom. Uvođenjem opšteg izbornog prava, prestala je, i čisto bročano gledano nemačka nadmoć. Sada daljem odnemčenju države nije više bilo nikakvih prepreka na putu. Nacionalni nagon samoodržanja dopuštao mi je već onda da iz ovog razloga malo volim i poštujem jedno "narodno" predstavništvo u kome je nemstvo umesto predstavljano bivalo izdano! Samo i ovo su već bili nedostaci koji su, kao i mnogo toga drugog, mogli biti pripisivani upravo ne samoj stvari po sebi, već austrijskoj državi. Ranije sam još verovao, da sa jednim novim vaspostavljanjem nemačke većine u predstavničkim telima ne bi moglo biti nikakve

pobude više za jedan principijelan stav protiv toga, dok god stara država zapravo još uopšte postoji. Tako dakle u svom unutrašnjem biću usmeren, stupio sam po prvi puta u koliko svete toliko i osporavane prostorije. Doduše bile su mi one samo uzvišenom lepotom predivnog zdanja svete. Jedno helensko predivno delo na nemačkom tlu. Ali za koje li kratko vreme bejah potom ogorčen, kada sam video bednu predstavu, koja se sad odvijaše pred mojim očima! Bilo je prisutno nekoliko stotina ovih tzv. "narodnih" predstavnika koji su upravo trebali da zauzmu stav po jednom pitanju od važnog privrednog značaja. Meni bejaše dovoljan već taj prvi dan, da bi me podstakao na razmišljanje čitavih sledećih nedelja. Duhovna sadržina izloženog beše zaista na jednoj tako unižavajućoj "visini", ukoliko su se te govorancije uopšte mogle razumeti, jer neki od gospode nisu govorili nemački, već na njihovim slovenskim maternjim jezicima ili, bolje, dijalektima. Ono što sam do sada znao iz lektire i iz novina, dobih sada priliku da čujem i svojim ušima. Jedna gestikulirajuća, svim vrstama tonova promuklo razderana, divlje pokretljiva masa, iznad nje jedan bezazlen matori čika, koji se u znoju lica svog trudio, žestokim vitlanjem jednim zvonom i čas opominjućim dovikivanjem da ponovo dovede u mirne vode dostojanstvo kuće. Moradoh da se smejem.

Nekoliko nedelja kasnije bejah ponovo u toj kući. Slika je bila nešto izmenjena, nikako ponovo

prepoznatljiva. Sala sasvim prazna. Tamo dole se spavalo. Nekoliko poslanika bejahu na njihovim sedištim i zevahu jedan prema drugome, jedan je "govorio". Jedan potpredsednik doma beše prisutan i zurio je vidljivo dosađujući se u sali. Prve nedoumice javiše se u meni. Te sada odlazih, kad god mi je vreme davalo nekako priliku, uvek iznova tamo i posmatrah mirno i pažljivo odgovarajući prizor, slušah govore, ukoliko oni behu za razumevanje, proučavao sam više ili manje "inteligentna" lica tih izobraženika nacije ove tužne države – i gradih tako postepeno svoje sopstvene misli.

Godina dana ovih mirnih posmatranja beše dovoljna, da bih svoje ranije shvatanje o biću ove institucije, ali zaista bez ostatka izmenio ili otklonio. Moje unutrašnje biće nije prihvatilo falsifikovanu sliku koju je o njoj prihvatila zvanična misao Austrije. Ne, sada više nisam mogao da priznam parlament kao takav. Do tog časa smatrao samda je nesreća austrijskog parlamenta u nedostajanju jednog nemačkog majoriteta, a sada sam zlu kob video u celoj pojavi te institucije uopšte. Čitav niz pitanja buknu u meni onda. Počeh da se prisnije upoznajem s demokratskim principom odlučivanja "većine", kao osnovom cele te (jevrejske) institucije, ali ništa manje nisam poklanjao pažnje duhovnim i moralnim vrednostima te gospode, koja su kao izabranici nacije trebalo da služe svrsi onih koji su ih izabrali. Tako sam istovremeno proučio i upoznao i instituciju i

nosioce te iste institucije. Tokom nekoliko godina formirao se onda u meni, u mom saznanju i uvid u tip veličajnog dostojanstva pojave novijeg vremena u plastičnoj jasnoći – **Parlamentarizam!** On počeh da se u meni uglavljuje u jednom obliku, koji nikada više nije mogao da podlegne bilo kakvoj promeni. Ovog puta takođe me je očigledna nastava praktične realnosti sačuvala od toga da se ugušim u teoriji, koja na prvi pogled mnogima izgledala tako zavodljiva, a koja, međutim, ništa manje mora da se uračuna u iskrivljene fenomene čovečanstva.

Demokratija današnjeg zapada je samo prethodnica (jevrejskog i jevrejinovog) marksizma, koji bi bez nje uopšte bio nezamisliv! Tek ona pruža ovoj svetskoj kugi hranljivo tlo, na kome se onda može širom da rasprostire zaraza (prim. prev. tvorac marksizma je jevrejin Karl Marks, pravo ime mu je bilo Mordekaj Levi, a njegov otac je bio jevrejski rabin). U njenoj unutrašnjoj izražajnoj formi, u parlamentarizmu, stvorila je ona za sebe još jedno čudovište od blata i "vatre", kod koga mi na žalost ta "vatra" izgleda da je u ovom času sagorela. Morao sam više nego da budem zahvalan svojoj sudbini, da mi je ona u Beču takođe i to pitanje podnela na razmatranje i ispitivanje, jer bojim se da bih u Nemačkoj odgovor isuviše lake ruke sačinio. Da sam svu komičnost te institucije, zvane "parlament" upoznao najpre u Berlinu, možda bih zapao u suprotnost i stavio se očitno bez valjanog razloga na stranu onih koju su jedino videli dobrobit naroda i Rajha na isključiv zahtev sile carskoga mišljenja i tako ipak stajali

istovremeno na strani i slepi nasuprot vremenu i ljudima. U Austriji je to bilo nemoguće.

Ovde u Austriji, se nije moglo tako lako upasti iz jedne greške u drugu. Ako nije valjao parlament, onda su još mnogo manje valjali Habzburzi - i ništa više. Sa odbijanjem jedino "parlamentarizma" ovde ništa nije učinjeno, jer je onda uvek ostajalo otvoreno pitanje – šta sad? Odbijanje i uklanjanje Saveta Rajha ostavilo bi kao jedinu silu vladavine dabome kuću Habzburg, jedna posebno za mene sasvim nepodnošljiva misao.

Teškoća ovog posebnog slučaja dovela me je do jednog temeljnijeg razmatranja problema po sebi, nego što bi to inače u mom tako mladom dobu bio slučaj. Ono što me je ponajpre i najviše dalo na razmišljanje, bilo je vidno nepostojanje svake odgovornosti pojedine ličnosti. Parlament donosi nekakvu odluku, čije posledice mogu da budu i od tako sudbonosnog značaja – i niko za tako nešto ne snosi odgovornost, niko nikad ne može da bude pozvan da podnese račun za takvu svoju delatnost! Jer, da li se to zove preuzimanje odgovornosti, kada posle sloma Vlada koja snosi krivicu podnese ostavku? Ili se koalicija izmeni, pa i parlament raspusti?! Pa da li se uopšte jedna kolebljiva većina ljudi ikada može učiniti odgovornom?!

Nije li ipak zamisao svake odgovornosti vezana za ličnost? Može li se međutim vodeća ličnost jedne

vlade praktično podvrgnuti hapšenju za delanja, čija nastajanja i sprovođenja se stavljaju isključivo na konto htenja ili sklonosti jedne množine ljudi?! Ili, nije li zadatak vodećeg državnika umesto u radanju stvaralačkih zamisli ili plana po sebi, zapravo i štaviše u umetnosti da se genijalnost njegovih nacрта

čini neprestano razumljivom čoporu ovnova i praznoglavaca, da bi se onda isprosila njihova velikodušna saglasnost?! Je li to kriterijum državnika da on mora u isto tako visokoj meri da vlada umetnošću ubeđivanja kao i onom iz domena državničke mudrosti u zacrtavanju velikih smernica i donošenja velikih odluka? Da li je nesposobnost jednog vođe time dokazana što njemu ne uspeva li da za jednu određenu ideju pridobije većinu jedne pomoću manje ili više čistih slučajeva zdudlane gomile? Pa najzad, da li je ta gomila uopšte već jednom i shvatila jednu ideju, pre nego što uspeh postane proklamator njene veličine? I Nije li svako genijalno delo na ovome svetu zapravo vidljivi

protest genija protiv tromosti mase? Šta međutim treba da čini državnik kome ne uspe da izmoli naklonost te gomile za njegove planove? Treba li da je otkupi? Ili treba s obzirom na glupost svojih sugrađana da se odrekne sprovođenja zadataka osvedočenih kao životna nužnost i da se povuče, ili bi morao ipak da ostane? I ne upada li u takvom jednom slučaju pravi karakter u jedan nerešivi konflikt između saznanja i pristojnosti, ili, bolje rečeno, shvatanja poštenja? Gde ovde leži granica koja razdvaja

dužnost prema opštem od zahteva lične časti? Mora li svaki pravi vođa strogo sebe da čuva od toga da na taj način bude degradiran u političkog kalkulanta? I ne mora li sad, obrnuto, svaki kalkulanta da se oseća pozvanim da "dejstvuje" u politici, jer zadnju odgovornost ima da snosi ne on, nego nekakva neuhvatljiva gomila? Ne mora li nas parlamentarni većinski princip da dovede uopšte do demoliranja pojma vođe? Veruje li se međutim da napredak ovoga sveta nastaje po prilici iz mozga čovečanstva, a ne iz glava pojedinaca?

Ili predviđa li se da se za njegovu budućnost može odreći pretpostavki ljudske kulture? Zar ona ne izgleda da je danas, naprotiv, nužnija nego ikada ranije? Time što parlamentarni princip većinske odluke pobija autoritet ličnosti i na njeno mesto postavlja brojčanost ove ili one gomile, ogrešuje se on protiv aristokratske temeljne zasnovanosti prirode, pri čemu doduše njena sublimacija u vidu plemstva ni u kom slučaju se, recimo, ne može da otelotvori na današnju dekadencu naših deset hiljada iz gornjeg sloja. Kakvo pustošenje ova institucija moderne parlamentarne vladavine pričinjava, može čitalac jevrejskih novina teško sebi da predstavi, ukoliko nije naučio da samostalno misli i procenjuje. Ono je u pravom redu podsticaj zaneverovatnu poplavu celokupnog političkog života najbezzvrednijim pojavnostima naših dana. Ma koliko će se pravi vođa povlačiti iz jedne političke delatnosti, koja se svojim

najvećim delom ne sastoji od stvaralačkog učinka i rada, već mnogo više od falširanja i delanja za naklonost neke većine, baš u tolikoj meri će upravo takva delatnost da odgovara malome duhu i da ga sledstveno tome i privlači. Što je patuljastiji danas takav jedan derikoha u svom duhu i moći, što mu jasnije u svest dolazi sopstveni uvid u svu mizeriju njegove stvarne pojave, tim više će on da slavi jedan sistem, koji od njega nipošto neće zahtevati snagu i genijalnost jednoga džina, već šta više se zadovoljiti prepredenošću jednog seoskog krmeta, pa tako takvu vrstu mudrosti radije gleda nego onu jednog Perikla. I pritom ne mora takav jedan klipnik nikada da se trudi oko odgovornosti za svoje delanje. On je već i stoga oslobođen te brige, pošto on dabome i tačno zna, da je, sasvim nezavisno kakav će biti rezultat njegovih "državničkih" petljancija, njegov kraj već odavno ipak upisan u zvezdane tasove istorije – on će jednoga dana drugom nekom, isto tako velikome duhu, imati da preda svoje mesto. Jer to je znak jednog takvog srozavanja i propadanja, da se upravo u toj meri povećava količina državnika u kojoj merilo vrednosti pojedinca pada. On će, međutim, sa sve većom zavisnošću od parlamentarnih većina morati da biva sve manji, pošto će s jedne strane veliki duhovi uvek odbiti da budu panduri glupavih nesposobnjakovića i brbljivaca, kao što s druge strane, reprezenti majoriteta ništa strastvenije ne mrze nego nadmoćnu glavu. Uvek postoji jedan utešni osećaj za takvu jednu Skupštinu saveta

silnih gradskih poslanika, da znaju da ih predvodi jedan vođa, čija mudrost odgovara nivou prisutnih. Zar pa ne treba tako svaki da doživi radost da može s vremena na vreme da pusti da sevne i njegov duh – a pre svega, međutim, ako Hansic može da bude majstor, zašto da to jednom ne bude i Peter? Ali najviše odgovara ovaj pronalazak demokratije jednoj osobini, koja je u poslednje vreme izrasla u pravu sramotu, naime, kukavičluku jednog velikog dela našeg takozvanog "vođstva". Kakve li sreće da se u svim pravim odlukama od nekakvog značaja može sakriti iza suknje jednog takozvanog majoriteta! Pogledajmo samo takvog jednog političkog razbojnika, kako on zabrinut za svaku uredbu isprošava saglasnost većine, da bi tako osigurao mučkaroško društvo i time u svako doba mogao da skine teret odgovornosti sa sebe. To je, međutim, dodatni glavni razlog, zašto je takav način političke delatnosti jednom časnom, a time i hrabrom čoveku odvratno i omraženo, dok svi drugi bedni karakteri - a koji za svoje delovanje neće lično da preuzmu odgovornost već traže skrovište, taj je strašljivi mangup - dok sve one bedne karaktere takva sorta političke delatnosti privlači. I kada se rukovoditelji jedne nacije sastoje od takvih bednika, onda se tako nešto već za kratko vreme i žestoko osveti. Onda se više ne može naći dostojan čovek ni za jednu odlučujuću delatnost, radije će se prihvatiti svaka pa još i tako sramna nečasnost, nego se izboriti za neku dostojanstvenu odluku; i zar više nema ovde nikoga,

koji je sa svoje strane spreman da svoju ličnost i svoju glavu založi za sprovođenje jedne beskompromisne odluke!? Jer jedno ne treba i ne sme se nikada zaboraviti – majoritet ne može ni ovde nikada da zameni pravog čoveka! On ne samo da je uvek zastupnik gluposti, nego i kukavičluka. I kao što je malo moguće da stotinu šupljoglavaca dadnu jednog mudraca, tako isto je nemoguće da od stotinu plašljivaca nastane jedne herojska odluka.

Što je, međutim, lakša odgovornost pojedinog vođe, tim više će rasti broj onih, koji će se i u najbednijim razmerama lično osetiti pozvanim, da isto tako stave naciji na raspolaganje svoje besmrtnne snage. Pa oni, zaboga, prosto neće moći ni da iščekaju, da jednom najzad dođu na red za tako što... Oni već cupkaju u redu, u dugoj koloni i broje s bolnim sažaljenjem sve one koji ispred njih čekaju i računaju gotovo u minut i sat koji će ih prema ljudskim merilima dovesti da budu na potezu. Stoga oni čeznu za svakom promenom u funkciji koja im lebdi pred nosom i zahvalni su svakom skandalu, koji pročešljava red onih ispred njih. Ako međutim neko ne želi da uzmakne sa zauzetog položaja, oni to onda

osećaju kao kršenje svetoga sporazuma zajedničke solidarnosti. Onda oni postaju zli i ne smiruju se pre nikako sve dok bestidnik najzad ne padne i svoje toplo mesto ponovo opščestvu stavi na raspolaganje. Zbog toga on više i neće tako brzo doći ponovo na taj položaj. Jer čim je takva neka kreatura bila prinuđena da napusti svoj položaj,

odmah će se ona pokušati da ugura u opšte redove čekalaca, ukoliko je tada uzvitlani povici i psovanja drugih u tome ne zadrže. Posledica svega ovoga je zastrašujuće brza promena na najvažnijim mestima i resorima takve jedne državne tvorevine, jedan rezultat, koji u svakom slučaju deluje nepovoljno, a ponekad upravo katastrofalno. Jer, sad više neće ovim izmenama pasti kao žrtva samo glupak i nesposobnjaković, već štaviše i pravi vođa, ako sudbina i uopšte takvog jednog uspe da dovede na položaj. I čim bi se samo jednom tako nešto saznalo, odmah bi se u odbranu obrazovao zgusnuti front, naročito ako takva jedna mudra glava ne bi poticala iz sopstvenih redova, a ipak se usuđuje ostati među sobom i mrzi se kao zajednički neprijatelj svaka glava koja bi među nulama mogla da da neku jedinicu. I u tom pravcu je instinkt tim oštrije, što je više moguće da on u svim ostalim slučajevima nedostaje. Tako će posledica biti jedno sve rasprostranjenije duhovno osiromašenje vodećih slojeva. Šta pritom nastaje za naciju i državu, svak može da proceni sam, ukoliko i on ne spada u tu sortu "vođa". Stara Austrija imala je parlamentarnu vladavinu još u čistoj kulturi. Svakako da su pojedini predsednici vlada imenovani od cara i kralja, samo to imenovanje nije bilo ništa drugo nego sprovođenje volje parlamenta. Ali cenkanje i trgovanje za ministarske položaje bilo je već zapadna demokratija u najizvornijem izdanju. Posebno je izmena pojedinih ličnosti nastupala već u sve kraćim rokovima, da to konačno preraste u

pravi nekakav lov. U istoj meri opadala je veličina odgovarajućih "državnika" sve više, dok na kraju nije preostao samo onaj sićušnitip parlamentarskog kalkulanta, čija se državnička vrednost odmeravala i priznavala samo više prema njegovoj sposobnosti, kojom je uspevao da sklepta pojedine koalicije, dakle da sprovodi one sitne političke trgovačke poslice, koje jedino bejahu u stanju da zasnuju jedinstvo ovakvih narodnih predstavnika za praktični rad.

Tako je nekome mogla ta bečka škola u ovoj oblasti da pruži najbolja saznanja. Ono što je ne manje privlačilo moju pažnju bilo je poređenje između postojeće moći i znanja ovih narodnih predstavnika i zadataka, koji su goruće tražili njihovo izvršavanje. Naravno da se onda moralo, htelo se to ili ne, bliže pozabaviti duhovnim horizontom tih izabranika naroda, pri čemu se uopšte nije dalo zaobići da se pokloni nužna pažnja takođe i zbivanjima koja su vodila ka razotkrivanju ovih divotnih pojava našeg javnog života. Takođe i način na koji je stvarna sposobnost ove gospode u službi otadžbini bila pokretna i primenjivana, dakle tehnički sled njihovog delanja, zavređivao je da bude temeljno istraživan i ispitivan.

Celokupna slika parlamentarnog života bila je tim jadnija što se čovek više rešavao da prodre u te unutrašnje odnose, da s bezobzirnom oštrom objektivnošću proučava ličnosti i stvarne osnove.

Čak sve ovo adresira prema jednoj instituciji koja se oseća pobuđenom, da preko svojih nosilaca u svakom drugom stavu ukazuje na "objektivnost" kao jedinu pravednu osnovu za svako procenjivanje i zauzimanje stava. Procenjuju se ta gospoda lično i zakoni njihovog gorkog života i samo bi čovek mogao da se čudi rezultatu toga. Ne postoji ni jedan princip, koji je, objektivno gledano, tako netačan kao parlamentarni.

Pri tom se sasvim sme prevideti način na koji se održava izbor gospode narodnih predstavnika, kako oni uopšte dospevaju do svojih položaja i do svog dostojanstva. Da se ovde pritom radi samo o jednom zaista sićušnom deliću ispunjenja jedne opšte želje ili čak i opšte potrebe, svakome će smesta da sine ko sebi razjasni da političko razumevanje širokih masa uopšte nije tako razvijeno, da bi sa svoje strane one doprle do određenih opštih političkih pogleda i u vezi s njima odabrale ličnosti koje bi došle u obzir. Ono što i uvek označavamo rečju "javno mnjenje" počiva svojim ponajmanjim delom na iskustvima ili čak i saznanjima pojedinaca, dobijenim samostalno, a najvećim delom, nasuprot tome, na predstavi koja se stvara putem jedne sasvim napadne i uporne vrste takozvanog "prosvećivanja". Takokao što je i konfesionalan stav rezultat vaspitanja i sama religiozna potreba po sebi drema u unutrašnjem biću čoveka, tako i političko mnjenje mase predstavlja samo krajnji rezultat jedne ponekad

sasvim neverovatne uporne i temeljne obrade duše i razuma.

Daleko najmoćniji udeo u političkom "vaspitanju", koji se u ovom slučaju najbolje označava rečju propaganda, pada na konto štampe. Ona obezbeđuje u prvom redu ovaj "prosvećujući rad" i predstavlja time neku vrstu škole za odrasle. Samo ta nastava nije u rukama države, već u kandžama delom u najvećoj meri minornih snaga. Već sam u Beču kao mlad čovek imao najbolju moguću priliku da tačno upoznam vlasnike i fabrikante te mašine za "vaspitanje" masa. Morao sam na početku da se čudim za koje kratko vreme je toj zloćudnoj (jevrejskoj) velesili u državi postalo moguće da proizvodi jedno određeno mišljenje čak i kad se pritom radilo o potpunom falsifikatu nekih stvarno postojećih opštih unutrašnjih želja i pogleda. U nekoliko dana se tu onda od jedne smešne stvarčice načini državna akcija od ogromnog značaja, dok nasuprot tome u isto vreme životno važni problemi se predaju zaboravu ili, još bolje, jednostavno krađu iz svesti i sećanja mase. Tako se uspevalo da se u toku od nekoliko nedelja nekom čarolijom iščeprkaju iz ničega imena, da se na njih prikopčaju najneverovatnija nadanja široke javnosti, čak da im se još i popularnost stvori, koja nekom zaista, značajnom čoveku često tokom celog njegovog života nije mogla pasti u deo, imena koja pritom još koliko pre jednog meseca nijedan čovek čak ni čuo nije, dok su u isto vreme, vredne i stare pojave državnog ili

ostalog života odumirale za svoju okolinu još i pri najboljem zdravlju i snazi, ili pak bile izložene takvoj bednoj poruzi da je za kratko vreme pretila opasnost da njihovo ime postane simbol jedne sasvim određenosti i nitkovluka.

Morao bi se prostudirati ovaj infamni jevrejski metod da se neki časni čovek odjednom i kao zamahom čarobnog štapića zaspe istovremeno sa stotina i stotina mesta izsmrdljivih kibli najnižih kleveta i obeščašćenja preko svoje čiste odeće, da bi se prava opasnost ovog ološa štampe mogla tačno vrednovati. Ne postoji onda baš ništa što ne bi takvom jednom razbojniku odgovaralo da dospe do svojih jasnih ciljeva. On bi onda pronjuškao i do najintimnijih porodičnih odnosa i ne bi se smirio dok njegov tragalački instinkt ne napipa nekakav mizerni događajčić, koji je onda određen da se nesrećnoj žrtvi zada poslednji udarac. A ne nađe li se niti u javnom niti u privatnom životu čak i pri najupornijem njuškanju baš ništa, onda tako nasme jednostavno neki klippan da raspali s klevetom, u čvrstom uverenju da hiljadu puta ponavljanje ostavlja sve češći trag, i borba žrtve protiv toga u najvećem broju slučajeva uopšte nije moguća; pri čemu taj ološ nikad ništa ne preduzima iz motiva koji bi kod pristojnih ljudi bili prihvatljivi. Ne daj Bože! I tako napadajući jedna bitanga ove vrste svoju dragu okolinu na najnitkovskiji način, sakriva se taj ljigavac u pravi oblak čestitosti i isceliteljskih frazetina, brblja o "novinarskoj dužnosti" i sličnim lažljivim koještarijama, pa

se tako usuđuje još i to, prilikom zasedanja i kongresa, dakle u povodima, kada se ova beda viđa skupa u većem broju, da truća o nekakvoj posebnoj, naime žurnalističkoj "časti", što onda tu okupljeni ološ uzneseno uzajamno potvrđuje. Ova fukara fabrikuje međutim više od dve trećine takozvanog "javnog mnjenja", iz čije pene onda istupa parlamentarna Afrodita.

Da bi se ovaj postupak tačno opisao i prikazao u celoj njegovoj lažljivoj neistinitosti, morali bi se napisati tomovi knjiga. Samo, ako se i izuzme sve i osmotri isključivo dati produkt iz cele njegove delatnosti, i to mi izgleda dovoljno, da bi se rasvetlilo objektivno ludilo te institucije tako i pred najstrožijim njenim vernicima. Najlakše i ponajpre bi se mogla razumeti ovakoliko besmislena toliko i opasna zbrka, čim bi se uporedio demokratski parlamentarizam s jednom istinitom germanskom demokratijom. Najznačajnije pažnje u slučaju ovog prvog je u tome da se postupa tako što se izabere jedan broj od pet stotina ljudi ili u poslednje vreme i žena, kojima sada u svemu i svačemu pripada da donesu konačnu odluku. Oni su praktično tako sama vlada, jer iako se od njih bira jedan kabinet, koji prema spoljnjem svetu preuzima poslove države, to je uprkos tome ovde samo naizgled tako.

U stvarnosti ne može takva jedna takozvana vlada ni koraka da učini, a da prethodno sebi ne pribavi

dozvolu cele skupštine. Time ona međutim ne može biti učinjena nizašta odgovornom, pošto poslednja odluka dakle nikada nije na njoj, već kod majoriteta parlamenta. Ona je u svakom slučaju samo izvršilac volje ove ili one većine. Njena politička sposobnost bi se zapravo mogla proceniti jedino u umetnosti, s kojom ona postiže to da se ili prilagodi volji većine ili da većinu privuče k sebi. Time ona međutim pada sa visine jedne stvarne vlade u niskost jedne prosjakinje prema ovom ili onom majoritetu. Pa tako i njen najvažniji zadatak mora uopšte da se sastoji samo u tome da s vremena na vreme sebi osigura naklonost postojeće većine, ili da se poduhvati obrazovanja jedne nove sebi bolje naklonjene. Uspe li to, onda ona sme ponovo jedno kratko vreme da "vlada", ne uspe li, onda ona može da ode. Pravilnost njenih namera ne igra pri tom uopšte nikakvu ulogu. Time je međutim svaka odgovornost praktično odstranjena. Do kakvih sve posledica vodi ovako nešto, vidi se već i iz jednog sasvim jednostavnog razmatranja: unutrašnji sastav pet stotina izabranih narodnih predstavnika prema pozivu, ili tako i sposobnostima pojedinaca odaje jednu koliko rasepkanu toliko i najčešće još i jadnu sliku. Jer, pa valjda se još neće i poverovati da su ti izabranici nacije istovremeno i izabranici duha, ili takođe bar razuma! Verovatno, niko neće pomisliti da iz glasačkih listića jednog svega pre nego duhovnog stabilnog birališta mogu da stasaju na stotine državnika. I uopšte da li je moguće suprotstaviti se dovoljno

oštro bezumlju da se iz opštih izbora mogu roditi geniji. Prvo i prvo, u svakoj naciji javi se u svakom svetome vremenu jednom jedan pravi državnik, a ne istovremeno na stotine i više njih odjednom; drugo, odbojnost mase prema svakom istaknutom geniju je zapravo instinktivna. Pre će kamila proći kroz iglene uši no što će jedan velikan biti "otkriven" pomoću izbora. Ono što se zaista istakne iznad normalne mere širokog proseka, uobičajava da se u svetskoj istoriji lično javi. Tako, međutim, izglasava pet stotina ljudi od više no skromnih svojih mogućnosti o najvažnijim poslovima nacije, postavlja vlade, koje potom same opet moraju u svakom posebnom slučaju i svakom posebnom pitanju da pribavesaglasnostpreuzvišene skupštine Saveta, svagda se dakle zaista gradi politika tih pet stotina. I po tome onda sve i izgleda tako. Ali čak i da se i sasvim izostavi po strani razmatranje o genijalnosti tih narodnih predstavnika, neka se ipak promisli, kakvih različitih vrsta su problemi, koji ažuriraju svoje rešenje, na kojim različitim oblastima moraju da se iznađu rešenja i donesu odluke i svakako će se shvatiti, koliko ovde mora biti loša jedna institucija vladavine koja poslednje pravo na odredbe prenosi na jedan masovni skup ljudi, od kojih samo jedan sasvim majušni delić poseduje znanja i iskustva o stvarima o kojima se raspravlja. Najvažnije privredne mere se tako podnose nekom forumu, koji tek jednom desetinom svojih članova može da pokaže svoje ekonomsko obrazovanje. A to međutim ne znači ništa

drugo do činjenice da se poslednja odluka u jednoj stvari daje u ruke ljudima, kojima svaka temeljitost u ovome potpuno nedostaje. I tako je, međutim, sa svakim drugim pitanjem. Uvek se prelomi, odluka pomoću jedne većine neznalica i nemoćnika, pošto dabome sastav ove institucije ostaje nepromenjen, dok se, međutim, problemi koji su na, razmatranju protežu na gotovo sve oblasti i sledstveno tome bi trebalo da i pretpostavljaju jednu stalnu izmenu poslanika koji o njima raspravljaju i odlučuju. Nemoguće je da isti ljudi budu prepušteni donošenju sudova o saobraćajnim poslovima kao i o onima iz oblasti visoke spoljne politike. Ovde bi morali da budu drukčiji nego sve sami ovi univerzalni geniji, kakvi se u jednome veku tek jednom zaista pojave. Na žalost ovde se u najvećem broju slučajeva uopšte ne radi o "glavama", nego o isto tako ograničenim koliko i uobraženim i naduvanim diletantima, o duhovnom polusvetu najrđavije sorte. Stoga i nastupa tako često neshvatljiva lakomislenost, s kojom ta gospoda razgovaraju i odlučuju o stvarima, koje bi čak i kod najvećih duhova iziskivale veoma brižljiva promišljanja. Ovde se donose mere od dalekosežnog značaja za budućnost cele jedne države, pa i nacije, a oni se ponašaju kao da im je na stolu bolje im stojeći špil karata za partiju tarota, a ne da je u pitanju sudbina same nacije. No, bilo bi svakako nepravedno poverovati da je svaki od poslanika takvog jednog parlamenta već uvek sam od sebe bio s tako malo osećanja za odgovornost.

Onaj koji međutim poznaje ljude, shvatiće da u takvom jednom "krasnom" društvu ne bi neko želeo i baš da bude najveći glupak, a u izvesnim krugovima čast i poštenje imaju istovetno značenje kao i glupost. Te tako će i onaj ponajpre još čestiti predstavnik nužno biti ubačen u ovu kolotečinu sveopšte lažljivosti i prevaranstva. Upravo uverenje da nesadejstvo jednog pojedinca u jednoj stvari po sebi ama baš ništa ne bi promenilo, ubija svaki časni pomak, koji bi ovaj ili onaj možda učinio. On će na kraju dopustiti sebi ubeđenje da lično on još odavno ne spada u najgore i da svojim dejstvom moguće predupređuje ono gore, zlo. Naravno bi se prigovorilo ovde da doduše pojedini poslanik nema naročitog razumevanja u ovoj ili onoj stvari, ali je njegov stav rezultat savetovanja frakcije kao rukovoditeljke određenog gospodina; ova ima svoje posebne odbore, kaže se, koji se bez daljnjeg više nego dovoljno od strane stručnjaka instruiraju. Ovo izgleda na prvi pogled da je korektno. Ali bi ipak bilo onda značajno i pitanje: zašto se bira pet stotina, ako ipak samo nekolicina poseduje nužno znanje za zauzimanje stava o najvažnijim pitanjima? Da, upravo u tom grmu leži zec. Nije cilj našeg današnjeg demokratskog parlamentarizma da obrazuje recimo jednu skupštinu mudrih, već mnogo više taj da sastavi gomilu duhovno zavisnih nula, čije vođenje prema određenim smernicama utoliko postaje lakše što je veća lična ograničenost pojedinaca. Samo tako može da se vodi partijska politika u

današnjem rđavom smislu. Ali samo tako je i moguće, da onaj koji zapravo vuče konce može oprezno uvek da ostane u pozadini, a da nikada lično ne bude podvrgnut odgovornosti. Jer, neće ipak sad svaka za naciju tako štetna odluka biti pripisana tamo nekom svima vidljivom mangupu, već će se svaliti na leđa cele frakcije. Time međutim otpada svaka praktična odgovornost, jer ona mora da leži samo u obavezi jedne pojedine ličnosti, a ne u jednom parlamentarnom udruženju brbljivaca.

Ova institucija može da bude draga i dragocena samo za onoga najlažljivijeg i istovremeno posebno za onog muža što zazire od svetla dana, a mudro je omražena svom čestitom, ispravnom, za svoju odgovornost spremnom momku. Stoga je ova vrsta demokratije postala i instrument one rase, koja shodno svojim unutrašnjim ciljevima mora da se plaši Sunca sada i u sva vremena ubuduće. Samo Jevrejin može da veliča jednu instituciju koja je prljava i neistinita kao i on sam! NJemu nasuprot stoji istinita germanska demokratija slobodnog izbora vođe s njegovom obavezom za potpuno preuzimanje svake odgovornosti za svoje delanje i postupke.

U njoj nema nikakvog preglasavanja jedne većine po pojedinim pitanjima, već samo određivanje jednog jedinog, koji onda svim svojim umećem i životom ima da nastupa za svoje odluke. Ako neko sad istupi sa zamerkom da pod takvim uslovima se teško može

neko naći spremnim da svoju ličnost posveti tako riskantnom zadatku, onda se na to mora samo jedno odgovoriti – neka je Bogu hvala, pa u tome upravo i leži smisao germanske demokratije da neće prvi koji naiđe nedostojni štreber i moralni ološ okolišno se ufukljati u vladu svoga naroda, već će se zbog veličine odgovornosti koju treba preuzeti uplašeno ustuknuti neznalice i slabići. A ako bi ipak jednom takav klipao pokušao da se nametne, onda ga je lakše raskrinkati i bezobzirno odgurnuti: gubi se, kukavički ološu! Nazad, prljaš svakim korakom kojim gaziš, jer predvorje u Panteon istorije nije za puzavce tu, nego za heroje!

Do ovakvog pogleda na stvari izborih se posle dvogodišnjih posetabečkom parlamentu. Onda nisam više tamo zalazio. Parlamentarni režim imao je i dodatno jednu glavnu zaslugu za sve više poslednjih godina rastuću slabost stare habzburške države. Što je više njegovim delovanjem bila razbijena prevlast nemstva, tim se više sada potpadalo pod jedan sistem ispraznih međusobnih igrarija nacionalnosti. U samom Rajhstagu ovo se sve više dešavalo na štetu Nemaca i time svakako u prvom redu na štetu Rajha, jer već na prelazu u ovaj vek moralo je i onom najpametnijem da sine, da privlačna snaga monarhije nije više u stanju da obuzda težnje zemalja za rasturanjem zajedničke države. Naprotiv! Što su siromašnija postala sredstva, koja je država imala da ulaže za svoje održanje, tim je sve više rastao opšti prezir

prema njoj. Ne samo u Mađarskoj, već takođe i u pojedinim slovenskim provincijama osećalo se toliko malo identičnim sa zajedničkom monarhijom, da se njena slabost nipošto nije osećala kao sopstvena sramota. Čak se više i radovalo još takvom Carskomsavetu, znacima nastupajuće staračke nemoći – ipak se više uzdavalo u njenu smrt nego u njeno ozdravljenje.

U parlamentu je mogao još da se spreči potpuni slom stalnim nedostojanstvenim popuštanjem i ispunjavanjem i svake moguće ucene, koju je onda imao da plati Nemač – u zemlji pomoću jednog što je moguće veštijeg manipulisanja narodima jednih protiv drugih. Samo, opšta linija razvoja bila je uperena ipak protiv Nemaca. Posebno otkako je prestolonasledstvo počelo da utire put izvesnom uticaju nadvojvodi Francu Ferdinandu, dobilo je plan i pored odozgo forsirano čehiziranje. Sa svim iole mogućim sredstvima pokušavao je taj budući vladalac duple monarhije da učini prednost raznemčavanju, ili čak i da ga forsira, odnosno bar prikrije. Čisto nemačka mesta su tako okolišnim delovanjem državnog beamterstva (činovništva) polako, ali nesputano sigurno ugrurana u mešovite jezičke zone. Čak i u donjoj Austriji je počeo taj proces da čini sve brže napretke, a Beč je već za mnoge Čehe bio njihov najveći grad. Vodeća misao ovog novog Habzburga, čija je porodica sad govorila više Češki (supruga nadvojvode bila je nekadašnja češka grofica; ona je poticala iz krugova, čiji je

neprijateljski stav prema Nemačima predstavljao tradiciju) bila je, da u srednjoj Evropi postepeno formira jednu slovensku državu, koja je kao zaštita protiv pravoslavne Rusijetrebalo da bude postavljena na strogo katoličke temelje. Time je, kao tako često kod Habzburga, ponovo religija postavljena u službu jedne čisto političke misli i još k tome posmatrano, bar sa nemačke tačke gledišta, nesrećne političke misli. Rezultat je bio više nego žalostan u mnogostrukom pogledu... Niti su kuća Habzburg niti katolička crkva dobili očekivanu nagradu.

Kuća Habzburg je izgubila presto, Rim jednu veliku državu. Jer time što je kruna stavila i religiozne momente u službu svojih političkih opredeljenja, produbila je jedan duh, koji ponajpre ni ona sama naravno nije smatrala mogućim.

Iz takvog jednog pokušaja da se u staroj monarhiji svim sredstvima iskoreni nemstvo, izrastao je kao odgovor staronemački pokret u Austriji. Sa osamdesetim godinama je i u monarhiji dostigao vrhunac mančesterski liberalizam jevrejskog utemeljenja, ako ne i da je još i preplavio. Reakcija protiv toga došla je ipak, kao kod svega u staroj Austriji, ne u prvom redu iz socijalnih shvatanja, već nacionalnih. Nagon za održanjem prinudio je nemstvo da se stavi u odbranu u najoštrijoj formi. Tek u drugom planu počele i ekonomska merila da postaju važna. Tako su se iz sveopšte političke zbrke iskristalisale dve partijske strukture, jedna

više nacionalna, druga više socijalno nastrojena, obe međutim izuzetno interesantne i poučne za budućnost. Posle poražavajućeg kraja rata 1866. god. zanosila se kuća Habzburg pomišlju o jednom revanšu na bojnopolju. Samo je smrt cara Maksa Von Meksika, čija se nesrećna ekspedicija pripisivala u prvom redu Napoleonu Trećem, i čije prepuštanje pada uzrokovano Francuzom je pobudilo opšte ogorčenje, sprečilo je jedno teže zbližavanje sa Francuskom. Pa ipak je Habzburg onda bio na oprezu. Da nije rat 1870/71. postao takav jedinstven pobednički pohod, usudio bi se svakako ipak bečki dvor da zaigra krvavu igru osвете za Sadvu. Ali kada su sa bojišta prispele prve junačke vesti, čudesne i jedva za verovati no ipak istinite, onda spoznade "najmudriji" svih monarha nepriličan čas i načini jednu najbolje moguću grimasu u rđavoj igri. Herojska borba tih dveju godina proizvela je jedno još mnogo moćnije čudo, jer kod Habzburga promena stava nikada nije odgovarala unutrašnjoj težnji srca, nego prinudi okolnosti. Nemački narod u staroj Istočnoj marki je međutim tako bio ponet pobedničkim zanosom carstva i video je s najdubljom ostrašćenošću ponovovaskrsavanje sna očeva u najdivniju stvarnost. Jer neka se niko ne vara – onaj zaista nemački opredeljeni Austrijanac je i u Kenigracu od tih trenutaka spoznao onaj isto tako tragičan, ali i neophodan razlog za ponovno uspravljanje jednog Rajha koji više nije hteo da ostane spetljan s trulim kućinama starog saveza – i više to i nije

bio. On je takođe naučio pre svega najtemeljnije na sopstvenoj koži da oseća da je kuća Habzburg najzad završila svoju istorijsku misiju i da novi Rajh samo više onoga za cara sme da prihvati, koji u svom herojskom nastrojenju ima da ponudi jednu dostojnu glavu "kruni Rajne". A koliko li je samo još i više bila da se slavi sudbina što je to darivanje bilo izvršeno izdanku jedne dinastije, koja je u Fridrihu Velikom već jednom u mutnom vremenu naciji jedan svetli simbol večnog uspona podarila. Ali kad je posle velikog rata kuća Habzburg s poslednjom odlučnošću išla na to da opasno nemstvo duple monarhije (čije unutrašnje opredeljenje nije moglo biti pod sumnjom) polako, ali neumoljivo iskoreni – jer to je morao i biti konačan ishod politike sloveniziranja – planu onda otpor naroda kome je bio određen kraj i to takve vrste, kakvu nemačka istorija novijeg vremena još nije poznavala.

Po prvi puta postaše nacionalno i patriotski opredeljeni ljudi – buntovnici. Buntovnici ne protiv nacije, takođe ne i protiv države same po sebi, već buntovnici protiv jedne vrste vladavine, koja je po njihovom uverenju mogla voditi do propasti sopstvenog naroda. Po prvi put u novijoj nemačkoj istoriji razdvojio se zemaljski dinastički patriotizam od nacionalne ljubavi prema otadžbini i narodu. Bila je to zasluga svenemačkog pokreta Nemačkoaustrije devedesetih godina da se na jasan i nedvosmislen način

konstatovalo, da jedan državni autoritet samo onda ima pravo da zahteva poštovanje i zaštitu, ako on odgovara težnjama naroda, bar mu ne nanosi štetu. Državni autoritet kao sam sebi cilj ne može da postoji, jer bi u tom slučaju svaka tiranija na ovom svetu bila nedodirljiva i proglašavana svetom.

Ako pomoćnim sredstvima vladavinskog nasilja bude jedan narod predodređen za propast onda je pobuna svakog pojedinog pripadnika takvog jednog naroda ne samo pravo već i obaveza. Ostmark – oznaka za Austriju svenemačkog carstva. Pitanje, međutim, kada se ovakav jedan slučaj ukazuje neće biti odlučeno teorijskim raspravama, već silom i uspehom. Pošto svako vladavinsko nasilje uzima sebi za pravo razume se obavezu održanja državnog autoriteta, i kad je ta vlada tako rđava, a težnje jednog naroda hiljadu puta izdane, onda narodni nagon za somoodržanjem pri savladavanju takve jedne vlasti u cilju zadobijanja slobode ili nezavisnosti mora da upotrebi ista oružja kojima se i protivnik pokušao da održi. Borba se prema tome vodi "legalnim" sredstvima dogodi i vlast koju se hoće oboriti sama takva sredstva upotrebljava, ali se i od ilegalnih ne mora ustezati ako zavojevač ista upotrebi.

Upšte uzev se, međutim, ne sme zaboraviti da održanje jedne države ili čak i jedne vlade nije najviši cilj bitisanja ljudi, već očuvanje njihove vrste. Ali ako je sama ona jednom u opasnosti da bude

podjarmljena ili čak i uništena, onda pitanje legitimiteta ne igra sad više nikakvu ulogu. Može onda da bude i to da se vladajuća sila i hiljadu puta posluži "legalnim" sredstvima u svome nastupanju, ipak je nagon za održanje podjarmljenih najuzvišenije opravdanje za njihovu borbu svim sredstvima i oružjem. Samo u priznanju ovog stava su borbe za slobodu protiv unutrašnjeg, a takođe i spoljnog porobljavanja naroda na ovoj zemljinoj kugli iskazani u tako moćnim istorijskim primerima. Pravo čoveka ruši pravo države. Podlegne li, međutim, jedan narod u svojoj borbi za prava čoveka, onda će on upravo na terazijama sudbine biti isuviše lak i beznačajan da bi imao sreću za dalje trajanje na ovome svetu. Jer ko nije spreman ili sposoban da se bori za svoje bitisanje, njemu je večno pravedno providenje već odredilo kraj. Svet ovaj ne postoji za kukavičke narode. Ali kako je ipak lako jednoj tiraniji da se ogrne mantilčićem takozvane "legalnosti", pokazuje i opet najjasnije i najupečatljivije primer Austrije. Legalna državna vlast počivala je tada na nemačko-neprijateljskom tlu parlamenta sa njegovim nenemačkim majoritetom – i isto tako nemačko-neprijateljskom vladalačkom kućom. U oba ova faktora bio je otelotvoren državni autoritet. Sa toga mesta hteti i pokušati da se promeni sudbina nemačkoaustrijskog naroda, bila je čista besmislica. Time bi međutim bio opet, prema mišljenju naših poklonika jedino mogućeg "legalnog" puta i državnog autoriteta po sebi,

svaki otpor, jer on nije sprovodljiv legalnim sredstvima, zanemarljiv. To bi, međutim, značilo i kraj nemačkog naroda u monarhiji s iznuđenom nužnošću – i to u kratkom vremenu. Zaista je od te sudbine nemstvo spaseno jedino slomom te države. Brbljivi teoretičar bi naravno uvek još radije umro za svoju doktrinu nego za svoj narod. Pošto ljudi tek sebi stvaraju zakone, on misli da su oni za njih kasnije tu. Što je ova besmislica temeljno otklonjena, a na užasavanje svih teoretskih jahača na principima kao i ostalih državnih fetišista zahvalnost leži na ondašnjem svenemačkom pokretu u Austriji. Time što su Habzburzi pokušali da se svim sredstvima ostrate na telo nemstva, napala je ova partija tako i "uzvišenu" kuću vladaoca, i to bezobzirno. Ona je po prvi puta postavila sondu na toj truloj državi i stotinama hiljada ljudi otvorila oči. NJena je zasluga što je predivni pojam otadžbinske ljubavi otrgla iz zagrljaja ove sumorne dinastije. NJena snaga je u prvo vreme svog nastupa bila izvanredno velika, pa je tako pretila da postane i prava jedna lavina. Samo, uspeh nije potrajao. Kada sam došao u Beč, pokret je već odavno bio potisnut od u međuvremenu na vlast dospele hrišćansko-socijalne partije, pa tako i oduvan u skoro potpunu beznačajnost. Ceo taj tok postojanja i nestanka svenemačkog pokreta s jedne strane i nečuvenog uspona hrišćansko-socijalne partije s druge strane morao je zbilja da postane za mene klasičan objekt studiranja od najdubljeg značaja.

Kada sam došao u Beč, bile su moje simpatije sasvim i u potpunosti na strani svenemačkog opredeljenja.

Da se tako imalo smelosti u parlamentu za povik »živeli Hoencoleri« takođe mi je tada veoma imponovalo, kao što me i radovalo, da se još uvek sebe smatralo kao prolazno odvojeni deo Nemačkog carstva i ni jednog trenutka nije dozvoljavalo da se propusti, takonešto i javno dase obznani, pobuđivalo je u meni radosno pouzdanje – da se u svim pitanjima koja su se ticala nemstva beskompromisno isticala obojenost i nipošto se nije poklizavalo u kompromise, izgledao mi je jedini još prohodan put ka spasenju našeg naroda, ali to što je pokret posle svog najpre tako divnog uspona sad tako jako opao, to nisam mogao da razumem. Još manje, međutim, da je hrišćansko-socijalna partija u isto vreme mogla da se uzdigne do tako ogromne vlasti. Ona je upravo tada dospela na vrh svoje slave. I kako sam se dao na to da oba pokreta uporedim, dao mi je i ovde usud, ubrzano i mojim inače pretužnim položajem, najbolju pouku za shvatanje uzroka ove zagonetke.

Počinem moje razmatranje najpre kod oba čoveka, koji su smatrani kao vođe i osnivači obe partije: Georg fon Senerer i dr Karl Lueger. Čisto ljudski uzeto, uzdizala su se obojica, jedan kao i drugi, daleko iznad okvira i merila takozvanih parlamentarnih pojavnosti. U takvoj kaljuzi jedne sveopšte političke korupcije ostao je čitav njihov

život čist i nedodirljiv. Ipak je moja lična simpatija bila tada najpre na strani svenemca Senerera, da bi se potom samo postepeno okretala takođe i ka hrišćansko-socijalnom vođi. U njihovim sposobnostima konfrontirani, izgledalo mi je još onda Senerer kao bolji i dublji mislilac u domenu principijelnih problema. On je nužni kraj austrijske države tačnije i jasnije spoznavao nego ma ko drugi. Da su naročito u nemačkom Rajhu njegova upozorenja od habzburške monarhije bolje slušali, ne bi onda nikada došlo do nesreće svetskog rata Nemačke protiv cele Evrope. Samo, kada je Senerer probleme po svojim unutrašnjim bitima spoznavao, onda se on još i više varao u ljudima. Ovde je opet bila snaga dr Luegera. Taj je bio redak jedan poznavalac ljudi, koji se naročito čuvao da ljude pogleda bolje no što su oni i sami bili. Stoga je on računao više s realnim mogućnostima života, dok je Senerer ovde pokazivao malo razumevanja. Sve što je svenemac samo i pomislio, bilo je, teorijski uzev, tačno, samo, time što je

nedostajalasnaga i razumevanje da se teorijska saznanja prenesu na masu, njih dakle dovesti u takvu formu da oni time mogu odgovarati sposobnosti poimanja širokih slojeva naroda, koji su ipak i ostaju ograničeni, bilo je upravo ovo spoznavanje

samo jednaproročanska mudrost da ikada bude mogla da postane praktična stvarnost. Ovo

nedostajanje stvarnog poznavanja ljudi vodilo je, međutim, u daljem toku u jednu zabludu kod procene snaga celog pokreta kao i prastarih institucija. Najzad je Senerer doduše

spoznao da se ovde radi o pitanjima pogleda na svet, ali nije shvatio, da su u prvom redu uvek samo široke mase pogodne za nosioca takvih gotovo religioznih uverenja. On je nažalost u samo veoma malom obimu video izuzetnu ograničenost volje za borbu kod takozvanih "građanskih" krugova već i usled njihovog privrednog položaja, koji je pojedinca izlagao previše strahovanju da će nešto izgubiti i stoga se taj držao više po strani. A ipak jedan pogled na svet imaće tek onda izgleda na pobedu ako se široke mase iskažu spremnim da budu nosioci novog učenja i da sami stupe u neophodnu borbu. Tom nedostatku razumevanja za značaj donjih narodnih slojeva nadovezivalo se i potpuno nedovoljno shvatanje socijalnog pitanja. U svemu tome je dr Lueger prava suprotnost Senereru. Temeljno poznavanje ljudi dopuštalo mu je da isto tako dobro proceni moguće snage kao što je opet time ostao pošteđen od jedne institucije postojeće za nisku procenu, pa možda čak da iz tog razloga se upravo njome posluži kao pomoćnim sredstvom za ostvarenje svojih namera. Takođe je on isuviše jasno shvatio

da politička borbena snaga gornjeg građanstva je u današnjevreme samo mala i nedovoljna bila da njome izvojuje slobodu jedan veliki pokret. Stoga je on glavno težište svoje političke delatnosti stavio za zadobijanje onih slojeva čija je egzistencija bila ugrožena i koji su sledstveno tome bili više postali podsticaj nego slabljenje borbene volje. Isto tako je on bio sklon, da se posluži da učini sebi sklone, da bi iz takvih

starih izvora snage mogao za sopstveni pokret da izvuče što više koristi. Tako je on postulirao svoju partiju u prvom redu na ugroženom srednjem staležu i osigurao je sebi time pripadnike koje je teško bilo ma čime uzdrmati i koji su isto tako bili veoma spremni na žrtvu kao i puni žilave borbene snage. Njegov beskrajno mudar odnos prema katoličkoj crkvi pridobio je međutim za kratko vreme za njega i mlade duhovnike u jednom obimu, da je stara klerikalna partija bila prinuđena ili da ustupa poprište, ili, još pametnije, da se novoj partiji priključi, te tako je osvajao poziciju po poziciju. Ako bi se međutim sve to posmatralo samo kao karakteristično biće čoveka onda bi mu se mogla naneti teža nepravda. Jer uz crte mudrog taktičara morale bi se dodati i svojstva jednog zaista velikog i genijalnog reformatora. Naravno i ovde razgraničenog tačnom spoznajom jednom postojećih mogućnosti kao i sposobnosti sopstvene ličnosti. Bio je to jedan beskrajno praktičan cilj koji je sebi postavio ovaj zaista značajan čovek. On je hteo da osvoji Beč. Beč je bio srce monarhije, od tog grada isticao je još poslednji životu bolešljivo i ostarelo telo trošnog Rajha. Što je zdravije postajalo srce, tim svežije je moralo da oživi i ostalo telo. Jedna principijelno tačna misao, koja je međutim mogla da privede samo jedno određeno, ograničeno vreme za svoju primenu. A u ovome je ležala slabost tog čoveka. Ono što je on kao gradonačelnik grada

Beča postigao, je u najboljem smislu reći besmrtno, monarhiju međutim

nije on bio u stanju time da spase – bilo je isuviše kasno. To je opet njegov oponent Senerer jasnije video. Ono što je dr Lueger praktički napao, uspevalo mu je na čudesan način, ono čemu se od toga ponadao, izostajalo je. Ono što je Senerer hteo, nije mu uspevalo, a ono od čega se pribojavao, upravo je na žalost na užasan način i nastajalo. Tako oba čoveka ne dosegoše njihov dalekosežan cilj. Lueger nije mogao više da spase Austriju, a Senerer nemački narod da zaštititi od propasti.

Beskrajno je poučno za naše današnjevreme, prostudirati uzroke promašaja obeju partija. To je posebno svrsishodno za moje prijatelje, pošto su u mnogim tačkama odnosi danas slični kao onda i time mogu da se izbegnu greške koje su jednom već odvele jedan pokret do njegovog kraha, a drugi do njegove besplodnosti. Slom svenemačkog pokreta u Austriji imao je u mojim očima tri uzroka: Prvo nejasna predstava o značaju socijalnog problema upravo kad se radi o jednoj novoj partiji koja je po svom unutrašnjem biću revolucionarna partija. Time što su se Senerer i njegova stranka obratili u prvom redu građanskim slojevima, mogao je rezultat da bude

veoma slabašak, tanjušan. Nemačko građanstvo je naročito u svojim višim krugovima, iako pojedinci i ne slute, pacifističko bukvalno sve do samonegacije, kada se radi o unutrašnjim stvarima nacije ili države. U dobrim vremenima to znači u ovom slučaju dakle u vremenima jedne dobre vlade, ovakvo opredeljenje je jedan razlog da se ovim

slojevima prizna izvanredna vrednost za državu - u vremenima slabije vladavine deluje ono upravo pogubno. Već da bi se zaista uopšte omogućilo sprovođenje jedne zbilja ozbiljne borbe, morao je svenemački pokret da se pre svega posveti zadobijanju masa. Time što on to nije učinio, izgubio je od samog početka onaj elementarni polet, kome je potreban takav jedan talas, ako taj pokret ne treba u kratkom vremenu da splasne. Kako to načelo nije od samog početka strogo uočeno i takođe i sprovedeno, tako je i nova partija izgubila za kasnije svaku mogućnost nadoknađenja onog što je propušteno. Jer prijemom preterano mnogobrojnih umereno građanskih elemenata usmeravaće se unutrašnji stav pokreta uvek ka njima i tako morati da se odrekne svakog daljeg izgleda za dobijanje snaga vrednih pomena iz širokih redova naroda. Time međutim jedan pokret neće više moći dalje da ode od nekakvog prostog gundanja i kritiziranja. Jer više ili manje neće skoro nikada više moći da se nađe religiozna vera,

povezana sa isto takvom spremnošću za žrtvu – na njeno mesto stupiće međutim težnja da se "pozitivnom" saradnjom, to znači u ovom slučaju priznanjem da toga, stežu i zatupe čvrstinu borbe, da bi se najzad prizemljilo u jedan truli mir.

To se dakle dogodilo i svenemačkom pokretu, jer on nije od samog početka stavio glavno težište na zadobijanje svojih pristalica iz krugova široke mase. On je postao "građanski", otmen, prigušeno

radikalan. Iz te greške izrastao mu je i drugi razlog brže propasti. Položaj nemstva u Austriji bio je u vreme nastupa svenemačkog pokreta već očajnički.

Iz godine u godinu postajao je parlament više jedna institucija za lagano uništenje nemačkog naroda. Svaki pokušaj nekog spasa u dvanaesti čas mogao je da ima jedan iako mali izgled na uspeh samo u uklanjanju te institucije. Time je nastalo za pokret jedno pitanje od principijelnog značaja. Ako bi trebalo, da bi se parlament uništio, ući u njega, da bi ga, kako se uobičajavalo izraziti, "iznutra potkopao", ili je trebalo tu borbu voditi spolja, a stalnim napadima protiv te institucije? Ušlo se u parlament i izašlo potučen. Naravno, moralo se ući u njega. Povesti borbu spolja protiv takve jedne sile znači naoružati se samo nepokolebljivom hrabrošću, ali biti spreman i za beskrajne žrtve. Time se napada bik jurišom na njegove rogove i primiču se mnogi teški udarci, ponekad će se biti oboren na tlo, da bi se možda tek sa polomljenim udovima moglo ponovo podići, i tek posle najteže borbe prikloniće se pobeda smelom napadaču. Samo veličina žrtava zadobiće nove borce za stvar, dok upornost ne dobije uspeh kao nagradu. A za to su, međutim, potrebna deca naroda iz širokih masa. Jedino oni su odlučni i dovoljno žilavi da tu bitku vode do krvavog kraja. Ali ovu široku masu nije eto posedovao svenemački pokret, te tako mu

ništa drugo i nije preostalo, već da uđe u taj i takav parlament.

Bilo bi pogrešno verovati da je ta odluka bila rezultat dugih unutrašnjih duševnih muka, ili samo i razmatranja – ne, nije se mislilo ni na šta drugo. Učešće u ovoj besmislici je samo jedan podbačaj opštih nejasnih predstava o značaju i dejstvu takvog jednog sopstvenog učestvovanja u instituciji koja je u principu već bila ocenjena kao pogrešna. Uopšteno gledano ponadalo se svakako u jedno olakšanje kod prosvećivanja širih narodnih masa, time što se eto sada dobija prilika da se govori pred "forumom cele nacije". Takođe, izgleda da se pomislilo da bi napad na koren zla morao biti uspješniji nego jurišanje izvana. Zaštitom imuniteta verovalo se da će se pojačati sigurnost pojedinih istaknutih boraca, tako da bi se snaga napada time mogla samo povećati. U stvarnosti, naravno, stvari su došle sasvim drukčije.

Forum, pred kojim su svenemački poslanici držali govore, postao je ne viši nego pre manji, jer tu svak govori jedino pred krugom koji želi da ga sluša, ili koji putem izveštaja štampe poprima reprizu izgovorenog. Ali najveći i pravi neposredni forum slušalaca ne predstavlja sala jednog parlamenta, nego veliki javni narodni skup. Jer na njemu se nalaze hiljade ljudi, koji su samo zato došli, da čuju šta govornik njima ima da kaže, dok u sali za sednice poslaničkog doma su samo nekoliko stotina

njih, najčešće, jedino zato tu da, bi primili dnevnicu, a nipošto da, eto dopuste da u njima zasvetli mudrost jednog ili drugog gospodina "narodnog" predstavnika. Ali pre svega – to je uvek ista publika, koja nikada neće nešto više naučiti, pošto im za ovo osim pameti nedostaje i ovde neophodna iako tako skromna volja. Nikada neće neki od tih "narodnih" predstavnika polazeći od sebe da učini čast boljoj istini, da bi se onda takođe stavio i u njenu službu. Ne, to neće učiniti ni jedan jedini, osim da on ima razlog da se nada, takvim jednim obrtom da će moći još da spase za jednu sledeću sezonu. Tek dakle kada počne da visi u vazduhu da će dosadašnja partija na dolazećim izborima loše proći,

potrčaće ta raskoš od muževnosti da pogleda, da li i kako da se ubaci u drugu, verovatno bolje stojeću partiju ili pravac, pri čemu se onda ta promena, pozicije odvija doduše u jednom

pravoj provali oblaka od objašnjenja i zaklinjanja. Stoga se dešava uvek kada jedna postojeća partija počinje izgleda da propada pod nenaklonošću naroda u tako jednom većem obimu, da preti verovatnoća jednog uništavajućeg poraza, da onda nastaje jedno veliko putovanje – parlamentarni pacovi napuštaju partijski brod. To opet nema ničeg zajedničkog sa boljim znanjem ili htenjem, već jedino s onom bednom darovitošću koja takvu jednu parlamentarnu stenicu upravo još u pravom trenutku upozorava i tako je opet ponovo spušta na jedan drugi topli prijateljski krevet.

Pred takvim jednim forumom govoriti, znači ipak pred poznate životinjke (svinje) rasipati perle. To se zbilja ne isplati! Uspeh ovde ne može nikakav drugi biti već samo – nula. I tako je i bilo. Svenemački poslanici mogli su da govore do promuklosti, dejstvo je potpuno izostalo. Jevrejska štampa je, međutim, to ili namrtvo prećutala, ili je tako razbucala njihove govore, da su svaka veza pa čak i smisao često potpuno bili iskrenuti, ili sasvim izgubljeni i time javnost dobila o namerama novog pokreta jednu sasvim lošu sliku. Bilo je sasvim beznačajno šta su pojedina gospoda govorila, značenje je ležalo u onome, što se od tih govora dobilo na čitanje. A to je izvod iz govora, koji je u svojoj rascepanosti mogao jedino besmisleno da deluje. Mogao i - trebao. Pritom jedini forum, pred kojim su oni uistinu govorili, sastojao se od knap pet stotina parlamentaraca, i to govori dovoljno. Ali najgore u svemu je bilo sledeće: Svenemački pokret je mogao samo onda da računa na uspeh, ako je od prvog dana shvatio, da ovde ne bi smelo da se radi o jednoj novoj partiji, nego mnogo više o jednom novom pogledu na svet. Jedino takav jedan novi pogled na svet mogao je da mobiliše unutrašnje snage da se izbori ova džinovska borba. Za tako nešto vrede kao vođe jedino one najbolje i najhrabrije glave. Ako borbu za jedan pogled na svet ne vode junaci spremni na žrtvovanje, neće se za veoma kratko vreme više naći borci hrabri da pogledaju smrti u oči. Ko ovde drhti za sopstveni život, njemu za opštu stvar ne preostaje ništa

više. Ali da bi se ovi uslovi održali, važno je za svakoga da zna, da novi pokret čast i slavu za potomstvo nikako u sadašnjosti nema da ponudi. Što više jedan pokret ima da razdaje pozicije i položaje koje je lako steći, tim će veća biti navala mediokriteta, dok konačno ti politički šegrti do te mere pomreže korovom jednu uspešnu partiju, da oprobani borac od nekada neće više biti uopšte u stanju ponovo da prepozna stari pokret, a nove pridošlice će i njega samog kao džangrizavog i "pozvanog" odlučno da odbace. Time je međutim "misija" takvog jednog pokreta zapečaćena. I kako je svenemački pokret sebe prepisao parlamentu, dobio je upravo i "parlamentarce" umesto vođa i boraca. On je time spao na nivo jedne od običnih političkih dnevnih partija i izgubio je snagu da se sumornoj sudbini suprotstavi prkosom mučeništva. Umesto da se bije, on je sad naučio i da "govori" i "pregovara". Ali novi parlamentarac je osetio već za kratko vreme kao lepšu, jer je bila bez rizika, obavezu, da novi pogled na svet izbije "duhovnim" oružjem parlamentarne govornosti, kada se, u slučaju potrebe i žrtvom sopstvenog života, uletanjem u borbu, pokazao njen ishod nesigurnim, u svakom slučaju nešto što ipak ništa nije moglo doneti. A pošto se sada već jednom sedelo u parlamentu, počese pristalice napolju da se nadaju u čuda i da ih iščekuju, koja naravno ne nastupaju niti su mogla nastupiti. Stoga se postalo već za kratko vreme veoma nestrpljivim, jer čak i to što se tako moglo čuti od sopstvenih poslanika, ni na koji

način nije odgovaralo očekivanjima birača. Ovo je bilo lako objašnjivo, jer se neprijateljska štampa, naravska stvar, dobro čuvala da narodu ne prenese jednu vernu i pravu sliku delovanja svenemačkih predstavnika. I što su se više novi narodski predstavnici privikavali na ukus jedne ipak bliže sorte

"revoluconarne" borbe u parlamentu i pokrajinskim skupštinama, time su se manje našli spremnim da se vrate u opasan agitatorski rad u širokim slojevima naroda. Masovni skup, jedini put jednog zaista punodejstvjućeg, jer je i neposredno lični, vršenja uticaja, a time i jedino mogućeg zadobijanja velikih delova naroda, sve više je time guran u drugi plan, zapostavljen. Tako kao što je pivski sto sale za skupove konačno zamenjen sa tribinom parlamenta, da bi sa tog foruma govori bili nalivani u glave takozvanih "izabranika" naroda umesto u narod, prestao je svenemački pokret takođe da bude jedan narodni pokret i za kratko vreme se srozao u jedan više ili manje ozbiljno tretirani klub akademskih rasprava. Loš utisak koji je širila štampa, pod zna se čijom kontrolom, do te mere nije više bio moguć da se ispravi ličnom skupštinskom

delatnošću pojedine gospode, tako da je najzad reč "svenemački" dobila jedan veoma rđav prizvuk u ušima širokog naroda. Jer, ovo neka dopuste da im naročito bude kazano, svi ti piskarajući i vitezi i zamlate današnjice - najveće promene i prevrati na ovome svetu nikada nisu izvedeni - gušćijim perom. Ne, peru je uvek bilo rezervisano samo to da ih teorijski razjasni.

Ali, sila koja je navela u obrvavanje velike istorijske lavine religiozne i političke vrste bila je od pamtiveka očaravajuća snaga izgovorene reči.

Široka masa jednog naroda podleže pre svega samo snazi govora. Svi veliki pokreti su, međutim, narodni pokreti, oni su vulkanske erupcije ljudskih strasti i duševnih osećanja, pokrenuti ili stravičnom boginjom bede ili potpaljivačkom bakljom u masu ubačene reči, a nisu sladunjavi limunadni izlivi estetizirajućih literata i junaka salona... Sudbinu naroda može da preokrene samo oluja vrele strasti, strast, međutim, može da pobudi samo onaj, koji je u sebi nosi. Jedino ona daruje onda onome koji je njome odabran reči, slične udarcima čekića koje su u stanju da otvore kapije ka srcu naroda. U koga, međutim, zataji strast, a usta ostanu zatvorena, njega nebo nije izabralo za glasnika svoje volje. Stoga neka ostane svako piskaralo kod svoje mastionice, da bi "teoretski" delovao, ako su mu za to dostatni razum i moć, ali za vođu on niti je rođen niti obdaren. Jedan pokret s velikim ciljevima mora stoga veoma bojažljivo da se trudi, da nipošto ne izgubi vezu sa širokim masama naroda. On mora ponajpre s ovog stanovišta da ispita svako pitanje i u tom pravcu da donese svoju odluku. On mora nadalje sve da izbegne što bi njegovu sposobnost dejstva na mase moglo da umanj ili samo i oslabi, a to ne recimo iz demagoških razloga, ne, nego iz jednostavnog saznanja da bez

ogromne snage mase jednog naroda nije ostvarljiva nikakva velika ideja, pa ma kako ona izgledala sveta i uzvišena.

Samo tvrda stvarnost mora da određuje put ka cilju, neprijatne puteve zaobilaziti znači na ovome svetu suviše često se odricati cilja, pa htelo se to nekome ili ne. I kako je svenemački pokret svojom parlamentarnom orijentacijom težište svoje delatnosti umesto na narod preneo u parlament - izgubio je budućnost, a za to je dobio jeftine uspehe trenutka. Izabrao je lakšu borbu, ali time više nije bio vredan za poslednju pobedu. Upravo sam ovo pitanje još u Beču najtemeljnije razmatrao i u nesagledavanju istog od strane svenemačkog pokreta video jedan od glavnih uzroka njegove propasti, propasti jednoga pokreta koji je u mojim očima tada bio pozvan da u svoje ruke preuzme vođstvo nemstva. Obe prve greške koje su dovele do propasti svenemački pokret, stajahu jedna prema drugoj u srodničkom odnosu. Nedostajace saznanje o unutrašnjim pogonskim snagama velikih prevrata vodilo je do nedovoljne procene značaja širokih masa naroda – iz toga je proizilazio mali interes za socijalno pitanje, nedostatno i nedovoljno pridobijanje duha donjih slojeva nacije kao i stav prema parlamentu koji je ovo samo pospešivao. Da se samo mogla spoznati nečuvana sila koju poseduje masa kao nosilac revolucionarnih otpora u svim vremenima, onda bi se svakako moralo u socijalnom kao i u propagandističkom pravcu drukčije raditi.

Onda i ne bi glavno težište pokreta bilo prebačeno u parlament, nego u fabriku i na ulicu. Ali i treća greška nosi u sebi poslednju klicu u nesaznanju vrednosti mase, koja se pomoću nadmoćnih duhova najzad jednom u jednom određenom pravcu privlači i postavlja u pokret, a onda i, slično zamajcu na točku dodaje snazi napada silinu i ravnomernu, stalnu upornost. Teška borba koju je svenemački pokret vodio s katoličkom crkvom objašnjava se samo iz nedovoljnog shvatanja da se duševnom nastrojenju naroda mora ići u susret.

Uzroci žestokog napada nove partije protiv Rima bili su sledeći: Čim se kuća Habzburg konačno odlučila da Austriju preobrati u jednu slovensku državu, posegnulo se za svakim sredstvom, koje je izgledalo kao podesno u tom pravcu - i religiozne institucije je vlastodržačka kuća stavila beskrupulozno u službu nove "državne ideje". Upotreba češkog sveštenstva i njihovih duhovnih dušebrižnika bile su samo jedno od mnogih sredstava da se dođe do tog cilja, do opšteg sloveniziranja Austrije. Postupak se odvijao ovako kako sledi: u čisto nemačke opštine postavljeni su češki sveštenici, koji su polako ali sigurno počinjali da ističu interese češkog naroda iznad interesa crkve i postajali kliconoše procesa odnemčivanja. Nemačko duhovništvo je takvom jednom zbivanju na žalost bilo nedoraslo i zatajilo je skoro potpuno. Ne samo da je ono samo za takvu jednu borbu u nemačkom smislu bilo sasvim

neupotrebljivo, nego nije bilo ni u stanju da odgovori potrebnim otporom na napade drugih. Tako je bivalo nemstvo sve češće pritiskivano lagano, ali neumitno na jednoj strani obilaznim putem konfesionalne zloupotrebe, a na drugoj svojom nedovoljnom odbranom. Ako se ovo kao što je prikazano odigravalo u malome, na žalost, odnosi ni u većem opsegu nisu bili mnogo drukčiji. I ovde takođe nisu nailazili antinemački pokušaji Habzburgovca, inicirani pre svega od strane visokog klera, na odbranu, dok je zastupništvo nemačkih interesai samo ostajalo potpuno u pozadini. Opšti utisak nije mogao biti drukčiji do da se ovde odigravala povreda nemačkih prava od strane katoličkog duhovništva kao takvog. Time, međutim, izgleda da crkva upravo nije saosećala sa nemačkim narodom, već se na nepravedan način stavila na stranu njegovog neprijatelja. A koren cele ove stvari je ležao, pre svega po mišljenju Senerera u činjenici da vođstvo katoličke crkve nije stolovalo u Nemačkoj kao i samim time uslovljenim neprijateljstvom prema tužbamanašeg naroda. Takozvani kulturni problemi su pritom, kao onda kod gotovo svega u Austriji, bili skoro sasvim u pozadini. Merodavno za stav svenemačkog pokreta prema katoličkoj crkvi bilo je mnogo manje njeno držanje na primer prema nauci itd., nego znatno više njeno nedovoljno zastupanje nemačkih prava i, obratno, stalno podržavanje slovenskih neumerenih zahteva i pohlepe. I sad, Georg Senerer nije bio čovek koji jednu stvar napola uradi. Prihvatio je

borbu protiv crkve u uverenju da samo spase nemački narod. »Pokret dalje od Rima« izgledala je najsilovitija, ali naravno i najteža strategija napada, koja je morala da smrvi neprijateljsku tvrđavu. Ukoliko bi ona bila uspešna, onda bi i nesrećni crkveni rascep u Nemačkoj bio prevladan i unutrašnja snaga Rajha i nemačke nacije mogla je takvom jednom pobedom ogromno da dobije. Samo, niti su zamisao i osnova, niti zaključivanje te borbe bili ispravni.

Bez sumnje je nacionalna snaga otpora katoličkog duhovništva nemačke nacionalnosti bila u svim pitanjima koja su se ticala nemstva manja nego ona njene nenemačke, naročito češke profesionalne braće. Isto tako samo neki ignorant nije mogao da vidi da nemačkome kleru nije gotovo nikada čak ni samo na um palo jedno ofanzivno zastupanje nemačkih interesa. Samo, morao je svako ko nije bio zaslepljen priznati da je ovo trebalo biti pripisano jednoj okolnosti pod kojom mi Nemci svi zajedno najteže imamo da trpimo, to je naša objektivnost u stavu prema našem narodu isto tako kao i prema bilo čemu drugome. I tako kako je češki duhovnik subjektivno stajao prema svome narodu, a prema crkvi samo objektivno, tako je nemački sveštenik bio subjektivno odan crkvi, a ostao je objektivniji prema naciji. To je jedna pojava koju možemo u hiljadama drugih slučajeva na našu sreću da posmatramo. A to ni u kom slučaju nije samo jedan nasledni deo katolicizma, nego nešto što u kratko

време proždere gotovo svaku, naročito državnu ili idejnu instituciju. Uporedimo li samo stav, koji na primer zauzima naše beamterstvo (činovništvo) prema pokušajima nacionalnog preporoda sa onim koji bi u takvom slučaju zauzelo činovništvo nekog drugog naroda. Ili, veruje li se da bi oficirski kor celog ostalog sveta recimo na sličan način težnju nacije odbacio pod frazom "državnog autoriteta", kao što je to kod nas od pre pet godina nešto samo po sebi razumljivo, pa čak važi i kao veoma zaslužno ponašanje. Zar ne zauzimaju npr. u jevrejskom pitanju obe konfesije danas jedno stanovište, koje niti da odgovara težnjama naroda niti potrebama religije? Neka se samo uporedi držanje jednog jevrejskog rabina u svim pitanjima od iole nekog značaja za Jevrejstvo kao rasu sa stavom daleko najvećeg dela našeg duhovništva, ali, molim najlepše, najvećeg dela duhovništva obe konfesije. Ovaj fenomen imamo uvek onda, kada se radi o zastupanju apstraktne jedne ideje po sebi.

"Državni autoritet", "demokratija", "pacifizam", "internacionalna solidarnost", itd. su stalno pojmovi, koji kod nas uvek postaju tako krute, čisto doktrinarne predstave, da svako ocenjivanje opštih, nacionalnih i životnih neophodnosti sledi isključivo više samo od njihovih gledišta i polazišta. Taj nesrećan način posmatranja svih važnosti pod uglom jednog predubeđenja ubija svaku moć da se jedna stvar subjektivno promisli, koja objektivno protivureči sopstvenoj doktrini, i vodi

na kraju ka jednom potpunom izokretanju i sredstava i cilja. Okrenuće se protiv svakog pokušaja nacionalnog uzdizanja, ako bi ono moglo da se dogodi jedino prethodnim uklanjanjem jednog rđavog, pokvarenog režima, jer bi to zaboga bio jedan udar na "državni autoritet", a "državni autoritet" nije sredstvo za cilj, kao što ponajviše u očima takvog jednog

objektivnogfanatika taj autoritet predstavlja sami cilj, koji je dovoljan da ispuni ceo njegov bedni i jadni život. Tako bi se npr.

ukopavalo sa zahtevom za razoružanje protiv pokušaja jedne diktature, čak ako je njen nosilac jedan Fridrih Veliki, a trenutni umetnici državotvorstva jedne parlamentarne većine bili samo nesposobni patuljci, ili čak inferiorni subjekti, jer... zakon demokratije izgleda takvom jednom principijelnom jarcu upravo svetiji nego dobrobit jedne nacije. Dakle, jedan prikriva u propast, jer se u njoj trenutno otelotvoruje državni autoritet", dok drugi čak i najblagosloveniju vladu odbija, ukoliko ona ne odgovara njegovoj predstavi o "demokratiji". Tako isto će naš nemački pacifista kod svakog pa makar još i krvavog silovanja nacije (može ono čak da ishodi i od najgorih vojnih nasilja) samo ćutati, iako se promena te sudbine može postići otporom, dakle silom, jer bi to zaboga bilo protivno duhu njegovog miroljubivog društva.

Internacionalni nemački socijalista može, međutim, od drugog sveta solidaristički da bude i opljačkan, on sam to prihvata sa bratskom

naklonošću i ne pomišlja na odmazdu ili čak i samoodbranu, jer je on... eto - Nemač. Ovo može biti i tužno, ali jednu stvar hteti promeniti znači nju prethodno i spoznati. Isto tako se on odnosi i sa slabićkim zastupanjem nemačkog značaja od strane jednog dela klera. A ovo niti je zlorada, zla volja po sebi, niti opet uslovljeno da kažemo zapovestima "odozgo", nego u ovakvoj jednoj manjkavoj nacionalnoj odlučnosti za Nemstvo od mladih dana pa nadalje, kao i s druge strane, jednog bespogovornog podavanja pod ideju koja je postala idol.

Vaspitavanje za demokratiju, ili za socijalizam internacionalnog karaktera, za pacifizam itd. je jedno tako kruto i isključivo, sledstveno tome, gledano iznutra, čisto subjektivno vaspitavanje, čime se pod ovim načelnim predstavama utiče i na opštu sliku ostalog sveta, dok je stav prema Nemstvu još od rane mladosti jedno dabome objektivno vaspitanje. Tako će pacifista time što se on subjektivno predaje svojoj ideji bez ostatka, kod svakog čak i još tako nepravednog i teškog ugrožavanja svog naroda (ukoliko je on upravo Nemač) tražiti uvek objektivno pravo, a nikada iz čistog nagona za samoodržanje stupiti u redove svoga roda i boriti se sa njim. Koliko ovo važi takođe i za pojedine konfesije, neka još pokaže i sledeće: Protestantizam je po sebi bolje zastupao značaj Nemstva, koliko to u njegovom rođenju i kasnijoj tradiciji već zasnovano i leži; on će ipak zatajiti u tom času kada ova odbrana nacionalnih

interesa mora da se odigra u jednoj oblasti, koja u opštoj liniji njegove predstave sveta i tradicionalnom razvoju, ili nedostaje, ili čak iz nekakvog razloga biva odbijena. Tako će se protestantizam uvek zalagati za unapređenje sveskog Nemstva po sebi, čim se bude radilo o stvarima unutrašnje čistote, ili takođe i nacionalnog produbljivanja, o odbrani nemačkog bića, nemačkog jezika i takođe nemačke slobode, pošto je sve ovo dabome čvrsto zasnovano i počiva u samom njemu; on će se međutim smesta upustiti u borbu najbeskompromisnije protiv svakog pokušaja da se nacija spase iz okruženja njenog smrtnog neprijatelja, jer je njegov stav prema Jevrejstvu jednom više ili manje dogmatski utvrđen. Pritom se ovde sve vrti oko pitanja, bez čijeg rešenja svi drugi pokušaji jednog nemačkog preporoda, ili uzdignuća su i ostali nemogući i besmisleni.

Imao sam u svom bečkom vremenu dovoljno dokolice i prilike i ta pitanja bez predrasuda da proučim i mogao sam pritom još i u dnevnom saobraćaju hiljadostruko da konstatujem tačnost ovog pogleda. U ovom žarištu najrazličitijih nacionalnosti pokazalo se odmah najjasnije, da je upravo nemački pacifista uvek pokušavao objektivno da posmatra i smatra značaj sopstvene nacije, ali nikada Jevrejin recimo onaj svog jevrejskog naroda, da je samo nemački socijalista "internationalan" u jednom smislu, koji mu onda zabranjuje, da za svoj rođeni narod pravdu drukčije isprosi do cviljenjem i

slindarenjem od internacionalnih drugova, ali nikada i Čeh ili Poljak itd. Ukratko, ja sam već onda spoznao da nesreća samo delom leži u tom učenju po sebi, drugim delom, međutim, u našem sasvim nedovoljnom vaspitanju u duhu ljubavi prema sopstvenom narodu uopšte i u jednoj time uslovljenoj minimalnoj odanosti istom. Time je otpalo prvo čistoteorijsko objašnjenje borbe svenemačkog pokreta protiv katolicizma kao takvog. Kada bi se nemački narod vaspitavao već od najranije mladosti na onom isključivom priznanju prava sopstvenog nacionalnog i kadse ne bi okružila dečjasrca sa prokletstvom naše "objektivnosti" takođe i u stvarima održavanja sopstvenog. Ja, onda bi se u kratkom vremenu pokazalo da će (ali s pretpostavkom takođe jedne radikalne nacionalne vlade) isto tako kao u Irskoj, Poljskoj, ili Francuskoj, takođe i u Nemačkoj katolik uvek biti Nemač. Najmoćniji dokaz za ovo liferovalo je, međutim, ono vreme kada je poslednji put naš narod u zaštitu svoga života nastupio pred sudijom istorije u borbu na život i smrt. Dokle god tada nije nedostajalo vođstvo odozgo, narod je svoju obavezu i dužnost ispunio na veličanstven način. Dal protestantski pastor ili katolički sveštenik, oni su obijica doprineli zajedno beskrajno mnogo dugom održanju naše snage otpora, ne samo na frontu, već i kod kuće. Tih godina, a naročito kad je najpre planulo, bilo je zaista u oba lagera samo jedan jedini svetac - nemački Rajh, za čije postojanje i budućnost se upravo svaki obraćao svome nebu.

Jedno pitanje moralo bi sebi jednom da postavi svenemački pokret u Austriji: da li je održanje austrijskog Nemstva pod jednom katoličkom verom moguće ili ne? Ako da, onda ne bi smela politička partija da se brine o religioznim ili čak konfesionalnim stvarima, ali ako međutim ne, onda bi morala da nastupi jedna religiozna reformacija, a nikada neka politička partija. Ko okolnim putem jedne političke organizacije veruje da može doći do jedne religiozne reformacije, pokazuje samo da mu izmiče takođe svaka iskra postajanja religioznih predstava ili čak verskih učenja i njihovih crkvenih uticaja izmiče. Ovde se zaista ne može biti u službi dva gospodara. Pri čemu ja osnivanje, ili razaranje jedne religije smatram ipak kao bitno veće i značajnije, nego osnivanje ili razaranje jedne države, a kamoli jedne partije. Pa i ne kaže se da su naručeni napadi bili samo odbrana od napada druge strane. Svakako da se u svim vremenima nisu libili nesavesni klipani da i religiju načine instrumentom svojih političkih poslova (jer o tome se kod tih momaka gotovo uvek i isključivo radilo) samo isto tako je sigurno da je pogrešno religiju, ili i konfesiju takođe učiniti odgovornom za jedan broj mangupa, koji s njom isto tako teraju zloupotrebu, kao što bi inače i nešto drugo stavili u službu svojih nižih instikata. Ništa ne može takvoj jednoj parlamentarnoj ništariji i badavadžiji bolje odgovarati, nego kad mu se tako ukaže prilika da bar i naknadno još dobije opravdanje za svoje političko lenstvovanje i

oklevanje. Jer čim se religija ili konfesija učine krivim za njegovu ličnu rđavost pa se one zato i napadnu, poziva lažljivi momčić odmah s velikom galamom ceo svet za svedoka o tome kako je opravdano bilo njegovo postupanje dotada i kako samo njemu i njegovoj rečitosti ima da se zahvali za spasenje religije i crkve. Isto tako glupa, kao i zaboravna sredina, ne prepoznaje onda pravog pokretača cele borbe najčešće već usled velike vike, ili se njega i ne seća više, a baraba je sad zapravo postigao svoj cilj. Da to s religijom nema ama baš ničeg zna takav jedan lukavi lisac sasvim izvesno, on će se onda tim više u miru smejati u sebi dok će njegov časni, ali nespretni protivnik izgubiti igru, da bi se jednoga dana, očajavajući zbog manjkavosti vernosti i vere od svega povukao i digao ruke. U drugom pogledu bilo bi zaista nepravedno, religiju kao takvu, ili čak i čitavu crkvu učiniti odgovornim za sve promašaje pojedinaca.

Treba svakako upoređivati veličinu pred očima vidljive organizacije sa prosečnom ograničenošću i grešnošću ljudi uopšte uzev i onda bi se moralo priznati, da je odnos između dobrog i rđavog pritom ovde bolji nego negde drugde. Svakako da među sveštenicima samim ima takvih, kojima njihov sveti poziv služi samo kao sredstvo njihove političke ambicije, pa ga oni čak u političkoj borbi često više nego na žalostan način zaboravljaju, odnosno zaboravljaju da oni moraju da budu ipak čuvari jedne više istine, a ne

predstavnici kleveta i laži - samo na takvog jednog otpadaju opet i na hiljade i više časnih, svojoj misiji na najverniji način odanih dušebrižnika koji se u ovom našem isto tako lažljivom koliko i pokvarenom vremenu izdižu kao mala ostrva u jednoj sveopštoj močvari. I koliko ja malo smem da osuđujem i osudim crkvu kao takvu, ako se jednom neki pokvareni subjekt u sveštentičkoj mantiji na prvljav način ogreši o moral, isto tako, međutim, ako neko drugi među mnogima ruši svoj narod i izdaje ga u vremenskim intervalima u kojima je to bez daljnjeg upravo svakodnevno. Neka se naročito danas ne zaboravi da na takvog jednog izroda dolaze i hiljade njih, koji krvarećeg srca svi osećaju nesrećusvog naroda i isto tako kao što i najdičniji sinovi naše nacije i oni čeznu za onim časom kada će se i nama ponovo jednom osmehnuti nebo. Ko međutim ovde da odgovori da se tu ne radi o tako malim problemima svakodnevnice, nego o pitanjima principijelne istinitosti, ili dogmatskog sadržaja uopšte, njemu se može samo jednim drugim pitanjem ponuditi nužni odgovor: Veruješ li da, izabran od sudbine, ovde izričeš istinu, onda to i učini, ali imaj onda i hrabrosti, da to ne budeš hteo da učiniš zaobilaznim putem jedne političke partije, jer i to je odlaganje - nego daj budućnosti upravo nemstvu lošijeg od danas ono što je bolje u tebi. Ako ti opet ovde nedostaje hrabrost, ili ti ono tvoje bolje u tebi nije sasvim jasno ni samome, onda sklanjaj prste od toga, u svakom slučaju, međutim, ne pokušavaj, ono u šta se ne

usuduješ otvorenim vizirom, da se šunjaš obilaznim putem jednog političkog pokreta.

Političke partije ne treba nipošto da se bave religioznim problemima, dok god oni kao narodu strani ne potkopavaju običaje i moral sopstvene rase, isto kao što religija ne bi trebalo da bude upetljana u partijske rabote. Ako se crkveni dostojanstvenici, velikodostojnici i klerici služe religioznim institucijama, ili takođe i dogmama, da bi štetili svom naciju, onda se na tom putu nikada ne sme ići za njima, nego tući se istim oružjem.

Političkom vođi moraju biti nedodirljive religiozna učenja i institucije njegovog naroda, inače on ne sme da bude političar, nego treba da bude reformator, ako za to ima spremu. Neko drugo držanje bi pre svega u Nemačkoj vodilo u katastrofu.

Prilikom proučavanja svenemačkog pokreta i njegove borbe protiv Rima (katolicizma) došao sam onda, a naročito tokom kasnijih godina, do sledećeg uverenja – malo razumevanje tog pokreta za značaj socijalnog problema koštao ga je zaista borbeno snažne mase naroda, predavanje parlamentu oduzelo mu je snažni polet i opteretio ga sa svim slabostima

svojestvenim toj instituciji, borba protiv katoličke crkve onemogućila ga je u mnogobrojnim malim i srednjim krugovima i time mu oduzela bezbrojne od onih najboljih elemenata, koje nacija uopšte možeda nazove svojim.

Praktični rezultat austrijske kulturne borbe bio je gotovo ravan nuli. Doduše, uspelo se da se od

crkve otrgne oko sto hiljada članova, samo bez toga da je ona time mogla pretrpeti i neku posebnu štetu. Nije joj bilo potrebno da za izgubljenim "ovčicama" u ovom slučaju zbilja prolje i jednu suzu, jer ona je izgubila samo ono što prethodno već poodavno njoj svojim unutrašnjim bićem nije potpuno ni pripadalo. To je bila razlika nove reformacije prema nekadašnjoj, to jest, da su se neki od najboljih iz crkve od nje preobrati i to iz najdublje unutrašnjeg religioznog ubeđenja, dok su sada odlazile ionako mlakonje, i to iz "promišljanja" političke prirode.

Upravo sa političke tačke gledišta je rezultat bio isto toliko smešan koliko opet i tužan. Opet je došlo do propasti jednog veoma obećavajućeg političkog pokreta nemačke nacije, jer on nije bio vođen s neophodnom bezobzirnom trezvenošću, već se gubio u oblastima koje su morale da vode samo ka rascepu. Jer, jedno je sigurno istina, svenemački pokret ne bi svakako nikada ovu grešku učinio, da nije posedovao isuviše malo razumevanja za psihu široke mase. Da je njegovim vođama bilo poznato, da se u svrhu postizanja uspeha, masi već iz duševnih razmatranja nikada ne smeju pokazati dva, ili više protivnika, onda bi već i zbog takvog jednog razloga pravac udara svenemačkog pokreta bio usmeren samo na jednog protivnika. Ništa nije opasnije za jednu političku partiju nego kad ona u svim svojim odlučivanjima dozvoljava da je vode šeptrlje u svim

sokacima, koji sve hoće, a da mogu ikada i ono najmanje zaista da postignu.

Uopšte uzev, umetnost svih zaista velikih narodnih vođa u svim vremenima sastoji se u prvom redu i u tome da pažnju svoga naroda ne rasipa, nego uvek da je koncentriše na jednog jedinog protivnika. Što je jedinstvenije angažovanje borbene volje jednog naroda, tim će biti veća magnetski privlačna snaga pokreta, a time i snažnija silina udaraca. U genijalnost jednog velikog vođe spada i to da čak i one raštrkane neprijatelje s raznih strana uvek predočava u one koji spadaju u jednu kategoriju, jer spoznaja

različitih protivnika može kod slabićkih i nesigurnih karaktera da dovede do poretka sumnje usopstvenaprava. Kao što se kolebljiva masa u borbi protiv isuviše mnogih neprijatelja oseća nesigurnom, odmah se uspostavlja objektivnost i postavlja pitanje, da li zaista svi drugi nemaju prava, a samo sopstveni narod, ili sopstveni pokret sam je u posedu prava. Time međutim dolazi i prvo smalaksavanje sopstvene snage. Stoga mora

jednamnogobrojnost iznutra različitih protivnika uvek da se sakupi u jednog, tako da se u uvidu mase sopstvenih pristalica vodi borba protiv samo jednog neprijatelja. To učvršćuje veru u sopstveno pravo i podiže ogorčenje protiv napadača na to pravo. Da svenemački pokret onih vremena to nije shvatio koštalo ga je uspeha. Njegov cilj je bio tačno postavljen,

htenje isto, ali trasirani put pogrešan. On jeslično jednom

planinaru, koji je dabome imao pred očima vrh koji je trebalo osvojiti, pa se i s najvećom snagom i odlučnošću dao na taj težak put, samo što upravo tome putu nije posvetio nikakvu pažnju, nego, uvek upravljajući pogled na cilj, niti je video niti proveravao svojstva penjanja i – na tome je konačno propao.

Obrnuto izgleda da je bio odnos kod velike konkurentkinje, hrišćansko socijalne partije. Put koji je ona trasirala bio je mudro i tačno izabran, samo, nedostajalo je jasno saznanje o cilju. U gotovo svim domenima u kojima je svenemački pokret grešio, bio je stav hrišćansko-socijalne partije tačan i isplaniran. Ona je posedovala neophodno razumevanje za značaj mase i osigurala je sebi bar jedan deo putem javnog naglašavanja svog socijalnog karaktera od prvoga dana. Time što se orijentisala na bitan način na pridobijanje malog i donjeg srednjeg i trgovačkog sloja, dobila je isto tako verne kao i istrajne i požrtvovane pristalice. Ona je izbegavala svaku borbu protiv neke religiozne institucije i osigurala je time sebi podršku takve jedne moćne institucije kakvu zbilja predstavlja crkva. Ona je sledstveno time imala samo jedinog i to zaista velikog glavnog protivnika. Ona je spoznala vrednost jedne sveobuhvatne propagande i bila je virtuoz u delovanju na instinkte široke mase njenih pristalica. Da takođe i ona nije mogla da ostvari sanjani cilj spasavanja Austrije, objašnjenje je u dva nedostatka njenoga puta kao i u

nejasnosti samoga cilja. Antisemitizam novoga pokreta bio je umesto na rasističkim spoznajama izgrađen na religioznim predstavama. Razlog zbog kojeg se potkrala ova greška bio je isti koji je prouzrokovao i drugu zabluđu. Ako je hrišćansko-socijalna partija htela da spase Austriju, onda ona nije smela, po mišljenju njenih osnivača, da se stavi na gledište rasnog principa, jer bi onda za kratko vreme morao da nastupi opšti raspad države. Naročito je, međutim, zahtevala situacija u Beču prema shvatanju vođa partije, jednu po mogućstvu ostavljanje po strani svih razdvajajućih momenata, a na to mesto isticanje svih ujedinjujućih gledišta.

Beč je u to vreme bio toliko jako prožet naročito češkim elementom da je samo najveća tolerancija u odnosu na sve rasne probleme mogla ovu partiju da drži koja još u svom predupređenju nije bila jedna nemačko-neprijateljska partija. Ako se htelo spasiti Austriju nije se smelo odreći nje. Tako se pokušalo naročito pridobiti one vrlo brojne češke maloprivrednike u Beču borbom protiv liberalnog mančesterstva i verovalo se pritom da je pronađena jedna iznad svih narodskih razlika usmerena parola u borbi protiv Jevrejstva na religioznoj bazi. Da je tako jedno pobijanje samo na jednoj takvoj bazi Jevrejstva donelo samo ograničenu brigu, jasno je kao dan. U najgorem slučaju spasao je jedan mlaz svete vodice još uvek i posao i Jevrejstvo istovremeno. S takvim jednim površnim objašnjenjem nikada se nije dospelo do jednog

ozbiljnog naučnog tretiranja celog problema i time su odbijeni mnogi oni kojima je ovakva vrsta antisemitizma ostala nerazumljiva. Zadobijajuća snaga ideje bila je time vezana za skoro isključivo duhovno ograničene krugove, ako se nije htelo od čisto emotivnog doživljaja do jedne stvarne spoznaje. Inteligencija se tome ophodila načelno odbijajuće. Stvar je tako sve više i više dobijala oblike kao da se radilo u celoj stvari samo o pokušaju jednog novog preobraćenja omladine, ili čak o izrazu zavisti prema konkurenciji. Time je borba izgubila obeležje jednog unutrašnjeg i višeg zavetovanja i izgledala je mnogima i ne baš i onim najlošijim, kao nemoralna i odbojna. Nedostajalo je uverenje da se ovde radi o životnom pitanju celog čovečanstva od čijeg rešenja zavisi sudbina svih nejevrejskih naroda. Na tome polutanstvu gubila se vrednost antisemitske orijentacije hrišćansko-socijalne partije. Bio je to jedan naizgled antisemitizam, koji je bio skoro gori nego i uopšte nikakav, jer tako se uljuljkivalo u sigurnosti, verovalo da je protivnik zgrabljen za uši, a u stvarnosti sam antisemita je bio vučen za nos. Jevrejin se međutim za kratko vreme navikao na tu vrstu antisemitizma, tako da bi upravo njemu svakako više nedostajalo otpadanje toga, nego što ga je smetalo njegovo postojanje. Nije se smelo biti "nacionalističkim", nije se htelo u Beču da gubitlo ispod nogu. Nadalo se da se jednim blagim odlaganjem ovog pitanja mogla još da spase habzburška država i gurala se ona upravo time u

propast. Pokret je, međutim, na taj način izgubio ogromne izvore snage, koje je jedino na dugo morala da napuni jedna politička partija s unutrašnjom pogonskom snagom.

Hrišćansko-socijalni pokret bio je upravo zato jedna partija kao i svaka druga. Ja sam oba pokreta nekada pratio najpažljivije, jedan otkucajima moga srca, drugi, ponet divljenjem za tog retkog čoveka, koji mi je još onda izgledao kao neki gorak simbol celog austrijskog nemstva. Kada je moćna posmrtna povorka pošla za mrtvim gradonačelnikom od većnice duž Ringštrase, nalazio sam se i ja među mnogim stotinama hiljada, koji su posmatrali tužnu ceremoniju. U mojoj intimnoj potresenosti rekao mi je pritom moj osećaj da je takođe i delo toga čoveka moralo biti uzaludno zbog sudbe što je ta država vođena neumitno ka propasti. Da je dr Karl Lueger živeo u Nemačkoj, bio bi on svrstan u redove velikih glava našega naroda, a to što je on delovao u ovoj nemogućoj državi, bila je nesreća i za njegovo delo i za njega lično. Kada je on umro, palacali su već plamičci sa Balkana požudno od meseca do meseca naovamo, tako da mu je sudbina milostivo dopustila da vidi ono što je on još verovao da može da spreči. Ali ja sam pokušao da od promašaja jednog pokreta i neuspešnosti drugoga pronađem uzroke i dođoh do sigurnog uverenja da su, sasvim nezavisno od nemogućnosti da se u staroj Austriji još postigne jedno učvršćenje države, greške obe partije su bile sledeće: Svenemački pokret je

svakako imao pravo u svom principijelnom stavu u cilju jedne nemačke obnove, bio je ipak nesrećan u izboru puta. On je bio nacionalistički, samo na žalost ne dovoljno socijalan, da bi zadobio mase. Njegov antisemitizam je počivao, međutim, na tačnom saznanju značaja rasnog problema, a ne na religioznim predstavama. Njegova borba protiv jedne određene konfesije bila je naprotiv stvarno i taktički pogrešna. Hrišćansko-socijalni pokret posedovao je jednu nejasnu predstavu o cilju nemačkog preporoda, imao je međutim razumevanja i sreće pri traganju svojih puteva kao partija. On je shvatao značaj socijalnog pitanja, varao se u svojoj borbi protiv jevrejstva i nije imao pojma o snazi nacionalne misli. Da je hrišćansko-socijalna partija uz svoje mudro saznanje o važnosti širokih masa imala još i tačnu predstavu o značaju rasnog problema, kako je to svenemački pokret zahvatio, i da je ona sama konačno bila nacionalistička, ili da je svenemački pokret uz svoje tačno saznanje cilja jevrejskog pitanja i značaja nacionalne misli usvojio još i praktičnu mudrost hrišćansko-socijalne partije, naročito, međutim, njen stav prema socijalizmu, onda bi to dalo takav jedan pokret koji bi još i onda po mom dubokom uverenju mogao sa uspehom da uzme nemačku sudbinu u svoje ruke. Da to nije bilo tako, ležalo je u daleko najvećoj meri u samoj suštini austrijske države.

Pošto ni u jednoj drugoj partiji nisam video ostvarenje mojih uverenja, nisam se u dolazećem

vremenu više mogao da odlučim da stupim u jednu od postojećih organizacija, ili čak i da se borim u redovima jedne od njih. Još u ono vreme sam smatrao sve političke pokrete kao pogrešne i nesposobne da u većem i ne samo spoljašnjem obimu sprovedu nacionalni preporod nemačkog naroda. A moja unutrašnja odbojnost prema habzburškoj državi rasla je u to vreme sve više i više. Što sam se više počeo naročito baviti i spoljnopoličkim pitanjima, tim više je moje uverenje dobijalo prevagu, da bi ta državna tvorevina morala biti samo na nesreću Nemstva. Sve jasnije sam najzad uviđao, da sudbina nemačke nacije ne bi mogla da se odluči sa te strane, već u samome Rajhu. Ali ovo nije važno samo za opšta politička pitanja, nego ne i manje za sve pojave kulturnog života uopšte. Austrijska država pokazivala je takođe i ovde u oblasti čisto kulturnih i umetničkih zbivanja sva obeležja svoje zamrlosti, barem, međutim, svu svoju beznačajnost za nemačku naciju. Najviše je ovo važno za oblast arhitekture. Novija građevinska umetnost nije već i stoga mogla da dođe u Austriji do naročito velikog uspeha, jer su zadaci od vremena izgradnje ulice Ringstrase bar u Beču samo bili više beznačajni izraslim planovima u Nemačkoj.

Tako počeh ja sve više da vodim dvostruki život, razum i realnost značile su za mene da u Austriji prođem jednu koliko značajno blagoslovenu, toliko i gorku školu, samo srce je boravilo negde drugde. Uzavrelo nezadovoljstvo me je onda spopalalo, što

sam više spoznao unutrašnju prazninu te države, nemogućnost da se ona još spase, ali sam pritom sa svom sigurnošću osećao, da je ona u svemu i svačemu mogla da predstavlja samo još nesreću za nemački narod. Bio sam uveren da je ta država morala svakog zaista velikog Nemca isto tako i da stešnjava i da ometa, kao što je ona, s druge strane, i svaku nenemačku pojavu forsirala. Ogavan mi je bio rasni konglomerat, koji je pokazivao glavni carski grad, ogavan ceo taj mešanjac naroda, Čeha, Poljaka, Mađara, Rusina, Srba i Hrvata, itd. Džinovski ovaj grad izgledao mi je kao otelotvorenje incesta. Moj nemački jezik iz moga doba mladosti bio je dijalekt, koji se takođe govori i u Donjoj Bavarskoj, nisam bio u stanju niti da ga zaboravim, niti da naučim bečki žargon. Što sam duže boravio u ovom gradu, sve više je u meni rastao bes protiv stranog narodnog mešanjca, koji je počeo da proždire ovo staro nemačko stanište.

Pomisao, međutim, da bi ova država mogla da se održi duže vremena, izgledala mi je upravo smešnom. Austrija je onda bila kao nekakva stara slika-mozaič, čiji je lepak, kič, koji je povezivao pojedine kamenčiće u celinu, postao star i krt, dok god umetničko delo ne bi bilo dotaknuto, moglo je ono još da produžava svoje varljivo bitisanje, ali čim bi ipak zadobilo jedan udarac, raspalo bi se u hiljadama komadića. Pitanje je dakle bilo samo to, kada će doći taj udarac. Pošto moje srce nikada nije kucalo za monarhiju, već uvek samo za jedan

nemački Rajh, mogao mi je čas raspada ove države da izgleda samo kao početak oslobođanja nemačke nacije. Iz svih ovih razloga nastajao je uvek snažniji osećaj čežnje, najzad da odem tamo, kuda su me moje najranije mladosti vukle intimne želje i duboka ljubav. Nadao sam se nekada da stvorim sebi ime kao građevinar i u malom ili velikom okviru, koji bi mi sudba upravo već odredila, posvetim celoga sebe u izgarajućoj službi svojoj naciji. Najzad, hteo sam da budem učesnik sreće, da smem da budem i dejstvujem na onome mestu, sa koga bi morala da krene u ispunjenje najžarkija želja moga srca – pripajanje tog mog ljubljenog zavičaja zajedničkoj otadžbini – nemačkom Rajhu!

Mnogi još i danas neće biti u stanju da razumeju svu veličinu takve jedne čežnje, samo, ja se obraćam onima kojima je sudbina, ili dosada uskratila ovu sreću, ili je u surovoj okrutnosti ponovo oduzela - obraćam se svima onima koji, otrgnuti od matice zemlje, moraju čak da se bore i za sveto dobro svoga jezika, koji su zbog svog opredeljenja odanosti prema otadžbini proganjani, ili mučeni i koji sada u bolnoj oduzetosti čežnjivo iščekuju čas, koji će ih ponovo pustiti da se vrate na srdašce verne majke. obraćam se svim takvim i znam – oni će me razumeti! Samo onaj ko na sopstvenom telu oseća šta znači to biti Nemač, a da ne sme da pripada svojoj dragoj otadžbini, u stanju je da odmeri svu dubinu čežnje, kojom u svim vremenima izgaraju srca dece odvojene od matice zemlje. Sve one ispunjene njome

pritiska ona dubokom mukom i uskraćuje im toliko dugo zadovoljstvo i sreću, dok god se ne otvore kapije otadžbine i u zajedničkoj državi, u zajedničkom Rajhu, ponovo nađe mir i spokoj zajednička krv.

Beč je, međutim, bio i ostao za mene nejteža iako najtemeljnija škola moga života. U taj sam grad nekada stupio još kao pumladie i napustio sam ga kao tih i ozbiljan čovek. U njemu sam dobio osnove za jedan pogled na svet u velikim razmerama i jedan način političkog posmatranja u malom, koje sam kasnije samo još u pojedinostima imao da dopunim, i koje me, međutim, nikada više nisu napustile.

Pravu vrednost ondašnjih godina učenja u stanju sam naravno tek danas potpuno da procenim. Stoga sam ovo vreme nešto opširnije razmotrio, pošto mi je ovo upravo u onim pitanjima pružilo prvu očiglednu nastavu, koja zajedno spada u osnove s partijom, koja se, nastala iz najmanjih poredaka, sprema da u toku od jedva pet godina preraste i razvije u jedan veliki masovni pokret. Ne znam kakav bi danas bio moj stav prema Jevrejstvu, prema socijaldemokratiji, bolje rečeno prema celokupnom marksizmu, prema socijalnom pitanju itd. da se nije već temeljni sprat ličnih pogleda pritiskom sudbine, kao i sopstvenim učenjem, u tako rano vreme formirao. Jer, iako nesreća otadžbine može da pokrene na razmišljanje hiljade i hiljade o unutrašnjim razlozima sloma, to ipak nikada ne može da dovede do one temeljnosti i dubljeg uvida,

koji se razotkrivaju onome, koji tek posle godinama duge borbe sam postaje gospodar svoje sudbine.

MINHEN

U proleće 1912. godine došao sam konačno u Minhen. Sam grad bio mi je tako dobro poznat kao da sam već godinama boravio među njegovim zidinama. Razlog za to bio je moj studij koji me je na svakom koraku upućivao na ovu metropolu nemačke umetnosti. Onaj ko nije upoznao Minhen ne samo da nije video Nemačku, već pre svega nije upoznao ni nemačku umetnost, ako nije video Minhen. U svakom slučaju, to vreme pre rata bilo je najsrećnije i takoreći, najblaženije vreme mog života. Mada je, doduše, moja zemlja bila veoma oskudna, jer ja ipak nisam živio da bih mogao da slikam, nego sam slikao da bih sebi time samo osigurao mogućnost za život, ili bolje rečeno, da bih time sebi mogao da obezbedim svoje dalje studiranje. Bio sam čvrsto uveren da ću svoj cilj, koji sam sebi postavio, jednog dana upravo i ostvariti. I ta sama činjenica mi je već pomogla da sve, inače male brige dnevnog života lako i bez tegoba podnosim. Tome se još pridružila ona unutrašnja ljubav koja me je više

nego za ma koji drugi, meni poznat grad zanela, već od prvog časa mog boravka u njemu.

Jedan nemački grad! Kakva razlika prema Beču! Meni je bivalo muka kada bih samo i pomislio na onaj Vavilon različitih rasa. A k tome još i ovaj meni bliskiji dijalekat, koji me je posebno u razgovoru sa Donjim Bavarcima mogao podsetiti na moje nekadašnje vreme mladosti.

Bilo je svakako hiljadu i više stvari koje su mi u dubini duše bile drage i dragocene, ili pak postale takvima. Najviše me je, međutim, privlačila divna stopljenost iskonske snage sa prefinjenim nemačkim štimungom, ta jedinstvena linija od Hofbrojhausa do Odeona, Oktoberfesta do Pinakoteke, jedne od najvećih svetskih galerija likovnog stvaralaštva itd. Često sam i danas očaran ovim gradom, više nego bilo kojim krajičkom zemlje na ovom svetu, razlog je svakako u činjenici što je on neraskidivo bio i ostao vezan sa razvitkom moga sopstvenog života, a to da sam već onda doživeo sreću jednog stvarnog unutrašnjeg zadovoljstva moglo se samo pripisati čaroliji koju ova predivna rezidencija Vitelsbaha vrši. Verovatno ne samo one koji poseduju jedan razum, nego i na svakog koji je obdaren dušom prepunom osećanja. Ono što me je pored moga profesionalnog rada najviše privlačilo, bio je i ovde ponovni studij političkih dnevnih događanja, a među njima posebno spoljnopolitičkih zbivanja. Do ovih

poslednjih došao sam okolišnim putem preko nemačke politike Saveza, koju sam još od svojih austrijskih vremena smatrao apsolutno pogrešnom. Pa ipak mi još nije bio sasvim jasan puni obim ovog samozavaravanja Rajha. Tada sam bio sklon da prihvatim, ili, ako to možda i sebi samom prosto govorim kao neko opravdanje – da se, možda, u Berlinu već zna kako bi mogao u stvarnosti da bude slab i malo pouzdan taj saveznik, ali se ipak, iz više ili manje tajanstvenih razloga, ostaje suzdan u ovom saznanju, da bi se zaštitila jedna politika Saveza koju je, zaboga, Bizmark sam jednom zasnovao i čiji iznenadni prekid ne bi mogao biti poželjan već i stoga da se ne zastraši inostranstvo koje stalno vreba, ili pak ne uznemiri unutrašnji malograđanin.

Naravno, i opštenje sa samim narodom dozvolilo mi je, na moje užasavanje, da vidim za kratko vreme da je ovo verovanje bilo pogrešno. Na moje čuđenje morao sam svugde da konstatujem da o samoj biti Habzburške monarhije, u inače dobro obaveštenim krugovima, nemaju čak ni blagog pojma. Upravo je narod bio zaslepljen verovanjem da se saveznik može smatrati kao nekakva ozbiljna sila koja bi u času nevolje smesta sebe stavila na raspolaganje. U masi je monarhija uvek smatrana "nemačkom državom" i verovalo se da se na to može i osloniti. Postojalo je mišljenje da se i ovde snaga može meriti milionima, kao otprilike i u samoj Nemačkoj, a potpuno se zaboravljalo da je prvo, Austrija već

odavno prestala da bude nemačko državno biće, ali da su drugo, unutrašnji odnosi ovoga carstva od časa do časa sve više stremili njegovom raspadu.

Ja sam tada ovu državnu tvorevinu bolje poznao nego takozvana oficijelna "diplomacija" koja se slepo, kao skoro uvek, teturala ka svojem usudu, jer raspoloženje naroda bilo je uvek samo izraz onoga što je odozgo ulivano u javno mnjenje. A odozgo je, međutim, sa "saveznikom" negovan jedan kult kao oko zlatnog teleta. Svakakosu se nadali da se ljubaznostima može nadoknaditi ono što je nedostajalo u iskrenosti. Pri tom su se uvek uzimale reči za gotove vrednosti. Mene je već spopadala ljutnja kada sam video razliku koja je s vremena na vreme bila uočljiva između govora zvaničnih državnika i sadržine bečke štampe. A pri tom je još Beč ipak bio, bar po spoljnom izgledu, nemački grad. Koliko su, međutim, drukčije bile stvari kada bi se iz Beča, ili, bolje rečeno, iz nemačke Austrije otišlo u slovenske provincije Carstva.

Dovoljno je bilo uzeti samo praške novine u ruke da bi se saznalo kako se tamo procenjivala čitava ta uzvišena opsenarska igra Trojnog saveza. Tu više ništa nije bilo preostalo od ovog "državničkog remek-dela" do kikitavo izrugivanje i podsmeh. I u najdubljem miru, kada su oba cara upravo jedan drugom utisnula na čela prijateljske poljupce, nije se skrivalo da će ovaj savez biti likvidiran onoga

dana kada se bude pokušalo da se sjaj nibelunškog ideala stavi na probu u praktičnoj stvarnosti. A kako je samo koju godinu kasnije nastalo uzbuđenje kada je najzad u nadošlom trenutku, onda kada savezi treba da se dokažu, Italija iskočila iz Trojnog pakta, i oba saveznika ostavila na cedilu, pa im je na kraju čak i sama postala neprijateljem. Da se uopšte neko ranije usudio da čak samo i na minut poveruje u mogućnost takvog čuda, naime čuda, da bi se Italija sa Austrijom zajedno borila, moglo je svakome, ko upravo nije bio pogođen diplomatskim slepilom, jednostavno da bude neshvatljivo. Ali, stvari međutim u Austriji samoj nisu bile gotovo ni za dlaku drukčije. Nosioći ideje o savezu bili su u Austriji samo Habzburgovci i Nemci. Habzburgovci iz računa i prinude, Nemci iz čistog poverenja i političke gluposti. Iz čistog poverenja, jer su oni imali pogrešnu predstavu da će putem Trojnog saveza nemačkom Rajhu samom učiniti jednu veliku uslugu, da će mu pomoći da ojača i da se osigura i obezbedi; iz političke gluposti, međutim, jer se ovo prvo zamišljeno nije ostvarilo, nego naprotiv, oni su time potpomogli da se Rajh prikuje za jedan državni leš, koji može oboje da povuče u provaliju, pre svega, stoga što su oni tim savezom sami sve više zapadali u odrođivanje od nemstva. Jer, usled toga što su Habzburgovci, ovim savezom sa Rajhom verovali, sa svoje strane, da mogu biti sigurni da se otud niko neće umešati i na žalost i s pravom, bili su u stanju da svoju unutrašnju politiku laganog suzbijanja nemstva sprovode već bitno

lakše i bez razlika. Ne samo da se pri ovoj poznatoj "objektivnosti" nije trebalo pribojavati neke primedbe od strane vlade nemačkog Rajha, nego su se i samom austrijskom nemstvu u svako doba, ukazivanjem na savez, mogla zapušiti usta, kada bi (ta usta) možda htela da govore protiv suviše podmukle vrste sloveniziranja. A i šta bi još, inače, trebalo da čini Nemač u Austriji, kada, zaboga, i samonemstvo nemačkog Rajha izriče habzburgskoj vladi priznanje i poverenje?! Da li on treba da pruži otpor, da bi onda u celoj nemačkoj javnosti bio obeležen kao izdajnik sopstvene nacionalnosti? Zar on koji je već decenijama podnosionajnečuvenije žrtve upravo za svoju nacionalnost? I kakvu bi uopšte vrednost imao ovaj savez kada bi nemstvo Habzburgške monarhije bilo iskorenjeno? Nije li vrednost Trojnog saveza za Nemačku upravo bila zavisna od održanja prevlasti nemačke snage u Austriji? Ili, zar se zaista verovalo da bi se moglo i sa jednim slovenskim habzburgskim carstvom još živeti u savezu? Stav zvanične nemačke diplomatije, kao i stav celog javnog mnjenja i prema unutrašnje-austrijskom problemu nacionalnosti, bio je već ne samo i glup, nego jednostavno i sulud! Oslanjali su se na savez, podešavali budućnost i sigurnost jednog sedamdesetmilionskog naroda prema tome i uz to gledali, kako se jedini temelj za ovaj savez kod partnera, iz godine u godinu, planski i neometano sa sigurnošću razara. Jednog dana morao je onda da preostane samo "ugovor" sa bečkom diplomatijom, a

saveznička pomoć carstva da bude izgubljena. A kod Italije to je ionako bio slučaj od samog početka. Da se u Nemačkoj samo nešto jasnije proučavala istorija i psihologija nacija, onda se svakako nijednog minuta ne biverovalo da bi ikada Kvirinal i bečki Habsburg mogli stajati u jednom zajedničkom borbenom frontu. Italija bi pre postala vulkan, nego što bi se jedna vlada smela usuditi, da tako fanatično omrznutoj habzburškoj državi, pošalje nabojnopolje jednog jedinog Italijana, izuzev kao neprijatelja. Ja sam više nego jedanput u Beču posmatrao kako se raspaljivao strastveni prezir, kao i bezmerna mržnja kojom je Italijan izražavao odanost austrijskoj državi. Ono što je kuća Habzburg izgrešila u odnosu na italijansku slobodu i nezavisnost u toku vekova bilo je previše veliko da bi se moglo zaboraviti, čak i da je postojala dobra volja za to. Ali te volje uopšte, nije bilo u narodu, ni kod italijanske vlade. Za Italiju su, stoga, postojale samo dve mogućnosti u zajedničkom životu sa Austrijom: ili savez, ili rat. Birajući ono prvo, mogli su na miru da se pripremaju za ono drugo.

Naročito od kada se odnos Austrije prema Rusiji sve više približavao ratnome sukobu, nemačka politika saveza bila je isto tako besmislena koliko i opasna. Ovo je bio klasični slučaj na kome se video nedostatak svake velike i ispravne linije razmišljanja. Zašto je, uopšte, sklopljen savez? Ipak, samo da bi se mogućnost Rajha mogla bolje

očuvati, nego što bi on, prepušten samom sebi, to bio u stanju. Ta budućnost Rajha, međutim, ipak nije bila ništa drugo nego pitanje održanja mogućnosti egzistencije nemačkog naroda. Ali, stoga je pitanje moralo samo ovako da glasi: kako mora da se organizuje život nemačkenacije u doglednoj budućnosti, i kako onda takvom razvoju, u okviru opštih, evropskih odnosa snaga, zajemčiti neophodne osnove i potrebnu sigurnost? Pri jasnom razmatranju osnova i uslova za spoljno-političko delovanje nemačke državne veštine moralo se doći do sledećeg uverenja: Nemačka ima godišnji priraštaj stanovništva od približno devet stotina hiljada duša. Teškoća ishrane ove armije novih građana države mora postati iz godine u godinu sve većom, i jednog dana završiti i katastrofom, ukoliko se, upravo, ne iznađu sredstva i putevi da se još blagovremeno predupredi opasnost da se zapadne u bedu od gladi.

- Postojala su četiri puta da bi se izbegao takav užasan budući razvoj:

1.) Moglo je, prema francuskom uzoru, da se ograniči porast rađanja veštački, pa da se na taj način predupredi preveliki priraštaj stanovništva. Priroda, doduše, obično u vremenima velike bede, ili zlih klimatskih uslova, kao i pri vrlo oskudnim prinosima iz poljoprivrede, sama krene ka ograničenju razmnožavanja stanovništva u izvesnim zemljama, ili kod izvesnih rasa, doduše,

po isto tako mudroj koliko i bezobzirnoj metodi. Ona ne sprečava samu sposobnost rađanja, ali svakako sprečava dalje održanje već rođenog, pri čemu ono što je rođeno izlaže tako teškim iskušenjima i odricanjima, da sve što je manje jako, manje zdravo, biva prinuđeno ponovo da se vrati u krilo večno nepoznatog. Međutim, ono što se otme strahotama života i onda dalje traje, iskušano je hiljadostruko, čvrsto je i svakako podesno da se ponovo dalje produkuje, da bi temeljna selekcija ponovo mogla da započne ispočetka. Time što priroda tako brutalno nastupa protiv pojedinaca i njega momentalno uzme sebi, ukoliko nije dorastao burama života, održava rasu i samu vrstu snažnom, pa čak je i pojačava do najvećih sposobnosti. Time je, međutim, smanjenje broja istovremeno jačanje ličnosti, i na kraju krajeva, i snaženje vrste. Drugačije je kada se čovek opredeli da preuzme ograničenja svoje brojnosti. On nije izrezan od drveta prirode, nego je "human". On to razume bolje negosurova kraljica

svih mudrosti. On ne ograničava dalje održanje pojedinca, već, naprotiv, dalje rasplodavanje istog. To mu izgleda ljudskije i pravednije, nego obrnuti put, jer on naravski uvek vidi samo sebe samog, a nikada i rasu. Samo, na žalost, i posledice su obrnute: Dok priroda, time što dopušta razmnožavanje,

podvrgava dalje održanje najtežem ispitu, iz viška pojedinih bića, bira sebi najbolje kao vredne da dalje žive, dakle, samo njih održava i takođe im dopušta da postanu nosioci daljeg održanja svoje vrste, čovek

ograničava razmnožavanje, a ipak se grčevito brine za to da se svako jednom već rođeno biće po svaku cenu i održi. Ova korektura Božije volje izgleda mu isto tako mudra i humana i on se raduje što je u jednoj stvari opet "nadmudrio" prirodu, pa čak i dokazao njenu manjkavost. Da se, doduše, u stvarnosti broj ograničio, ali je zato smanjena vrednost pojedinca to naravno nikako ne želi dragi majmunčić, otac vasiona ni da vidi, ni da čuje. Jer, ako se jednom produkuje, kao takvo, ograniči i broj rađanja smanji, stupa umesto prirodne borbe za život, koja jedino najjače i najzdravije ostavlja da žive, samo po sebi razumljiva želja i sklonost da se i najslabiji, pa i najbolesniji po svaku cenu "spasu", čime se polaže klica za potomstvo koje mora postojati sve bednije i jadnije što duže bude potrajalo ovo izrugivanje prirode i njene volje. Kraj će, međutim, biti taj da će takvom narodu, jednog dana, život na ovome svetu biti oduzet, jer čovek, svakako, može izvesno vreme da prkosi večnim zakonima prirode, svojom voljom za postojanim održanjem, ali osveta će doći, ipak, pre ili kasnije. Neko jače pleme oteraće slabe, pošto će nagon za životom u svojoj poslednjoj formi uvek iznova da raskine smešne okove te, takozvane, humanosti pojedinca, da bi dopustilo da na njeno mesto stupi humanost prirode koja slabe uništava, da bi snazi poklonila zaslužno mesto. Ko, dakle, hoće da osigura život nemačkom narodu putem sopstvenog ograničavanja njegovog razmnožavanja otima mu time budućnost.

2.) Drugi put bio bi taj za koji danas često i prečesto čujemo da se predlaže i hvali: unutrašnja kolonizacija. To je predlog koji su isto tako mnogi u dobroj meri dali, kao što ga većina, obično pogrešno, razume da bi time nanela najveću štetu koju čovek može zamisliti. Bez sumnje plodnost jednoga tla može da se podigne do određene granice. Ali samo do jedne određene granice, a ne do u nedogled.

Izvesno vreme moći će se, dakle, umnožavanje nemačkog naroda izravnati putem povećanja iskorišćenosti našega tla bez opasnosti od gladi. Samo, nasuprot ovome stoji činjenica da zahtevi života, uopšte uzev, brže rastu nego sam broj

stanovništva. Zahtevi ljudi u odnosu na ishranu i odevanje postaju iz godine u godinu veći i već sada, na primer, nisu ni u kakvoj srazmeri prema potrebama naših predaka od pre, otprilike, sto godina. Stoga je, dakle, pogrešno misliti da će svako povećanje proizvodnje stvoriti preduslove za povećanje broja stanovništva – ne, ovo može da bude tačno samo do izvesnog stepena, time što će se najmanje jedan deo viška proizvoda upotrebiti za zadovoljenje povećanih potreba ljudi. Samo, čak i kod najvećeg ograničenja sa jedne strane, i najenergičnije marljivosti sa druge strane doći će, ipak, i ovde jednom do granice koja će onda samo tlo postaviti. Pokraj sve marljivosti neće biti moguće da se iz njega više izvuče, više privredi, a onda će nastupiti, iako za izvesno vreme sa odlaganjem, zla sudba. Glad će se najpre, s vremena na vreme, ukoliko dođe do loših žetvi itd. ponovo javljati. Glad će se

sa povećanim brojem življa sve češće javljati, tako da je konačno jedino onda neće biti kada retke, najberićetnije godine napune ambare. Ali, približava se najzad vreme kada se beda neće moći više predupređiti, a glad će postati večnim pratiocem takvog naroda. I sad će morati ponovo da pomogne priroda i da izvrši izbor među onima koje je sama odabrala za život, ili će se čovek ponovo sam pomoći, tj. pribeci veštačkom sprečavanju svoga razmnožavanja sa svim njegovim već naznačenim posledicama za rasu i vrstu. Moći će se još prigovoriti da ova budućnost, celom čovečanstvu jednom i ovako i onako predstoji, pogotovo što i pojedini narodi naravno neće biti u stanju da izbegnu tu sudbinu. To je na prvi pogled, bez daljeg, tačno. Pa ipak se ovde mora uzeti u obzir sledeće: Svakako će u jednom određenom momentu biti celokupno čovečanstvo prinuđeno, da usled nemogućnosti plodnosti tla prilagodi još za duže vreme daljim povećanjima broja stanovnika, zaustavlja razmnožavanje ljudskog roda, pa ili da ponovo prirodi prepusti da odluči, ili da, ipak, putem samopomoći, ukoliko je moguće, ali onda naravno već na ispravniji način nego što je to danas, stvori neophodnu ravnotežu. Samo, ovo će, onda, baš da pogodi sve narode, dok su sada takvom nevoljom pogođene samo one rase koje ne poseduju više dovoljno snage i jačine da bi sebi osigurale neophodno tlo na ovom svetu. Jer stvari ipak stoje tako da na ovoj zemljinoj kugli danas još uvek ima ogromnih površina neiskorišćenog tla, i ono samo

još prosto žudi za obrađivanjem. Ali, isto tako je tačno da to tlo nije od strane prirode po sebi sačuvano jednoj određenoj naciji ili rasi kao rezervisana površina za budućnost, nego je ona zemlja i tlo za onaj narod koji poseduje snagu da ga uzme i ima veću vrednoću da ga obrađuje. Priroda ne poznaje nikakve političke granice. Ona postavlja živa bića najpre na ovoj zemljinoj kugli i onda posmatra slobodnu igru snaga. Najjači u hrabrosti i marljivosti dobija onda kao njeno najdraže dete dosuđeno pravo gospodarenja životom. Ako se jedan narod ograniči na unutrašnju kolonizaciju, pošto se druge rase na sve većim prostranstvima ove zemlje grčevito učvršćuju, on će biti prinuđen da se prihvati samoograničenja već u vreme kada se ostali narodi još neprestano dalje razmnožavaju. Jednom će, dakle, nastupiti taj slučaj i to tim pre ukoliko je manji životni prostor jednog naroda koji mu stoji na raspolaganju. Pošto se, uopšte, na žalost i suviše često, samo najbolje nacije, ili još tačnije jedino istinske kulturne rase, nosioci svakog ljudskog napretka, u svom pacifičkom zaslepljenju odlučuju da se odreknu novog zahvatanja prostora da bi se zadovoljile "unutrašnjom kolonizacijom", a nacije manje vrednosti, međutim, umeju da za sebe osiguraju ogromne životne površine na ovom svetu, to bi moglo dovesti do sledećeg krajnjeg rezultata: Po kulturi bolje rase, ali i manje bezobzirne, morale bi već tada zbog svog ograničenog tla da smanje svoje razmnožavanje, dokće kulturno nazadniji, ali prirodno brutalniji narodi, usled

većih životnih površina, moći biti u situaciji da se još neograničenije dalje razmnožavaju. Drugim rečima, svet će time jednoga dana doći u posed kulturno minornijeg, manje vrednog, a ipak energičnijeg čovečanstva. A onda će postojati u jednoj iako još tako dalekoj budućnosti, samo dve mogućnosti: ili će svet biti upravljen prema predstavama naše moderne demokratije – tada će otpasti težište svake odluke u korist bročano jačih rasa, ili će svet biti regulisan prema zakonima prirodnog rasporeda snaga, a onda će pobediti narodi brutalne volje, a opet neće pobediti nacije samoograničenja. Ali, da će ovaj svet jednom još biti izložen najtežim borbama za opstanak čovečanstva, niko u to ne može da sumnja. Na kraju pobeđuje uvek samo nagon za samoodržanjem. Pod njim se topi takozvana humanost, kao izraz jedne mešavine gluposti, kukavičluka i uobraženog sveznadarstva, kao sneg na martovskom suncu. U večnoj borbi čovečanstvo je postalo veliko, a u večnom miru ono propada.

Za nas Nemce je, međutim, parola »unutrašnje kolonizacije« već i stoga nesrećna, jer ona kod nas odmah pojačava mišljenje da je pronađeno sredstvo koje, prema pacifičkom shvatanju, dopušta da se bitisanje može "ostvariti" u blagom životnom dremežu. Ovaj nauk, kad je već kod nas ozbiljno shvaćen, predstavlja kraj svakoga napora da sebi na ovom svetu sačuvamo mesto koje i nama pripada. Čim bi prosečni Nemač, eto, prihvatio ubeđenje da ovim

putem sebi može da osigura život i budućnost, bio bi likvidiran svaki pokušaj jednog aktivnog i time jedino i delotvornog iplodotvornog zastupanja nemačkih životnih potreba. Svaka, zaista korisna, spoljna politika mogla bi, međutim, zbog takvog stava nacije da se smatra pokopanom, a takvom politikom i budućnost nemačkog naroda. U saznanju ovih posledica nije slučajno da je u prvoj liniji uvek Jevrejin taj koji pokušava i ume da takve smrtno opasne pravce razmišljanja poseje u naš narod. Ali i suviše dobro poznaje svoje ljude, a da ne bi znao da oni zahvalno padaju kao žrtva svakom španskom špekulantu koji ih ume ubediti, da je tobož pronađeno sredstvo da se prirodi podvali, da se surova neumitna borba za život učini suvišnom, da bi se na njeno mesto uskoro, putem rada, ponekad, međutim, i prostim neradom, već prema tome kako se dogodi, uzdigne do gospodara planete.

Ne može se dovoljno energično i oštro naglasiti da svaka nemačka unutrašnja kolonizacija u prvom redu ima da služi samo tome da se otklone socijalne neprilike i pre svega da se isključi teren opšte špekulacije, ali nikada ne može biti dovoljno, da, recimo, osigurava budućnost nacije, bez novoga zemljišta i tla. Ako delujemo drukčije, onda za kratko vreme nećemo samo dospeti do kraja našega tla, nego i do kraja naše snage. Najzad mora još da se konstatuje sledeće: U unutrašnjoj kolonizaciji postojeće ograničenjena jednu određenu malu

površinu tla, kao i usled sužavanja daljeg razmnožavanja nastaje isto ograničavajuće konačno dejstvo, koje dovodi do izvanredno nepovoljnog vojno-političkog položaja određene nacije. Već u samoj veličini egzistencijalne teritorije jednoga naroda nalazi se bitan faktor za određenje njegove spoljne sigurnosti. Što je veća prostornost, koja je na raspolaganju jednome narodu, tim veća je takođe i njegova prirodna zaštita, jer još uvek se mogu sprovesti vojne odluke protiv naroda na malim skučenim površinama tla, na brži, a time, dakako, i lakši i naročito delotvorniji i potpuniji način, nego što je to, obrnuto, moguće protiv teritorijalno veoma velikih država. U veličini državne teritorije nalazi se još uvek izvesna zaštita od lakomislenih napada, pošto uspeh može u tom slučaju da se ostvari samo posle dugih, teških borbi, stoga će rizik nepromišljenog prepada izgledati suviše veliki, ukoliko za njega ne postoje sasvim izvanredni, neophodni razlozi. Stoga već u samoj veličini države leži razlog za lakše održanje slobode i nezavisnosti jednoga naroda, dok, obratno, malešnost i sićušnost jedne državnosti upravo izaziva, provocira na njeno osvajanje. U stvarnosti su obe prve mogućnosti za stvaranje jednog poravnanja između rastućeg broja stanovništva u narodu i uvek iste veličine tla bile odbijane u tzv. nacionalnim krugovima Rajha. Razlozi za ovaj stav bili su naravno drukčiji nego gore navedeni: prema ograničavanju rađanja odnosilo se u prvom redu odbijajuće iz izvesnog

moralnog osećanja; unutrašnja kolonizacija se odbijala sa ogorčenjem, jer se u njoj predosećao napad protiv veleposedništva, a u tome i početak jedne opšte borbe protiv privatnog vlasništva uopšte uzev. Pri formi u kojoj se naročito ova poslednja ozdravljajuća doktrina preporučivala, moglo se, bez daljnjeg, sa takvom jednom pretpostavkom svakako i imati prava. Uopšte, odbrana prema širokoj masi nije bila vrlo spretna i ni na koji način nije pogadala srž problema. Time su ostala samo dva puta, da bi se rastućem broju pripadnika naroda osigurao posao i hleb.

3.) Jedino se moglo zaposesti novo tlo da bi se suvišni milioni pomerali i rasprostirali i tako naciju i dalje održavali na osnovu samostalnog prehranjivanja, ili se išlo na to da se putem industrije i trgovine za tuđe potrebe stvore uslovi da se od dohotka podmiri život. Dakle, politika tla, ili kolonijalna ili trgovinska politika. Oba puta su sa različitih pravaca uzimana na uvid, ispitivana, preporučivana i pobijana, dok se najzad nije pošlo ovim poslednjim. Zdraviji put do oba bi bio naravno onaj prvi.

Zaposedanje novih teritorija i tla za naseljavanje prekobrojnih pripadnika naroda poseduje beskrajno mnogo prednosti, naročito ako se nema u vidu sadašnjost, nego budućnost. Već mogućnost održanja jednog zdravog seljačkog staleža kao fundamenta celokupne nacije nikada se dovoljno visoko ne može

proceniti. Mnoge od naših današnjih patnji su samo posledica nezrelog odnosa između seoskog i gradskog stanovništva. Čvrsti stalež manjih i srednjih seljaka bio je već u svim vremenima najbolja zaštita protiv socijalnog oboljevanja kakvo danas upravo imamo. A to je, takođe, i jedino rešenje koje naciji omogućava da iznađe hleb nasušni za svoj opstanak u unutrašnjem kružnom procesu delovanja jedne privrede.

Industrija i trgovina se povlače svojim nezrelo vođenim položajem i učvršćuju se u opšti okvir jedne nacionalne privrede za zadovoljavanje potreba i izravnavanje. Obe time nisu više osnova ishrane nacije, nego samo pomoćno sredstvo iste. Time što one za zadatak imaju više sravnavanje između sopstvene proizvodnje i potreba u svim oblastima, one celokupnu ishranu stanovništva čine više, ili manje nezavisnom od inostranstva, pomažu, dakle, da se u naročito teškim danima osigura sloboda države i nezavisnost nacije.

Doduše, takva zemljišna politika ne bi mogla da se, recimo, vodi u Kamerunu, već danas gotovo isključivo samo još u Evropi. Pri tom se mora hladno i trezveno stati na stanovište da svakako ne može da bude namera neba da jednom narodu da pedeset puta više teritorija i tla na ovom svetu nego drugom. U tom slučaju ne bi smele političke granice odvratiti narod od večnog prava. Ako ova zemljina kugla zaista ima životnog prostora za sve,

onda neka se, dakle, nama da za život neophodno tlo. Naravno da to niko neće rado učiniti. Ali tada stupa u dejstvo pravo samoodržanja i ono što se dobroj volji zakine, treba uzeti pesnicom. Da su naši preci nekada svoje odluke činili zavisnim od iste pacifičke besmislice, kao današnja savremenost, onda bismo mi uopšte posedovali samo trećinu našeg sadašnjeg tla – nemački narod, međutim, bi onda verovatno jedva imao šta da kaže u Evropi. Neprirodnoj odlučnosti u borbi za sopstveno bitisanje imamo da zahvalimo za obe ove istočne marke Rajha, a time i za onu unutrašnju snagu veličine naše državne i narodne teritorije koja nam je uopšte, jedino do danas, omogućila da postojimo. A i iz jednog drugog razloga moglo je ovo rešenje da bude ispravno. Mnoge evropske države slične su danas piramidama postavljenim naopako. Njihova evropska osnovna površina je smešno mala prema njihovom ostalom opterećenju u kolonijama, spoljnoj trgovini itd. Može se reći: vrh u Evropi, baza u celom svetu; za razliku od američke unije, koja poseduje bazu još na sopstvenom kontinentu, a samo vrhom dodiruje ostali deo zemljine kugle. Otuda, međutim, dolazi i nečuvena unutrašnja snaga te države, a slabost i najvećeg broja evropskih kolonijalnih sila. Pa i Engleska nije nikakav dokaz protiv toga, jer se isuviše lako u odnosu na britansku imperiju zaboravlja anglo-saksonski svet kao takav. Položaj Engleske, usled njene jezičke i kulturne zajednice sa američkom unijom, ne može se već i samo stoga uporediti ni sa jednom drugom

državom u Evropi. Za Nemačku je, prema tome, jedina mogućnost za sprovođenje zdrave politike tla ležala samo u sticanju novog zemljišta u samoj Evropi. Kolonije ne mogu da služe ovom cilju dokle god ne budu podesne za naseljavanje Evropejcima u najvećem obimu. Međutim, mirnim putem nisu se mogle takve kolonijalne oblasti u 19. veku više steći. Pa i takva kolonijalna politika mogla se sprovoditi samo putem teške borbe koja je, međutim, onda mogla svrsishodnije da se vodi za vanevropske oblasti, nego, naprotiv, za zemlju na samom matičnom kontinentu. Takva odluka zahteva onda, naravno, nepodeljenu predanost.

Ne radi se o tome da se sa polovičnim sredstvima, ili čak i samo oklevajući, pristupi jednom zadatku čije sprovođenje izgleda da je moguće samo ulaganjem i poslednjih atoma energije. Onda se moralo i celo političko vođstvo Rajha da prikloni ovom isključivom cilju – nikada nije smeo da usledi jedan korak koji bi bio rukovođen samo drugim promišljanjima, nego saznanjem o ovom zadatku i njegovim uslovljenostima. Moralo se jasno videti da je ovaj cilj mogao biti ostvaren samo borbom, ali onda se i oružani sukob mogao mirno i sabrano da ima pred očima. Tako je trebalo celokupne saveze, isključivo samo sa ovog stanovišta, ispitati i proceniti njihovu upotrebljivost. Ako je postojala potreba za zemljištem i teritorijom u Evropi, onda se to moglo uglavnom dogoditi samo na račun Rusije. Onda je morao novi Rajh ponovo da krene u marš

putem nekadašnjih vitezova nemačkog reda da bi nemačkim mačem nemačkom plugu obezbedio brazdu, a naciji hleb nasušni. Doduše, za takvu politiku postojao je u Evropi samo jedan jedini saveznik – Engleska. Jedino, samo sa Engleskom, mogao se zaštićenih leđa početi novi germanski pohod. Pravo na to ne bi bilo manje nego pravo naših predaka. Niko od naših pacifista ne odbija da jede hleb sa Istoka, iako se prvi plug nekada nazivao mač! Ali, da bi se zadobila naklonost Engleske, ne bi smela da bude ni jedna žrtva isuviše velika. Trebalo se odreći kolonija i pomorskog značaja, a britansku industriju poštediti konkurencije. Samo bezuslovno jasan stav mogao je da vodi takvom cilju. Odricanje od svetske trgovine i kolonija, odricanje od nemačke ratne flote, koncentracija celokupnih sredstava moći države na kopnenu vojsku. Rezultat bi svakako bio trenutno ograničenje, ali bi značio veliku i moćnu budućnost.

Jedno vreme je Engleska u tom smislu bila voljna da razgovara. Pošto je ona veoma dobro shvatila da Nemačka usled svog porasta stanovništva mora da traži nekakav izlaz i da ga, ili sa Engleskom nađe eventualno u Evropi, ili bez Engleske u svetu. Ovom naslućivanju treba svakako, u prvom redu, pripisati to što su na prelasku u ovaj vek i iz samog Londona pokušavali da se približe Nemačkoj. Prvi put se tada pokazalo ono što smo mogli poslednjih godina, na zaista zastrašujući način, da zapazimo. Pomisao da za Englesku treba vaditi kestenje iz vatre, bila je

vrlo neprijatna, kao da uopšte jedan savez može da postoji na drugoj osnovi nego onoj koja osigurava obostrane poslove. A sa Engleskom se takav posao mogao, svakako, i zaključiti. Britanska diplomatija bila je još uvek dovoljno mudra da zna da se bez protivusluga nikakve usluge ne mogu očekivati.

Ali zamislimo da je jedna mudra nemačka spoljna politika preuzela ulogu Japana godine 1904. i jedva možemo odmeriti kakve bi posledice to imalo za Nemačku. Nikada ne bi došlo do tog "svetskog rata". Krv prolivena 1904. desetostruko bi smanjila prolivanje krvi u godinama od 1914. do 1918. A kakvo mesto bi Nemačka danas zauzimala u svetu? Jer, ta davna mumija povezala se sa Nemačkom ne radi dobijanja rata, nego radi održavanja večnoga mira koji je onda na mudar način mogao da bude primenjen za lagano, ali sigurno iskorenjivanje nemstva u monarhiji. Ovaj savez, međutim, bio je i stoga jedan nemoguć savez, jer se od takve države tako dugo nije smelo očekivati nikakvo ofanzivno zastupanje nacionalnih nemačkih interesa, pošto ova nije imala čak ni snage ni odlučnosti da učini kraj procesu odnemčivanja na svojoj neposrednoj granici. Ako Nemačka nije posedovala toliko nacionalne svesti, a takođe i bezobzirnosti da nemogućoj habzburškoj državi oduzme mogućnost raspolaganja i odlučivanja o sudbini deset miliona svojih sunarodnika, onda se zaista nije smelo očekivati da će ona ikada pružiti ruku za tako dalekosežne i kompleksne planove. Držanje staroga Rajha prema

austrijskom pitanju bio je probni kamen za njegovo postupanje u sudbonosnoj borbi cele zemlje. U svakom slučaju nije se smelo mirno posmatrati kako se iz godine u godinu nemstvo sve više potiskuje, jer je ipak vrednost sposobnosti savezništva Austrije isključivo zavisila od držanja nemačkog elementa. Ali, ovim putem se uopšte nije pošlo. Ničega se nisu toliko pribojavali kao borbe, da bi najzad u najnepovoljnijem času ipak bili prinuđeni na nju. Htelo se pobeći od sudbine, a ona je ipak stigla. Sanjalo se o održanju svetskog mira, a ateriralo u svetski rat! A to je bio najznačajniji razlog zašto se uopšte nije imao u vidu ovaj treći put formiranja nemačke budućnosti. Znalo se da dobijanje novoga tla može da se postigne samo na Istoku, videla se onda neophodnost borbe, a hteo se, ipak, po svaku cenu mir, jer parola nemačke spoljne politike već odavno više nije glasila: "održanje nemačke nacije na svaki način," već šta više: "održanje svetskog mira svim sredstvima". Kako je to onda i ispalo, poznato je. Ja ću posebno na ovo ponovo da se vratim. Tako je, dakle, ostala još četvrta mogućnost: industrija i svetska trgovina, pomorska sila i kolonije. Takav razvoj mogao se, doduše, ponajpre lakše i svakako brže ostvariti. Nastanjivanje zemljišta i teritorija je spor proces koji često traje vekovima; pa čak u tome treba tražiti i njegovu unutrašnju snagu, jer se pri tome ne radi o iznenadnom plamsanju, već o jednom postepenom, ali temeljnom i trajnom narastanju, za razliku od industrijskog razvoja koji u toku malo

godina može da se naduva da bi onda više ličio jednom mehuru od sapunice nego uspejoj i temeljnoj snazi. Flota se, naravno, može brže da izgradi, nego što se u žilavoj borbi mogu da podignu seljačka gazdinstva, i nasele farmerima, samo flota se može brže i uništiti nego ovo poslednje. Ako je Nemačka, ipak, krenula ovim putem, onda se bar moralo jasno spoznati da će se i ovaj razvoj jednoga dana završiti borbom. Samo su deca mogla pogrešno da predviđaju da se ljubaznim i uljudnim ponašanjem i trajnim naglašavanjem miroljubivog nastrojenja mogu dobiti svoje "banane" u "mirnoj konkurenciji naroda", kako se to tako lepo i sa mnogo miomirisa na sve strane brbljalo, da se, dakle, nikada ne mora posezati za oružjem. Ne,... da smo krenuli tim putem, onda bi jednoga dana Engleska morala da postane naš neprijatelj. Bilo je više nego besmisleno da se srdimo zbog toga što je, međutim, sasvim odgovaralo našoj bezazlenosti, što je Engleska sebi uzela slobodu da se jednoga dana sa surovošću nasilničkog egoiste suprotstavi našem miroljubivom načinu življenja i rada. Tako nešto mi, doduše, ne bismo nikada učinili.

Ako se evropska teritorijalna politika mogla voditi samo protiv Rusije sa Engleskom u savezu, onda je opet, obratno, kolonijalna politika i politika svetske trgovine mogla da se zamisli samo protiv Engleske u savezu sa Rusijom. Onda su se, međutim, morale i ovde bezobzirno da povuku konsekvence i da se, pre svega, što je moguće pre,

otkači Austrija. Ma kako gledano, ovaj savez sa Austrijom na prelazu u ovaj vek bio je već pravo bezumlje. Samo, uopšte se nije ni pomišljalo na to da se sklopi savez sa Rusijom protiv Engleske, kao ni sa Engleskom protiv Rusije, jer bi u oba slučaja to na kraju značilo rat, a da bi se on sprečio, odlučilo se ipak uglavnom prvo, za jednu trgovinsku i industrijsku politiku. Sada se, eto, posedovao u "privredno miroljubivom" osvajanju sveta jedan uput za postupak koji je trebalo dosadašnjoj politici sile jednom za svagda da slomi vrat. Možda ipak nije postojalo osećanje sigurnosti u tome naročito ako su iz Engleske s vremena na vreme pristizale sasvim nedvosmislene pretnje; stoga se došlo do odluke za izgradnju flote; pa ipak i opet ne za napad i uništenje Engleske, nego za "odbranu" već proklamovanog "svetskog mira" i "mirnog" osvajanja sveta. Stoga je ona takođe u svemu i svačemu građena nešto skromnije, ne samo prema broju, nego i tonaži pojedinih brodova, kao i prema naoružanju da bi se, takođe, ponovo tako, na kraju krajeva, ipak mogla da prikaže "miroljubiva" namera.

Govorancije o "privredno miroljubivom" osvajanju sveta bile su svakako najveći besmisao koji je ikada mogao da se uzdigne do vodećeg principa državne politike. Taj besmisao je postao još veći i time što se nije zaziralo da se pozove Engleska kao krunski svedok da je takav efekat moguć. Ono što su pri tom naša profesorska istorijska nauka i shvatanje istorije u tome zgrešili skoro da se više

ne može ispraviti i samo je ubedljiv dokaz za to koliko mnogo ljudi "uči" istoriju, a da je ne razume, ili uopšte shvata. Upravo u Engleskoj se moralo spoznati očito pobijanje ove teorije da li je, zaboga, i jedan narod sa većom brutalnošću, bolje pripremao svoja privredna osvajanja mačem, a kasnije ih bezobzirno branio, kao engleski narod? Nije li upravo to obeležje britanske državničke umetnosti i umešnosti da se iz političke snage vuku privredni dobici i svako privredno jačanje se smesta ponovo pretoči u političku moć? A, pri tom, kolika je zabluda verovati da bi Engleska lično bila suviše strašljiva, da za svoju privrednu politiku založi i sopstvenu krv! To što engleski narod nije posedovao "narodnu vojsku", to ni u kom slučaju ovde ne dokazuje suprotno, jer se ovde ne radi o određenoj vojnoj formi

oružane sile, nego, štaviše, o volji i odlučnosti da se postojeća mobiliše. Engleska je uvek imala naoružanje koje joj je upravo bilo neophodno. Ona se borila uvek oružjem koje je zahtevalo uspeh. Ona se borila sa plaćenicima dok god su plaćenici bili dovoljni, ali je ona i duboko zahvatala u dragocenu krv cele svoje nacije, ako je samo takva žrtva mogla da donese pobedu, međutim, uvek je ostajala ista ona odlučnost za borbu i žilavost kao i bezobzirno vođenje iste. Ali u Nemačkoj se negovala postepeno putem škole, štampe i humorističkih listova određena predstava o biti Engleza, a još više o njihovoj državi, koja je morala da dovede do jednog od najljućih samozavaravanja, jer tom besmislicom

polako se sve inficiralo, a posledica toga bila je potcenjivanje koje se onda osvetilo na najljuciji način. Dubina ovog falsifikata bila je tako velika, da je svako bio ubeđen da u Englezu ima pred sobom jednog isto tako prevejanog kao i lično sasvim neverovatno strašljivog poslovnog čoveka. Da se jedno svetsko carstvo veličine engleskog carstva nije moglo prikupiti lukavstvom i podvalama, to, na žalost, nikako nije ulazilo u glavu našim uzvišenim profesorima istorijske nauke. Malo onih koji su opominjali i upozoravali bili su nadvikani ili potpuno ućutkani. Još se sasvim tačno mogu setiti kako su kod mojih ratnih drugova bila začuđena lica, kada smo u Flandriji lično naišli na Tomije (žargon za Engleze). Već posle prvih dana bitke, iskrslo je ovde, verovatno u mozgu svakog, ubeđenje da ovi Škotlandani nisu baš odgovarali onima koje su nam u humorističkim listovima i telegrafskim izveštajima po njihovom mišljenju tačno naslikali. I ja sam tada započeo svoja prva razmatranja o svrsishodnosti oblika propagande ... Ovo krivotvorenje imalo je, međutim, za proturivanje naravno i nečega dobrog, mogla se na ovom, iako netačnom primeru,

demonstrirati ispravnost privrednog osvajanja sveta. Ono što je polazilo za rukom Englezu, moralo je i nama da uspe, pri čemu je onda kao jedan sasvim posebni plus smatrana naša ipak značajno veća čestitost, odnosno, nedostatak one specifične engleske perfidnosti. Postojala je nada da će se time lakše zadobiti naklonost pre svega manjih nacija kao i

poverenje velikih. Da je naša čestitost izazivala kod drugih osećanje groze, nije nam padalo pri tom već stoga na pamet, jer smo mi sve to sasvim ozbiljno sami verovali, dok je drugi svet takvo ponašanje smatrao izrazom jedne sasvim prepredene lažljivosti, sve dok nije na najveće iznenađenje revolucija pomogla da se stekne dublji uvid u neograničenu glupost našeg iskrenog mišljenja. Ali, na osnovu besmislice ovog "miroljubivog privrednog osvajanja" sveta bio je takođe odmah jasan i razumljiv i besmisao Trojnog saveza. I sa kojom se to, inače, državom moglo ovde uopšte stupiti u savez? Sa Austrijom zajedno svakako da se nije moglo ići na ratna osvajanja čak ni samo u Evropi. Upravo se u tome i sastojala od prvog dana ta unutrašnja slabost saveza. Jedan Bizmark je mogao sebi da dozvoli ovo privremeno rešenje, ali nikako ne i svaki tupavi sledbenik, a ponajmanje u vreme kada već odavno više nisu postojale bitne pretpostavke i za bizmarkovski savez, jer Bizmark je verovao da u Austriji još ima pred sobom jednu nemačku državu. Sa postepenim uvođenjem opšteg prava glasa potonula je ova zemlja, međutim, u jedan pravi parlamentarno vođeni nenemački kaos. Sada je savez sa Austrijom i rasnopolitički bio jednostavno škodljiv. Trpelo se nastajanje jedne nove slovenske velesile na granici Rajha, koja se morala pre ili kasnije da postavi prema Nemačkoj sasvim drukčije, nego na primer Rusija. Pri tom je morao sam savez iz godine u godinu iznutra da postaje sve šupljiji i slabiji, u istom odnosu u kome su pojedini nosioci

ove ideje u monarhiji gubili na uticaju i bili potisnuti iz najmerodavnijih pozicija.

Već na prelasku u ovaj vek prešao je savez sa Austrijom u tačno isti stadijum kao i savez Austrije sa Italijom. Ali i ovde su postojale samo dve mogućnosti – ili biti u savezu sa Habzburškom monarhijom – ili podići glasan protest protiv potiskivanja nemstva. Ali, ako se sa tako nečim već jednom otpočne, onda je najčešće kraj, otvorena borba.

Vrednost Trojnog saveza bila je već i psihološki skromna, pošto čvrstina jednog saveza upravo opada u toj meri, ukoliko se više on ograničava na održanje jednog postojećeg stanja kao takvog. Ali neki savez će opet obrnuto biti tim jači, što više mogu da se nadaju pojedini kontrahenti da će njime moći da ostvare određene, opipljive ekspanzivne ciljeve. Pa i ovde, kao i svugde, je snaga ne u odbrani nego u napadu. Ovo se već sa razlititih strana još onda uvidelo, ali na žalost to nisu uvideli takozvani merodavni. Naročito je ondašnji pukovnik Ludendorf, jedan od oficira u velikom generalštabu, ukazivao u jednoj spomenici god. 1912. na ove slabosti. Naravno, od strane "državnika" nije ovoj stvari pridavana nikakva vrednost, ni značaj, kao što uopšte izgleda zdrav razum mora da važi samo za obične smrtnike, a principijelno, međutim, sme da bude isključen, ukoliko se radi o "diplomatama". Za Nemačku je bila samo sreća što je

rat u god. 1914. izbio okolnim putem, preko Austrije, pa su Habzburgovci, dakle, morali da ga vode zajedno, da se, naime, desilo obrnuto, Nemačka bi onda ostala sama. Nikada ne bi Habzburška država bila u stanju da učestvuje u jednoj borbi, ili čak i sama htela da učestvuje u borbi koju bi izazvala Nemačka. Ono što se kasnije osuđivalo kod Italije bilo bi već ranije nastalo kod Austrije – zadržala bi se "neutralnost" da bi se tako bar spasla država od revolucije na samom njenom početku. Austrijsko slovenstvo bi pre razbilo monarhiju već god. 1914. nego što bi dozvolilo pomoć Nemačkoj. Koliko su, međutim, bile velike opasnosti i poteškoće koje je savez sa dunavskom monarhijom donosio sobom mogao je onda da shvati samo mali broj ljudi.

Prvo, Austrija je imala isuviše neprijatelja koji su nameravali da naslede trošnu državu, a da ne bi u toku vremena morala da izbije izvesna mržnja protiv Nemačke u kojoj se, u toj Nemačkoj, sad odjednom video uzrok sprečavanja sa svih strana željenog raspada monarhije. Došlo se do ubeđenja da se na kraju može, upravo samo okolnim putem, preko Berlina, doći do Beča. Ali time je, drugo, Nemačka izgubila najbolje i najizglednije mogućnosti sklapanja saveza. Pa je mesto njih nastupala sve veća zategnutost sa Rusijom i čak i Italijom. Pri tom je u Rimu opšte raspoloženje bilo istotako prijateljskoprema Nemačkoj, kao što je neprijateljstvo prema Austriji tinjalo u srcu poslednjeg Italijana, a što se čak sa bljeskom

rasplamsavalo. Pošto se već jednom krenulo na politiku trgovine i industrije, nije više postajao ni najskriveniji podsticaj za borbu protiv Rusije. Samo su neprijatelji obeju nacija mogli u tome još da vide živi interes. U stvari su to u prvoj liniji bili Jevreji i marksisti, koji su potpirivali i huškali svim sredstvima na rat između dve države. Najzad je, međutim, morao, pod tri, prema

Bizmarkovom Rajhu, ovaj savez zbog toga u sebi da krije beskrajnu opasnost za Nemačku, jer je nekoj velesili stvarno neprijateljski nastrojenoj u svako doba sa lakoćom moglo poći za rukom da čitav niz država mobiliše protiv Nemačke zato što je svaka ta država bila u položaju da na račun austrijskog saveznika ima u izgledu proširenja.

Protiv dunavske monarhije mogao se pozvati na uzbunu ceo istok Evrope, ali naročito Rusija i Italija. Nikada se ne bi formirala ona od strane kralja Edvarda forsirana svetska koalicija, da nije Austrija kao saveznik Nemačke predstavljala jedan suviše primamljivi zalogaj nasleđa. Samo je bilo moguće da se države, sa inače tako heterogenim željama i ciljevima, skupe u jedan jedinstven napadački front. Svaka se mogla nadati da će prilikom opšteg nastupa protiv Nemačke zadobiti i sa svoje strane proširenje na račun Austrije. Da je sad opet ovom nesrećnom savezu izgleda pripadala još i Turska, kao nemi član, pojačalo je ovu opasnost do najvećeg stepena. Međunarodna jevrejska svetska finansijska snaga trebala je ovaj mamac da

bi mogla da sprovede dugo željeni plan uništenja Nemačke koja se još nije uklopila u opštu naddržavnu finansijsku i privrednu kontrolu. Samo tako se mogla da iskuje koalicija, osnažena i okružena čistim brojem sada marširajuće milionske vojske, spremnom da udari najzad na oklopljenog Zigfrida.

Savez sa Habzburškom monarhijom koji me je još u Austriji uvek ispunjavao zlovoljom, postao je sad uzrok dugih unutrašnjih ispitivanja koja su me u predstojećem vremenu samo još više učvršćivala u već unapred shvaćenom mišljenju. Još onda, u malim društvenim krugovima u kojim sam se uopšte kretao, nisam skrivao svoje uverenje da će ovaj nesrećni ugovor sa jednom na propast osuđenom državom i Nemačku odvesti u katastrofalan slom, ako se ne bude znala još pravovremeno od njega otrgnuti. U tom mom kao stena čvrstom ubeđenju nisam se pokolebao ni jedan trenutak, kada se činilo da je vihor svetskog rata na kraju isključio svako razumno premišljanje i kada je zahvatila bura oduševljenja i one institucije za koje su morala da postoje samo najhladnija realna razmatranja. Takođe i za vreme dok sam ja sam stajao na frontu, zastupah, ma gde da se o tim problemima razgovaralo, svoje mišljenje, da bi za nemačku naciju što pre, tim bolje, bilo prekinuti taj savez i da napuštanje habzburške monarhije uopšte ne bi bilo nikakva žrtva, ako bi Nemačka time mogla da postigne ograničenje broja svojih protivnika, jer nisu

milioni stavili čelični šlem na glavu za održanje jedne sasvim propale dinastije, već naprotiv – za spas nemačke nacije! Nekoliko puta pre rata izgledalo je kao da će, bar u jednom lageru, iskrsnuti laka sumnja u ispravnost jednom prihvaćene politike saveza.

Nemački konzervativni krugovi počeli su s vremena na vreme da upozoravaju od suviše velikog slepog poverenja, da je i ovo, kao uopšte i sve razumno otišlo u vetar. Postojalo je uverenja da je ovo ispravan put ka "osvajanju" sveta, čiji uspeh bi mogao biti ogroman, a čije bi žrtve bile ravne nuli. Poznatim "nezvanim" i opet nije preostalo ništa drugo do da ćuteći posmatraju zašto i kako "pozvani" pravo i neumitno marširaju u propast vukući za sobom dragi narod kao onaj pacolovac iz Hamelna. Dublji razlog

za to što je uopšte postojala mogućnost da se besmisao "privrednog osvajanja" postavi i učini shvatljivim celom narodu kao praktičan politički put, a očuvanje "svetskog mira", međutim, kao politički cilj, ležao je u opštemoboljenju

našeg celokupnog političkog mišljenja.

Sa pobedničkim pohodom nemačke

tehnike i industrije, sa većim uspesima nemačke trgovine, sve više se gubila spoznaja da je sve to moguće samo pod pretpostavkom jedne jake države. Naprotiv, u mnogim krugovima išlo se već toliko daleko da se zastupalo uverenje da sama država ima i da zahvali svoje postojanje samo ovim pojavama, da ona sama u prvom redu predstavlja jednu privrednu

instituciju koja se vodi samo prema privrednim zahtevima, i prema tome i u svom sklopu zavisna od ekonomije, a to stanje se smatralo i hvalilo kao daleko najzdravije i najprirodnije.

Međutim, država nema ničeg zajedničkog sa jednim određenim privrednim shvatanjem, ili privrednim razvojem. Ona – država nije spoj privrednih kontrahenata u jednom određenom ograničenom životnom prostoru radi ispunjenja privrednih zadataka – već organizacija jedne zajednice psihički i duhovno istih živih bića radi boljeg omogućavanja daljeg održavanja svoje vrste kao i radi postizanja cilja njenog bitisanja koji joj je predodređen od strane providenja. To i ništa drugo je svrha i smisao jedne države! Privreda je, pri tom, samo jedno od mnogih pomoćnih sredstava koji su upravo potrebni za postizanje ovog cilja. Ali, ona nikada nije uzrok i svrha jedne države, ukoliko upravo ta država već unapred ne počiva na pogrešnom, odnosno neprirodnom temelju. Samo se tako može objasniti da državi ne treba čak ni teritorijalno ograničenje kao preduslov za njeno postojanje.

To će biti samo kod onih naroda neophodno koji hoće sami da osiguraju ishranu svojih sunarodnika, dakle koji su spremni da sopstvenim radom dobiju bitku sa životom.

Narodi koji su u stanju da se kao trutovi ufukljaju u ostalo čovečanstvo da bi ga pod svakovrsnim izgovorima naterali da radi za njih, mogu čak i bez

sopstvenog, ograničenog životnog prostora da formiraju države. To važi u prvom redu za narod pod čijim parazitstvom, naročito danas, mora da trpi celokupno čestito čovečanstvo - za Jevrejstvo! Jevrejska država nikada nije bila prostorno ograničena, već univerzalno neograničena po prostoru, ali ograničena na povezanost jedne rase. Stoga je ovaj narod uvek i formirao državu u okviru drugih država. Uz najgenijalnije trikove koji su ikada pronađeni spada i to da su pustili ovu državu da jedri kao "religijska" i osiguravajući joj time toleranciju koju su Arijevci uvek spremni da pruže svakom ispovedanju vera. Jer, zaista mojsijevska religija nije ništa drugo do nauka održavanja jevrejske rase. Ona stoga obuhvata i gotovo sve sociološke, političke kao i ekonomske naučne oblasti koje bi ovde uopšte mogle doći u obzir.

Nagon za održanjem vrste je pravi i prvi razlog za obrazovanje ljudskih zajednica! A usled toga je država narodni organizam, a ne neka ekonomska organizacija! To je razlika koja je isto tako velika kao što naročito današnjim tzv. "državnicima" svakako ostaje nerazumljivo. Stoga onda ovi takođe i veruju da mogu da izgrade državu putem privrede, dokje ona u stvarnosti većno samo rezultat sudelovanja onih svojstava koja su u ravni volje za održanjem vrste i rase. Ova svojstva su uvek junačke vrline, a nikada nisu čiftinski (jevrejski) egoizam, pošto, dabome, održanje života jedne vrste podrazumeva voljnost i spremnost i za žrtvovanje

pojedinaца. U tome i leži upravo smisao pesničkog iskaza "...i ako ti ne založiš život svoj, nećeš ni dobiti taj život tvoj..." da je žrtvovanje ličnoga života neophodno da bi se osiguralo održanje vrste. Sledstveno tome, bitna pretpostavka za obrazovanje i održanje jedne države jeste postojanje određenog osećanja uzajamne pripadnosti na osnovu istovetnog bića i iste vrste kao i spremnost da se za to založi svim mogućim sredstvima. To će kod naroda koji je na sopstvenom tlu, voditi do stvaranja junačkih vrlina, a kod muftadžija do laskanja i podmuklih surovosti, ukoliko te osobine već dokazano ne postoje kao pretpostavka njihovog po formi tako različitog državnog bitisanja. Uvek će, međutim, već obrazovanje jedne države bar od samog početka uslediti samo putem primene ovih osobina, pri čemu će onda u borbi za samoodržanje podleći oni narodi, tj. biti podjarmljeni, a time osuđeni na ranije ili kasnije izumiranje, koji u međusobnoj borbi pokazuju najmanje junačkih vrlina, ili nisu dorasli lažljivoj i perfidnoj lukavosti tih neprijateljskih gotovana. Ali, i u tom slučaju ovo ne treba skoro nikad pripisivati nekom nedostatku mudrosti, nego šta više nedostatku odlučnosti i hrabrosti koji se samo pokušava da sakrije pod plaštom humanog opredeljenja.

Koliko malo, međutim, stoje u vezi sa privredom državnootvoračke i državnoodržavajuće osobine, pokazuje najjasnije činjenica da se unutrašnja snaga jedne države poklapa samo u najređim slučajevima

sa tzv. privrednim procvatom, a ovaj opet u beskrajno mnogim primerima izgleda da najavljuje već nadolazeću propast države, ali, ako bi se obrazovanje ljudskog zajedništva pripisalo u prvom redu privrednim snagama, ili i podsticajima onda bi najveći privredni razvitak morao istovremeno da znači i najmoćniju snagu države, a ne obratno. Vera u državnotvoračku i državnoodržavajuću snagu privrede posebno onda izgleda nerazumljiva kada ona dolazi do izražaja u jednoj zemlji koja u svemu i svačemu upravo jasno i uporno pokazuje istorijsku suprotnost tome.

Upravo Pruska pokazuje sa neverovatnom oštrinom da jedino idejne vrline stvaraju sposobnost za obrazovanje jedne države, a ne materijalna svojstva. Tek pod njihovom zaštitom može onda privreda da dođe do procvata, sve dotle dok sa slomom čistih državnotvornih sposobnosti ne propadne i sama privreda; jedan tok koji upravo sada možemo na tako užasno žalostan način da posmatramo. Uvek mogu toliko dugo materijalni interesi ljudi na najbolji način da uspevaju, dok ostaju u senci junačkih vrлина, međutim, čim pokušaju da stupe u prvi krug života, razaraju sebi osnovu za sopstveno postojanje. Uvek kada je u Nemačkoj dolazilo do poleta političke moći, počinjala je i privreda da se uzdiže, ali uvek kada je privreda postajala jednim sadržajem života našega naroda i time idealne vrline gušila, propadala je država ponovo i povukla bi posle nekog vremena sa sobom i privredu.

Ako sad ipak sebi postavimo pitanje šta su onda državotvorne, ili čak samo državnoodržavajuće snage u stvarnosti, onda se one mogu sažeti jednom jedinom oznakom – sposobnost žrtvovanja i volja za žrtvovanje pojedinca za opštu stvar. Da ove vrline baš ničeg zajedničkog nemaju sa privredom, proizilazi iz jednostavnog saznanja, da se čovek, dakako, nikada za privredu ne žrtvuje, to znači ... ne umire se za poslove, nego za ideale! Ništa nije bolje objašnjavalo psihološku nadmoć Engleza u spoznaji narodne duše do motivacija koju je on znao da prida svojoj borbi. Dok smo se mi borili za hleb, vojevala je Engleska za "slobodu" i to čak ne samo za svoju, ne, nego i za slobodu malih naroda. Kod nas su se smejali toj drskosti, ili se ljutili zbog toga i time dokazali kako je besmisleno glupa postala tzv. državnička veština Nemačke još pre rata. Ni najmanja slutnja više nije postojala o suštini one snage koja je mogla da povede ljude iz slobodne volje i rešenosti u smrt. Dok god je nemački narod godine

1914. verovao još da se bori za ideale, on je i istrajavao, čim je trebalo samo da se bori za hleb nasušni, on je radije odustajao od te "igre". Naši duhoviti "državnici" čudili su se, međutim, toj promeni opredeljenja. Nikada im nije postalo jasno da jedan čovek od onog trenutka kada se bori za neki privredni interes, što je moguće više izbegava smrt, jer bi mu ona, zaboga, zauvek uskratila užitak nagrade za njegovu borbu. Dok briga za spasenje sopstvenog deteta omogućuje i najslabijoj majci da postane heroj, samo borba za održanje vrste i

ognjišta, ili države koja vrstu štiti, terala je
ljude u svim vremenima na neprijateljska koplja!

Smeo bi se, kao večno važeća istina, postaviti i sledeći iskaz – Nikada još nije bila zasnovana država putem miroljubive privrede, nego uvek samo instiktima održanja vrste, pa bili oni u oblasti junačke vrline, ili lukave prepredenosti; iz prvog proizlaze onda upravo arijevske radne i kulturne države, a iz drugog jevrejske kolonije gotovana. I čim, opet, privreda kao takva, u jednom narodu, ili jednoj državi, ove nagone počne da guši postaje ona sama primamljivim uzrokom podjarmljivanja i potčinjavanja. Verovanje iz predratnog vremena da se nemačkom narodu trgovinskom i kolonijalnom politikom, mirnim putem, može otvoriti svet, ili ga čak i osvojiti, bio je klasičan znak gubitka stvarnijih državotvornih i državoodržavajućih vrlina i svih iz toga nastalih shvatanja energije i odlučnosti za delanje; po prirodnom zakonu kraj toga računa je, međutim, bio svetski rat sa svim njegovim posledicama! Za onog ko ne istražuje dublje, mogao je svakako ovaj stav nemačke nacije, jer on je zaista bio gotovo sasvim i opšti stav, da predstavlja samo jednu nerešivu zagonetku, pa ipak, nije li upravo Nemačka bila izuzetno zadivljujući primer jednog Rajha koji je proistekao iz osnova čiste politike sile. Pruska, zametak Rajha, nastala je blistavim heroizmom, a ne nekakim finansijskim operacijama, ili trgovinskim poslovima, a sam Rajh je, opet, bio samo jedna najdivnija nagrada vođstvu

politike sile i vojničke neustrašivosti pred smrću. Kako je upravo nemački narod mogao da dospe do takvog oboljenja svog političkog instikta? Jer, ovde se nije radilo o jednoj pojedinačnoj pojavi nego o momentima propadanja, koji su se u zaista zastrašujućem bezbroju gotovo kao varljiva svetla rasplamsavali i klizili, čas na više, čas na niže, preko tela naroda, ili kao otrovni čirevi, čas ovde, čas tamo, nagrizzali celu naciju. Izgledalo je kaoda neka tajanstvena sila tera neprestano otrovnu bujicu do najudaljenijih krvnih sudova ovog nekada junačkog tela, da bi sad, eto, dovela do sve veće paralize zdravog razuma, odnosno prostog nagona za samoodržanjem. Time što sam sva ova pitanja, oslovljena mojim stavom prema nemačkoj politici saveza i privrednoj politici Rajha, bezbroj puta, postupno razmatrao u god. 1912-1914, kao rešenje zagonetke, preostajala je sve više ona snaga koju sam već prethodno u Beču upoznao, određena sasvim drugim gledištima, to jest marksistička nauka i pogled na svet kao i njeno organizaciono delovanje. Po drugi put u svom životu udubih se u ovu nauku razaranja, i ovog puta, naravno, ne više vođen utiscima i delovanjima moje svakodnevnice okoline, već upućen na to posmatranjem opštih tokova političkog života. Time što sam se nedavno udubio u teorijsku literaturu ovog novog sveta i pokušao sebi da razjasnim njen mogući uticaj, uporedio sam je onda sa stvarnim pojavama i događajima usled njenog dejstva u političkom, kulturnom, a i privrednom životu. Po prvi put,

dakle, usmerio sam svoju pažnju u pokušajima da se suzbije ova svetska kuga. Studirao sam Bizmarkovo zakonodavstvo o vanrednim merama, o namerama, borbi i uspehu. Postepeno sam sticao jedan, takoreći, granitni temelj za svoje sopstveno uverenje, tako da od tog vremena nikada više nisam bio prinuđen da preduzmem izmenu svojih unutrašnjih pogleda po tom pitanju. Isto tako je odnos marksizma i jevrejstva podvrgnut jednom daljem temeljnom ispitivanju. Ali, ako mi je ranije, u Beču, pre svega, Nemačka izgledala kao jedan nesavladivi kolos, ipak su sad, ponekad, počele da mi se javljaju strepnje i sumnje. Ljutio sam se u sebi, ili u malom krugu svojih poznanika zbog nemačke spoljne politike isto tako i zbog, kako je meni izgledalo, neverovatno lakomislenog načina na koji je tretiran najvažniji problem koji je uopšte tada i postojao za Nemačku, tj. problem marksizma!

Zaista nisam mogao da shvatim kako se moglo tako slepo teturati u susret takvoj opasnosti čije bi dejstvo, odgovarajući i sopstvenim namerama marksizma, jednom moglo da bude jako opasno po nemački narod. Ja sam već onda u svojoj okolini, isto tako kao i danas u širim krugovima, upozoravao na opasnost umirujuće izreke svih kukavičkih bednika "nama se ne može ništa dogoditi". Takva slična kužna shvatanja su već jednom razorila veliko carstvo. Zar i sama Nemačka nije podvrgnuta istim zakonima kao i sva druga ljudska društva? U godinama 1913. i 1914. sam opet,

po prvi put, takođe u raznim krugovima, koji danas delom tako verno pripadaju našem nacional-socijalističkom pokretu, izražavao svoje uverenje, da je pitanje budućnosti nemačke nacije pitanje uništenja marksizma...

U nesrećnoj nemačkoj politici saveza video sam samo posledične pojave izazvane razarajućim delovanjem ove "nauke", jer svakako strašno je, upravo bilo da je ovaj otrov gotovo nevidljivo razarao celokupne osnove jednog zdravog privrednog i državnog shvatanja, a da oni, time zahvaćeni, često nisu ni sami slutili koliko je njihovo delovanje i htenje već veoma proisticalo iz ovog, inače najoštrije odbijanog pogleda na svet. Unutrašnje propadanje nemačkog naroda već onda je odavno započelo, a da ljudima nije bilo postalo jasno, kako to često u životu biva, ko je uništavač njihovog bitisanja. Ponekad se, doduše, i lekarilo oko te bolesti naokolo, ipak su se brkale onda forme ispoljavanja sa uzročnikom bolesti. Pošto ovoga nisu poznavali (jer nisu svi mogli da vide zaveru jevreja u "topljenju" mnogih naroda u jednu veliku bezličnu kašu kakav je recimo postao, od ruku jevrejskih agenata, ceo SSSR - komentar) ili hteli da upoznaju, i borba protiv marksizma je imala, međutim, samo vrednost jednog nadrilekarskog trućanja.

SVETSKI RAT

Kao mladog deliju ništa me nije već u mojim razuzdanim godinama moglo toliko ozlovoljiti i rastužiti kao upravo činjenica da sam rođen u jednom vremenu koje je očigledno samo čiftama i državnim činovnicima podizalo svoje hramove slave. Talasi istorijskih događaja izgledalo je da su se već tako slegli, da se zaista činilo da budućnost pripada samo "mirnom takmičenju naroda", što znači, dakle, jednom spokojnom međusobnom podvaljivanju uz isključivanje jakih metoda odbrane. Pojedine države počele su sve više da naliče preduzećima koja jedna drugima potkopavaju tlo, otimaju mušterije i narudžbine i pokušavaju na svaki način da potisnu druge u svoju korist, a da sve to iznesu na scenu uz isto tako veliku, koliko i bezazlenu galamu.

Ovaj tok i razvoj izgleda, međutim, ne samo da se nije zaustavljao, nego je trebalo jednom (prema opštoj preporuci) da premodulira ceo svet u jednu jedinu veliku robnu kuću, u čijim predvorjima bi onda bile čuvane za besmrtnost biste svih najprepređenijih prevaranata i najbezazlenijih upravnih činovnika. Trgovci bi onda mogli da budu Englezi, upravni činovnici Nemci, a za vlasnike bi se, međutim, morali svakako da žrtvuju Jevreji, pošto oni, prema sopstvenom priznanju, zaboga,

nikada ništa ne zarađuju, nego večno samo "plaćaju", a osim toga i govore najveći broj jezika.

Pa zašto nismo rođeni bar sto godina ranije? Recimo u vreme oslobodilačkih ratova, kada je muškarac zaista i bez "biznisa" još nešto vredeo! Tako sam se, eto, bavio često zlovoljnim mislima o mome, kako mi je izgledalo, suviše kasno započetom ovozemaljskom putovanju, i smatrao sam vreme "mira i poretka" koje mi je predstojalo kao nezasluženu pakost sudbine. Upravo još kao dečak nisam bio "pacifista" i svi vaspitni pokušaji u tom pravcu završili su kao ćorci... Kao udaljene munje na nebu pred oluju izgledaše mi sad Burski rat. S nestrpljenjem sam svakog dana iščekivao novine i gutao depeše i izveštaje i već bejah srećan što sam smeo da budem svedok, makar i poizdalje, ove herojske borbe.

Rusko-japanski rat zatekao me je već bitno zrelijim, ali i pažljivijim. Tamo sam već iz više nacionalnih razloga zastupao jednu stranu i smesta se stavio, pri iznošenju našega mišljenja, na stranu Japanaca. U porazu Rusa video sam i poraz austrijskog slovenstva. Otada su protekle mnoge godine iono što mi je nekada kao mladiću izgledalo poput truležne boljke, osećah sada kao zatišje pred buru. Već u toku moga bečkoga vremena nadnela se nad Balkan ona trnasta omorina koja obično predskazuje orkan i već bi ponekad sevnulo i jarki svetlosni zrak, da bi se ipak brzo ponovo

izgubio u zlokobnoj tami. A onda je izbio Balkanski rat i sa njime je preleteo prvi udar vetra preko sad već nervozne Evrope... Nastupajuće vreme sada je kao teška mora pritiskalo ljude, bolje reći kao grozničava tropska jara, tako da je osećanje približavajuće se katastrofe, usled večne brige, konačno preraslo u čežnju – neka nebo najzad odobri sudbini slobodan tok, jer ona više ne može da se sputa. A tada je udario na zemlju već i prvi moćni grom, podigla se oluja, a u grmljavinu neba uspela se grmljavina baterija svetskoga rata.

Kada se u Minheni začula vest o ubistvu nadvojvode Franca Ferdinanda (sedeo sam upravo kod kuće i čuh samo nejasno o toku tog događaja) spopade me najpre briga da su meci mogli, možda, da potiču iz pištolja nemačkih studenata, koji su ogorčeni zbog neprestanih slovenizirajućih poduhvata samog prestolonaslednika, hteli nemački narod da oslobode od ovog unutrašnjeg neprijatelja. Šta bi bila posledica tako nečega, moglo se odmah i pomisliti: jedan novi talas progona koji bi sada bio "opravdan" od strane celog sveta i "osnovan". Kada sam, ipak, odmah posle toga čuo već imena navodnih počinilaca, a osim toga pročitao tvrdnju da su Srbi, počeo da me hvata tiha jeza zbog ove osвете nedokučive sudbe. Najveći prijatelj Slovena pade pod mecima slovenskih fanatika?! Ko je poslednjih godina imao stalno prilike da posmatra odnos Austrije prema Srbiji, nije mogao, takoreći, ni jednog trenutka da sumnja da se kamen odronio i

krenuo i da više nije moglo biti zaustavljanja. Nepravda se čini bečkoj vladi što je danas zasipaju prekorima zbog forme i sadržine ultimatumu koji je ona postavila. Ni jedna druga sila sveta na istom mestu i u istom položaju ne bi mogla drukčije da postupi. Austrija je na svojoj južnoj granici imala jednog ogorčenog smrtnog neprijatelja koji je u sve kraćim periodima provocirao monarhiju, i koji ne bi nikada popustio, dok konačno ne bi nastupio povoljni trenutak za razbijanje carstva. Postojao je razlog za bojazan da bi taj slučaj najkasnije morao doći smrću staroga cara; onda monarhija, možda, uopšte više ne bi bila u stanju da da ozbiljan otpor. Cela država je poslednjih godina već toliko počivala na odgovornosti jedne jedine osobe, na Franji Josifu, da je

smrt tog prastarog otelotvorenja carstva važila, u osećanju širokih masa, unapred kao smrt samog carstva. Pa je čak spadalo i u najlukavije veštine, posebno slovenske politike, da se stvori utisak da austrijska država ima da zahvali za svoje postojanje samo sasvim čudesno jedinstvenoj veštini ovoga monarha; bilo je to laskanje koje je Hofburgu tim više prijalo, što je ponajmanje odgovaralo stvarnim zaslugama ovoga cara. Žaoku koja je skrivena vrebala u ovim hvalospevima, nije bilo moguće pronaći. Nije se videlo, ili se možda više tamo nije htelo videti da ukoliko je više monarhija još samo podešena prema vrhunskoj veštini vladanja, ovog "najmudrijeg monarha" svih vremena, kako se obično govorilo, utoliko je stanje moralo da postane katastrofalnije,

kada jednog dana i ovde sudbina zakuca na vrata da dođe po svoje. Da li je onda stara Austrija bez staroga cara uopšte mogla da se zamisli!? Ne bi li se smesta opet ponovila tragedija koja je jednom zadesila Mariju Tereziju?

Ne, vladinim krugovima u Beču se zaista čini nepravda kada im se stavlja prekor da su oni, eto, podstrekavali na rat koji je, inače, možda ipak još mogao biti izbegnut. On nije više mogao da se izbegne, već je mogao, u najboljem slučaju, da bude odložen za jednu ili dve godine. Ali to je upravo i bilo prokletstvo, kako nemačke tako i austrijske diplomatije, što je ona zapravo uvek pokušavala da odloži neodložni obračun, dok konačno nije bila prisiljena da udari u najnesrećnijem trenutku. Možemo biti uvereni da bi ponovni pokušaj da se spase mir u još nepovoljnije vreme tek onda doveo do rata. Ne, ko nije hteo ovaj rat morao je takođe i da sakupi hrabrosti da izvuče konsekvence. One bi, međutim, mogle da postoje samo u žrtvovanju Austrije. Rat bi, takođe, i onda došao samo, svakako, ne više kao borba svih protiv nas, ali zato, ipak, u formi komadanja Habzburške monarhije. U tom slučaju se morala doneti odluka ili da se u tome učestvuje, ili da se samo posmatra, da bi se praznih ruku ostavilo sudbini da radi šta hoće. Ali upravo oni koji danas najviše grde i najmudrije prosuđuju zbog započinjanja rata bilisu ti koji su najsudbonosnije pripomogli da se u njega uđe. Socijaldemokratija je već decenijama huškala

najpodlije na rat protiv Rusije, a centar je opet iz religioznih razloga učinio austrijsku državu najvećim stožerom i okretnicom nemačke politike. A sada su se eto morale snositi posledice ove besmislice. Ono što je došlo, moralo je doći i nije se moglo nikako izbeći. Krivica nemačke vlade je pritom bila da je ona, da bi pošto poto sačuvala mir, uvek propuštala povoljne trenutke napada i da se zaplela u savez za održanje svetskog mira i tako najzad postala žrtvom jedne svetske koalicije koja je težnji za održanje svetskoga mira suprotstavila rešenost za svetski rat.

Da je bečka vlada onda ultimatumu Srbiji dala jednu drugu, blažu formu, ona time ne bi uopšte ništa promenila u situaciji, do možda u najboljem slučaju jedno, da bude zbrisana i sama pobunom naroda. Jer u očima širokih masa ton ultimatumu je bio još isuviše pun obzira i ni u kom slučaju tako dalekosežan, ili čak brutalan. Onaj ko danas pokuša to da ospori, ili je zaboravni praznoglavac, ili sasvim svesni lažov. Borba u godini 1914. nije, tako mi Boga, masama nametnuta, nego je upravo ceo narod za njom žudeo... Htelo se konačno učiniti kraj jednoj opštoj nesigurnosti. Samo se tako i može razumeti da su za ovu najtežu borbu preko dva miliona nemačkih muškaraca i dečaka dobrovoljno stali pod zastavu, spremni da je brane i poslednjom kapi krvi. Meni samom su ondašnji časovi izgledali kao izbavljenje iz mučnih osećanja mladosti. Još i danas se ne stidim da kažem da sam,

nadvladan burnim oduševljenjem, pao na kolena i iz prepunog srca se zahvalio nebu da mi je podarilo tu sreću što smem da živim u ovome dobu. Otpočela je oslobodilačka borba kakvu zemljina kugla u toj silini do sada još nije videla, jer tek što je sudba i započela svoj hod, došlo je već i najširim masama do svesti da se ovoga puta ne radi samo o sudbini Srbije, ili Austrije, nego o biti ili ne biti nemačke nacije. Poslednji put, posle mnogo godina, narod je postao vidovit u odnosu na svoju sopstvenu budućnost. Tako se javio odmah na početku ogromne borbe, u zanosu jednog neobuzdanog oduševljenja, neophodni ozbiljni podton, jer sama ova spoznaja pokazivala je da je nacionalni ustanak nešto više nego obična vatra od slame. Ali ozbiljnost je bila isuviše potrebna, jer tada niko nije uopšte imao ni najmanju predstavu o mogućoj dužini i trajanju sada započete borbe. Sanjali su da će za zimu opet biti kod kuće da bi ponovo na miru nastavili svoj rad.

Ono što čovek hoće, tome se nada i u to veruje. Prevelika većina nacije bila je već odavno sita večno nesigurnog stanja, te tako je isuviše bilo razumljivo da se uopšte nije više verovalo u mirno rešenje austrijsko – srpskog konflikta, ali se priželjkivao konačni obračun. U ove milione spadao sam takođe i ja. Tek što je vest o atentatu obznanjena u Minhenu, smesta su mi sevnule kroz glavu dve misli, prvo, da će rat najzad biti neizbežan, a dalje, da će sada habzburška država

biti prinuđena da savez i održi, jer ono čega sam se uvek najviše pribojavao bila je mogućnost da bi Nemačka sama jednoga dana, možda upravo usled ovoga saveza, mogla da upadne u jedan konflikt, a da, međutim, Austrija ne da za to direktnog povoda, i tako austrijska država zbog unutrašnjepolitičkih razloga ne smogne snage i odlučnosti da se stavi na stranu svoga saveznika. Slovenski majoritet carstva bi takvu samostalno donetu nameru smesta počeo da sabotira, i uvek bi radije razbio čitavu državu u paramparčad, nego što bi savezniku pružio traženu pomoć. Ali, ova opasnost je sada bila otklonjena. Stara država je morala da se bori, htela ona to ili ne.

Moj sopstveni stav prema konfliktu bio je isto tako vrlo jednostavan i jasan, za mene, nije se sporila Austrija za neku satisfakciju u odnosu na Srbiju, nego Nemačka za svoje postojanje, nemačka nacija za biti, ili ne biti, za slobodu i za budućnost. Bizmarkova tvorevina se sada morala tući za svoj opstanak – ono što su očevi nekada svojom junačkom krvlju u bitkama od Vajsenburga do Sedana i Pariza zadobili, morala je sada mlada Nemačka iznova da zasluži. Ako se,

međutim, ova borba završi porednički, onda će naš narod ponovo, i na spoljnom planu, stupati u krug velikih nacija, onda će tek ponovo moći nemački Rajh da se dokaže kao moćno okrilje mira, a da ne mora za dobro tog mira da smanjuje svojoj deci hleb nasušni. Često sam nekada kao dečak i mlad čovek imao želju da bar

jednom dođem i delima da u meni nacionalno oduševljenje nije nikakva prazna varka. Često mi je izgledalo gotovo kao greh da vičem "ura", a da možda čak ni ne posedujem unutrašnje pravo za tako nešto, jer ko je smeo ovu reč da upotrebi, a da je nije bar jednom isprobao tamo gde je svakoj igrariji kraj, i gde neumoljiva ruka boginje sudbine počinje da odmerava narode i ljude koliko je istine i postojanosti u njihovom ubeđenju. Tako mi se kao i milionima drugih nadimalo srce od gorde sreće što se sad, najzad, mogu da oslobodim ovog paralizirajućeg osećanja. Tako sam često pevao himnu "Nemačka iznad svega", i iz punog grla vikao hajl, da mi je izgledalo skoro kao jedna naknadno pružena milost, što sada na Božjem sudu večnog sudije smem kao svedok da nastupim radi iskazivanja istinitosti ovoga ubeđenja. Jer, od prvoga časa pouzdano sam znao da bih u slučaju jednog rata, koji mi je izgledao neizbežan, ovako ili onako, smesta napustio knjige. Ali isto tako sam, i znao da moje mesto onda mora da bude tamo, kada me je upućivao sada unutrašnji glas mog bića.

Austriju sam u prvom redu napustio iz političkih razloga, ali šta je moglo biti razumljivije nego da sada, pošto je borba počela, u pravom smislu o ovom opredeljenju povede računa! Nisam hteo da se borim za habzburšku državu, ali bio sam spreman da u svakom trenutku poginem za svoj narod i za to carstvo koje je bilo otelotvorenje mog naroda. Trećeg avgusta podneo sam molbu direktno NJegovom

Veličanstvu kralju Ludvigu III da mi odobri da stupim u jedan bavarski puk. Kraljevska kancelarija svakako da u tim danima nije imala baš malo posla, tim veća je bila moja radost kad sam već odmah sledećeg dana dobio odgovor na moju molbu. Kada sam drhtavim rukama otvorio pismo i pročitao odobrenje moje molbe, sa naznakom da se javim jednom bavarskom puku, moja radost i zahvalnost nisu imale granica. Nekoliko dana kasnije nosio sam vojničku bluzu koju sam tek posle skoro šest godina ponovo skinuo. Tako je, kao valjda i za svakoga Nemca, započelo i za mene najnezaboravnije i najveće doba moga ovozemaljskog života. Prema događajima ove veličanstvene borbe, sve prošlo je za mene nestalo bestraga. Sa gordom setom pomišljam upravo ovih dana, pošto se po deseti put obeležava godišnjica onog silnog događaja, na one nedelje započete herojske borbe našeg naroda u kojoj mi je sudbina tako milostivo dozvolila da učestvujem. Kao da je bilo tek juče, promiče mi pred očima slika za slikom, vidim sebe obučenog u uniformu u krugu mojih dragih kamerada, onda po prvi put izlazak iz kasarne, egzerciranje itd. dok najzad nije došao dan velikog pokreta. Jedna jedina briga me je mučila u tom vremenu, mene kao isto tako i mnoge druge, da možda ne stignemo suviše kasno na front. Jedino to mi često i sve češće nije davalo mira. Tako da je u svakom pobedničkom klicaju zbog nekog novog junačkog dela, ostajala skrivena mala kap gorčine, jer je izgledalo da se sa svakom novom pobedom povećava opasnost našeg zakašnjenja na front. A

onda je najzad došao dan kada smo napustili Minhen da bismo krenuli u ispunjenje naše dužnosti. Prvi put tako videh Rajnu, kada smo pored njenih mirnih talasa putovali prema zapadu, da bismo nju, tu nemačku reku nad rekama, branili od lakomosti starog neprijatelja.

Kada su kroz nežne koprene rane izmaglice blagi zraci sunčevog izlaska ka nama spuštali odsjaje Nidervaldskog spomenika, onda je snažno odjeknula iz beskrajno dugog transportnog voza stara pesma "Straža na Rajni", ka jutarnjem nebu, a meni su grudi postale prosto preuske od plime osećanja. A onda dođe jedna vlažna hladna noć u Flandriji, kroz koju smo ćutke marširali, i kada dan počne da se iskrada iz magle, zazvižda iznenada gvozdeni pozdrav preko naših glava, nama u susret, i sa ostrim pucnjem zasu male kugle među naše redove, šibajući po mokrom tlu, ali još pre no što se taj mali oblačić razišao, odjeknu iz dve stotine grla prvome glasniku smrti prvo ura u susret. A onda počne da štekće i da tutnji, da fijuče i da urla, i grozničavih očiju vuklo nas je svakog napred sve brže, dok se najzad ne rasplamsa borba preko polja repe i žive ograde borba, čoveka protiv čoveka. Ali iz daleka prodirahu zvuci jedne pesme ka našem uhu i dolazahu sve bliže i bliže, preskačući iznad naših glava, od čete do čete i evo upravo kada je smrt poslovno zahvatila i zgrabila u naše redove, odjeknu tad pesma i u nama, i mi je predasmo dalje: "Nemačka, Nemačka, iznad svega, iznad svega na

svetu!" Posle četiri dana vratismo se nazad. Čak i korak je sada postao drukčiji. Sedamnaestogodišnji dečaci su sada ličili na odrasle ljude. Dobrovoljci puka »List« možda nisu naučili pravilno da se bore, ali da umru znali su kao stari vojnici. To je bio početak. I tako je sad išlo dalje iz godine u godinu, a namesto romantike bitaka, nastupila je strava. Oduševljenje se polako hladilo, a neobuzdani kliktaj ugušio se pred strahom od smrti. Dođe vreme kada je svaki imao da se bori između nagona samoodržanja i opomene dužnosti. I meni nije bila prištedena ta borba. Uvek kada je smrt bila u lovu, pokušavalo je jedno neodređeno nešto da se buni, trudilo se da se kao razum predstavi slabašnom telu, ali je ipak to bio samo kukavičluk, koji je pod takvom maskom pokušavao da zavede pojedinca. Teško kolebanje i opominjanje počinjalo je tada, i samo poslednji ostatak svesti je često još donosio odluku. Ali što se više trudio ovaj glas koji je opominjao na oprez, što je glasnije i napadnije on mamio, tim oštrije bejaše onda otpor, dok najzad posle duge unutrašnje borbe ne odnese pobeđu i svest o dužnosti. Već u zimu 1915-16, bila je, u meni ova borba odlučena. Konačno je volja postala bez ostatka gospodar. Ako sam prvih dana mogao sa klicanjem i smehom da zajedno sa drugovima jurišam, sada sam bio miran i odlučan. To je, međutim, bilo i ono trajno. Tek sada, eto, mogla je sudbina da korakne i ka poslednjim iskušenjima, a da se nervi ne kidaju, ili da razum zataji. Od mladog ratnog dobrovoljca postao je sada stari iskusni

vojnika. Ali ova promena je nastupila i u celoj armiji. Armija je sad izašla stara i čvrsta iz večnih borbi, a ono što nije moglo da se odupre napadu, upravo je njime slomljeno. Ali tek sada morala se ova vojska podvrći oceni. Dakle posle dve, tri godine za koje vreme je ona iz jedne borbe bila bacana u drugu, uvek boreći se protiv nadmoći u broju i oružju, trpeći glad i podnoseći odricanja, sada beše, dakle, najzad vreme da se valjanost te jedine vojske ispita.

Mogu i hiljade godina da proteknu, a nikada se neće smeti pričati i govoriti o junaštvu, a da se ne spomene nemačka vojska u svetskom ratu. Onda će iz koprene prošlosti postati vidljiv gvozdeni front sivog čeličnog šlema, nikako posrćući i nikako uzmičući, jedno spomen-obeležje besmrtnosti. I dok god Nemci žive, oni će se sećati da su to nekada bili sinovi njihovog naroda. Ja sam tada bio vojnik i nisam hteo da politiziram. Zaista i nije bilo vreme za to. Danas još gajim uverenje da je poslednji komordžija otadžbini još uvek više učinio dragocenih zasluga nego čak prvi, da kažemo "parlamentarac". Nikada više nisam mrzeo te brbljivce nego baš u to vreme, kada je svaki pravi momak, koji je nešto imao da kaže, to viknuo neprijatelju pravo u lice, ili inače pametno držao jezik za zubima i ćutke negde vršio svoju dužnost. Da, mrzeo sam tada sve te "političare", i da je bilo do mene, onda bi smesta bio obrazovan jedan parlamentarni bataljon lopataša, onda bi oni

mogli među sobom da se do mile volje i prema potrebi izbrbljaju, a da ne ljute čestito i pošteno čovečanstvo, ili da mu čak i škode.

Tada, dakle, nisam hteo ništa da znam o politici, ali ipak nisam mogao drukčije nego da zauzmem stav prema izvesnim pojavama koje su sad, eto, pogađale celu naciju, a pogotovo se ticale nas vojnika. Dve su stvari bile koje su me onda intimno ljutile i koje sam smatrao štetnim. Već posle prvih vesti o poredama, počeo izvesna štampa polako i možda za mnoge ponajpre neprepoznatljivo da ukapava po nekoliko kapi gorčine u opšte oduševljenje. To se dešavalo pod maskom izvesne dobre volje i dobronamernosti, pa čak i izvesne zabrinutosti. Postojala je rezervisanost prema jednoj isuviše velikoj neobuzdanosti u slavljenju poredama. Strahovalo se da to u ovoj formi nije dostojno jedne tako velike nacije, a prema tome joj tako nešto i ne odgovara. Hrabrost i junaštvo nemačkog vojnika bilo bi, eto, po njima nešto sasvim po sebi razumljivo, tako da se ne bi smelo zbog toga toliko upuštati u nepromišljene provale radosti, već i zbog samog inostranstva kome bi jedna tiha i dostojanstvena forma radosti više odgovarala nego neobuzdano klicanje itd. Konačno ne bi trebalo, ipak, i sada, mi Nemci da zaboravimo da rat nije bio naša namera, prema tome mi i nemamo čega da se stidimo da otvoreno i muški priznamo da bismo u svako doba dali svoj doprinos za izmirenje čovečanstva. Stoga, međutim, ne bi bilo mudro da se

čistota podviga iz punog srca, zaprlja velikom galamom, pošto bi ostali svet samo malo imao razumevanja za takvo postupanje. Ničemu se ne treba više diviti nego skromnosti sa kojom jedan pravi heroj ćutke i mimo svoja dela zaboravlja, jer u tome i jeste cela stvar. No, umesto da takvog jednog klipana pograbe za uši, dovuku do visokog stuba i dignu ga konopcem, da tom mastiljaru više ne vređa njegovo estetsko osećanje nacije koja slavi pobjedu, počelo se u stvari sa upućivanjem javnih opomena protiv "nedoličnog" načina pobjedničkog klicanja. Nije se imalo pojma da oduševljenje koje se tako jednom skrši, neće moći

više prema potrebi da se probudi. Ono je zanos i može se samo u tom stanju dalje održavati. Ali kako može bez te sile oduševljenja da se izdrži jedna borba koja bi postavila, prema ljudskim merilima, najstrašnije zahteve duševnim svojstvima nacije? Isuviše sam tačno poznao psihi širokih masa, a da ne bih znao da se ovde sa "estetskim" uzvišenostima neće moći raspaliti vatra koja je bila neophodna da se to gvožđe održi vruće. U mojim očima, bilo je ludo što se ništa ne čini da se ta strast dovedena do ključanja ne pojača, ali da se ona, srećom postojeća, još i sputava, to nisam ni u kom slučaju mogao da razumem. Ono drugo što me je onda ljutilo bio je način na koji su se suočavali sa marksizmom, a koji su smatrali dobrim. Time su u mojim očima dokazivali samo to da o toj kugi nisu imali ni najmanje pojma. Izgledalo je da najozbiljnije veruju da su tvrdnjom kako sada ne znaju više ni za kakve

partije već doveli marksizam do uviđavnosti i uzdržavanja. Da se ovde uopšte ne radi o bilo kojoj partiji, već o jednoj nauci koja mora da vodi do razaranja celokupnog čovečanstva, shvatalo se tim manje, što se to ne može ni čuti na jevreiziranim univerzitetima, a i inače suviše mnogi, naročito naši viši činovnici iz stečene tupave taštine, ne nalaze da je vredno truda da uzmu u ruku knjigu i nešto nauče, što upravo ne spada u nastavno gradivo visoke škole.

Najradikalniji preokret prolazi pored ovih glava potpuno bez traga, zbog čega i državne institucije najčešće ćopaju iza privatnih. Za njih važi, dragi Bože, najčešće ova narodna izreka: "Što seljak ne poznaje to i ne jede". Malo izuzetaka i ovde samo potvrđuje pravilo. Besmislica bez premca bila je da su u danima avgusta 1914. nemačkog radnika identifikovali sa marksizmom. Nemački radnik se u onim časovima otrgao iz zagrljaja ove otrovne zaraze, pošto on, inače, nikada ne bi mogao uopšte da stupi u borbu. Ali bili su i toliko glupi da su mislili kako je sad možda marksizam postao "nacionalan" (?! – e svašta od njih !) jedna blistava misao koja samo pokazuje da u tim drugim godinama niko od ovih učinkovitenih upravljača državom nije našao za vredno truda da prostudira suštinu ove nauke, jer bi, inače, onda ipak teško mogla da promakne takva besmislica. Marksizam čiji je poslednji cilj bio i ostao uništenje svih nejevrejskih nacionalnih država, morao je na svoj

užas da vidi da se u julskim danima godine 1914. nemačko radništvo, njime omađijano, probudilo i da se ono iz časa u čas počelo sve brže da stavlja u službu otadžbine. U malo dana razobličilo se celo to bacanje prašine u oči i infamna prevara naroda, i odjednom stajaše ovde usamljena i raspuštena ta banda jevrejskih vođa kao da nije više bilo ni traga od onog besmisla i zablude, koji su od šezdesetih godina ulivali masama u glavu. Bio je to gadan trenutak za varalice radništva nemačkog naroda. Ali čim su te vođe spoznale opasnost koja im preti, nabiše što je brže moguće kapu nevidovku preko ušiju da sakriju laži imitirajući sada drsko zajedno sa ostalima nacionalni polet. Ali, sada je ipak kućno čas da se nastupi protiv cele te prevarantske družine ovih jevrejskih trovača naroda. Sada se moralo hitno delati bez imalo obzira, na recimo, nastalu galamu i jadikovku. U avgustu godine 1914. je mučka sa internacionalnom solidarnošću jednim udarcem izbijena iz glava nemačkog radništva, a umesto toga počese već nekoliko nedelja kasnije da

lupaju američki šrapneli kao blagoslov bratstva po šlemovima kolona u pokretu. Bila bi obaveza jedne odgovorne državne vlade da sada, pošto je nemački radnik ponovo našao put ka svom nacionalnom biću, nemilosrdno iskoreni huškače protiv istog tog nacionalnog bića. Kada su na frontu padali oni najbolji, onda se mogla kod kuće bar uništiti ta gamad. Umesto toga, međutim, njegovo Veličanstvo, sam car, pružio je starim zločincima ruku, i time

dao podmuklim, mučkim ubicama nacije pošteđu i mogućnost unutrašnje konsolidacije. Sada je, dakle, mogla zmija ponovo dalje da dejstvuje, opreznije nego ranije, ali utoliko opasnije. Dok su poštenjakovići sanjali o nekom političkom primirju, krivokletni zločinci su organizovali revoluciju. To što su se sada odlučili za ovu užasnu polovičnost, intimno me je činilo sve nezadovoljnijim, a da bi kraj svega toga mogao biti tako užasan, nisam ni ja onda još smatrao mogućim. Ali šta je sad trebalo učiniti? Vođe celoga pokreta smesta staviti iza brave, pokrenuti proces i skinuti ih sa vrata nacije! Trebalo je bezobzirno uložiti celokupna vojna sredstva moći za iskorenjivanje ove kuge. Partije je trebalo raspustiti, Rajhstag, ako je potrebno, sa bajonetima naterati na razum, ili, najbolje, smesta ga ukinuti. Tako, kao što republika može danas da raspusti partije, tako je trebalo onda, sa više razloga, da se primene ova sredstva. Zar nije sad bilo u pitanju biti ili ne biti celog jednog naroda! Ali, naravno, onda je iskrslo i jedno pitanje: mogu li se duhovne ideje uopšte iskorenjivati mačem? Može li se primenom sirove sile suzbijati... jedan

"pogled" na svet? Ja sam sebi već u ono vreme više nego jednom postavljao ovo pitanje. Pri pomišljanju o analognim slučajevima, koji se mogu naći u istoriji, naročito na religioznoj osnovi, dolazio sam do sledećeg načelnog saznanja: Predstave i ideje, kao i pokreti sa određenom duhovnom osnovom, bila ona pogrešna, ili istinita, mogu se, počev od jednog izvesnog trenutka njihovog nastanka,

razbiti sa sredstvima sile tehničke vrste, samo
onda ako su ta telesna oružja istovremeno i sama
nosioi jednog novog zapaljivog mišljenja, jedne
ideje ili pogleda na svet. Sama primena sile ako nema
kao preduslov pogonsku snagu jedne osnovne
duhovne zamisli, nikada ne može da dovede do
uništenja neke ideje i njenog širenja, čak ni u formi
potpunog iskorenjivanja i njenog poslednjeg nosioca,
pa i razaranja poslednjeg predanja o tome. To ipak,
većinom znači isključenje takvog državnog tela iz kruga
političke vlastodržačke moći često na beskonačno
vreme, ponekad i zauvek, jer, takva krvava žrtva
pogađa, naravno, i shodno iskustvu, najbolji deo
narodnog bića, pošto, naime, svako proganjanje, koje
se odigrava bez nekakve duhovne pretpostavke,
izgleda moralno neopravdano i upravo onda
podstrekava najdragoceniji sastav jednog
naroda na protest, koji se, međutim, iskazuje u odbijanju
duhovnog sadržaja tog "nepravedno"
proganjanog pokreta. Ovo se događa onda kod mnogih
jednostavno iz osećaja opozicije protiv pokušaja da se
jedna ideja dotuče brutalnom silom. Ali time raste
broj unutrašnjih pristalica u istoj meri u kojoj je i
proganjanje sve veće. Stoga će moći da bude sprovedeno
potpuno uništenje nove doktrine samo putem tako
velikog i rastućeg iskorenjivanja, da time najzad
dotičnom narodu, ili i državi bude oduzeta sva
uistinu dragocena krv. Ali, to će se osvetiti time što
će sad svakako doći do jednog tzv. "unutrašnjeg
čišćenja", samo na račun jedne opšte nemoći. Uvek će
takav tok i postupak već unapred

biti uzaludan, ako je ova doktrina, koju treba
suzbiti, već iskoračila iz izvesnog malog kruga.
Stoga je i ovde, kao i pri svakome rastu, prvo vreme
detinjstva još i najbliže mogućnosti da bude
izloženo uništenju, dok sa rastom godina raste i
otporna snaga, da bi tek kod približavanja starosne
slabosti ponovo uzmakla pred novom mladošću,
iako u drugoj formi i iz drugih razloga. Zaista skoro
svi pokušaji da se silom, bez duhovne osnove, iskoreni
jedna "nauka" (kao što je marksizam) i njeno
organizaciono dejstvo vode do neuspeha, pa čak
završavaju, ne retko, upravo u nečem suprotnom od
željenog, iz sledećeg razloga: Prvi i najvažniji
preduslov za takav način borbe, tj. oružjem gole sile,
jeste i ostaje upornost! To znači da samo u trajno
ravnomernoj primeni metode za suzbijanje jedne
doktrine leži mogućnost uspeha ove namere. Ali, čim
se i ovde kolebljiva sila bude smanjivala sa
popuštanjem, ne samo da će se doktrina, koju treba
potisnuti, uvek ponovo oporaviti, nego će ona čak biti
u situaciji da iz svakog progona izvuče nove vrednosti,
time što će, po isteku takvog talasa pritiska,
pokrenuti ogorčenje zbog pretrpljene patnje i
staroj "nauci" privesti nove pristalice, a već postojeće,
će sa većim prkosom i dubljom mržnjom nego pre
toga privezati za sebe, pa i one, već otcepljene
otpadnike, pokušati ponovo po
otklanjanju opasnosti, da vrati starom načinu
mišljenja. Samo u trajno ravnomernoj primeni sile leži
najznačajniji prvi preduslov za uspeh. A ta upornost
je uvek samo rezultat jednog određenog

duhovnog uverenja. Svaka sila koja ne izrasta iz čvrste duhovne osnove biće kolebljiva i nesigurna. Njoj nedostaje stabilnost, koja može da se temelji samo na jednom istrajnom i upornom pogledu na svet. Ona je izvor odgovarajuće energije i brutalne odlučnosti pojedinca, ali sledstveno tome, upravo podvrgnuta promeni ličnosti i njenoj prirodi i jačini. Ali, uz ovo ide još i nešto drugo: Svaki pogled na svet, bio on više religiozne ili političke prirode, ponekad je ovde suviše teško ustanoviti granicu, manje se bori za negativno uništenje protivničkog sveta ideja, nego, naprotiv, za pozitivno sprovođenje sopstvenog. A, time je njegova borba manje odbrana, a više napad. On je, pri tome, već u određivanju cilja u prednosti, pošto, dakako, taj cilj predstavlja pobeđu sopstvene ideje, dok je obratno, zaista, teško odrediti, kada se negativni cilj uništenja jedne neprijateljske doktrine može smatrati dostignutim i osiguranim. Već stoga će napad ovog pogleda na svet biti sproveden planskije, ali i snažnije, nego njegova odbrana; kao što uopšte i ovde odluka priliči napadu, a ne odbrani. Borba protiv jedne duhovne snage sredstvima sile je samo dotle odbrana dok mač ne nastupi sam kao nosilac, navestilac i širilac jedne nove duhovne nauke. Može se, dakle, sažeto, konstatovati sledeće: svaki pokušaj da se jedan pogled na svet suzbije sredstvima sile, propada na kraju, dok god borba ne poprimi oblik ofanzive za jedno novo duhovno opredeljenje. Samo u međusobnoj borbi dva pogleda na svet, može oružje brutalne

sile, primenjeno uporno i bezobzirno, da dovede do odluke za onu stranu za koju se ono bori. Ali, na tome se do sada još uvek razbijala borba protiv marksizma. To je bio razlog zašto je i Bizmarkov zakon o socijalistima konačno, uprkos svemu, zatajio i morao da zataji. Nedostajala je platforma novog pogleda na svet, za čiji je uspon mogla da se bije bitka. Jer, da je trabunjanje o tzv. "državnom autoritetu" ili "miru i redu" moglo predstavljati podesnu osnovu za duhovno podsticanje borbe na život i smrt, u to su mogli poverovati samo "mudri" viši ministrijalni beamteri. Međutim, pošto je nedostajala neka zaista duhovna noseća snaga ove borbe, morao je Bizmark i sprovođenje svog zakona o socijalistima da poveri proceni i htenju onih institucija koje su već same bile izrod marksističkog načina mišljenja. Time što je gvozdeni kancelar sudbinu svog rata sa marksistima prepustio dobroj volji građanske demokratije, postavio je kozu da čuva kupus. Sve je to, međutim, bilo samo nužna posledica nedostatka načelnog novog pogleda na svet sa silovitom voljom za osvajanjem, koji bi se suprotstavio marksizmu. Tako je rezultat Bizmarkove borbe bilo samo jedno teško razočaranje. Ali, da li su odnosi za vreme svetskog rata, ili na njegovom početku bili možda drugačiji? Na žalost nisu. Što sam se onda više bavio mišlju jedne nužne promene stava državnih vlada prema socijaldemokratiji, kao trenutnog otelotvorenja marksizma, tim više sam spoznao nedostatak neke upotrebljive nadoknade za ovu

nauku. Pa šta bi trebalo masama dati, ako bi bila, pretpostavimo, srušena socijal-demokratija?! Ni jedan pokret nije postojao od koga bi se moglo očekivati da bi mu pošlo za rukom da velike mase radnika sada više, ili manje bez vođstva i prepuštene sebi, općini i uvuče u svoje redove. Besmisleno je, i više nego glupo misliti da će neki internacionalni fanatik koji je istupio iz klasne partije, sada momentalno ući u jednu građansku partiju, dakle, u jednu novu klasnu organizaciju. Jer, ma koliko to bilo neprijatno različitim organizacijama,

ipak se ne može poreći da građanskim političarima klasno raslojavanje u vrlo velikoj meri izgleda kao mesto samo po sebi razumljivo, sve dotle dok god ne počne politički da se iskazuje kao nešto za njih nepovoljno. Poricanje ove činjenice dokazuje

drskost, ali i glupost lažovčina. Uopšte se treba čuvati da se široke mase smatraju glupljim nego što jesu. U političkim stvarima često osećanje odlučuje, tačnije nego razum. Ali mišljenje da glupo internacionalno opredeljenje već dovoljno govori u prilog tome da mase nemaju tačno osećanje, može smesta da se najtemeljnije opovrgne jednostavnim dokazivanjem na to da pacifistička demokratija nije manje u zabludi, a da njeni nosioci potiču gotovo isključivo iz građanskog lagersa. Dok god još milioni građana svakog jutra smerno obožavaju svoju jevrejsku demokratsku štampu ne pristaje baš lepo gospodi da prave viceve na račun gluposti "drugova", koji na kraju samo gutaju isto đubre, iako u

drugom pakovanju. U oba slučaja fabrikant je jedan te isti - Jevrejin !!! Dakle, treba se veoma strogo čuvati od osporavanja onih stvari koje su, eto, sada ovde i važeće. Činjenica da se kod klasnog pitanja ni u kom slučaju ne radisamo o idejnim problemima, kao što se, naročito pre izbora, uvek rado podmeće, iako to ne može da se probije. Staleška uobraženost jednog velikog dela našeg naroda je, isto tako kao i omalovažavanje manuelnog radnika, pojava koja ne potiče iz fantazije nekog mesečara. Ali se sasvim, nezavisno od toga, otkriva slaba misaona sposobnost naše tzv. inteligencije, kada se upravo u tim krugovima ne shvata da jedno stanje, koje nije moglo da suzbije narastanje kuge kakav je marksizam, tek sada, međutim, neće više biti u situaciji da povrati izgubljeno. "Građanske" partije, kao što one same sebe nazivaju, nikada više neće biti u stanju da privuku u svoj lager "proleterske" mase, pošto se ovde međusobno suprotstavljaju dva sveta, delom prirodno, delom veštački odvojena, čije ponašanje jednih prema drugima može da bude samo borba. Ovde će, međutim, pobediti mlađi – a to bi bio marksizam.

Zaista je borba protiv socijaldemokratije bila zamisliva godine 1914. samo moglo se sumnjati dokle bi se to stanje održalo, kad nedostaje svaka praktična zamena. Ovde je postojala jedna velika praznina. Ovo mišljenje sam zastupao već davno pre rata i nisam se stoga ni mogao odlučiti da stupim u jednu od postojećih partija. Tokom zbivanja u

svetskom ratu, u meni se učvrstilo to mišljenje zbog vidljive nemogućnosti da bezobzirno povedem borbu protiv socijaldemokratije, jednog pokreta koji je baš morao biti nešto više nego "parlamentarna" partija. O tome sam otvoreno govorio pred svojim bliskim drugovima. Uostalom, sad su mi padale prvi put na um misli da se kasnije ipak jednom još i politički aktiviram. Upravo to je bio povod što sam sad češće uveravao manji krug svojih prijatelja da ću posle rata, pored svog poziva, hteti da delujem i kao govornik, agitator. Mislim da sam to onda veoma ozbiljno shvatao.

RATNA PROPAGANDA

Pri mom pažljivom praćenju svih političkih zbivanja, uvek me je delatnost propagande izuzetno interesovala. U njoj sam video instrument, kojim su upravo s pravom majstorskom veštinom vladale socijalističko marksističke organizacije i umele da ga primene. Naučio sam tada već rano da shvatim da tačno primenjivanje propagande predstavlja stvarnu umetnost, koja je građanskim partijama bila i ostala gotovo sasvim nepoznata. Samo hrišćansko-socijalni pokret, naročito u vreme Luegera, mogao je koristeći taj instrument da postigne izvesnu

virtuoznost i zahvaljujući tome imao je veoma mnogo uspeha.

Do kakvih ogromnih rezultata je, međutim, dovela tačno primenjena propaganda, moglo se tek za vreme rata uvideti. Nažalost, i ovde se, opet, sve moglo studirati samo na suprotnoj strani, jer je delatnost na našoj strani ostala u ovom pogledu više nego skromna. Samo, upravo taj tako potpuni propust u celokupnom razjašnjavanju situacije na nemačkoj strani koji je naročito svakom vojniku jako morao da pada u oči, dao mi je povoda da se sad još mnogo upornije pozabavim pitanjima propagande. Vremena za razmišljanje bilo je pri tom često viš nego dovoljno, ali praktičnu nastavu pružao nam je neprijatelj, samo nažalost isuviše dobro. Jer, ono što je kod nas ovde bilo zapušteno, nadoknađivao je protivnik sa nečuvenom spretnošću i zaista genijalnom sračunatošću. Od te neprijateljske ratne propagande i ja sam takođe beskrajno mnogo naučio. Doduše pored onih koji su ponajpre morali ovo neprijateljsko delovanje da uzmu sebi kao pouku, prolazilo je vreme bez ikakvog traga, činilo im se s jedne strane da su suviše mudri da bi od drugih prihvatili podučavanje, a s druge strane nedostajala je za to poštena volja. Da li je kod nas uopšte postojala neka propaganda? Nažalost, na ovo mogu da odgovorim samo sa "ne"! Sve što je u ovom pravcu zaista preduzeto, bilo je toliko nedovoljno i pogrešno od samog početka, da to u najmanju ruku nije koristilo, a ponekad je upravo nanosilo štete.

Po formi nedovoljna, u biti psihološki pogrešna, to bi bio rezultat jednog ozbiljnog ispitivanja nemačke ratne propagande. Već u vezi s prvim pitanjem, izgleda, da nisu bili sasvim načisto, naime: da li je propaganda sredstvo, ili cilj? Ona je sredstvo i mora prema tome da bude ocenjena sa stanovišta svrhe. NJena forma, stoga mora da se svrsishodno prilagodi podržavanju cilja kome ona služi. Takođe je jasno da značaj cilja može da bude različit sa stanovišta opšte potrebe, i da se time i unutrašnja vrednost propaganderazično određuje. A cilj za koji se u toku rata borilo bio je najuzvišeniji i najsilniji koji čovek uopšte može zamisliti – to je bila sloboda i nezavisnost našeg naroda, sigurnost i ishrana za budućnost i čast nacije, nešto, što uprkos suprotnim mišljenjima danas, ipak postoji, ili bolje rečeno, treba da postoji, pošto upravo narodi bez časti obično ranije, ili kasnije izgube slobodu i nezavisnost, što opet odgovara samo jednoj višoj pravdi, pošto nečasne barabske i hohštaplerske generacije i ne zaslužuju slobodu. Ali ko želi da bude kukavički rob, ne sme i ne može da ima nikakvu čast pošto bi ona inače podlegla najkraćem vremenu opštem preziru.

Nemački narod borio se za ljudsku egzistenciju, i tu borbu podržati bila bi svrha ratne propagande, a cilj je morao biti da mu se pomogne u pobeđi. Ali, ako se narodi na ovoj planeti bore za svoju egzistenciju pa se prema tome suočavaju sa pravim

svojim sudbonosnim pitanjem biti ili ne biti, padaju sva razmatranja o humanosti, ili etici u ništavilo, jer sve ove predstave ne lebde u eteru nego potiču iz fantazije čoveka i vezane su za njega. NJegov odlazak sa ovoga sveta ponovo pretvara ove pojmove u ništavilo, jer priroda ih ne poznaje. Oni su svojstveni i među ljudima samo malom broju naroda, ili bolje rečeno, malom broju rasa, i to u onoj meri u kojoj oni proizilaze iz samog osećaja tih naroda i rasa. Humanost i etika bi čak u humano nastanjenom svetu propali onako kao što bi se izgubile rase, koje su tvorci i nosioci tih pojmova. Ali, pri tom imaju svi ovi pojmovi, u borbi jednog naroda za svoj život i opstanak na ovom svetu, samo podređen značaj, pa čak i potpuno nestaju kao određujući činilac za oblike borbe jednog naroda koji se nalazi u borbi. Ali to je uvek jedino vidljivi ishod. Što se tiče pitanja humanosti, već se i Moltke o tome izjasnio, naime, da se ona u ratu sastoji samo u kratkoći postupka, dakle, da njoj najviše odgovara najoštrij način borbe. Ali, kad se pokuša da se u tim stvarima nastupi trabunjanjem o etici itd. onda se na ovo može zaista dati samo jedan odgovor – sudbinska pitanja značajna za egzistencijalnu borbu jednog naroda poništavaju i svaku obavezu prema lepoti. Najmanje lepo što može da postoji u ljudskom životu jeste i ostaje jaram ropstva!

Ili zar možda ova dekadencija iz Švabinga oseća današnju sudbinu nemačke nacije kao "estetsku"? Sa

Jevrejima kao modernim pronalazačima ovog kulturnog parfema nije zaista potrebno uopšte o tome raspravljati. Ceo njihov život je otelotvoreni protest protiv estetike slike i prilike gospodnje. Ali, ako se tako jednom izbace iz borbe ova gledišta o humanosti i lepoti, onda ona ne mogu naći primenu kao merilo za propagandu. Propaganda je u ratu bila sredstvo za ostvarenje cilja, a ovaj je opet bio borba za život nemačkog naroda i tako je propaganda mogla da bude razmatrana samo sa ovih važećih načela. Najsvirepija oružja bila su onda humana ako su uslovljavala bržu pobjedu, a lepe su bile samo one metode koje su pomagale da se naciji osigura dostojanstvo slobode. To je bio jedino mogući stav u jednoj takvoj borbi na život i smrt, stav po pitanju ratne propagande. Da je o tome na tzv. merodavnim mestimabilo već razjašnjeno to pitanje, onda nikada ne bi nastala ona nesigurnost u formi i primeni ovog oružja, jer i ovo je samo jedno oružje, iako zaista stravično u ruci znalca.

Drugo pitanje od upravo odlučujućeg značaja, bilo je sledeće – kome treba da se obraća propaganda? Naučnoj inteligenciji, ili manje obrazovanoj masi? Ona treba uvek da se obraća samo masama! Za inteligenciju, ili ono što se danas na žalost često tako naziva, ne postoji propaganda, nego naučno poučavanje. Propaganda je, međutim, isto toliko mala nauka po svome sadržaju, kao recimo, što je plakat sam po sebi umetnost u svom prikazivanju. Umetnost plakata je u sposobnosti crtača da formom

i bojom skrene pažnju masa. Plakat za umetničku izložbu ima samo da ukaže na umetnost izloženih dela, što više mu to uspe, tim je onda veća umetnost samog plakata. Plakat treba dalje da masi prenese predstavu o značenju izložbe, ali ni u kom slučaju da bude naknada za umetnost, koja se ovde predstavlja. Stoga ko želi da se bavi samom umetnošću, mora da studira i više nego što je plakat. Za njega čak nije ni u kom slučaju dovoljna ni prosta "šetnja" kroz izložbu. Od njega se sme očekivati da se u temeljnom posmatranju udubi u pojedina dela, a onda polako formira pravedan sud. Slično je i sa odnosima kod onoga što mi danas označavamo rečju "propaganda".

Zadatak propagande ne leži u naučnom obrazovanju pojedinca, nego u ukazivanju masama na određene činjenice, događaje, nužnosti i tsl. čije značenje tek time treba da se pomeri u vidno polje mase. Umetnost je sad isključivo u tome da se to učini na što je moguće perfektniji način, da se stvori opšte uverenje o stvarnosti jedne činjenice, nužnosti jednog događaja, ispravnosti nečega što je neophodno itd. Ali, pošto ona nije i ne može da bude nužnost sama po sebi, pošto je, eto, njen zadatak tačno kao kod plakata u tome da se masi skrene pažnja, a nije u tome da podučava i bez toga naučno iskuse, ili one koji teže obrazovanju i razumevanju, onda mora i njeno dejstvo sve više da se usmerava na osećaj (emociju), a samo vrlo uslovno na tzv. razum.

Svaka propaganda mora da bude narodska, a njen duhovni nivo da bude podešen prema sposobnosti primanja i najograničenijeg pojedinca među onima prema kojima ona namerava da se usmeri. Time će njen čisto duhovni nivo morati biti utoliko niže spušten, što je veća masa ljudi koja njome treba da bude obuhvaćena. Ali, ako se radi, kao kod ratne propagande, za istrajavanje u ratu, o tome da se ceo jedan narod obuhvati u njen delokrug, onda oprez u izbegavanju isuviše visokih duhovnih pretpostavki nikada ne može biti dovoljno veliki. Što je skromniji njen naučni balast i što više ona uzima uobzir isključivo osećanje mase, time je i probojniji njen uspeh. A on je najbolji dokaz za ispravnost, ili neispravnost jedne propagande, a ne uspelo zadovoljenje nekoliko naučnika, ili estetskih junosa. Upravo u tome leži umetnost propagande da ona shvatajući osećajni svet predstava velikih masa, nalazi u psihološki tačnoj formi put do zainteresovanosti, i dalje do srca širokih masa. Da ovo ne mogu da shvate naši mudrijaši, dokazuje samo koliko su lenji duhom, ili uobraženi. Shvati li se, međutim, neophodnost da se veština vrbovanja kod propagande usmeri na nivo širokih masa, onda iz toga dalje već proizilazi sledeći nauk: pogrešno je ako hoće da se propagandi da mnogostranost neke naučne nastave. Sposobnost prijema širokih narodnih masa je vrlo ograničena, razumevanje malo, ali zato je velika njena zaboravnost. Iz ovih činjenica gledano, mora svaka propaganda, koja želi da ima puno dejstvo, da se

ograniči na samo vrlo malo tačaka i da ih udarnim rečima, šlagvortima, toliko dugo koristi, da sigurno i poslednji slušajući takvu reč ne bude u stanju da sebi predstavi ono željeno. Čim se žrtvuje taj princip u želji da se postane mnogostran, dejstvo će se raspršiti, pošto masa niti može da svari ponuđenu materiju, niti da je zadrži. Ali, time se rezultat opet slabi i najzad poništava.

Ukoliko ona pak ima da bude obuhvatnija u svom prikazivanju utoliko psihološki ispravnije mora biti postavljanje njene taktike. Bilo je, na primer, iz osnova pogrešno, praviti protivnika smešnim, kao što je to, pre svega, austrijska i nemačka propaganda putem humorističkih listova. Veoma pogrešno stoga, jer stvarni susret sa protivničkim vojnikom je smesta morao da stvori jedno sasvim drugo uverenje, nešto što se onda na najstrašniji način svelo, jer, sad se osećao nemački vojnik zbunjen pod neposrednim utiskom protivnikovog otpora, prevaren od mahera koji su ga navodno "prosvećivali", a na mesto jačanja njegove borbene volje, ili samo čvrstine, nastupalo je ono suprotno. Vojnik je tad klonuo duhom! Nasuprot ovome je ratna propaganda Engleza i Amerikanaca psihološki bila mnogo ispravnija. Time što su oni sopstvenom narodu Nemca predstavljali, kao varvarina i Huna, pripremali su već pojedinačnog vojnika na strahote rata i tako mu pomagali da se sačuva od razočarenja. Najuzasnije oružje koje se protiv njega moglo primeniti, izgledalo mu je sada više kao potvrda

njegovih već dobijenih saznanja, i isto tako mu jačalo uverenje u ispravnost tvrdjenja njegove vlade, kao što je to oružje, s druge strane, povećavalo bes i mržnju protiv podlog neprijatelja. Jer, stravično dejstvo oružja koje je na sebi upoznao, od strane protivnika, izgledalo mu je postepeno kao dokaz njemu već poznate "hunske" brutalnosti varvarskog neprijatelja, a da ni jedan jedini časak nije pomišljao da je njegovo oružje, možda, pa čak i verovatno, još užasnije moglo da deluje. Tako se engleski vojnik pre svega nije mogao osećati još kod kuće neistinito obavešten, što je, na žalost kod nemačkog tako često bio slučaj, pa je on, najzad, uopšte sve što je dolazilo sa ove strane, odbijao kao "prevaru" ili "mučku".

Sve su ovo bile posledice toga što se verovalo da se može i najobičniji magarac prekomandovati za propagandu, ili čak inače neki "pametna" čovek, umesto da se shvati da su za ovo još jedva dovoljno dobri upravo najgenijalniji poznavaoči duše. Tako je nemačka ratna propaganda pružala i nenadmašan poučni i nastavno-školski primer kako takvo "prosvećivanje" može da ima upravo obratno dejstvo, usled potpunog nedostajanja svakog psihološki ispravnog razmišljanja. Od protivnika, međutim, bilo je beskrajno mnogo toga što se moglo naučiti za onoga koji je sa otvorenim očima i neokoštanim osećanjem u sebi četiri i po godine prerađivao bujicu neprijateljske propagande, koja je nadirala u talasima. Ipak, najpogrešnije je shvaćena ona

najvažnija pretpostavka svake propagandističke delatnosti uopšte, naime, načelno i subjektivno jednostrani stav te delatnosti po svakom pitanju koje obrađuje. U ovoj oblasti se na neki način grešilo i to odmah na početku rata, odozgo sve do dole, tako da se s pravom može sumnjati da li se toliko besmislice zaista može pripisati samo čistoj gluposti. Šta bi se, na primer, reklo o jednom plakatu koji treba da hvali neki novi sapun, a pri tom isto tako hvali kao "dobre" i druge sapune? Na to bi se samo moglo odmahnuti glavom. Upravo tačno tako stoji stvar i sa političkom reklamom. Zadatak propagande, na primer, nije odmeravanje različitih prava, nego, isključivo naglašavanje jednoga koje ona upravo zastupa. Ona ne treba objektivno da ispituje istinu, ukoliko je ona i za drugu stranu povoljna, da bi je onda prikazala masi sa doktrinarnom iskrenošću, već treba neprestano da služi sopstvenoj istini! Bilo je iz osnova pogrešno da se krivica zbog rata razmatra sa stanovišta da ne može isključivo Nemačka da se učini odgovornom za izbijanje ove katastrofe, nego bi bilo ispravno da se ova krivica, bez ostatka stavi na teret protivniku, čak ako ovo zaista ne bi odgovaralo istinskom toku događaja, kao što je to stvarno bio slučaj. Međutim, šta je bila posledica ove polovičnosti? Široka masa jednog naroda ne sastoji se od diplomata, ili samo od profesora međunarodnog prava, pa čak ni od mnoštva pametnih pojedinaca koji su sposobni za donošenje suda, već isto tako i od običnih ljudi kolebljivih kao i

sklonih sumnji i nesigurnosti. Čim se sopstvenom propagandom jednom prizna, makar i zračak nekog prava i na drugoj strani, odmah se potkopava i temelj u sopstveno pravo. Masa nije u stanju sad da razlikuje gde se završava tuđe pravo, a gde počinje sopstveno. Ona u takvom slučaju postaje nesigurna i nepoverljiva, posebno onda, kada protivnik ne učini istu besmislicu, nego sa svoje strane, sve i svaku krivicu tovari na neprijatelja. Šta je onda razumljivije nego da najzad sopstveni narod čak više veruje i neprijateljskoj propagandi, koja nastupa mnogo konzistentnije, jedinstvenije, nego sopstvenoj? A još k tome kod jednog naroda koji je i inače toliko opterećen glupom objektivnošću kao što je to nemački! Jer, kod njega će se svako potruditi da se, zaboga, neprijatelju ne čini nepravda, čak i uz opasnost najtežeg opterećenja, pa i uništenja sopstvenog naroda i države. Da se ovo, naravno, na merodavnim mestima, tako ne tumači, uopšte ne dolazi do svesti masa. Narod je u svojoj ogromnoj većini tako defanzivno nastrojen i postavljen, da njegovo mišljenje i postupanje manje određuje trezveno razmatranje, a više emotivno osećanje. Ali, ovo osećanje nije komplikovano, nego vrlo jednostavno i celovito. Ovde nema mnogo diferenciranja, već pozitiv ili negativ, ljubav ili mržnja, pravo ili nepravdo, istina ili laž, a nikad pola ovako i pola onako, ili delimično itd. Sve ovo je naročito engleska propaganda na zaista genijalan način razumela i uzela u obzir. Tamo stvarno nije bilo polovičnosti koje bi, recimo,

mogle da podstaknu na sumnje. Znak za briljantno poznavanje primitivnosti osećanja širokih narodnih masa odražavao se u huškačkoj propagandi prilagođenoj situaciji, propagandi koja je isto tako bezobzirnim kao i genijalnim načinom osiguravala preduslove za moralno istrajavanje na frontu, čak i kod najvećih stvarnih poraza kao i dalje u isto tako upornom isticanju nemačkog neprijatelja kao jedinog krivca za izbijanje rata - to je laž koja je samo svojom bezuslovnom, drskom, jednostranom tvrdoglavošću kojom je bila izlagana, vodila računa o osećajnom, uvek ekstremnom, stavu velikog broja naroda i stoga se u nju i verovalo. Koliko je ova vrsta propagande bila efikasna pokazuje najudarnije činjenica da ona posle četiri godine ne samo da nije protivnika strogo držala u šahu, nego je čak počela da nagriza i naš sopstveni narod. Da našoj propagandiovaj uspeh nije bio dosuđen nikoga zaista nije moglo začuditi. Ona je nosila klicu neefikasnosti već u svojoj unutarnjoj dvoznačnosti. Najzad je već i usled njenog sadržaja bilo malo verovatno da bi ona kod masa mogla pobuditi neophodni utisak. Samo su se naši slobodoumni "državnici" nadali da bi bilo moguće sa ovim bljutavim pacifističkim splećinama dovesti ljude u zanos da umru za otadžbinu. Tako je ovaj bedni produkt bio nesvršishodan, pa čak i štetan. Ali, sva genijalnost propagandne parade neće voditi nikakvom uspehu, ako se uvek iznova, veoma odlučno, ne uzme u obzir jedan fundamentalan princip. Propaganda treba da se ograniči na malo

pojmovi i da to uvek ponavlja! Upornost je ovde, kao i kod tako mnogo stvari na ovom svetu prva i najvažnija pretpostavka za uspeh. Upravo u oblasti propagande ne sme se nikad dozvoliti da nas vode estete ili blazirani tipovi, ovi prvi, zbog toga ne, jer će inače sadržaj po formi i izrazu za kratko vreme, umesto da se, prilagodi masi, imati samo privlačnu snagu za literarne čajanke; od drugih, međutim, se treba veoma brižno čuvati zbog toga što njihov manjak sopstvenog svežeg osećanja traži uvek nove nadražaje. Tim ljudima će za kratko vreme sve postati dosadno, oni žele promenu i nikad neće umeti da se prenesu u potrebe svoje još ne tako prevejane okoline, ili da je čak shvate. Oni su uvek prvi kritičari propagande, ili bolje rečeno, njenog sadržaja koji uvek izgleda suviše starinski, suviše otrcan, a onda opet suviše preživeo itd. Oni hoće uvek novo, traže promenu i postaju time pravi smrtni neprijatelji svakog delotvornog političkog pridobijanja masa. Jer čim organizacija i sadržaj jedne propagande počnu da se upravljaju prema svojim potrebama, gube svaku homogenost i umesto toga, razvejavaju se potpuno. Propaganda, ipak, nije zbog toga tu, da nekim blaziranim gospodićima neprestano stvara interesantne promene, već da ubeđuje, i to da ubeđuje mase! Ali, masi je potrebno u njenoj tromosti uvek određeno vreme, pre nego što bude spremna da primi jednu stvar k znanju, i ona će samo hiljadostrukom ponavljanju najjednostavnijih pojmova najzad da pokloni svoje pamćenje. Nijedna promena nikada ne

sme da izmeni sadržaj onoga što se propagandom donosi, već mora stalno do kraja govoriti isto. Tako mora, svakako, šlagvort da bude osvetljen sa raznih strana, a kraj svakog razmatranja treba uvek iznova da se nalazi u samom šlagvortu. Samo tako može i delovaće propaganda jedinstveno i celovito. Samo ta velika linija, koja nikada ne sme da bude napuštena, uticaće da, kod stalno istovetnog konsekventnog naglašavanja, sazri konačni uspeh. A onda će se sa čuđenjem moći konstatovati do kakvih ogromnih, jedva razumljivih, rezultata vodi takva jedna upornost. I svaka reklama, pa bila ona u oblasti trgovine ili politike, postiže uspeh trajnom i ravnomernom jedinstvenošću njene primene. I ovde je primer neprijateljske ratne propagande bio uzoran – ograničena na nekoliko stanovišta, isključivo sračunata na mase, vođena sa neumornom upornošću. Za vreme celog rata upotrebljavane su osnovne misli i forme izlaganja, jednom spoznate kao ispravne, a nikad nisu ni bile preduzete najmanje promene. Ona je na početku izgledala luda po drskosti svojih tvrdjenja, kasnije postajala neprijatna, najzad i na kraju uverljiva.

Posle četiri i po godine izbila je u Nemačkoj revolucija, čije su parole poticale upravo od neprijateljske tajne propagande. Ali, u Engleskoj se shvatalo još nešto, da, naime, kod ovog duhovnog oruđa uspeh zavisi samo od količine primene, a taj uspeh obično pokriva sve troškove. Propaganda je tamo delovala kao oružje prvoga ranga, dok je ona

kod nas predstavljala samo poslednje прибежиште političara bez zaposlenja i mestašce za zabušante. I njen je uspeh, dabome, bio, sve u svemu uzev, ravan nuli.

REVOLUCIJA

Sa godinom 1915. započela je kod nas neprijateljska propaganda, a od 1916. postajala je sve intenzivnija, da bi se konačno na početku godine 1918. pretvorila bukvalno u pravu poplavu. Sad su se već mogla na svakom koraku spoznati dejstva ovog lova na duše. Armija je postepeno učila da misli onako kako je to hteo neprijatelj. Nemačko protivdejstvo, međutim zatajilo je potpuno. Armija je imala u svom ondašnjem duhovnom i voljnom vođstvu svakako nameru i odlučnost da prihvati i na ovom polju borbu, samo njoj je nedostajao instrument koji je za ovo bio potreban. I psihološki je bilo pogrešno da same trupe preuzmu ovo objašnjavanje propagande. Ona je morala, ako je trebalo da bude efikasna, da dolazi iz zavičaja. Samo onda moglo se računati na uspeh kod ljudi koji su, naravno, za taj zavičaj već skoro četiri godine izvršavali besmrtna dela junaštva i podnosili odricanja.

Samo šta je dolazilo iz zavičaja? Da li je rat propust bio, glupost, ili zločin?

Krajem leta 1918. posle povlačenja sa južne obale Marne, ponašala se pre svega nemačka štampa već tako bedno nespretno, čak zločinački glupo, da se meni sa svakodneвно rastućim besom javljalo pitanje: pa zar zaista baš nikoga nema ovde ko će stati jednom na kraj ovom duhovnom upropašćavanju herojstva armije? Šta se događalo u Francuskoj, kada smo godine 1914. u neviđenom pobedničkom jurišu, grunuli u tu zemlju? Šta je činila Italija u danima sloma svog fronta na reci Lzonco? A šta opet Francuska u proleće 1918. godine, kada je izgledalo da će napad nemačkih divizija potpuno uzdrmati položaje, i kada su dalekodosežne cevi, teških, dalekometnih baterija počele već da kucaju na vrata Pariza? Kako je, tamo, onim pukovima koji su se u hitnji povlačili šibana u lice usključala nacionalna strast! Kako su samo radili tada propaganda i genijalno uticanje na mase da bi ulili veru u konačnu pobeđu u srca slomljenih frontova!

A šta se u međuvremenu događalo kod nas? Ništa, ili čak još gore nego ništa! Tada su me često obuzimali bes i ogorčenje, kada bih dobio na čitanje najnovije novine, i kada sam u njima video kako se tu vrši masovno psihološko ubijanje. Češće no jednom mučila me je pomisao, da bih ja, da me je providenje postavilo na mesto ovih nesposobnih, ili zločinačkih neznalica, ili mlakonja naše

propagandne službe, sasvim drukčije objavio rat sudbini. U tim mesecima osetih po prvi put celu zlu ćud sudbine koja me je na frontu i na jednom mestu držala, na kome me je slučajni potez svakog crnca mogao da upuca, dok sam ja na nekom drugom mestu mogao pružiti otadžbini druge usluge. Jer, da bi mi to svakako pošlo za rukom, bio sam još onda toliko smeo da u to verujem. Samo ja sam bio tada bezimen, jedan od osam miliona ! Zato je bilo i bolje da držim jezik za zubima i da, što je moguće bolje, vršim svoju dužnost na mestu na kome sam se našao.

U leto 1915. padoše nam u ruke prvi neprijateljski leci. NJihov sadržaj je gotovo uvek, iako sa nekim izmenama u načinu prikazivanja, bio isti, naime, da u Nemačkoj beda i siromaštvo postaju sve veći, da rat traje beskrajno, a izgledi da se on dobije, sve više iščezavaju, da i narod u otadžbini stoga čezne za mirom, samo "militarizam" kao i Kajzer to ne dozvoljavaju, ceo svet - kome je to vrlo dobro poznato - eto, ni ne vodi zato rat protiv nemačkog naroda, nego, šta više, isključivo protiv jedinog krivca, protiv Kajzera, borba se stoga, neće završiti dok ne bude uklonjen taj zli neprijatelj miroljubivog čovečanstva, slobodarske i demokratske nacije. Primiće govorili su posle završetka rata nemački narod u savez večnog svetskog mira, koji će biti osiguran od časa uništenja "pruskog militarizma". Za bolje ilustrovanje svega, tako iskazanog, su onda dosta često bila odštampavana i navodna "pisma iz zavičaja", čiji je sadržaj, izgleda, trebalo da

potvrdi ove navode. Uopšte uzev, uglavnom su se onda svi samo smejali ovim pokušajima. Leci su čitani, pa slani u pozadinu višim štabovima i najčešće opet zaboravljani, dok ne bi vetar ponovo odozgo bacio novi tovar u rovove, najčešće su, naime, to bili avioni koji su služili samo za dovoz ovih letaka. Kod ovog načina propagande moralo je ubrzo da padne u oči, da se, naime, u svakom sektoru fronta u kojem su se nalazili Bavarci, uvek sa izvanrednom doslednošću huškalo protiv Prusa, sa uveravanjem da nije samo, s jedne strane, Pruska kriva i odgovorna za ceo rat, nego da, s druge strane, posebno protiv Bavarske ne postoji čak ni najmanje neprijateljstvo, naravno, ni Bavarskoj se ne može pomoći dok je god u službi i sarađuje sa pruskim militarizmom, za koga ona, vadi kestenje iz vatre. Ova metoda uplivanja počela je stvarno već 1915. godine da postiže određene uspehe. Raspoloženje protiv Pruske raslo je među trupama sasvim vidljivo - a da se odozgo nadole nije čak ni jedan jedini put nešto preduzelo protiv toga. To je već bilo više nego jedna prosta greška iz nehata, koja će se, ranije ili kasnije, na najnesrećniji način morati osvetiti, i to ne "Prusima" nego celom nemačkom narodu, a u to spada, na kraju krajeva i sama Bavarska. U tom pravcu počela je neprijateljska propaganda da postiže bezuslovne uspehe još od godine 1916. Isto tako su već odavno pisma puna jadikovki direktno iz zavičaja vršila svoje dejstvo. Uopšte sada više nije bilo neophodno da ih protivnik još posebno, putem letaka itd. saopštava

frontu. Pa i protiv toga se ništa nije preduzimalo na našoj strani, osim nekoliko psihološki izuzetno glupih "opomena" s "vladine strane". Front je bio i dalje preplavljen tim otrovom koji su kod kuće nesmotreno fabrikovale ženturine, a da naravno nisu ni slutile da je ovo bilo sredstvo koje je kod protivnika do krajnosti jačalo pouzdanje u pobjedu, i time, dakle produžavalo i otežavalo patnje njihovih milih i dragih na borbenom frontu.

Besmislena pisma nemačkih žena koštala su, u vremenu koje je sledilo, života stotine hiljade vojnika. Tako su se već godine 1916. pokazale različite sumnjive pojave... LJudi na frontu su grdili i zabušavali – u mnogim stvarima su već bili nezadovoljni, a ponekad čak i s pravom ogorčeni. Dok su oni gladovali i trpeli, a pripadnici njihovih porodica kod kuće sedeli u bedi, s druge strane bilo je izobilja i rasipanja. Pa čak i na samom borbenom frontu nije u tom pogledu baš bilo sve u redu. Tako se već onda šušalo sasvim tiho, samo to su još uvek bile "interne" stvari. Isti čovek koji tek što je grdio i gundao, nekoliko minuta kasnije je, čuteći, vršio svoju dužnost kao da je to bilo samo po sebi razumljivo. Ista četa, koja tek što je malo pre toga bila nezadovoljna, grčevito se držala za komad rova koji je imala da brani kao da je sudbina Nemačke zavisila od tih stotina metara rupčaga u blatu. Još uvek je to bio front stare divne herojske armije! Razliku između njega i zavičaja doživio sam

u oštrom obrtu. Krajem septembra 1916. krenula je moja divizija u bitku na Somi. Ona je za nas bila prva od onih, od sad sledećih ogromnih materijalnih bitaka, i utisak se zaista veoma teško mogao opisati, to je bio više pakao nego rat. U vihoru bubnjarske paljbe, koja je trajala nedeljama, držao se nemački front postojano, ponekad samo malo bivao suzbijen, potom je ponovo napredovao, ali nikad nije uzmicao.

Sedmog oktobra 1916. bio sam ranjen. Srećno sam se povukao i trebalo je sa jednim transportom da krenem u Nemačku. Prošle su dve godine od kada nisam video zavičaj, jedno, pod takvim uslovima, gotovo beskrajno vreme. Skoro više nisam mogao sebi da predstavim kako izgledaju Nemci koji nisu u uniformi. Kada sam ležao u Hermisu, u sabirnoj bolnici za ranjenike, prosto sam uzdrhtao od zaprepašćenja, kada je iznenada jednog vojnika koji je ležao pored mene oslovio glas nemačke žene, bolničarke. Posle dve godine prvi put čuh taj zvuk ženskog glasa. Ali, što je onda bliže prilazio granici voz koji nas je trebalo da dovede u zavičaj, utoliko je uznemirenije bilo u duši svakog od nas. Sva ta mesta kroz koja smo mi dve godine pre toga putovali kao mladi vojnici promicala su sada pored nas: Brisel, Leven, Litih i najzad nam se učini da smo prepoznali prvu nemačku kuću po visokom zabatu i njenim lepim kopcima na prozorima. Otadžbina. U oktobru 1914. goreli smo prosto od burnog oduševljenja kada smo prešli

granicu, sada je vladala tišina i potresenost. Svaki je bio srećan da mu je sudbina još jednom dozvolila da gleda ono što je on svojim životom tako teško morao da brani; i svaki se skoro stideo da drugog pogleda u oči.

Gotovo na godišnjicu moga polaska na front dođoh u vojnu bolnicu u Belic kod Berlina. Kakva promena! Iz blata bitke na Somi u bele krevete tog predivnog zdanja! Prosto se čovek u početku nije usuđivao da onako ljudski legne u taj krevet. Tek polako se mogao ponovo navikavati na ovaj novi svet. Ali, na žalost, taj novi svet je bio i u drugom pogledu nov. Duh vojske na frontu izgleda da ovde već nije više bio dobrodošao gost. Nešto što je na frontu još bilo nepoznato, čuo sam ovde po prvi put: slavljenje sopstvenog kukavičluka. Jer, ono što se i napolju moglo čuti, tj. da se grdi i gundā, to ipak nikada nije bio poziv na povredu dužnosti

ili čak veličanje kukavica. Ne! Strašljivac je važio još uvek kao strašljivac i ništa drugo, a prezir kojim su ga obasipali, bio je opšti, kao i divljenje, koje se ukazivalo stvarnim herojima. Ali, ovde u vojnoj bolnici bilo je delimično već skoro obrnuto – najbestidniji podbunjivači vodili su glavnu reč i pokušavali svim sredstvima svoje jadne rečitosti da pojmove časnog vojnika prikažu kao smešne, a beskarakternost kukavice kao nešto primerno. Nekoliko bednih momaka davalo je ton. Jedan od njih se hvalio da je sam povredio nogu provlačeći se kroz bodljikavu žicu da bi tako dospeo u vojnu bolnicu.

On je izgleda sad uprkos ove smešne povrede već beskrajno dugo bio ovde, kao što je i uopšte samo prevarom dospeo u transport za Nemačku. A taj pakosni momak je već tako daleko

dogurao da sopstveni kukavičluk drsko prikaže kao izraz veće hrabrosti nego što je herojska smrt časnog vojnika. Mnogi su ga slušali ćutke, drugi su napuštali prostoriju gde je on govorio, a nekoliko njih se i saglašavalo sa njim. Meni se mučnina podigla sve do guše, ali podbunjivača su mirno trpeli u bolnici. Šta se moglo učiniti? Ko je i šta je on bio, moralo se u upravi tačno znati, i znalo se. Pa ipak, ništa se nije dogodilo.

Kada sam opet mogao normalno da hodam, dobio sam dozvolu da otputujem za Berlin. Beda je, očigledno, svugde bila strašna. Milionski grad je trpeo glad. Nezadovoljstvo beše veliko.

U različitim domovima koje su posećivali vojnici, bio je ton sličan onom u vojnoj bolnici. Imao se utisak kao da upravo namerno ovi momci posećuju takva mesta da bi svoja gledišta dalje širili. Još mnogo, mnogo gori

behu ipak odnosi u samom Minhenu! Kada sam posle ozdravljenja bio otpušten iz vojne bolnice i prekomandovan u rezervni bataljon, činilo mi se da više nemogu da prepoznam taj grad. Svuda ljutnja, zlovolja i grdnje kuda god odeš! A u samom rezervnom bataljonu raspoloženje je bilo ispod svake kritike. Ovde je još delovala silno nespretna metoda postupanja sa

frontovskim vojnicima od strane starih oficira instruktora koji još ni jednog jedinog časa nisu bili na frontu i već iz tog razloga su samo delimično mogli da uspostave pristojan odnos sa starim vojnicima. Ti vojnici posedovali su, eto, izvesne osobine koje su se mogle objasniti službom na frontu, ali su, međutim, rukovodiocima rezervnih delova trupe ostale potpuno neshvatljive, dok ih oficir koji je isto tako dolazio sa fronta bar znao sebi da objasni. Ovaj poslednji je naravno, sam po sebi sasvim drukčije i bio poštovan od ljudstva nego štabni komandant. Ali, nezavisno od svega toga, opšte raspoloženje je bilo mizerno, zabušavanje je već važno kao znak više mudrosti, verno istrajavanje međutim, kao pečat unutrašnje slabosti i ograničenosti.

Ovde u pozadini i daleko od borbi koje su se vodile čudio sam se množini "boraca" izabranog naroda (misli se na jevreje) i nisam mogao drukčije nego da ih upoređujem sa onim beznačajnim brojem njihovih predstavnika na frontu. Gotovo svaki od njih je bio neko piskaralo. Još gore su stvari stajale u privredi. Ovde je jevrejski narod stvarno postao "neophodan". Taj pauk počeo lagano da isisava narodu krv iz svih žila. Zaobilaznim putem preko ratnih društava pronađen je instrument da se postepeno upropasti nacionalna i slobodna privreda. Naglašavana je neophodnost jedne neograničene centralizacije. Tako se, stvarno već godine 1916. i 1917. raspala gotovo celokupna proizvodnja pod

kontrolom finansijskog jevrejstva. Ali, protiv koga se sada usmeravala mržnja naroda? U to vreme video sam sa užasom kako se približava zla kob, koja je morala da dovede do sloma, ako se u pravom času ne otkloni.

Dok je Jevrejin potkradio celu naciju i potčinio je svojoj vlasti, huškalo se protiv "Prusa". Baš kao i na frontu, tako se ni kod kuće protiv ove otrovne propagande nije odozgo preduzimalo baš ništa. Izgledalo je da se uopšte i ne sluti da slom Pruske još zadugo neće sa sobom doneti polet Bavorskoj, čak, naprotiv, svaki pad jednoga moraće sa sobom bez spasa povući u provaliju i drugoga. Ovakvo ponašanje me je beskrajno žalostilo. U tome sam mogao samo da vidim genijalni trik Jevrejina, koji je opštu pažnju sa sebe trebalo da skrene na druge. Dok se Bavarac i Pruska spore, on je obojici izmicao dasku egzistencije ispod nogu – dok se u Bavorskoj grdilo protiv Prusa, **organizovao je Jevrejin revoluciju** i istovremeno razbijao i Prusku i Bavarску. Nisam mogao da podnosim ovu prokletu zaševicu između nemačkih plemena i bejah radostan da ponovo dođem na front za koji sam se odmah po svom dolasku u Minhen ponovo javio. Početkom marta 1917. godine bio sam onda opet u svome puku. Krajem 1917. godine izgledalo je da je prevladana najniža tačka moralne poraženosti vojske. Cela armija crpla je posle ruskog sloma ponovo svežu snagu i svežu hrabrost. Uverenje da će se borba, sad ipak, završiti pobedom Nemačke

počelo je sve više da zahvata trupu. Moglo se ponovo čuti pevanje, a ptice zloslutnice postajahu sve ređe. Ponovo se verovalo u budućnost otadžbine. Naročito je predivno delovanje izazvao italijanski slom u jesen 1917. godine – zar se u ovoj pobedi ipak nije video dokaz za mogućnost da se i po strani od ruskog ratišta može da probije front. Divna vera prožimala je sada ponovo srca miliona i dopuštala da se sa olakšanim pouzdanjem hrli u susret proleću 1918-te. Protivnik je, međutim, bio očevidno deprimiran. Te zime bilo je nešto mirnije nego inače. Nastupilo je zatišje pred buru. Ipak, dok je front ponovo preduzimao poslednje pripreme za konačno okončanje večne borbe, a na zapadni front odlazili beskrajni transporti ljudi i materijala i dok su se obučavale za veliki napad, u Nemačkoj izbi najveći mogući mangupski štos celoga rata. Nemačka nije trebalo da pobeđi – u poslednjem trenutku, pošto je pobjeda već pretila da se zaleprša na nemačkim zastavama, poseglo se za jednim sredstvom, koje je izgledalo podesno da se jednim udarcem u klici uguši nemački napad s proleća, i da se pobjeda onemogući – organizovan je municijski štrajk. Ako on uspe, moraće nemački front da se skrši i ispuniće se želja lista "Forverc" da se ovog puta više ne zaleprša na nemačkim zastavama pobjeda. Front je morao usled nedostatka municije za nekoliko nedelja da bude probijen, ofanziva je time bila sprečena, i Antanta spašena. Internacionalni (jevrejski) kapital je, međutim, bio uspostavljen za gospodara Nemačke, a

unutrašnji cilj marksističke prevare naroda postignut. Razbijanje nacionalne privrede u cilju uspostavljanja vladavine internacionalnog (čitaj jevrejskog) kapitala – bio je to cilj, koji je takođe postignut zahvaljujući gluposti i lakovernosti jedne strane i beskrajnom kukavičluku druge. Doduše, sam taj municioni štrajk u odnosu na izgladnjavanje fronta, manjkom oružja nije imao poslednji očekivani uspeh, on je isuviše rano propao, a da bi nedostatak municije kao takav, kakav je bio plan, osudio vojsku na propast. Ali, koliko li je samo užasnija bila moralna šteta koja je time pričinjena! Prvo, za šta se još borila ta vojska, kada sama otadžbina više uopšte nije htela pobjedu? Za koga sve te ogromne žrtve i odricanja? Vojnik treba da se bori za pobjedu, a otadžbina štrajkuje protiv toga! Drugo, kakvo je bilo dejstvo svega ovoga na neprijatelja? U zimu 1917/18-te godine nadvili su se po prvi put mračni oblaci na nebeskom svodu savezničkog sveta. Gotovo cele četiri godine su kidisali na nemačkog džina i nisu ga mogli dovesti do pada, pri tom je to samo bila ruka sa štitom koja mu je bila slobodna za odbranu, dok je mač morao čas na istoku, čas na jugu da zadaje udarce. I sad je džin najzad imao slobodna leđa. Potoci krvi su tekli dok mu je uspelo da jednog od protivnika konačno potuče. Sada je trebalo na zapadu da uz štit dođe i mač, i ako neprijatelju do sada nije uspelo da slomi odbranu, sada je trebalo njega samog da pogodi napad. Neprijatelj je sada strahovao od napada i strepeo za svoju pobjedu.

U Londonu i Parizu nizala su se savetovanja jedno za drugim. Čak je i neprijateljska propaganda sada teško uspevala sa svojom aktivnošću, nije više bilo tako lako da se dokaže bezizglednost nemačke pobeде. A isto je važiло i na frontovima, na kojima vladaše potišteno ćutanje, čak i za same savezničke trupe. Toj gospodi je iznenada prošla volja da budu drski. I njima je takođe počelo polako da puca pred očima. NJihov intimni stav prema nemačkom vojniku sad se promenio. Dosad je on mogao, eto, da važi za ludaka određenog za poraz, ali, sad je stajao pred njima uništitelj ruskog saveznika.

Ovo iz nevolje rođeno ograničenje nemačkih ofanziva samo na istok, izgledalo je sada kao genijalna taktika. Tri godine su ti Nemci jurišali protiv Rusije, u početku prividno bez i najmanjeg uspeha. Gotovo su se smejali ovom besciljnom početku, jer najzad, morao je, taj ruski džin, zahvaljujući brojnoj nadmoćnosti svojih ljudi, da ostane ipak na kraju pobednik, a Nemačka da bude slomljena usled ogromnog gubitka krvi i izgledalo je da će stvarnost ovu nadu i potvrditi.

Od septembarskih dana 1914. godine, kada su se prvi put pojavile beskrajne kolone ruskih zarobljenika posle bitke kod Tanenberga, krećući se cestama i vozovima prema Nemačkoj, ova reka se gotovo nije prekidala – samo za svaku potučenu i uništenu armiju iskršavala je nova. Neiscrpno je džinovsko carstvo davalo caru sve nove vojnike, a ratu svoje nove žrtve. Koliko dugo je Nemačka mogla da

izdrži ovu trku? Zar nije jednom morao doći dan kada više ne bi nakon poslednje nemačke pobeде uvek još u poslednju bitku nastupile poslednje ruske armije? I šta onda? Po ljudskoj proceni mogla je pobeда Rusije verovatno da se odgodi, ali je ona morala doći...

Sada je došao kraj svim tim nadama: saveznik koji je na oltar zajedničkih interesa položio najveće žrtve u krvi, bio je na kraju svojih snaga i ležao je pred neumoljivim napadačem poražen na tlu. Strah i jeza uvukli su se u srca vojnika koji su do sada slepo verovali. Strahovalo se od nastupajućeg proleća. Jer, ako do sada nije pošlo za rukom da se pobeđi Nemač, pošto je on samo delom mogao da se angažuje na zapadnom frontu, kako je trebalo sada još računati s pobeđom, kada se, kako se činilo, i cela snaga te strahovite junačke države skoncentrisala za napad protiv zapada. Senke južno-tirolskih brda pritiskale su i tištale fantaziju, sve do flandrijskih magli obmanjivale su potučene vojnike kod Kadome mračne utvare, a vera u pobeđu uzimala je pred strahom od dolazećeg poraza. I tada kada se verovalo da se iz hladnih noći već čuje ravnomerna tutnjava i primicanje jurišnih armija nemačke vojske i kada se u bojažljivoj brizi ukočeno gledalo u dolazeći sud, odjednom sevnu jarko crvena svetlost iz Nemačke i baci zrak do poslednjih levkastih rupa od neprijateljskih granata, u momentu kada su nemačke divizije dobijale poslednje pouke za veliki napad,

izbi u Nemačkoj generalni štrajk, mislite li slučajno?. Najpre je svet bio bez reči. A onda prigrabi neprijateljskapropaganda, slobodno odahnuvši, ovu pomoć u dvanaestom času. Odjednom je pronađeno sredstvo da se klonulo pouzdanje antantinih vojnika ponovopodigne, dase verovatnoća pobeđe iznovapostavi kao nešto sigurno, a bojažljiva briga zbog dolazećih događaja pretvori u odlučno pouzdanje. Sada se smelo dati pukovima, koji su sa strepnjom očekivali nemački napad, uverenje u najveću bitku svih vremena, da odluka o kraju ovog rata neće pripasti smelosti nemačkog juriša, već istrajnosti njihove sopstvene odbrane. Mogli su Nemci sad i da zadobiju pobeđe koliko su još hteli, ali u njihovoj otadžbini je nastupala revolucija, a ne pobeđnička armija. Ovo uverenje počele su da sade u srca svojih čitalaca engleske, francuske i američke novine, dok je jedna beskrajno spretna propaganda na frontu podizala trupe na noge. "Nemačka pred revolucijom! Pobeđa saveznika nezadrživa!" – Ovo je bila i najbolja medicina da se kolebljivom francuskom bradonji i engleskom Tomiju pomogne da se usprave na noge. Sada su mogle puške i mitraljezi još jednom da puste iz sebe vatru, a umesto bekstva u paničnom strahu nastupio je otpor pun nade. To je bio rezultat municijskog štrajka. On je ojačao veru u pobeđu neprijateljskih naroda i otklonio nemoćno očajanje savezničkog fronta, a posledica toga je bila da su hiljade nemačkih vojnika imale ovo da plate svojom krvlju i svojim životima!

Pokretači ovog najpodlijeg mangupskog poduhvata bili su, međutim, kandidati za najviše državne pozicije u Nemačkoj nakon revolucije. Svakako se na nemačkoj strani najpre moglo prividno da savlada vidljivo povratno dejstvo ovog čina, ali na strani protivnika posledice ipak nisu izostale. Otpor je izgubio bescilnost jedne armije, koja ima sve da izgubi, a na njegovo mesto stupilo je ogorčenje jedne borbe za pobeđu. Jer, pobeđa je sad prema ljudskom mišljenju morala da dođe, ako se zapadni front samo još nekoliko meseci održi pred nemačkim napadom. U parlamentima Antante spoznala se, međutim, mogućnost za budućnost i odobrena su bila nečuvena sredstva za produžavanje propagande u cilju razbijanja Nemačke.

Imao sam tu sreću da učestvujem u obema prvim i u poslednjoj ofanzivi. Bili su to najogromniji utisci moga života, ogromni stoga jer je sad, eto, poslednji put slično kao 1914. godine, borba izgubila karakter odbrane i poprimila karakter napada. Duboko olakšanje prostrujalo je kroz rove i prokope nemačke vojske kada je najzad posle više od trogodišnjeg istrajavanja u neprijateljskom paklu došao dan za napredovanje. Još jednom kliknuše pobeđnički bataljoni i poslednji venci besmrtnog lovora visili su na zastavama koje su pobeđnički lepršale. Još jednom se prema nebu zaoriše pesme otadžbine i duh beskrajnih kolona u maršu, i, po poslednji put se osmehnu milost Gospoda svojoj nezahvalnoj deci.

Na izmaku leta 1918. god. vladala je teška sparina nad frontom. Otadžbina se sporila. Oko čega? Mnogo štošta se prepričavalo u pojedinim delovima trupa na frontu. Rat bi bio sad bezizgledan i samo bi ludak još mogao da veruje u pobedu. Narod nije više posedovao, kako se govorilo, nikakav interes za dalje istrajavanje, nego je taj interes bio kod kapitala i kod monarhije – ovo je dolazilo iz otadžbine i o tome se i na frontu raspredalo. Front je, najpre, samo vrlo malo reagovao na to. Šta nas se uopšte ticalo opšte pravo glasa? Zar smo se zaboga zato pune četiri godine borili? To je bio podli banditski udarac da se na ovaj način mrtvim herojima u grobu još ukrade ratni cilj. Sa povikom "neka živi opšte i tajno pravo glasa!" nisu nikada u Flandriji jurišali u smrt mladi pukovi, nego sa poklicem "Nemačka iznad svega na svetu!". Bila je to mala, ali ipak ne sasvim beznačajna razlika. Oni, međutim, koji su vikali tražeći izbornu pravo nisu najvećim delom bili tamo, gde su sada, eto, hteli da ga izvojuju.

Front nije poznavao celu tu političku, partijsku fukaru. Gospodu parlamentarce videli su samo malim delom tamo gde su se časni Nemci u ono vreme nalazili, ukoliko su još imali svoje ruke i noge. Tako je front u svome starom sastavu bio vrlo malo prijemčiv za taj novi ratni cilj gospode Ebarta, Sajdemana, Barta, Libknehta, itd. Uopšte se nije shvatalo zašto su odjednom zabušanti mogli da prisvoje pravo da vladaju državom, ne obazirući se

na vojsku. Moj lični stav bio je od početka čvrst, mrzeo sam do krajnosti celu tu bandu bednih, partijskih mangupa koji su varali narod. Odavno mi je bilo jasno da se kod ove bagre zaista ne radi o dobru nacije, već o punjenju njihovih praznih džepova. I da su oni sami sad bili spremni da za to žrtvuju ceo narod i čak ako je nužno da puste Nemačku da propadne, oni su u mojim očima bili zreli za vešanje. Da se uzmu u obzir njihove želje, značilo je da se interesi radnog naroda žrtvuju u korist znatnog broja džeparoša, ali njih ispuniti moglo se samo onda ako je neko bio spreman da Nemačku preda na milost i nemilost. Tako je, međutim, razmišljao još uvek daleko najveći broj boraca u vojsci. Samo oni koji su dolazili iz otadžbine kao pojačanje postajali su rapidno slabiji i slabiji, tako da njihov dolazak nije predstavljao nikakvo pojačanje, već slabljenje borbene snage. Naročito je mlada popuna bila najvećim delom bez vrednosti. Često je bilo teško samo i poverovati da su ovo sinovi istog naroda, koji je jednom poslao svoju omladinu u borbu za L'pem.

U avgustu i septembru sve brže su se manifestovale pojave raspadanja iako napadačko neprijateljsko dejstvo više nije moglo da se poredi sa užasom naših odbrambenih bitaka. Bitke na Somi i u Flandriji ležale su, nasuprot ovome, daleko u prošlosti, izazivajući jezu. Krajem septembra moja divizija je po treći put prispela na ona mesta koja smo jednom kao pukovi mladih ratnih dobrovoljaca

na juriš osvojili. Kakvo prisećanje! U oktobru i novembru 1914-te godine tamo smo primili vatreno krštenje. S dubokom ljubavlju prema otadžbini u srcima i sa pesmom na usnama išao je naš mladi puk u bitku kao na igranku. Najdragocenija krv davala se ovde radosno u uverenju da će se tako otadžbini sačuvati njena nezavisnost i sloboda. Jula 1917-te stupismo mi po drugi put na, za sve nas, sveto tle. Zar nisu u toj zemlji počivali najbolji naši drugovi, gotovo još deca, koji su nekad ozarena pogleda za svoju jedinu dragu otadžbinu jurili u smrt. Mi, stari borci, koji smo jednom krenuli sa pukom, stajismo u ponesenosti punoj strahopoštovanja na ovom mestu zakletve "na vernost i odanost sve do smrti". Ovo tle koje je puk tri godine ranije osvojio na juriš trebalo je sada da se brani u teškoj odbrambenoj bici.

Tronedeljnom bubnjarskom paljbom pripremao je Englez veliku ofanzivu u Flandriji. Ovde je izgledalo kao da su duhovi pomrlih oživali, puk se ukopavao u prljavo blato i uvlačio se u pojedinačne rupe i kraterne, i nije uzmicao niti se kolebao i ostade tako, kao već jednom na tom istom mestu, sve manji i tanji, sve dok napad Engleza najzad ne provali 31. jula 1917 -te. Prvih avgustovskih dana bili smo odmenjeni. Puk je spao samo na nekoliko četa, one su se teturale nazad oblepljene naslagama skorelog blata, više nalik na aveti nego na ljude. Ali, osim nekoliko stotina metara rupa od granata, Englez je na sebe samo navukao smrt. Sad u jesen 1918.

godine, stajali smo po treći put na liniji napada iz 1914. godine. Naše nekadašnje odmorište, gradić Komin (Comines) postao je sada poprište borbe. Naravno, iako je poprište borbe bilo isto, ljudi su se promenili – od sada se i u trupi, takođe "politiziralo". Otrov zavičaja počeo je, kao svugde, takođe i ovde da deluje. Mlada smena vojnih snaga je, međutim, potpuno zatajila, oni su došli od kuće.

U jednoj noći između 13. i 14. oktobra počeo englesko artiljerijsko bombardovanje gasnim granatama na južnom frontu baš kod L'pema, pri tome je upotrebljavan »žuti krst«, koji nam po svom delovanju još nije bio poznat, ukoliko se nije radilo o njegovom isprobavanju na sopstvenom telu. Što se mene tiče, trebalo je da ga još te noći i sam upoznam. Na jednom brežuljku južno od Vervika bili smo još te večeri 13. oktobra zapali u jednu višečasovnu bubnjarsku vatru sa gasnim granatama, koja se onda tokom cele noći na manje-više žestok način produžila. Već oko ponoći ispade iz stroja jedan deo nas, među njima nekoliko kamarada odmah i zauvek. Oko podne zahvati i mene bol, na svakih četvrt sata sve jači, i u sedam sati ujutro, oteturao sam se i posrćući sa gorućim očima nazad, noseći sobom svoj poslednji raport u ratu. Već nekoliko sati kasnije moje oči su se pretvorile u užareni ugalj, oko mene nastade tama... Tako sam dospao u vojnu bolnicu Pazevalk u Pomeraniji i tamo moradoh - da doživim revoluciju.

Već duže vremena visilo je nešto neodređeno, ali odvratno u vazduhu. Prepričavalo se i pričalo međusobno da će sledećih noći najzad da "započne". Nisam mogao samo da zamislim šta se pod tim podrazumevalo. U prvom redu mislio sam na neki štrajk, sličan onome od proletos. Nepovoljne glasine dolazile su stalno iz redova mornarice, u kojoj izgleda da je došlo do komešanja. Ali, i to mi je izgledalo više kao bedni proizvod fantazije pojedinih momaka, nego stvar i pojava u širim masama. U samoj vojnoj bolnici govorio je, doduše, svaki o, daj Bože, skorom završetku rata, samo na jedno "odmah" niko nije računao. Novine nisam mogao da čitam.

U novembru je porasla opšta napetost. A onda izbi jednoga dana iznenadai neočekivano nesreća. Naiđoše mornari na kamionima i pozivahu na revoluciju, nekolicina jevrejskih junoša bejahu "vođe" u ovoj borbi za "slobodu, lepotu i dostojanstvo" našeg narodnog života. Ni jedan od njih nije bio na frontu. Okolišnim putem jedne takozvane "vojne bolnice za triper" behu ta trojica orijentalaca iz rezervne trupe vraćene u zavičaj. I sada oni u zavičaju podigoše tu crvenu krp (zastavu). Meni je u poslednje vreme zdravstveno bilo nešto bolje. Bol koji je svrdlao u očnim dupljama popuštao je, postepeno mi je polazilo za rukom da u grubim konturama ponovo naučim da raspoznam svoju okolinu. Mogao sam da gajim nadu da ću bar toliko moći opet da vidim, da bih kasnije

mogao da se prihvatim nekoga posla i poziva. Naravno da bih ikada više mogao da crtam, nisam smeo više da se nadam. Tako sam se ipak nalazio na putu postepenog poboljšanja kada se upravo dogodila ta strahota. Prva nada bila mi je, još uvek, da se kod ove izdaje moralo raditi samo, manje-više o lokalnoj stvari. Pokušah da u tom pravcu ohrabrim i nekoliko drugara. Naročito su moji bavorski drugovi u bolnici bili više nego prijemčivi za to moje ohrabrivanje. Raspoloženje je ovde bilo pre sve drugo nego takozvano "revolucionarno". Nisam mogao zamisliti da će i u Minhenu izbiti ovo ludilo – vernost ka uzvišenoj dinastiji Vitelsbah izgledala mi je, ipak, jača nego volja nekoliko Jevreja. Zato i nisam mogao drukčije nego da poverujem da se radi o puču mornarice koji će sledećih dana biti ugušen. Dođoše ti sledeći dani, a sa njima najužasnija izvesnost moga života.

Sve mučnije postajahu sada glasine. Ono što sam smatrao za lokalnu stvar postade sada opšta revolucija, a k tome dođoše i poražavajuće vesti sa fronta. Hteli su da kapituliraju. Bože, pa zar je tako nešto još uopšte bilo moguće? Desetog novembra dođe protestantski sveštenik u vojnu bolnicu i održa mali govor, sada saznadosmo sve. Do krajnosti uzbuđen, prisustvovao sam tom malom govoru. Stari, dostojanstveni gospodin izgledalo je da veoma drhti, kada nam je saopštavao, da od sada kuća Hoencolem neće više smeti da nosi nemačku carsku krunu, da je otadžbina postala "republika", da

moramo, eto, da molimo svevišnjeg da ovoj zemlji ne uskrati svoj blagoslov i da u dolazećim vremenima ne napusti naš narod. On, pri tom, svakako, nije mogao drugačije, morao je u malo reči da pomene kraljevsku kuću, hteo je da istakne njihove zasluge u Pomeraniji, u Pruskoj, u celoj nemačkoj otadžbini – pri tom poče tiho u sebi da plače – a u maloj sali obuze sva naša srca najdublja utučenost, verujem da nijedno oko nije moglo da zaustavi suze. Ali kada je stari gospodin pokušao dalje da pripoveda i počeo da nam saopštava da mi sad moramo da završimo ovaj dugi rat, da će naša otadžbina ubuduće biti izložena teškim pritiscima, pošto je rat sada izgubljen, i da mi moramo da se povinujemo milosti pobjednika, da primirje treba da se prihvati, s verom u istinsku velikodušnost naših dosadašnjih neprijatelja – u tom trenutku ja to više nisam mogao da izdržim. Postade mi nemoguće da još duže tu ostanem. Dok mi je opet pred očima sve pocrnelo, pipajući i povodeći se odoh natrag u spavaonicu, bacih se na moj ležaj i zagnjurih vrelu glavu u ćebad i jastuke. Od onoga dana, kada sam stajao kraj groba svoje majke, nisam nikada više plakao. Kada bi me u mojoj mladosti sudbina
nemilosrdno šćepala, rastao bi moj
prkos. Kada je udugim ratnim
godinama smrt iz naših redova otimala tako mnoge drage kamarade i prijatelje, izgledalo mi je skoro kao greh kukati, pa oni su, ipak, umirali za Nemačku! A kada, najzad, i samoga mene – još poslednjih dana stravičnog ratovanja – napade podmukli gas i poče da nagrizava moje oči, a ja u

strahu da ću zauvek oslepeti, htedoh u jednom trenutku da klonem, tada odjeknu kao grom glas savesti u meni: "bedni kukavče, ti izgleda hoćeš da plačeš, dok je u ovo isto vreme hiljadama tvojih drugova sto puta gore nego tebi! I tako sam tupo i nemo nosio svoju sudbinu. A sada, međutim, nisam više mogao drukčije. Tek sada ja videh koliko se sav taj lični jad gubi u odnosu na veliku nesreću otadžbine. Dakle, sve je bilo uzalud. Uzalud sve žrtve i odricanja, uzalud glad i žeđ i to ponekad u beskrajnim mesecima, uzalud gasovi u kojima smo, šćepani rukom smrti, ipak vršili svoju svetu dužnost i u inat smrti dva miliona ljudi, koji su tada pomrli. Zar se nisu sad morali otvoriti grobovi svih tih stotina hiljada, koji su s verom u otadžbinu nekada pošli u boj da se nikada više ne vrate? Zar se oni nisu morali otvoriti i poslati neme, blatom i
krvlju isprskane heroje kao
osvetničke duhove u zavičaj, koji ih je tako cinično prevario za njihovu najvišu žrtvu, koju na ovom svetu čovek može da prinese svome narodu? Zar su oni zato umrli, vojnici avgusta i septembra 1914-te godine, zar su zato pošli u boj pukovi dobrovoljaca u septembru iste godine iza svojih starih drugova? Zar zato potonuše ti dečaci od sedamnaest godina u flandrijsku zemlju? Da li je to bio smisao žrtve, koju su nemačke majke prinele otadžbini, kada su bolna srca puštale najmilije sinove u rat da ih nikada više ne vide? Zar se sve to dogodilo zato da sada jedna gomila bednih zločinaca more da podigne ruku na otadžbinu? Da li je, dakle, zato nemački

vojnik u žarkoj vrelini sunca i snežnoj oluji gladujući, mučen žeđu i smrzavajući se, umoran od besanih noći i beskrajnih marševa, istrajavao? Zar je zato ležao u paklu bubnjarske vatre topova i u groznici borbe sa gasom, ne uzmičući, uvek misleći na jedinu dužnost da brani otadžbinu od prepada neprijatelja? Zaista, i ti heroji su zaslužili spomenik sa natpisom "putniče, ti koji u Nemačku pođeš, javi zavičajju da mi ovde počivamo, verni otadžbini i pokoravajući se dužnosti".

A taj zavičaj?

Samo – da li je to bila jedina žrtva koju smo mi imali da prinesemo? Da li je prošla Nemačka bila manje vredna? Nije li postojala i obaveza prema sopstvenoj istoriji? Da li smo mi još uvek zasluživali da slavu prošlosti dovedemo u vezu sa nama? A kako je, međutim, moglo ovo delo da se podnese budućnosti radi opravdanja? Bedni i propali zločinci! I što sam više pokušavao da se u tom času snađem u ovom užasnom događaju, tim više me je stid ogorčenja i sramote pekao obraz. Šta je bio prema ovome jadu ceo taj bol u mojim očima? Ono što je zatim sledilo bili su užasni dani i još gore noći – znao sam da je sve izgubljeno. Nadati se u milost neprijatelja, mogli su sa tim da računaju samo ludaci, ili lažovi i zločinci. U tim noćima rasla je u meni sumnja, sumnja protiv počinilaca ovog zlodela.

U danima posle toga intimno sam postao svestan i svoje sudbine. Sada sam morao da se smejem pri pomisli na svoju sopstvenu budućnost, koja mi je pre kratkog vremena još priređivala tako gorke brige. Zar nije bilo za smejanje graditi kuće na takvom zemljištu? Konačno mi je postalo i to jasno da je ipak nastupilo samo ono od čega sam tako često strepeo, a u šta, sudeći po osećanju, nikada nisam mogao da poverujem. Car Vilhelm II je kao prvi nemački car vođi marksizma pružio ruku pomirenja, ne sluteći da ti nitkovi nemaju časti. Dok su oni još držali carsku ruku u svojoj, druga se već mašila bodeža. Sa Jevrejinom nema nikakvog paktiranja, nego samo odlučno ili-ili! I ja odlučih tada da postanem političar.

POČETAK MOJE POLITIČKE DELATNOSTI

Još krajem novembra 1918. god. vratih se u Minhen. Odvezoh se ponovo do rezervnog bataljona moga puka, koji se nalazio u rukama "vojnih sovjeta". Cela bulumenta mi je izgledala tako odvratno da sam se smesta odlučio da, ako je ikako moguće, ponovo odem odatle. S mojim vernim kamaradom ratnog pohoda Ernstom Smitom dođoh u Traunštajn i ostadoh tamo do rasformiranja logora. U martu 1919. godine vratismo se ponovo u Minhen. Situacija je bila neodrživa i prinudno je terala na dalje produženje revolucije. Smrt Ajznera samo je ubrzala razvoj i dovela najzad do diktature sovjeta, bolje rečeno – do jedne privremene vladavine Jevreja.

U to vreme tada nizali su se u mojoj glavi beskrajni planovi. Danima sam već razmišljao šta bi sada valjalo učiniti, samo je kraj svakog razmatranja uvek bio trezvena konstatacija da ja kao Bezimeni nisam posedovao ni najmanje jednog preduslova za nekakvo svrsishodno delovanje. O razlozima zašto se i onda nisam mogao odlučiti da pristupim jednoj od postojećih partija, još ću kasnije govoriti. Tokom nove revolucije sovjeta nastupio sam po prvi put tako da sam navukao na sebe gnev centralnog sovjeta.

27. aprila 1919. u rano jutro trebalo je da budem uhapšen, ali ta tri momka koja su po mene došla, pred mojim uperenim karabinom nisu posedovala

potrebnu hrabrost i ponovo odoše onako kako su i došli.

Nekoliko dana nakon oslobođenja Minhena bio sam prekomandovan u samu komisiju o revolucionarnim događajima pri Drugom pešadijskom puku. To je bila moja prva, manje-više, čisto politički aktivna delatnost. Već malo nedelja posle toga primio sam naređenje da uzmem učešća na jednom "kursu" koji je držan za pripadnike oružanih snaga. Na njemu je vojnik trebalo da dobije određene osnove o državno-građanskom mišljenju. Za mene je vrednost celog ovog skupa bila u tome što sam sad dobio mogućnost da upoznam nekoliko drugova istomišljenika sa kojima sam mogao konačno temeljno da prodiskutujem trenutnu situaciju.

Svi mi, bili smo manje ili više čvrsto uvereni da Nemačka više neće biti spašena od sve vidljivijeg sloma, preko partija Decembarskog zločina, to jest preko partija Centra i Socijaldemokratije, ali da, takozvani "Građansko-nacionalni" savezi, čak i uz najbolju volju, neće više biti u stanju da poprave ono što se dogodilo. Ovde je nedostajao čitav niz preduslova bez kojih takav rad upravo nije mogao ni da uspe. Vreme, koje je zatim sledilo, dalo je za pravo našim tadašnjim shvatanjima. Tako je u našem malom krugu razmatrano obrazovanje jedne nove partije. Osnovne misli, koje su nam tada lebdele pred očima, bejahu iste kao i onda kasnije

kada je došlo do stvaranja i "Nemačke radničke partije".

Ime pokreta koji je trebalo sada iznova osnovati, moralo je od početka da pruži mogućnost da se približi širokim masama, jer bez toga svojstva izgledao je rad besciljan i suvišan. Tako smo došli na ime »Socijal-revolucionarna partija«, a ovo stoga, jer su socijalna gledišta ovog osnivanja značila stvarno jednu revoluciju. A dublji razlog za to ležao je u sledećem – ma koliko da sam se ja još i ranije bavio privrednim problemima, to je, ipak, više ili manje, ostajalo uvek u granicama koje su same po sebi bile rezultat razmatranja socijalnih pitanja. Tek kasnije se ovaj okvir proširio usled ispitivanja nemačke politike

saveza.

Ona je,

svakako, jednim velikim delom i sama bila rezultat pogrešne procene privrede, kao i nejasnoće o svim mogućnim osnovama ishrane nemačkog naroda u budućnosti. Sva ova razmišljanja su se, međutim, zasnivala još na mišljenju da je u svakom slučaju kapital samo rezultat rada i stoga, kao i on sam, taj rad, podleže korekturi svih onih faktora, koji mogu ljudsku delatnost ili da unapređuju ili da sputavaju. U tome onda, kaže se, leži i nacionalni značaj kapitala, što on sam tako potpuno zavisi od veličine, slobode i snage države, dakle nacije, i samo ova povezanost već mora stoga, kažu, da vodi do unapređenja države i nacije od strane tog kapitala. Ova upućenost kapitala na nezavisnu slobodnu državu, kaže se, prisiljava ga sa svoje strane da se

zalaže za ovu slobodu, silu, snagu itd. nacije. Time je bio i zadatak države prema kapitalu srazmerno jednostavan i jasan – država je imala samo da se stara za to da kapital ostane sluga države i da ne uobražava da je gospodar nacije. Ovo stanovište moglo se onda održati u dve granične linije: održanje jedne životno sposobne nacionalne i nezavisne privrede, na jednoj strani, obezbeđenje socijalnih prava radnika na drugoj.

Razliku ovog tzv. čistog kapitala, kao poslednjeg rezultata stvaralačkog rada prema jednom kapitalu, čija egzistencija i suština počivaju isključivo na špekulacijama, nisam ranije mogao sa željenom jasnoćom da prepoznam. Za ovo mi je nedostajao prvi podsticaj, na koji upravo još nisam naišao. Ovo mi je sada u najtemeljnijem vidu obezbedio jedan od gospode predavača na već pomenutom kursu, Gotfrid Feder. Po prvi put u svom životu čuo sam za jedan principijelan obračun sa internacionalnim berzanskim i kreditnim kapitalom. Čim sam saslušao prvo Federovo predavanje, sevnula mi je odmah kroz glavu i misao da sam sada našao jednu od najbitnijih pretpostavki za osnivanje nove partije. Federova zasluga počivala je u mojim očima u tome što je on sa bezobzirnom brutalnošću utvrdio kako je za nacionalnu privredu štetan karakter berzanskog i kreditnog kapitala, a istovremeno i razobličio njegovu prastaru pretpostavku kamate. Njegova izlaganja bila su u svim principijelnim pitanjima tako tačna da su kritičari tih izlaganja

unapred mogli manje da osporavaju teorijsku tačnost ideje, nego, štaviše, sumnjali su samo u praktičnu mogućnost njenog sprovođenja. Samo, ono što je u očima drugih predstavljalo slabost Federovih izlaganja, u mojim očima je to predstavljalo njihovu snagu. Zadatak programatora nije da se utvrde različiti stepeni ispunjivosti jedne stvari, nego da se stvar, kao takva, razjasni, to znači: da on treba manje da se brine za put, a više za cilj. Ali, ovde odlučuje principijelna tačnost jedne ideje, a ne teškoća njenog sprovođenja. Čim programator pokuša da, na mesto apsolutne istine, vodi računa o takozvanoj, "svrsishodnosti" i "stvarnosti", onda njegov rad prestaje da bude polarna zvezda istraživačkog čovečanstva, da bi, umesto toga, postao recept za svakodnevicu. Programator, dakle idejni vođa jednog pokreta, ima za cilj da taj pokret odredi, a političar da teži njegovom ispunjenju. Jedan je, prema tome, u svom mišljenju određen večnom istinom, a drugi u svome delovanju više odgovarajućom praktičnom stvarnošću. Veličina jednog je u apsolutnoj apstraktnoj tačnosti njegove ideje, a veličina drugoga u ispravnosti stava prema datim činjenicama i jednoj korisnoj primeni istih, pri čemu treba kao zvezda vodilja da mu služi cilj, koji je postavio programator, to jest, idejni vođa.

Dok se kao probni kamen za značaj jednog političara sme posmatrati uspeh njegovih planova i dela, to znači, dakle, ostvarivanje istih – ostvarenje poslednje namere idejnog vođe programatora, ne

može nikada da usledi, pošto, doduše, ljudska misao može da shvati istine i da postavi kristalno jasne ciljeve, samo će potpuno ispunjenje istih propasti usled opšte ljudske nesavršenosti i nedovoljnosti. Što će apstraktno tačnija i time moćnija biti ideja, utoliko će nemogućnije ostati njeno potpuno ispunjenje, dokle god ona isključivo zavisi od ljudi. Stoga se značaj idejnog vođe-programatora, ne sme da meri prema ispunjenju njegovih ciljeva, nego po ispravnosti istih i uticaju, koji su oni vršili na razvoj čovečanstva. Kada bi bilo drukčije ne bi se osnivači religija smeli ubrajati u najveće ljude na ovoj zemlji, pošto, eto, ispunjenje njihovih etičkih namera nikada neće biti čak ni približno potpune. Čak je i religija ljubavi u svom dejstvu samo slabi odsjaj htenja njenog uzvišenog utemeljivača, sam njen značaj leži u pravcu koji je ona pokušala da jednom opštem, ljudskom, kulturno-etičkom i moralnom razvoju.

Isuviše velika različitost postavljenih zadataka programatora, odnosno idejnog vođe, i političara takođe je i uzrok zašto se, gotovo nikada, ne može naći sjedinjenje obojice u jednoj ličnosti. Ovo posebno važi za takozvanog "uspešnog" političara malog formata, čija je delatnost, najčešće, zaista, "umetnost mogućeg", kako je Bizmark politiku uopšte malo skromno označio. Što se slobodnije takav jedan "političar" drži po strani od velikih ideja, utoliko će lakši, a često, i vidljiviji, a i sve brži, biti njegovi uspesi. Naravno, oni su time

takođe posvećeni ovozemaljskoj prolaznosti i ponekad ne nadživljavaju smrt svojih očeva. Delo takvih političara je uglavnom više za potomstvo beznačajno, pošto njihovi uspesi u sadašnjosti, eto, počivaju samo na ostajanju po strani od svih zaista velikih i odlučujućih problema i zamisli, koji bi kao takvi i za kasnije generacije mogli biti od vrednosti. Sprovođenje takvih ciljeva koji samo još za daleka buduća vremena imaju vrednost i značaj, a najčešće je malo atraktivno za zagovarača istih i retko nailazi na razumevanje kod velikih masa, koje odluke o pivu ili mleku, najpre bolje razumeju nego dalekosežne planove za budućnost, čije ostvarenje može da nastupi tek kasnije, a čija će korist uopšte biti na dobrobit tek sledećim pokolenjima.

Tako će se, već i iz razloga izvesne sujete, koja je uvek srodnik gluposti, velika masa političara držati po strani od svih, zaista, teških planova za budućnost, da ne bi izgubili trenutne simpatije velike gomile, to jest mase. Uspeh i značaj takvog jednog političara nalazi se, isključivo upravo u sadašnjosti, i ne ostaje uopšte ništa za sledeća pokolenja. A male glavice tako nešto, obično, veoma malo zanima – oni su sa tim zadovoljni. Drukčiji su odnosi kod programatora, kod idejnog vođe. Njegov značaj se nalazi skoro uvek samo u budućnosti, pošto je on, ne retko čovek koga označavaju rečju "osobenjak", otuđen od sveta. Jer, ako se umetnost političara zaista posmatra kao umetnost mogućeg, onda programator, idejni vođa, spada u one za koje se

kaže da se dopadaju samo bogovima, pod uslovom ako žele i zahtevaju moguće. On će uvek morati da se odrekne priznanja savremenika, ali zato žanje slavu potomstva, ukoliko su njegove misli besmrtnе.

U okviru dugih perioda čovečanstva može se jednom dogoditi da se političar sa pragmatičarem sjedini. I što je ovo stapanje dublje, tim su veći otpori, koji se onda suprotstavljaju delovanju ovog političara. On više ne radi za potrebe i zahteve, koji su jasni bilo kom čisti i malograđaninu, već za ciljeve koje veoma mali broj ljudi shvata. Stoga je, onda, njegov život rastrzan između ljubavi i mržnje. Protest savremenosti, koja ne shvata tog čoveka, bori se sa priznanjem potomstva za koje on i radi. Jer, što su veća dela jednog čoveka koja je učinio za budućnost, tim teže će moći da ih shvati sadašnjost, utoliko je, takođe, teža i borba, i utoliko i ređi uspeh. Ali, ukoliko taj uspeh nekome kroz nekoliko vekova procveta, onda ga možda, u njegovim kasnim danima, može da obasja laki odsjaj dolazeće slave. Naravno, ovi velikani su samo maratonci istorije, lovorov venac sadašnjosti dotiče samo još slepoočnice umirućeg heroja. U njih se, međutim, uračunavaju veliki borci na ovom svetu, koji su od savremenika neshvaćeni, ipak bili spremni da izbore bitku za svoje ideje i ideale. To su oni dični muževi, koji će se jednoga dana najviše i približiti srcu naroda, izgleda, onda, gotovo tako kao da se svaki pojedinac tada oseća obavezanim da popravi u prošlosti ono što je sadašnjost i nekad zgrešila u odnosu na te

velikane. NJihov život i rad biće praćeni dirljivo zahvalnim divljenjem, i naročito će u sumornim danima ponovo podizati slomljena srca i očajne duše naroda. Ovde ne spadaju, samo oni zaista veliki državnici, već i svi ostali veliki reformatori. Pored Fridriha Velikog, ovde su, takođe, i Martin Luter, kao i Rihard Vagner.

Kada sam saslušao prvo predavanje Gotfrida Federa o "prekidu kamatnog robovanja" (jevrejskim bankama) smesta sam znao da se ovde radi o jednoj teoretskoj istini, koja bi morala biti od nesagledivog značaja za budućnost nemačkog naroda. To oštro odvajanje berzanskog kapitala od privrede pružalo je mogućnost da se odupre toj internacionalizaciji nemačke privrede, a da istovremeno borbom protiv kapitala uopšte ne ugrozi temelj jednog nezavisnog nacionalnog samoodržanja.

Meni je razvoj Nemačke stajao već isuviše jasno pred očima, a da ne bih znao da najteža borba nije više protiv neprijateljskih naroda, nego protiv internacionalnog (jevrejskog) kapitala, koja mora da se povede i dobije. U Federovom predavanju osećao sam jednu snažnu parolu za ovu buduću borbu. I ovde je kasniji razvoj dokazao koliko su tačna bila naša ondašnja osećanja.

Danas nas više ne ismejavaju oni naši lukavi građanski političari, danas vide čak i oni sami, ukoliko nisu svesni lažovi, da internacionalni

(jevrejski) berzanski kapital nije samo bio najveći huškač na rat, nego upravo sada, posle završetka borbe ništa ne propušta da bi mir pretvorio u pakao i ropstvo. Borba protiv internacionalnog (jevrejskog) finansijskog i kreditnog kapitala postala je najvažnija programska tačka borbe nemačke nacije, za njenu privrednu nezavisnost i slobodu! Što se međutim tiče prigovora takozvanih praktičara, njima se može odgovoriti na sledeći način – sve bojazni o nekim užasnim privrednim posledicama jednog sprovođenja "prekida kamatnog vazalstva" (jevrejima) su suvišne, jer, najpre su dosadašnji privredni recepti veoma naškodili nemačkom narodu, stavovi po svim tim pitanjima nacionalnog samopotvrđivanja podsećaju nas veoma snažno na uverenja sličnih stručnjaka u ranijim vremenima, npr., mišljenja bavarskog medicinskog kolegijuma povodom pitanja uvođenja željeznice. Sve bojazni ove uzvišene korporacije onda nisu se, kao što je poznato, kasnije ostvarile – putnici u vozovima toga novoga "parnog konja" nisu dobili vrtoglavicu, posmatrači se, takođe, nisu razboleli, a odrekli su se i dašćane ograde koja bi taj novi izum učinila nevidljivim. Samo što su dašćane ograde pred glavama ovih takozvanih "stručnjaka" ostale očuvane i za potomstvo.

A pod dva, trebalo bi da se zapamti sledeće: svaka, pa čak i najbolja ideja, postaje opasnost, ako uобрази da je sama sebi svrha, a u stvarnosti, pak, predstavlja samo sredstvo za cilj – međutim, za mene i za sve

istinske nacionalsocijaliste postoji samo jedna doktrina – narod i otadžbina! Ono za šta mi imamo da se borimo jeste osiguranje postojanja i širenja naše rase i našeg naroda, ishrana njegove dece i održanje čistote njegove krvi, slobodai nezavisnost otadžbine, da bi naš narod radi ispunjenja misije, koja je i njemu dodeljena, od strane tvorca univerzuma, mogao da sazri. Svaka misao i svaka ideja, svaka nauka i svo znanje imaju da služe ovom cilju. Polazeći od ovog gledišta sve, takođe, mora biti ispitano i prema svojoj svrsishodnosti primenjeno, ili odbijeno. Tako ni jedna teorija ne okoštava ubitačnu doktrinu, pošto, dakako, sve ima da služi samo životu. Tako su saznanja Gotfrida Federa bila podsticaj da se na temeljan način uopšte i pozabavim ovom oblašću koja mi je, eto, do tada još bila malo poznata. Počeh ponovo da učim i tek tada sam stvarno dospao do pravog razumevanja sadržine i htenja životnog dela Jevrejina, Karla Marksa. Njegovo delo »Kapital« mi je tek sada postalo razumljivo, isto tako kao i borba socijal- demokratije protiv nacionalne privrede, koja je imala samo da pripremi teren za samu vladavinu internacionalnog, finansijskog kao i berzansko-mešetariskog (jevrejskog) kapitala. Ali, i u još jednom drugom pogledu su za mene ovi kursevi bili od najvećeg posledičnog dejstva. Jednoga dana javio sam se za diskusiju. Jedan od učesnika pomislio je da za Jevreje mora sada da lomi koplja i poče da ih u dugim izlaganjima brani. To me podstaknu da se suprotstavim. Najveći broj prisutnih učesnika

kursa stavi se na moju stranu. A rezultat je opet bio da sam nekoliko dana kasnije bio određen da u jednom ondašnjem minhenskom puku budem naredbom postavljen kao takozvani "oficir za obrazovanje". Disciplina u trupi bila je u to vreme još prilično slaba. Ona je trpela od naknadnog dejstva perioda vojnih sovjeta. Samo potpuno lagano i oprezno moglo se preći na to da se umesto neke "dobrovoljne" poslušnosti kako su obično lepo zvali taj svinjac pod Kurtom Ajznerom ponovo uvede vojna disciplina i potčinjenost. Takođe je trebalo da sama trupa nauči da oseća i misli nacionalno i otadžbinski. U oba ova pravca prostirale su se oblasti moje nove delatnosti. Počeo sam je tada sa svom radošću i ljubavlju. Jer, eto, sad mi se odjednom pružila prilika da govorim pred jednim većim krugom slušalaca, i što sam ranije uvek, i ne znajući, čisto iz osećaja, jednostavno pretpostavljao, sada se i dogodilo - umeo sam da govorim. Ali, glas mi je već postao mnogo bolji, tako da sam, bar u malim vojničkim sobama, svugde bivao dovoljno razumljiv. Nijedan zadatak me nije mogao učiniti srećnijim do ovaj, jer sada sam mogao još pre moga otpuštanja iz vojske da toj instituciji učinim korisne usluge, instituciji koja mi je beskrajno ležala na srcu – u vojsci.

Smeo sam sada da govorim i o uspehu – mnoge stotine, pa svakako i hiljade kamerada, sam u toku svojih predavanja ponovo vratio njihovom narodu i otadžbini. Ja sam "nacionalizirao" trupu i mogao

sam, i na tom putu da pripomognem da ojača opšta disciplina. Ponovo sam, pri tome, upoznao jedan broj istomišljenika-kamerada, koji su mi kasnije pomogli da stvorimo osnovu novoga pokreta.

NEMAČKA RADNIČKA PARTIJA

Jednoga dana dobio sam od mog pretpostavljenog naređenje da ispitam kakvo je to, po svom izgledu, političko udruženje koje namerava da, pod imenom »Nemačka radnička partija«, sledećih dana održi skupštinu, a na kojoj bi upravo Gotfrid Feder trebalo da govori – morao bih, dakle, otići tamo i pogledati to udruženje i o tome podneti izveštaj.

Radoznalost koju je onda vojska pokazivala prema političkim partijama bila je više nego razumljiva. Revolucija je vojniku dala pravo političkog aktiviranja, što su sada, upravo, oni najneiskusniji obilato koristili. Tek u momentu kada su Centar i Socijaldemokratija, na sopstvenu žalost, morali da uvide da se simpatije vojnika polako okreću od revolucionarnih partija ka nacionalnom pokretu i ponovnom nacionalnom preporodu, osetila se i požuda da se trupi ponovo oduzme pravo glasa i zabrani politička aktivnost.

To što su Centar i Marksizam posegnuli za ovom merom bilo je objašnjivo, jer da se nije preduzelo ovo potkresivanje "državno-građanskih prava" kako se nazivala politička ravnopravnost vojnika posle revolucije ne bi već posle nekoliko godina bilo novembarske države, a niti daljeg nacionalnog beščašća i sramote. Trupa je tada bila na najboljem putu da naciji skine sa vrata njene krvopije i slugeranje Antanti u samoj zemlji.

Ali, da su se i takozvane "nacionalne" partije oduševljeno saglašavale sa korekturom dosadašnjih shvatanja pravih novembarskih zločinaca i time pripomagale da se učini neškodljivim instrument jednog nacionalnog ustanka, ponovo je pokazalo kuda mogu da odvedu uvek samo doktrinarne predstave ovih najbezazlenijih od bezazlenih. Ovo, zbilja, od staračke slabosti duha obolelo građanstvo, zastupalo je, sasvim ozbiljno, mišljenje da će armija ponovo postati ono što je ona bila, naime okrilje nemačke odbrambenosti, dok su Centar i marksizam nameravali samo da joj izbiju opasni nacionalni otrovni zub, bez koga armija, zapravo, večno ostaje policija, a ne trupa koja bi bila u stanju da se bori protiv neprijatelja, nešto što se u vremenu koje je sledilo, svakako, u dobroj meri i dokazalo. Nisu, možda, naši "nacionalni političari" poverovali da bi razvoj armije mogao biti nekako drugačiji nego nacionalni razvoj? To bi ovoj gospodi bilo proketo slično i dolazi otuda često u ratu. Umesto da budu vojnici – onisu brbljivci – dakle

parlamentarci, i nikakvog pojma nemaju šta se događa u grudima vojnika koje veličanstvena prošlost podseća da su jednom bili prvi vojnici sveta. Eto kako se odlučih da odem na tu, već pomenutu, skupštinu, ove meni do tada, takođe još sasvim nepoznate partije. Kada sam to veče došao za nas kasnije istorijsku sobu, nazvanu »Lajher cimer« nekadašnje štemekerške pivare u Minhenu, sreo sam tamo oko dvadeset do dvadeset i pet prisutnih, poglavito iz nižih, donjih slojeva stanovništva. Predavanje Federa bilo mi je već sa kurseva poznato, tako da sam mogao više da se posvetim posmatranju samog društva.

Moj utisak bio je niti dobar niti loš, jedno novo udruženje, kao upravo i tolika mnoga druga što su upravo postojala onda. Bilo je to neko vreme kada se svaki osećao pozvanim da osnuje neku novu partiju, onaj koji nije bio zadovoljan sa dosadašnjim razvojem, a nije više posedovao nikakvo poverenje prema postojećim partijama. Tako su posvuda nicala ova društva, tek tako, da bi posle izvesnog vremena ponovo nestajala bez traga i glasa. Osnivači najčešće nisu imali pojma o tome šta znači iz jednog udruženja stvoriti partiju ili, čak, i pokret. Tako su se, gotovo uvek, sama od sebe, gušila ova udruženja u svojoj smešnoj malograđanštini.

Drukčije nisam procenio ni »Nemačku radničku partiju« posle, otprilike, dvočasovnog slušanja. Kada je Feder najzad završio, odlaknu mi. Dovoljno

sam video, i htediti već da pođem, kada me onda najavljena slobodna diskusija, ipak, podstaknu da još ostanem. Samo, i ovde je izgledalo kao da sve protiče beznačajno dok se iznenada jedan profesor ne javi za reč, koji je, prvi, posumnjao u tačnost Federovih razloga, a onda se, opet, posle jednog vrlo dobrog odgovora Federovog, iznenada našao na terenu činjenica, ne propustivši priliku da mladoj partiji najtoplije preporuči da kao posebno važan programski stav, pokrene borbu za odvajanje Bavarske od Pruske. Taj čovek je tvrdio, veoma drsko, da bi se u tom slučaju nemačka Austrija odmah smesta priključila Bavarskoj, da bi onda mir, reče on, bio mnogo bolji, i još je blebeto slične koještarije. A onda nisam, opet, ni ja mogao drukčije nego da se, takođe, javim za reč, i da kažem ovom nadobudnom gospodinu svoje mišljenje o tom pitanju - sa takvim uspehom, da je taj gospodin, prethodni govornik, još pre nego što sam završio, kao pokisla pudlica, napustio lokal. Dok sam ja govorio posmatrali su me sa začuđenim licima, i tek kada sam nameravao da skupu kažem laku noć, i da se udaljim, pride mi još jedan čovek, trčeći za mnom, predstavi se (ime nisam uopšte tačno razumeo) i tutnu mi jednu malu sveščicu, svakako neku političku brošuru, u ruku, sa molbom da je svakako pročitam. To mi je bilo vrlo prijatno, jer tako sam smeo i da se ponadam da možda na mnogo jednostavniji način upoznam ovo dosadno udruženje smarača, da ne bih morao još i nadalje da posećujem tako "interesantne" skupove. Uostalom,

ovaj očigledno radnik, ostavio je na mene dobar utisak. Tako, dakle, ja onda i odoh.

U to vreme stanovao sam još uvek u kasarni drugog pešadijskog puka, u jednoj maloj sobici koja je još uvek vrlo jasno pokazivala tragove revolucije. Po ceo dan bio sam napolju, najčešće kod streljačkog puka, ili na skupštinama, na predavanjima kod nekog drugog dela trupe itd. Samo sam noću spavao u svojoj sobi. Pošto sam se svako jutro obično rano, već pre pet sati budio, navikao sam se na igrariju da miševima, koji su u maloj sobici vodili svoje kolo, dobacim na patos nekoliko komadića tvrdih ostataka hleba ili korica i da onda posmatram kako se te male životinje otimaju o ovo malo ukusnih zalogaja. U svom životu sam imao već toliko mnogo jada da sam mogao isuviše dobro sebi da predstavim glad, a stoga i zadovoljstvo ovih malih bića. I onog jutra posle te skupštine, ležao sam oko pet sati budan, na ležaju, i posmatrao sam tu jurnjavu i pretrčavanje miševa. Pošto više nisam mogao da zaspim, iznenada se setih prošle večeri, i pade mi na pamet sveska koju mi je dao onaj radnik. Tako počeh da je čitam. Bila je to jedna mala brošura u kojoj je pisac, upravo taj radnik, opisivao kako je iz haosa tih marksističkih i sindikalističkih fraza uspeo ponovo da dođe do izvornog nacionalnog načina mišljenja, stoga i naslov »Moje političko buđenje«. I kako sam, eto, započeo, tako sam taj mali spis sa interesovanjem skroz i pročitao. U njemu se ogledao proces koji sam i ja, pre dvanaest godina,

doživeo na sopstvenoj koži. Nehotice ponovo videh svoj sopstveni razvoj, veoma živo pred sobom. U toku dana sam još nekoliko puta razmišljao o toj stvari i hteo sam najzad, da je čušnem u stranu, kada sam ni nedelju dana kasnije, na moje iznenađenje, dobio jednu dopisnicu sa obaveštenjem da sam primljen u »Nemačku radničku partiju« - treba da se o tome izjasnim i stoga da dođem sledeće srede na sednicu odbora ove partije. Ovim načinom "pridobijanja" članova bio sam, svakako, više nego začuđen, i nisam znao da li zbog toga da se ljutim, ili da se smejem. Pa ja uopšte nisam na to ni pomišljao da uđem u neku gotovu partiju, nego sam hteo svoju sopstvenu da osnujem. Ovaj nametnuti predlog za mene nije uopšte dolazio u obzir. Već sam hteo da gospodi dostavim pismeno svoj odgovor, kada je pobedila radoznalost, pa odlučih da se utvrđenog dana tamo pojavim – da bih svoje razloge usmeno izložio.

Dode i ta sreda. Gostionica u kojoj je trebalo da se održi naznačena sednica, bila je Das Alte Rozenbad u Hemštrase, jedan veoma siromašan lokal u koji bi tek ponekad neko zalutao. Nikakvo čudo u 1919-toj godini, pošto je vrlo skroman i oskudan jelovnik i u većim gostionicama, mogao jedva nekog da privuče. Ovu gostionicu nisam do tada uopšte poznao. Prođoh kroz loše osvetljenu gostionsku sobu u kojoj nije sedeo ni jedan jedini gost, potražih vrata u sporednu prostoriju i odjednom sam, pred sobom video "zbor".

U čiljavom i slabom svetlu jedne poludemolirane gasne lampe sedela su za jednim stolom četiri mlada čoveka, među njima i sastavljač one male brošure, koji me je odmah najljubaznije pozdravio i pozeleo mi dobrodošlicu kao novom članu te »Nemačke radničke partije«. A ja sam sad, ipak, unekoliko bio zbunjen. Pošto mi je bilo saopšteno da tek treba da dođe pravi "predsednik za celu teritoriju Rajha", hteo sam, ipak malo, da pričekam sa svojom izjavom. A najzad se i on pojavi. To je bio onaj isti koji je vodio skup u Stemeke pivari povodom predašnjeg Federovog predavanja.

U međuvremenu, postadoh ponovo radoznao, čekajući stvari koje su trebale da nastupe. Sada sam bar upoznao imena pojedine gospode. Predsednik "organizacije za celu teritoriju Rajha" bio je jedan gospodin Haver, a onaj za grad Minhen, Anton Dreksler. Pročitan je, sad, zapisnik sa poslednje sednice i izrečeno poverenje zapisničaru. A onda je došao na red izveštaj o finansijskom stanju. U posedu društva nalazilo se ukupno sedam maraka i pedeset pfeninga za šta je blagajniku iskazano opšte poverenje. A ovo je, opet, takođe, uneto u zapisnik. A onda su došli na red odgovori prvoga predsednika na jedno pismo iz Kila, jedno iz Diseldorfa, i jedno iz Berlina, svi su bili saglasni sa njima. Onda je saopštena prispela pošta, opet jedno pismo iz Berlina, jedno iz Diseldorfa i jedno iz Kila, čije prispeće izgleda da je dočekano baš sa velikim zadovoljstvom. Ova

rastuća razmena pisama objašnjena je kao najbolji i vidljivi znak sve većeg i rasprostranjenijeg značaja »Nemačke radničke partije«. Potom je održano jedno dugo savetovanje o novim odgovorima koje je trebalo poslati. Strašno, strašno... Pa to je bilo jedno obično zamajavanje društvima i udruženjima najgore vrste. Dakle, u taj klub je trebalo da stupim?!? A onda je došao na red prijem novih članova, što znači: na diskusiju je došlo pitanje moga hvatanja u ovu mrežu. Počeh sada da postavljam pitanja, ali,

osim nekoliko uvodnih postavki, ništa nije postojalo, nikakav program, nikakav letak, uopšte ništa odštampano, nikakve članske karte, pa čak ni neki bedni pečat, jedino je očigledno postojala dobra vera i dobra volja. Meni je preseo svaki smeh, jer šta je bilo ovo drugo do tipičan znak potpune bespomoćnosti i potpune obeshrabrenosti u odnosu na dosadašnje partije, njihove programe, njihove namere i sve njihove aktivnosti? Ono što je ovo nekoliko mladih ljudi ovde sakupilo u jednu spolja tako smešnu delatnost, bio je, ipak, samo izliv njihovog unutrašnjeg glasa koji im je, više nesvesno nego svesno, izazivao osećanje da je celo dosadašnje partijsko bitisanje nepodesno za uzdizanje nemačke nacije kao i za isceljivanje njenih unutrašnjih oštećenja. Brzo sam iščitao uvodne postavke koje su bile napisane pisaćom mašinom, i iz njih sam sagledao više neko traženje nego znanje. Mnogo toga je ovde bilo zamućeno, ili nejasno, mnogo štošta je nedostajalo, ali ništa nije postojalo što ne bi opet bilo znak

borbe da se dođe do nekog saznanja. Ono što su ti ljudi osećali, to sam znao i ja – bila je to težnja za jednim novim pokretom koji je trebalo da bude više nego partija u dosadašnjem smislu reči.

Kada sam te večeri ponovo pošao u kasarnu, već sam bio formirao svoj sud o ovom udruženju. Svakako sam stajao pred najtežim pitanjem svoga života: da li ovde da pristupim, ili da odbijem? Razum me je samo mogao savetovati da odbijem, osećaj, međutim, nije mi dao mira i što sam češće pokušavao da sagledam besmislenost celog tog kluba, tim je češće, opet, moj osećaj govorio njemu u prilog. Sledećih dana nisam imao mira. Počeo sam o svemu ovako i onako da razmišljam. Da se politički aktiviram već sam odavno odlučio, da se ovo moglo da dogodi samo u jednom novom pokretu, takođe mi je bilo jasno, samo podsticaj za delo mi je još do tada nedostajao. Ja nisam spadao u one ljude koji danas nešto počnu da bi sutra, opet, to prekinuli i ako je moguće, prešli na jednu novu stvar. Upravo takvo shvatanje je bilo i glavni razlog zašto sam se tako teško mogao odlučiti na jednu takvu novoosnovanu partiju, koja je ili morala da bude sve, ili je najpametnije bilo, da izostane. Znao sam da će to za mene biti odluka zauvek, kod koje nikada više ne sme da postoji jedno "natrag". Za mene, onda, to više nije bila neka prolazna igrarija, nego krvava zbilja. Ja sam još tada stalno posedovao instinktivnu odbojnost prema ljudima koji sve započnu, a da ništa od toga ne sprovedu. Ti vetropiri koji su u svakoj čorbi

mirođija, bili su mi mrski. Smatrao sam da je aktivnost tih ljudi gora nego nerad. Izgleda da mi je sama sudbina sada dala mig. Ja nikada i ne bih stupao u jednu od postojećih velikih partija, a razloge za ovo ću još pobliže da objasnim. Ova smešno malena tvorevina sa svojih nekoliko članova izgledala mi je da poseduje jednu prednost, a to je da još nije okoštala u jednu "organizaciju", nego je ostavljala pojedincu mogućnost stvarne lične aktivnosti.

Ovde se još moglo raditi i što je manji bio pokret, utoliko mu se pre mogla još dati prava forma. Ovde su još mogli da budu određeni sadržaji, cilj i put, što je kod postojećih velikih partija već od samog početka otpadalo. Što sam više pokušavao da razmišljam, tim više je u meni raslo uverenje da će upravo iz ovakvog jednog malog pokreta jednom moći da bude pripremljeno uzdizanje nacije – a nikada više iz političkih parlamentarnih partija koje su suviše bile vezane za stare predstave, ili su čak istupale u korist novog režima. Jer, ono što je ovde moralo biti proklamovano bio je novi pogled na svet, a ne neka nova izborna parola. Svakako, to je bila beskrajno teška odluka da se ova namera sprovede u stvarnost. Kakve sam preduslove ja sam nudio za izvršenje ovoga zadatka ? Što sam bio bez sredstava i siromašan izgledalo mi je još i ponajlakše snošljivim, ali je teže bilo što sam, eto, spadao u one bezimene, bio jedan od miliona koji je upravo sam slučaj ostavio da žive, ili ih iz

života opozvao, a da ni najbliža okolina to nije ni primećivala. Tu je dolazila još i teškoća zbog mog nedostatka školovanja. Takozvana "inteligencija" gleda, dakako, ionako uvek sa zaista beskrajnim nipodaštavanjem na svakog onog koji nije prošao kroz obligatne škole i nije pustio da mu se upumpa neophodno znanje. Jer, ipak, nikada ne glasi pitanje: šta ume taj čovek? Nego, šta je on učio? Ovim "obrazovanima" važi i najveći praznoglavac, ako je samo dovoljno umotan u školska i univerzitetska svedočanstva, više nego i najbistriji momak kome nedostaju ti dragoceni omoti. Mogao sam lako da zamislim kako će me "obrazovani" svet primiti, i pri tom sam se samo utoliko prevario, što sam ljude tada još uvek smatrao boljima nego što su oni u čiftinskoj stvarnosti najvećim delom, na žalost, bili. Među njima bilo je, naravno, izuzetaka kao i svugde i oni su bili utoliko svetliji. A ja sam, opet, na taj način, naučio da uvek pravim razliku između večnih učenika i stvarnih znalaca.

Posle dvodnevnih mučnih mozganja i premišljanja dođoh, najzad, do ubeđenja da moram da učinim taj korak. To je bila najpresudnija odluka mog života. Natrag nit se moglo, niti smelo više. Tako se prijavih za člana »Nemačke radničke partije« i dobih jednu provizornu člansku kartu sa brojem – sedam.

UZROCI SLOMA

Dubina pada nekog tela je uvek mera udaljenosti njegovog trenutnog položaja od prethodnog. Isto to važi i za pad naroda i država. Ali, zbog toga ima prethodni položaj, ili bolje rečeno visina, odlučujući značaj. Samo ono što se obično uzdiže iznad opšte granice može vidljivo duboko da padne i da se surva. To, za svakog koji misli, i oseća, čini slom Rajha tako teškim i užasnim, zato što je taj pad usledio sa jedne visine koja se danas s obzirom na jad sadašnjeg uniženja jedva može zamisliti.

Već je i samo osnivanje Rajha izgledalo pozlaćeno čarolijom jednog zbivanja koje je celu naciju uzdiglo. Posle jednog besprimernog pobedničkog pohoda, najzad, kao nagrada besmrtnog heroizma, izrasta za sinove i unuke taj Rajh. Da li svesno ili nesvesno, sasvim je svejedno, Nemci su svi imali osećaj da se ovaj Rajh koji svoj život ne treba da zahvali prevarama parlamentarnih frakcija, već upravo svojim uzvišenim načinom osnivanja, uzdizao iznad mere ostalih država, jer, nije se blebetanjem neke parlamentarne govorničke bitke, nego se u grmljavini i tutnjavi pariskog Opsadnog fronta, sprovodio svečani čin ispoljavanja volja, da Nemci, plemstvo i narod, odlučuju da u budućnosti stvore jedan Rajh, i da iznova podignu kao simbol carsku krunu. A to se nije dogodilo mučkim ubistvima, nisu dezarteri i zabušanti

osnivači Bizmarkove države, nego pukovi sa fronta. Već to jedinstveno rađanje i vatreno krštenje obasjali su Rajh bleskom istorijske slave, kakva je, retko mogla da pripadne samo najstarijim državama. I kakav je samo uspon nastao sada! Sloboda prema spolja davala je hleb nasušni unutar granica.

Nacija postade bogata brojčano i po ovozemaljskim dobrima. Čast države, međutim, a sa njom i čast celoga naroda, štitila je čuvena vojska, koja je najočiglednije mogla da pokaže razliku prema nekadašnjem Nemačkom savezu. Toliko je dubok ovaj pad, koji je pogodio Rajh i nemački narod, da se čini da je sve kao vrtoglavicom zahvaćeno, najpre, izgubilo osećaj i razum; čovek se jedva može više prisetiti ranije visine, tako basnoslovno i nestvarno prema sadašnjoj bedi izgleda ondašnja veličina i slava. Zato je, eto, i objašnjivo da čovek i suviše zaslepljen uzvišenošću pri tom zaboravlja da potraži predznake strahovitog sloma koji su, ipak, nekako već morali da budu prisutni. Naravno, ovo važi samo za one kojima je Nemačka bila nešto više nego samo prostor za boravak, za zarađivanje i trošenje novca, jer samo su oni jedino u stanju da današnji položaj osećaju kao slom, dok je on za ostale odavno očekivano ispunjenje, njihovih do tada, nezadovoljenih želja. Ali, prednaci su onda bili vidljivo prisutni, iako su samo malobrojni pokušavali da iz njih izvuku izvesnu pouku. Danas je to, međutim, nužnije nego ikada. Kao što se može pristupiti izlečenju nekog oboljenja, samo ako je njegov uzročnik poznat, isto to važi i za

izlečenje političkih šteta. Naravno, obično se lakše vidi i lakše otkriva spoljna forma jedne bolesti, njeno ispoljavanje koje prosto pada u oči, nego njeni unutrašnji uzroci. I to je, eto, razlog zašto tako mnogo ljudi nikada ne idu dalje od prepoznavanja spoljnih dejstava uopšte, i njih, čak, brkaju sa pravim uzrocima, pa čak i postojanje nekog uzroka najradije pokušavaju sasvim da poreknu.

Tako, i sada još, najveći broj među nama sagledava nemački slom, u prvom redu, samo u opštoj privrednoj bedi, i u posledicama koje iz nje proizilaze. Njih mora da podnosi gotovo svako lično ubedljiv razlog, dakle, za razumevanje katastrofe za svakog pojedinca. Ali, velike mase mnogo manje sagledavaju slom u političkom, kulturnom i etičkomoralnom pogledu. Ovde će, kod mnogih, u potpunosti zatajiti osećaji i razum. Da je ovo ovako kod velike mase, to još i može da se prihvati, ali da i u krugovima inteligencije smatraju nemački slom u prvom redu kao »privrednu katastrofu« i stoga se lečenje očekuje od strane privrede, to je jedan dodatni razlog zašto dosada nije moglo uopšte da dođe do ozdravljenja. Tek onda kada se shvati da i ovde privredi pripada samo druga, ili čak treća uloga, a političkim, etičko moralnim, kao i krvnim faktorima prva, doći će do osnovnog razumevanja uzroka današnje nesreće, i time će se moći onda naći i sredstva i putevi za lečenje. Pitanje uzroka nemačkog sloma je, stoga, od odlučujućeg značaja, pre svega za jedan politički

pokret, čiji cilj upravo treba da bude prevladavanje poraza. Ali, i kod takvog istraživanja prošlosti mora se veoma paziti, da se ona dejstva, koja više upadaju u oči od drugih, ne pobrkaju sa tim manje vidljivim uzrocima. Najlakše, i stoga i najviše rašireno obrazloženje današnje nesreće je to da se tu radi o posledicama upravo izgubljenoga rata, stoga je on i uzrok sadašnje nevolje. Moguće je da postoje mnogi koji ozbiljno veruju u ovu besmislicu, ali ima još više onih iz čijih usta ovakvo objašnjenje može da bude samo laž ili svesna neistina. Ovo poslednje važi za sve one koji su danas na jaslama vlade.

Zar nisu u pravu nagovestitelji revolucije nekada, stalno i vrlo uporno, ubeđivali narod da će za široke mase ostati sasvim svejedno kako će se ovaj rat završiti? Nisu li upravo oni, naprotiv, na najozbiljniji način uveravali da će u najboljem slučaju »veliki kapitalista« moći da ima interese za pobednički završetak užasnog gibanja naroda, a nikako nemački narod sam po sebi, ili čak nemački radnik? Pa čak, nisu li ovi apostoli takozvanog svetskog pomirenja izjavljivali, upravo, nasuprot tome da će nemačkim porazom biti uništen samo nemački militarizam, a da će nemački narod slaviti svoje veličanstveno vaskrsenje?

Nije li se veličala u tim krugovima plemenitost Antante i nisu li svaljivali svu krivicu za celo krvavo rvanje samo na Nemačku? Ali, da li se moglo učiniti to bez izjave da će i vojni poraz za naciju

biti bez naročitih posledica? Zar nije cela revolucija bila protkana frazom da će njome biti sprečena pobjeda nemačke zastave, ali da će upravo time nemački narod u pravoj meri krenuti u susret svojoj unutrašnjoj i spoljnoj slobodi? Zar nije to bilo otprilike tako, vi bedni i lažljivi podlaci? Potrebna je zaista prava jevrejska drskost da se sada vojnom porazu pripiše krivica za slom, dok je centralni organ svih izdajnika zemlje, berlinski list »Vorwärts« (Napred) pisao da nemački narod ovoga puta svoju zastavu ne sme više pobednički da donese kući! A sada to treba da bude uzrok našega sloma? Bilo bi, naravno, sasvim bezvredno hteti se sporiti, sa takvim zaboravnim "ljudima" i ja stoga ne bih ni jednu jedinu reč o tome gubio, da ovu besmislicu, na žalost, ne ponavljam, brbljaju mnogi, potpuno nepromišljeni ljudi, a da povod za to nisu dale upravo zloradost, ili svesna neistinitost.

Nadalje, treba ova razmatranja da pruže našim borcima za osvešćenje pomoćna sredstva koja su ionako vrlo nužna u jednom vremenu, kada se nekome izgovorena reč tako često po običaju u ustima izvrće. Tako, povodom tvrdnje da izgubljeni rat snosi krivicu za nemački slom, treba reći i sledeće: Nesumnjivo je da je gubitak rata bio od užasnog značaja za budućnost naše otadžbine, ali gubitak rata nije uzrok, nego je on sam, opet samo, niz uzroka. Da nesrećni kraj ove borbe na život i smrt mora da vodi do veoma razornih posledica, bilo je, dakako, potpuno jasno svakom razumnom, a ne

zluradom čoveku. Ali, na žalost bilo je i ljudi kojima je, izgleda, ovo rasuđivanje u pravom trenutku nedostajalo, ili koji su nasuprot svojem vlastitom uverenju, ipak ovu istinu u prvi mah opovrgavali ili poricali. To su najvećim delom bili oni koji su, po ispunjenju svoje tajne želje, odjednom stekli kasni uvid u katastrofu kojoj su i oni doprineli. Oni su, međutim, krivci za slom, a nije za to kriv izgubljeni rat, kako su oni iznenada i odjednom izvoljevali da kažu i tvrdili da znaju. Jer, gubitak istoga, bio je, dakako, samo posledica njihovog delovanja, a ne, kako oni sada hoće da tvrde, rezultat "lošeg" vođenja rata. I protivnik se nije sastojao od kukavica, i on je umeo da umire, njegov broj bio je od prvoga dana veći nego brojno stanje nemačke vojske, a njegovoj tehničkoj opremi stajali su arsenal celoga sveta na raspolaganju. Stoga se ne može poricati činjenica da se za nemačke pobeđe, koje su dobijene pune četiri godine u borbi protiv celog sveta, pri svom heroizmu i svoj organizaciji, ima zahvaliti samo nadmoćnome vođstvu.

Organizacija i vođenje nemačke vojske bile su nešto najmoćnije što je svet do sada video. Njihovi nedostaci bili su samo u granicama opštih ljudskih mogućnosti. Nije uzrok naše današnje nesreće, što je ova vojska doživela slom, nego je samo posledica drugih zločina, posledica koja je, svakako, sama ponovo pripremala početak jednog daljeg i ovog puta vidljivog sloma. A da je to tako proizilazi iz sledećeg: Mora li vojni poraz da

dovede do takve potpune propasti jedne nacije i jedne države? Od kada je to rezultat jednog nesrećnog rata? Da li, u stvari, uopšte narodi propadaju zbog izgubljenih ratova? Odgovor na ovo može da bude vrlo kratak: uvek onda, kada narodi svojim vojnim porazom dobiju potvrdu za svoju unutrašnju trulež, kukavičluk, beskarakternost, ukratko rečeno, za nedostatak dostojanstva. Ako to nije tako, onda će vojni poraz postati pre podstrek za budući veći uspeh, a ne nadgrobni kamen za postojanje jednog naroda. Istorija pruža beskrajno mnogo primera za ispravnost ovog tvrđenja. Na žalost, vojni poraz nemačkog naroda nije nezaslužena katastrofa, nego zaslužno kažnjavanje od strane večne odmazde. Taj poraz mi smo više nego zaslužili. On je samo najznačajnija spoljna pojava propadanja među čitavim nizom unutrašnjih pojava, koje su možda ostale skrivene, iako vidljive, pred očima najvećeg broja ljudi, ili koje oni nisu hteli da vide skrivajući kao noj glavu u pesak.

Obratimo ipak jednom pažnju na propratne pojave pod kojima je nemački narod prihvatio ovaj poraz. Zar se nije u mnogim krugovima, na najbesramniji način, upravo iskazivala radost zbog nesreće otadžbine? I ko to čini, ako on zaista ne zaslužuje takvu kaznu? Pa čak, zar nisu išli još dalje i hvalili se da su doveli do toga da front najzad uzmakne? A ovo nije činio, recimo, neprijatelj, ne, ne,... takvu sramotu tovarili su Nemci sebi na glavu! Je li ih, možda, nesreća nepravedno pogodila? Od

kada se to još hoda naokolo i sebi pripisuje još i krivica za rat? I to još protiv svog saznanja i vlastitog ubeđenja. Ne, još jednom ne! Po načinu na koji je nemački narod prihvatio svoj poraz, moglo se najjasnije videti da pravi uzrok našega sloma treba tražiti sasvim negde drugde, a ne u čisto vojnom gubitku nekoliko položaja, ili u neuspehu jedne ofanzive, jer, da je zaista front kao takav zatajio, i da je ta

nesrećaprouzrokovala tešku sudbinu otadžbine, onda bi nemački narod sasvim drukčije prihvatio i shvatio poraz. Onda bi i sada nastalu nesreću podnosio stisnutih zuba, ili savladan bolom jadikovao, onda bi bes i ljutnja ispunjavali srca protiv neprijatelja, koga je podmukli slučaj, ili sama volja sudbine učinila pobednikom, onda bi nacija, slično rimskom senatu, izašla u susret potučenim divizijama, sa zahvalnošću otadžbine za dosadašnje žrtve, i molidbom da ne očajava zbog Rajha. Čak bi i kapitulacija bila potpisana samo sa razumom, dok bi srce već udaralo zbog dolazećeg uspona. Tako bi bio prihvaćen poraz, koji bi imao da se zahvali samo usudu.

Onda se ne bi smeјalo i igralo, ne bi se hvalili kukavičlukom, ni veličao poraz, ne bi ismevali trupe koje se bore, niti bi njihovu zastavu i kokardu vukli po blatu, ali, pre svega: onda nikada ne bi došlo do one užasne pojave koja je jednog engleskog oficira, pukovnika Remingtona, pobudila da tada prezrivo izjavi: "Kod Nemaca je svaki treći čovek izdajnik." Ne, ova kuga ne bi onda nikada mogla da

naraste u onu pogubnu poplavu koja sad, već pet godina, potapa i poslednji ostatak poštovanja ostalog sveta prema nama. U ovome se i ponajbolje vidi koliko je lažna tvrdnja da je izgubljeni rat uzrok nemačkog sloma. Ne, ovaj vojni slom bio je samo posledica čitavog niza bolesnih pojava i njihovih izazivača, koje su već u vreme mira snašle nemačku naciju. To je bila prva svima vidljiva katastrofalna posledica jednog etičkog i moralnog trovanja, smanjenog nagona za samoodržanjem i preduslova za to, koji su već odavno počeli da potkopavaju temelje naroda i Rajha. Potrebna je bila čitava bezmerna lažljivost jevrejstva i njegove marksističke borbene organizacije da se krivica za slom, upravo natovari onom čoveku koji je, kao jedini sa nadčovečanskom snagom volje i energijom, pokušavao da katastrofu koju je sam predvideo, predupredi i da naciju poštedi perioda najdubljeg poniženja i sramote.

Time što je Ludendorf žigosan kao krivac za izgubljeni svetski rat, izbijeno je oružje moralnog prava iz ruku jedinom opasnom tužiocu, koji je mogao da ustane protiv izdajnika otadžbine. Pri tom se polazilo od veoma ispravnog načela, da u veličini laži uvek mora da postoji izvesni faktor u koji se ne može verovati, pošto će se široke mase jednoga naroda u najdubljem središtu svoga srca lakše pokvariti nego što će svesno i namerno biti zle, stoga će u primitivnoj jednostavnosti njegove duše lakše pasti kao žrtva neke velike laži, nego

neke male laži, jer one, tj. mase, i same ponekad u malim stvarima lažu, ali bi se pred suviše velikim lažima ipak veoma stidele.

Takva neistina neće im uopšte ni doći u glavu, one neće čak ni kod drugih moći da veruju u mogućnost jedne takve čudovišne drskosti najinfamnijih iskrivljavanja, pa tako, kad im se to razjasni, još će dugo sumnjati i kolebati se i prihvatiti neki razlog kao istinit – usled toga će se i od najdrskije laži uvek nešto zakačiti i preostati – a to je činjenica koju svi veliki umetnici laži, sva lažna udruženja ovoga sveta isuviše dobro znaju i stoga je veoma podlo i primenjuju. Najbolji znalci, međutim, ove istine o mogućnostima primene laži, neistine i klevete bili su u svim vremenima Jevreji! Zar nije ceo njihov život sazdan na jednoj jedinoj velikoj laži, naime, na toj da se kod njih radi o jednoj religijskoj zajednici, dok je, međutim, reč o rasi – i to kakvoj rasi. Kao takvu ju je jedan od najvećih umova čovečanstva zauvek žigosao večno tačnom rečenicom fundamentalno istinitom – on ih je nazvao »veliki majstori laži«. Onaj ko to ne spozna ili neće u to da veruje, taj nikada više na ovom svetu neće moći da pomogne istini da pobedi. Za naš nemački narod, smelo bi se to gotovo smatrati kao velikom srećom, što je vreme njegovog podmuklog oboljenja iznenada u tako stravičnoj katastrofi skraćeno, jer u drugom slučaju bi nacija svakako sporije, ali utoliko sigurnije propala. Bolest bi postala hronična, dok je ona u akutnoj

formi stoga bar otvorila oči jednoj većoj množini i postala jasna i raspoznatljiva. Čovek nije slučajno lakše savladao kugu, nego tuberkulozu. Prva nailazi u strašnim talasima smrti koji potresaju čovečanstvo, a druga u laganom šunjanju, prva dovodi do užasnog straha, druga do postupene ravnodušnosti. Ali, posledica je ta da se čovek prvoj suprotstavlja, sa celom bezobzirnošću svoje energije, dok tuberkulozu pokušava da zaustavi slabim sredstvima. I tako je on pobedio kugu, dok je tuberkuloza ovladala njime. Tačno tako stoji stvar i sa oboljenjima narodnih organizama. Ako ta oboljenja ne nastupe katastrofalno, čovek počinje olako da se na njih navikava, i najзад, iako tek posle izvesnog vremena, ali utoliko izvesnije on od njih propada. To je onda sreća, mada, naravno, gorka sreća, ako se sudbina odluči da se umeša u ovaj lagani proces truljenja i iznenadnim udarcem bolesniku koji je tom bolešću zahvaćen, predoči kraj bolesti. Jer o tome se radi, više nego jednom, pri takvoj katastrofi. Ona onda može lako da postane uzrok ozdravljenja koje sada nastupa krajnje odlučno. Ali, i u ovakvom slučaju je preduslov, opet, spoznaja unutrašnjih razloga koji su dali povoda za oboljenje o kome je reč. Najvažnije ostaje i ovde razlikovanje izazivača, od stanja koje su oni prouzrokovali. Utoliko će teže biti razlikovati ih, ukoliko se duže nalaze bolesne materije u telu naroda i ukoliko su one postale pripojeni deo tog tela. Jer, može se vrlo lako dogoditi da se posle izvesnog vremena ti, nesumnjivo štetni otrovi

smatraju kao sastavni deo sopstvenog naroda, ili se pak najčešće podnose kao nužno zlo, tako da se uopšte više neće smatrati neophodnim da se traga za stranim izazivačem.

Tako su u dugom miru predratnih godina svakako nastupale izvesne štete i oštećenja i kao takve bile prepoznate, iako se uopšte takoreći nije iskazivala briga o izazivaču istih, sem ako se izuzmu neki slučajevi. Ovi izuzeci su i ovde opet u prvom redu bile pojave privrednog života koje su pojedincu jače dolazile do svesti, nego, recimo, štete u čitavom nizu drugih oblasti društva. Bilo je mnogo propadanja koja su morala da podstaknu na ozbiljna razmišljanja.

U privrednom pogledu ovde bi trebalo reći sledeće: silovitim povećanjem brojnosti nemačkog naroda, pre rata, stupilo je u prvi plan sveg političkog i ekonomskog mišljenja i delanja pitanje stvaranja neophodnog hleba nasušnog u sve oštrijem vidu. Na žalost, nisu se mogli odlučiti da iskorače ka jedino ispravnom rešenju, nego se verovalo da će cilj moći da se postigne i na jeftiniji način. Odricanje od zadobijanja nove teritorije i njeno zamenjivanje ludilom i besmislicom ekonomskog osvajanja, moralo je, na kraju, da vodi ka jednoj, isto tako neograničenoj, kao još i pride štetnoj industrijalizaciji. Prva posledica od najtežeg značaja bila je time izazvano slabljenje seljaštva. U istoj meri u kojoj je ono nazadovalo, rasla je masa

velegradskog proletarijata sve više, dok najzad nije potpuno izgubljena ravnoteža. Sada je, tek, izašla dakle na videlo i oštra razlika između siromašnih i bogatih.

Izobilje i beda živele su tako blisko jedna pored druge da su posledica toga mogle i morale biti samo vrlo žalosne. Siromaštvo i česta nezaposlenost, započeće svoju igru sa ljudima, ostavljajući kao svoju zaostavštinu nezadovoljstvo i ogorčenje. Izgleda da je posledica toga bio politički rascep klasa.

Pri svem tom privrednom procvatu, postade tako nezadovoljstvo sve veće i dublje, pa je čak došlo i dotle, da je postalo opšte uverenje "ovako se više dalje ne može", a da ljudi, pri tom, nisu imali, niti mogli imati, neku određenu predstavu o tome šta bi trebalo da dođe. Bili su to tipični znaci jednog dubokog nezadovoljstva koji su pokušavali da se iskažu na takav način. Ali, gore od ovoga bile su druge posledične pojave, koje je sa sobom donelo ekonomiziranje nacije. Upravo u onoj meri u kojoj se privreda uzdigla da postane odlučujući gospodar države, novac je postao božanstvo kome je sve moralo da služi i pred kim se svaki morao da klanja. Sve više su nebeski bogovi potiskivani u kraj kao zastareli i preživeli i umesto njih kadio se tamjan idolu – novcu! Nastade zaista jedno rđavo izopačenje, rđavo naročito stoga, jer je ono još nastupilo u jedno vreme kada je naciji više nego ikada bilo potrebno najviše herojsko raspoloženje.

Nemačka je morala da bude pripravna da jednoga dana mačem odgovara za svoj pokušaj da putem mirnog, privrednog rada sebi osigura svakodnevni hleb.

Vladavina novca je, na žalost, bila čak i sa onog mesta sankcionisana koje je najviše moralo da se protiv toga pobuni – njegovo veličanstvo Car postupio je nesrećno kada je naročito plemstvo uvukao u začarani krug novog finansijskog kapitala. Naravno, moralo bi ga se opravdati time što, na žalost, čak ni Bizmark nije u tom pogledu spoznao preteću opasnost. Ali, usled toga su idealne vrline praktično stupile iza vrednosti novca, jer bilo je jasno da je plemstvo mača, tek što je krenulo ovim putem, moralo da uzmakne za kratko vreme iza već nastupajućeg plemstva finansija.

Novčane operacije uspevaju jače nego bitke. I tako više i nije bilo primamljivo za istinskog junaka, ili državnika, dovesti u neku vezu sa bilo kojim bankarem Jevrejinom, stvarno žalosnim. Ni čovek nije mogao više da ima bilo kakva interesovanja za dodeljivanje jeftinih dekoracija, nego ih je odbijao zahvaljujući u svoje ime. Ali, posmatrano i čisto krvno, bio je takav razvoj duboko tužan: plemstvo je sve više gubilo rasne osnove za svoj život, i jednim velikim delom bila bi pre na mestu oznaka za njega "neplemstvo". Teška privredna pojava propadanja bila je lagano isključivanje ličnog prava poseda i

postepeno prelaženje celokupne nemačke privrede u vlasništvo akcionarskih društava.

Time tek postao je rad konačno objekt špekulacije nesavesnih zelenaša, otuđivanje poseda zaposlenih raslo je do u beskraj. Berza je počela da trijumfuje i već se pripremala da polako, ali sigurno, pod svoju zaštitu i kontrolu uzme život nacije.

Internacionalizovanje (pojevrejivanje) tad nemačke privrede pripremljeno je već pre rata, okolnim putem, preko akcija. Naravno, pokušao je jedan deo nemačke industrije da se još sa nekom odlučnošću odbrani od ovakve sudbine. Ali, i ona je konačno pala kao žrtva pred ujedinjenim napadom pohlepnog (jevrejskog) finansijskog kapitala, koji je ovu borbu dobio naročito uz pomoć svoga najvernijeg druga, a koga drugog do – marksističkog pokreta.

Trajni rat protiv nemačke "teške industrije" bio je vidljivi početak internacionalizacije nemačke privrede, forsirane putem marksizma, a koja je svakako tek pobedom marksizma u revoluciji mogla biti sprovedena do kraja. Dok ja ovo sada pišem uspeo je najzad i generalni napad protiv nemačkih državnih željeznica koje su sada prešle u ruke internacionalnog finansijskog kapitala.

"Internacionalna" socijaldemokratija time je već ponovo postigla jedan od svojih visokih ciljeva. Koliko daleko je uspjela i odmakla ova i ovakva

"ekonomizacija" nemačkog naroda, najvidljivije je u tome što je konačno posle rata jedna od vodećih glava nemačke industrije i pre svega trgovine, dozvolila sebi mišljenje da bi ekonomija, kao takva, jedina bila u stanju da Nemačku ponovo uspravi na noge. Ovu besmislicu su počeli krčmiti upravo u trenutku kada je Francuska nastavu svojih školskih institucija, u prvom redu, ponovo postavila na humanističke osnove, da bi tako predupredila zabluđu da nacija i država imaju da zahvale svoju dalju egzistenciju privredi, a ne večnim idealnim vrednostima. Izjava koju je tada industrijalac Stines pustio u svet izazvala je najneverovatniju zabunu – ona je smesta prihvaćena da bi sada začuđujuće brzo postala lajtmotiv svih onih nadrulekara i brbljivaca koje je sudbina posle revolucije pustila da kao tzv. "državnici" drmaju Nemačkom. Jedna od najgorih pojava propadanja bila je u Nemačkoj, predratnog doba, polovičnost koja se posvuda sve više rasprostirala u svemu i svačemu. Ona je uvek posledica sopstvene nesigurnosti u nekoj stvari kao i kukavičluka koji je rezultat ovih ili onih navika. Ova bolest pojačavana je još i vaspitanjem. Nemačko vaspitanje pre rata bilo je opterećeno mnogim slabostima. Ono je na vrlo jednostran način bilo podešeno na ukalupljeno čisto "znanje", a manje usmereno na "razvijanje umeća". Još je manje pridavana prednost obrazovanju karaktera pojedinca – ukoliko je ono uopšte moguće – sasvim malo u unapređenju i negovanju spremnosti

za preuzimanje odgovornosti, a nimalo vaspitanju volje i snage za odlučivanje!

Rezultati tog vaspitanja zaista nisu bili jaki ljudi, nego, šta više, prilagodljivi "mnogoznalci", za kakve smo mi Nemci pre rata uopšte važili i prema tome bili ocenjivani. Nemci su voleli pošto se on veoma dobro mogao upotrebiti, samo malo su ga poštovali, upravo zbog njegove slabosti volje. Nije uzalud upravo on gubio najlakše među gotovo svim narodima nacionalnost i otadžbinu. Lepa poslovice "sa šeširom u ruci možeš proći ceo svet", kazuje sve.

Upravo je sudbonosna postala ta prilagodljivost, kada je ona određivala i formu, kojom je jedino bilo dozvoljeno da se pristupi monarhu. Forma je zahtevala, prema tome – nikada protivurečnosti, nego sve i svašta odobravati, što se njegovom veličanstvu blagoizvoljeva svideti. Ali, upravo na ovom mestu bilo je i najneophodnije slobodno dostojanstvo čoveka, inače je monarhistička institucija morala jednoga dana da propadne zbog tog ulagivanja, jer to i jeste ulagivanje i ništa drugo! I samo bednim puzavcima i ljigavcima, kratko rečeno, celoj dekadenciji kojase pred najvišim prestolima oduvek bolje osećala nego čestite i pristojne poštene duše, može ovo da vam kao jedino data forma opštenja sa nosiocima krune bude!

Ove "najponiznije" kreature su, doduše, pri svoj skrušenosti pred svojim gospodarem i hlebodavcem, već odavno pokazale najveću drskost prema ostalom čovečanstvu, a u najjačoj meri onda kada su se drskog lica blagizvoljevali predstaviti kao jedino »monarhistički« u odnosu na sve ostale grešnike. Jer, u stvarnosti ovi ljudi su još uvek bili grobari monarhije, a naročito monarhističkog mišljenja. A tako nešto uopšte se i ne može drukčije zamisliti: čovek koji je spreman da jamči za jednu stvar, neće i ne može nikada da bude ljigavac i beskarakterni puzavac. Onome kome je ozbiljno stalo do održanja i napredovanja jedne institucije, taj će i sa poslednjom niti svoga srca da se drži nje, i neće uopšte moći da progovori, ako se u njoj pokažu neka oštećenja. Svakako, taj neće onda na sav glas i u javnosti da galami, kao što to na tačno takav lažljivi način čine

demokratski "prijatelji" monarhije, ali će svakako pokušati da njegovo veličanstvo, nosioca krune lično, najozbiljnije upozori i usmeri. On u tom slučaju neće, i neće smeti da zauzme stanovište da njegovo veličanstvo, pri tom, treba da ostane slobodno, i da ipak, još uvek, deluje prema svojoj volji, čak ako bi to moralo, i ako će to da vodi do vidljive nesreće, nego će on u takvom slučaju monarhiju da uzme u zaštitu od monarha, i to bez obzira na ma kakvu opasnost. Ako bi vrednost ove institucije zavisila od ličnosti svakog monarha, onda bi tobila najlošija institucija koja se može zamisliti, jer, monarsi su samo, u najredim slučajevima, najvišiodbir

mudrosti i razuma ili samo karaktera, kako se to rado želi prikazati. To veruju samo profesionalni puzavci i ljigavci, ali svi ispravni ljudi – a to su ipak oni najdragoceniji u državi – osećaće se odgurnuti usled zastupanja takve besmislice. Za njih je upravo istorija istorija, a istina istina, čak ako se radi i o monarsima.

Sreća imati velikog monarha kao velikog čoveka, tako će retko pasti u udeo narodima, da će oni već morati biti zadovoljni ako ih pakost sudbine bar poštedisvog najgoreg promašaja. Prema tome, vrednost i značaj monarhističke ideje ne mogu da budu u ličnosti samog monarha, izuzev ako se nebo ne odluči da krunu postavi na glavu jednom genijalnom heroju kao Fridrihu Velikom, ili jednom mudrom karakteru kao Vilhelmu Prvom. Ovo se dešava jednom u toku vekova, a retko kad češće. Inače, ovde je ideja ispred ličnosti time što smisao tog uređenja isključivo treba da se nalazi u samoj instituciji. Time monarh dospeva u sam u krug služenja, i on je sada samo točak u tom stroju, a kao takav on je njemu obavezan. I on mora sada da se povinuje višem cilju i "monarhista" onda nije više onaj koji nosioca krune ćutke pušta da se o nju ogreši, nego onaj koji to sprečava. Kada smisao ne bi ležao u ideji, nego u bezuslovno "posvećenoj" ličnosti, ne bi se čak smelo preduzeti smenjivanje nekog vidljivo umobolnog vladara. Neophodno je da se već danas ovo utvrdi, jer u poslednje vreme iskrsavaju opet sve više pojave iz skrovitosti, koje

zbog svog bednog držanja nisu malo krive za slom monarhije. Sa izvesnom naivnom drskošću govore sad ti ljudi ponovo samo o "svom" kralju – koga su oni, međutim, ipak pre nekoliko godina baš u kritičnom trenutku na najbedniji način ostavili na cedilu – i počinju svakog čoveka koji neće da se miri sa tim, da se uklopi u njihove lažljive tirade, da prikazuju kao rđavog Nemca. A u stvarnosti su to baš oni isti plačljivci koji su 1918. godine znali da se razbeže pred svakim crvenim povezom na ruci, svog kralja da ostave kraljem, da što je moguće brže ubojnu sekiru

zamene štapom za šetnju, vežu neutralne kravate i kao miroljubivi "građani" nestanu netragom! U jedan mah nestadoše tada svi ti kraljevski branioci i tek pošto se zahvaljujući delatnosti drugih, revolucionarni olujni vetar toliko ponovo slegao da su mogli ponovo u visine drobiti svoje "živeo nam kralj, živeo!", počеше ove "sluge i savetodavci" krune ponovo da iskrsavaju s krajnjim oprezom. I sad su, eto, svi oni opet tu, i puni čežnje za minulim vremenima jedva mogu da stoje od silne vernosti kralju i preduzimljivosti, dok jednog dana naravno opet ne iskrsne prvi crveni povez na ruci, i cela briga interesenata stare monarhije iznova ne klisne kao miševi pred mačkom!

Da i monarsi sami nisu bili krivi zbog ovih stvari, mogli bismo ih od sveg srca sažaljevati zbog tih njihovih današnjih branitelja. Ali, u svakom slučaju oni mogu biti uvereni u to da se sa takvim

vitezima gube prestoli, a ne osvajaju krune. Ali ta licemerna poniznost je bila greška čitavog našeg vaspitanja, koja se upravo sada, na ovom mestu, na posebno užasan način, osvetila. Jer, usled tog vaspitanja mogle su se na svim dvorovima da održe ove jadne pojave i postepeno da potkopaju temelje monarhije. A kad je onda sama zgrada najzad počela da se ljulja, oni su nestali kao da ih je vetar odneo. Naravno – puzavci i ulizice nisu spremni da budu ubijeni za svog gospodara. A da to monarsi nikada ne znaju i gotovo načelno čak ne nauče, oduvek je bilo uzrok njihove propasti. Posledična pojava naopakog vaspitanja bio je kukavičluk pred odgovornošću i iz toga proizilazeća slabost u samom tretiranju životno važnih problema. Ishodište ove zaraze je kod nas svakako velikim delom u parlamentarnoj instituciji u kojoj se isto tako u čistoj kulturi gaji neodgovornost. Na žalost, ovo oboljenje je, međutim, polako prelazilo i na celokupni ostali život, a najjače na državni. Počela se svugde izbegavati odgovornost i iz tog razloga najradije se posezalo za polovičnim i nedovoljnim merama – zar nije kod njihove primene uvek svedena na najmanji obim mera one odgovornosti koju lično treba poneti. Treba samo osmatrati držanje pojedinih vlada prema čitavom nizu istinski štetnih pojava našeg javnog života, pa će se lako spoznati strašan značaj ove opšte polovičnosti i bednog kukavičluka pred odgovornošću. Uzeću samo nekoliko slučajeva iz neizmerne mase postojećih primera: obično se

upravo u krugovima novinara vrlo rado označava štampa kao jedna velesila u državi.

I stvarno je njen značaj doista ogroman. On se uopšte i ne može precenjivati, jer ona (štampa) zaista i utiče na nastavak obrazovanja u kasnijem dobu. Pri tom se mogu njeni čitaoci uglavnom podeliti u tri grupe: prvo, u one koji u sve što čitaju veruju; drugo, u one koji ni u šta više ne veruju; treće, u one glave koji pročitano kritički preispituju i zatim prosuđuju.

Prva grupa je brojčano daleko najveća. Ona se sastoji od velike mase naroda i prema tome predstavlja duhovno najpriprostiji deo nacije. Ali, ona se ne može, da kažemo, označiti prema zanimanjima, nego u najboljem slučaju prema nekim opštim stepenima inteligencije. U nju spadaju uglavnom svi oni kojima samostalno mišljenje niti je urođeno niti je razvijeno vaspitanjem, i koji delom tako i iz nesposobnosti, a delom iz neznanja, u sve veruju što im se potura pod nos odštampano crno na belo. U tu grupu spada i ona vrsta lenjivaca koja bi svakako mogla sama da misli, ali iz čiste lenjosti ne misli, već zahvalno prihvata sve što je neko drugi već promislio, u skromnoj pretpostavci da se ovaj već pošteno potrudio. Kod svih ovih ljudi koji predstavljaju veliku masu, uticaj štampe biće ogroman! Oni nisu u stanju, ili nisu voljni da ono što im je ponuđeno, sami ispituju, tako da njihov ceo stav prema svim dnevnim problemima može

skoro isključivo da se podvede na spoljni uticaj drugih. Ovo može biti od koristi onda, ako njihovo prosvećivanje preuzme ozbiljna i istinoljubiva grupa ljudi, ali je nesreća ako se za to postaraju mangupi i lažovi. Druga grupa je već po svom broju bitno manja. Ona je delom sastavljena od elemenata koji su najpre pripadali prvoj grupi, da bi se onda, posle dugih

gorkih razočarenja, preokrenuli u suprotnost i ne veruju više ni u šta, čim im nešto odštampano dođe pred oči. Oni mrze svake novine, ili ih uopšte ne čitaju, ili se ljute bez izuzetka zbog sadržine, pošto je ona, eto, po njihovom mišljenju, samo sastavljena od laži i neistina. Ovakve ljude je veoma teško obrađivati, pošto će oni uvek biti nepoverljivi čak i prema samoj istini. Time su izgubljeni za svaki pozitivan rad. I najzad, treća grupa je daleko najmanja – ona se sastoji od duhovno zaista umnih glava, koje je prirodna darovitost i vaspitanje naučiloda samostalno

misle, kojeo svemu pokušavaju da formiraju svoj sopstveni sud, i koje sve pročitano najtemeljnije još jednom podvrgavaju sopstvenom preispitivanju i daljem razvijanju. Oni neće pogledati ni jedne novine, a da u svom mozgu to neprestano ne prorađuju i pisac tada nema laku poziciju. Novinari vole takve čitaoce, ali samo sa uzdržanošću. Za pripadnike ove treće grupe je onda svaka besmislica koju neke novine naškrabaju, manje opasna ili čak beznačajna. Oni su se, ionako, u toku života navikli da u svakom novinaru načelno vide bitangu, koja samo ponekad govori istinu. Ali,

na žalost, značaj ovih dragocenih i divnih ljudi je upravo samo u njihovoj inteligenciji, ali ne u brojnosti – to je nesreća u jednom vremenu, u kome mudrost ne predstavlja ništa, a brojnost sve! Danas, kada glasačkilistići masa odlučuju, presudna odluka nalazi se upravo kod brojčano najjače grupe, a to je prva – to jest gomila priprostih i lakovernih ljudi. Državni i narodni interes prvoga reda je da se spreči da ovi ljudi dopadnu u ruke rđavih, neukih ili čak zlonamernih vaspitača. Država stoga ima obavezu da njihovo vaspitanje nadzire i da spreči svaki nered u tom pogledu, pri tom, ona mora naročito da pazi da štampa ima čiste ruke, jer, njen uticaj je na ove ljude daleko najjači i najprodorniji, pošto on nije prolazan, nego ima produženo dejstvo. U ravnomernosti i večnom ponavljanju ove nastave je i ceo njen ogroman značaj. Dakle, ako bilo gde, onda upravo ovde ne sme država zaboraviti da sva sredstva treba da služe jednom cilju – ona ne sme da dozvoli da je zbuni i obrlati razmetanje takozvane "slobodne" štampe, i da propusti da izvrši svoju dužnost, da naciji uskrati hranu, koja joj je potrebna i koja joj dobro čini - ona mora bezobzirnom odlučnošću da sebi osigura ovo sredstvo narodnog vaspitanja i da ga stavi u službu države i nacije. A kakvu je hranu nemačka štampa predratnog doba pružala ljudima? Zar to nije bio najgori otrov koji se samo može zamisliti? Zar nije našem narodu usađivan u srce najgori pacifizam u jedno vreme kada se ostali svet već uveliko pripremao da Nemačku polako, ali sigurno udavi?

Nije li štampa još za vreme mira u mozak naroda ulila sumnju u pravo na sopstvenu državu, da bi ga tako, u izboru sredstava za njegovu odbranu, već unapred ograničila? Zar nije nemačka štampa znala da učini našem narodu tako privlačnom besmislicu "zapadne demokratije", dok on nije, najzad, ulovljen svim tim oduševljenim tiradama, poverovao da može svoju budućnost da poveri jednom Društvu naroda? Zar nije ona pripomogla da naš narod vaspita tako da izgubi svoj moral? Zar nije ta štampa moral i etiku ismejavala, označavajući ih kao nazadne i ćiftinske, dok najzad i naš narod nije postao "moderan"? Nije li ona u stalnom napadu toliko dugo potkopavala i same temelje državnog autoriteta, dok nije bio dovoljan jedan jedini udarac da se ta zgrada dovede do survanja? Nije li se ona nekad borila svim sredstvima protiv raspoloženja da se državi da ono što je državno, nije li u stalnoj kritici omalovažavala vojsku, sabotirala opštu vojnu obavezu, pozivala na uskraćivanje vojnih kredita itd, sve dotle dok uspeh više nije mogao izostati? Delatnost takozvane štampe bio je sahranjivanje nemačkog naroda i nemačkog Rajha. A da ne govorimo o marksističkim lažljivim listovima – njima je laž isto tako životna potreba kao mački lovljenje miševa, pa njen zadatak je samo taj da se narodu slomi narodna i nacionalna kičma, da bi on sazreo za robovski jaram internacionalnog kapitala i njegovih pravih gospodara - Jevreja!

A šta je preduzela država protiv ovoga masovnog trovanja nacije? Ništa, i zaista, baš ništa! Nekoliko smešnih ukaza, nekoliko kazni protiv isuviše velikih podlosti, i to je bilo sve. Ali, zato se verovalo da će pridobiti blagonaklonost te počasti laskanjima, priznavanjem "vrednosti" štampe, njenog "značaja", njene "vaspitačke misije" i sličnim još

besmislicama – a Jevreji su to prihvatili s lukavim smeškom i odgovarali sa prigušenom zahvalnošću. Međutim, razlog za ovaj sramotni

poraz države nije bio toliko u nespoznavanju opasnosti, nego naprotiv, u do neba vapijućem kukavičluku i polovičnosti svih odluka i mera koje proizlaze iz tog kukavičluka. Niko nije imao hrabrosti da primeni dalekosežno radikalna sredstva, nego se petljalo ovde kao i svugde sa stalno polovičnim receptima, i umesto da se udarac zada pravo u srce, najviše što se činilo to je da se drži ova guja otrovnica – s ishodom da je ne samo sve ostalo pri starom, nego naprotiv, da je iz godine u godinu rasla moć

institucija koje je trebalo suzbijati.

Odbrambena borba ondašnje nemačke vlade protiv štampe koja je naciju polako kvarila, poglavito štampe jevrejskog naroda, bila je bez svake prave linije, bez odlučnosti, ali pre svega bez bilo kakvog vidljivog cilja. Ovde je u potpunosti zatajio birokratski razum tajnih savetnika, kako u proceni značaja ove borbe, tako i u izboru sredstava i utvrđivanju jednog jasnog plana. Bez plana se naokolo tražio lek, ponekad da bi novinarsku zmiju ako bi suviše jako ujela, zatvarali na nekoliko

nedelja, ili meseci, ali su zmijsko gnezdo, kao takvo, lepo ostavljali na miru. Naravno – delom je ovo bila posledica jedne beskrajno lukave taktike jevrejstva, na jednoj strani, i jedne zaista, ali zaista birokratske gluposti i bezazlenosti, na drugoj. Jevrejin je bio isuviše pametan da bi dopustio da

se njegova celokupna štampa kontinuirano napada. Ne... jedan deo iste bio je tu samo zato da pokriva drugi. Dok su marksističke novine na najprostačkiji način istupale protiv svega što je ljudima moglo biti sveto pri polasku u boj, a državu i vladu na najinfamniji način napadale i velike delove naroda huškale jedne protiv drugih,

građansko-demokratski jevrejski listovi znali su da sebi daju privid čuvene "objektivnosti", izbegavajući pedantno sve jake reči, znajući tačno da svi šupljoglavci mogu da sude jedino prema spoljnjem izgledu stvari, a nikad ne poseduju sposobnost da prodru u unutrašnje vrednosti, tako da se za njih vrednost jedne stvari meri prema tom spoljnjem, umesto prema sadržini - ovde je u pitanju jedna ljudska slabost kojoj imaju da zahvale za uvaženje njihove ličnosti. Za ove ljude bio je i jeste naravno list »Frankfurter cajtung« (Frankfurtske novine) pojam svake čestitosti. Pa te novine nikada ne upotrebljavaju neuljudne izraze, odbacuju svaku telesnu brutalnost i uvek apeluju da se borba vodi sa "duhovnim" oružjem, koja, začudo, upravo ljudima bez duha, najviše leži na srcu. To je rezultat našeg poluoobrazovanja, koje ljude odvaja od prirodnog instinkta, upumpava im izvesno znanje,

ali ih, međutim, ne dovodi do poslednjeg saznanja, pošto i u tome vrednoća i dobra volja same nisu u stanju da budu od koristi, nego ovde mora postojati neophodni razum i to onaj urođeni. Ali poslednja spoznaja je uvek shvatanje instinktivnih uzroka – to znači: čovek nikada ne sme zapasti u zabludu, da poveruje da je zaista unapređen za gospodara i majstora prirode – kao što to bedna oholost poluobrazovanja tako lako podupire – već on mora da razume i shvati fundamentalnu nužnost da priroda vladama kolikoda je njegov život podvrgnut ovim zakonima večne borbe i rvanja da se uzdigne naviše. On će tada osetiti da u jednom svetu, u kome planete kruže oko sunca, meseci se vrte oko planeta, u kome je uvek samo snaga gospodarica slabosti i nju prisiljava da bude poslušni sluga, ili je lomi, da u takvom svetu za čoveka ne mogu da važe posebni zakoni. I za njega takođe vladaju večna načela ove poslednje mudrosti. On može pokušati da ih shvati, ali da se od njih otrgne, nikada neće uspeti. Upravo za naš duhovni polusvet, piše Jevrejin svoju takozvanu inteligent štampu. Za njega su »Frankfurtske novine« i »Berlinski dnevni list« napravljeni, za njega je njihov ton uštiman, a na njega oni vrše svoj uticaj. I dok oni svi naizgled najbrižljivije izbegavaju spoljne sirove forme, sipaju ipak otrov iz drugih posuda u srca svojih čitalaca. Uz trabunjanje u lepim tonovima i frazama, uljulkuju oni svoje čitaoce u verovanje, kao da su zaista pogonske snage njihovog delovanja čista nauka, ili pa čak i moral, dok je to

uistinu samo isto tako genijalna kao i prevejana veština da se protivniku na takav način ukrade iz ruke oružje protiv štampe uopšte. Jer, dok se jedni tope od pristojnosti, veruju im tada radije svi praznoglavci, da se kod drugih radi samo o lakim deformacijama, koje, međutim, nikad ne bi smele da dovedu do kršenja slobode štampe – kako se taj ispad nekažnjenog laganja naroda i trovanja naroda označava. Pa se ljudi i ustručavaju da istupe protiv tog banditizma, strahujući da će u takvom slučaju odmah protiv sebe imati "pristojnu" štampu – to je strah koji je isuviše opravdan. Jer čim se pokuša da se protiv jedne od tih sramnih novina istupi, smesta će sve ostale da stanu na njenu stranu, ali nikako zbog toga da bi podržale način te borbe, bože sačuvaj - ovde se radi samo o principu slobode štampe i slobode javnog mišljenja, samo to treba da bude ovde branjeno. A kod ovakve galame postaju i najsnažniji ljudi slabi, jer to dolazi iz usta sve samih "pristojnih" listova. Tako je mogao taj otrov neometano da proдре i deluje u krvotoku našega naroda, a država nije posedovala snagu da ovlada tom bolešću. U smešnim polovičnim sredstvima koja je ona upotrebljavala protiv toga, pokazivala se već ozbiljnom preteća propast Rajha. Jer, jedna institucija, koja više nije rešena, da se sama štiti svim oružjem, praktično se odriče sama sebe. Svaka polovičnost je vidljivi znak unutrašnjeg propadanja, kome će spoljni slom pre ili kasnije morati da sledi i uslediće!

Verujem da će današnja generacija, ispravno vođena, lakše savladati ovu mogućnost. Ona je doživela razne stvari koje su mogle da ojačaju nerve kod onoga koji ih uopšte nije izgubio. Sigurno da će i u dolazećem vremenu Jevrejin u svojim novinama dići ogromnu dreku, kad neko jednom stavi ruku na njegovo omiljeno gnezdo, učini kraj neredu u štampi, i to vaspitno sredstvo stavi u službu države i ne prepusti ga više ruci stranaca i neprijatelja naroda. Samo, ja verujem da će ovo nas mlade manje da opterećuje nego nekada naše očeve. Jedna granata kalibra trideset centimetara siktala je još uvek više i gore nego hiljade jevrejskih novinskih guja otrovnica - dakle, neka samo sikće!

Dalji jedan lep primer za polovičnost i slabost u najvažnijim životnim pitanjima i sudbu nacije pri rukovođenju predratnom Nemačkom je sledeći: paralelno sa političkim, običajnim i moralnim zavaravanjem naroda, teklo je već mnogo godina jedn o ne manje masno **zdravstveno trovanje** narodnog tela. Sifilis je počeo, naročito u velegradovima, dasve više uzima maha, dok je tuberkuloza ravnomerno, gotovo u celoj zemlji, obavljala svoju smrtonosnu žetvu. Uprkos tome što su u oba slučaja posledice za naciju bile užasavajuće, nisu se mogle organizovati odlučujuće mere protiv toga. Naročito, u odnosu na sifilis, može se držanje narodnog i državnog rukovodstva označiti samo kao

potpuna kapitulacija. Kod ozbiljno zamišljenog suzbijanja moralo se već nešto šire i dublje preduzeti, nego što se to u stvarnosti dešavalo. Pronalazak jednog leka sumnjive prirode, kao i njegova poslovno vredna primena, mogle su kod ove zaraze samo malo da pomognu. I ovde je mogla da dođe u obzir borba protiv uzroka, a ne odstranjenje posledica. Uzrok, međutim, je u prvom redu u našem prostituisanju ljubavi! Čak, iako njen rezultat ne bi bila ova stravična zaraza, ona bi bila ipak od najdublje štete za narod, jer dovoljna je već moralna pustoš, koju ova izopačenost sobom donosi, da bi jedan narod, polako, ali sigurno, bio gurnut u propast. Ovladavanje jevrejstva našim duševnim životom i mamoniziranje našeg napona za parenjem, pre ili kasnije će pokvariti celo naše potomstvo, jer namesto snažne i zdrave dece kao ploda jednog prirodnog osećanja,

stupiće sada samo bedne individue finansijske svrsishodnosti. Jer ona postaje sve više osnova i jedina pretpostavka naših brakova. A ljubav se, međutim, istutnji negde drugde. Jedno izvesno vreme može se, naravno, i ovde podsmevati prirodi, samo, osveta neće izostati, ona će se ovde javiti kasnije, ili bolje rečeno: nju će ljudi isuviše kasno primetiti.

Kolike su, međutim, katastrofalne posledice jednog trajnog nepoštovanja prirodnih preduslova za brak, može se videti na primeru našeg plemstva. Ovde imamo pred sobom rezultate jednog razmnožavanja koje je delimično počivalo na čisto društvenoj

prinudi, a sa druge strane i na finansijskim temeljima. Ovo prvo, vodi do slabljenja uopšte, drugo, do krvnog trovanja, pošto svaka Jevrejka, vlasnica robne kuće, važi kao podesna da dopuni potomstvo NJegove visosti – koje doduše onda iliči na to. U oba slučaja posledica je potpuna degeneracija. Nadalje, građanstvo nastoji, danas, da ide istim putem i završiće na istom cilju. Sa ravnodušnom žurbom pokušava da se jednostavno prođe pored neprijatnih istina, kao da bi se takvim ponašanjem moglo učiniti kao da se te same stvari nisu ni dogodile...

Ne, činjenice da se naše velegradsko stanovništvo sve više u svom ljubavnom životu prostituše, i upravo stoga u sve širem krugu postaje žrtvom sifilističke zaraze, ne može se jednostavno poricati, nego ona je prosto tu. Najvidljiviji rezultati ovog masovnog zaražavanja mogu se, na jednoj strani, naći u ludnicama, a na drugoj, na žalost, kod naše dece. Naročito su ona tužan proizvod bede nezadrživog daljeg okužavanja našeg seksualnog života – u oboljenjima dece otkrivaju se poroci roditelja.

Postoje različiti putevi da se čovek protiv svoje volje pomiri sa ovom neprijatnom, pa i strašnom činjenicom: jedni uopšte ne vide ništa, ili, bolje rečeno, neće ništa da vide; ovo je, naravno, daleko najjednostavniji i najjeftiniji "stav". Drugi se zaogrću svetačkim plaštom jedne isto tako smešne

kao i još k tome i pritvorne smernosti, govore o čitavoj toj oblasti, uopšte samo kao o jednom velikom grehu, i iskazuju, pre svega, u odnosu na svakog uhvaćenog grešnika svoje najdublje zgražanje, da bi onda pred ovom bezbožnom zarazom zatvorili oči od pobožnog gnusanja i molili dragoga boga, da on – ako je moguće tek posle njihove sopstvene smrti

– na celu ovu Sodomu i Gomoru pusti kišu sumpora i smole, da bi tako opet jednom postavio pred ovo bestidno čovečanstvo poučni primer kao opomenu. Treći konačno veoma dobro uviđaju užasne posledice koje će ova zaraza jednom sobom morati da donese i koje će ona doneti, ali oni samo sležu ramenima, uvereni da se i tako ništa ne može preduzeti protiv te opasnosti, tako da se stvari moraju pustiti da idu onako kako idu – svojim tokom. Sve je ovo, naravno, komotno i jednostavno, samo se ne sme zaboraviti da će usled takve nemarnosti cela nacija pasti žrtvom.

Izgovor da, eto, i drugim narodima ne ide, ništa bolje, naravno, jedva može nešto da promeni u činjenici sopstvene propasti, izuzev ako ne bi osećaj što vidimo, kako su i drugi pogođeni ovom nesrećom, za mnoge već sam po sebi donosio ublaženje sopstvenih bolova. Ali, pitanje je onda upravo ovo, koji narod sam od sebe, kao prvi, pa čak i jedini, može da savlada ovu kugu, i koje nacije opet zbog nje propadaju. O tome se, na kraju, i radi. I to je, takođe, samo jedan probni kamen vrednosti rase - rasa koja ne izdrži probu, izumreće i ustupiti

mesto zdravijim ili pak žilavijim i otpornijim.

Jer, pošto ovo pitanje u prvoj liniji pogađa potomstvo, ono spada u ona pitanja o kojima se sa tako strašnim pravom kaže da se gresi otaca svete sve do desetog kolena - jedna istina koja važi samo za zločine protiv krvi i rase. Greh protiv krvi i rase je nasledni greh ovoga sveta i kraj onog čovečanstva koje se njemu poda. A koliko je samo žalosna bila predratna Nemačka, suočena upravo sa ovim pitanjem!?

Šta se preduzimalo da bi se zaustavilo okužavanje naše omladine u velikim gradovima? A šta da bi se sprečilo zaražavanje i mamoniziranje našega ljubavnog života? A šta da bi se suzbilo iz toga nastalo širenje sifilisa u telu naroda? Odgovor se najlakše dobija konstatacijom šta je moralo da se preduzme. Pre svega, ovo pitanje nije se smelo uzeti olako, nego se moralo shvatiti da od njegovog rešenja zavisi sreća ili pak nesreća čitavih generacija, pa čak da bi ono moglo, ako ne i moralo, biti određujuće za čitavu budućnost našeg naroda. A takvo saznanje obavezivalo je na bezobzirne mere i zahvate. Na početku svih razmatranja trebalo je da ovlada uverenje da je pre svega potrebno koncentrisati pažnju cele nacije na ovu užasnu opasnost, tako da svaki pojedinac može da postane intimno svestan značaja ove borbe. Zaista prelomne i ponekad teško podnošljive obaveze i opterećenja mogu samo onda dovesti do opšteg dejstva, ako se pojedincu osim prinude ukaže još i na saznanje da

je to neophodno. Ali, tu spada jedno ogromno prosvetčivanje i potreba da se isključe sva dnevna pitanja koja odvlače pažnju. U svim slučajevima u kojima se radi o ispunjenju naizgled nemogućih zahteva ili zadataka, mora celokupna pažnja jednoga naroda da se objedini i isključivo usmeri samo na ovo jedno pitanje, tako kao da od njegovog rešenja zaista zavisi biti ili ne biti. Samo će se tako jedan narod učiniti voljnim i sposobnim za zaista velika dela i napore. Ovaj princip važi i za pojedinca ukoliko hoće da ostvari velike ciljeve. I on će ovo moći da učini samo u postepenim razmacima, i on će onda uvek morati da objedinjuje celokupne svoje napore da bi postigao određeno ograničen zadatak, sve dotle dok se ne ostvari njegovo ispunjenje i dok se ne bude moglo preduzeti obeležavanje novog perioda. Ko ne izvrši ovu podelu puta koji treba savladati, podelu u pojedine etape, i onda to planski, sa najstrožom mobilizacijom svih snaga ne nastoji pojedinačno da savlada, nikada neće moći da dospe do konačnog cilja, nego će ostati da leži negde na putu, ili čak možda i postrani od puta.

Ovo približavanje cilju radom je velika veština i zahteva uvek zalaganje čak i poslednje energije, da bi se tako korak po korak savladao put. Dakle, prvi preduslov koji je potreban za savladavanje jednog tako teškog odeljka ljudskog puta je taj da vođstvu pođe za rukom da masi naroda postavi delimičan cilj koji baš sada treba postići i izvojevati kao

jedino dostojan ljudske pažnje, a od čijeg savladavanja sve zavisi. Velika množina naroda ionako ne može nikada da pred sobom sagleda ceo put, a da se ne umori ili ne počne da očajava zbog zadatka. Narod će u jednom izvesnom obimu zadržati pred očima cilj, ali će put moći da sagleda samo u malim odeljcima, slično putniku pešaku, koji isto tako zna i poznaje kraj svoga putovanja, ali bolje savlada beskrajni drum, ako ga razdeli u etape, i onda krene da prevaljuje svaku pojedinu tu etapu, kao da je ona već sam taj željeni cilj. Samo tako će on, ipak, ne gubeći nadu, ići napred. Tako bi se primenom svih propagandističkih pomoćnih sredstava moralo pitanje suzbijanja sifilisa postaviti kao glavni zadatak nacije, a ne kao jedan od zadataka. Trebalo bi da se u tu svrhu, u punom obimu, primenjujući sva sredstva, ljudima utuče u glavu oštećenja od sifilisa kao najužasnija nesreća, dok cela nacija ne dođe do uverenja da upravo od rešenja ovog pitanja sve zavisi, budućnost, ili propast. Tek posle takve jedne, ako je neophodno i dugogodišnje pripreme, probudiće se patnja, a time i odlučnost celog jednog naroda toliko da se sad mogu preduzeti veoma teške mere, koje iziskuju žrtve, a da se ne bude u opasnosti da se to, možda, neće razumeti, ili da će nas odjednom htenje mase ostaviti na cedilu. Jer da bi se toj kugi ozbiljno zavrnila šija, nužne su ogromne žrtve i isto tako veliki rad. Borba protiv sifilisa zahteva i borbu protiv prostitucije, protiv predrasuda, starih navika, protiv dosadašnjih

predstava, opštih shvatanja, a pri tom ne i na kraju, protiv lažljive i pritvorne smernosti u izvesnim krugovima.

Prvi preduslov za moralno pravo da se povede borba protiv ovih stvari jeste omogućavanje ranog stupanja u brak kod budućih generacija. Kasno stupanje u brak predstavlja prinudu da se održi jedna institucija koja, neka kaže ko šta hoće, jeste i ostaje sramota za čovečanstvo, jedna institucija koja proketo loše pristaje biću, koje inače skromno, sebe rado smatra slikom i prilikom božjom.

Prostitucija je prava sramota čovečanstva, samo se ona ne može odstraniti moralnim predavanjima, pobožnim htenjem itd. nego, njeno ograničenje i konačno uklanjanje pretpostavlja različitih bezbroj preduslova. A prvi preduslov jeste i ostaje stvaranje mogućnosti ranog stupanja u brak koje odgovara ljudskoj prirodi, pre svega muškarcu, jer žena je ovde ionako samo pasivni deo. Kako su zbrkani, pa i nerazumljivi danas delom postali ljudi, može se iz toga zaključiti što se često ne čuje da majke, iz takozvanog "boljeg" društva, govore da bi bile zahvalne, kada bi za svoje dete našle muža koji je "već slomio svoje rogove" itd. Pošto u ovom slučaju vlada manje oskudica nego obratno, onda će sirota devojka već srećno da nađe takvog jednog Zigfrida bez rogova, a deca će biti vidljivi rezultat takvog razumnog braka. Kada se pomisli da osim toga još sledi jedno, što je moguće veće ograničenje rađanja,

tako da je prirodi uskraćena svaka selekcija, pošto naravno, mora da se održi svako kakvo jedno biće, onda zaista samo ostaje pitanje, zašto uopšte još postoji takva jedna institucija i kakvu svrhu ona treba da ima? Nije li to onda upravo isto kao i sama prostitucija? Zar obaveza prema potomstvu više ne igra baš nikakvu ulogu? Ili zar se ne zna kakvo će prokletstvo čovek natovariti na svoju decu i decu njihove dece, takvim zločinački lakomislenim načinom u očuvanju poslednjeg prirodnog zakona, ali i poslednje prirodne obaveze? Tako se izopačuju kulturni narodi i postepeno propadaju. Pa i brak ne može da bude sam sebi svrha, već mora da služi jednom većem cilju, razmnožavanju i održavanju vrste i rase. Samo to je njegov smisao i njegov zadatak. Pod ovim pretpostavkama, međutim, može da se meri njegova ispravnost samo po načinu kako On ispunjava ovaj zadatak. Već zbog toga je rano stupanje u brak ispravno, jer daje mladome braku još onu snagu iz koje jedino može da dođe zdravo i otporno potomstvo. Naravno, za njegovo omogućavanje potreban je ceo niz socijalnih pretpostavki, bez kojih se uopšte i ne može misliti na rano stupanje u brak. Stoga rešenje ovoga samo tako malog pitanja već ne može da se nađe bez odlučujućih mera u socijalnom pogledu. Kakav značaj imaju ove mere može se shvatiti najvećma po pojavama u jednom vremenu,

kada takozvana "socijalna" republika svojom nesposobnošću da reši stanbeni problem, sama jednostavno sprečava mnogobrojne brakove i na taj način ide na ruku prostituciji. Besmisao našeg

načina podele plata, koji isuviše malo uzima u obzir pitanje familije i njene ishrane, isto tako je jedan razlog koji onemogućava tako mnoge rane brakove. Prema tome, može se stvarnom suzbijanju prostitucije samo onda prići, ako se jednom načelnom izmenom socijalnih odnosa omogući ranije stupanje u brak, nego što je to do sada uglavnom bio slučaj. Ovo je najbolja pretpostavka za rešenje ovog pitanja.

U drugom redu, međutim, vaspitanje i obrazovanje moraju da uklone čitav niz šteta, o kojima se danas, gotovo uopšte, niko ne brine. Pre svega, mora u dosadašnjem vaspitanju da dođe do izjednačenja između duhovne nastave i fizičkog odgoja. Ono što se danas zove gimnazija je prava smejurija u odnosu na grčki uzor. Kod našeg vaspitanja potpuno se zaboravilo da, na dužu stazu, može samo u zdravom telu da prebiva zdrav duh. Naročito kada se ne uzimajući u obzir pojedine izuzetke, ima u vidu velika masa jednog naroda, onda ova maksima dobija apsolutnu važnost. U predratnoj Nemačkoj, jedno vreme se uopšte više nije vodilo računa o ovoj istini. Jednostavno se grešilo protiv tela punom snagom, a pri tom se verovalo da se u jednostranom obrazovanju "duha" poseduje sigurna garancija za veličinu nacije. Bila je to zabluda koja je počela brže da se sveti nego što se mislilo. Nije nimalo slučajno što boljševistički talas nigde nije naišao na bolje tlo nego gde je živelo jednom glađu i stalnom pothranjenošću degenerisano

stanovništvo: u srednjoj Nemačkoj Saksoniji i u Rurskoj oblasti. Ali u svim ovim oblastima, kao i kod takozvane inteligencije, jedva dolazi do ozbiljnijeg otpora protiv ove jevrejske bolesti, iz jednostavnog razloga, jer je dakako i sama inteligencija telesno potpuno propala, iako manje iz razloga siromaštva već više iz razloga vaspitanja, isključivo duhovno zauzimanje stava našeg obrazovanja u gornjim slojevima čini ih nesposobnim u vremenima kada ne odlučuje duh nego pesnica, nesposobnima da se i samo održe, a kamoli još i probiju napred. U telesnoj trošnosti ne leži retko i prvi razlog za lični kukavičluk.

Preterano naglašavanje čisto duhovne nastave i zanemarivanje telesnog obrazovanja, podstrekavaju, međutim, takođe i suviše u ranoj mladosti nastajanje seksualnih predstava. Mladić koji se u sportu i gimnastici dovede do gvozdene čvrstine, manje podleže potrebi čulnih zadovoljenja, nego bubalica koga kljukaju isključivo duhovnom hranom. Pametno vaspitanje moralo bi ovo da uzme u obzir. Nadalje, ono ne sme da ispusti iz vida da će očekivanja zdravog mladog čoveka od žene biti drukčija nego onog prerano pokvarenog slabića. Stoga mora celokupno vaspitanje da bude postavljeno tako da se slobodno vreme mladića upotrebi za koristan odgoj njegovog tela. On nema nikakvo pravo da u tim godinama dokono naokolo gluvvari, da ulice i bioskope čini nesigurnim, nego treba posle svog uobičajenog dnevnog posla da čeliči svoje mlado

telo i učini ga čvrstim, da ga ne bi jednom i život zatekao suviše mekušnog. Ovo isplanirati i takođe i sprovesti, usmeravati i voditi, zadatak je vaspitanja mladih, a ne isključivo upumpavanje takozvane mudrosti. Ono takođe treba da odstrani predstavu kao da je bavljenje svojim telom lična stvar svakog pojedinca. Ne postoji nikakva sloboda koja omogućava da se greši na račun potomstva, a time i rase.

Paralelnim tokom sa vaspitavanjem tela, treba da započne i borba protiv trovanja duše. Ceo naš javni život sliča danas jednoj staklenoj bašti seksualnih predstava i nadražaja. Neka se samo eto pogleda jelovnik naših bioskopa, varijetea i pozorišta i svakako jedva da bi se moglo poreknuti da to nije prava hrana, pre svega za omladinu. U izlozima i na reklamnim stubovima deluje se najnižim sredstvima da bi se privukla na sebe pažnja mase. Da ovo kod omladine mora da dovede do izvanredno teških oštećenja, svakako da je svakome jasno ko nije izgubio sposobnost da se uživi u njenu dušu. Ova moralno sumorna atmosfera vodi do predstava i podsticaja u jednome dobu, kada dečak ne bi smeo za takve stvari još da ima nikakvog shvatanja i razumevanja. Rezultat ovog metoda vaspitanja može se, upravo ne na baš ohrabrujući i razveseljavajući način, studirati kod današnje omladine. Ona je prerano zrela. I time, takođe, prevremeno ostarela. Iz sudskih sala prodiru mnogo puta događanja u javnost koja dozvoljavaju

strašne uvide u duševni život tih naših četrnaestogodišnjaka i petnaestogodišnjaka. Ko hoće sad ovde da se čudi da već u ovim starosnim krugovima počinje sifilis da traga za svojim žrtvama? I nije li to jedan pravi jad da se vidi, kako tako mnogo telesno slabačak, duhovno, međutim, iskvareni mladi čovek, biva uveden u bračni život lekcijama jedne velegradske kurve?

Ne,... ko želi da predupredi prostituciju, mora u prvom redu da potpomogne otklanjanje i njenih samih duhovnih pretpostavki. On mora da počisti đubre našeg moralnog okuženja velegradske "kulture", i to bezobzirno i bez kolebanja pred svakom galamom i drekom, koja će se naravno besomučno podići. Ako mi ne uzdignemo našu mladost iz močvare njenog današnjeg okruženja, ona će se u njoj utopiti. Onaj ko neće da sagleda ove stvari, podržava ih i time postaje sukrivac u laganom prostituisanju naše budućnosti, koja, eto, i leži u generaciji koja nastaje. Ovo pročišćavanje naše kulture mora da se protegne na gotovo sve oblasti. Pozorište, umetnost, literatura, bioskop, štampa, plakati i izlozi moraju biti očišćeni od pojava jednog trulog sveta i stavljeni u službu jedne moralne, državne i kulturne ideje. Javni život mora da bude oslobođen od zagušujućeg parfema naše moderne erotike, isto tako kao i od svake nemuške lažno časne neiskrenosti. U svim tim stvarima mora da se odredi cilj i put staranja za održanje zdravlja našeg naroda, kako telesnog, tako i duševnog. Pravo

lične slobode treba da načini mesto obavezi održanja rase. Tek po sprovođenju ovih mera može da se sprovede medicinska borba protiv same zaraze sa jednim izgledom na uspeh. Samo, čak i pri tom, ne može se raditi o polovičnim merilima, nego i ovde mora da dođe do najtežih i najdalekosežnijih odluka. Polovičnost je da se neizlečivo bolesnim ljudima pruži trajna mogućnost zaražavanja ostalih zdravih. Ovo odgovara jednoj humanosti koja, da ne bi se činilo izašao jednome, dozvoljava da stotine drugih propadne. Zahtev da se defektnim ljudima onemogući stvaranje drugih isto tako defektnih potomaka, je zapravo zahtev najjasnijeg razuma i predstavlja u svom planskom sprovođenju jedno najhumanije delo čovečanstva. On će milionima nesrećnika uštedeti nezaslužene patnje, ali i, sledstveno tome, voditi ka jednom rastućem ozdravljenju uopšte.

Odlučnost da se u ovom pravcu nastupa će takođe postaviti i zapregu daljem širenju polnih bolesti. Jer, ovde će se morati, ako je neophodno, pristupiti nemilosrdnom izolovanju neizlečivih bolesnika - jedna varvarska mera za nesrećno time pogođenog, ali pravi jedan blagoslov za savremenike i za potomstvo. Prolazni bol jednoga veka moći će i spasiti vekove od patnje. Borba protiv sifilisa i njegovog podstrekača prostitucije je jedan od najogromnijih zadataka čovečanstva, ogroman stoga, jer se pri tome ne radi o rešenju jednog pojedinog pitanja po sebi, već o odstranjenju celog niza šteta,

koji upravo kao propratne pojave daju podsticaj za ovu zarazu. Jer, oboljenje tela je ovde samo rezultat jednog oboljenja moralnih, socijalnih i rasnih instikata. Ali, ako se ova borba iz neke komocije ili kukavičluka ne povede i ne izbori, onda neka samo pogledamo na narode kroz pet stotina godina. Slike i prilike gospoda Boga smele bi se sada veoma retko više da vide i susreću, a da se pri tom ne ogrešimo o onoga najuzvišenijeg. Ali, kako se u staroj Nemačkoj pokušalo da se sa ovom zarazom obračuna? Pri mirnom ispitivanju ukazuje nam se ovde jedan zaista sumoran odgovor. Svakako da su se spoznale u krugovima vlada užasne štete ove bolesti, iako se nije sasvim moglo promisliti o možda posledicama njenim; samo u borbi protiv nje potpuno se zatajilo i umesto da se sprovedu dalekoseže reforme, radije se posezalo za bednim merama. Doktorovalo se tu i tamo oko te bolesti i prepuštalo se da uzroci budu uzrocima. Pojedine prostitutke podvrgavane su nekom lekarskom pregledu, stavljane su one pod nadzor onoliko koliko je upravo bilo moguće, i u slučaju jednog utvrđenog oboljenja stavljene su u poljsku bolnicu, iz koje su onda, posle spolja sprovedenog izlečenja, ponovo puštane protiv čovečanstva. Naravno, uveden je jedan "zaštitni paragraf" prema kome je morao onaj koji nije sasvim zdrav ili sasvim izlečen, pod pretnjom kazne, da izbegava seksualno opštenje. Svakako je ova mera po sebi ispravna, samo u praktičnom sprovođenju ona bi, uglavnom, u potpunosti omanula. Prvo bi žena u slučaju nesreće

koja bi je time pogodila - već i usled našeg ili, bolje, njenog takvog vaspitanja - u najvećem broju slučajeva dobila da se pojavi kao svedokinja protiv bednog kradljivca njenoga zdravlja - pod ipak često mučnim propratnim okolnostima - i dozovoli još da je dovuku u sudsku salu. Upravo njoj ovo vrlo malo koristi, ona će bez daljnjeg, u najvećem broju slučajeva, biti ona koja će od toga najvećma patiti, jer zar neće ipak prezrenje njene odbojne okoline nju još teže pogoditi nego što će ovo biti slučaj kod muškarca.

I najzad, zamislimo njen položaj, ukoliko je prenosilac oboljenja baš upravo njen suprug! Da li ona sad treba da se žali? Ili, šta ona uopšte tada da čini? Što se tiče muškaraca, tu, međutim, je još i ova činjenica prisutna, da on, na žalost, isuviše često upravo po obilno uživanom alkoholu natrapa na ovu kugu, pošto je on u ovom stanju najmanje u situaciji da proceni kvalitet svoje "lepotice", što je i inače bolesnoj prostitutki isuviše jasno poznato i ona stoga uvek posebno nastoji da upravo upeca muškarce u ovom idealnom stanju. Kraj je, međutim, taj što kasnije neprijatno iznenađeni nije više u stanju, čak i pri najrevnosnijem pokušaju prisećanja da se seti svoje nemilosrdne usrećiteljice, što se uopšte i ne sme uzeti kao čudno, kad je u pitanju jedan grad poput Berlina ili čak Minhena. Uz to još dolazi i to da se često radi o posetiocima iz provincije, koji su celoj čaroliji velegrada i inače potpuno beslovesno izloženi. I najzad: ko bi mogao uopšte da zna, da li je on sad bolestan ili zdrav? Ne

dogadaju li se mnogobrojni slučajevi u kojima jedan na izgled izlečeni ponovo pada u istu bolest i sada užasnu nesreću pričinjava i rasprostire, a da, pre svega, i sam jedva da o tome sluti? Tako je dakle praktično dejstvo ove zaštite putem zakonskog kažnjavanja jednog okrivjavajućeg zaražavanja u stvarnosti ravno nuli.

Sasvim isto to važi i o nadzoru nad prostitutkama i, na kraju krajeva, je onda i izlečenje samo čak i danas još nesigurno i sumnjivo. Sigurno je samo jedno: zaraza se uprkos svih mera sve više širi. A time se, takođe, i potvrđuje, na najizrazitiji način, nedelotvornost istih tih mera. Jer sve što se inače još događalo bilo je isto tako nedovoljno kao i smešno. Duševno prostituisanje naroda nije sprečeno, a i ništa se uopšte nije ni učinilo za to sprečavanje. Ali, ko je sklon da sve ovo uzme olako, taj neka bar jednom prostudira statističku dokumentaciju o širenju ove kuge, neka uporedi njen porast od poslednjih stotinu godina, i neka se onda udubi u dalji njen razvitak - i morao bi taj onda da ima dosetljivost jednog magarca, ako ne bi osetio kako mu kroz kičmu promiču žmarci!

Slabost i polovičnost sa kojom se zauzeo stav već u staroj Nemačkoj prema jednoj tako užasnoj pojavi, sme, dabome, da se vrednuje kao jedan vidljivi znak propadanja naroda. Ako više ne postoji snaga za borbu za sopstveno zdravlje, završava se pravo za život u ovom svetu borbe. Taj svet pripada samo

snažnome "celom", a ne slabom "polutanu". Jedna od najuočljivijih pojava propadanja staroga Rajha bilo je lagano snižavanje opšte kulturne visine, pri čemu ja pod kulturom ne mislim ono što se danas označava rečju civilizacija. Ona, naprotiv, izgleda pre da je neprijateljica pravih duhovnih i životnih visina. Već pre prelaska u sledeći vek, počeo je u našu umetnost da se probija jedan element koji je do tada mogao da važi kao potpuno stran i nepoznat. Svakako, da su se dešavale i u ranijim vremenima ponekad zabune i zbrke u ukusu, samo radilo se u takvim slučajevima ipak više o umetničkim zastranjenjima kojima je potomstvo bar moralo da podari izvesnu istorijsku vrednost, nego o produktima jednog uopšte ne više umetničkog, nego štaviše duhovnog izopačenja sve do neduhovnosti. U njima je počeo već da se kulturno iskazuje onaj kasnije naravno bolje vidljiv nastajući politički slom.

Boljševizam umetnosti je jedina moguća kulturna životna forma i duhovno ispoljavanje boljševizma uopšte. Kome ovo izgleda kao da je zastranjujuće tvrđenje, on treba samo da se podvrgne razmatranju umetnosti "srećno" boljševiziranih država, i on će tamo moći da se divi sa strahom onim bolesnim izopačenostima ludačkih i propalih ljudi, koje smo mi upoznali pod zajedničkim pojmom kubizma i dadaizma sa od kraja onoga i na prelasku u ovaj vek, tamo kao oficijelno priznatoj državnoj umetnosti. Čak i u kratkom periodu bavarske Republike Soveta,

ova pojava je već stupila na svetlost dana, već ovde se moglo videti kako su svi ti zvanični plakati, propagandistički crteži u novinama itd. nosili sa sobom ne samo pečat političkog propadanja, nego i kulturnog. Ma kako malo da je, recimo, još pre šezdeset godina mogao da se zamisli jedan politički slom od ove sada već dostignute veličine, isto tako malo je mogao da se zamisli i kulturni slom, kao što je počeo da se pokazuje od 1900. godine u futurističkom i kubističkim prikazivanjima. Pre šezdeset godina izgledala bi prosto kao nemoguća jedna izložba takozvanih dadaističkih "doživljaja", a organizatori bi svakako dospeli u ludnicu, dok oni danas čak predsedavaju i u umetničkim udruženjima. Ova zaraza onda nije mogla da nastane, jer niti je javno mnjenje ovo trpelo, niti je država to mogla da gleda. Jer, stvar je državnog vođenja da se spreči to da jedan narod bude teran u naručje ludila. Kod njega, naroda, međutim, morao bi takav jedan razvoj ipak jednoga dana da dobije svoj kraj. Onoga dana, naime, kada bi ova vrsta umetnosti zaista odgovarala opštem shvatanju, nastupio bi jedan od najtežih i najmučnijih razvoja čovečanstva - time bi počeo nazadak ljudskoga mozga, a kraj, opet, teško da bi se mogao uopšte i zamisliti. Tek, čim se sa toga gledišta razvoj našeg kulturnog života od poslednjih dvadeset i pet godina pogleda, videće se sa strahom koliko smo mi već zapali u taj nazadak. Svugde nailazimo na klice koje prouzrokuju početak bujanja korova, zbog koga će naša kultura, pre ili

kasnije, morati da propadne. A u njima možemo da spoznamo pojave propadanja jednog lagano trulećeg sveta. Teško onim narodima koji više neće biti u stanju da savladaju ovu bolest! Takva oboljenja mogla su se u Nemačkoj gotovo u svim oblastima umetnosti i kulture uopšte da konstatuju. Sve ovde izgleda da je već prevršilo vrhunac i krenulo da srlja u provaliju.

Pozorište je vidljivo tonulo sve dublje i dublje i svakako bi već tada bezuslovno kao kulturni faktor nestalo, da se nisu još bar dvorska pozorišta okrenula protiv ovog prostituisanja umetnosti. Ako se izuzmu njihovi i još neki drugi hvale vredni izuzeci, onda su prikazanja pozornica bila takve vrste da je za naciju bilo svrsishodnije da se poseta njima sasvim izbegne. Bio je to jedan tužni znak unutrašnjeg propadanja, da se omladina već više i nije smela slati u najveći broj tih, takozvanih, "mesta umetnosti", što je i već sasvim bestidno, otvoreno moglo da se prizna, sa jednim opštim panoptikum upozorenjem: "omladini ovde zabranjen pristup!". Ali, treba imati u vidu da su se takve mere opreza morale vršiti na onim mestima koja su morala biti u prvom redu tu za obrazovanje omladine, a nikako nisu smela da služe za zadovoljavanje starih, blaziranih životnih slojeva. A šta bi, eto, tek mogli da kažu veliki dramski pisci svih vremena za takvo jedno merilo, a šta tek pre svega u odnosu na situaciju koja je za takvo merilo dala povoda? Kako bi samo planuo jedan

Šiler, kako bi ogorčeno jedan Gete okrenuo glavu od toga! Ali, naravno, pa i šta su tu sad nekakav Šiler, Gete ili Šekspir, prema herojima novijeg nemačkog pesništva!?

Stare, iznošene i preživle, neprevaziđene pojave. Jer to je bilo karakterističnost toga vremena: ne samo da je ono samo sve više proizvodilo prljavštinu, nego još povrh toga kaljalo sve zaista veliko iz prošlosti. To je svakako jedna pojava koja se uvek može posmatrati u takvim vremenima. Što su niskiji i bedniji proizvodi jednog vremena i njegovih ljudi, tim više se mrze svedoci nekadašnje veće visine i dostojanstva. Najradije bi se htelo u takvim vremenima da uguši sećanje na prošlost čovečanstva uopšte, da bi se, isključivanjem svake mogućnosti upoređivanja, moglo kičem još uvek da podvaljuje kao "umetnošću". Stoga će svaka nova institucija, što je ona više bednija i mizernija, tako tim više nastojati da briše i poslednje tragove prošlog vremena, dok

će svaka zaista dragocena inovacija čovečanstva takođe opet bez kompleksa moći da se nadoveže na dobre tekovine prošlih generacija, pa čak često tek sada da pokuša da dovede do pravog značaja. Ona neće morati da strepi da, recimo, pred prošlošću izbledi, nego daje i sa svoje strane opštem blagu ljudske kulture jedan takav dragoceni prilog, što će ona, često upravo za puno uzdizanje i vrednovanje, hteti i sama da čuva i neguje sećanje na ranije učenike dostignuća, da bi tako novim delima najbolje mogla

da osigura puno razumevanje savremenika. Samo onaj koji svetlu, sa svoje strane, nije u stanju ništa dragoceno da podari, a opet nastoji da se učini takvim kao da on hoće da da bog zna šta, bolje, eto, hoće da nešto da, mrzeće sve zaista već dato, i to, takođe, najradije će negirati, ili će i uništiti. To ni u kom slučaju ne važi samo prosto za nove pojavnosti u oblasti opšte kulture, nego takođe i za one iz oblasti politike. Revolucionarni novi pokreti će tim više mrzeti stare forme, što su oni sami minorni. I ovde se, takođe, može videti kako briga da se sopstveni kič kao nešto vredno pažnje pokuša da proturi, vodi do slepe mržnje protiv nadmoćne vrednosti iz prošlosti. Dok god, na primer, istorijsko sećanje na Fridriha Velikog nije izumrlo, u stanju je Fridrih Ebert da izaziva samo uslovljeno udivljanje. Heroj iz San Susija odnosi se prema nekadašnjem bremenskom krčmaru otprilike kao sunce prema mesecu - tek kada zgasnu zraci sunca, može da zasija mesec. I stoga je isuviše shvatljiva i mržnja svih novih meseca čovečanstva protiv zvezda nekretnica.

U političkom životu uobičajavaju takve nule, ako im sudbina prolazno u krilo baci vladavinu, ne samo da sa neumerenom revnošću kaljaju i prljaju prošlost, nego i sami sebe spoljnim sredstvima izuzimaju od opšte kritike. Kao primer za ovo može da posluži takozvano republičko zaštitno zakonodavstvo novog Nemačkog Rajha. Ako stoga nekakva nova ideja, nova nauka, neki novi pogled na

svet ili čak i politički kao i privredni pokret pokuša da ospori celokupnu prošlost, hoće da je prikaže lošom i bezvrednom, mora se onda već i iz tih pobuda biti krajnje opreznim i nepoverljivim. Najčešće je razlog za takvu mržnju ili samo sopstvena minornost ili čak jedna loša namera po sebi. Jedna zaista blagoslovena i srećna obnova čovečanstva uvek će imati tamo dalje da gradi, gde je prestao poslednji dobar temelj. Ona se neće morati da stidi upotrebe već postojećih istina. Zar nisu cela ljudska kultura kao i čovek sam, samo rezultat jednog jedinog drugog razvoja, u kome je svaka generacija svoj deo materijala donela i ugradila? Smisao i svrha revolucija nije onda ta da se cela zgrada sruši, nego da se loše uklopljeno ili neodgovarajuće udalji, otkloni i da onda na ponovo oslobođenom zdravom mestu dalje gradi i ugrađuje. Samo tako će se onda moći i smeti govoriti o nekom napretku čovečanstva. U drugom slučaju ne bi se svet nikada mogao poštediti i spasti haosa, pošto bi onda, zaboga, pravo na odbijanje prošlosti pripadalo svakoj generaciji i sledstveno tome bi eto ona kao pretpostavku svog sopstvenog rada smela da razara dela prošlosti. Tako nije najtužnije u stanju naše celokupne kulture predratnog doba bila samo potpuna impotencija umetničke i opšte kulturne stvaralačke snage, nego mržnja, kojom se kaljala i brisala uspomena na veliku prošlost. Skoro u svim oblastima umetnosti, naročito u pozorištu i književnosti, počelo se na prelasku u ovaj vek da se proizvodi manje značajno novoga, nego,

štaviše, da se ono najbolje staro obezvređuje i predstavlja kao minorno i prevaziđeno – kao da je to vreme najsramnije minornosti uopšte bilo u stanju da nešto prevlada.

Ali, iz tog nastojanja da se prošlost izbriše iz očiju savremenosti, proizilazila je zla namera tih apostola budućnosti sasvim jasno i prepoznatljivo. Na tome je trebalo da se uvidi da se ovde nije radilo o novim iako pogrešnim kulturnim, shvatanjima, nego o jednom procesu razaranja osnova kulture uopšte i jednom time moguće nastajućem izluđivanju zdravog osećanja umetnosti – i o duhovnoj pripremi političkog boljševizma. Jer, ako se Periklovo doba prikazuje Panteonom, onda se boljševistička stvarnost može iskazivati jedino tom kubističkom koještarijom. S tim u vezi, mora se, takođe i ovde, ponovo ukazati na vidljivi kukavičluk kod dela našeg naroda, koji bi na osnovu svoga obrazovanja i svoga stava morao biti obavezan da stupi u borbu protiv ove kulturne sramote. Neprestano iz straha pred galamom boljševičkih apostola umetnosti, koji svakog onoga koji u njima neće da vidi krunu stvaralaštva, na najbesomućniji način napadaju i kao nazadnog čiftu etiketiraju, odustajalo se od svakog ozbiljnog otpora i priklanjalo se tome što je upravo izgledalo eto kao ipak nezaobilazno.

Čoveka je spopadao pravi strah da ne bude rastrgnut od tih poluludaka ili mangupa nerazumnosti, kao da je to neka sramota ne razumeti produkte duhovnih

degenerika ili razularenih varalica. Te kulturne junoše naravno da su posedovale jedno vrlo jednostavno sredstvo, a to je da svoju besmislicu pečatuju kao neku Bog zna kako moćnu stvar - oni su predstavljali svaku nerazumljivu i vidljivo sumanutu koještariju kao takozvani intimni doživljaj zadivljujućeg sveta oko sebe, oduzimajući na tako jeftin i nizak način najvećem broju ljudi reč osporavanja već unapred. Jer, pa uopšte i nije trebalo i moralo da se sumnja u to da bi i ovo mogao biti jedan intimni doživljaj, ali ipak se moralo sumnjati u to da li je to prihvatljivo, da se zdravom svetu pretpostave halucinacije duhovnih bolesnika ili zločinaca. Dela jednoga Morica fon Svinda ili jednoga Beklina,

takođe su bila intimni doživljaj, samo upravo umetnika božanski nadarene vrste, a ne nekakvih lakrdijaša. A ovde se mogao tako dobro da prouči bedni kukavičluk naše takozvane inteligencije koja se sklanjala sputa svakom ozbiljnom otporu protiv ovog trovanja zdravog instinkta našeg naroda i prepuštala samom narodu da se sam suočava sa ovom drskom besmislicom. Da se ne bi važno kao umetnički neuk, svaka umetnička koještarija se uzimala u obzir, da bi se konačno u proceni dobro ili loše zaista postalo nesigurnim. Sve u svemu uzev, bili su to znaci jednog loše nastupajućeg vremena.

Kao značajno obeležje mora se još i sledeće konstatovati: U 19. veku počeli su naši gradovi sve više da gube karakter kulturnih mesta i da se srozavaju u čisto ljudska naselja.

Mala povezanost koju poseduje naš današnji velegradski proletarijat prema svome mestu stanovanja je posledica toga da se ovde zaista radi samo o slučajnom mesnom prostoru za boravak pojedinca i ni o čemu drugome. Delom je ovo u vezi sa čestim promenama mesta stanovanja, uslovljenim socijalnim odnosima, koja čoveku ne daju vremena za jedno bliže povezivanje sa svojim gradom, a drugim delom opet uzrok ovome treba tražiti u samoj opštoj kulturnoj beznačajnosti i siromaštvu naših današnjih gradova.

Još u vreme oslobodilačkih ratova nemački gradovi nisu samo po svome broju bili malobrojni, nego i prema veličini svojoj, skromni. Ono malo pravih velegradova bili su najvećim delom rezidencije i kao takvi posedovali su, gotovo uvek, jednu određenu kulturnu vrednost i najčešće, takođe, i određenu umetničku sliku. Tih nekoliko mesta sa više od pedeset hiljada stanovnika bili su, prema gradovima sa istim stanovništvom danas, bogati u naučnom i umetničkom blagu. Kada je Minhen brojao šezdeset hiljada duša, već tada je stremio da postane jedno od prvih nemačkih umetničkih staništa - danas je skoro svako fabričko mesto dostiglo ovaj broj, ako ga već nije i

višestruko prekoračilo, a ponekad opet i samo najmanju od stvarnih vrednosti ne može da nazove sopstvenom. Čiste zbirke stambenih i zakupnih "kasarni" i ništa više. Kako uopšte kod takve beznačajnosti treba sa takvim jednim mestom da nastane jedna naročita povezanost, mora biti prava zagonetka. Niko neće da se prisnije veže za jedan grad koji ništa drugo nema da ponudi, nego upravo kao svaki drugi, kome nedostaje svaka individualna nota, i u kome se ovo sve izbegava, što bi moglo da izgleda kao umetnost ili slično. Ali, to nije samo slučaj ovih gradića, takođe i stvarni velegradi postaju sa rastućim prilivom broja stanovništva, u odnosu prema njemu

sve siromašniji stvarnim umetničkim delima. Oni izgledaju sve otrcaniji i sivlji i daju sasvim istu obuku, iako u većem obimu, kao mala siromašna fabrička mesta. Ono što je novije vreme pridodalo kulturnom sadržaju naših velegradova je potpuno

nedovoljno. Svi naši gradovi se kite slavom i blagom prošlosti. Ako bi se iz današnjeg Minhena

eto uzelo odjednom, recimo, sve što je stvoreno pod Ludvigom I, videlo bi se sa užasom, kako je sirotinjski porast od tog vremena značajnih

umetničkih ostvarenja. Isto važi i za Berlin kao i za najveći broj drugih velegradova. Ali, bitno je ipak još i u sledećem: naši današnji velegradovi ne poseduju ni jedan od spomenika koji treba da reprezentuje celu sliku grada, koju bi nekako mogli biti kao zaštitni znak celog vremena. A to je opet bio slučaj u gradovima

starog doba, pošto je svaki od njih posedovao naročiti monument svoga ponosa.

Ono karakteristično antiknih gradova nije bilo u privatnim građevinama, nego u opšte društvenim spomenicima, koji nisu izgledali određeni za jedan momenat, nego za večnost, jer u njima nije trebalo da se ogleda bogatstvo jednog pojedinog posednika, već veličina i značaj opštega. Tako su nastajali spomenici koji su bili veoma pogodni da pojedinog stanovnika na neki način povežu sa njegovim radom, a

koji nam ponekad danas izgledaju gotovo nerazumljivim. Jer, ono što su ovi imali pred očima, bile su manje siromašne kuće privatnih posednika, nego raskošne građevine cele zajednice. Prema njima je stambena kuća zaista spadala u jednu beznačajnu sporednost. Ako se uporede odnos veličina antičkih državnih građevina sa, stambenim kućama istog tog vremena, onda će se tek razumeti izrazita moć i snaga ovog naglašavanja principa da se delima javnosti odredi prvo mesto. Ono što mi danas u gomilama ruševina i poljima ruina antičkog sveta još kao, malobrojne upadljive kolose sa divljenjem susrećemo, nisu nekadašnje poslovne palate, nego hramovi i državne građevine, dakle dela čiji posednici su bili zajednica. Čak i u sjaju Rima, kasnog doba, prvo mesto nisu zauzimale vile i palate pojedinih građana, nego hramovi, stadioni, cirkusi, akvadukti, bazilike itd. države, dakle ono što je pripadalo celom narodu.

Čak se i germanski srednji vek pridržavao istog rukovodećeg načela, iako pod sasvim drugim umetničkim shvatanjem. Ono što je u starom veku našlo svoj izraz u Akropolju ili u Panteonu, ogrtalo se sada u plašt formi gotske katedrale. Kao džinovi uzdizale su se ka nebu ove monumentalne građevine iznad malog šarenila od zanatskih, državnih ili ciglanih radnji srednjevekovnog grada i postajale su tako zaštitni znaci koji čak i danas još, pošto se pored njih sve više pentraju ove kirajdžijske kasarne, određuju karakter i sliku tih mesta. Katedrale, većnice i hale žitnih trgova kao i kule su vidljivi znaci jednog shvatanja, koje, na kraju krajeva, opet odgovara samo onom iz antike. A kako je, zbilja, jadan postao danas odnos između državne i privatne gradnje! Da je sudbina Rima zadesila Berlin, onda bi potomci mogli da se dive, kako najmoćnijim delima našega vremena nekada, robnim kućama nekoliko Jevreja i hotelima nekih kompanija, kao karakterističnom izrazu kulture naših dana. Neka se ipak samo uporedi grozan nesklad koji vlada u jednom gradu kao što je čak i sam Berlin, između građevina Rajha i onih koje pripadaju finansijskom kapitalu i trgovini. Već i sam iznos upotrebljen za državnu gradnju je najčešće zaista smešan i nedovoljan. Ne stvaraju se dela za večnost, nego najčešće samo za trenutnu potrebu. A pri tom uopšte ne vlada nikakva viša misao.

Berlinski dvorac bio je u vreme svoje izgradnje jedno delo drugoga značaja, nego, recimo, što je nova biblioteka u okviru savremenosti. Dok je jedan jedini bojni brod predstavljao vrednost od okruglo šezdeset miliona, za prvu raskošnu građevinu Rajha, koja je trebalo da bude predodređena za večnost, za zgradu Rajhstaga jedva da je bilo odobrena polovina. Pa čak, kada je došlo na odlučivanje pitanje unutrašnjeg opremanja, visoki dom je glasao protiv promene kamena i naredio da se zidovi oblože gipsom – ovoga puta su doduše, tako izgleda parlamentarci, izuzetno, zaista delovali ispravno, gipsane glave zaista i ne spadaju između kamenih zidova. Tako našim gradovima današnjice nedostaje uzvišeni zaštitni znak narodne zajednice, i stoga se ne bi smelo ni čuditi ako ono u svojim gradovima ne vidi zaštitni znak ili simbol čak ni sebe same.

Moraće doći do jednog opustošenja koje će se praktično iskazati u potpunom neučestvovanju današnjeg velegrađanina u sudbini njegovog grada. I ovo je znak srozavanja naše kulture i našeg opšteg sloma.

Ovo doba guši u najsićušnjoj svrsishodnosti, bolje rečeno - u službi novca. Ali, ovde se onda ne sme ni čuditi ako pod takvim jednim božanstvom preostaje malo smisla za heroizam. Današnja savremenost i stvarnost samo žanje ono što je poslednja prošlost zasadila.

Sve ove pojave propadanja su u krajnjem razlogu samo posledice nedostatka jednog određenog ravnomerno priznatog pogleda na svet, kao i iz toga nastale opšte nesigurnosti u proceni i u zauzimanju stava prema pojedinim velikim pitanjima doba. Stoga i jeste, počev već kod vaspitanja, sve polovično i u kolebanju, strahuje se od odgovornosti i završava tako u kukavičkom trpljenju sopstvenih priznatih šteta. Tamburanje o humanizmu postaje moda, i time što se slabački popušta izvitoperenjima i pojedince pokriva - žrtvuje se budućnost miliona. Koliko sve više nadvladava opšta razuzdanost pokazuje jedno posmatranje religioznih prilika pre rata. I ovde je već odavno bilo izgubljeno jedno jedinstveno i delotvorno uverenje, u smislu pogleda na svet, u velikim delovima nacije. Pri tome su manju ulogu igrali oni bivši pripadnici crkve koji su se izdvojili od nje, nego uopšte svi ostali ravnodušni ljudi. Dok su obe konfesije u Aziji i Africi održavale misije, da bi pridobile nove privrženike svog učenja - jedna delatnost koja je prema prodoru naročito muhamedanske vere mogla da iskaže samo vrlo skromne uspehe - gubile su u samoj Evropi milione i milione intimnih pristalica, koji su se prema religioznom životu ili uopšte odnosili strano, ili pak svoje sopstvene puteve menjali. Posledice, naročito u moralnom pogledu, ni u kom slučaju nisu bile povoljne. Vredna pažnje takođe je sve žešće nastala borba protiv dogmatskih osnova pojedinih crkava, bez kojih opet na ovom svetu ljudi nije ni zamisliv praktični

opstanak jednog religioznog verovanja. Široka masa jednog naroda se ne sastoji od filozofa, ali, upravo je za masu vera često jedina osnova jednog moralnog pogleda na svet uopšte. Različite zamene nisu se tako svrsishodno iskazale uspehom, da bi se moglo u njima videti korisna zamena za dosadašnja religiozna ispovedanja. Ali, ako bi religiozno učenje i vera trebalo da zaista obuhvate široke slojeve, onda je neophodni autoritet sadržaja ovog verovanja fundament svake stvarnosti. Šta je onda za opšti život pojedini životni stil, bez koga sigurno i stotine hiljada od onih najviše stojećih ljudi bi razumno i mudro živeli, milioni drugih, međutim, upravo ne, to su za državu državni ustavi, a za pojedine religije - dogme. Tek njima se kolebljiva i beskrajno rastegljiva, čisto duhovna ideja, određeno razgraničava i dovodi u jednu formu, bez koje ona nikada ne bi mogla postati verom. U drugom slučaju ne bi ideja nikada mogla da nadraste jedan metafizički pogled, pa čak, kratko rečeno, i filozofsko mišljenje. Napad protiv samih dogmi, po sebi, sličan je stoga veoma jako borbi protiv opštih zakonskih osnova države, i kao što bi ovaj našao svoj kraj u jednoj potpunoj državnoj anarhiji, tako bi onaj drugi našao taj kraj u jednom bezvrednom religioznom nihilizmu. Ali, za političare sme procena vrednosti jedne religije manje da bude određena, recimo njenim pratećim nedostacima, nego, štaviše, dobrotom jedne očigledno bolje zamene. Ali, dok god takva jedna zamena očigledno nedostaje, može postojeće da bude

demolirano samo od strane ludaka ili zločinaca. Naravno da nemaju baš najmanju krivicu zbog ovih, ne tako baš zadovoljavajućih religioznih prilika, oni koji religiozne predstave isuviše opterećuju čisto ovozemaljskim stvarima, i na taj način često zapadaju u jedan sasvim nepotreban sukob sa takozvanom egzaktnom naukom.

Ovde će pobjeda, iako posle teške borbe, pripasti skoro uvek poslednjima, ali će religija u očima svih onih koji nisu u stanju da se uzdignu iznad jednog čisto spoljnog znanja, pretrpeti teške štete. Najgora su pak pustošenja koja nastaju zloupotrebom religioznog uverenja u političke svrhe. Zaista se i ne može dovoljno oštro istupiti protiv onih bednih varalica koji u religiji hoće da vide samo sredstvo, koje ima da im učini političke, bolje reći, poslovne usluge. Te drske lažitorbe dreče naravno sa stentorskim glasom, da bi naravski i drugi grešnici mogli da čuju svoje »vjeruju« u široki svet, samo ne da bi za to svoje »vjeruju« ako je potrebno i umrli, nego da bi mogli uz pomoć njega bolje da žive! Za jednu jedinu političku prevaru odgovarajuće vrednosti, njima je smisao celog jednog verovanja ništavan za deset bednih parlamentarnih mandata povezuju se oni sa marksističkim smrtnim neprijateljima svake religije – a za samo jednu ministarsku fotelju bi oni svakako ušli u brak sa samim đavolom, ukoliko ovoga ne bi oterao još ostatak uljudnosti.

Ako je u Nemačkoj od pre rata religiozni život za mnoge proizvodio jedan neprijatan ukus, onda je to trebalo pripisati zloupotrebi hrišćanstva, koje je vršeno od strane jedne takozvane "hrišćanske" partije, kao i besramnosti sa kojom se pokušavala da identifikuje katolička vera sa jednom političkom partijom. Ova podvala bila je jedna zla kob, koja je jednom nizu štetočina svakako donela parlamentarne mandate, ali crkvi štetu. Ovaj rezultat imala je ipak da snosi cela nacija, time što su posledice na taj način uslovljenog labavljenja religioznog života upravo došle u jedno vreme, u kome je bez daljnjeg počelo sve da omekšava i da se ljulja i koleba, a tradicionalne osnove običaja i morala pretile da se slome. I to su takođe bile pukotine i razvaline u našem narodnom telu koje su mogle da budu bezopasne samo toliko dugo, ukoliko nije nastalo neko posebno opterećenje, ali koje su morale da postanu nesrećom, ukoliko je zbog siline velikih događaja pitanje unutrašnje čvrstine nacije primilo odlučujući značaj.

* * *

Isto tako su i u oblasti politike za pažljivo oko bile uočljive štete koje su nastale, koje, ako ne bi u dogledno vreme bilo preduzeto poboljšanje ili promena, smele bi i morale da znače jedno dolazeće propadanje Rajha. Besciljnost nemačke unutrašnje i spoljne politike bila je za svakoga vidljiva, koji

nije namerno hteo da bude slep. Kompromisna privreda izgleda da je najviše odgovarala Bizmarkovom shvatanju, da je "politika umetnost mogućeg". Ali je ovde između Bizmarka i kasnijih nemačkih kancelara postojala jedna mala razlika koja je prvome dozvoljavala da takvu jednu izjavu o biti politike sebi dozvoli, dok je isto tako shvatanje iz usta njegovih naslednika moralo da zahteva jedno sasvim drugačije značenje. Jer, Bizmark je hteo da sa ovom sentencom samo kaže da za ostvarenje jednog određenog političkog cilja mogu biti upotrebljene sve mogućnosti, odnosno da se može postupati prema svim datim mogućnostima, a njegovi naslednici su u ovom iskazu videli svečano oslobađanje od nužnosti da se uopšte političke misli ili ciljevi imaju. A politički ciljevi za rukovodstvo Rajha u to vreme zaista nisu ni postojali. Ovde je ipak nedostajala nužna osnova jednog određenog pogleda na svet kao i neophodna jasnoća o unutrašnjim zakonima razvoja političkog života uopšte. Nije malo bilo onih koji su u ovom pravcu sumorno gledali na razvoj i jadikovali zbog nepostojanja plana i promišljenosti u politici Rajha, dakle vrlo rado uviđali svoje unutrašnje slabosti i šupljine, samo to su bili autsajderi u političkom životu: oficijelna mesta vlade su se do te mere ravnodušno odnosila prema saznanjima jednog Hjuston Stjuart Čemberlena, i kao što se danas to još događa. Ti ljudi su isuviše glupi da sami nešto promise, da sami budu u stanju da misle, a istovremeno i uobraženi, da od drugih ono

neophodno nauče - jedna prastara istina, koja je Oksenštima pobudila na uzvik: "svetom vlada samo jedan delić mudrosti", od koga, opet, delića naravno, gotovo svaki savetnik ministarstva otelotvoruje samo jedan atom. Od kako je Nemačka postala republika, ovo doduše više i ne važi, - stoga je i zakonom o zaštiti republike zabranjeno da se tako nešto veruje ili čak i izgovori. Ali, za Oksenštima je to bila sreća da živi još onda, a ne u ovoj "pametnoj" republici danas. Kao najveći punkt slabosti bila je još i u predratnom vremenu mnogostruko uočena institucija u kojoj je trebalo da se otelotvoruje jačina Rajha: parlament, Rajhstag. Kukavičluk i nepostojanje odgovornosti ovde su se sjedinili na najsavršeniji način.

Jedna od besmislica, koja se danas ne tako retko čuje, je ta da je parlamentarizam u Nemačkoj, "od doba revolucije" zatajio. Time se samo isuviše lako pobuđuje utisak kao je recimo pre revolucije bilo drukčije. U stvarnosti ova institucija ne može uopšte drukčije da deluje nego uništavajuće, a ona je to učinila takođe još i u ono vreme, kada je najveći broj njih koji je još uvek bio klepetušama opskrbljen, ništa nije video niti hteo da vidi. Jer da je Nemačka srušena nije ni najmanjim delom trebalo zahvaliti ovoj instituciji, ali, zar ta katastrofa nije još ranije nastala i ne može da važi kao zasluga Rajhstaga, nego se mora pripisati otporu koji je isturio delatnost ovoga grobara nemačke nacije i nemačkog Rajha još u onim

godinama mira. Iz bezbroja od strahovitih šteta koje direktno ili indirektno treba zahvaliti ovoj instituciji, želim samo da istaknem koja najviše odgovara unutrašnjem biću ove najneodgovornije ustanove svih vremena: užasavajuća polovičnost i slabost političkog vođstva Rajha iznutra i spolja koja u prvom redu se mora pripisati delovanju Rajhstaga u jednoj glavnoj stvari političkog sloma. Polovično je bilo sve što je nekako bilo potčinjeno uticaju ovog parlamenta, pa neka se posmatra što god se želi. Polovična i slaba bila je politika saveza Rajha prema spolja. Time što se hteo održati mir moralo se neizbežno stremiti ratu.

Polovična je bila i poljska politika. Razdraživalo se, a da se ikada ozbiljno ponešto preduzimalo. Rezultat je bio taj da niti se došlo do pobeđe nemstva, niti do jednog izmirenja sa Poljacima, ali je zato došlo do neprijateljstva sa Rusijom.

Polovično je bilo i rešenje Elzas-lotarinskog pitanja. Umesto da se brutalnom pesnicom jednom zauvek smrvi Francuskoj hidri glava, a da se Elzašanima onda priznaju ista prava, ništa od obe ove stvari se nije učinilo. A i nije se moglo uopšte ništa, jer su ipak u redovima najvećih partija sedeli izdajnici zemlje - u Centru, npr, gospodin Vederle. A sve to je još moglo da se i podnese, da opštoj polovičnosti nije pala kao žrtva ona sila od čije egzistencije je, na kraju, zavisio i opstanak Rajha: vojska !!! Ono što je takozvani »Nemački

Rajhstag« ovde sve izgrešio i samo bi bilo dovoljno da ga za sva vremena nemačka nacija optereti prokletstvom. Iz najbednijih razloga su ovi parlamentarni partijski mangupi naciji ukrali i izbili iz ruku oružje samoodržanja, jedinu zaštitu slobode i nezavisnosti našeg naroda...

Kada bi se danas otvorili grobovi flandrijske visoravni, onda bi se iz njih uzdigli krvavi tužioci, stotine hiljada najboljih mladih Nemaca koji su zbog nesvesti ovih parlamentarnih zlikovaca rđavo i polovično obučeni ili oterani u naručje smrti - njih i milione muževa koji su potonuli u naručja mrtvih - ili postali bogalji, izgubila je otadžbina, sve u svemu, da bi nekoliko stotina narodnih varalica omogućila političke prevare, ucene ili tako otrovno bujanje doktrinarnih teorija. Dok je jevrejstvo pomoću svoje marksističke i demokratske štampe izvikivalo u ceo svet laži o nemačkom militarizmu, i Nemačku tako svim

sredstvima nastojalo da optereti, odbijale su marksističke i demokratske partije svako šire obrazovanje nemačke narodne snage. Pri tom je morao ogroman zločin koji je time bio počinjen svakom smesta da bude jasan, koji je samo malo mogao da promisli, da bi u slučaju jednog dolazećeg rata ipak cela nacija morala da stupi pod oružje, i, stoga, dakle, zbog ovog mangupluka tih čistih reprezenata sopstvenog takozvanog "narodnog predstavnništva" milioni Nemaca da budu naterani pred neprijatelja u lošoj ili polovičnoj

izvežbanosti i opremljenosti. Ali, ako se tako stave po strani ovim nastale posledice brutalne i jasne nesavesnosti ovih parlamentarnih slugeranja, mogao je ovaj nedostatak izvežbanih vojnika, na početku rata, samo isuviše lako da vodi do gubitka istih, što se onda u velikom svetskom ratu i potvrdilo na tako stravičan način. Gubitak borbe za slobodu i nezavisnost nemačkog naroda je rezultat već u miru iskazane polovičnosti i slabosti u pripremi cele narodne snage za odbranu otadžbine.

I dok je na kopnu bilo isuviše malo regruta izvežbano, isto takva polovičnost bila je na delu i u pomorskim snagama, da bi se oružje nacionalnog samoodržanja više ili manje učinilo bezvrednim. Na žalost, bilo je dakle vođstvo marine i samo inficirano duhom polovičnosti. Tendencija da su svi brodovi u gradnji na doku uvek manji, nego u isto vreme na doku postavljeni engleski, grade, bila je malo dalekovida, a još manje genijalna. Upravo jedna flota koja od početka čisto brojčano ne može da podigne na visinu sa njenim predviđenim protivnikom, mora da nastoji da nedostatak broja nadoknadi izvanrednom borbenom snagom pojedinih brodova. Mnogo toga zavisi od nadmoćne borbene snage, a ne od nekakve legendarne nadmoći u "dobrima". Moderna tehnika je zaista tako uznapredovala i došla do velikog usaglašavanja u

pojednim kulturnim državama, da je moralo kao nemoguće da važi da se brodovima jedne sile dodeli jedna bitno veća borbena vrednost nego brodovima iste tonaže druge jedne države. A još mnogo manje se može zamisliti da se postigne nadmoć kod manjih deplasmana prema jednom većem. Mala tonaža nemačkih brodova mogla je zaista samo da usledi u korist brzine i armiranja. Fraza sa kojom se pokušala da opravda ova činjenica, pokazala je doduše jedan veoma strašan nedostatak logike merodavnih mesta koje su bile u miru na vlasti. Objasnjavalo se, naime, da nemački topovski materijal je toliko ubedljivo nadmoćan engleskom, da je nemačka 28 centimetarska cev britanskoj 30,5 cm cevi uopšte ne odstupa u učinku hica?! Ali, upravo stoga je bila obaveza da se sada isto tako pređe na top od 30,5 cm, pošto je cilj morao da bude ne dostignuće iste, nego nadmoćne borbene snage. Inače bi takođe i uvođenje 42 cm merzera bio po sebi daleko nadmoćan postojećom francuskom topu okomite paljbe, a tvrđave svakako i merzeru od 30,5 cm bi takođe pale žrtvom. Samo, vođstvo kopnene armije razmišljalo je ispravno, ali vođstvo mornarice, na žalost, nije. Odustajanje od nadmoćnog dejstva artiljerije, kao i od nadmoćne brzine ležalo je, međutim, sasvim u iz osnova pogrešnoj takozvanoj "misli o riziku". Već formom izgradnje flote odreklo se u vođstvu mornarice od napada i postavilo se već od samog početka prinudno na defanzivu. Ali time se odustalo i od krajnjeg uspeha koji večito samo u napadu jeste i

može da bude. Jedan brod sa manjom brzinom i slabijim oklopom će, od bržeg i jače oklopljenog protivnika, najčešće biti od ovog, koji je na povoljnom odstojanju za hitac, pogođen u njegovo dno. Ovo je morao da oseti jedan čitav niz i broj naših krstarica na najgori način. Koliko je u osnovi pogrešna bila mirovna namera vođstva mornarice pokazao je rat, koji je, gde se to samo iole događalo, prisiljavao na prearmiranje starih i bolje armiranje novih brodova. Ali, da su u pomorskoj bici kod Skageraka nemački brodovi posedovali istu tonažu, isto armiranje i istu brzinu kao engleski, onda bi pod orkanom sigurnijih u pogotku i efikasnijih u dejstvu nemačkih 38-cm granata britanska flota potonula u mokri grob. Japan je nekada vodio drugu politiku flote. Tamo je načelno postavljena sva važnost na to da se u svakom pojedinom novom brodu dobije jedna nadmoćna borbena snaga prema predviđenom neprijatelju. Tome je, međutim, onda odgovaralo, takođe, time omogućeni ofanzivni angažman flote. Dok se kopnena vojska u svome vođstvu držala još slobodno po strani od takvih principijelno pogrešnih zamisli, podlegla je mornarica, koja je, na žalost, "parlamentarno" još bolje bila zastupljena duhu parlamenta. Ona je bila organizovana na osnovu slabih gledišta ikasnije prema sličnima i ustrojena. Ono što je mornarica tada pak mogla da zadobije u smislu besmrtnne slave, i moralo se sad više priznati dobrom nemačkom fabričkom radu u izradi brodova, kao i sposobnosti i u neuporedivoj

junačkoj hrabrosti pojedinih oficira i posade. Da je ranije najviše vođstvo mornarice genijalnošću odgovaralo ovoj herojskoj hrabrosti ne bi bile uzaludne sve te žrtve.

Tako je, možda upravo nadmoćna parlamentarna spremnost, vodeće glave mornarice u miru, postala nesrećom iste, time što je na žalost u njenoj izgradnji počela da igra merodavnu ulogu umesto čisto vojnu stvari parlamentarno gledište.

Polovičnost i slabost kao sićušna logika u razmišljanju, koja je svojstvena parlamentarnoj instituciji, prožimali su takođe i vođstvo flote. Kopnena vojska se, kao što je već istaknuto, držala po strani od takvih principijelno pogrešnih promišljanja. Naročito je ondašnji pukovnik u Velikom generalštabu, Ludendorf, vodio ogorčenu borbu protiv zločinačke polovičnosti i slabosti, sa kojima se Rajhstag

suprotstavljao životnim pitanjima nacije i najčešće ih negirao. Iako je borba, koju je ovaj oficir onda vodio, ipak bila uzaludna, onda je jednom polovinom krivicu za to snosio upravo parlament, a drugim delom, međutim, i po mogućnosti još bednije držanje i slabost rajhskancelara Betman Holvera. A ovo ipak ne sprečava krivce nemačkog sloma ni najmanje da baš danas hoće da prebace krivicu na onoga koji se kao jedini suprostavio ovom zatiranju nacionalnih interesa - jedna prevara više ili manje nikada nije bila naročito bitna ovim urođenim varalicama.

Ko sad pomišlja na sve ove žrtve koje su natovarene naciji sa neoprostivom lakomislenošću ovih najneodgovornijih, ko predočima ima sve te besmisleno žrtvovane milione zdravih ljudi, kao i beskrajni cilj i sramotu, neizmernu patnju koja nas je sada pogodila, i zna da je to sve došlo samo zbog toga da bi jednoj gomili nesavesnih štrebera i lovaca na položaj utrlo put do ministarskih fotelja, taj će razumeti da se te kreature zaista mogu imenovati rečima kao što su fukara, mangup i zločinac, inače bi smisao i svrha postojanja ovih izraza u jezičkoj upotrebi bili svakako nerazumljivi. Jer, u poređenju sa ovim izdajnicima svoje nacije svaki ulizica bio bi još častan čovek.

* * *

Interesantno je da su sve stvarne tamne strane Nemačke pale samo onda u oči kada je time unutrašnja čvrstina nacije morala da otrpi štete. Pa su čak, u takvim slučajevima, neprijatne istine upravo izvikivane u široke mase, dok su inače mnoge stvari radije sramno prećutkivane, pa čak delom jednostavno i poricane. To je bio slučaj kada je moglo otvorenim tretiranjem jednog pitanja da dođe do poboljšanja. Pri tom nisu moćna mesta vlade o vrednosti i suštini propagande baš ništa razumevala. Da se pametnom i trajnom primenom propagande jednom narodu čak i samo nebo predstavi kao pakao i obratno, najbedniji život kao raj, znao je samo Jevrejin, koji je prema tome takođe i

delovao. Nemač, bolje rečeno njegova vlada, o tome nije imala ni blagog pojma. Ovo se najteže osvetilo za vreme rata.

Svim ovim naznačenim i bezbrojnim daljim štetama, u nemačkom životu pre rata, bile su nasuprot mnoge prednosti. Pri jednom pravednom ispitivanju mora se čak priznati da su najveći broj naših lomova najvećim delom takođe i druge zemlje i narodi naznačavali kao njihove sopstvene, pa su nasjoš i daleko ostavljale prema njihovim lomovima, u senci, pri čemu oni nisu posedovali mnogenaše stvarne prednosti. Na čelo ovih prednosti može se, pored ostalih, staviti činjenica da je nemački narod među skoro svim evropskim narodima još uvek najviše pokušavao da sačuva nacionalni karakter svoje privrede i, uprkos mnogih loših predznaka, još je i ponajmanje podlegao internacionalnoj finansijskoj kontroli. Doduše, jedna opasna prednost koja je kasnije najvećma postala izazivač svetskog rata. Ako se, međutim ovo i mnogo štošta drugo ostavi po strani, moraju se tri institucije iz bezbroja zdravih izvorišta snage nacije izdvojiti, koje su u svojoj vrsti kao primerene, pa čak i nedostižne, bile. Kao prvo, državna forma po sebi i izražajnost koju je ona našla u Nemačkoj novoga doba.

Ko meri "vrednost" nemačke revolucije na reči i veličini ličnosti, koje je ona od novembra 1918-te poklonila nemačkom narodu, taj će sakriti svoju glavu od stida pred sudom potomstva, kome više neće moći da se zapuše usta zaštitnim zakonima, itd. i koje će stoga reći to što eto mi ipak svi već danas znamo, naime, da mozak i vrlina kod naših novonemačkih vođa stoje u obrnutoj srazmeri prema njihovom brbljanju i porocima. Svakako da je monarhija bila mnogima, a pre svega širokom narodu otuđena. To je bila posledica činjenice da monarsi nisu uvek bili okruženi, da kažemo najblistavijim, a posebno ne najiskrenijim glavama. Oni su, na žalost, delom više ljubili laskavce nego uspravne prirode, i tako su oni takođe od ovakvih bili i "instruirani". Jedna, dakle, veoma teška šteta u jednom vremenu u kome je svet imao da preturi veliku promenu u mnogim starim pogledima i shvatanjima, koju, tu promenu naravno, nije moglo da izdrži shvatanje mnogih starovremenskih tradicija na dvorovima. Tako, na primer, na prelasku u ovaj vek nije mogao da više da izraza svome divljenju običan vojnik i čovek za princezu koja bi u uniformi jahala duž fronta. O dejstvu takve jedne parade u očima naroda, izgleda, po svemu sudeći, da se nije mogla dobiti nikakva tačna predstava, jer inače ne bi svakako nikada ni došlo do takvih suviše nesrećnih nastupa. Takođe, i ne uvek sasvim iskreno tamburanje o humanosti ovih krugova, više je delovalo odbojno nego privlačno. Ako se, na primer, princeza »iks«

snishodljivo smilostivila da učini jednu probu jela u nekoj narodnoj kuhinji, sa poznatim rezultatom, to je možda ranije moglo sasvim lepo da izgleda, ali tada, u doba ove promene, uspeh je bio sasvim suprotan očekivanju. Pri tome se, bez daljnjeg, može pretpostaviti da visočanstvo nema nikakvog pojma o tome, da je jelo na dan njenog ispitivanja upravo sasvim malo drukčije spravljeno nego što je inače uobičajavano. Samo, potpuno je bilo dovoljno to što su ljudi ovo znali. Tako je i najbolja namera postala po mogućstvu smešna, ako ne i upravo razdražujuća.

Opisi o uvek tamo nekakvoj poslovičnoj skromnosti i jednostavnosti monarha, njegovo isuviše rano ustajanje, kao i njegovo pravo satiranje na radu, pa sve do u kasnu noć, a još k tome pri neprestanoj opasnosti njegove preteće pothranjenosti, izazivale su ipak veoma sumnjičave iskaze. Pa uopšte se nije čak ni tražilo da se zna šta i koliko monarh ima milosti da pojede; blagonaklono mu se poklanjao jedan "obilan" obrok; uopšte se nije stremilo da mu se neophodni san uskrati, bilo se jednostavno zadovoljno samo time ako je on, i inače kao čovek i karakter imenom svoga roda i nacije omogućavao čast i dostojanstvo, i kao regent ispunjavao svoje obaveze. Pripovedanje bajki isuviše je malo koristilo, ali je, s druge strane, time više nanosilo štete. Ali ovo, i mnogo štošta slično, bile su ipak samo sitnice. Gore je i delovalo, na žalost, u vrlo velikim delovima nacije sve veće

uverenje, da se bez daljnjeg vlada odozgo, i da se, stoga, pojedinac nema dakle ni o čemu dalje da brine. Dogod je vlada zaista bila dobra, ili pak bar htela najbolje, stvar je još nekako i išla. Ali teško narodu kada je jednom na mesto vlade koja je po sebi htela dobro, trebalo da stupi nova, manje ispravna,

onda su bezvoljna prilagodljivost i detinjasto verovanje najteža nevolja kakva se samo zamisliti mogla. A svim ovim i mnogim drugim slabostima stajale su nasuprot i mnoge druge vrednosti. Najpre, monarhističkom državnom formom uslovljena stabilnost celokupnog državnog vođstva kao i izvlačenje zbira spekulacija ambicioznih političara. Nadalje, održavanje institucija po sebi, kao i već time zasnovani autoritet, isto tako uzdizanje beamterskog tela, a posebno vojske iznad nivoa partijsko-političkih zaduženja. Što je još došla prednost ličnog otelotvorenja državnog vrha samim monarhom kao ličnošću i uzor jedne odgovornosti koju monarh ima jače da nosi na svojim plećima, nego slučajna gomila jedne parlamentarne uprave je u prvom redu pripisivana tome. I najzad, kulturna vrednost monarhije za nemački narod bila je visoka i mogla je svakako da izravna druge nedostatke. Nemačke rezidencije su još uvek bile gnezdo jednog umetničkog opredeljenja, koje je bez daljnjeg sve više pretilo da izumre u našem materijalizovanom dobu. Ono što su nemački knezevi upravo u XIX veku učinili za umetnost i nauku bilo je uzorno. U

svakom slučaju, današnje vreme se time uopšte ne može porediti.

* * *

Kao najveći vrednosni faktor u ovo vreme započetog i lagano sve više se širećeg raspada našeg narodnog tela... da uknjižimo vojsku. Bila je to najmoćnija škola nemačke nacije i nije se uzaludno usmeravala mržnja svih neprijatelja baš protiv tog zaštitnika nacionalne samouprave i slobode. Ovoj jedinstvenoj instituciji se ne može nikakav divniji spomenik pokloniti, nego konstatovanje istine da je ona od svih minoraca bila klevetana, da su je oni mrzeli, protiv nje se borili, ali takođe od nje se i bojali. To što se bez internacionalnih eksploatatora naroda iz Versaja u prvom redu okrenuo protiv stare nemačke vojske, dopušta ovaj tek zbog toga da se prizna kao gnezdo slobode našeg naroda od moći berze. Bez ove upozoravajuće snage bila bi namera Versaja prema našem narodu već odavno izvršena. Ono što nemački narod ima da zahvali vojsci, može se kratko i sažeti u jednu jedinu reč, naime – sve !!! Vojska je vaspitavala u bezuslovnu odgovornost u jednom dobu, kada je ova osobina postala već vrlo retka, a potiskivanje iste sve više bilo na dnevnom redu, počev od slike i prilike svake neodgovornosti, od Parlamenta; ona je nadalje vaspitavala u ličnu hrabrost u jednom dobu, kada je kukavičluk pretio da postane jedna harajuća bolest a spremnost na žrtvu da se založi za

opšte dobro već smatrana skoro kao glupost, a samo je onaj izgledao da je mudar, ko je svoje sopstveno »ja« umeo najbolje da štedi i da forsira. Ona (vojska) je bila škola, koja je pojedinog Nemca obučavala da dobrobit nacije ne treba tražiti u lažljivim frazama internacionalnog bratimljenja između Crnaca, Nemaca, Kineza, Francuza, Engleza itd., nego u snazi i odlučnosti sopstvenog narodnog bića. Vojska je vaspitavala u snagu i odlučnost, dok je inače u životu već počelo da delovanje ljudi određuje neodlučnost i sumnja. Ona je htela da znači nešto u jednome dobu, kada su sveznadari posvuda davali ton, da se visoko poštuje princip da je jedno naređenje uvek bolje nego nikakvo. U ovom jedinom principu krije se još jedno nepokvareno, robusno zdravlje, koje bi se već odavno izgubilo u našem ostalom životu da se vojska i njeno vaspitanje nisu starali za stalno obnavljanje te iskonske snage. Potrebno je dakako samo da se pogleda užasna neodlučnost našeg sadašnjeg vođstva Rajha, koje nije u stanju da se mobiliše ni za kakvo delo, izuzev ukoliko se ne radi o prinudnom potpisivanju nekog novog diktata za pljačku naroda - u tom slučaju ono odbija naravno svaku odgovornost i potpisuje sa spremnošću jednog tzv. kamernog (kancelarijskog) stenografa sve što mu se iole samo i podmetne - jer u ovom slučaju je lako doneti odluku... ona mu, eto, biva diktirana. Vojska je vaspitavala u idealizam i u predanost otadžbini i njenoj veličini, dok su se u ostalom životu lakomost i materijalizam sve više širili. Ona je vaspitavala jedan narod protiv

podele na klase i ovde je možda pokazala kao jedinu ozbiljnu grešku i instituciju jednogodišnjeg dobrovoljaštva. Grešku zbog toga, jer je njome princip bezuslovne jednakosti narušen, i više obrazovani nivo postavljen izvan okvira opšte okoline, dok bi upravo obrnuto bilo od koristi. Pri ionako tako velikoj svetskoj otuđenosti naših viših slojeva i sve većeg nastajućeg otuđenja prema sopstvenom narodu, mogla je upravo vojska, naročito blagodatno da deluje, da je bar u svojim redovima izbegavala svako izdvajanje tzv. inteligencije. Da se to nije učinilo, bila je greška, samo koja institucija na ovom svetu može da bude bezgrešna? Kod ove, međutim, prevagnulo je bez daljnjeg toliko ono dobro, da je mali broj mana ostao daleko ispod prosečnog stepena ljudske nedovoljnosti. Ali kao najviša zasluga mora vojsci staroga Rajha da se uračuna to, što je ona u jednom vremenu opšte majorizacije glava, glave postavljala iznad majoriteta. Vojska je prema jevrejsko-demokratskoj promisli jednog slepog pokloništva prema broju poštovala veru u ličnost veoma visoko. Tako je ona onda vaspitala i ono što je najneophodnije bilo potrebno novijem dobu y muškarce. U močvari jednog na sve strane opšte širećeg omekšavanja i poženskavanja izbijalo je iz redova vojske svake godine 350 hiljada snažnih mladića, koji su u dvogodišnjoj vežbi gubili mekušstvo mladosti i zadobijali čelično snažna tela. Ali mlad čovek, koji je tokom tog vremena učio da sluša, mogao je potom tek da nauči da zapoveda. Već se po koraku

prepoznavao isluženi obučeni vojnik... Ovo je bila visoka škola nemačke nacije i nije se uzaludno koncentrisala na nju jarosna mržnja onih koji su iz zavisti i pohlepe trebali i želeli nemoć Rajha i nezaštićenost njegovih građana. Ono što mnogi Nemci u zaslepljenosti ili lošoj volji nisu hteli da vide spoznao je strani svet... nemačka vojska bila je najmoćnije oružje u službi slobode nemačke nacije i odgoja njene dece.

Uz državnu formu i uz vojsku dolazi kao treći u savezu neuporedivi korpus činovnika staroga Rajha. Nemačka je bila najbolje organizovana i najbolje upravljana zemlja sveta. Ma koliko se htelo zameriti nemačkom državnom činovniku laka birokratska zaostalost, u drugim državama u tom pogledu nije stajalo bolje, pre čak još gore. Ali, ono što druge države nisu posedovale, bila je izvanredna solidarnost ovoga aparata kao i nepotkupljivo pošteno i časno opredeljenje njegovih nosilaca. Radije još u nekoliko zastarelo, ali valjano i vemo, negoli prosvećeno i moderno, ali zato minorno po karakteru, i kao što se danas često pokazuje, neznalačko i nemoćno. Jer, ako se sada rado tako radi, kao da je nemačka uprava predratnog vremena svakako bila birokratski uspešna, samo trgovački loša, onda na to može da se odgovori samo sledeće: Koja zemlja sveta je imala bolje vođeni i trgovački organizovani pogon nego Nemačka u

njenim državnim ustrojstvima? Tek je revoluciji omogućeno da ovaj uzorni aparat bude toliko dugo razaran, dok on najzad nije izgledao zreo da bude uzet iz ruku nacije i u smislu osnivača ove republike da postane socijaliziran, to znači, da služi internacionalnom berzanskom kapitalu (iza kojeg stoje jevreji) kao nalogodavcu nemačke crvene revolucije. Ono što je pritom nemački korpus činovnika i upravni aparat posebno odlikovalo, bila je njegova nezavisnost od pojedinih vlada, čija svakojaka politička opredeljenja nisu mogla na položaj nemačkog državnog činovnika da vrše nikakav uticaj.

Doduše, posle revolucije i ovo se iz temelja promenilo. Na mesto moći i sposobnosti stupio je partijski stav, i time je jedan samostalan i nazavistan činovnik pre ometan nego unapređivan.

Zadivljujuća snaga i moć staroga Rajha počivala je na državnoj formi, na vojsci i na korpusu činovnika. Ovo su u prvom redu bili uzroci jednoga svojstva, koje današnjoj državi potpuno nedostaje - državni autoritet! Jer oni ne počivaju na naklapanjima u parlamentima i zemaljskim skupštinama, a takođe i na zakonima za njihovu zaštitu, ili sudskim presudama za zastrašivanje drskih oponenta istih itd., nego na opštem poverenju koje je vođstvu i upravi društva smelo i moglo da se ukazuje. Ovo poverenje je opet rezultat jednog nepokolebljivog unutrašnjeg ubeđenja u nesebičnosti i valjanosti

vlade i uprave jedne zemlje, kao i saglasnosti smisla zakona sa osećanjem opšteg pogleda na moral. Jer, vlade i sistemi se ne održavaju trajno putem pritiska sile, nego verom u njihovu dobrotu i istinitost u zastupanju i forsiranju interesa jednog naroda. Ma kako, dakle, da su izvesne štete u predratnom vremenu pretile da krune i potkopavaju unutrašnju snagu nacije, ono se ipak ne sme zaboraviti da su druge države patile od najvećeg broja ovih bolesti još više nego Nemačka, a ipak u kritičnom trenutku opasnosti nisu zatajile niti propale. A kada se još i pomisli da su nemačkim slabostima pre rata isto tako nasuprot njima bile i velike snage, onda može i mora da poslednji uzrok sloma još leži u drugoj jednoj oblasti, a to je takođe slučaj.

Najdublji i poslednji razlog propadanja starog Rajha bio je u neprepoznavanju i nepriznavanju rasnog problema i njegovog značaja za istorijski razvoj naroda. Jer, sva zbivanja u životu nisu ispoljavanja slučaja, nego prirodno tokovi nagona za samoodržanjem i razmnožavanjem vrsta i rase, čak i ako ljudi ne mogu da budu svesni unutrašnjeg razloga svoga delovanja.

NAROD I RASA

Postoje istine koje tako upadljivo leže na putu da ih upravo zbog toga običan svet ne može ni da vidi niti bar da primeti. Taj svet prolazi pored takvih istina koje bodu oči ponekad kao slep i najvećma je njima iznenađen kada izgleda neko otkrije ono što bi svi morali da znaju. Na stotine hiljada naokolo leži Kolumbovih jaja, samo se Kolumbi retko mogu sresti. Tako lutaju ljudi bez izuzetka u vrtu prirode naokolo, uobražavaju sebi da gotovo sve poznaju i znaju, i prolaze ipak sa malo izuzetaka kao slepi pored jednog najupadljivijeg načela svoje vladavine: unutrašnje zatvorenosti vrsta svih živih bića na ovoj zemlji.

Već i površan pogled pokazuje kao gotovo nepromenljiv osnovni zakon svih bezbrojnih izražajnih oblika životne volje prirode, njenu u sebi zaokruženu i ograničenu formu rasplodavanja i razmnožavanja. Svaka životinja pari se samo sa svojim sadrugom iz iste vrste. Senica odlazi ka senici, zeba zebi, roda k rodi, poljski ka poljskom mišu, kućni ka kućnome mišu, vuk ka vučici itd. Samo izvanredne okolnosti mogu ovo da izmene, u prvom redu prinuda zarobljenitva kao i jedna druga nemogućnost parenja u okviru iste vrste. Ali onda počinje priroda da se svim sredstvima suprotstavlja protiv toga i njen vidljivi protest sastoji se ili u uskraćivanju dalje sposobnosti

razmnožavanja za bastarde, ili ograničava plodnost kasnijih potomaka u najvećem broju slučajeva opet ona oduzima imunitet otpornosti protiv bolesti i neprijateljskih napada. To je samo prirodno. Svako ukrštanje dvaju ne sasvim isto visokih bića, daje kao produkt jedno srednje stvorenje između visine obeju roditelja. To dakle znači: mladunče će svakako biti više nego raso niža polovina roditeljskog para, samo ne i tako visoka kao viša polovina roditeljskog para. Shodno tome, ono će kasnije u borbi protiv ove više podleći. Ali, takvo parenje suprotstavlja se volji prirode za više negovanje života uopšte. Uslov za ovo nije u povezivanju više i manje vrednih, nego u bezuslovnoj pobedi onih prvih. Jači mora da vlada, a ne da se pretapa sa slabijim, da bi tako žrtvovao sopstvenu veličinu.

Samo rođeni slabić može ovo da oseća kao užasno, ali zato je on ipak na kraju samo jedan slab i ograničen čovek, jer da ovaj zakon ne vlada, bio bi dakako nezamisliv svaki pretpostavljeni viši razvoj svih organskih živih bića. Posledica ovoga u prirodi opštevažećeg nagona za čistotom rase nije samo oštro razgraničenje pojedinih rasa ka spolja, nego i njihova harmonična vrsta bića u samoj sebi. Lisica je uvek lisica, guska je guska, tigar je tigar, itd., a razlika može u najvećma da bude u različitoj meri snage ili, jačine, pameti, snalažljivosti, istrajnosti i tako dalje pojedinih egzemplara. Ali nikad se neće moći naći jedna

lisica koja bi prema svom unutrašnjem svojstvu mogla imati humane prohteve prema guskama, kao što isto tako ne postoji i jedna normalna mačka sa prijateljskom naklonošću ka miševima. Stoga nastaje i ovde međusobna borba, manje usled unutrašnje odbojnosti recimo, a više zbog gladi i ljubavi. U oba slučaja priroda posmatra mirno, čak zadovoljno. U borbi za hleb nasušni, podleći će sve slabo i bolešljivo, manje odlučno, dok će borba mužjaka za ženku samo najzdravijem i najjačem dati pravo na oplođavanje, ili pak mogućnost za to.

Uvek je borba sredstvo za unapređenje zdravlja i otporne snage vrste, a stoga i uzrok za viši razvoj istih. Da je tok bio drugačiji, onda bi prestalo svako dalje i više formiranje, a nastupilo bi pre ono suprotno. Jer, pošto minorno prema svome broju preteže onome najboljem, onda bi se pri istom životnom održanju i mogućnostima daljeg rasplodavanja lošije mnogo brže razmnožavalo, da bi na kraju ono najbolje moraloneumitno da odstupi. Dakle, mora da se preduzme jedna korektura u korist boljega. A ovu opet osigurava priroda, time što slabiji deo podvrgava tako teškim životnim uslovima, da se već i usled njih ograniči broj, a ostatak najzad više ne bude prepušten bez obzira razmnožavanju, nego mu se ovde vrši jedan novi bezobziran izbor prema snazi i zdravlju. Ali ma koliko ona već malo želi parenje slabijih pojedinih živih bića sa jačima, utoliko manje još i stapanje viših rasa sa nižim, jer bi naravno u

drugom slučaju možda ceo njen rad na odnegovanju viših vrsta, koji možda traje stotinama hiljada godina, biojednim udarcem otrt. Istorijsko iskustvo pruža ovde bezbrojne dokaze. Ono pokazuje u zastrašujućoj jasnoći da pri svakoj mešavini krvi Arijevca sa nižim narodima, izlazi kao rezultat kraj nosioca kulture. Severna Amerika, čije se stanovništvo u daleko najvećem delu sastoji od germanskih elemenata, a koje se samo vrlo malo mešalo sa nižim obojenim narodima, pokazuje jedno drugo čovečanstvo i drugu kulturu nego Centralna i Južna Amerika, u kojima su se došljaci poglavito romanskog porekla ponekad u velikom obimu mešali sa urođencima. Na ovom jednom primeru već može se jasno i raspoznatljivo spoznati dejstvo mešanja rasa. Rasno čist i neizmešano preostali German, americkanskog kontinenta uzdigao se do gospodara istoga - on će ostati gospodar toliko dugo dok god i on ne padne žrtvom krvnog sknavljenja. Rezultat svakog rasnog ukrštanja je, dakle, sasvim kratko rečeno, uvek sledeće: a) opadanje nivoa više rase; b) telesni i duhovni nazadak, a time početak jednog iako laganog, a ono ipak sigurno trajnog oboljenja koje sve više uzima maha. Takav jedan razvoj uvesti, međutim, ne znači ipak ništa drugo nego činjenje greha protiv volje večnog Stvaraoca. Ali kao greh se ovaj čin i nagrađuje. Time što čovek pokušava da se odupre gvozdenoj logici prirode, upada on u borbu sa osnovnim zakonima, kojima i sam on ima da zahvali svoje bitisanje kao čovek.

Tako njegovo delanje protiv prirode mora da dovede do njegove sopstvene propasti. A ovde, naravno, nastupa prava jevrejsko drska, ali isto tako glupava primedba modernog pacifiste: "...pa čovek upravo i prevladava prirodu".

Milioni trabunjaju ovu jevrejsku besmislicu bez razmišljanja i na kraju zaista uobražavaju da i sami predstavljaju neku vrstu nadvladaoca prirode, pri čemu im ipak kao oružje ništa drugo nije na raspolaganju do jedna ideja, a još k tome i jedna tako mizerna, dase prema njoj zaista i ne može predstaviti sebi nikakav svet. Samo, nezavisno sasvim od toga da čovek ni u jednoj stvari nije uspeo da nadvlada prirodu, nego u najboljem slučaju pokušao da podigne jedan ili drugi skut njenog ogromnog, džinovskog vela, večnih zagonetki i tajni, da on u stvarnosti ništa ne pronalazi, nego sve samo otkriva, da on ne savlađuje prirodu, nego samo na osnovu saznanja pojedinih prirodnih zakona i tajni se uzdiže do gospodara onih drugih živih bića kojima to znanje upravo nedostaje - dakle, sasvim nezavisno od toga ne može jedna ideja da prevlada osnove postojanja i bitisanja čovečanstva, jer sama ideja dakako zavisi od čoveka. Bez čoveka ne postoji nijedna ljudska ideja na ovom svetu, stoga je i ideja kao takva ipak uslovljena postojanjem ljudi i time i svih zakona, koji su stvorili osnove za ovo bitisanje. I ne samo to! Određene ideje su čak vezane i za određene ljude. Ovo važi najčešće upravo za takve misli, čiji sadržaj svoje poreklo nema u

jednoj egzaktnoj naučnoj istini, nego u svetu osećanja ili, kao što je danas uobičajeno da se tako lepo i jasno izrazi, koji odražava "jedan unutrašnji doživljaj". Sve ove ideje, koje ničeg zajedničkog nemaju sa hladnom logikom po sebi, nego predstavljaju čisto ispoljavanje osećanja, etičke predstave itd. prikovane su za život ljudi, čijoj duhovnoj snazi predstava i stvaralaštva one imaju da zahvale za svoju egzistenciju. Ali, upravo tada je ipak održanje tih određenih rasa i ljudi preduslov za postojanje tih ideja. Ko bi, na primer, zaista od srca želeo pobedu pacifističke misli na ovom svetu, morao bi da se svim sredstvima založi za osvajanje sveta od strane Nemaca, jer ako bi to ispalo obrnuto, veoma lako bi sa poslednjim Nemcem izumroi poslednji pacifista, pošto ostali svet jedva da je tako dugo ukopao u ovu prirodnu suprotnu takođe i razumu suprotnu besmislicu, kao što je na žalost to slučaj sa našim sopstvenim narodom. Moralo bi se to, dakle, hteo to neko ili ne, s ozbiljnim htenjem odlučiti da se vode ratovi, da bi se došlo do pacifizma. Ovo i ništa drugo je i nameravao američki "usrećitelj" sveta Vilson - bar su tako verovali naši nemački fantasti - čime je opet naravno i postignut cilj. A stvarno je pacifističko humana ideja možda sasvim dobra onda kada najviše stojeći čovek prethodno sebi u takvom jednom obimu osvoji i potčini svet, koji ga onda učini jedinim gospodarom zemljine kugle. Ovoj ideji onda nedostaje mogućnost jednog štetnog dejstva u upravo onoj meri u kojoj njena

praktična primena postaje retka i konačno nemoguća.

Dakle, prvo borba, a onda možda pacifizam. U drugom slučaju je čovečanstvo prevazišlo vrhunac svoga razvoja, a kraj nije vladavina nekakve etičke ideje, nego varvarstvo i u tom sledu kaos. Ovde naravno može ovaj ili onaj i da se smeje, samo ova planeta je plutala već milionima godina kroz etar bez ljudi i ona može jednom ponovo isto tako da se kreće, ako ljudi zaborave da oni svoj viši život ne zahvaljuju idejama nekih sumanutih ideologija, nego spoznaji i bezobzirnoj primeni čvrstih prirodnih zakona.

Sve čemu se mi danas na ovoj zemljinoj kugli divimo, nauka, umetnost, tehnika i pronalazaštvo - samo je stvaralački proizvod malog broja naroda možda u prvobotno praiskonskom vremenu jedne rase. Od njih zavisi i postojanje cele ove kulture. Ako oni propadnu, onda tone sa njima i lepota ove zemlje u grob. I ma koliko, na primer, na ljude može da utiče tlo, tako isto i rezultat tih uticaja uvek može da bude različit, već prema rasi koja je u pitanju. Mala plodnost jednog životnog prostora može jednu rasu da podstakne na najveća dostignuća, kod jedne druge ono će samo biti uzrok za najgorče siromaštvo i konačnu pothranjenost sa svim njenim posledicama. Uvek je unutrašnja nadarenost naroda odlučujuća za način dejstva spoljnih uticaja. Što kod jednih vodi ka izgladnjavanju, podstiče druge u predani rad.

Sve velike kulture prošlih vremena propadale su samo zbog toga, jer je ranije stvaralačka rasa odumirala od prljanja svoje krvi. Uvek je poslednji razlog takve jedne propasti pogrešna procena da sve kulture su zavisne od čoveka a ne obratno, da dakle, da bi se jedna određena kultura sačuvala, mora da se održi čovek koji je stvara. Ovo održanje je, međutim, vezano za čvrsti zakon nužnosti i prava pobeđe najboljeg i najjačeg. Ko hoće da živi taj se dakle bori, a ko neće da se bori na ovom svetu večnog ringa, ne zaslužuje život. Čak i kada je to zaista tako strašno - to je upravo i samo tako! No, sigurno ipak je daleko strašnija sudbina ona, koja pogađa onog čoveka, koji veruje da može da prevlada prirodu i u osnovi uzev, ipak je samo omalovažava. Siromaštvo, nesreća i bolesti su onda njen odgovor! Čovek koji ne uviđa i ne vodi računa o rasnim zakonima, zar da zaista ubija svoju sreću koja njemu izgleda da je podređena. On sprečava pobeđnički pohod najboljih rasa, ali time i preduslov za celokupan ljudski napredak. Sledstveno tome on se onda uvršćuje, opterećen osećajnošću čoveka, u prostor bespomoćne životinje.

Izlišan bi bio početak da se oko toga sporimo, koja rasa ili koje rase su bile prvobitni nosioci ljudske kulture i time stvarni osnivači onoga što mi danas sveobuhvatno naznačavamo jednom rečju - »čovečanstvo«. Jednostavnije je da se ovo pitanje

postavi za sadašnjicu, a ovde se onda daje i odgovor koji je lak i jasan. Ono što mi danas pred nama vidimo kao ljudsku kulturu, kao rezultate i umetnosti, nauke i tehnike, gotovo je isključivo stvaralački proizvod Arijevaca. Ali, upravo ova činjenica ne dozvoljava neobrazloženi povratni zaključak, da je on sam bio zasnivač višeg ljudstva uopšte nego da predstavlja pratip onoga što mi razumemo pod rečju "čovek".

On je Prometej čovečanstva iz čijeg svetlog čela je iziskrila božanska iskra genija za sva vremena, koji uvek iznova paleći ovu vatru, koja kao saznanje osvetljava noć ćutljivih tajni omogućava ljudima da se vinu putem vladaoca nad ostalim bićima ove zemljine kugle. Ukoliko se on isključi – duboka tama će onda možda već posle nekoliko hiljada godina se ponovo spustiti na zemlju, a ljudska kultura će propasti i svet će opusteti. Ako bi se čovečanstvo podelilo u tri vrste: u zasnivače kulture, u nosioce kulture i razarače kulture, onda bi svakako kao predstavnik prve vrste došao u pitanje samo Arijevac. Od njega potiču fundamenti i zidine, svih ljudskih tvorevina, a samo su spoljna forma i boja uslovljeni odgovarajućim karakternim crtama pojedinih naroda.

On liferuje moćni građevinski materijal i planove za svakojaki ljudski napredak, a samo izvedba toga odgovara vrsti bića pojedinih rasa. Za nekoliko decenija će, na primer, ceo istok Azije jednu kulturu nazvati svojom, čiji će poslednji temelj isto tako biti

helenski duh i germanska tehnika, kao što je kod nas slučaj. Samo će spoljna forma – bar delom – nositi crte azijatske vrste bića. Nije tačno, kao što neki misle, da Japan za svoju kulturu uzima evropsku tehniku, nego će se evropska nauka i tehnika stapati japanskim svojstvima. Osnova stvarnog života nije više posebna japanska kultura, iako ona – jer spolja više upada u oči Evropejcima zbog unutrašnje razlike, određuje boju života, nego moćni naučno tehnički rad Evrope i Amerike, dakle arijevskih naroda.

Na tim dostignućima isključivo može i istok da sledi opštem ljudskom napretku. Ovo daje osnove borbe za svakodnevni hleb, stvara oružje i oruđe za to, a samo spoljna izrada se postepeno prilagođava japanskom biću. Ali ako bi od danas svako dalje arijsko uticanje na Japan najednom izostalo, da pretpostavimo da Evropa i Amerika propadnu, onda bi mogao kratko vreme još da potraje sadašnji uspon Japana u nauci i tehnici. Samo već za malo godina bi bunari presušili, japanska svojevrsnost bi dobila, ali bi današnja kultura okoštala i ponovo utonula u san, iz koga je ona pre sedam decenija uticajem arijskog kulturnog talasa trgnuta. Stoga je, upravo tako kao što današnji japanski razvoj zahvaljuje svoj život arijskom poreklu, jednom i u sivoj prošlosti takođe strani uticaji i strani duh bio pobuđivač tadašnje japanske kulture. Najbolji dokaz ovde daje činjenica kasnijeg okoštavanja i potpunog kočenja. Ono može kod jednog naroda samo

onda da nastane, ako se ranije stvaralačko rasno jezgro izgubilo ili je kasnije nedostajalo spoljno delovanje, koje je dalo podsticaj i materijal za prvi razvoj na kulturnom polju. Ali, stoji čvrsto da jedan narod prima svoju kulturu u bitnim osnovnim materijalima od stranih rasa, prihvata je i prerađuje, da bi onda izostankom daljih spoljnih uticaja uvek iznova se okoštavala, i onda se takva jedna rasa svakako može označiti kao »kulturno noseća«, ali nikada kao »kulturno stvaralačka«.

Jedno ispitivanje pojedinih naroda sa ovoga stanovišta daje činjenicu da se gotovo svagda ne radi o prethodno kulturno zasnivajućim, nego gotovo uvek o kulturno nosećim. Uvek se, na primer, iskazuje sledeća slika njihovog razvoja: Arijska plemena potčinjavaju često uz smešno malu svoju narodnu brojčanost strane narode i razvijaju sada, podstaknuti posebnim životnim uslovima nove oblasti (plodnost, klimatska stanja, itd.) kao i u prednosti zbog količine na raspolaganju postojeće pomoćne snage u ljudima nižih vrsta, njihove u njima dremajuće duhovne i organizatorske sposobnosti. Oni ostvaruju za često malo milenijuma, pa čak i vekova, kulture koje su prvobitno potpuno nosile unutrašnje crte njihovog bića, prilagođeno gore već naznačenim posebnim svojstvima tla kao i potčinjenih ljudi. Ali se na kraju osvajači ogreše o onaj svoj na početku poštovani princip održavanja čistote svoje krvi i rase, pa počinju da se mešaju sa podjarmljenim

urođenicima i završavaju time svoje sopstveno bitisanje, jer slučaju sagrešenja u raj, još uvek je naravno sledovalo i isterivanje iz istoga. Posle hiljadu godina i više, često onda se pokazuje poslednji vidljivi trag nekadašnjeg naroda gospodara u svetlijem tonu kože, koji je njegova krv ostavila podjarmljenoj rasi, i u jednoj okoštaloj kulturi koju je on kao nekadašnji stvaralac zasnovao. Jer tako kao što se u krvi potčinjenih izgubio stvarni i duhovni osvajač, izgubilo se takođe i pogonsko gorivo za baklju ljudskog kulturnog napretka! Kao što boja kože od krvi nekadašnjih gospodara zadržava jedan laki odsjaj kao uspomenu na iste, isto tako je i noć kulturnog života blago osvetljena preostalim tvorevinama nekadašnjih lučonoša. One svetle kroz sve opet iznova dolazeća varvarstva i bude kod posmatrača bez misli u momentu samo često pomisao, da pred sobom vidi sliku sadašnjeg naroda, dok je to u stvari samo ogledalo prošlosti, u koje on gleda.

Može se onda dogoditi da takav jedan narod drugi put, pa čak i još i češće, za vreme svoje istorije dospe u dodir sa rasom svoga nekadašnjeg kulturnog donosioca, a da nije potrebno ni da postoji neko sećanje na ranije susrete. Nesvesno će se ostatak nekadašnje gospodarske krvi okrenuti novoj pojavi i ono što je tek samo bilo moguće prinudom, sada se može postići sopstvenom voljom. Jer novi kulturni talas odmiče svoj nastup i istrajaće toliko dugo, dok njegovi nosioci ponovo ne potonu u krvi

stranih naroda. Zadatak jedne buduće istorije kulture i sveta biće da u tom smislu ispituje, a ne da se uguši u interpretiranju spoljnih činjenica, kao što je ovo, na žalost, isuviše često slučaj kod naše današnje istorijske nauke. Već iz ove skice razvoja "kulturno nosećih" nacija iskazuje se takođe i slika postojanja, delovanja i propadanja stvarnih zasnivača kulture na ovoj zemlji, samih Arijevaca. Kao što u svakodnevnom životu takozvanom geniju treba poseban povod, čak često formalan poticaj, da bi zablistao, tako i genijalnoj rasi u životu naroda. U monotoniji života često i značajni ljudi uobičajavaju da izgledaju beznačajni i da jedva štrče iznad proseka svoje okolin, međutim, čim dođu u situaciju u kojoj bi drugi klonuli ili se zbunili, iz neupadljivog prosečnog deteta upadljivo izrasta genijalna priroda, ne retko na čuđenje svih onih koji su ga do sada viđali u osrednjosti građanskog života – zato što i prorok retko da nešto vredi u sopstvenoj zemlji. Da bi se ovo posmatralo nigde nema više prilike negou

ratu. Iz naizgled bezazlene dece iznenadno u časovima nevolje, kad drugi klonu, izrastaju junaci neustrašivo odlučni, sa ledenom hladnoćom prosuđivanja. Ako ovaj čas ispita ne bi došao, jedva da bi neko naslutio da je u golobradom dečaku skriven mladi junak. Gotovo uvek je potreban bilo kakav poticaj da bi se izazvao genije. Udarac sudbine, koji jednog čoveka obara na zemlju, kod drugog iznenada nailazi na otpor, a razbijanjem ljuštire svakodnevice se pred očima začuđenog sveta pojavljuje dotad skriveno jezgro. On

se onda opire i ne želi da veruje da je njegova naizgled ista priroda odjednom neko drugo biće, dešavanje koje se ponavlja kod svakog značajnog ljudskog deteta. Iako izumitelj, na primer, svoju slavu zasniva tek na dan svog otkrića, pogrešno je ipak misliti da bi i genijalnost po sebi tek u tom času ušla u čoveka – iskra genija postoji u glavi stvaralački stvarno nadarenog čoveka od časa rođenja. Prava genijalnost je uvek urođena, a nikad nije navika niti pak naučena. Ovo, međutim, kao što je već pomenuto, ne važi samo za pojedinačnog čoveka već i za rasu. Kreativno aktivni narodi su oduvek i iz osnove stvaralački obdareni, i onda kad to očima površnog posmatrača nije prepoznatljivo. I ovde je prividno priznanje moguće uvek samo u pratnji izvršenih dela, pošto ostali svet nije sposoban da prepozna genijalnost po sebi, već vidi jedino njegove vidljive pojavnosti u formi izuma, otkrića, građevina, slika itd., ali i ovde često potraje dok ona ne uspe da se probije do ove spoznaje. Baš kao što u životu pojedinačnog značajnog čoveka genijalna ili pak izvanredna obdarenost, pokrenuta tek naročitim povodima, teži samo praktičnom ostvarenju, i u životu naroda stvarno iskorišćenje postojećih stvaralačkih snaga i sposobnosti može često da usledi tek ako za to postoje određene pretpostavke. To najjasnije možemo videti na onoj rasi, koja je bila i jeste nosilac razvoja ljudske kulture - na Arijevcima.

Čim ih sudbina dovede u posebne prilike, njihove postojeće sposobnosti počinju da se razvijaju u sve bržem sledu, ili da se pretaču u opipljive forme. Kulture koje osnivaju u takvim slučajevima se skoro uvek odlučujući određuju postojećim tlom, datom klimom – i pokorenim ljudima. Ovo poslednje je svakako skoro najpresudnije. Što su tehničke pretpostavke za kulturnu aktivnost primitivnije, to je neophodnije prisustvo ljudskih pomoćnih snaga, koje onda, organizaciono okupljene i primenjene, treba da zamene snagu mašine. Bez ove mogućnosti korišćenja nižih ljudi, Arijevac nikad ne bi mogao da načini prve korake ka svojoj kasnijoj kulturi, upravo onako kao što On bez pomoći pojedinih pogodnih životinja, koje je znao da pripitomi, ne bi došao do tehnike, koja mu sada dozvoljava da mu polako, upravo ove životinje više ne budu potrebne. Izreka: "Crnac je ispunio svoju dužnost, Crnac može da ide", ima na žalost svoje najdublje značenje. Vekovima je konj morao da služi čoveka i pomaže, da se postave osnove jednog razvoja koji opet, zbog automobila, samog konja čini suvišnim. Za nekoliko godina će prekinuti svoj rad, samo bi bez njegove ranije saradnje čovek možda teško došao tamo gde je danas. Tako je za stvaranje viših kultura prisustvo nižih ljudi bilo jedna od najbitnijih pretpostavki, zato što su samo oni mogli da zamene nedostatak tehničkih pomoćnih sredstava, bez kojih se, međutim, neki viši razvoj uopšte ne bi mogao ni zamisliti. Sigurno da se prva kultura čovečanstva manje temeljila na

pripitomljenoj životinji nego na iskorištavanju nižih ljudi. Tek nakon porobljavanja pokorenih rasa, ista sudbina je počela da pogađa i životinje, a ne obrnuto, kako bi neki hteli da veruju. Jer je ispred pluga najpre išao pobeđeni – i tek nakon njega konj. Samo pacifističke budale mogu ovo ponovo smatrati znakom ljudske izopačenosti, a da pri tom ne shvataju da je ovaj razvitak upravo morao da se odigra, da bi se konačno dospelo do mesta sa kog danas ovi apostoli mogu svoje brbljarije da iznose na videlo. Napredak čovečanstva je poput penjanja po beskrajnim lestvama – ne ide se na više a da se prethodno ne pređu donje stepenice. Tako je Arijevac morao da ide putem, koji mu je pokazivala stvarnost, a ne onim o kom sanja fantazija modernog pacifiste. Ali put stvarnosti je tvrd i težak, no on dovodi konačno donde, odakle ih, na žalost, u stvari pre udaljuje no što ih približava. Nije slučajno, dakle, da su prve kulture nastale tamo gde je Arijevac, susrevši se sa nižim narodima, njih podjarmio i potčinio svojoj volji. Oni su tada bili prvi tehnički instrument u službi kulture u nastanku. Time je bio jasno označen put kojim Arijevac treba da ide. Kao porobljivač je pokorio niže ljude i uredio njihovu praktičnu delatnost pod svojim zapovedništvom, prema svojoj volji i za svoje ciljeve. Samo, time što ih je doveo do takve korisne, iako teške delatnosti, ne samo da je zaštitio život pokorenih, već im je čak možda dodelio sudbinu koja je bila bolja nego njihova ranija takozvana "sloboda". Dok god je bezobzirno

održavao stanovište gospodara, ne samo da je stvarno ostajao gospodar, već je i održavao i uvećavao kulturu. Zato što je ova počivala isključivo na njegovim sposobnostima, a time i njegovom održavanju sebe same. Kako su podanici takođe počeli da se uzdižu, te se verovatno i jezički približili porobljivaču – pao je zid između gospodara i sluge. Arijevac se odrekao čistote svoje krvi, pa je zbog toga izgubio boravak u raju koji je stvorio za sebe. On je potonuo u mešanju rasa, postepeno sve više gubio svoju kulturnu sposobnost, dok na kraju nije počeo ne samo duhovno već i telesno da više liči na podanike i prastanovnike negoli na svoje pretke. Neko vreme je još mogao da se hrani postojećim kulturnim dobrima, ali je onda došlo do obamrlosti i on je konačno pao u zaborav. Tako propadaju kulture i imperije, da bi se oslobodilo mesto za nove tvorevine. Mešanje krvi i time prouzrokovani pad rasnog nivoa su jedini uzrok odumiranja svih kultura, jer ljudi ne propadaju zbog izgubljenih ratova, već zbog gubitka one sile otpora koja je svojstvena jedino čistoj krvi. Ono što na ovom svetu nije dobra rasa je pleva. Celokupno svetsko istorijsko zbivanje je, međutim, samo ispoljavanje nagona za samoodržanjem rase u dobrom ili lošem smislu.

Na pitanje o unutrašnjim uzrocima nadmoćnog značaja Arijevstva može se odgovoriti tako da ih manje treba tražiti u jačoj sklonosti ka nagonu za

samoodržanjem po sebi, a mnogo više u posebnom načinu ispoljavanja istog. Volja za životom je, subjektivno posmatrano, svuda podjednako velika, a različita jedino u formi stvarnog dejstva. Kod prvobitnih živih bića nagon za samoodržanjem ne prelazi brigu o sopstvenom Ja. Egoizam, kako označavamo ovu strast, ovde ide tako daleko, da sam obuhvata vreme, pa trenutak opet traži sve i ne želi ništada prepusti budućim časovima.

Životinja na ovom stadijumu živi samo za sebe, traži hranu samo za trenutnu glad i bori se samo za sopstveni život. Dok god se, međutim, nagon za samoodržanjem ispoljava na ovaj način, nedostaje svaka osnova za stvaranje društva, pa bila to i najprimitivnija forma porodice. Već zajednica između mužjaka i ženke, ne samo radi parenja, zahteva proširenje nagona za samoodržanjem, tako što se briga i borba za sopstveno Ja okreću i drugom delu – mužjak ponekad traži hranu i za ženku, najčešće, međutim, oboje traže namirnice za svoje mlade. Skoro uvek jedan štiti drugog, tako da se ovde pokazuju prve, mada beskrajno jednostavne, forme požrtvovanosti.

Kako se ovaj osećaj proširuje van granica uskog krugaprodice, pokazuje se i pretpostavka za stvaranje većih saveza, te na kraju formalnih država. Kod najnižih ljudi na zemlji je ova osobina prisutna u vrlo malom obimu, tako da često ne odu dalje od stvaranja porodice. Što je

spremnost za zapostavljanje ličnih interesa veća, utoliko više raste i sposobnost za stvaranje obuhvatnijeg društva. Ova

požrtvovana želja za zalaganje ličnog rada i, ako je potrebno, sopstvenog života za druge, je najjača kod Arijevaca.

Arijevac nije najveći po svojim duhovnim osobinama samim po sebi, već po meri spremnosti da sve sposobnosti stavi u službu zajednice. Nagon za samoodržanjem je kod njega dostigao time najplemenitiju formu, tako što je sopstveno Ja voljno podredio životu celine i, ako trenutak to zahteva, prinosi ga na žrtvu. Uzrok sposobnosti stvaranja i izgradnje kulture, kod Arijevca nije intelektualna nadarenost. Kad bi imao samo jedino nju, mogao bi uvek da deluje samo rušilački, a ni u kom slučaju organizatorski, jer najintimnije biće svake organizacije počiva na tome, da se pojedinac drži zastupanja svog ličnog mišljenja, kao i svojih interesa, i oboje žrtvuje u korist većine ljudi. Upravo zaobilaznim putem dobija nazad svoj deo. On tu npr. više ne radi neposredno za sebe samog, već se svojom delatnošću uključuje u okvir celine, ne samo radi sopstvene koristi, nego radi koristi svih! Najdivnije tumačenje ovog nazora nudi njegova reč »rad«, pod kojom on ni u kom slučaju ne podrazumeva aktivnost na održanju života samo po sebi, već jedino stvaranje koje ne protivreči interesima celine.

U drugom slučaju, ljudsku delatnost, ukoliko služi nagonu za samoodržanjem ne obazirući se na dobro savremenika, označava kao krađu, lihvarenje, otimačinu, provalu itd. Ovo uverenje, koje dopušta da interes sopstvenog Ja

uzmakne u korist očuvanja zajednice, je odista prva pretpostavka svake istinske ljudske kulture. Samo iz nje mogu da nastanu sva velika dela čovečanstva, koja utemeljitelju donose malu nagradu, ali zato potomcima najvredniji blagoslov. Da, samo iz nje se može razumeti, kako mnogi mogu u poštenju da podnose bedan život, koji njima samima nameće samo siromaštvo i skromnost, a celini osigurava osnove bitisanja. Svaki radnik, svaki seljak, svaki izumitelj, službenik itd. koji stvara, a da pri tom nikad ne može da ostvari sreću i blagostanje, je nosilac ove visoke ideje i onda kada mu dublji smisao njegovog rada uvek ostane skriven. Ali ono što važi za rad kao osnovu izdržavanja ljudi i sveg ljudskog napretka, u još većoj meri je prikladno za zaštitu čoveka i njegove kulture. U predanosti sopstvenog života opstanku zajednice je kruna sveg požrtvovanja. Jedino time se sprečava da ono što ljudske ruke sagrade, ljudske ruke ponovo poruše ili priroda uništi. Upravo naš nemački jezik ima reč, koja nam na divan način označava delovanje u tom smislu:

ispunjenje obaveze, to znači, ne zadovoljavati sebe samog, već služiti celini. Principijelno uverenje, iz kog izrasta takvo jedno delovanje, za razliku od egoizma, odnosno od koristoljubivosti, nazivamo – idealizam.

Pod tim podrazumevamo samo sposobnost žrtvovanja pojedinca za celinu, za svoje bližnje. Koliko je, međutim, samo potrebno, uvek iznova uviđati, a idealizam ne predstavlja suvišno ispoljavanje

osećanja, već da je u stvari bio, jeste i biće pretpostavka za ono što označavamo kao ljudsku kulturu, tako da je tek on stvorio pojam »čovek«.

Ovom unutrašnjem uverenju Arijevac zahvaljuje za svoje mesto u ovom svetu, a svet mu zahvaljuje za čoveka, jer je samo on iz čistog duha, oblikovao onu stvaralačku snagu, koja iz jedinstvene veze sirove pesnice i genijalnog intelekta stvara spomenike ljudske kulture. Bez njegovog idealnog uverenja bi sve, i najblistavije sposobnosti duha bile samo duh po sebi, spoljni sjaj bez unutrašnje vrednosti, a nikad stvaralačka snaga. Ali pošto stvarni idealizam nije ništa drugo do podređivanje interesa i života pojedinca celini, a to opet predstavlja neophodnu pretpostavku za stvaranje organizacionih oblika svake vrste, on u najdubljjoj osnovi odgovara poslednjoj težnji prirode. On sam dovodi ljude do priznavanja prvenstva moći i snazi, i pušta ih da postanu mrvica onog poretka, koji oblikuje i stvara ceo univerzum.

Najčistiji idealizam se nesvesno poklapa sa najdubljom spoznajom. Koliko je to tačno i koliko malo veze pravi idealizam ima sa neozbiljnim maštarijama, može se odmah spoznati, ako se neiskvarenom detetu, zdravom dečaku npr. da da presuđuje. Isti dečak, koji ne razumevajući i uz odbijanje stoji nasuprot tiradama "idealnog" pacifiste, je spreman da mladi život odbaci za ideal svoje narodnosti. Nesvesno se instinkt ovde

pokorava spoznaji dublje neophodnosti očuvanja vrste, ako je potrebno, na račun pojedinca, i protestuje protiv maštarija pacifistitkog brbljivca, koji se u stvari kao, mada našminkani ali ipak kukavički egoista, ogrešuje o zakone razvitka, jer on je uslovljen požrtvovanjem pojedinca u korist celine, a ne bolesnim predstavama plašljivih sveznalica i kritičara prirode. Upravo u vremenima, kad idealni nazor preti da nestane, možemo odmah da prepoznamo pad one snage koja formira zajednicu i tako stvara pretpostavke kulture. Kao što upravo egoizam postaje vladalac nekog naroda, kidaju se lanci reda, i u lovu na sopstvenu sreću ljudi se sa neba strmoglavljaju pravo u pakao. Da, čak i potomstvo zaboravlja ljude koji su služili samo svojoj koristi, a slavi junake koji su se odricali sopstvene sreće.

Najjaču suprotnost Arijevcu predstavlja Jevrejin! Ni kod jednog naroda na svetu nagon za samoodržanjem nije snažnije razvijen nego kod takozvanog izabranog – jevrejina! Kao najbolji dokaz za to može da posluži već i jednostavna činjenica o postojanju ove rase. Gde je narod koji bi poslednjih dve hiljade godina bio izložen tako malom broju promena unutrašnje nadarenosti, karaktera itd. kao jevrejski? Koji je narod konačno učestvovao u većim prevratima kao ovaj – a ipak je uvek iz najjačih katastrofa čovečanstva izlazio isti?

Kakva beskrajno žilava volja za životom, za održanjem vrste govori iz ovih činjenica! Intelktualne osobine Jevrejina su se iškolovale tokom vekova. On danas važi kao "mudar", a to je u izvesnom smislu uvek i bio. Samo njegov um nije rezultat sopstvenog razvoja, već obuke mišljenja od strane tuđinaca.

Ni ljudski duh ne može da se penje u visinu bez stepenica, za svaki korak nagore mu je potreban temelj prošlosti, i to u onom obuhvatnom smislu, u kom se On ispoljava u opštoj kulturi. Svako mišljenje samo neznatnim delom počiva na sopstvenoj spoznaji, a najvećim na iskustvima proteklog vremena. Opšti kulturni nivo snabdeva pojedinog čoveka, a da se on na to i ne obazire, takvim obiljem predznanja, da On, tako naoružan, dalje lakše može da preduzima sopstvene korake. Današnji dečak, na primer, raste u pravom mnoštvu tehničkih dostignuća poslednjih vekova, tako da se na mnogo toga, što je pre stotinu godina najvećim duhovima još bilo zagonetka, kao na samo po sebi razumljivo više uopšte ne osvrće, iako je to za praćenje i razumevanje našeg napredovanja odgovarajućim oblastima za njega od presudnog značaja. Ako bi čak neka genijalna glava iz dvadesetih godina prošlog veka danas iznenada napustila svoj grob, njegovo i samoduhovno snalaženje u sadašnjem vremenu bi bilo mnogo teže, no što je to slučaj sa prosečno nadarenim petnaestogodišnjim dečakom sadašnjice. Zato što

bi njemu nedostajalo sve ono beskrajno prethodno obrazovanje, koje današnji savremenik takoreći nesvesno prima tokom svog rasta usred pojava dotične opšte kulture. Pošto pak Jevrejin – iz razloga, koji će se odmah pokazati – nikad nije posedovao sopstvenu kulturu, osnove njegovog duhovnog rada su uvek davali drugi. Njegov intelekt se uvek razvijao na svetu kulture, koji ga je okruživao. Nikad se nije dešavalo obrnuto. Jer, iako nagon za samoodržanjem kod jevrejskog naroda nije bio manji, već pre veći nego kod drugih naroda, iako njegove duhovne sposobnosti vrlo lako mogu da izazovu utisak, da su one dorasle intelektualnoj nadarenosti ostalih rasa, ipak sasvim nedostaje najvažnija pretpostavka jednog kulturnog naroda, idealistički nazoni.

Želja za žrtvovanjem kod jevrejskog naroda ne prelazi goli nagon za samoodržanjem pojedinca. Prividno jak osećaj pripadnosti je zasnovan na vrlo primitivnom instinktu čopora, kao što se on slično pokazuje kod mnogih drugih bića ovog sveta. Vredna pomena je pri tom činjenica da nagon čopora uvek dovodi do međusobnog potpomaganja, dok god zajednička opasnost čini da to izgleda neophodno ili neizbežno. Isti čopor vukova koji takođe zajednički napada svoj plen, razdvaja se sa gladi opet na pojedinačne životinje. Isto važi i za konje, koji uvek jedinstveni pokušavaju da se odbrane od napadača, da bi se nakon savladane opasnosti opet raspršili. Slično se dešava kod Jevrejina. Njegova

želja za žrtvovanjem je samo prividna. Ona postoji samo dotle dok egzistencija svakog pojedinca to čini neophodnim. Čim je, međutim, zajednički neprijatelj pobeđen, a svaka preteća opasnost otklonjena, plen spašen, prestaje prividna međusobna harmonija Jevreja, da bi se uzročno postojećim sklonostima ponovo dalo mesta. Jevrejin se ujedinjuje samo ako ga zajednička opasnost na to primorava ili privlači zajednički plen; ako oba razloga otpadnu, odlike ekstremnog egoizma dolaze do izražaja i od složenog naroda dok mahneš rukom nastane krvavo zaraćena gomila pacova. Kad bi Jevreji bili sami na ovom svetu, ugušili bi se u prljavštini i smeću kao što pokušavaju da se u borbi punoj mržnje međusobno iskoriste i istrebe, ukoliko potpuni nedostatak svake požrtvovanosti, koja se odražava u njihovom kukavičluku, i ovde od borbe ne napravi pozorište. Dakle, sasvim je pogrešno na činjenici o složenosti Jevreja u borbi, tačnije rećeno, u pljačkanju njihovih bližnjih, pretpostaviti izvesnu idealnu požrtvovanost kod njih. I ovde Jevrejina ne vodi ništa drugo do goli egoizam pojedinca. Stoga je i jevrejska država - koja treba da bude živi organizam za očuvanje i uvećanje jedne rase – teritorijalno potpuno neogranićena. Jer određeno prostorno uokvirivanje jedne državne tvorevine uvek pretpostavlja idealistićko mišljenje naše države, a naroćito pravilno shvatanje pojma »rad«. Upravo u onoj meri, u kojoj nedostaje ovaj stav, zakazuje i svaki pokušaj stvaranja, pa čak i održanja prostorno omećene

države. Time otpada i osnova na kojoj jedino može da nastane kultura. Stoga je jevrejski narod uz sve prividne intelektualne odlike ipak bez prave kulture, a posebno bez bilo kakve sopstvene. Jer ono što Jevrejin danas ima od prividne kulture je u njegovim rukama već uništeno dobro drugih naroda.

Kao značajno obeležje pri proceni stava Jevreja prema pitanju ljudske kulture mora se uvek imati u vidu da nikad nije bilo jevrejske kulture i da je prema tome ni danas nema, da obe kraljice umetnosti, arhitektura i muzika, ni za šta izvorno ne mogu da zahvale Jevrejima. Ono što su postigli na polju umetnosti je ili popravljjanje nagore ili duhovna krađa. Uz to Jevrejinu nedostaju one osobine koje odlikuju stvaralačke, a time i kulturno obdarene rase. Koliko Jevrejin samo saživljavajući se, bolje reći kvareći, preuzima tuđu kulturu, proizilazi iz toga da ga najčešće možemo naći u umetnosti

koja se najmanje oblikuje prema sopstvenom izumu, u glumi. Čak i ovde je On samo "komedijaš", bolje reći krivotvorac, jer čak i ovde mu nedostaje poslednji zamah do stvarne veličine, čak ni ovde nije genijalni kreator već površni podražavalac, pri čemu sve upotrebljene mere i trikovi ne mogu da zavaraju o unutrašnjoj beživotnosti njegovog dara oblikovanja. Tu jevrejska štampa pomaže na način pun ljubavi tako što o svakom i najprosečnijem šepRTLji, samo ako je Jevrejin, uzvine takav pozdravni poklič, da ostali svet najzad pomisli kako pred sobom vidi umetnika,

dok se u stvari radi o jednom komedijašu. Ne, Jevrejin nema nikakvu kulturno-stvaralačku snagu, pošto idealizam, bez koga nema stvarnog višeg razvoja čoveka, kod njega ne postoji i nikad nije ni postojao. Stoga njegov intelekt neće delati stvaralački, već rušilački a u retkim slučajevima možda u najbolju ruku podražujući, a zatim kao prauzor "snage koja uvek želi zlo, a stalno dobro stvara". Čovečanstvo napreduje ne pomoću njega nego uprkos njemu. Pošto Jevrejin nikad nije imao državu sa određenim teritorijalnim ograničenjem, pa tako nikad ni neku kulturu nije mogao nazvati svojom, nastalo je shvatanje kao da se ovde radi o narodu koji bi se mogao uračunati u red nomada. Ovo je koliko velika toliko i opasna zablude. Nomad poseduje određeni ograničeni životni prostor, ali ga ne obrađuje kao seljak sa stalnim boravištem, već živi od prihoda svojih stada sa kojima luta po svojoj zemlji. Spoljnim razlogom tome se može smatrati mala plodnost nekog tla koje jednostavno ne dopušta naseljavanje. Dublji uzrok leži u neskladu između tehničke kulture nekog doba ili naroda i prirodnog siromaštva nekog životnog prostora. Ima područja u kojima Arijevac samo svojom tehnikom koju je razvijao više hiljada godina, može da zagospodari u zatvorenim naseobinama dalekog prostranstva i životne potrebe zadovolji iz njega. Kad ne bi imao ovu tehniku morao bi ili da se kloni ovih oblasti ili da kao i nomad životari u stalnom lutanju, pod pretpostavkom da njegovo hiljadugodišnje vaspitanje

i naviknutost na sedelački način života ne učine da mu to izgleda jednostavno nepodnošljivo.

Moramo se prisjetiti da su se u doba otvaranja američkog kontinenta brojni Arijevcima izborili za svoj život postavljajući zamke, kao lovci itd. i to često u većim grupama, sa ženom i detetom, stalno se seleći, tako da je njihov život bio potpuno jednak životu nomada. Međutim, čim su njihov sve veći broj i bolja pomoćna sredstva dopustila da iskrče divlje zemljište i odole pristanovnicima, dizalo se sve više naselja u zemlji. Verovatno je i Arijevac prvo bio nomad pa se tokom vremena ustalio, samo zbog toga ipak nikad nije bio Jevrejin! Ne, Jevrejin nije nomad, jer je i nomad imao određeni stav prema pojmu »rad« koji je mogao da posluži kao osnova za kasniji razvoj, ukoliko su za to postojale neophodne duhovne pretpostavke. Idealističko shvatanje kod njega, međutim, postoji, iako beskrajno razvodnjeno, stoga je on i po svom celokupnom blicu arijevim narodima možda stran, ali ne nesimpatičan.

Nasuprot tome, kod Jevreja ovaj stav uopšte ne postoji – stoga on i nije bio nomad već uvek i samo parazit u telu drugih naroda.

To što pri tom povremeno napušta svoj dosadašnji životni prostor nema veze sa njegovom namerom, već je rezultat izbacivanja koje s vremena na vreme doživi od zloupotrebljenih naroda u kojima je samo gostovao.

Njegovo širenje je, međutim, tipična pojava za sve parazite - on stalno traži novo plodno tlo za svoju rasu.

Ovo, međutim, zbog toga sa nomadima nema nikakve veze, jer Jevrejin uopšte ne razmišlja o tome da očisti oblast koju zauzme, već ostaje gde jeste i to tako ukorenjeno da ga je i silom vrlo teško isterati. Do njegovog širenja na nove zemlje dolazi upravo u onom trenutku u kom su tamo dati izvesni uslovi za njegov život, a da on pri tom – kao nomad – ne promeni dotadašnje boravište. On jeste i ostaje večiti parazit, nametnik koji se kao štetni bacil sve više širi, dok i samo jedno pogodno plodno tlo na to poziva. Dejstvo njegovog bitka je isto kao ono nametnika: gde se on pojavi, narod- domaćin odumire nakon kraćeg ili dužeg vremena. Tako je Jevrejin uvek živeo u državama drugih naroda i tamo stvarao sopstvenu državu koja je uobičavala da jedri maskirana pod oznakom "religiozna zajednica" tako dugo dok spoljne okolnosti nisu dopuštale da se potpuno pokaže njegovo pravo biće. Ako se nekad i osećao dovoljno snažnim da može da bude bez zaštitnog pokrivača, još uvek je puštao da veo padne i bio odjednom ono što drugi ranije nisu hteli da veruju i vide - Jevrejin.

U životu Jevrejina kao parazita u telu drugih naroda i država je zasnovano posebno svojstvo koje je jednom podstaklo Šopenhauera na već pomenutu

izjavu da je Jevrejin "veliki majstor u laganju". Život Jevrejina nagoni na laž, i to na neprestanu laž, kao što severnjaka tera da se toplije oblači. NJegov život unutar drugih naroda može da traje samo ako mu uspe da probudi shvatanje da se kod njega ne radi o narodu, već o jednoj, iako posebnoj, "religioznoj zajednici". To je, međutim, prva velika laž! Da bi mogao da živi kao parazit u telu nekog naroda mora da posegne za poricanjem svoje unutrašnje svojstvenosti. Što je Jevrejin pojedinac inteligentniji, ova varka mu više uspeva. Da može da dođe dotle da veliki delovi naroda-domaćina najzad ozbiljno poveruju da je Jevrejin zaista Francuz ili Englez, Nemač ili Italijan, iako posebne vere. Naročito državne službe, koje uvek izgledaju nadahnute istorijskim delićem mudrosti, najlakše padaju kao žrtve ove bestidne prevare. Samostalno mišljenje u ovim krugovima ponekad se smatra pravim grehom protiv svetog napretka, tako da čoveka ne sme da začudi da npr. bavarsko državno ministarstvo ni danas nema blagog pojma da su Jevreji pripadnici jednog naroda, a ne "veroispovesti", iakobi samo jedan pogled u jevrejsku štampu to odmah pokazao čak i najskromnijem duhu. Svakako da »Jevrejski eho« još nije službeni list pa je prema tome nemerodavan za razum takvog vladarskog silnika. Jevreji su uvek bili narod određenih rasnih osobina, a nikad religija, samo je njegov napredak već u rano doba tražio sredstvo koje bi skrenulo neprijatnu pažnju sa njegovih pripadnika. A koje bi sredstvo bilo

svrhovitije i istovremeno bezazlenije nego unošenje pozajmljenog pojma religiozne zajednice? Jer i ovde je sve pozajmljeno, bolje reći ukradeno, po svom prvobitnom biću Jevrejin ne može da ima religiozno ubeđenje već i stoga što mu nedostaje idealizam u bilo kom obliku, a time mu je i vera u zagrobni svet potpuno strana. Ne može se zamisliti religija, prema arijevskim shvatanjima, kojoj nedostaje vera u život posle smrti u bilo kom obliku. U stvari ni Talmud nije knjiga pripreme za zagrobni svet već samo za praktičan i podnošljiv zemaljski život. Jevrejska veronauka je u prvoj liniji uputstvo za održavanje čistote krvi Jevreja kao i regulisanja međusobnog komuniciranja Jevreja, još više sa ostalim svetom, dakle sa ne-Jevrejima. Ali i ovde se nikako ne radi o etičkim problemima već o izuzetno skromnim ekonomskim. O moralnoj vrednosti jevrejske verske nastave postoje danas i uvek je bilo prilično iscrpnih studija (ne od strane Jevreja, jer lupetanja samih Jevreja o tome su naravno prilagođena svrsi) koje su ovu vrstu religije prema arijevskim pojmovima prikazivale upravo jezivom. Najbolje obeležje daje ipak proizvod ovog verskog vaspitanja, sam Jevrejin. NJegov život je samo ovozemaljski, a njegov duh je pravom hrišćanstvu intimno toliko stran, kao što je i njegovo biće dve hiljade godina ranije bilo strano velikom osnivaču nove nauke. On naravno nije tajio svoje mišljenje o jevrejskom narodu, čak je, kad je to bilo potrebno, posezao za bičem da bi isterao iz Gospodinovog hrama ovog protivnika sveg

čovečanstva, koji je tada, kao i uvek, u religiji video samo sredstvo za poslovnu egzistenciju. Zato je onda Hrist naravno bio stavljen na krst, dok se naše današnje hrišćanske partije ponižavaju i na izborima mole za jevrejske glasove, a kasnije pokušavaju da se sa istim ateističkim jevrejskim partijama dogovore oko političkih pomeranja, i to protiv sopstvenog naroda.

Na ovoj prvoj i najvećoj laži - da Jevreji nisu rasa već religija, zasnivaju se u nužnom sleđu dalje laži. U njih spada i laž vezana za jezik Jevreja. On za njega nije sredstvo da izrazi svoje misli, već sredstvo da ih sakrije. Dok govori francuski, misli na jevrejskom, a dok struže nemačke stihove, samo proživljava biće svog naroda. Dok god Jevrejin ne postane gospodar drugih naroda mora hteo – ne hteo da govori njihov jezik, čim bi oni postali njegove sluge, morali bi svi da uče univerzalni jezik (npr. esperanto) tako da bi Jevreji i ovim sredstvom lakše mogli da ovladaju njima. Koliko ceo bitak ovog naroda počiva na stalnoj laži, pokazano je na neuporediv način u »Zapisima mudraca sa Siona« koje Jevreji tako beskrajno mrze. Oni počivaju na falsifikatu, stenju stalno »Frankfurtske novine« i svet – najbolji dokaz za to da su pravi, što mnogi Jevreji nesvesno mogu da urade, ovde je svesno očitovano. Ali u tome je stvar. Sasvim je svejedno iz koje jevrejske glave potiču ova otkrića, merodavno je, međutim, da ona sa upravo jezivom sigurnošću pokrivaju biće i delatnost

jevrejskog naroda i pokazuju ih u njihovim unutrašnjim odnosima i krajnjim ciljevima. Njihovu najbolju kritiku ipak daje stvarnost. Onaj ko istorijski razvoj u poslednjih sto godina ispituje sa stanovišta ove knjige, njemu će i krik jevrejske štampe odmah postati razumljiv. Jer kad ova knjiga jednog dana postane opšte dobro naroda – jevrejska opasnost će se već moćismatrati slomljenom. Da bi se upoznao Jevrejin, najbolje je proučiti njegov put kojim se unutar drugih naroda i vekovima kreće. Pri tom je dovoljno pratiti ovo na samo jednom primeru, da bi se došlo do neophodnih saznanja. Pošto je njegov razvitak uvek i u svako doba bio isti, kao što su i narodi koje je proždirao stalno isti, preporučljivo je da se kod takvog razmatranja njegov razvoj podeli na određene odeljke koje ja u ovom slučaju, radi jednostavnosti, obeležavam slovima. Prvi Jevreji su došli u Germaniju tokom prodora Rimljana i to, kao i uvek, kao trgovci. U olujama seobe naroda su prividno opet nestali, pa se tako početkom novog i trajnog poživljavanja srednje i severne Evrope može smatrati doba stvaranja prve germanske države. Počeo je jedan razvitak koji je uvek bio isti ili sličan, kad god su Jevreji negde nailazili na arijevske narode.

a) Sa nastankom prvih stalnih naselja je Jevrejin iznenada "tu". Dolazi kao trgovac i u početku malo važnosti pridaje prikrivanju svog naroda. Još je Jevrejin, delom možda i zato što je spoljna rasna

razlika između njega i naroda-gosta prevelika, njegovo znanje jezika je još premalo, a zatvorenost naroda-gosta preoštra, da bi smeo da se usudi da se pojavi kao nešto drugo osim kao strani trgovac. Uz njegovu spretnosti neiskustvo naroda gosta, zadržavanje njegovog karaktera kao Jevrejina ne znači za njega nedostatak već pre prednost - strancima se ljubazno izlazi u susret.

b) Postepeno počinje da se polako aktivira u privredi, ne kao proizvođač već isključivo kao posredni član. Po svojoj hiljadugodišnjoj trgovačkoj spretnosti daleko je ispred još uvek nesnalažljivih, ali bezgranično časnih arijevac, tako da već za kratko vreme trgovina preti da postane njegov monopol. Počinje sa pozajmljivanjem novca i to, kao i uvek, sa zelenaškim kamatama. U stvari, on time uvodi kamatu. Opasnost ove nove institucije isprva nije prepoznata, već zbog trenutnih prednosti čak pozdravljena.

c) Jevrejin je potpuno prešao na sedelački način života, tj. on u gradovima i varošicama naseljava posebne kvartove i sve više stvara državu u državi. Trgovinu kao i sve novčane poslove smatra svojom osobitom privilegijom koju bezobzirno iskorištava.

d) Novčani poslovi i trgovina su bez ostatka postali njegov monopol. NJegove zelenaške kamate najzad izazivaju otpor, njegova sve veća drskost u

ostalom negodovanje, a bogatstvo zavist. Mera se prevrši kad i zemljište uračuna u svoje trgovačke objekte, i omalovaži ga kao prodajnu, bolje reći robu za cenkanje. Pošto on sam nikad ne obrađuje zemlju već je prosto posmatra kao imovinu za iskorištavanje, na kojoj seljak može da ostane, ali uz najbedniju ucenu od strane sadašnjeg gospodara, nenaklonost prema njemu postepeno raste do otvorene mržnje. NJegova krvopijska tiranija postaje toliko velika da dolazi do izgreda protiv njega. Čovek počinje da posmatra tog stranca sve bliže i otkriva nove odbojne crte i svojstvenosti na njemu, dok jaz ne postane nepremostiv. U vremenima najveće nevolje najzad provaljuje bes protiv njega, i opljačkane i uništene mase posežu za samoodbranom da bi se zaštitile od biča božjeg. Tokom nekoliko stoleća su ga upoznali pa već sam njegov bitak osećaju istom nevoljom koliko i kugu.

e) Sad Jevrejin počinje da otkriva svoje prave osobine. Sa odurnim ulagivanjem pristupa vlastima, pušta svoj novac da radi i na taj način sebi uvek iznova osigurava dozvolu za novo pljačkanje svojih žrtvi. Ako se bes naroda protiv večite pijavice i razbukti, njega to ni najmanje ne sprečava da se za nekoliko godina iznova pojavi u tek napuštenom mestu i ponovo počne sa starim životom i starim navikama. Nikakav progon ne može da ga odvrati od njegovog načina iskorištavanja drugih ljudi, nikakav da ga istera, nakon svakog je ubrzo opet tu i to opet onaj stari. Da bi se bar najgore sprečilo

počinje se sa oduzimanjem zemljišta njegovoj lihvarskoj ruci, tako što mu se kupovina istog jednostavno zakonski onemogućuje.

f) U meri u kojoj vlast kneževa počinje da raste, gura se sve bliže njima. Moli za »dozvole« i »privilegije«, koje uz odgovarajuću nadoknadu rado dobija od gospode koja se uvek nalaze u finansijskim nevoljama. Ako ga to nešto i košta, za nekoliko godina povрати dati novac preko kamate. Prava pijavica koja se smešta na telo nesrećnog naroda, i ne može se skinuti, dok kneževima samim opet ne zatreba novac pa mu lično puste isisanu krv. Ova igra se uvek iznova ponavlja, pri čemu je uloga tzv. "nemačkih kneževa" isto toliko žalosna kao i samih Jevreja. Oni su zaista bili božja kazna za njihove drage narode, ova gospoda, a nalaze paralele samo sa raznoraznim ministrima današnjeg doba. Nemačkim kneževima treba zahvaliti, što nemačka nacija nije mogla da se konačno oslobodi jevrejske opasnosti. Na žalost se ni kasnije u tome nije ništa promenilo, tako da njima Jevreji duguju hiljadu puta zasluženu nadnicu za grehe, koje su nekad počinili nad sopstvenim narodima.

Povezali su se sa đavolom i pristali uz njega.

g) Tako hvatajući kneževe u mrežu, vodi ih njihovu propasti. Polako ali sigurno slabi njihov odnos prema narodima u onoj meri u kojoj prestaju da služe interesima istih – i umesto toga počinju da

iskorištavaju svoje podanike. Jevrejin tačno zna njihov kraj i traži mogućnost da to ubrza. On sam pospešuje njihovu večitu finansijsku nevolju, tako što ih sve više otuđuje od stvarnih zadataka, puže oko njih uz najgora laskanja, navodi ih na greh i time sebe čini neophodnijim. Njegova sposobnost, bolje reći beskrupuloznost, u svim novčanim poslovima podrazumeva da se od opljačkanih podanika iznuđuju, čak izrabljuju nova i nova sredstva, a oni nestaju za sve kraće vreme. Tako svaki dvor ima svog "dvorskog Jevrejina" kako se zovu nakaze koje muče dragi narod do očajanja, a priređuju večno uživanje. Koga bi pa čudilo da se ova dika ljudskog roda konačno i spolja okiti i uzdigne u nasledni plemićki stalež, pomažući ne samo da se ova institucija izvrgne podsmehu, već čak da se zatruje? Sad tek naravno može da na pravi način upotrebi svoj položaj u korist sopstvenog napretka. Konačno treba samo da se krsti da bi došao u posed svih mogućnosti i prava deteta svoje zemlje. Ovaj posao obavlja ne retko na radost crkve zbog osvojenog sina Izrailja i zbog uspele prevare.

h) Među Jevrejima sad dolazi do promene. Do sada su bili Jevreji to jest nije se pridavala važnost tome da žele da izgledaju kao nešto drugo, a to se nije ni moglo kraj tako izrazitih rasnih obeležja na obe strane. Još u doba Fridriha Velikog nijednom čoveku nije padalo na pamet da u Jevrejima vidi nešto drugo osim stranog naroda, a još je i Gete užasnut pred pomišlju da brak između hrišćana i

Jevreja ubuduće neće biti zakonski zabranjen. A bože moj, Gete ipak nije bio nazadnjak ili čak zelot, ono što je iz njega govorilo nije bilo ništa drugo do glas krvi i razuma.

Tako je narod, uprkos svim prljavim radnjama dvora, u Jevrejima instinktivno video strano telo u sopstvenom i u skladu s tim se postavljao prema njemu. Sada bi to trebalo da bude drugačije. Tokom više od hiljadu godina je naučio da tako vlada jezikom naroda-gosta, da smatra da može da se usudi da svoje jevrejstvo ubuduće manje naglašava a da u prvi plan više stavlja svoju "nemštinu", jer ma kako smešno, čak ludo u prvom trenutku izgledalo, dopušta sebi drskost i preobražava se u "Germana", u ovom slučaju dakle u "Nemca". Time počinje jedna od najbesramnijih prevara, koja se može zamisliti. Pošto od nemštine nema odista ništa drugo do veštine da natuca njen jezik - uz to na užasan način

- on se u ostalom nikad nije poistovetio sa njom, cela njegova nemština počiva samo na jeziku. Ali rasa nije samo u jeziku već isključivo u krvi, nešto što niko ne zna bolje od Jevrejina koji vrlo malo važnosti pridaje očuvanju svog jezika, a nasuprot tome svu važnost očuvanju svoje krvi. Čovek bez prepreke može da promeni jezik, tj. da se koristi nekim drugim, samo će onda svojim novim jezikom izražavati stare misli, njegovo unutrašnje biće se ne menja. To najbolje pokazuje Jevrejin koji može da govori hiljadu jezika, a ipak uvek ostaje Jevrejin. Njegove karakterne osobine su ostale iste, govorio

on dve hiljade godina rimski kao trgovac žitom u Ostiji, ili zanosio danas na nemački kao krijumčar brašna. On je uvek isti Jevrejin! Da ovu očitost današnji normalan ministarski savetnik ili viši policijski službenik ne shvata je naravno samo po sebi razumljivo, teško da okolo ide stvor sa manje instinkta i duha nego što je ovaj sluga našeg uzornog državnog autoriteta današnjice. Razlog što Jevrejin odlučuje da odjednom postane "Nemac" je očit. On oseća kako se vlast kneževa koleba, pa zbog toga rano pokušava da nađe podlogu pod nogama. Dalje je njegova novčana vladavina celokupnom ekonomijom već toliko uznapredovala, da on bez posedovanja svih "građanskih" prava ne može duže da podupire ogromnu građevinu, u svakom slučaju ne može doći do daljeg povećanja njegovog uticaja. Ali on želi oboje, jer što se on više penje - to iza vela prošlosti sve slabije izlazi njegov stari, nekad obećani mu cilj, i sa grozničavom požudom njegove najbistrije glave

gledaju kako san o svetskoj vladavini opet dolazi u blizinu, na dohvat ruke. Tako je njegova jedina težnja usmerena na to da potpuno ovlada "građanskim" pravima. To je razlog emancipaciji iz geta.

i) Tako se iz dvorskog polako razvija narodni Jevrejin, to naravno znači: Jevrejin ostaje posle kao i pre u blizini visoke gospode, da, on pre pokušava da se još više uključi u njihov krug, samo se u isto vreme drugi deo njegove rase kači na dragi narod. Kad se pomisli koliko se ogrešio o masu

tokom vekova, kako ju je uvek iznova nemilosrdno cedio i isisavao, kad dalje i razmišljamo kako je narod zbog toga postepeno učio da ga mrzi i na kraju u njegovom bitku zaista vide samo kaznu neba za druge narode, može se razumeti koliko ovaj preokret mora teško pasti Jevrejину. Da, mučan je rad oderanim žrtvama sebe odjednom predstaviti kao "prijatelja ljudi". On najpre ide na to da u očima naroda popravi ono što je do tada zgrešio. Počinje svoju promenu kao "dobročinitelj" čovečanstva. Kako njegova nova dobrota ima realnu osnovu, ne može se dobro pridržavati stare biblijske izreke, da levica ne treba da zna šta daje desnica, već se hteo – ne hteo mora pomiriti sa tim da što je moguće većem broju ljudi stavi do znanja kako oseća patnje mase, i šta sve protiv toga on lično žrtvuje. U ovoj njemu upravo urođenoj "skromnosti" dobošem objavljuje ostalom svetu svoje zasluge, dok ovaj u to ne počne i stvarno da veruje. Ko u to ne veruje čini mu gorku nepravdu. Ubrzo on počinje da tako obrće stvari, kao da je do sada samo njemu stalno nanošena nepravda, a ne obrnuto. Posebno glupaci veruju u ovo i ne mogu onda ništa drugo do da sažaljevaju sirotog "nesrećnika". Dalje bi ovde još trebalo primetiti da Jevrejin uz svu radost žrtvovanja lično, naravno, nikad nije siromašio. On već zna da rasporedi, da, ponekad se njegovo dobročinstvo može zaista uporediti samo sa đubrivom koje se ne posipa po polju iz ljubavi prema njemu, već iz brige za sopstveno kasnije dobro. U svakom slučaju svi u srazmerno kratkom roku saznaju, da je Jevrejin

postao "dobrotvor i čovekoljubac". Kakav čudan preokret!? Ono što, međutim, kod drugih manje ili više važi kao samo po sebi razumljivo, već stoga izaziva krajnje čuđenje, kod mnogih čak vidljivo divljenje, što to kod njega upravo nije samo po sebi razumljivo. Tako biva, da se njemu svako takvo delo još mnogo više vrednuje nego ostalom čovečanstvu. I još više: Jevrejin odjednom postaje i liberalan, i počinje da sanjari o neophodnom napretku čovečanstva. Tako polako postaje zagovornik novog doba. Naravno da sve temeljitije uništava osnove jedne ekonomije, uistinu korisne za narod. Zaobilaznim putevima akcije uvlači se u tok nacionalne proizvodnje, pravi od nje kupovni, bolje reći, cincarski objekt za cenkanje, i tako otima preduzećima osnove ličnog posedništva. Tek time dolazi do onog unutrašnjeg otuđenja između poslodavca i onog ko prima posao, što vodi do kasnijih političkih klasnih raskola. Konačno jevrejski uticaj na ekonomske poslove raste preko berze strašno brzo. On postaje vlasnik ili pak kontrolor nacionalne radne snage.

Radi jačanja svoje političke sigurnosti pokušava da sruši rasne i građanske granice koje ga stežu na svakom koraku. U tu svrhu se svom svojom ustrajnošću bori za versku toleranciju – i u slobodnom zidarstvu koje je potpuno pod njegovim uticajem, ima odličan instrument za odbranu, ali i za proturanje svojih ciljeva. Vladajući krugovi kao i viši slojevi političkog i ekonomskog građanstva kroz

zidarske (masonske) niti dospevaju u njegove zamke, a da to i ne slute. Samo narod kao takav, ili bolje reći stalež koji se budi, i koji sam izbori svoja prava i slobodu, ne može da u dubljim i širim slojevima

time bude dovoljno obuhvaćen. To je međutim neophodnije od svega ostalog, jer Jevrejin oseća da mogućnost sopstvenog uspona do vladajuće uloge postoji samo ako se pred njim nalazi "onaj koji utire put" – smatra da njega može da prepozna u građanstvu i to u njegovim najširim slojevima. Rukavičari i tkači se ne hvataju finom mrežom slobodnog zidarstva, već se ovde moraju primeniti grublja, ali ne i manje uverljiva sredstva. Tako uz slobodno zidarstvo dolazi kao drugo oružje u službi Jevreja – štampa! Prisvaja je svom svojom ustrajnošću i sposobnošću. NJome počinje polako da obuhvata ceo javni život i da ga hvata u mrežu, da ga vodi i gura, pošto može da proizvede i diriguje onom moći, koja je danas, označena kao "javno mnjenje" poznatija nego pre nekoliko decenija. Pri tome on uvek prikazuje sebe kao bezgranično željnog znanja, hvali svaki napredak, najviše naravno onaj koji vodi propasti drugih, jer svako znanje i svaki razvoj procenjuje samo prema mogućnosti pospešivanja svoje narodnosti, a gde ona nedostaje, on je neumoljivi smrtni neprijatelj svake svetlosti i mrzi svaku pravu kulturu. Tako primenjuje sve znanje koje prima u školama drugih, samo u službi svoje rase. Ovu narodnost čuva kao nikad ranije. Dok izgleda kao da je preplavljen "prosvećenošću", "slobodom", "čovečanstvom" itd., strogo zatvara

svoju rasu. Ponekad daje svoje žene uticajnim hrišćanima, ali svoje muško pleme u principu uvek održava čistim. On truje krv drugih, ali čuva svoju sopstvenu. Jevrejin se skoro nikad ne ženi hrišćankom, već hrišćanin Jevrejkom. Mešanci se ipak više razvijaju ka jevrejskoj strani. Naročito propada potpuno jedan deo višeg plemstva. Jevrejin to sasvim tačno zna i stoga planski sprovodi ovu vrstu "razoružavanja" duhovnog vodećeg sloja svojih rasnih protivnika. Da bi maskirao hajku i uspavao žrtve, sve više govori o jednakosti svih ljudi, bez obzira na rasu i boju kože. Glupaci počinju da mu veruju. Kako celo njegovo biće još uvek prejako drži miris previše stranog, a da bi naročito široka narodna masa bez zapreke ušla u njegovu mrežu, kroz svoju štampu daje sliku o sebi, koja tako malo odgovara stvarnosti koliko to, obrnuto, služi cilju koji želi da ostvari. Naročito se u šaljivim listovima trudi da prikaže Jevreje kao bezazlen narod koji ima svoje svojstvenosti - baš kao i drugi

- ali koji ipak u svom ponašanju koje se možda čini nešto stranim, pokazuje znake moguće komične, ali vrlo poštene i blage duše. Kako se u stvari trude da ga prikažu više beznačajnim nego opasnim. NJegov krajnji cilj već na ovomstadijumu je pobjeda demokratije, ili, kako on to shvata – vladavine parlamentarizma. Ona najviše odgovara njegovim potrebama, ipak isključuje ličnost i na njeno mesto stavlja majoritet gluposti, nesposobnosti i na kraju kukavičluka. Krajnji rezultat će biti onda pad monarhije, do kog pre ili kasnije mora da dođe.

j) Neizmerni ekonomski razvoj vodi promeni socijalne raslojenosti naroda. Kako mali zanat polako izumire, a time i mogućnost osvajanja jedne samostalne egzistencije za radnika postaje sve ređa on brzo proletarizira.

Nastaje industrijski "fabrički radnik", čije se bitno obeležje može tražiti u tome da on jedva dolazi u poziciju da u kasnijem životu zasnuje sopstvenu egzistenciju. On je u najistinskijem smislu reči bez poseda, njegovi stari dani se mogu označiti kao mučenje, a jedva kao život. Već ranije je jednom stvorena slična situacija, koja je zapovednički nametala jedno rešenje i našla ga. Uz seljaka i zanatliju su kao dalji stalež došli polako službenik i nameštenik - posebno državni. I oni su bili bez poseda u najistinskijem smislu reči. Država je iz tog nezdravog stanja najzad našla izlaz u tome, da je preuzela zbrinjavanje državnog nameštenika, koji čak nije mogao da se obezbedi za svoje stare dane, i uvela penziju, mirovinu. Ovaj primer je polako sledilo sve više privatnih preduzeća, tako da danas skoro svaki nameštenik dobija svoju kasniju penziju, ukoliko je preduzeće već dostiglo, ili prekoračilo određenu veličinu. A tek je osiguranje državnog službenika u starosti moglo da ga dovede do one nesebične revnosti koja je u predratno doba bila najvažnija osobina nemačkog činovništva. Tako je ceo jedan stalež koji je ostao bez poseda, na pametan način otrgnut od socijalne bede i time uključen u celinu naroda. Sada se ovo

pitanje iznova, i ovog puta u mnogo većem obimu približilo državi i naciji. Nove ljudske mase koje su išle i do miliona, su se iz seoskih mesta preseljavale u veće gradove, da bi kao fabrički radnici u novosnovanim industrijama zarađivali svakodnevni hleb. Radne i životne prilike novog staleža su bile više loše nego tužne. Već i više ili manje mehaničko prenošenje starijih metoda rada starog zanatlije ili seljaka na nove oblike, nikako nije odgovaralo. Delatnost i jednog i drugog se više nije mogla porediti sa naporima, koje mora da uloži industrijski fabrički radnik. U starom zanatu je vreme možda igralo manju ulogu, ali ga utoliko više igra kod novih metoda rada. Formalno preuzimanje starog radnog vremena u velikoj industriji je delovalo upravo kobno, jer je raniji stvarni radni učinak bio mali usled nedostatka današnjih intenzivnih metoda rada.

Ako se ranije i mogao izdržati četrnaestočasovni ili petnaestočasovni radni dan, onda ga se sigurno nije moglo izdržati u vreme kada se svaka minuta do kraja iskorištava. Zaista je rezultat ovog besmislenog prenošenja starog radnog vremena na novu industrijsku delatnost u dva pravca nesrećna - zdravlje je uništavano i razorena vera u više pravo. Konačno je uz to došla bedna naknada s jedne strane i nasuprot tome očigledan, utoliko bolji položaj poslodavca, s druge strane. Na selu nije moglo biti socijalnog pitanja pošto su gospodar i sluga radili isti posao i pre svega jeli iz iste

činije. Ali i to se promenilo. Odvajanje onog ko prima posao od poslodavca se sada izgleda vršilo u svim oblastima života. Koliko je pri tom požidovljavanje našeg naroda već uznapredovalo, može se videti iz malog poštovanja, ako ne i prezira, koji su ukazivani manuelnom radu po sebi. To nemačko nije. Upravo romanizacija, koja je u stvari bila ništa drugo do požidovljavanje, je promenila nekadašnje poštovanje zanata u izvestan prezir svakog telesnog rada uopšte. Tako u stvari nastaje novi, malo poštovan stalež, te jednog dana mora da iskrсне pitanje, da li bi nacija imala snage, da novi stalež sama ponovo uključi u opšte društvo, ili bi staleška razlika prešla u klasni jaz. Jedno je međutim sigurno, novi stalež u svojim redovima nije imao najgore elemente, već naprotiv u svakom slučaju

najsnažnije. Prefinjenosti takozvane kulture nisu ovde vršile svoja rastvarajuća i uništavajuća dejstva. Široka masa novog staleža još nije bila zaražena otrovom pacifističke slabosti, već robusna i, kad je to bilo potrebno, brutalna. Dok se građanstvo uopšte nije brinulo o ovom važnom pitanju, već ravnodušno puštalo stvari dateku, Jevrejin shvata nepredvidivu mogućnost koja se ovde nudi za budućnost, a time što na jednoj strani do poslednje konsekvence organizuje kapitalističke metode izrabljivanja ljudi, približava se samoj žrtvi svog duha i vladavine, i ubrzo postaje vođa njene borbe protiv sebe same. To je naravno, samo slikovito govoreći, "protiv sebe same", jer veliki majstor

laganja zna da sebe, kao i uvek, pokaže čistim, a krivicu natovari drugima. Pošto ima drskosti da sam vodi masu, ona uopšte ne dolazi na pomisao, da bi se moglo raditi o najbesramnijoj prevari svih vremena. A ipak je tako bilo. Jedva da se novi stalež razvio iz opšteg ekonomskog preuređivanja, Jevrejin je već jasno pred sobom video novog začetnika sopstvenog daljeg napretka. Najpre je koristio građanstvo kao zidoder protiv feudalnog sveta, sada radnike protiv građanskog. Ali ako je nekad znao da u senci građanstva lukavštinom osvoji građanska prava, sada se nadao da će u borbi radnika za život naći put ka sopstvenoj vladavini. Od sada samo radnik ima zadatak da se bori za budućnost jevrejskog naroda. Nesvesno je stavljen u službu moći, koju namerava da osvoji. Puštaju ga da prividno navali protiv kapitala i mogu ga najlakše pustiti da se bori upravo za to. Pri tom stalno više protiv međunarodnog kapitala, a u stvari misli na nacionalnu ekonomiju. NJu treba demolirati, da bi nad njenim lešom mogla da trijumfuje međunarodna berza. Postupak Jevrejina je pri tom sledeći: on se približava radniku, licemerno laska saosećajući sa njegovom sudbinom ili čak buneći se zbog njegove sudbine u bedi i siromaštvu, da bi na tom putu zadobio poverenje. On se trudi da prouči sve pojedinačne stvarne ili uobražene nepravde njegovog života – i da probudi čežnju ka izmeni takvog njegovog života. Potrebu za socijalnom pravdom koja na bilo koji način drema u svakom arijevskom čoveku, pojačava na beskrajno

pametna način do mržnje prema onom koji ima više sreće, a borbi za uklanjanje socijalnih nepravdi daje sasvim određeno obeležje, primereno pogledu na svet. On osniva marksističku nauku. Time što se pokazuje kao nerazdvojno povezan sa čitavim nizom socijalno opravdanih zahteva, pospešuje njihovo širenje, kao i obratno, nenaklonost pristojnog čovečanstva, da sledi zahteve koji, izneti u takvoj formi i pratinji od početka izgledaju kao nepravedni, čak kao da ih je nemoguće ispuniti. Jer su pod ovim plaštom čisto socijalnih misli skrivene odista đavolske namere, da, one se u punoj otvorenosti iznose sa najdrskijom jasnošću.

Ova "nauka" predstavlja nerazdvojnu mešavinu razuma i ljudske ludosti, ali uvek tako, da samo ludost može da postane stvarnost, nikad razum. Kategoričkim odbijanjem ličnosti, a time i nacije i njenog rasnog sadržaja, ona razara elementarne osnove celokupne ljudske kulture, koja je zavisna upravo od ovih faktora. To je pravo unutrašnje jezgro marksističkog pogleda na svet, ukoliko se izrod jednog zločinačkog mozga sme označiti kao »pogled na svet« (Karl Marks je bio jevrejin – njegovo pravo ime je bilo Mordekaj Levi – prim. prev). Sa rušenjem ličnosti i rase pada značajna prepreka za vladavinu manje vrednog – a to je Jevrejin. Upravo u ekonomskom i političkom besmislu leži smisao ove nauke. Jer se njime sprečavaju svi stvarno inteligentni da se stave u njenu službu, dok oni duhovno manje aktivni i

ekonomski loše obrazovani žure ka njoj sa zastavama koje se vijore, inteligenciju za pokret - jer je i ovom pokretu za njegovo postojanje potrebna inteligencija - "žrtvuje" Jevrejin iz svojih redova. Tako nastaje čisti pokret manuelnih fabričkih radnika pod jevrejskim vođstvom i njegovom kontrolom, koje naizgled namerava da poboljša položaj radnika, a u stvari želi porobljavanje, a time i uništenje svih nejevrejskih naroda. Ono što slobodno zidarstvo (masoni) uvodi u krugove tzv. inteligencije na opštoj pacifističkoj klonulosti nacionalnog nagona za samoodržanjem, prenosi se širokim masama, a pre svega građanstvu, kroz delatnost velike, danas uvek jevrejske štampe. Uz oba ova oružja razaranja dolazi kao treća, i daleko najuspešnija, organizacija sirove snage. Marksizam treba da kao jurišna kolona za napad dovrši ono što je bio krotilački rad prva dva oružja, pripremivši, ostavio da sazreva za slom. Time se izvršava zbilja majstorska zajednička igra, tako da sezaista ne treba čuditi, kad nasuprot tome najviše zakažu upravo one institucije, koje uvek rado žele da se predstavljaju kao nosioci više ili manje uobraženih državnih autoriteta. U našem visokom i najvišem državnom činovništvu je Jevrejin uvek (ne uzimajući u obzir neke izuzetke) najvoljniji pospešivač njegovog uništavajućeg rada. Ponizna pokornost ka "gore" i arogantna naduvenost na "dole" odlikuju ovaj stalež isto toliko kao i često neverovatna ograničenost, koju jedino nadmašuje povremeno upravo začuđujuća

uobrazilja. To su, međutim, osobine koje su Jevrejinu potrebne kod naših vlasti i koje prema tome voli.

Praktična borba koja sada započinje odvija se, u grubim crtama, na sledeći način: prema krajnjim ciljevima jevrejske borbe, koji se ne iscrpljuju samo u ekonomskom porobljavanju sveta, već zahtevaju i njegovo političko podjarmljivanje, Jevrejin deli organizaciju svoje marksističke nauke o svetu na dve polovine, koje, prividno razdvojene jedna od druge, a u stvarnosti obrazuju nedeljivu celinu – na politički i sindikalni pokret!

Sindikalni pokret mami. On nudi radniku pomoć i zaštitu u njegovoj teškoj egzistencijalnoj borbi, koju on mora da vodi zahvaljujući pohlepi i kratkovidosti mnogih preduzimača, a time i mogućnost da izbore bolje životne uslove. Ako radnik ne želi da zastupanje svojih životnih ljudskih prava, u vreme kada se organizovana narodna zajednica, država, o njemu uopšte ne brine, preda slepoj samovolji ljudi koji su delom malo svesni odgovornosti, a često i bez srca, mora njihovu odbranu da uzme sam u svoje ruke. Upravo u onoj meri, u kojoj tzv. nacionalno građanstvo, zaslepljeno novčanim interesima, ovoj životnoj borbi na put postavlja najteže prepreke, zatim ne i samo pruža otpor svim pokušajima za skraćivanje neljudski dugog radnog i vremena, završetak dečjeg rada, osiguranje i zaštitu žene, popravljivanje zdravstvenih prilika u radionicama i stanovima, već ih često i stvarno sabotira,...pametniji Jevrejin prihvata tako

ugnjetenog. On postepeno postaje vođa sindikalnog pokreta, i to utoliko lakše, kad se kod njega ne radi o stvarnom otklanjanju socijalnih nepravdi u pravom smislu, već samo o stvaranju jedne njemu slepo odane ekonomske borbene trupe za rušenje nacionalne ekonomske nezavisnosti. Jer, dok će se vođenje zdrave socijalne politike stalno kretati između smernica za održavanje narodnog zdravlja s jedne strane, i osiguranje nezavisne nacionalne ekonomije s druge strane, za Jevrejina ne samo da otpadaju oba ova stanovišta u njegovoj borbi, već je njihovo uklanjanje njegov životni cilj. On ne želi održanje nacionalne ekonomije već njeno uništenje. Usled toga ga nikakva griža savesti ne može sprečiti, da kao vođa sindikalnog pokreta, postavi zahteve koji ne samo da su preterani, već je njihovo ispunjenje praktično ili nemoguće ili znači propast nacionalne ekonomije. On takođe ne želi da pred sobom ima zdrav, stasit naraštaj, već krhko stado koje se može podjarmiti. Ova želja mu ponovo dozvoljava da postavlja besmislene zahteve, čije je praktično ispunjenje prema njegovom sopstvenom znanju nemoguće, koji dakle ne mogu dovesti ni do kakve promene stvari, već jedino do razuzdanog uzburkanja mase. Do toga je njemu stalo, a ne do stvarnog i poštenog poboljšanja njenog socijalnog položaja. Tako se vođstvo Jevreja u sindikalnim stvarima ne može osporiti, dok god enorman prosvetiteljski rad ne utiče na mase, poučava ih kako da svoju beskrajnu bedu učine boljom, ili dok država ne uništi Jevrejina i njegov rad. Jer dok god

poimanje masa ostane malo kao do sada... i država tako ravnodušna kao danas, ova će masa uvek kao prvog slediti onog ko u ekonomskim stvarima najpre ponudi najbesramnija obećanja. U tome je Jevrejin majstor! Jer se njegova ukupna delatnost ne bi zaustavila nikakvim moralnim razmišljanjima. Tako on u ovoj oblasti za kratko vreme prisilno uklanja sa polja svakog konkurenta prema njegovoj celokupnoj unutrašnjoj grabljivoj brutalnosti, usmerava sindikalni pokret istovremeno na najbrutalniju primenu sile. Ako se nečije razmišljanje suprotstavi jevrejskom izazovu, njegovi se prkos i presude slamaju terorom. Posledice takve delatnosti su strašne. U stvari, Jevrejin uz pomoć sindikata koji bi mogao da bude blagoslov nacije, ruši osnove nacionalne ekonomije. Paralelno sa tim napreduje politička organizacija. Ona sa sindikalnim pokretom utoliko radi zajedno, ako on priprema mase za političku organizaciju, čak i silom gura u nju. On je, dalje, stalni finansijski izvor iz kog politička organizacija hrani svoj enormni aparat. Ona je kontrolni organ političke aktivnosti pojedinca i kod svih velikih demonstracija političkog karaktera vrši ulogu pokretača. Konačno, on se više uopšte ne zauzima za ekonomske stvari, već stavlja političkoj ideji na raspolaganje njeno glavno sredstvo borbe, obustavu rada, kao masovni i generalni štrajk. Stvaranjem štampe čiji je sadržaj prilagođen duhovnom horizontu najmanje obrazovanih ljudi, politička i sindikalna

organizacija najzad dobijaju podsticajnu instituciju kroz koju najniži slojevi nacije sazrevaju za najsmelija dela. NJen zadatak nije da izvede ljude iz gliba niskih nazora i uzdigne na viši stupanj, već da izađe susret njihovim najnižim instinktima. Jedan koliko spekulativan, toliko unosan posao, kod jedne koliko lenje za razmišljanje, toliko ponekad drske mase. Ova šampak koja u upravo fanatičnoj klevetničkoj borbi sve nasilno skida, jer, pre svega ono, što se može smatrati osloncem nacionalne nezavisnosti, kulturne visine i ekonomske samostalnosti nacije. Ona napada, pre svega, sve karaktere koji se ne žele prignuti jevrejskoj vladalačkoj drskosti, ili čija genijalna sposobnost Jevrejinu sama po sebi izgleda kao opasnost. Jer da bi Jevrejin nekoga mrzeo, nije neophodno da se taj bori protiv njega, već je dovoljna sumnja, da bi drugi mogao nekad da dođe na pomisao dase bori protiv njega, ilinaosnovu svoje nadmoćne genijalnosti uvećava snagu i veličinu naroda, neprijateljskog Jevrejima. NJegov instinkt siguran u tim stvarima, u svakom naslućuje prvobitnu dušu, a njegovo neprijateljstvo je sigurno onome, ko nije duh njegovog duha. Kako Jevrejin nije napadnuti već napadač, kao njegov neprijatelj ne važi samo onaj ko napada, već i onaj ko mu se suprotstavlja. Međutim, sredstvo kojim on pokušava da slomi tako drske, ali ponosne duše, ne zove se poštena borba već laž i kleveta. Ovde se ne plaši ničega, i u svakoj prostoti je tako velik, da niko ne trebada se čudi kada onda u našem narodu

personifikacija đavola kao simbola svega zlog, prihvatiti utelovljeni lik Jevrejina.

Neznanje široke mase o unutrašnjem biću Jevrejina, bezinstinktivna ograničenost naših gornjih slojeva pušta da narod lako postane žrtva ovog jevrejskog rata laži. Dok se gornji slojevi zbog urođenog kukavičluka okreću od čoveka kog Jevrejin na taj način napada lažju i klevetom, široka masa veruje sve, zbog gluposti ili zaostalosti. Državni organi se ilizaogrću ćutanjem ili, što je najefikasnije da bi se jevrejskom ratu štampe pripremio kraj, progone nepravedno napadnutog, što u očima takvog jednog činovničkog magarca izgleda kao zaštita državnog autoriteta i osiguranje reda i mira. Polako se strah od marksističkog oružja Jevreja spušta kao mora na mozak i dušu pristojnog čoveka. Čovek počinje da drhti pred strašnim neprijateljem i time postaje njegova konačna žrtva.

k) Vladavina Jevrejina u državi izgleda tako osigurana, da se on sada ne sme samo opet označiti kao Jevrejin već bezobzirno priznaje i svoja nacionalna i politička razmišljanja. Jedan deo njegove rase se već sasvim otvoreno priznaje kao strani narod, a da se pri tom opet laže. Jer dok cionizam ostalom svetu pokušava da dokaže da bi se nacionalno samoodređenje Jevrejina zadovoljilo stvaranjem Palestinske države, Jevreji ponovo nadmudruju glupe gojime (goji, gentili = stoka). Oni

uopšte ne misle da u Palestini izgrade jevrejsku državu, da stanuju u njoj, već samo žele organizacionu centralu svoje međunarodne svetske prevare, koja ima sopstvenu suverenu vlast i koja izmiče postupku drugih država, pribežište dokazanih propalica i univerzitet za nove varalice. Ali to je znak ne samo njihovog rastućeg pouzdanja već i osećaja sigurnosti, drsko i otvoreno u vreme kad jedan deo još lažno glumi Nemca, Francuza ili Engleza, drugi se dokumentuje kao jevrejska rasa. Koliko oni pred očima vide blisku pobedu, proizilazi iz zastrašujuće prirode, koju priprema njihovo komuniciranje sa pripadnicima drugih naroda. Crnokosi Jevrejin mladić satima vreba sa satanskom radošću na licu, devojkicu koja ništa ne sluti, koju okalja svojom krvlju i otme tako njenom, devojčinom, narodu. Svim sredstvima pokušava da pokvari rasne osnove naroda koji podjarmkuje. Tako kako sam planski kvari žene i devojke, ne plaši se ni toga da čak u većem obimu poruši krvne granice za druge. Jevreji su bili i jesu oni koji su crnca doveli na Rajnu, uvek sa istom pritajenom mišlju i jasnim ciljem, da tako prisilno nastalim mešanjem unište omraženu belu rasu, sruše je sa njene kulturne i političke visine i sami se uzdignu do njenih gospodara. Jer jedan narod čiste rase, koji je svestan svoje krvi, Jevrejin nikad neće moći da podjarmi. On će na ovom svetu biti večito samo gospodar mešanaca. Tako on planski pokušava da stalnim trovanjem pojedinca snizi rasni nivo. Politički, međutim,

počinje da zamenjuje ideje demokratije onima diktature proletarijata. U organizovanoj masi marksista je pronašao oružje koje mu dozvoljava da bude bez demokratije, a umesto nje mu dopušta da diktatorski grubom pesnicom podjarmi narode i da vlada. Planski tako on radi na pobunjivanju u dva pravca: u ekonomskom i političkom. Narode koji napadu iznutra suprotstave previše žestok otpor, ovije mrežom neprijatelja, zahvaljujući svojim međunarodnim uticajima, tera ih uratove i konačno, ako je potrebno, na bojištima pobode zastavu revolucije. Ekonomski potresa države tako dugo dok se državna preduzeća koja postanu nerentabilna, ne odvoje od države i stave pod njegovu finansijsku kontrolu. Politički uskraćuje državi sredstva za njeno samoodržanje, ruši osnove svakog nacionalnog samopotvrđivanja i odbrane, uništava veru u rukovodstvo, omalovažava istoriju i prošlost i povlači po blatu sve stvarno veliko. U kulturi zarazi umetnost, literaturu, pozorište, zaglupljuje prirodni osećaj, ruši sve pojmove lepote i uzvišenosti, plemenitog i dobrog, i umesto toga, silom odvlači ljude u prisilni krug sopstvene niske osobitosti. Religija je napravljena smešnom. Običaji i moral se prikazuju kao preživeli, tako dugo dok ne padnu poslednji oslonci naroda u borbi za život na ovom svetu.

i) Sad počinje velika, poslednja revolucija. Time što Jevrejin osvaja političku vlast, zbacuje sa sebe ono malo prekrivača koje još nosi. Od demokratskog

narodnog Jevrejina postaje krvni Jevrejin i narodni tiranin. Za nekoliko godina pokušava da iskoreni nacionalne nosioce inteligencije, a time što otme narodima njihove duhovne vođe, čini ih zrelim za ropsku sudbinu stalnog podjarmljivanja. Najstrašniji primer ove vrste predstavlja Rusija, gde je zaista satanskom neobuzdanošću, delom u neljudskim mukama pobio trideset miliona ljudi ili ih pustio da umru od gladi, da bi gomili jevrejskih književnika i berzanskih bandita osigurao vladavinu nad velikim narodom. Kraj, međutim, nije samo kraj slobode naroda koje tlače Jevreji, već i kraj njenog ovog narodnog parazita. Nakon smrti žrtve, pre ili kasnije, umire i sam vampir.

* * *

Ako pustimo sve uzroke nemačkog sloma da prođu ispred naših očiju, kao poslednje i presudno preostaje neprepoznavanje rasnog problema i, naročito, jevrejske opasnosti. Porazi na bojištu u avgustu 1918. bi se lako, kao u igri, podneli. Oni nisu bili ni u kakvoj vezi sa pobedama našeg naroda. Nisu nas srušili oni, već ona sila, koja je te poraze pripremila, tako što je decenijama planski otimala našem narodu političke i moralne instinkte i snage, koje narode čak osposobljavaju za život, a time i opravdavaju. Time što je staro carstvo nemarno prolazilo kraj pitanja održanja rasnih osnova naše narodnosti, ono je

preziralo jedino pravo koje daje život na ovom svetu. Narodi koji se mešaju ili dopuštaju da ih mešaju, greše protiv volje večnog providenja, pa njihova propast, prouzrokovana od strane jačeg, onda nije nepravda koja se njima čini, već samo obnova prava. Kad narod više ne želi da poštuje osobine svog bića, koje su mu prirodno date i ukorenjene u njegovoj krvi, nema pravo da se žali na gubitak svog zemaljskog bitisanja.

Sve na zemlji se može popraviti. Svaki poraz može postati ocem kasnije pobede. Svaki izgubljeni rat uzrokom kasnijeg uspona, svaka nevolja oplodnjem ljudske energije, a iz svake potlačenosti mogu doći snage za novi duševni preporod - dokle god se krv održava čistom! Izgubljena čistota krvi sama zauvek uništava unutrašnju sreću, ruši čoveka zauvek, a posledice se više nikad ne mogu ukloniti iz tela i duha. Kad se nasuprot ovom jedinom pitanju, ispituju i uporede svi drugi životni problemi, tek onda se vidi kako su oni, u poređenju s njim, smešno mali. Svi oni su vremenski ograničeni – pitanje održavanja ili neodržavanja čistote krvi će, međutim, postojati dok ima ljudi. Sve stvarno značajne pojave propasti predratnog doba se u osnovi svode na rasne uzroke. Bilo da se radi o pitanju opšteg prava ili o deformacijama ekonomskog života, o pojavama kulturne propasti ili o postupcima političke degeneracije, o pitanjima promašenog školskog obrazovanja ili lošem uticaju odraslih preko štampe itd., uvek i

svuda je najdublji osnov neuvažavanje rasnih interesa sopstvenog naroda ili neuviđanje strane rasne opasnosti. Zbog toga su i svi pokušaji reforme, sve socijalne ustanove pomoći i politička nastojanja, sav ekonomski uspon i svako prividno povećanje duhovnog znanja u svojoj posledičnoj pojavi ipak nevažni. Nacija i njen organizam koji osposobljava i održava život na zemlji, države, nisu iznutra postale zdravije, već su sve više vidljivo poboljevale. Sav prividni procvat starog carstva nije mogao daskrije unutrašnju slabost, a svaki pokušaj stvarnog jačanja carstva propadao je uvek zbog prolaženja mirno značajnog pitanja. Bilo bi pogrešno verovati da bi pristalice različitih političkih pravaca, koji su diletantski pokušavali da leče telo nemačkog naroda, čak i vođe izvesnim delom, po sebi bili loši ili zlonamerni ljudi. Njihova delatnost je samo stoga bila osuđena na neplodnost, jer su u najpovoljnijem slučaju videli samo pojavne forme naših opštih oboljenja i njih pokušavali da savladaju, a slepo prolazili pored uzročnika. Ko planski prati liniju političkog razvoja starog carstva, mora uz hladnokrvno ispitivanje da uvidi da je čak u vreme saglasnosti, a time i uspona nemačke nacije, unutrašnja propast već bila u punom zamahu, i da se, uprkos svim prividnim političkim uspesima i rastućem ekonomskom bogatstvu, opšta situacija iz godine u godinu pogoršavala.

Čak su i izbori za Rajhstag prividnim porastom marksističkih glasova najavili sve bliži unutrašnji, a time i spoljni slom. Svi uspjesi takozvanih građanskih partija su bili bezvredni, ne samo jer nisu mogli da spreče brojčanu porast marksističke bujice, čak i uz takozvane građanske pobjede na izborima, nego zato što su pre svega sami u sebi već nosili fermente kvarenja.

I ne sluteći je građanski svet sam iznutra već bio zaražen tim mrtvačkim otrovom marksističkih predstava, a njegov otpor potiče često više iz konkurentne zavisnosti ambicioznih vođa nego iz principijelnog odbijanja konačne bitke odlučnih protivnika. Jedan jedini se tih dugih godina borio sa nepoljuljanom ravnomernošću, a to je bio Jevrejin. Njegova Davidova zvezda se u istoj meri sve više dizala, u kojoj se sve više gubila volja za samoodržanjem naše nacije. Avgusta 1914. se zato narod, rešen da napadne, nije sjurio na bojište, već je sledio samo poslednji treptaj svoga nagona za nacionalnim samoodržanjem, nasuprot napredujućoj pacifističko marksističkoj klonulosti tela našeg naciona. Kako ni tih sudbonosnih dana unutrašnji neprijatelj nije prepoznat, sav taj prividni otpor je bio uzaludan, a providenje nije odlikovalo pobedonosni mač već je sledilo zakon večite odmazde. Iz tog unutrašnjeg priznanja trebalo je da se za nas formiraju načela kao i tendencija novog pokreta, kojisu, po našem uverenju, jedino bili sposobni da propast nemačkog

naroda ne samo zaustave, već da stvore granitnu osnovu, na kojoj nekad može da počiva država koja ne predstavlja mehanizam ekonomskih poslova i interesa otuđen od naroda, već jedan narodni organizam: germansku državu nemačke nacije!

PRVI PERIOD RAZVOJA NACIONAL-SOCIJALISTIČKE NEMAČKE PARTIJE

Kada na kraju ovog toma opisujem prvi period razvoja našeg pokreta i kratko razmatram niz time uslovljenih pitanja, onda se to ne dešava da bi se dala rasprava o duhovnim ciljevima pokreta. Ciljevi i zadaci novog pokreta su tako siloviti, da se mogu obraditi jedino u sopstvenom tomu. Tako ću ja u drugom tomu potanko razjasniti programske osnove pokreta i pokušati da nacrtam sliku onoga što mi zamišljamo pod rečju »država«.

Pri tom pod »mi« mislim na sve stotine hiljada, koji, u osnovi uzev, isto žele, ne nalazeći tačnije reči, da opišu ono što intimno lebdi pred očima. Jer vredno pažnje kod svih velikih reformi je to, da one kao pobornike često najpre imaju samo jednog

jedinog, a kao nosioce, međutim, mnoge milione. NJihov cilj je često već stolicima, intimna, čežnjiva želja stotina hiljada, dok jedan ne počne da izigrava vesnika takvog jednog opšteg htenja i kao stegonoša stare čežnje ne pomogne novoj ideji da pobedi. Ali, da milioni u srcu nose želju za načelnom izmenom danas datih procesa, dokazuje duboko nezadovoljstvo od kog pate. Ono se ispoljava u hiljadostrukim pojavnim formama, kod nekog u malodušnosti i beznadežnosti, kod drugog u mrzovolji, u besu i protivljenju, kod ovog u ravnodušnosti, a kod onog opet u gorljivom poletu. Kao svedoci ovog intimnog nezadovoljstva mogu da važe koliko oni koji su umorni da biraju, kao i mnogi koji naginju fantastičnom ekstremu leve strane. A ovima bi i mladi pokret trebalo da se u prvom redu obrati. On ne treba da obrazuje organizaciju zadovoljnih, sitnih, već treba da sakupi izmučene bolom i nespokojne, nesrećne i nezadovoljne, a pre svega ne treba da pliva na površini tela naroda, već da se ukoreni u osnovu istog.

* * *

Čisto politički uzev, 1918. god. se pokazala sledeća slika: jedan narod je pocepan na dva dela. Jedan, daleko manji, obuhvata slojeve nacionalne inteligencije, isključujući sve fizičke radnike.

Ona je spolja nacionalna, ali se pod tom rečju ne može zamisliti ništa drugo, do vrlo neukusno i slabašno zastupanje takozvanih državnih interesa, koji se opet pojavljuju identični sa dinastičkim. Ona pokušava da duhovnim oružjem brani svoje misli i ciljeve koji su koliko nepotpuni toliko površni, ali nasuprot brutalnosti protivnika po sebi već zakažu. Jednim jedinim udarcem se ova klasa, koja je kratko pre toga još uvek vladala, obori i sa drhtavim kukavičlukom podnosi svako ponižavanje od strane bezobzirnog pobjednika.

Nasuprot njoj stoji kao druga klasa široka masa zanatskog stanovništva. Ona je manje ili više sakupljena u radikalno marksističkom pokretu, odlučna da svaki duhovni otpor slomi uz moć sile. Ona ne želi da bude nacionalna, već svesno odbija svako pospešivanje nacionalnih interesa, kao što, obrnuto potpomaže svako strano ugnjetavanje. Ona je brojčano jača, ali pre svega obuhvata one elemente nacije, bez kojih je ponovno nacionalno uzdizanje nezamislivo i nemoguće. Jer je ipak već 1918. moralo da bude posve jasno: Svaki ponovni uspon nemačkog naroda vodi samo preko ponovnog osvajanja spoljne moći.

Pretpostavke za to, međutim, nisu, kako naši građanski "državnici" okolo brbljaju, oružje, već - snaga volje. Oružja je nemački narod nekad posedovao više nego dovoljno. Ono nije moglo da osigura slobodu, jer su nedostajale energije nacionalnog nagona za samoodržanjem, volje za

samoodržanjem. Najbolje oružje je mrtvi, bezvredni materijal, dok god nedostaje duh koji je spreman, voljan i odlučan, da ga vodi. Nemačka je postala nejaka, ne zato što je nedostajalo oružje, već zato što je nedostajala volja, da se čuva oružje za dalje održavanje naroda. Kad se danas naročito naši levičarski političari trude da ukažu na nedostatak oružja kao na nužni uzrok njihove bezvoljne, popustljive volje, u stvari, međutim, izdajničke spoljne politike, mora im se na to odgovoriti samo jedno: Ne, obrnuto je tačno. Vašom antinacionalnom, zločinačkom politikom ste vi jednom predali oružje. Sada pokušavate da nedostatak oružja prikazete kao osnovni uzrok vaše mučne bede. Ovo je, kao i sve u vašem delovanju, laž i krivotvorina. Samo, ovaj prigovor pogađa i političare desnice. Jer zahvaljujući njihovom bednom kukavičluku mogla je 1918. jevrejska fukara, koja je došla na vlast, da ukrade narodu oružje. I ovi, dakle, nemaju ni razloga ni prava, da današnji nedostatak oružja navode kao prisilu na njihov pametni oprez (kukavičluk), već je nemoć posledica njihovog kukavičluka. Ali time pitanje ponovnog osvajanja nemačke moći ne glasi otprilike: Kako proizvodimo oružje, već: Kako stvaramo duh, koji osposobljava jedan narod da nosi oružje? Kad ovaj duh ovlada jednim narodom, volja nalazi hiljadu puteva, od kojih svaki završava kraj jednog oružja! Neka se kukavici da i deset pištolja, on pri padu neće moći da ispali nijedan hitac. Oni su tako za

njega bezvredniji nego jedan čvornovati štap za hrabrog čoveka.

Pitanje ponovnog osvajanja političke moći našeg naroda je već stoga u prvom redu pitanje ozdravljenja našeg nacionalnog nagona za samoodržanjem, pošto se svaka pripremna spoljna politika kao i svaka procena jedne države po sebi prema iskustvu manje upravljaju prema postojećem oružju, već prema spoznatoj ili pak pretpostavljenoj moralnoj snazi otpora jedne nacije. Sposobnost za sklapanje saveza jednog naroda se mnogo manje određuje postojećim mrtvim količinama oružja, negoli vidljivim prisustvom plamteće snažne nacionalne volje za samoodržanjem i herojske neustrašivosti. Jer se savez ne sklapa sa oružjem već sa ljudima. Tako će engleski narod kao najvredniji saveznik na svetu važiti toliko dugo, dok god pušta da se u njegovom vođstvu i u duhu široke mase očekuju ona brutalnost i otpornost, koji su odlučni da jednom započetu borbu izvedu do pobedonosnog kraja, svim sredstvima, bez obzira na vreme i žrtve, pri čemu trenutno postojeće vojno naoružanje ne treba da bude ni u kakvom odnosu sa drugim državama.

Ako se shvati, da ponovno uzdizanje nemačke nacije predstavlja samo pitanje ponovnog osvajanja naše političke volje za samoodržanjem, onda je jasno takođe, da se ona ne zadovoljava osvajanjem elemenata koji su već po sebi bar prema htenju nacionalni, već samo jednim narodskim prožimanjem svesno anti

nacionalne mase. Mlad pokret, koji sebi kao cilj postavlja ponovno podizanje nemačke države sa sopstvenim suverenitetom, će, dakle, bez ostatka morati da svoju borbu prilagodi zadobijanju širokih masa. Ma kako da je naše takozvano "nacionalno građanstvo" uopšte bedno, ma kako da njegovo nacionalno uverenje nedovoljno izgleda, sa te strane se sigurno ne može očekivati ozbiljan otpor snažnoj nacionalnoj unutrašnjoj i spoljnoj politici.

Čak ako bi nemačko građanstvo iz poznatih ograničeno kratkovidih razloga, kao već jednom prema jednom Bizmarku, u času dolazećeg oslobođenja ustrajalo u pasivnoj rezistenciji, ipak se kraj njegovog priznatog poslovičnog kukavičluka nikad ne treba bojati aktivnog otpora tome.

Drugačije je, međutim, ponašanje kod mase naših internacionalno orijentisanih sunarodnjaka. Oni nisu samo u svojoj primitivnoj gluposti više usmereni na ideju sile, već je njihovo jevrejsko vođstvo brutalnije i bezobzirnije. Oni će svako nemačko uzdizanje tačno onako oboriti, kao što su nekada slomili kičmu nemačkoj vojsci. Ali pre svega – oni u svojoj parlamentarno upravljanoj državi snagom svog brojčanog majoriteta neće samo ometati svaku nacionalnu spoljnu politiku, već i svaku višu ocenu nemačke sile i time isključivati svaku sposobnost za sklapanje saveza. Jer mi ne samo da smo sami svesni trenutka slabosti, koji leži u naših petnaest miliona marksista, demokrata, pacifista i centumaša, već ga još više

prepoznaje inostranstvo, koje vrednost mogućeg saveza sa nama meri prema težini ovog tereta. Ne povezuje se sa državom čiji je aktivni deo naroda u najmanju ruku pasivan prema svakoj odlučnoj spoljnoj politici. K tome još dolazi činjenica da vođstvo ovih partija nacionalne izdaje mora i da će neprijateljski stajati nasuprot svakom uzdizanju već iz prostog nagona za samoodržanjem. Istorijski jednostavno nije zamislivo da bi nemački narod još jednom mogao da zauzme svoj raniji stav, ne obračunavajući se sa onima koji su dali uzrok i povod za nečuveni slom, koji je zadesio našu državu. Jer će se pred sudom potomstva novembar 1918. vrednovati ne kao veleizdaja već kao izdaja zemlje. Tako je svako ponovno osvajanje nemačke samostalnosti spolja, u prvoj liniji povezano sa ponovnim osvajanjem unutrašnje voljne zatvorenosti našeg naroda. Samo i čisto tehnički posmatrano, ideja nemačkog oslobođenja ka spoljnom svetu se toliko dugo čini besmislenom, dok god i široka masa ne bude spremna da stupi u službu ove oslobodilačke ideje. Gledajući čisto vojno, pre svega će svakom oficiru uz malo razmišljanja biti jasno, da se bitka sa spoljnim svetom ne može voditi bataljonima studenata, već da su za to osim mozgova jednog naroda potrebne i pesnice.

Pri tom se mora još imati u vidu, da je nacionalna odbrana, koja se oslanjala samo na krugove takozvane inteligencije, stvarnom jednom nerazboritošću iscrpljivala nenadoknadivo dobro. Mlada nemačka

inteligencija, koja je u ratnim dobrovoljačkim regimentama našla smrt u jesen 1914. u flandrijskoj ravnici, kasnije je gorko nedostajala.

Ona je bila najbolje dobro, koje je nacija posedovala, a njen gubitak se tokom rata više nije mogao zameniti. Ali ne samo da se sama borba ne može sprovesti, ako jurišni bataljoni u svojim redovima ne vide mase radnika, već je i priprema tehničke prirode neizvediva bezunutrašnjeg voljnog jedinstva tela našeg naroda. Upravo naš narod, koji je pod budnim okom Versajskog mirovnog ugovora morao dalje da živi nenaoružan, može da sprovede bilo kakve tehničke pripreme za zadobijanje slobode i ljudske nezavisnosti samo onda kada vojska unutrašnjih špijuna bude desetkovana onima, čiji urođeni nedostatak karaktera dopušta, da za poznatih trideset srebrnjaka izdaju sve i svakoga. Ali sa njima je gotovo.

Nepobedivim, naprotiv izgledaju milioni, koji se iz političkih ubeđenja protive nacionalnom uzdizanju – nepobedivim tako dugo, dok se ne pobije uzrok njihovog neprijateljstva, internacionalni marksistički pogled na svet, i izbije im se iz srca i mozga. Sasvim svejedno, dakle, sa kog stanovišta se ispituje mogućnost ponovnog zadobijanja naše državne i narodne nezavisnosti, da li sa onog spoljno-političke pripreme, tehničkog naoružanja ili borbe same, uvek kao pretpostavka za sve ostaje

prethodno pridobijanje široke mase našeg naroda za ideje naše nacionalne samostalnosti. Bez ponovnog postizanja spoljne slobode, međutim, svaka unutrašnja reforma čak i u najpovoljnijem slučaju znači samo povećanje naše prihodne sposobnosti kao kolonije. Ostaci svakog takozvanog ekonomskog uzdizanja dobro služe našim kontrolnim gospodarima, a svako socijalno poboljšanje u najpovoljnijem slučaju povećava radni učinak za njih. Kulturni napreci se uopšte neće dodeljivati nemačkoj naciji, oni su previše povezani sa političkom nezavisnošću i dostojanstvom jedne narodnosti.

* * *

Ako je dakle povoljno rešenje nemačke budućnosti povezano sa nacionalnim uverenjem široke mase našeg naroda, onda ono mora da bude takođe najviši i najsnažniji zadatak jednog pokreta, čija se delatnost ne iscrpljuje u zadovoljavanju trenutka, već koji svoj način života mora da ispituje na pretpostavljenim posledicama u budućnosti. Tako nam je već 1919. bilo jasno, da novi pokret kao najviši cilj mora najpre da sprovede jednu nacionalizaciju masa. Iztoga je u taktičkom pogledu proizišao niz zahteva. Da bi se pridobila masa za nacionalno uzdizanje, nijedna socijalna žrtva nije preteška. Kako god se danas, stalno, ekonomski udovoljavalo našim zaposlenima, to nije ni u kakvom odnosu sa dobiti cele nacije, ako

pomaže da se široki slojevi opet poklone svojoj narodnosti. Samo kratkovida ograničenost, kao što se ona često na žalost nalazi u našim preduzimačkim krugovima, ne može da shvati, da za njih nema ekonomskog napretka, a time ni više ekonomske koristi, ako se ponovo ne uspostavi unutrašnja narodna solidarnost naše nacije. Da su nemački sindikati u ratu najbezobzirnije branili interese radništva, da su oni sami za vreme rata od tadašnjeg poduzetništva gladnog dividendi, kroz hiljadu štrajkova iznudili pristanak na zahteve radnika koje zastupaju, da su se u stvarima nacionalne odbrane pokazali isto tako fanatičnim za svoje nemstvo, i da su sa istom bezobzirnošću dali otadžbini, ono što otadžbini pripada, rat ne bi bio izgubljen. A kako bi smešni bili svi i najveći ekonomski ustupci prema ogromnom značaju dobijenog rata! Tako pokretu koji namerava da nemačkog radnika ponovo da nemačkom narodu, mora da postane jasno, da ekonomske žrtve u ovom pitanju ne igraju nikakvu ulogu uopšte, dok god su održavanje i nezavisnost nacionalne ekonomije njima ugroženi.

Nacionalno vaspitanje široke mase može da se održi samo obilaznim putem socijalnog rasta, pošto se isključivo njime stvaraju one opšte ekonomske pretpostavke, koje pojedincu dopuštaju, da učestvuje i u kulturnim dobrima nacije. Nacionalizacija široke mase ne može nikad da usledi kroz polovičnost, kroz slabo naglašavanje

takozvanog stanovišta objektivnosti, već kroz bezobzirno i fanatički jednostrano usmeravanje na cilj kojem se pak teži. To dakle, znači, da se jedan narod ne može učiniti "nacionalnim" u smislu našeg današnjeg građanstva, dakle sa toliko i toliko ograničenja, već samo nacionalistički sa svom žestinom, koja je svojstvena ekstremu. Otrov se suzbija samo protivotrovom, i samo bljutavost jedne građanske duše može da posmatra srednju liniju kao put u nebesko carstvo. Široka masa jednog naroda se ne sastoji ni od profesora ni od diplomata. Malo apstraktno znanje, koje poseduje, upućuje njihove osećaje više u svet osećanja (emocija).

Tamo ne počiva ni njihovo pozitivno ni negativno usmerenje. Ono je prijemčivo samo za ispoljavanje sile u jednom od ova dva pravca, a nikad za neku polovičnost koja lebdi između njih. Njihovo osećajno usmerenje, međutim, istovremeno uslovljava njihovu izvanrednu stabilnost. Vera se teže uzdrma nego znanje, ljubav manje podleže promeni nego poštovanje, mržnja je trajnija od nenaklonosti, a pokretačka snaga za najsnažnije prevrate na ovoj zemlji u svako doba je manje počivala na naučnom saznanju koje ovladava masom, nego na fanatizmu koji ju je nadahnjivao, i ponekad na histeriji, koja ju je terala napred.

Ko želi da zadobije široku masu, mora da zna ključ koji otvara kapiju do njenog srca. On nije objektivnost, dakle slabost, već volja i snaga.

Zadobijanje duše naroda može da uspe samo, ako se pored vođenja pozitivne borbe za sopstvene ciljeve uništi neprijatelj tih ciljeva. U svim vremenima vidi narod u bezobzirnom napadu na protivnika dokaz sopstvenog prava, pa odricanje od uništenja drugih oseća kao nesigurnost u odnosu na sopstveno pravo, ako ne kao znak sopstvene nepravde. Široka masa je samo delić prirode, i njen osećaj ne razume obostrani stisak ruke ljudi, koji tvrde da žele suprotno. Ono što ona želi je pobjeda jačeg i uništenje slabog – ili – njegovog bezuslovno pokoravanje. Nacionalizacija naše mase će uspeti samo ako se uz svu pozitivnu borbu za dušu našeg naroda istrebi njen internacionalni trovač. Sva velikapitanja vremena su pitanja trenutka i predstavljaju samo posledične pojave određenih uzroka. Uzročno značenje među njima ima, međutim, samo jedno, pitanje rasnog održanja narodnosti. U samoj krvi leži osnova i snage i slabosti ljudi. Narodi, koji ne shvataju značaj svoje rasne osnove niti ga uzimaju u obzir, slični ljudima, koji bi mopsove hteli da priuče na osobine hrtova, ne shvatajući, da je brzina hrtova kao i poučljivost pudlice ne priučena već rasna osobina.

Narodi koji se odriču održanja svoje rasne čistote, odriču se time i jedinstva svoje duše u svim njenim pojavnostima. Rastrganost njihovog bića je prirodno neophodna posledica rastrganosti njihove krvi, a izmena njihove duhovne i stvaralačke snage je samo dejstvo izmene njihovih rasnih osnova. Ko želi da

oslobodi nemački narod od njegovih pojavnosti, koje su prvobitno bile strane njegovom biću, i današnjih mana, moraće najpre da ga oslobodi od stranih podstrekača ovih pojavnosti i mana. Bez najjasnijih spoznavanja problema rase, a time i pitanja Jevreja, ne može više da usledi ponovni uspon nemačke nacije.

Rasno pitanje daje ne samo ključ za svetsku istoriju već i za ljudsku kulturu uopšte!

Uvrštavanje široke mase našeg naroda, koja danas stoji u internacionalnom lageru, u nacionalnu narodnu zajednicu ne znači odricanje od zastupanja opravdanih interesasloja. Interesi sloja i zanimanja, koji se razilaze, nemaju isti značaj sa cepanjem klasa, već su razumljiva posledična pojava našeg ekonomskog života. Grupisanje po zanimanju se ni na koji način ne suprotstavlja stvarnoj narodnoj zajednici, jer ova počiva na jedinstvu narodnosti u svim onim pitanjima, koja se tiču te narodnosti po sebi. Uvrštavanje sloja koji je postao klasa, u narodnu zajednicu ili i samo u državu se ne vrši spuštanjem viših klasa već uzdizanjem nižih. Nosilac ovog procesa ne može nikad ponovo biti viša klasa, već niža, koja se bori za svoju ravnopravnost. Današnje građanstvo nije uvršteno u državu merama plemstva, već svojom sopstvenom odlučnošću pod sopstvenim vođstvom. Nemački radnik se neće uzdići u okvir nemačke narodne zajednice zaobilaznim putem slabašnih scena

bratimljenja, već svesnim podizanjem njegovog socijalnog i kulturnog položaja, toliko dugo, dok najvažnije razlike ne mogu da važe kao potisnute. Pokret, koji kao cilj postavlja ovaj razvoj, će pri tom u prvom redu morati da svoju privrženost izvuče iz tabora radnika. On može da posegne natrag za inteligencijom u onoj meri samo, u kojoj je ona ovaj cilj kom se teži, već bez ostatka shvatila. Ovaj proces preobražaja i približavanja se neće završiti za deset ili dvadeset godina, već, prema iskustvu, obuhvata mnoge generacije.

Teška prepreka približavanju današnjeg radnika nacionalnoj narodnoj zajednici svoga naroda ne leži u zastupanju interesa njegovog sloja, već u njegovom internacionalnom vođstvu i usmerenju, neprijateljskom narodu i otadžbini. Pokret koji nemačkog radnika na najčasniji način želi da povrati njegovom narodu i otme internacionalnom ludilu, mora da napravi najoštriji front protiv shvatanja, koje vlada pre svega u preduzimačkim krugovima, i koje podnarodnom zajednicom podrazumeva ekonomsko mučenje zaposlenih bez otpora poslodavcu, i koje želi da u svakom pokušaju same zaštite opravdanih ekonomskih i njegovih egzistencijalnih interesa radnika vidi napad na narodnu zajednicu.

Zastupanje ovog shvatanja predstavlja zastupanje svesne laži – narodna zajednica ne nameće dužnosti samo jednoj strani već i drugoj!

Tako jedan radnik sigurno da greši protiv duha stvarne narodne zajednice, kad bez obzira na zajedničko dobro i postojanje nacionalne ekonomije, oslonjen na svoju moć, učenjivački postavlja zahteve, kao što, međutim, jedan preduzimač slama ovu zajednicu, kada neljudskom i izrabljivačkom prirodosvovog vođenja posla zloupotrebljava nacionalnu radnu snagu i iz njenog znoja stiče milione. On onda nema nikakvo pravo da se označi kao nacionalan, nikakvo pravo, da govori o narodnoj zajednici, već je egoistički nevaljalac, koji unošenjem takvog socijalnog nezadovoljstva provocira kasnije borbe, koje ovako ili onako služe na štetu nacije. Rezervoar, iz kog mladi pokret treba da crpi svoje pripadnike, će dakle, u prvom redu biti masa naših posloprimaca (radnika). To znači otrgnuti je od internacionalnog ludila, osloboditi je njene socijalne nevolje, lišiti je kulturne bede i prevesti u narodnu zajednicu kao zatvorenvredan faktor, i koji se oseća kao nacionalan i koji želi da bude nacionalan. Ako se u krugovima nacionalne inteligencije nalaze ljudi sa najtoplijim srcima za njihov narod i njegovu budućnost, ispunjeni najdubljom uviđavnošću za značaj borbe za dušu ove mase, onda su oni jako dobrodošli u redove ovog pokreta, kao vredna duhovna kiša. Ali zadobijanje izborne glasačke građanske volje ne sme nikada da bude cilj ovog pokreta. On bi se u takvom slučaju opteretio masom, i prema svojoj celokupnoj svojstvenosti oslabio snagu pridobijanja širokih slojeva. Jer uprkos

teoretskoj lepoti ideje zajedničkog vođenja najširih masa odozdo i odozgo već u okviru pokreta se tome ipak suprotstavlja jedna činjenica, da se psihološkim uticajem na građanske mase mogu stvoriti manifestacije čak raspoloženja pa čak i proširi uvid, ali se ne mogu ukloniti karakterne osobine ili bolje reći mane, čiji je nastanak obuhvatao stoleća.

Razlika u vezi takvog obostranog kulturnog nivoa i obostrani stav po pitanjima ekonomskih stvari je za sada još toliko velika, da će se, čim prođe opojnost manifestacije, pojaviti kao prepreka. Ali konačno nije cilj, da se širi raslojavanje u taboru po sebi nacionalnom, već da se zadobije antinacionalni. A ovo gledište je konačno, takođe merodavno za taktičku orijentaciju celog našeg pokreta. Ovaj jednostrani, ali time i jasni stav treba da se izrazi i u propagandi pokreta, a s druge strane se opet i sam zahteva propagandističkim razlozima. Ako propaganda treba da bude efikasna za pokret, mora da se obrati samo jednoj strani, pošto je u drugom slučaju, uz različitost duhovnog predobrazovanja oba tabora koja dolaze u obzir, ili jedna strana ne bi razumela, ili bi je druga odbila kao samu po sebi razumljivu i neinteresantnu.

Čak ni način izražavanja i ton pojedinačno ne mogu da budu jednako efikasni za dva tako ekstremna sloja (radništvo i inteligenciju). Ako se propaganda odriče prvobitnosti načina izražavanja, ne nalazi

put do osećaja široke mase. Ako nasuprot tome u reči i pokretu upotrebljava nezgrapnost osećanja mase i njenih ispoljavanja, onda će je takozvana inteligencija odbaciti kao sirovu i ordinarnu. Među stotinu takozvanih govornika ima jedva deset koji bi bili u stanju da podjednako efikasno danas govore pred publikom čistača ulica, bravara, čistača kanala itd. a sutra da drže predavanje sa, ako je potrebno, istim idejnim sadržajem pred auditorijumom visokoškolskih profesora i studenata. Ali među hiljadu govornika ima možda samo jedan jedini kome bi uspelo da govori istovremeno pred bravarima i visokoškolskim profesorima u formi, koja ne samo da odgovara i jednom i drugom delu u njihovoj prirodnoj sposobnosti, već takođe, na oba dela utiče podjednako efikasno ili ih čak zanosi do bučne bure odobravanja. Mora se međutim, uvek imati u vidu, da čak i najlepša ideja neke uzvišene teorije može u najvećem broju slučajeva da se širi preko niskih i najnižih duhova. Ne radi se o tome, šta genijalni stvaralac jedne ideje zamišlja, već o formi i uspehu sa kojima glasnici ove ideje nju predosećavaju širokoj masi. Jaka vrbujuća sila socijaldemokratije, čak celog marksističkog pokreta uopšte, najvećim delom je počivala na jedinstvu, a time i jednostranosti publike kojoj se obraćala. Što su tobože ograničeniji, čak gluplji pri tom bili tokovi njihovih misli, utoliko lakše ih je prihvatila i prerađivala masa, čiji je duhovni nivo odgovarao onom iznesenom. Time se za

ovaj novi pokret takođe pokazala jednostavna i jasna linija: Propaganda po sadržaju i formi treba da se lati široke mase, a njenu ispravnost treba meriti isključivo prema njenom delatnom uspehu.

Na narodnoj skupštini širokih slojeva ne govori najbolje onaj govornik, koji je duhovno najbliži prisutnoj inteligenciji, već onaj, koji zadobije srce mase. Pripadnik inteligencije koji prisutvuje takvoj jednoj skupštini i koji uprkos vidljivom dejstvu govornika na donje slojeve, koje želi da zadobije, kritizira govor s obzirom na duhovnu visinu, dokazuje potpunu nesposobnost svog mišljenja i bezvrednost svoje ličnosti za mladi pokret. Za njega dolazi u obzir samo onaj intelektualac, koji već toliko mnogo shvata zadatak i cilj pokreta, da je naučio da delatnost i propagande procenjuje isključivo prema njenom uspehu, a ne prema utiscima koje ona na njega lično ostavlja. Jer propaganda ne treba da služi zabavljanju ljudi koji su već po sebi nacionanlo nastrojeni, već za zadobijanje neprijatelja naše narodnosti, ukoliko su oni naše krvi. Uopšte bi za naš mladi pokret trebali oni tokovi misli, koje sam već kratko sažeo pod ratnom propagandom, da bude određujući i merodavni za prirodu i provođenje njegovog sopstvenog prosvetiteljskog rada. Da je ona bila ispravna, dokazao je njen uspeh.

Cilj političkog reformskog pokreta se nikad neće postići prosvetiteljskim radom ili uticajem

vladajućih sila, već samo zadobijanjem političke moći. Svaka ideja koja pokreće svet ima ne samo pravo, već obavezu, da sebi osigura ona sredstva, koja omogućuju sprovođenje svojih tokova misli. Uspeh je jedini zemaljski sudija prava ili ne-prava takvog jednog početka, pri čemu pod uspehom ne treba kao 1918., podrazumevati osvajanje moći po sebi, već dejstvo istog, korisno za narodnost. Tako se jedno državno carstvo ne može smatrati uspelim onda, kada, kako to danas misle nepromišljeni državni advokati u Nemačkoj, revolucionarima uspe da osvoje državnu vlast, već samo onda, kada u ostvarivanju namera i ciljeva nacije, koji su u osnovi jednog takvog revolucionarnog delovanja, izranja više sreće nego pod propalom vladom. Nešto što se baš ne može tvrditi za nemačku revoluciju, kako se naziva razbojnički udar u jesen 1918. godine. Ako bi zadobijanje političke moći predstavljalo pretpostavku za jedno praktično sprovođenje reformatorskih namera, onda pokret sa reformatorskim namerama mora da se od prvog dana svog postojanja oseća kao pokret mase, a ne kao literarni klubzačajanke ili malograđansko kuglaško društvo.

Mladi pokret je prema svome biću i svoj svojoj unutrašnjoj organizaciji antiparlamentaran, tj. on uopšte kao i u svojoj unutrašnjoj strukturi odbija princip određivanja kursa od strane većine, po kojem se vođe degradiraju samo na izvršioca volje i mišljenja drugih.

Naš pokret i u pojedinačnom i u opštem zastupa princip neophodnog autoriteta vođe, u paru sa najvišom odgovornošću.

Praktične posledice ovog principa u pokretu su sledeće: Prvog predsednika jedne lokalne grupe ljudi postavlja sledeći viši vođa, On je odgovorni rukovodilac te lokalne grupe. Svi odbori su njemu podređeni, a ne obrnuto – On nekom odboru. Odbori za glasanje ne postoje, već samo radni odbori.

Rad raspoređuje taj odgovorni rukovodilac, to jest prvi predsednik. Isti princip važi i za sledeću višu organizaciju, kotar, okrug ili župu. Vođa se uvek postavlja odozgo na dole i istovremeno zaogrće neograničenim punomoćjem i autoritetom. Samo se vođa cele partije iz razloga zakonitosti društva, bira na generalnoj skupštini članova. On je, međutim, isključivi vođa pokreta. Svi odbori su njemu podređeni, a ne On odborima. On određuje, ali time i nosi odgovornost na svojim leđima.

On je na raspolaganju pripadnicima pokreta, da ga pred forumom novog izbora pozovu na odgovornost, da ga razreše dužnosti, ukoliko se On ogreši o principe pokreta ili loše služi njegovim interesima. Na njegovo mesto onda stupa novi čovek koji je sposobniji, ali sa istim autoritetom i sa istom odgovornošću. Ko hoće da bude vođa, snosi kraj najvećeg neograničenog autoriteta i poslednju i najtežu odgovornost. Ko za to nije sposoban ili je

suviše plašljiv da bi podneo posledice svog delovanja, nije za vođu. Samo heroj je pozvan za to.

Napredak i kultura čovečanstva nisu proizvod majoriteta, već isključivo počivaju na genijalnosti i delotvornoj snazi ličnosti. Negovati je i dati joj njena prava je jedan od preduslova za ponovno osvajanje veličine i moći naše narodnosti. Ali time je pokret antiparlamentaran, a čak i samo njegovo učešće u parlamentarnoj instituciji može samo da ima smisao delatnosti ka njenom razaranju, ka otklanjanju te institucije, u kojoj treba da vidimo jednu od najtežih pojava propasti čovečanstva.

Pokret odlučno odbija svaki stav po pitanjima, koja su ili izvan okvira negovog političkog rada ili su za njega nevažna kao principijelno beznačajna. NJegov zadatak nije verska reformacija, već politička reorganizacija našeg naroda. On u obe veroispovesti vidi jednako vredne oslonce za postojanje našeg naroda i stoga se bori protiv onih partija koje žele da omalovaže ovaj osnov moralno-religioznog i moralnog učvršćenja tela našeg naroda do tih instrumenta njihovih partijskih interesa. Pokret, konačno ne vidi svoj zadatak u ponovnom uspostavljanju određene državne forme niti u borbi protiv neke druge, već u stvaranju onih principskih osnova, bez kojih trajno ne bi mogle da postoje ni monarhija ni republika. NJegova misija nije u nekom osnivanju monarhije ili učvršćivanju republike, već u stvaranju germanske države.

Pitanje spoljnog oblikovanja ove države, dakle njena kruna, nije od načelnog značaja, već je samo uslovljena pitanjima praktične svrsishodnosti. Kod naroda, koji je sada upravo shvatio velike probleme i prave zadatke svog bitisanja, pitanja tih i takvih spoljnih formalnosti više neće voditi unutrašnjim borbama.

Pitanja unutrašnje organizacije pokreta je pitanje svrhovitosti, a ne principa. Najbolja organizacija nije ona, koja između vođstva jednog pokreta i pojedinačnih pripadnika tog pokreta gura najveći, već ona koja gura najmanji posrednički aparat. To je zato

što je zadatak organizacije posredovanje određene ideje ka mnoštvu ljudi, kao i kontrola njenog ostvarenja – Organizacija je tako po svemu i svačemu samo nužno zlo. Ona je u najboljem slučaju sredstvo svrhe, a u najgorem slučaju je sebi svrha. Pošto svet više stvara mehaničke prirode nego idejne, najčešće se zato lakše stvaraju forme organizacije nego ideje po sebi.

Put svake ideje koja teži ostvarenju, posebno one reformatorskog karaktera je u grubim crtama sledeći: Neka genijalna zamisao nastaje u mozgu čoveka koji se oseća pozvanim da to svoje saznanje prenese ostatku čovečanstva. On propoveda svoje gledište i postepeno zadobija određenikrug pristalica. Ovaj postupak direktnog i ličnog prenošenja ideja sa tog jednog čoveka ostalim savremenikima je najidealniji i najprirodniji. Sa

povećanim porastom pristalica nove ideje za njenog nosioca se postepeno pokazuje nemogućnost, da i dalje direktno deluje na bezbrojne pristalice, da ih vodi i rukovodi njima. U upravo onoj meri, u kojoj se usled rasta zajednice isključuje direktno i najkraće neposredno

opštenje, dolazi do neophodnosti povezujućeg raščlanjivanja: idealno stanje se time završava, a na njegovo mesto stupa nužno zlo organizacije. Stvaraju se male podgrupe, koje, na primer kao lokalne grupe, u političkom pokretu predstavljaju zametke kasnije organizacije. Ova podela, ako ne treba da se izgubi jedinstvo ideje, sme uvek da se obavlja tek onda, kada autoritet duhovnog zasnivača i škole koju on obrazuje, može da važi kao nesumnjivo priznat.

Geopolitički značaj centralnog središta pokreta se pri tom nesme podceniti. Samo prisustvo takvog jednog mesta, okruženog magičnim žarom jedne Meke ili Rima, može za dugo da pokloni pokretu onu snagu, koja se zasniva na unutrašnjem jedinstvu i priznavanju vrha koji reprezentuje to jedinstvo. Tako pri stvaranju prvih organizacionih zametaka jedne ideje nesme da se nikada izgubi iz vida briga, da se značaj prvobitnog polaznog mesta te ideje ne samo održi, već i da se uzdigne do nadmoćnog. Ovo uzdizanje idejne, moralne i stvarne nadmoći polazišta i vodeće tačke pokreta mora da se odvija upravo u onoj meri u kojoj bezbrojni nastali zametci pokreta zahtevaju nova udruživanja u organizacione forme... Jer kao što rastući broj pojedinačnih

pristalica i njihova nemogućnost daljeg direktnog saobraćanja sa njima vode stvaranju najnižih udruženja, tako konačno bezbrojno umnožavanje ovih najnižih organizacijskih formi prisiljava ponovno na viša udruženja, koja se politički mogu osloviti otprilike kao kotarski i okružni savezi. Kako je možda još uvek lako da se održi autoritet prvobitne centrale prema najnižim lokalnim grupama, tako će već biti teško, da se očuva ovaj stav prema višim organizacionim formama koje se sada ostvaruju. Ali to je pretpostavka za jedinstveno postojanje nekog pokreta, a time i za sprovođenje neke ideje. Kada se konačno i ove veće podele na međučlanove ujedine u novije organizacione forme, povećava se dalje i teškoća, da se čak i prema njima osigura bezuslovni vodeći karakter prvobitnog osnivačkog mesta, njegove škole i tako dalje. Stoga se mehaničke forme organizacije smeju formirati samo u onoj meri, u kojoj se duhovni idejni autoritet centrale pojavljuje kao bezuslovno očuvan. Kod političkih tvorevina se ova garancija često može dati samo političkom vođi. Iz ovoga proizilaze sledeće smernice za unutrašnju izgradnju pokreta:

a) Koncentracija celokupnog rada najpre na jedno jedino mesto – Minhen. Obrazovanje zajednice nesumnjivo pouzdanih pristalica i stvaranje škole za kasnije širenje ideje. Zadobijanje neophodnog autoriteta za kasnije, preko što je moguće većih uspeha u ovom jednom mestu. Da bi se upoznali pokret i njegove vođe, bilo je potrebno, ne samo da se uzdrma

vera u nepobedivost marksističke "nauke" na jednom mestu, vidljivo za sve, već da se dokaže mogućnost jednog suprotnog pokreta i ideje.

b) Stvaranje lokalnih grupa tek onda, kad autoritet centralnog vođstva u Minhenu može da važi kao nesumnjivo priznat.

c) Stvaranje okružnih, kotarskih ili zemaljskih saveza sledi takođe ne samo prema potrebi po sebi, već nakon postizanja sigurnosti bezuslovnog priznavanja centrale.

Dalje stvaranje organizacionih formi, međutim, zavisi od postojećih glava koje dolaze u obzir kao vođe. Pri tom postoje dva puta:

a) Pokret raspolaže neophodnim finansijskim sredstvima za obrazovanje i stvaranje sposobnih lica za kasnije vođstvo. On onda koristi pri tom dobijeni materijal planski, prema stanovištu taktičke i ostale svrsishodnosti. Ovaj put je lakši i brži. On zahteva međutim velika novčana sredstva, jer je ovaj vodeći materijal samo kao plaćen u mogućnosti da radi za pokret.

b) Pokret usled nedostatka novčanih sredstava nije u mogućnosti da postavi zaposlene vođe, već je najpre upućen na one koji rade bez naknade. Ovaj put je sporiji i teži. Vođstvo pokreta mora možda, da velike oblasti ostavi neiskorištenim, ukoliko se

između pristalica ne postavi lice, sposobno i voljno da se stavi na raspolaganje vođstvu i da organizuje i vodi pokret u dotičnoj oblasti. Može se desiti, da se onda u velikim oblastima ne nađe niko, u drugim mestima, pak, da opet postoje dva ili čak tri približno isto sposobna.

Teškoća koja leži u takvom razvoju, je velika i može se prevazići tek nakon mnogo godina. Ali je stalno i ostaje kao pretpostavka za stvaranje organizacione forme, lice koje je sposobno za njeno vođstvo. Koliko je jedna armija u svim svojim organizacionim formama bezvredna bez oficira, toliko je politička organizacija bezvredna bez odgovarajućeg vođe. Za pokret je bolje da se prepusti stvaranju lokalne grupe, negoli izopačenju njene organizacije, kada nedostaje vodeća ličnost, koja rukovodi i tera napred.

Za samo jedno vođstvo je potrebna ne samo volja i sposobnost, pri čemu se delatnoj i snazi volje ipak mora dati veći značaj nego genijalnosti po sebi, a najvredniji je spoj sposobnosti, odlučnosti i istrajnosti. Budućnost pokreta je uslovljena fanatizmom, čak nestrpljivošću sa kojom ga njegove pristalice zastupaju kao jedino ispravan i ističu ga nasuprot tvorevinama slične vrste. Najveća je greška verovati da se snaga jednog pokreta povećava ujedinjavanjem sa nekim drugim, slično uređenim. Svako povećanje na ovakvom putu najpre, naravno, znači povećanje spoljnog obima, a time u očima

površnog posmatrača, i moći, a u stvari preuzima samo klice unutrašnjeg slabljenja, koje kasnije počinje da deluje. Jer ma šta da se uvek može reći o istovrsnosti dva pokreta, u stvarnosti ona ipak nikad nije prisutna. Jer u drugom slučaju praktično ne bi bilo dva, već samo jedan pokret. A sasvim je svejedno u čemu leže razlike – pa bile one zasnovane samo na različitim sposobnostima vođstva – one postoje. Prirodnom zakonu svakog razvitka, međutim, ne odgovara spajanje dve ne baš iste tvorevine, već pobeđa jače i gajenje moći i snage pobeđnika, koje je omogućeno jedino borbom, koja je ovim uslovljena. Ujedinjavanjem dve približno jednake političke partijske tvorevine mogu proizići trenutne prednosti, na duže je ipak svaki ovaj uspeh, ostvaren na ovaj način, uzrok unutrašnjih slabosti koje kasnije nastupaju. Veličina jednog pokreta se osigurava isključivo nesputanim razvojem njene unutrašnje moći i njenim stalnim povećanjem do konačne pobeđe nad svim konkurentima.

Da, može se reći, da njegova moć, a time i njegova životna opravdanost uopšte, rastu samo onoliko dugo, dok on kao pretpostavku svog nastanka priznaje princip borbe, i da je prekoračio vrhunac svoje moći u istom trenutku, u kom se potpuna pobeđa priklonila njegovoj strani. Prema tome, za jedan pokret je korisno samo ako teži ovoj pobeđi u formi, koja vremenski ne vodi trenutnom uspehu, već koja mu dužim trajanjem borbe, prouzrokovanim

obaveznom nestrpljivošću, poklanja takođe dugi rast. Pokreti, koji svoj rast zahvaljuju samo takozvanom ujedinjavanju sličnih tvorevina, dakle svoju snagu kompromisima, su poput biljaka iz staklenika. Oni pucaju na visoko, samo im nedostaje snaga da prkose vekovima i da odole teškim burama. Veličina svake snažne ofganizacije kao oteletvorenja neke ideje na ovom svetu leži u religioznom fanatizmu, tako što se ona, netrpeljiva prema svemu drugom, probija, fanatično ubeđena u sopstveno pravo. Kad je neka ideja po sebi ispravna, i, naoružana na takav nčin, prihvata borbu na ovoj zemlji, ona je nepobediva, i svaki progon vodi samo njenoj unutrašnjoj snazi. Veličina hrišćanstva ne leži u pokušanim uporednim raspravama sa otprilike slično oblikovanim filozofskim mišljenjima antike, već u neumoljivom fanatičnom objavljivanju i zastupanju sopstvene nauke. Prividna prednost, koju pokreti dostižu udruživanjem, obilno se postiže stalnim rastom moći nauke koja ostaje nezavisna, koja sama brani sebe i svoje organizacije. Pokret treba u principu tako da odgaja svoje članove, da oni u borbi ne sagledavaju ne nešto nemarno odgojeno već ono za čim sami treba da i teže. Oni prema tome ne treba da se boje neprijateljstva protivnika, već da ga iosećaju kao pretpostavku za opravdanost sopstvenog života. Ne treba da se boje mržnje neprijatelja naše narodnosti i našeg pogleda na svet, i njenih ispoljavanja, već da čeznu za njom. U ispoljavanja ove mržnje spadaju, međutim, i laž i

kleveta. Onaj koga u jevrejskim novinama ne pobijaju, dakle ne kleveću i ne opanjkavaju, nije pošten Nemač niti pravi nacional-socijalist. Najbolje merilo vrednosti njegovog uverenja, iskrenosti njegovog ubeđenja i snage njegovog htenja je neprijateljstvo koje mu donosi smrtni neprijatelj našeg naroda.

Pristalicama pokreta i, u širem smislu, celom narodu se uvek iznova mora ukazivati na to, da Jevrejin u svojim novinama stalno laže, i da je čak jedna jednokratna istina određena samo za pokrivanje veće krivotvorine, pa je time sama, opet, željena neistina. Jevrejin je veliki majstor u laganju, u laži i obmani – to su njegova oružja u borbi. Svaka jevrejska kleveta i svaka jevrejska laž, su ožiljak časti na telu naših boraca. Onaj koga najviše opanjkavaju, taj nam je najbliži, a onaj koga najsmrtnije mrze, taj je naš najbolji prijatelj. Ko ujutru zgrabi jevrejske novine i u njima ne vidi sebe oklevetanog, nije korisno upotrebio prokleti dan, jer da je bilo tako, Jevrejin bi ga proganjao, klevetao, psovao, prljao. A samo onaj ko se dakle najefikasnije protivi ovom smrtnom neprijatelju naše narodnosti i svakog arijevskog čovečanstva i kulture, može da očekuje, da klevete ove rase, a time i borbu ovog naroda vidi uperene i protiv sebe.

Kada ovi principi potpuno ovladaju našim pristalicama, pokret će postati nepokolebljiv i nepobediv.

Pokret treba da pospešuje poštovanje ličnosti
svim sredstvima, nikad ne treba da zaboravi da je u
ličnoj vrednosti svega ljudskog, da je svaka ideja i
svako ostvarenje rezultat stvaralačke moći čoveka, a da
divljenje pred veličinom ne predstavlja samo čin
zahvalnosti prema njoj, već takođe da obavlja
ujedinjujuću traku oko onoga koji se zahvaljuje.
Ličnost se ne može zameniti, to naročito ne onda kad
ne otelotvoruje mehanički već kulturno-
stvaralački element. Koliko se malo može
zameniti slavni majstor, a neki drugi preuzeti
završavanje njegove polugotove ostavljene
slike, toliko se malo može zameniti veliki pisac i
mislilac, veliki državnik i veliki vojskovođa. Jer je
njihova delatnost uvek u oblasti umetnosti; ona nije
mehanički naučena, već urođena božjom milošću.
Najveći preokreti i dostignuća na ovoj zemlji, njena
najveća kulturna ostvarenja, besmrtna dela u oblasti
umetnosti itd., ona su zauvek nerazdvojno
vezana sa imenom, i reprezentuje se njime.

Odricanje uzdizanja velikog duha znači
gubitak beskrajne moći koja struji iz imena svih
velikih ljudi i žena. To najbolje zna Jevrejin.
Upravo on, čije su veličine velike samo u razaranju
čovečanstva isledstvenotome njegove kulture, brine
za idolopokloničko divljenje njima. Jedino poštovanje
naroda za njihove sopstvene duhove
pokušava da prikaže kao nedostojno i daje mu pečat
"kulta ličnosti". Čim je neki narod toliko
plašljiv da podlegne ovoj jevrejskoj drskosti i
bezobrazluku, odriče se velike moći koju poseduje,

jer ova ne počiva na poštovanju pred masom, već u
obožavanju genija i uzdizanju i izgradnji na njemu.
Kad se ljudska srca slamaju i ljudske duše očajavaju, iz
sumraka prošlosti ih gledaju veliki pobednici nevolje i
brige, poniženja i bede, duhovne neslobode i telesne
prinude, i očajnom smrtniku pružaju svoje večne ruke!
Jao narodu koji se stidi da ih prihvati!

* * *

U prvo vreme nastanka našeg pokreta ni zbog čega
nismo toliko patili koliko zbog beznačajnosti i
nepoznavanja našeg imena. Najteže u tom dobu, kada se
često susretalo samo šest, sedam i osam lica da bi
saslušalo reči govornika, je bilo, u tom malom krugu
probuditi i održati veru u veliku budućnost pokreta.
Misli se da se šest ili sedam muškaraca, samo
bezimenih, jadnih sirotana, udružuje sa
namerom, da stvore pokret kome bi jednom trebalo da
uspe ono što do sada nije uspevalo snažnim,
velikim masovnim partijama, ponovna izgradnja
nemačkog Rajha povećane moći i sjaja. Da su nas tada
napali, čak da su nas i samo ismejali, bili bismo srećni
u oba slučaja. Jer ono što je najviše pritiskalo je
bilo samo potpuno nezapažanje, koje smo tada nalazili
i zbog kog sam ja tada najviše patio. Kad sam stupio
u krug nekoliko ljudi, nije moglo biti reči ni o partiji ni
o pokretu. Već sam opisao moje utiske povodom mog
prvog susreta sa ovom malom tvorevinom. U
nedeljama koje su tada sledile imao
samvremena i prilike da

prostudiram isprva nemoguću pojavu te takozvane partije. Slika je, blagi bože, bila teskobno depresivna. Nije postojalo ništa, već skoro baš ništa sem imena partije, čiji je odbor praktično predstavljao celo članstvo, jer ovako ili onako bilo ono, protiv čega je ona pokušala da se bori, parlament u malom. I ovde je vladalo glasanje, i dok su veliki parlamenti mesecima do promuklosti vikali iz sveg glasa, ali bar o većim problemima, u ovom malom krugu je dolazilo do beskrajnih dijaloga već o odgovoru na srećno pristiglo pismo! Javnost o tome svemu naravno nije znala ništa. Nijedan čovek u Minhenu nije poznao partiju ni po imenu, osim njenih par pristalica i nekolicine poznanika istih. Svake srede se u jednom minhenskom kafeu održavala takozvana sednica odbora, jednom nedeljno govorno veće. Pošto je celokupno članstvo "pokreta" u početku bilo zastupljeno u odboru, lica su, naravno, uvek bila ista. Sada se moralo raditi na tome, da se mali krug konačno razvije, zadobiju nove pristalice, ali pre svega da se po svaku cenu razglasi ime pokreta. Pri tom smo se poslužili sledećom tehnikom: Svakog meseca, kasnije svakih četrnaest dana smo pokušavali da održimo "skupštinu". Pozivnice za nju su bile pisane pisaćom mašinom ili delom i rukom na ceduljama i prvih puta smo ih mi sami delili odnosno raznosili. Svak se obraćao svom krugu poznanika da bi pokrenuo jednog ili drugog, da poseti neku od ovih priredbi. Uspeh je bio bedan. Još se sećam, kako sam jednom u to vreme sam razneo oko osamdeset

ovakvih cedulja, i kako smo onda uveče čekali mase naroda koje je trebalo da dođu. Sa jednočasovnim zakašnjenjem je »predsedavajući« najzad morao da otvori »skupštinu«. Opet nas je bilo sedam ljudi, stara sedmorica. Prešli smo na to da dajemo da se pozivne cedulje napišu i umnože na mašini u jednoj minhenskoj prodavnici pisaće robe. Uspeh se kod sledeće skupštine sastojao u nekolicini slušalaca više. Tako je broj polako rastao sa jedanaest na trinaest, konačno na sedamnaest, dvadeset tri, trideset četiri slušaoca...

Sasvim malim količinama sakupljenog novca u krugu nas sirotana, pribavljena su sredstva, da najzad možemo da damo da se najavi skupština, oglasom u tada nezavisnom "Minhenskomposmatraču", u Minhenu. Uspeh je ovog puta bio zbilja zadivljujući. Sazvalismo skupštinu u minhenskom podrumu Rofbrojhaus-a (da se ne pomeša sa svečanom salom minhenskog Rofbrojhaus-a) maloj sali sa prostorom koji prima tačno sto trideset osoba. Meni samom se prostorija činila kao velika hala, i svako od nas je strahovao, da li će uspeti, da dotične večeri ljudima ispunimo "moćnu" zgradu. U sedam sati je bilo prisutno sto jedanaest osoba i skupština je otvorena. Jedan minhenski profesor je držao glavni referat, a ja sam kao drugi trebalo da govorim po prvi put javno. Tadašnjem prvom predsedniku partije, gospodinu Rareru, je cela stvar izgledala kao velika vratolomija. Inače, sigurno čestiti gospodin je bio ubeđenja, da bih ja svakako

mogao sve drugo, samo ne da govorim. Od ovog mišljenja se nije mogao odvratiti ni u buduće. Stvar je ispala drugačije. Na toj prvoj skupštini, kojoj se trebalo obratiti javno, bilo mi je dozvoljeno da govorim dvadeset minuta. Govorio sam trideset minuta i ono što sam ranije, ne znajući ni na koji način, jednostavno intimno osetio, sada se dokazalo i u stvarnosti: umeo sam da govorim!

Nakon trideset minuta su ljudi u maloj prostoriji bili naelektrisani, a oduševljenje se najpre ispoljilo u tome, što je moj apel na požrtvovanje prisutnih doveo do priloga od tri stotine maraka. Time nam je skinuta velika briga. Finansijsko ograničenje je u to doba bilo tako veliko, da nismo imali nikakve mogućnosti da šampamo načela pokreta ili čak da izdajemo letke. Sada je postavljena osnova za mali fond, iz kog se onda moglo plaćati bar ono najnužnije i najoskudnije. Ali, i u drugom pogledu uspeh ove prve veće skupštine je značajan. Tada sam počeo da odboru dovođim izvestan broj svežih mladih snaga.

Za vreme mog dugogodišnjeg vojskovanja sam upoznao veći broj vernih drugova, koji su polako počeli da na osnovu mog nagovora stupaju u pokret. To su bili sve sami delatni mladi ljudi, naviknuti na disciplinu, koji su od službovanja odrastali na principu: nemoguće nije ništa, i sve se može kad se hoće! Koliko je takav priliv nove krvi bio neophodan, mogao sam sam da spoznam već nakon

nekoliko nedelja saradnje. Tadašnji prvi predsedavajući partije, gospodin Rarer, je u stvari bio novinar, i kao takav sigurno opsežno obrazovan. Ipak je za jednog partijskog vođu imao izvanredno težak teret: nije bio govornik za mase. Ma koliko do krajnosti savestan i tačan bio njegov rad po sebi, ipak mu je nedostajao – možda upravo zbog pomanjkanja govorničkog talenta – veći polet. Gospodin Dreksler, tada predsedavajući lokalne grupe Minhen, je bio jednostavan radnik, kao govornik takođe malo značajan, uostalom, međutim, nikakav vojnik. Nije služio vojsku, ni za vreme rata nije bio vojnik, tako da je njemu, koji je po celom svom biću bio slabašan i nesiguran, nedostajala jedina škola koja je mogla da uspe, da od nesigurnih i mekih priroda napravi muškarce. Tako oba čoveka nisu bila izrezana od drveta koje bi ih osposobilo, ne samo da u srcu nose fanatičnu veru u pobeđu pokreta, već i da postojanom energijom volje i, ako je potrebno, najbrutalnijom bezobzirnošću otklone otpore koji bi hteli da stanu na put usponu nove ideje. Za to su odgovarala samo bića, u kojima su se ujedinili duh i telo one vojničke vrline, koje bi se možda najbolje mogle označiti ovako: Okretan kao hrtovi, žilav kao koža, čvrst kao Krupov čelik! Ja sam sam tad još bio vojnik. Moja spoljašnjost i unutrašnjost su se brusili skoro šest godina, tako da su me u ovom krugu isprva doživljavali kao stranca. I ja sam zaboravio izreku: To ne može, ili to neće moći; na to se sme odlučiti, to je još previše opasno itd. Jer je stvar naravno bila

opasna! 1920. je u mnogim oblastima Nemačke jednostavno bila nemoguća nacionalna skupština koja bi se usudila, da svoj apel uputi širokim masama i da javno pozove na posetu. Učesnici na takvoj nekoj skupštini su bili rasterivani krvavih glava i progonjeni. Mnogo, naravno, nije trebalo za takvu

majstoriju: ipak je najveća takozvana građanska masovna skupština uobičavala da se razbeži pred tucetom komunista i da pobegne kao zečevi pred psom. Ipak, ma kako da su se crveni malo obazirali na takav građanski trač-klub, čiju su unutrašnju bezazlenost, a time i ne-opasnost za sebe bolje poznavali negoli njegove članove, ipak su bili odlučni da svim sredstvima srede pokret koji im se učini opasnim - najefikasniji u takvim slučajevima je ipak u svako doba bio teror, sila. Ali najomraženiji je

tim marksističkim narodnim varalicama morao biti pokret, čiji bi izraziti cilj bio zadobijanje one mase koja je do tada stajala u isključivoj službi međunarodnih marksističkih jevrejskih i berzanskih partija.

Već i naslov »Nemačka radnička partija« je delovao razdražujuće. Tako se lako može zamisliti, da bi u prvoj pogodnoj prilici započelo razračunavanje sa marksističkim podstrekačima, tad još pijanim od pobeđe. U malom krugu tadašnjeg pokreta su ljudi imali izvestan strah od takve jedne borbe. Želelo se da se što manje stupa pred javnost, iz straha da se ne bude potučen. Prva velika skupština je u duhu već viđena razbijenom, a pokret možda za uvek

sređenim. Ja sam bio u teškom položaju sa svojim shvatanjem, da se ova borba ne bi smela izbeći, već da bi joj trebalo izaći u susret i stoga nabaviti ono oružje koje bi jedino osiguravalo zaštitu od sile. Teror se ne slama duhom već isto tako terorom! Uspeh prve skupštine je u tom pravcu ojačao moj položaj. Dobili smo hrabrost za drugu, već nešto veću. Otprilike u

oktobru 1919. održana je Eberlbroj-podrumu druga veća skupština. Tema: »Brest-Litovsk i »Versaj«. Kao govornici su nastupila četiri gospodina. Ja sam sam govorio skoro jedan sat, a uspeh je bio veći nego kod prve manifestacije. Broj posetilaca se popeo na preko sto trideset. Pokušaj ometanja su moji drugovi ugušili odmah u začetku. Izazivači nemira se izleteli niz stepenice rascopanih glava.

Četrnaest dana nakon toga održana je sledeća skupština u istoj sali. Broj posetilaca se popeo na preko sto sedamdeset - dobra popunjenost prostora. Ja sam ponovo govorio, i opet je uspeh bio veći nego kod prethodne skupštine. Ja sam tražio veću salu. Najzad smo našli jednu takvu na drugom kraju grada, u "Nemačkom Rajhu" u Danau ulici. Prva skupština u novom prostoru je bila slabije posećena negoli prethodna: tačno sto četrdeset osoba. U odboru je nada ponovo počela da opada i večiti sumnjičavci su verovali da se uzrokom loše posete može smatrati prečesto ponavljanje naših "manifestacija". Bilo je žestokih sukoba, u kojima sam ja zastupao gledište, da bi grad od sedamsto

hiljada stanovnika morao da podnese ne samo svakih četrnaest dana jednu već svake nedelje deset skupština, da ne bi trebalo dopustiti da nas zbune protivudarci, da je put kojim smo udarili, ispravan, i da ranije ili kasnije uz stalno istu upornost mora doći uspeh. Uopšte je celo to doba u zimu 1919/20 bilo jedna jedina borba, da se ojača poverenje u pobedničku silu mladog pokreta i da se uspe do onog fanatizma, koji onda kao vera može da pomera planine.

Sledeća skupština u istoj sali mi je opet dala za pravo. Broj posetilaca se popeo na preko dvesta, spoljni kao i finansijski uspeh sjajan. Terao sam da se odmah zakaže sledeća priredba. Ona je održana jedva četrnaest dana kasnije, a broj slušalaca se popeo na preko dvesta sedamdeset lica. Četrnaest dana kasnije po sedmi put smo sazvali pristalice i prijatelje mladog pokreta, a isti prostor je sad već više teško mogao da primi ljude, bilo ih je preko četiristo. U to vreme je usledilo unutrašnje formiranje mladog pokreta. Pri tom je u malom krugu poneki put bilo više ili manje žučnih rasprava. Sa različitih strana - kako danas, tako već onda - je kritikovana oznaka mladog pokreta kao partije. Ja sam u takvom shvatanju uvek video samo dokaz za praktičnu nesposobnost i duhovnu niskost dotičnih. To su bili i stalno jesu ljudi koji ne mogu da razlikuju spoljašnje od unutrašnjeg, i koji vrednost pokreta pokušavaju da procene prema nazivima koji zvuče što je moguće oholije, pri čemu

na svu nesreću najviše mora da trpi rečnik naših praotaca. Tada je bilo teško da ljudi shvate, da je svaki pokret, ukoliko ne postigne pobeđu svojih ideja, a time i svoj cilj, partija, pa iako i po hiljadu puta sebi pripisuje drugo ime. Kad neki čovek želi da praktično sprovede neku hrabru zamisao, čije ostvarenje izgleda korisno u interesu njegovih bližnjih, onda će On najpre potražiti pristalice koji su spremni da zastupaju njegove namere. A ako bi se ova namera sastojala samo u tome da uništi trenutno postojeće biće partije, da se dokrajči razbijanje, onda su zastupnici ovog gledišta iglasnici ove odluke takođe samo partija, toliko dugo, dok se cilj ne postigne. Cepidlačenje je i zavaravanje je, kad neki zaostali narodni teoretičar, čiji su praktični uspesi u obrnutom odnosu sa njegovom mudrošću, uобрази da promeni karakter koji svaki mlad pokret poseduje kao partija, izmenom njegovog naziva. Naprotiv. Ako je nešto ne-narodno, onda je to ovo razbacivanje posebno starogermanskim izrazima, koji niti pasuju u današnje doba niti predstavljaju nešto određeno, već lako mogu da dovedu dotle, da se značaj pokreta vidi u spoljnjem jezičkom blagu istog. Ali to je prava nepodopština koja se danas može posmatrati bezbroj puta. Uopšte sam već tada, a i u budućnosti morao uvek iznova da upozoravam na one nemačko-nenarodne putujuće školare, čije je pozitivno dejstvo uvek jednako nuli, čija se uobrazilja jedva može nadmašiti. Mladi pokret je morao i mora da se čuva priliva ljudi, čija je jedina preporuka

najčešće u njihovoj izjavi da su se već trideset ili četrdeset čak godina borili za istu ideju. Ali ko je četrdeset godina nastupao za jednu takozvanu ideju, ne osvojivši čak ni najmanji uspeh, čak ne sprečivši pobedu suprotne strane, dobavio je dokaz istine za svoju sopstvenu nesposobnostu toj četrdesetogodišnjoj delatnosti. Opasnost je pre svega u tome, da takve prirode ne žele da se uključe u pokret kao članovi, već trabunjaju o vodećim krugovima, u kojima jedino mogu da na osnovu svoje prastare delatnosti vide odgovarajuće mesto za dalje delovanje. Ali jao, ako se takvim ljudima preda pokret! Koliko god malo neki poslovni čovek, koji je u četrdesetogodišnjoj delatnosti konsekvantno uništavao veliki posao, bio sposoban kao zasnivač novog, toliko malo neki narodni Metuzalem, koji je upravo u to doba isfunjario veliku ideju i doveo je do zakrećenja, odgovara u vođstvo novog, mladog pokreta! Inače svi ovi ljudi dolaze samo malim delom u novi pokret, da bi mu služili i da bi koristili ideju nove nauke, unajvećem broju slučajeva, međutim, da bi pod njegovom zaštitom i preko mogućnosti koje nudi, još jednom unesrećili čovečanstvo svojim idejama. A kakve su to ideje, može se samo teško reprodukovati. Karakteristično kod ovih priroda je to, da sanjare o starogermanskom junaštvu, o prastarom dobu, kamenim sekirama, koplju i štitu, a u stvarnosti su najveće kukavice koje čovek može da zamisli. Jer isti ljudi, koji mlataju po vazduhu staronemačkim, brižljivo patvorenim limenim mačevima, a preparirana

medveđa koža sa rogovima bika iznad bradate glave, za sadašnjost propovedaju samo borbu duhovnim oružjem i beže što brže od svake komunističke gumene palice. Potomstvo će imati malo podsticaja da oveliča herojski život ovih bradonja u nekom novom epu... Ove ljude sam upoznao previše dobro, a da pred njihovim bednim glumatanjem ne bih osetio najdublje gađenje. A na široke mase oni deluju smešno i Jevrejin ima sve razloge da štiti ove narodne komedijaše, da ih čak pretpostavlja stvarnim borcima za buduću nemačku državu. Pri tome su ovi ljudi još bezmerno uobraženi, hoće da, uprkos svim dokazima svoje potpune nesposobnosti, sve bolje razumeju i postaju prava muka za ispravne i časne borce, čije junaštvo nije samo u prošlosti izgledalo dostojno poštovanja, već koji se trude da i potomstvu daju istu sliku svojim delovanjem. Često se i samo teško može razlikovati, ko od ovih ljudi deluje iz unutrašnje gluposti ili nesposobnosti, ili ko samo tako radi iz određenih razloga. Naročito kod takozvanih religioznih reformatora na staronemačkoj osnovi stalno imam osećaj, kao da su ih poslale one sile, koje ne žele ponovni uspon našem narodu. Jer njihova celokupna delatnost ipak odvodi narod od zajedničke borbe protiv zajedničkog neprijatelja, Jevrejina, da bi umesto toga potrošili njegove snage na koliko besmislene toliko nesrećne unutrašnje religijske sukobe. A upravo iz tih razloga je neophodno uspostavljanje snažne centralne snage u smislu bezuslovnog autoriteta vođstva u pokretu. Samo njome se može

osujetiti posao takvih razornih elemenata. Svakako se iz tog razloga i u krugovima ovih narodnih Ahasvera mogu naći najveći neprijatelji jedinstvenog, snažno vođenog i upravljanog pokreta. Oni u pokretu mrze moć koja sprečava njihovu nepodopštinu. Nije se uzalud mladi pokret utvrdio na određenom programu i pri tom nije upotrebio reč "narodni". Pojam narodni usled svoje pojmovne neograničenosti nije moguć osnov za neki pokret i ne nudi merilo za pripadnost nekom takvom. Što se ovaj pojam praktično teže može definisati, više raste mogućnost da se na njega pozove. Uvođenje tako neodredivog i tako mnogostruko objašnjivog pojma u političku borbu vodi ukidanju svakesnažne borbene zajednice, pošto ona ne podnosi da se pojedincu prepusti određivanje same njegove vere i htenja. Sramno je šta se sve danas pravi od reči "narodni", koliko ljudi ima sopstvene predstave o tom pojmu. Poznati profesor u Bavarskoj, slavni borac oružjem i bogat isto tako duhovnim uspesima puta ka Berlinu, izjednačava pojam narodni sa monarhističkom orijentacijom. Učena glava je, naravno, do sada zaboravljala da identitet naših nemačkih monarhija iz prošlosti bliže objašnjava današnjim narodnim shvatanjem. Bojim se, takođe, da bi ovo teško uspelo gospodinu. Jer se ne može ni zamisliti nešto nenarodnije nego što je većina nemačkih monarhističkih državnih tvorevina. Da je bilo drugačije, one nikad ne bi nestale ili bi pak njihov nestanak dao dokaz za neispravnost narodnog pogleda na svet. Tako svako tumači ovaj

pojam upravo onako kako ga razume. Ali kao osnova za politički borbeni pokret ne može doći u obzir ovakva raznolikost mišljenja. Pri tom uopšte ne želim da uzmem u obzir nesnalažljivost i posebno nepoznavanje narodne duše ovih narodnih "dušebrižnika" dvadesetog veka. Oni su dovoljno ilustrovani podsmehom, sa kojim ih tretira leвица. Pušta ih se da brbljalju i ismeva ih se. A onaj kome na ovom svetu ne uspe da ga protivnici mrze, ne čini mu se više mnogo vrednim kao prijatelj. A i tako prijateljstvo ovih ljudi ne samo da je bilo bezvredno za naš mladi pokret, već uvek samo štetno, i uvek je bilo i glavni razlog, zašto smo najpre izabrali ime "partija" - smeli smo da se nadamo da bismo već i samo time rasterali čitav čopor ovih narodnih mesečara - i zašto smo se, pod dva, označili kao »Nacional-socijalistička nemačka radnička partija«.

Prvi izraz (partija) nam je udaljio zanesenjake starinom, ljude reči i površna lupetala izreka takozvane "narodne ideje", drugi (NSDAP) nas je međutim, oslobodio čitave pratnje vitezova sa "duhovnim mačem", svih kukavica, koji su "duhovno oružje" držali kao zaštitni štitić pred svojim stvarnim kukavičlukom. Samo se po sebi razume, da smo u vremenu nakon toga najteže napadani naročito od ovih poslednjih, naravno ne fizički, već perom jedino, pošto se ovo i ne može očekivati drugačije od takvog narodnog gušćijeg pera. Za njih bi naš princip "Ko nam se suprotstavi silom, od toga ćemo

se odbraniti silom" imao u sebi nešto jezivo. Oni su nam prebacivali ne samo sirovo obožavanje gumene palice, već najjače nedostatak duha po sebi. Da na narodnoj skupštini može da se učutka jedan Demosten, samo ako pedeset idiota, oslonjeni na svoj jezik i svoje pesnice, ne žele da mu dopuste da govori, svakako ni najmanje ne dira takvog jednog šarlatana. Urođeni kukavičluk mu ne dopušta da ikad dospe u takvu opasnost. Jer on ne radi "bučno" i "nametljivo", već u "miru". Ni danas ne

mogu dovoljno da opominjem naš mladi pokret da ne dospe u mrežu ovih takozvanih "tihih radnika". Oni su ne samo kukavice, već stalno i nemalice i dangube. Čovek koji zna stvar, poznaje datu opasnost, svojim očima vidi mogućnost za pomoć, ima prokletu dužnost i obavezu, da ne radi u "tišini" već da pred celokupnom javnošću nastupa protiv zla i zalaže se za njegovo izlečenje. Ako to ne radi, onda je nemaran, bedan slabić koji zakazuje ili iz kukavičluka ili iz lenjosti i nesposobnosti. Veliki deo ovih "tihih radnika", međutim, najčešće radi samo tako, kao da bog ma šta zna. Svi oni ne znaju ništa, a pokušavaju da ceo svet prevare svojim majstorijama; oni su lenji, ali sa svojim navodnim "tihim" radom bude utisak jedne koliko enormne toliko neumorne delatnosti, jednom reči oni su varalice, političke spekulantske prirode koje mrze častan rad drugih. Čim se takav narodni leptir pozove na vrednost "tišine", možemo se kladiti hiljadu prema jedan, da on u njoj ne proizvodi, već krade od plodova rada drugih. Uz to

još dolaze arogancija, uobraženje i drskost, sa kojima ova praktično lenstvujuća, nepoštena fukara napada rad drugih, pokušava da ga od glave do pete iskritizira i tako u stvari pomogne smrtnom neprijatelju našeg naroda. Svaki poslednji agitator, koji ima hrabrosti, da stojeći za gostioničkim stolom među svojim protivnicima, muški i otvoreno zastupa svoje gledište, pruža više od

hiljade ovih lažljivih, zlobnih podmuklica. On će sigurno moći da obrati jednog ili dugog i zadobije ga za pokret. NJegov učinak će se moći ispitati i utvrditi na uspehu efikasnosti njegovog dela. Samo, plašljive varalice, koje svoj rad hvale u "tišini" pa se dakle zaogrcu u mantil anonimnosti, koji treba prezirati, ne vrede ništa i mogu se u pravom smislu reči smatrati trutovima pri ponovnom uzdizanju našeg naroda.

* * *

Početkom 1920. terao sam da se održi prva sasvim velika masovna skupština. Došlo je do različitih mišljenja o tome. Neki vodeći članovi partije su stvar smatrali mnogo preuranjenom, a time i kobnom prema dejstvu. Crvena štampa je počela da se bavi nama, i mi smo bili dovoljno srećni da postepeno zadobijamo njihovu mržnju. Počeli smo da nastupamo na drugim skupštinama kao govornici u diskusiji. Naravno da su svakog od nas vikom odmah sprečavali da nešto kaže. Ali uspeha je ipak bilo. Upoznali su nas, i upravo u onoj meri, u kojoj se produbljivalo

ovo saznanje, rasla je i nenaklonost i bes protiv nas. Tako smo, dakle, mogli da se nadamo, da ćemo kod naše prve velike masovne skupštine u najvećem obimu primiti posetu naših "prijatelja" iz crvenog tabora. I meni je bilo jasno da je verovatnoća razbijanja bila velika. Samo, borba se morala izneti, ako ne sada onda nekoliko meseci kasnije. Bilo je potpuno na nama da već prvog dana ovekovečimo pokret slepim, bezobzirnim zalaganjem za njega. Ja sam predobro poznao pre svega mentalitet pristalica crvene strane, da ne bih znao, da otpor do krajnosti ne samo da najpre budi utisak, već i zadobija pristalice. Za takav otpor je baš trebalo biti odlučan. Tadašnji prvi predsedavajući partije, gospodin Harer, je smatrao da ne može da obori moja gledišta s obzirom na izabrani trenutak, pa se nakon toga kao častan, iskren čovek povukao iz vodstva pokreta. Na njegovo mesto je napredovao gospodin Anton Dreksler. Ja lično sam zadržao organizaciju propagande pa je i vršio bezobzirno. Tako je kao termin održavanja ove prve velike narodne skupštine još nepoznatog pokreta određen 24.

februar 1920. godine. Pripremama sam rukovodio ja lično. One su bile vrlo kratke. Uopšte je ceo aparat bio usmeren na to, da može da donosi munjevit odluke. O dnevnim pitanjima je u formi masovnih skupština trebalo zauzeti stav u roku od dvadeset četiri sata. Njihova objava je trebalo da usledi preko plakata i letaka, čija je tendencija određena prema onim gledištima koje sam u grubim crtama utvrdio već u mojoj

raspravi o propagandi: dejstvo na široku masu, koncentrisanje na mali broj tačaka, stalno ponavljanje istih, samopouzdanje i samosvesno uobličavanje teksta u formama apodiktičkog tvrđenja, najveća istrajnost u širenju i strpljenje u očekivanju dejstva. Kao boja je načelno izabrana crvena, ona najviše plamti pa je morala da najviše razjari i razdraži naše protivnike, i da ih time ovako ili onako obavesti o nama i podseti na nas. U budućnosti se i u Bavarskoj intimno bratimljenje između marksizma i centra kao političke partije najjasnije pokazalo u

brizi, sa kojom je ovde vladajuća Bavarska narodna partija pokušala da oslabi a kasnije i spreči dejstvo naših plakata na crvene radničke mase. Ako policija nije nalazila drugo sredstvo da se tu umeša, onda su na kraju morali da trpe "obziri saobraćanja", dok najzad ovi plakati, koji su stotine hiljada internacionalnih, pobunjenih i zavedenih radnika vratili nemačkoj narodnosti, nisu potpuno zabranjeni

za ljubav unutrašnjeg, tihog, crvenog saveznika uz korisnu pomoć takozvane Nemačko-nacionalne narodne partije. Ovi plakati – koji su kao dodatak priloženi prvom i drugom izdanju ove knjige – najbolje mogu da dokažu snažnu borbu koju je mladi pokret izvojevao u to vreme. Ali oni će i pred potomstvom posvedočiti o htenju

i iskrenosti našeg uverenja i samovolji takozvanih nacionalnih vlasti pri sprečavanju njima tako neugodne nacionalizacije, a time i zadobijanja širokih masa naše narodnosti. Oni će pomoći i da se uništi

mišljenje da se u Bavarskoj nalazi nacionalna vlada po sebi, i još dokumentovati pred potomstvom, da nacionalna Bavarska iz godina 1919., 1920., 1921., 1922. i 1923. možda nije rezultat nacionalne vlade, već je ova samo prisilno morala da uzme u obzir narod koji se postepeno osećao nacionalnim. Same vlade su činile sve da spreče i onemoguće ovaj proces ozdravljenja. Pri tom se moraju izuzeti samo dva čoveka: Tadašnji predsednik policije Ernst Perner i njegov verni savetnik, viši upravitelj Frik, su bili jedini viši državni službenici koji su tada imali hrabrosti da najpre budu Namci pa tek onda službenici. Na odgovornom mestu je Ernst Perner bio jedini, koji nije obletao da zadobije milost masa, već se osećao odgovornim svojoj narodnosti i bio spreman, da za ponovo uskrснуće nemačkog naroda, koji je voleo iznad svega, stavi na kocku i žrtvuje sve, pa ako je potrebno i sopstvenu egzistenciju. A on je stalno bio u mrskim očima onih podmitljivih činovničkih kreatura, kojima zakonitost delovanja nije propisivao interes njihovog naroda i njegova nužna oslobodilačka pobuna već naredba poslodavca, bez obzira na dobrobit poverene im nacionalne imovine. Ali pre svega je on spadao u one prirode, koje se za razliku od većine čuvara našeg takozvanog državnog autoriteta ne boje neprijateljstva izdajica naroda i zemlje, već ga želi, kao samu po sebi razumljivu imovinu čestitog čoveka.

Mržnja Jevreja i marksista, cela njihova borba puna laži i klevete

su za njega bili jedina sreća usled bede našeg naroda. Čovek granitnog poštenja, antičke jednostavnosti i nemačke odanosti, kod koga izreka »bolje grob nego rob« nije fraza već suština celog njegovog bića. On i njegov saradnik dr Frik su u očima jedini, koji među ljudima na državnim položajima imaju pravo da se smatraju sustvaraocima nacionalne Bavarske.

Pre no što smo pristupili održavanju naše prve masovne skupštine, nije se morao pripremiti samo neophodni propagandni materijal, već su se morali odštampati i principi programa. U drugom tomu ću detaljno razviti smernice koje su nam lebdele pred očima naročito pri sastavljanju programa. Ovde želim samo da utvrdim da je to urađeno, ne samo da bi se mladom pokretu dali forma i sadržaj, već da bi se njegovi ciljevi učinili razumljivim širokoj masi. U takozvanim krugovima inteligencije su se šalili sa tim, izrugivali se i pokušavali da ga kritikuju. Ispravnost našeg tadašnjeg shvatanja je dokazala delotvornost ovog programa. Tih godina sam video kako nastaje na desetine novih pokreta, a oni svi su opet nestajali, razneseni bez traga. Ostao je jedan jedini: Nacional-socijalistička Nemačka Radnička Partija (NSDAP). I danas sam više nego ikad ubeđen, da se može boriti protiv njega, da se može pokušati da se oslabi, da nam mali partijski ministri mogu zabraniti govor i reč, nikada više oni neće sprečiti pobedu naših ideja. Ako od celokupnog današnjeg shvatanja države i njegovih

predstavnik sećanje nikad više ne objavi imena, osnove nacionalsocijalističkog programa će biti fundament buduće države. Četvoromesečna delatnost na skupštini pre januara 1920. nam je polako uštedela mala sredstva, koja su nam bila potrebna za štampanje našeg prvog letka, našeg prvog plakata i našeg programa. Kad za završetak ovog toma uzimam ovu prvu veliku masovnu skupštinu pokreta, onda se to dešava stoga, što je sa njom partija razbila uski okvir malog udruženja i umesto toga po prvi put delovala određujuće na najvažniji faktor našeg doba – javno mnjenje.

Ja sam tada imao samo jednu jedinu brigu: Da li će sala biti puna ili ćemo govoriti pred zjapećom prazninom? Intimno sam bio nepokolebljivo ubeđen, da, kad bi ljudi došli, da bi taj dan morao da postane velik uspeh za mladi pokret. Tako sam strahovao od te večeri. U 7.30 h je trebalo da usledi otvaranje. U 7.15 h sam ušao u svečanu salu Hofbrojhaus-a na trgu u Minhenu i srce je skoro htelo da mi pukne od radosti. Ogromna prostorija, jer mi se tad još činila ogromnom, je bila prepuna, glava do glave, masa koja je brojala skoro dve hiljade ljudi. A pre svega – došli su oni, kojima smo želeli da se obratimo. Izgledalo je da su više od polovine sale zauzeli komunisti i nezavisni. Našoj prvoj velikoj manifestaciji su odredili brz kraj. Samo, ispalo je drugačije. Nakon što je završio prvi govornik, ja sam uzeo reč. Nekoliko minuta kasnije su pljuštale upadice, u sali je došlo do žestokih

sukoba. Šaka najvernijih ratnih drugova i ostalih pristalica se tukla sa svadljivcima i tek postepeno su mogli da uspostave mir. Ponovo sam mogao dalje da govorim. Nakon pola sata je odobravanje polako počelo da nadjačava viku i urlanje. A onda sam uzeo program i po prvi put počeo da ga tumačim. Iz časa u čas su povici odobravanja sve više potiskivali upadice. A kad sam najzad masi izložio dvadeset pet teza, tačku po tačku, i zamolio je da sama da sud o njima, one su jedna za drugom prihvatane uz sve veće klicanje, jednoglasno i opet jednoglasno, a kad je i poslednja teza tako našla put do srca mase, sala puna ljudi je stajala predamnom, ujedinjena novim ubeđenjem, novom verom, novom željom. Kad je nakon četiri časa prostorija počela da se prazni a masa se zbijena, kao lagana struja valjala, gurala i tiskala ka izlazu, znao sam, da su principi jednog pokreta izašli u nemački narod, i nikada se više neće moći zaboraviti. Zapaljena je vatra iz čijeg je žara morao onda da dođe mač, koji je trebalo da za germanskog Zigfrida ponovo zadobije slobodu, za nemačku naciju i njen život. Pored nadolazećeg uspona osetio sam kako boginja neumoljive osвете korača za krivokletstvo od 9. novembra 1918. Tako se sala lagano praznila. Pokret je počeo da se razvija.

- kraj prvog toma -

NACIONALSOCIJALISTIČKI POKRET, POGLED NA SVET I PARTIJA

24. februara 1920. održana je prva velika javna masovna manifestacija našeg mladog pokreta. U svečanoj sali minhenskog Hofbrojhausa gomili od skoro dve hiljade ljudi je predloženo dvadeset pet teza programa nove partije svaka pojedina tačka je prihvaćena uz odobravanje klicanjem.

Time su data prva načela i smernice za borbu, koja je trebalo da stane na kraj pravoj hrpi starinskih predstava i pogleda i nejasnim, čak štetnim ciljevima. U ljenji i plašljivi građanski svet, kao i u pobedonosni pohod marksističkog osvajačkog talasa trebalo je da stupi nova moć, da bi se zla kob sudbine zaustavila u poslednji čas.

Bilo je samo po sebi razumljivo, da je novi pokret smeo da se nada da će dobiti neophodan značaj i potrebnu snagu za ovu ogromnu borbu, samo ako mu od prvog dana uspe da u srcima svojih pristalica probudi sveto ubeđenje da se njime u političkom životu ne oktroira nova izborna parola, već se pred njega stavlja jedan sasvim novi pogled na svet od principijelnog značaja!

Mora se razmisliti sa kakvih bednih gledišta su normalno ispetljivani takozvani "partijski programi", pa s vremena na vreme doterivani i preinačavani. Posebno pod lupu treba staviti pokretačke motive ovih građanskih "programskih komisija", da bi se zadobilo neophodno razumevanje za procenu ovih programskih nakaza.

Uvek je jedna jedina briga koja nagoni ili na postavljanje novijih programa ili na izmenu starih: briga za sledeći ishod izbora. Kao što u glavama ovih parlamentarnih državnih umetnika počinje da sviće slutnja, da se dragi narod opet buni i da želi da utekne iz amova starih partijskih kola, počinju oni da se iznova boje rude. Onda dolaze zvezdotočci i partijski astrolozi takozvani "iskusni" i "prevejani", većinom stari parlamentarci, koji iz svog "vremena bogatog političkog učenja" mogu da se sete analognih slučajeva kada su se masi najzad kidali konopci strpljenja, i koji opet osećaju preteću blizinu sličnog. Tako posežu za starim receptima, stvaraju "komisiju" prisluškuju svuda u dragom narodu, njuškaju tvorevine štampe i polako mirišu šta bi dragi narod rado hteo, šta ga plaši i čemu se nada.

Najpažljivije se studira svaka grupa zanimanja, čak svaka klasa nameštenika i istražuju se njihove najskrivenije želje. I "mučni šlagvorti" opasne opozicije su tada obično iznenada zreli za preispitivanje i neretko se na najveće čuđenje

svojih prvobitnih pronalazača i razglašivača, sasvim bezazleno pojavljuju u bogatstvu znanja starih partija, kao sami po sebi razumljivi. Tako se komisije okupljaju i "revidiraju" stari program i prave nov (gospoda pri tom menjaju svoja ubeđenja kao vojnik u polju svoje košulju naime uvek kad je stara vašljiva!), u kom će svako dati svoje. Seljak dobija zaštitu svoje poljoprivrede, industrijalac zaštitu svoje robe,

potrošač zaštićuje svoje kupovine, nastavnicima se povećavaju plate, službenicima poboljšavaju penzije, udovice i siročad prava treba da obezbede u najvećem obimu, pospešuje se saobraćaj, tarife treba da se smanje, pa se čak i porezi ukidaju, ako ne sasvim, a ono ipak prilično. Ponekad se dešava da se zaboravi neki sloj ili se ne čuje neki zahtev koji kruži u narodu. Onda se još velikom brzinom ukrpi, što još ima mesta, tako dugo, dok se čiste savesti može nadati da je armija normalnih malograđana zajedno sa njihovim ženama ponovo umirena, i da su visoko zadovoljni. Onda, tako intimno naoružan, sa poverenjem u dragog Boga i nepokolebljivu glupost građana sa pravom glasa, može čovek da započne borbu za "novo oblikovanje" Rajha, kako se kaže.

Kad onda prođe dan izbora, i parlamentarci za pet godina održe svoju poslednju narodnu skupštinu, da bi sa dresure plebsa krenuli ka ispunjenju svojih viših i prijetnijih zadataka, raspuštase programska komisija, a borba za novo oblikovanje stvari opet dobija forme borbe za dragi

svakodnevni hleb. To, međutim kod parlamentaraca znači dnevnicu. Svakog jutra gospodin narodni predstavnik (poslanik) kreće u »Kuću nad Kućama« (parlament), pa ako ne baš sasvim unutra, onda ipak bar

do predvorja, u kom se nalaze liste o prisutnosti (bitno je da su bili "prisutni" kako bi mogli da podignu dnevnicu). U dirljivoj službi za narod unosi tamo svoje ime i za ove stalne slamajuće napore uzima "malu" nadoknadu kao zasluženu platu. Nakon četiri godine, ili u ostalim kritičnim nedeljama, kada opet

sve više počinje da se približava raspuštanje parlamentarnih tela, gospodu iznenada obuzima neukrotiv nagon. Kao što larva ne može drugo do da se preobrazi u gundelja, tako i ove parlamentarne gusenice napuštaju veliku zajedničku kuću za lutke (misli se na parlament) i lepršaju, snabdeveni krilima, napolje ka dragom narodu. Opet govore svojim biračima, pripovedaju o sopstvenom enormnom radu i

zlomarnoj okorelosti drugih, ali od nerazumne mase umesto zahvalnog odobravanja ponekad dobijaju sirove, čak neprijateljske izraze u glavu. Kad ova nezahvalnost naroda naraste do izvesnog

stepena, može da pomogne samo jedno sredstvo: sjaj partije mora opet da se izglasa, program vapi za poboljšanjem, komisija ponovo oživljava, i prevara počinje od početka!

Kraj granitne gluposti našeg čovečanstva ne čudi se uspehu. Vođene njegovim štapom i zaslepljene novim primamljivim programom, vraćaju se i

"građanska" i "proleterska" glasačka životinja opet u zajedničku štalu i biraju svoje stare varalice! Time se narodni čovek i kandidat radnih slojeva ponovo pretvara u parlamentarnu gusenicu i jede lišće na granju državnog života dok ne postane debela i masna, da bi se nakon četiri godine opet preobrazila u šarenog leptira.

Jedva da ima nešto što više deprimira, nego na treznoj javi posmatrati ceo ovaj proces, morati gledati ovu predstavu koja se stalno ponavlja. Iz takvog plodnog tla se u građanskom taboru, naravno, ne crpi snaga da se izvojuje borba sa organizovanom snagom marksizma. O tome gospoda nikad ne misle ozbiljno. Uz svu priznatu ograničenost i duhovnu inferiornost ovih parlamentarnih vašaka u odnosu na belu rasu, ni oni sami ozbiljno da uobraze da se na putu zapadne demokratije bore protiv nauke, za koju je demokratija sa svim što uz to ide, u najboljem slučaju sredstvo svrhe, koje se primenjuje da bi se oslabio protivnik.

Na pametan način pokušava da nerazdvojnu vezu zavara principima demokratije, onda se ipak ni najljubaznije ne može zaboraviti, da se ova gospoda u kritičnom času ni trunku nisu brinula o većinskoj odluci prema shvatanju zapadne demokratije! To je bilo u danima kada su građanski parlamentarci sigurnost Rajha videli garantovanu u monumentalnoj ograničenosti nadmoćnog broja, dok je marksizam sa gomilom uličnih skitnica, dezertera, partijskih

budala i jevrejskih literata bez oklevanja prigrabio vlast, udarajući zvučan šamar demokratiji takve vrste. Stoga već verujuća duša takvog parlamentarnog čarobnjaka jedne građanske demokratije pripada uz to, da se pomisli, da bi se brutalna odlučnost interesenata i nosilaca one svetske kuge, sada ili u budućnosti jednostavno mogla proterati čarobnim formulama zapadnog parlamentarizma. Marksizam će toliko dugo marširati sa demokratijom, dok mu ne uspe da direktnim putem za svoje zločinačke ciljeve dobije čak i produkt nacionalnog duhovnog sveta, koji je odredio za istrebljenje. Ali ako bi danas došao do uverenja, da

bi se iz veštičijeg kazana naše parlamentarne demokratije iznanada mogla razviti većina, koja bi "pa bilo to samo na osnovu većine" ovlašćene za donošenje zakona ozbiljno napala marksizam, parlamentarna opsena bi se odmah završila. Stegonoše crvene Internationale bi onda, umesto da apel upute demokratskoj savesti, izdale vatreni proglas proleterskim masama, a njihova borba bi se jednim udarcem presadila iz gnjilog vazduha sala za sednice naših parlamenata u fabrike i na ulice. Demokratija bi time odmah bila ubijena – a ono što nije uspjelo duhovnoj okretnosti onih narodnih apostola u narodnim parlamentima, munjevito bi uspjelo polugama i kovačkim čekićima nahuškanih proleterskih masa, baš kao u jesen 1918. godine oni bi uverljivo predložili građanskom svetu, koliko je ludo

uobražavati, da se sredstvom zapadne demokratije može omesti jevrejsko osvajanje sveta.

Kao što je rečeno, već verujući duh spada u to, da se prema takvom igraču obavezanim na pravila, koja za njega uvek postoje samo radi obmane i sopstvene koristi, koja se bacaju preko ograde čim više ne odgovaraju njegovoj koristi. Pošto se kod svih partija takozvane građanske orijentacije u stvarnosti cela politička borba sastoji zaista samo u tuči oko pojedinačnih parlamentarnih stolica, pri čemu se usmerenja i principi već prema svrsishodnosti kao peščani preteg bacaju preko ograde, onda su i njihovi programi određeni prema tome, a svakako obmanama takođe se i njihove snage mere prema tome.

Nedostaje im ona velika magnetna privlačnost, koju široka masa uvek sledi samo pod prisilnim utiskom velikih, nadmoćnih gledišta, jednom uverljivošću bezuslovne vere u iste, u paru sa fanatičnom borbenom hrabrošću, da se zauzme za njih. U vreme kada jedna strana započinje juriš na postojeće uređenje, druga jedino može da večno pruža otpor. Kada se zato danas našem pokretu umno prigovara, posebno od strane takozvanih nacionalnih građanskih ministara, otprilike bavorskog centra, da radi na "preventumu", takvom jednom politizujućem Liliputancu se može odgovoriti samo jedno: Naravno, mi pokušavamo da nadoknadimo ono što ste vi i propustili u vašoj

kriminalnoj gluposti. Vi ste principima vaše parlamentarne trampe potpomogli da se nacija silom uvuče u ponor; ali mi ćemo, i to u formama napada, postavljanjem novog pogleda na svet i fanatičnom nepokolebljivom odbranom svojih principa, graditi stepenice našem narodu, po kojima će jednom opet moći da se popne u hram slobode. Tako je u doba osnivanja našeg pokreta naša prva briga morala uvek da bude usmerena na to, da spreči da od čete boraca za novo, sveto uverenje nastane samo udruženje za nekakvo unapređenje parlamentarnih interesa.

Prva preventivna mera je bila stvaranje programa, koji je ciljno gurao ka razvoju, koji je već po svojoj unutrašnjoj veličini izgledao pogodan da se zaplaše mali i slabašni duhovi naših današnjih partijskih političara. Koliko je ispravno bilo naše shvatanje neophodnosti programskih ciljnih tačaka najoštrijih obeležja, najjasnije je proizlazilo iz onih kobnih nedostataka, koji su na kraju doveli do sloma Nemačke. Iz njihovog saznanja se moralo formirati novo shvatanje države, koje je samo opet bitan sastavni deo novog shvatanja sveta. Već u prvom tomu sam se utoliko bavio rečju "narodni", da sam morao da ustanovim, da se ova oznaka pojavljuje pojmovno premalo ograničena da bi dozvolila stvaranje zatvorene borbene zajednice. Sve moguće, što se po svemu bitnom njegovih gledišta neizmemo razdvaja, kreće se sada pod zajedničkim imeniteljem "narodni".

Pre no što stoga pređem na zadatke i ciljeve
Nacionalsocijalističke nemačke radničke partije,
hteo bih da razjasnim pojam "narodni" kao i njegov
odnos prema partijskom pokretu.

Pojam »narodni« se tako malo pojavljuje jasno označen, sa tako mnogostrukim tumačenjima i tako neograničen u praktičnoj primeni, otprilike kao reč "religiozan". Vrlo teško se i pod ovom oznakom može zamisliti nešto sasvim precizno, niti u smislu misaonog poimanja, niti u praktičnom dejstvu.

Oznaka "religiozan" postaje pojmljivo zamisliva tek u trenutku, u kom se povezuje sa određeno ocrtanom formom ovog njenog dejstva. To je vrlo lepo, ali najčešće vrlo jeftino objašnjenje, kada se biće nekog čoveka označava kao "duboko unutrašnje religiozno". Biće možda još svega nekolicina, koji će se osećati zadovoljni takvim jednim sasvim opštim objašnjenjem, pa kojima čak može da posreduje određenu, više ili manje ostru sliku onog duševnog stanja. Ali, pošto se velika masa ne sastoji ni od filozofa, ni od svetaca, takva jedna sasvim opšta religiozna ideja će pojedincu najčešće značiti samo oslobađanje nekog njegovog individualnog mišljenja i delanja, a da ipak ne dovede do one efikasnosti, koja izrasta iz religiozne unutrašnje čežnje u trenutku, kada se iz čisto metafizičkog

neograničenog sveta ideja formira jasno ograničena vera. Ovo sigurno nije svrha po sebi, već stvarno sredstvo svrhe; no ipak je ono nezaobilazno neophodno sredstvo da bi svrha

uopšte mogla da se postigne. Ova svrha, međutim, nije stvarno idejna, već zapravo i eminentno praktična. Kako uopšte mora da postane jasno da najviši ideali uvek odgovaraju najdubljoj životnoj neophodnosti, isto kao što i plemenitost najuzvišenije lepote u krajnjoj liniji leži stvarno u logičnoj svrsishodnosti.

Time što vera potpomaže da se čovek izdigne iznad nivoa životinjskog životarenja, u stvari doprinosi učvršćivanju i osiguranju svoje egzistencije. Ako samo današnjem čovečanstvu uzmemo principe, koji su, potpomognuti njihovim vaspitanjem, religiozno- verski, ali u svom praktičnom značenju običajno moralni, odvajanjem ovog religioznog vaspitanja i ne zamenjujući ga nekim jednako vrednim, i pred sobom ćemo imati rezultat u teškom potresu fundamenata njegovog bitisanja. Smemo dakle da ustvrdimo, da ne samo čovek živi da bi služio višim idealima, već da ti viši ideali obrnuto daju, takođe, pretpostavku za njegovo bitisanje kao čoveka. Tako se krug zatvara.

Naravno, već u opštem nazivu "religiozni" leže pojedinačne principijelne ideje, ili uverenja, na primer neuništivost duše, večnost njenog bitisanja, postojanje višeg bića itd. Stvarno, sve ove ideje, pa bile one za pojedinačne još tako uverljive, podležu tako dugo kritičkom ispitivanju ovog pojedinca, a time i tako dugo kolebljivom potvrđivanju ili negiranju, dok slutnja prema

osećanju ili saznanje ne prihvate zakonitu snagu apodiktične vere. To je pre svega faktor borbe, koji stvara otpor priznavanju osnovnih religioznih postavki i oslobađa put.

Bez jasno ograničene vere bi religioznost u svojoj nejasnoj raznolikosti bila ne samo bezvredna za ljudski život, već bi verovatno doprinela opštoj poremećenosti. Slično kao sa pojmom "religiozan", dešava se i sa oznakom "narodni". I u njoj već leže pojedinačna principijelna saznanja. Ona su ipak, iako najeminentnijeg značaja prema svojoj formi tako malo jasno određeni, da se uzdižu iznad vrednosti više ili manje prihvatljivog mišljenja tek onda, kada se uzimaju kao osnovni elementi u okviru jedne političke partije. Jer ostvarenje ideala, pogleda na svet i zahteva izvedenih iz njih, sledi isto tako malo kroz čist osećaj ili unutrašnje htenje ljudi po sebi, kao i osvajanje slobode opštom čežnjom za njom. No, tek kad će idealni nagon za nezavisnošću u formama vojničkih sredstava moći da dobije borbenu organizaciju, može se nagona želja naroda da bude slobodan prometnuti u divnu stvarnost.

Svaki pogled na svet, pa bio on po hiljadu puta ispravan i od najveće koristi za čovečanstvo, ostaće bez značaja za praktično oblikovanje života naroda sve dotle, dok njegovi principi ne postanu bojna zastava borbenog pokreta, koji će sa svoje strane toliko dugo biti partija, dok se njena

delatnost ne završi pobedom njenih ideja i njene partijske dogme ne stvore nove državne principe zajednice jednog naroda. Ali ako neka duhovna predstava opšte vrste budućem razvitku želi da služi kao osnova, onda je prva pretpostavka stvaranje nesumnjive jasnoće o biću, prirodi i obimu ove predstave, pošto se samo na takvoj osnovi da stvoriti i pokret, kojipog unutrašnjoj homogenosti svog ubeđenja može da razvije i neophodnu snagu za borbu. Iz opštih predstava se mora oblikovati politički program, iz opšteg pogleda na svet određena politička vera. Pošto njen cilj treba da bude praktično dostižan, ona neće morati da služi samo ideji po sebi, već da uzme u obzir i borbena sredstva, koja postoje za osvajanje pobede ove ideje i koja se moraju primeniti.

Apstraktno ispravnoj duhovnoj predstavi, koju treba da proglasi programatičar, mora da se pridruži praktično znanje političara. Tako se viši ideal kao zvezda vodilja čovečanstva mora nažalost pomiriti sa tim, da uzme u obzir slabosti čovečanstva, da ne bi unapred posrnuo na opštoj ljudskoj nedovoljnosti. Istraživaču istine treba da se pridruži i poznavalac psihe naroda, da bi iz carstva večne istine i ideala izvukao ljudsko moguće za malog smrtnika, i da bi mu dao obličje. Ovo pretvaranje opšte idealne predstave pogleda na svet, najviše istinitosti u određeno ograničenu, kruto organizovanu, duhovno i prema htenju jedinstvenu političku borbenu i versku zajednicu je

značajno dostignuće, pošto jedino od njegovog srećnog rešenja zavisi mogućnost pobeđe ideje. Ovde iz vojske često miliona ljudi, koji pojedinačno više ili manje jasno i određeno slute ove istine, delimično ih možda shvataju, mora da istupi jedan, da bi apodiktikom snagom iz kolebajućeg sveta predstava široke mase formirao granitne principe i prihvatao borbu za jedino ispravno dotle, dok se iz igre talasa slobodnog sveta ideja ne izdigne čvrsta stena jedinstvene povezanosti po veri i htenju. Opšte pravo na takvo delovanje je zasnovano u njegovoj neophodnosti, lično pravo u uspehu.

Ako pokušamo da iz reči "narodni" oljuštimo smisleno unutrašnje jezgro, utvrdićemo sledeće: Naše današnje uobičajeno političko shvatanje sveta počiva opšte uzev, na predstavi, da se državi doduše može pripisati po sebi stvaralačka kulturna snaga, ali da ona nema ništa sa rasnim pretpostavkama, već je još više proizvod ekonomskih neophodnosti, a u najboljem slučaju prirodni rezultat političkog nagona moći. Ovo osnovno gledište po svom logično-konsekventnom daljem obrazovanju vodi ne samo pogrešnom shvatanju rasnih prisila, već i manjem vrednovanju ličnosti. Jer poricanje različitosti pojedinih rasa s obzirom na njihove opšte kulturne snage mora prisilno da ovu veliku zabludu prenese i na procenjivanje pojedinačne ličnosti. Prihvatanje istovrsnosti rasa onda postaje osnova istog načina

posmatranje za narode pa dalje i za pojedinačne ljude. Stoga je sam internacionalni marksizam takođe samo prenošenje, koje je preduzeo Jevrejin Karl Marks, jedne stvarno već odavno i postojeće orijentacije i shvatanja prema pogledu na svet, u formu određene političke veroispovesti. Bez podloge takvog, opšte već postojećeg trovanja, politički uspeh ove nauke, vredan divljenja nikad ne bi bio moguć. Karl Marks je odista bio jedan među milionima, koji je u glibu sveta koji je lagano propadao, sigurnim pogledom proroka prepoznao najvažnije otrove, izabrao ih, da bi, poput čarobnjaka, napravio koncentrisani rastvor radi bržeg uništenja nezavisnog postojanja slobodnih nacija na zemlji. To sve je, međutim, bilo u službi njegove jevrejske rase.

Tako je marksistička nauka kratko sažeti duhovni ekstrakt današnjeg opštevažećeg pogleda na svet. Već je iz tog razloga svaka borba našeg takozvanog građanskog sveta protiv nje nemoguća, čak smešna, pošto je ovaj građanski svet u suštini takođe prožet svim ovim otrovima i odan pogledu na svet, koji se, opšte uzev, od marksističkog razlikuje samo po stepenu i ličnostima. Građanski svet je marksistički, ali i veruje u mogućnost vladavine određenih grupa ljudi (građanstvo), dok marksizam namerava da svet planski prevede u ruke jevrejstva. Nasuprot tome, narodni pogled na svet prepoznaje značaj i važnost čovečanstva u njegovim rasnim praelementima. On u državi principijelno vidi

samo sredstvo svrhe, a kao njenu svrhu podrazumeva dobijanje rasnog života ljudi.

On time nikako ne veruje u jednakost rasa, već sa njihovom različitošću prepoznaje i njihovu veću ili manju vrednost i ovim saznanjem se oseća obaveznim, da prema večnom htenju, koje ovladava ovim univerzumom, pospeši pobedu boljeg, jačeg, da zahteva podređivanje goreg i slabijeg. On se tako principijelno udvara aristokratskoj osnovnoj ideji prirode i veruje u važenje ovog zakona za sve, i do poslednjeg pojedinačnog bića. Ne vidi samo različitu vrednost rasa, već i različitu vrednost pojedinačnih ljudi. Iz mase se za njega pokazuje značaj ličnosti, a time prema dezorganizujućem marksizmu deluje organizaciono. Veruje u neophodnost idealizovanja ljudstva, pošto opet u njoj jedino vidi pretpostavku za postojanje čovečanstva. Jedino iz neke etičke ideje ne može da prizna pravo na egzistenciju, ukoliko ova ideja predstavlja opasnost za rasni život nosilaca više etike, jer u svetu, koji postaje pun kopiladi i crnaca, i svi pojmovi ljudskog lepog i uzvišenog kao i sve predstave idealizovane budućnosti našeg čovečanstva bi se zauvek izgubile.

Ljudska kultura i civilizacija su na ovom delu zemlje nerazdvojno povezane sa postojanjem arijevaca. Njegovo izumiranje ili propast će na ovu zemljinu kuglu ponovo spustiti tamni veo vremena bez kulture. Podrivanje postojanja ljudske kulture

uništavanjem njenih nosilaca u očima narodnog pogleda na svet izgleda kao zločin koji treba prokleti. Ko se usudi da stavi ruku na najvišu sliku gospoda, ogrešuje se o blagog stvaraoca ovog čuda i pomaže proterivanju iz raja. Tako narodni pogled na svet odgovara najintimnijem htenju prirode, pošto ona ponovno uspostavlja onu slobodnu igru snaga, koja mora da vodi trajnom međusobnom gajenju, dok se najboljem ljudstvu, zarađenim posedovanjem ove zemlje, ne oslobodi put za aktivnosti u oblastima koje će delom biti iznad, a delom izvan njega. Svi mi slutimo, da će u dalekoj budućnosti pred čoveka moći da se postave problemi, za čije savladavanje će biti pozvana samo najviša rasa kao narod-vladalac, oslonjen na sredstva i mogućnosti cele zemljine kugle.

Samo je po sebi razumljivo, da takvo jedno opšte utvrđivanje smislenog sadržaja narodnog pogleda na svet može da vodi hiljadostrukom tumačenju. U stvari mi čak jedva nalazimo neku od naših mlađih političkih novih tvorevina, koje se ne pozivaju bilo kako na ovo shvatanje sveta. On upravo svojim postojanjem nasuprot mnogih drugih ipak dokazuje različitost svojih shvatanja. Tako se marksističkom pogledu na svet, vođenom jedinstvenom vrhovnom organizacijom, suprotstavlja metež gledišta, koji je već prema idejama malo izrazit u odnosu na zatvoreni neprijateljski front. Pobede se ne postižu tako slabašnim oružjem! Tek kad se internacionalnom pogledu na svet politički

vođenom od strane organizovanog marksizma i jevrejstva usprotivi isto tako jedinstveno organizovani i vođeni narodni, uspeh će se, uz istu borbenu energiju preneti na stranu večne istine.

Organizaciono obuhvatanje nekog pogleda na svet može većito da se vrši samo na osnovu određene formulacije istog, a ono što za veru predstavljaju dogme, za političku partiju koja se formira su partijski principi. Time se, dakle, narodnom pogledu na svet mora stvoriti instrument, koji mu osigurava mogućnost borbenog zastupanja, slično kao što marksistička partijska organizacija oslobađa put internacionalizmu.

Ovaj cilj sledi Nationalsocijalistička Nemačka Radnička Partija. Da je takvo partijsko utvrđivanje narodnog pojma pretpostavka pobeđe narodnog pogleda na svet, najjače se dokazuje činjenicom, koju priznaju, bar indirektno, čak i protivnici takvog partijskog povezivanja. Upravo oni, koji se ne umaraju da naglase, da narodni pogled na svet (misli se na nacionalistički pogled na svet) ni u kom slučaju nije "zakupno nasledstvo" pojedinca, već drema ili "živi" u srcima bog zna koliko miliona, ipak dokumentuju time, da činjenica opšteg postojanja takvih predstava upravo ni najmanje ne može da spreči pobeđu neprijateljskih pogleda na svet, koji su svakako zastupani klasično partijsko-politički. Kad bi bilo drugačije, već danas bi nemački narod morao da postigne gigantsku pobeđu,

a ne da stoji na ivici ponora. Ono što je donelo uspeh internacionalnom pogledu na svet, je bilo njegovo zastupanje od strane političke partije, organizovane po jurišnim odeljenjima; ono što je suprotnom pogledu na svet dopustilo da podlegne, je bio dosadašnji nedostatak jedinstveno formiranog zastupanja istog. Ne neograničenim oslobađanjem tumačenja opšteg gledišta, već samo ograničenom, time i sažetom formom političke organizacije neki pogled na svet može da se bori i pobeđi. Stoga sam svoj zadatak video posebno u tome, da iz obimnog i neoblikovanog materijala opšteg pogleda na svet izvučem one jezgrovite ideje i da ih pretočim u više ili manje dogmatske forme, koje su po svojoj jasnoj ograničenosti podesne, da se jedinstveno obuhvate oni ljudi, koji se na to obavezuju. Drugim rečima: Nationalsocijalistička nemačka radnička partija iz toka osnovnih misli opšte narodne predstave sveta preuzima vame osnovne crte, iz njih, uzimajući u obzir praktičnu stvarnost, vreme i postojeći ljudski materijal kao i njegove slabosti, stvara političku veroispovest, koja sa svoje strane, na taj način omogućenim krutim organizacionim obuhvatanjem velikih masa ljudi stvara pretpostavku za pobeđonosno osvajanje samog ovog pogleda na svet...

DRŽAVA

Već u godinama 1920/21. je našem mladom pokretu prebacivano iz redova današnjeg preživelog građanskog sveta, uvek iznova, da je naš stav prema današnjoj državi odbojan, iz čega je partijsko-političko razbojništvo svih usmerenja izvodilo pravo, da sme da prihvati ugnjetačku borbu protiv mladog, neugodnog najavljiivača novog pogleda na svet, svim sredstvima. Pritom je, naravno namerno zaboravljeno, da današnji građanski svet sam pod pojmom država ne može više da zamisli ništa jedinstveno, da za

to ne postoji jedinstvena definicija, niti da je može biti. Tumači ipak uobičajuju da sede na našim državnim visokim školama često u liku profesora državnog prava, a čiji najviši zadatak mora da bude da se pronađu objašnjenja i tumačenja dotične više ili manje srećne egzistencije njihovog plodnog izvora koji ih hrani. Što je država gore struktuirana, utoliko su neprožimije, izveštačenije

i nerazumljivije definicije o svrsi njenog postojanja. Šta bi npr. trebalo da piše carsko-kraljevski univerzitetski profesor o smislu i svrsi države u zemlji, čije je državno bitisanje otelotvorilo

dakako najveću nakazu svih vremena? Težak zadatak kad se pomisli, da za današnjeg nastavnika u državno-pravnim stvarima postoji manje obaveznosti na istinu, a mnogo više vezivanja za određenu svrhu. A svrha glasi: održanje po svaku cenu monstruma ljudskog mehanizma, koji u određeno vreme dolazi u pitanje,

sada nazvanog država. Tu nek se čovek ne čudi kad se pri razjašnjavanju ovog problema što je moguće više izbegavaju realna gledišta, da bi se umesto toga ukopalo u metež "etičkih", "običajnih", "moralnih" i ostalih idejnih vrednosti, zadataka i ciljeva. Sasvim uopšteno mogu se razlikovati tri shvatanja:

a) grupa onih, koji u državi jednostavno vide više ili manje dobrovoljan skup ljudi pod jednom vladajućom silom. Ova grupa je najbrojnija. U njenim redovima se nalaze naročito obožavaoci našeg današnjeg principa legitimiteta, u čijim očima volja u celoj toj stvari ne igra baš nikakvu ulogu. U činjenici postojanja država je za njih već zasnovana sveta nepovredivost. Da bi se zaštitilo ovo ludilo ljudskih mozгова, potrebno je upravo pseće obožavanje takozvanog državnog autoriteta.

U glavama takvih ljudi se za čas posla od sredstva pravi krajnja svrha. Država više nije tu da bi služila ljudima, već su ljudi tu da bi obožavali državni autoritet koji još obuhvata poslednji, na neki način počinovničen duh. Da se stanje ovog tihog, zanesenog obožavanja ne bi preobrazilo u nemir, državni autoritet je sa svoje strane tu, samo da bi održao red i mir. Ni on sada više nije ni svrha ni sredstvo. Državni autoritet treba da brine za mir i red, a mir i red treba, obrnuto, da državnom autoritetu omogućuje postojanje. Između ova dva pola treba da kruži ceo život. U Bavarskoj

ovakvo shvatanje zastupaju u prvoj liniji političari bavarskog centra, nazvanog "Bavarska narodna partija", u Austriji su to bili crno-žuti legitimisti, u samom Rajhu su to na žalost često takozvani konzervativni elementi, čija se predstava o državi kreće tim stazama.

b) Druga grupa ljudi je po broju nešto manja, pošto se u nju moraju računati oni, koji za postojanje države vezuju bar nekoliko uslova. Oni žele ne samo istu upravu, već i ako je moguće, isti jezik iako samo sa opštih upravno-tehničkih stanovišta. Državni autoritet više nije jedina i isključiva svrha države, već tu treba dodati potpomaganje dobrobiti podanika. Ideje o "slobodi", ito najčešće pogrešno shvaćene prirode, se uvrstavaju u shvatanje države u ovim krugovima. Forma vladavine više nije nedodirljiva činjenicom svog postojanja po sebi, već se ispituje njena svrhovitost. Svetost starosti ne štiti pred kritikom današnjice. Inače je to shvatanje, koje od države očekuje pre svega povoljno oblikovanje ekonomskog života pojedinca, koje, dakle, sudi sa praktičnih stanovišta i prema opštim ekonomskim shvatanjima rentabilnosti. Najglavnije zastupnike ovih gledišta srećemo u krugovima našeg normalnog nemačkog građanstva, naročito u onima naše liberalne demokratije.

c) Treća grupa je brojčano najslabija. Ona u državi već vidi sredstvo za ostvarivanje najčešće vrlo

nejasno predstavljenih tendencija političke moći jezički obeleženog i ujedinjenog naroda države.

Želja za jedinstvenim državnim jezikom se pri tom ispoljava ne samo u nadi, da se time ovoj državi stvori noseća osnova za spoljni porast moći, već ništa manje u inače iz osnove pogrešnom mišljenju da se time u određenom pravcu može sprovesti nacionalizacija. Poslednjih sto godina je bila prava žalost morati videti kako se u ovim krugovima, ponekad u najboljoj nameri, igralo rečju "germanizacija". Ja se i sam još sećam kako je u mojoj mladosti upravo ovaj naziv doveo do potpuno neverovatno pogrešnih predstava. Čak se i u svenemačkim krugovima tada moglo čuti mišljenje, da bi austrijskom nemstvu uz intenzivnu pomoć vlade vrlo dobro mogla da uspe germanizacija austrijskog slovenstva, pri čemu ni najmanje nije shvatilo da se germanizacija može preduzeti samo na tlu, a nikad na ljudima. Jer ono što se uopšte pod tom rečju podrazumevalo, bilo je samo prisilno površno prihvatanje nemačkog jezika. Ali je jedva shvatljiva logička greška, verovati, da, recimo, od crnca ili kineza postaje Nemač, jer on uči nemački i spreman je, da ubuduće govori nemački jezik, i da nekoj nemačkoj političkoj partiji daje svoj glas. Da je svaka takva germanizacija u stvari de- germanizacija, naš građanski nacionalni svet nikad nije shvatio. Jer kad se danas oktrojiranjem opšteg jezika razlike između različitih naroda, koje su do tada vidljivo upadale u oči, premoste i najzad izbrišu, onda to znači početak mešanja rasa

pa time u našem slučaju ne germanizaciju već uništenje germanskog elementa. U istoriji se prečesto događa, da spoljnim sredstvima moći porobljivačkog naroda, doduše uspe da ugnjetenom nametne svoj jezik, ali da nakon hiljadu godina njegov jezik govori drugi narod i pobjednik tako postaje stvarno pobeđeni.

Pošto narodnost, bolje reći rasa, nije u jeziku, već u krvi, o germanizaciji bi se smelo pričati tek onda, kad bi uspelo da se takvim procesom promeni krv podređenog. Ali to je nemoguće. Bilo kako, bilo mešanjem krvi se vrši promena, koja međutim znači snižavanje nivoa više rase. Krajnji rezultat takvog procesa bi dakle bilo uništenje upravoonih osobina koje su porobljivački narod jednom osposobile da pobjedi. Naročito bi kulturne snage nestale pri sparivanju sa nižom rasom, iako bi nastala mešavina po sto puta govorila jezik ranije više rase. Još će neko vreme trajati izvesna borba različitih duhova, i može biti da narod koji sve dublje tone, takoreći poslednjim uzdizanjem, otkrije iznenađujuće kulturne vrednosti. Ipak su samo pojedinačni elementi koji pripadaju višoj rasi, ili pak i mešanci ti, kod kojih u prvom ukrštanju još uvek preteže bolja krv i pokušava da se probije, a nikada to nisu krajnji proizvodi mešanja. U njima se uvek pokazuje kulturno nazadni pokret.

Danas se mora smatrati srećom da je u Austriji izostala germanizacija u smislu Josifa II. NJen

uspeh bi verovatno bio održanje austrijske države, ali i sniženje rasnog nivoa nemačke nacije, izvršeno jezičkim zajedništvom. Tokom vekova bi se dakako iskristalisao izvestan nagon horde, ali bi i sama horda postala manje vredna. Možda bi se rodio državni narod ali bi se izgubio kulturni narod. Za nemačku naciju je bilo bolje, što je ovaj proces mešanja izostao, mada ne kao posledica plemenitog uvida, već kratkovidom ograničenošću Habzburgovaca. Da je bilo drugačije, nemački narod se danas ne bi mogao nazvati nečim više nego kulturnim faktorom. Ali ne samo u Austriji, već i u Nemačkoj samoj, su takozvani nacionalni krugovi bili i jesu pokretani sličnim pogrešnim idejama. Politika prema Poljskoj koju su mnogi zahtevali, u smislu germanizacije istoka

temeljila se, na žalost, skoro uvek na istom paralogizmu. I ovde se verovalo da se germanizacija poljskog elementa može izvršiti čisto jezičkim ponemčavanjem istog. I ovde bi rezultat bio koban, narod strane rase, koji na nemačkom jeziku izražava svoje strane misli, kompromitujući

svojom sopstvenom zaostalošću visinu i dostojanstvo naše sopstvene narodnosti. Kako je još i danas strašna šteta koja je indirektnim putem naneta našem nemstvu, time što su Jevreji, koji su natucali nemački, pri stupanju na američko tlo, usled neznanja mnogih Amerikanaca, bili uračunatini naš nemački konto! Ali ipak niko neće ni pomisliti, da u čisto površnoj činjenici, ova ušljiva seoba naroda sa Istoka govori uglavnom nemački, vidi dokaz za

njeno nemačko poreklo i narodnu pripadnost. Ono što se tokom istorije korisno germanizovalo, je bilo tlo koje su naši preci osvojili mačem i naselili nemačkim seljacima. Kako su pritom našem narodnom telu dovodili tuđu krv, saučestvovali su u onom nesrećnom cepanju našeg unutrašnjeg bića, koje se ispoljilo u nemačkom nadindividualizmu koji se nažalost mnogostruko čak još slavi. I u ovoj trećoj grupi država u izvesnom smislu još uvek važi kao samosvrha, održavanje države, prema tome, kao najveći zadatak ljudskog postojanja.

Rezimirajući, može se utvrditi sledeće: Sva ova gledišta svoj najdublji koren nemaju u saznanju da snage koje stvaraju kulturu i vrednosti bitno i počivaju na rasnim elementima, i da država dakle, po smislu, kao svoj najviši zadatak mora da smatra održanje i uzdizanje rase, ovaj osnovni uslov sveg ljudskog kulturnog razvoja.

Krajnji zaključak onih pogrešnih shvatanja i pogleda o biću i svrsi države mogao je da izvuče Jevrejin Marks: time što je građanski svet pojam države oslobodio od rasnih obaveza, ne mogavši da dospe do neke druge, jednako priznate formulacije, sam je utro put učenju koje negira državu po sebi. Već u ovoj oblasti mora stoga da glatko zakaže borba građanskog sveta nasuprot iedajama marksističke internacionale. On je čak već odavno žrtvovao fundamente koji bi bili nezaobilazno neophodni

kao oslonac njegovog sopstvenog sveta ideja. Njegov lukavi protivnik je spoznao slabosti njegove građevine pa onda juriša protiv njega oružjem koje su mu one same, iako ne želeći, dale.

Stoga je prva obaveza novog pokreta koji počiva na tlu narodnog pogleda na svet, da se pobrine, da shvatanje bića i svrha postojanja države dobije jedinstvenu jasnu formu. Načelna spoznaja je onda, da država ne predstavlja svrhu već sredstvo. Ona je dakako pretpostavka za stvaranje više ljudske kulture, ali ne i njen uzrok. On, međutim, leži isključivo u postojanju rase, sposobne za kulturu. Moglo bi se na zemlji nalaziti stotine uzornih država, u slučaju izumiranja arijevske nosioca kulture ne bi ipak postojala kultura koja bi odgovarala duhovnoj veličini današnjih najviših naroda. Možemo ići dalje i reći, da činjenica ljudske državne tvorevine ni najmanje ne bi isključila mogućnost uništenja ljudskog roda, ukoliko bise izgubili nadmoćna duhovna sposobnost i elastičnost, usled nedostatka rasnog nosioca istih.

Ako bi se danas npr. zemljina površina uznemirila nekim tektonskim poremećajem i iz valova okeana se uzdigli novi Himalaji, jednom jedinom strašnom katastrofom bi bila uništena čitava kultura čovečanstva. Ne bi više postojala nijedna država, oslobodili bi se okovi svakog reda, bili bi uništeni dokumenti hiljadugodišnjeg razvitka,

jedno jedino veliko polje leševa, preplavljeno vodom i muljem. Jedino ako bi se iz tog haosa užasa održala i samo nekolicina ljudi određene rase, sposobne za kulturu, tako bi i nakon hiljadugodišnjeg trajanja, zemlja nakon svog smirivanja ponovo dobila dokaze ljudske, stvaralačke snage. Samo bi uništenje poslednje rase, sposobne za kulturu, i njenih pojedinačnih nosilaca konačno opustošilo zemlju. Obrnuto vidimo čak na primerima sadašnjice, da državne tvorevine na svojim plemenskim počecima pri nedostatku genijalnosti svojih rasnih nosioca, ne mogu da ih sačuvaju od propasti. Kao što su velike životinjske vrste praistorije morale da se povuku pred drugima i potpuno nestale tako i čovek mora da se povuče, kad mu nedostaje određena duhovna snaga, koja mu jedino omogućava da pronađe neophodno oružje za svoje samoodržanje. Država po sebi ne stvara određenu kulturnu veličinu, već samo može da održi rasu koja je uslovljava. U drugom slučaju država kao takva može dalje ravnomerno da postoji vekovima, dok su kulturna sposobnost i time uslovljena opšta životna slika jednog naroda, usled mešanja rasa, koje ona ne sprečava, već odavno pretrpele duboke promene. Današnja država na primer može dakako kao formalni mehanizam da zavarava svoje bitisanje dugo vremena, rasno trovanje našeg narodnog tela ipak stvara kulturni pad koji već sad zastrašujuće izlazi na videlo. Tako pretpostavka postojanja višeg ljudstva nije država, već narodnost koja je za to sposobna. Ova sposobnost

će u principu uvek postojati i samo se mora određenim spoljnim uslovima pobuđivati na praktično dejstvo. Kulturno i stvaralački nadarene nacije ili bolje rase latentno nose u sebi ove koristi, i kada trenutno nepovoljne spoljne okolnosti ne dopuštaju ostvarenje ovih nadarenosti. Zato je nezamisliva sablazan, Germane iz predhrišćanskog doba prikazati kao "nekultivisane", kao varvare. Oni to nikad nisu bili. Samo ih je oporost njihove severne domovine terala u odnose koji su sprečavali razvitak njihovih stvaralačkih snaga. Da su, bez ikakvog antičkog sveta, došli u pogodnija polja juga i da su u materijalu nižih naroda dobili prva tehnička pomoćna sredstva, onda bi sposobnost stvaranja kulture, koja je u njima dremala, izrasla u isti najblistaviji cvet, kao što je to, na primer bio slučaj kod Helena. Samo i sama ova iskonska snaga stvaranja kulture opet ne potiče jedino iz njihove nordijske kulture kao i Eskima. Ne, ova divna, stvaralački uobličena sposobnost je data baš upravo Arijevcu, pa nosio je on još dremajući u sebi ili je poklanjao budnom životu, prema tome da li povoljni uslovi to dopuštaju ili divlja priroda sprečava. Iz toga proizilazi sledeća spoznaja: Država je sredstvo svrhe. Njena svrha je u održanju i unapređivanju zajednice fizički i duševno istovrsnih živih bića. Ovo održanje samo obuhvata ponajpre rasno postojanje pa time dopušta slobodan razvoj svih snaga koje dremaju u toj rasi. Jedan njihov deo će u prvom redu uvek služiti održanju fizičkog

života a drugi pospešivanju daljeg duhovnog razvoja. A u stvari uvek jedno stvara pretpostavku za ono drugo.

Države koje ne služe ovoj svrsi, su pogrešne pojave, čak nakaze. Činjenica njihovog postojanja menja to toliko malo, kao što uspeh gusarske družine opravdava razbojništvo. Mi nacionalsocijalisti, ne smemo kao pobornici novog pogleda na svet nikad da se postavimo na to "slavno" tlo uz to još pogrešnih činjenica. U tom slučaju više ne bismo bili pobornici nove velike ideje, već sličniji današnjoj ljazi.

Treba najoštrije da pravilno razlikujemo postavku između države kao posude i rase kao njenog sadržaja. Ova posuda ima smisla samo ako može da primi i zaštiti taj svoj sadržaj! U nekom drugom slučaju ona je bezvredna. Tako je najviša svrha narodne države briga oko održanja onih rasnih praelemenata, koji darujući kulturu, stvaraju lepotu i dostojanstvo višeg ljudstva. Mi kao Arijevcima možemo da pod državom zamislimo, dakle, samo živi organizam jedne narodnosti, koji ne samo osigurava održanje ove narodnosti, već je daljim razvojem njenih duhovnih i idejnih sposobnosti vodi najvišoj slobodi.

Ono što danas pokušava da se nametne kao država, najčešće je samo izrod najdublje ljudske zablude, sa neizrecivom tugom kao posledičnom pojavom. Mi nacionalsocijalisti znamo da sa ovim shvatanjem u današnjem svetu stojimo kao revolucionari i da smo

kao takvi žigosani. Samo, naše mišljenje i delanje ni u kom slučaju ne treba da bude određeno odobravanjem ili odbijanjem našeg doba, već dužnom obavezanošću na istinu koju smo spoznali. Onda možemo da budemo uvereni, da će viši uvid potomstva naše današnje postupanje ne samo razumeti, većga i potvrditi kao ispravno i plemenito. Iz toga za nas nacionalsocijaliste proizilazi i merilo za vrednovanje države. Ova vrednost će biti relativna sa stanovišta pojedinačnenarodnosti, a apsolutna sa onog čovečanstva po sebi. To drugim rečima znači: Valjanost jedne države se ne može vrednovati prema kulturnoj veličini ili značaju moći ove države u okviru ostalog sveta, već isključivo samo prema stepenu valjanosti ovog uređenja za narodnost o kojoj se u dotičnom slučaju radi.

Država se može označiti kao uzorna, ne samo ako odgovara životnim uslovima narodnosti koju treba da zastupa, već ako upravo svojom egzistencijom praktično održava ovu narodnost u životu sasvim svejedno, koji opšti kulturni značaj pripada ovoj državnoj tvorevini u okviru ostalog sveta. Jer zadatak države zapravo nije da stvara sposobnosti, već samo da postojećim snagama oslobađa put. Dakle, država se, obrnuto, može označiti kao loša, ako uz svu kulturnu veličinu, preda propasti nosioca ove kulture u njegovom rasnom kontekstu. Jer ona time praktično uništava pretpostavku za dalje postojanje ove kulture, koju čak nije stvorila, već koja je plod

kulturno-stvaralačke narodnosti, osigurane živom državnom zajednicom. Država upravo ne predstavlja sadržaj već formu. Dotična kulturna veličina jednog naroda ne daje merilo vrednosti za valjanost države, u kojoj živi. Vrlo je shvatljivo da kulturno visoko nadaren narod daje sliku veće vrednosti nego crnačko pleme – ipak državni organizam prvog, posmatrano prema ispunjenju svrhe, može biti lošiji negoli kod crnaca. Premda najbolja država i najbolja državna forma nisu u stanju, da iz jednog naroda izvuku sposobnosti koje jednostavno nedostaju i nikad nisu postojale, tako loša država sigurno može da uništenjem rasnog nosioca kulture, koje dopusti i čak potpomogne, u budućnosti dovede do izumiranja prvobitno postojećih sposobnosti.

Prema tome se presuda o valjanosti države u prvoj liniji može odrediti relativnoj koristi koju ona ima za određenu narodnost, a nikako značajem koji se njoj po sebi pripisuje u svetu. Ovaj relativni sud se može doneti brzo i dobro, sud o apsolutnoj vrednosti samo vrlo teško, pošto ovaj apsolutni sud u stvari već ne određuje samo država, već mnogo više valjanost i veličina dotične narodnosti. Kad se stoga govori o višoj misiji države, ne sme se nikada zaboraviti, da viša misija bitno leži u narodnosti, kojoj država organskom snagom svog bitka samo treba da omogući slobodan razvoj. Kad zato postavimo pitanje, kako treba da bude uređena država koja je potrebna nama Nemcima, onda najpre

moramo da stvorimo jasnu sliku o tome, kakve ljude treba da obuhvati i kojoj svrsi da služi.

Naša nemačka narodnost na žalost više ne počiva na jedinstvenom rasnom jezgru. Proces stapanja različitih iskonskih sastavnih delova još nije toliko uznapredovao, da bi se moglo govoriti o na taj način novostvorenoj rasi. Naprotiv: trovanja krvi, koja su pogodila naš narod, naročito od Tridesetogodišnjeg rata, nisudovala samo do rastvaranja naše krvi već i naše duše. Otvorene granice naše otadžbine, oslanjanje na negermansko strano telo duž tih graničnih oblasti, a pre svega jak stalan priliv strane krvi u unutrašnjost samog Rajha nigu usled njegovog stalnog obnavljanja ostavili vremena za apsolutno stapanje. Više se ne stvara nova rasa, već rasni sastavni delovi ostaju jedan kraj drugog, sa rezultatom, da se naročito u kritičnim trenucima, u kojima se obično okuplja horda, nemački narod raspe na sve strane. Osnovni rasni elementi nisu različito smešteni samo prema oblastima, već i pojedinačno, u okviru iste oblasti. Pored nordijskih ljudi alpski, pored alpskih dinarski, pored oba mediteranski, a između mešavine. Ovo je na jednoj strani od velike štete: Nemačkom narodu nedostaje onaj sigurni instinkt horde koji je zasnovan na jedinstvu krvi i čuva naciju od propasti naročito u trenucima u kojima pretila opasnost, ukoliko kod takvih naroda onda obično odmah nestaju sve manje unutrašnje

razlike, a protiv zajedničkog neprijatelja stupa zatvoreni front jedinstvene horde.

U uporedosti naših preostalih nepomešanih osnovnih rasnih elemenata najrazličitije prirode je zasnovano ono, što se kod nas označava rečju nad-individualizam. U mirnim vremenima može ponekad dobro da pogluži, ali sve u svemu uzevši, uzeo nam je vladavinu nad svetom. Da je nemački narod u svom istorijskom razvitku posedovao ono jedinstvo horde, kao što je ono dobro došlo drugim narodima, nemački Rajh bi danas bio gospodarica zemljine kugle. Svetska istorija bi pošla drugim tokom, i nijedan čovek ne može da odluči, da li se na tom putu ne bi ispunilo ono, što se mnogi zaslepljeni pacifisti danas nadaju da će isprositi cviljenjem i
ridanjem: mir, potpomognut ne palminim
lepezama pacifističkih narikača punih suza, već
zasnovan pobeđničkim mačem naroda- gospodara
koji svet uzima u službu više kulture.

Činjenica nepostojanja jedne krvno jedinstvene narodnosti nam je doneo neizrecivu bol. Ona je mnogim malim nemačkim vlastodržcima poklonila rezidencije, a nemačkom narodu oduzela pravo gospodara. Još i danas naš narod pati zbog ove unutrašnje rasepanosti, samo, ono što nam je u prošlosti i sadašnjosti donelo nesreću, može da bude naš blagoslov za budućnost. Jer ma kako da je štetno na jednoj strani, da je izostalo potpuno mešanje naših prvobitnih rasnih sastavnih delova

pa time sprečeno stvaranje jedinstvenog naroda, toliko je na drugoj bilo srećno, što je time bar jedan deo naše najbolje krvi održan čistim i izbegao rasni pad. Sigurno da bi kod potpunog umnožavanja naših rasnih praelemenata nastao zatvoren narod, samo bi on, kao što dokazuje svako ukrštanje rasa, bio ispunjen nižom kulturnom sposobnošću, nego što ju je prvobitno posedovao najviši od iskonskih sastavnih delova. Ovo je blagoslov izostanka potpunog mešanja: da mi i danas još u našem nemačkom narodu posedujemo velike, neizmešane nordijsko-germanske ljude, u kojima smemo da vidimo najvrednije blago za našu budućnost. U sumorno doba nepoznavanja svih rasnih zakona, kada se u potpuno jednakom vrednovanju čovek pojavljuje baš kao čovek, nedostaje jasnoća o različitoj vrednosti pojedinih praelemenata. Danas znamo da nam je potpuno mešanje sastavnih delova našeg naroda kao posledica time nastalog jedinstva možda doduše dalo spoljnu moć, da bi ipak najviši cilj čovečanstva bio nedostižan, pošto bi jedini nosilac, koga je sudbina očito odabrala za ovo izvršenje, propao u opštoj rasnoj kaši jedinstvenog naroda. Ali ono što je bez naše pomoći sprečeno blagom sudbinom, danas treba samo da ispitamo i iskoristimo sa stanovišta naše sada stečene spoznaje.

Onaj ko govori o misiji nemačkog naroda na zemlji, mora da zna, da ona može da se sastoji samo u stvaranju države koja svoj najviši zadatak vidi u

održavanju i unapređivanju najplemenitijih delova naše narodnosti, čak celog čovečanstva. Time država po prvi put dobija visoki unutrašnji cilj. Nasuprot smešne parole osiguranja reda i mira radi mirnog omogućavanja obostrane prevare, zadatak održavanja i unapređivanja najvišeg ljudstva, koje je zemlji poklonjeno dobrotom svemogućeg, se pojavljuje kao zbilja visoka misija. Iz mrtvog mehanizma, koji zahteva da postoji samo radi sebe sama, treba da se formira živi organizam sa isključivom svrhom: služiti višoj ideji. Nemački Rajh treba kao država da obuhvati sve Nemce, sa zadatkom da od tog naroda ne samo sabere i održi najvrednije rasne elemente, već da ih polako i sigurno uzdigne do vladajućeg položaja.

Time umesto, u osnovi uzev, neživog stanja nastupa period borbe. Ipak, kao uvek i u svemu na ovom svetu, i ovde će vrednost zadržati izraz, da "ko se odmara propada", i dalje, da je pobjeda večito u napadu. Što je cilj borbe koji nam lebdi pred očima pri tom veći, i što manje može biti razumevanje široke mase za to trenutno, utoliko su strašniji, prema iskustvima svetske istorije, uspesi i značaj tih uspeha onda, kada se cilj pravilno shvati i borba se sprovede sa nepokolebljivom istrajnošću. Naravno da za mnoge naše današnje činovničke državne vođemože biti više umirujuće, da deluju za održavanje datog stanja, nego da se bore za novo. Smatraće mnogo lakšim da u državi vide mehanizam koji je tu jednostavno da bi se održao u

životu, kao što opet njihov život "pripada državi" kao što obično kažu. Kao da bi ono što je poteklo iz narodnosti logično moglo da služi nečem drugom nego baš narodnosti, ili kao da bi čovek mogao da dela za nešto drugo nego upravo opet za čoveka. Kao što je rečeno, prirodno je da je lakše u državnom autoritetu videti samo formalan mehanizam organizacije nego suvereno otelotvorenje nagona za samoodržanjem kod neke narodnosti na zemlji. Jer u jednom slučaju su za ove slabe duhove država kao i državni autoritet već svrha po sebi, a u drugom samo snažno oružje u službi velike večite životne borbe za postojanje, oružje, kojem svako treba da se prikloni, jer nije formalno mehaničko, već izraz zajedničke volje za održanjem života.

Zato ćemo u borbi za naše novo shvatanje, koje sasvim odgovara prasmislu stvari, naći samo nekolicinu saboraca iz društva koje je ne samo telesno, već nažalost prečesto i duhovno zastarelo. Samo izuzeci, starci mladog srca i svežeg uma, će nam prići iz onih slojeva, nikada oni koji u održavanju datog stanja vide poslednji smisao svog životnog zadatka. Nasuprot nas stoji beskrajna vojska manje zlonamerno loših negoli takvih ravnodušnika lenjih da misle, i čak takvih koji su zainteresovani za održanje današnjeg stanja. Samo upravo u ovoj prividnoj bezizglednosti naše snažne borbe je zasnovana veličina našeg zadatka a i mogućnost uspeha. Bojni poklič, koji sitne duhove ili od početka uplaši ili ih uskoro obeshrabri,

postaje signal za sastajanje pravih borbenih priroda. A to mora biti jasno: Kada se iz jednog naroda određena količina najviše energije i delotvorne snage pojavljuje usmerena na jedan cilj pa je prema tome konačno uskraćena tromost i širokih masa, ovi mali procenti se uzdižu do gospodara ukupnog broja. Svetsku istoriju stvaraju minoriteti onda, kada se u tom minoritetu broja otelotvoruje majoritet volje i odlučnosti. Ono što danas mnogi zbog toga

smatraju otežavajućim, u stvari je pretpostavka za našu pobeđu. Upravo u veličini i teškoćama našeg zadatka leži verovatnoća, da će se za njegovu borbu naći samo najbolji borci. A u tom izboru je jemstvo uspeha.

U opštem već priroda obično u pitanju rasne čistote zemaljskih živih bića donosi određene korigujuće odluke. Ona vrlo malo voli mešance. Posebno prvi proizvodi takvog ukrštanja, otprilike u trećem, četvrtom, petom kolenu treba gorko da pate. NJima se ne uzima samo značaj prvobitnog najvišeg sastojka ukrštanja, već im u manjkavom jedinstvu krvi nedostaje i jedinstvo snage volje i odlučnosti za život uopšte. U svim kritičnim trenucima, u kojima rasno jedinstveno biće donosi ispravne, i to jedinstvene odluke, rasno

rascepljeno postaće nesigurno odnosno dospeće do polovičnih mera. To zajedno ne znači samo izvesnu podređenost rasno rascepljenog nasuprot rasno jedinstvenog, već u praksi takođe mogućnost brzog pada. U bezbrojnim slučajevima, u

kojima rasa odoleva, mešanac se slama. U tome treba videti korekciju prirode. Ali ona često ide i dalje.

Ona ograničava mogućnost širenja. Time sprečava plodonosnost obimnijih ukrštanja uopšte i dovodi ih tako do izumiranja. Ako bi se, na primer, u određenoj rasi pojedinačni subjekat vezao sa rasno nižim, rezultat bi najpre bio snižavanje nivoa po sebi, dalje međutim, slabljenje potomstva nasuprot rasno neizmešane okoline.

Pri potpunom sprečavanju daljeg dodavanja krvi od strane najviše rase, mešanci bi pri stalnom uzajamnom mešanju – ili izumrli usled svoje otpornosti, koju je priroda mudro smanjila – ili bi tokom hiljada godina stvorili novu mešavinu, kod koje su

takvi prvobitni pojedinačni elementi hiljadostrukim ukrštanjem potpuno izmešani, dakle nisu više prepoznatljivi. Time bi se stvorila nova narodnost, određene otpornosti kao u horde, po svom duhovno kulturnom značaju ipak oslabljena

u odnosu na najvišu rasu koja je učestvovala u prvom ukrštanju. Ali i u tom poslednjem slučaju bi u međusobnoj borbi za život podlegla mešavina, dok god je kao protivnik još prisutna viša, neizmešana rasna jedinica. Svaka unutrašnja zatvorenost kao kod horde, ovog novog naroda, stvorena tokom hiljadu godina, usled opšteg sniženja rasnog nivoa i time uslovljenog smanjenja duhovne elastičnosti i stvaralačke sposobnosti ipak ne bi bila dovoljna, da se pobedonosno izdrži borba sa isto tako jedinstvenom, ali duhovno i

kulturno ipak nadmoćnom rasom. Time se može postaviti sledeća važeća tvrđenja: Svako rasno ukrštanje vodi obavezno ranije ili kasnije do propasti mešavine, dok god još postoji i jedan deo samog ovog ukrštanja, u čistom, na bilo koji način rasnom jedinstvu. Opasnost za mešavine je otklonjena tek u trenutku mešanja poslednjih viših rasno čistih. U tome je zasnovan, doduše spori, prirodni proces regeneracije, koji postepeno opet izlučuje rasne otrove, dok god postoji osnov rasno čistih elemenata, a dalje mešanje se više ne vrši. Takav proces može da nastupi sam od sebe kod živih bića sa jakim rasnim instinktom, koja su samo posebne okolnosti ili

neka posebna prisila izbacile iz
koloseka normalnog rasno čistog

umnožavanja. Kad se ovo prisilno stanje okonča, još preostali čisti deo će odmah težiti spajanju među jednakima, prekidajući tako dalje mešanje. Rezultati mešanja tako sami po sebi opet odlaze u pozadinu, osim ako bi se njihov broj toliko beskonačno uvećao, da ozbiljan otpor preostalih čisto rasnih ne bi više došao u obzir. Čovek koji je jednom postao bezinstinktivan i koji pogrešno shvata obavezu koju mu je nametnula nevolja, u principu ne sme da se nada takvoj korekciji od strane prirode onoliko dugo, dok svoj izgubljeni instinkt ne nadoknadi spoznajom koja uviđa; na njoj je onda da učini neophodnu popravku. Ipak postoji jako velika opasnost da jednom "oslepeći" čovek sve više ruši rasne granice, dok se konačno ne izgubi i poslednji ostatak njegovog najboljeg dela. Onda

stvarno preostaje samo više neka jedinstvena kaša, koja kao ideal lebdi pred očima famoznih ispravljača sveta naših dana – ona bi, međutim, za kratko vreme isterala ideale iz ovog sveta. Naravno, veliki čopor bi mogao da se tako formira, životinja iz čopora se može pomešati, ali čoveka kao nosioca kulture, i još bolje, kao osnivača kulture i kulturnog stvaraoca, ovakva mešavina nikad ne može da da. Misija čovečanstva bi se time mogla smatrati okončanom. Onaj ko ne želi da Zemlja ide u susret ovom stanju, mora da se okrene shvatanju da je zadatak pre svega germanskih država, da se u prvom redu brinu o tome da se iz temelja prekine dalje mešanje. Generacija naših današnjih notornih slabića će, razumljivo odmah zavrištati protiv toga, i jadikovati i žaliti zbog zadiranja u najsvetija ljudska prava. Ne! Postoji samo jedno najsvetije ljudsko pravo, a to pravo je istovremeno najsvetija obaveza, naime: brinuti se da se krv održi čistom, da bi se očuvanjem najboljeg ljudstva dala mogućnost plemenitijeg razvitka ovih bića.

Narodna država će time u prvoj liniji morati da brak izvuče sa nivoa trajne rasne sramote, da bi mu dala svetost one institucije, koja je pozvana da stvara slike i prilike gospodnje, a ne nakaze između čoveka i majmuna. Protest protiv toga iz takozvanih humanih razloga pristaje proketo loše, posebno vremenu, koje na jednoj strani svakom propalom degeneratu daje mogućnost daljeg širenja, zadajući samim proizvodima kao i savremenicima neizreciv

jad, dok se sa druge strane u svakoj drogeriji pa čak i kod uličnih prodavaca nude na prodaju pomoćna sredstva za sprečavanje rađanja čak i kod najzdravijih roditelja. U ovoj današnjoj državi mira i reda, u očima njenih predstavnika, ovog hrabrog građansko-nacionalnog sveta, je dakle sprečavanje sposobnosti reprodukcije kod sifilističara, tuberkuloznih, nasledno bolesnih, bogalja i kretena, zločinaca... nasuprot tome se praktično sprečavanje sposobnosti reprodukcije kod miliona najboljih ne posmatra kao nešto loše i ne ogrešuje se o dobre običaje ovog prividnog društva, međutim koristi kratkovidnoj tromosti duha. Jer bi se u drugom slučaju uvek morala razbijati glava bar o tome kako treba stvoriti pretpostavke za prehranu i održanje onih bića, koja kao zdravi nosioci naše narodnosti jednom treba da služe istom zadatku u vezi dolazećeg roda.

Kako je ipak bezgranično neidealno i neplemenito ovaj sistem. Čovek se više ne trudi da odgoji najbolje za potomstvo, već pušta stvari da teku baš kao što teku. Da se pri tom i naše crkve ogrešuju o sliku i priliku gospodnju, čiji značaj one još ponajčešćenaglašavaju, je sasvim na liniji njihovog današnjeg delovanja, koje uvek govori o duhu, a njegovog nosioca, čoveka, pušta da se degeneriše do propalog proletera. Onda se svakako čovek sa glupim izrazom lica čudi malom učinku hrišćanske vere u sopstvenoj zemlji, strašnoj "bezbožnosti" ove telesne nagrđene, pa time

naravno i duhovno propale kukavne fukare, te zbog toga želi da uz blagoslov crkve sa uspehom

nadoknadi štetu kod Hotentota i Zulukefera. Dok naši evropski narodi, bogu slava i hvala, zapadaju u stanje telesne i moralne gube, bogobojažljivi misionar putuje u Centralnu Afriku i podiže crnačke misije, dok naša "viša kultura" od zdravih, mada primitivnih i niskih sinova ljudskih i tamo ne bude napravila lenje leglo mešanaca.

Smislu najplemenitijeg na ovom svetu bi više odgovaralo, kad bi obe naše hrišćanske crkve, umesto da crnce opterećuju misijama, koje oni niti žele niti razumeju, naše evropsko ljudsko blago najozbiljnije podržale, nego da je kod nezdravih roditelja bogu dopadljivije delo, da sami daju život bolesnom detetu, koje sebi i ostalom svetu donosi samo nesreću i jad. Ono što se danas u ovoj oblasti sa svih strana propušta, treba da nadoknadi narodna država. Ona treba rasu da stavi u središte opšteg života. Treba da se brine za održanje njene čistote. Dete treba da se proglasi za najskupocenije dobro jednog naroda. Mora da se brine o tome, da samo onaj ko je zdrav, stvara decu; da postoji samo jedna sramota: a to je da kraj sopstvene bolesti i sopstvenih nedostataka ipak donose decu na svet, da to je najveća propast. Obrnuto se mora smatrati za osudu: naciji niko nesme uskratiti zdravu decu! Država pri tom mora da nastupi kao čuvar hiljadugodišnje budućnosti, prema kojoj želja i

egoizam pojedinca nisu ništa i pred kojom treba da se poklone. Ona treba da najmodernija medicinska pomoćna sredstva stavi u službu ove spoznaje. Treba da ono što je na bilo koji način očigledno bolesno i nasledno oštećeno, te time i dalje oštećuje, proglasiti nesposobnim za razmnožavanje pa da to i praktično sprovede. Treba, obrnuto, da se brine o tome, da se plodnost zdrave žene ne ograničava finansijskom nesređenošću državne uprave, koja blagoslov dece pretvara u prokletstvo za roditelje. Ona

treba da raščisti sa onom lenjom, tako zločinačkom ravnodušnošću, sa kojom se danas tretiraju socijalne pretpostavke porodice sa puno dece, i mora umesto toga da se oseti kao najviši zaštitnik ovog najskupocenijeg blagoslova jednog naroda. NJena briga više pripada detetu nego odraslom. Onaj ko ni telesno ni duhovno nije zdrav i dostojan, ne sme da svoju patnju ovekoveči u telu svog deteta! Narodna država treba ovde da obavi ogroman vaspitni rad. On će se nekad pokazati kao veće delo nego što su to pobedonosni ratovi našeg današnjeg građanskog doba. Država vaspitanjem treba da pouči pojedinca, da nije sramota već žalosna nesreća, biti bolestan i slabašan, ali da je zločin, te stoga istovremeno i sramota, ovu nesreću obeščastiti sopstvenim egoizmom, time što će se opet ta bolest natovariti nedužnom biću, svome potomstvu; da se nasuprot tome, plemenitost najviših osećanja i ljudskosti dostojne divljenja posvedočuje, ako nedužno bolesni, odričući se sopstvenog deteta, svoju ljubav i nežnost pokloni

nepoznatom, sirotom, mladom potomku svoje narodnosti, koji svojim zdravljem obećava da će jednom postati snažan član snažne zajednice. A država ovim vaspitnim radom treba da čisto duhovno dopuni svoju praktičnu delatnost. Ona mora da dela u tom smislu, bez obzira na razumevanje ili nerazumevanje, odobravanje ili neodobravanje. Samo šest stotina godina dugo sprečavanje sposobnosti i mogućnosti reprodukcije od strane telesno degenerisanih i duhovno bolesnih ne samo da bi oslobodilo čovečanstvo neizmerne nesreće, već bi doprinelo ozdravljenju, koje je danas jedva shvatljivo. Kad se tako ostvari svesno plansko unapređivanje plodnosti najzdravijih nosilaca narodnosti, onda će rezultat biti rasa, koja će, bar u početku, opet izlučiti klice našeg današnjeg telesnog, pa time i duhovno-kulturnog razvoja. Jer ako čak narod i država jednom pođu tim putem, pažnja će se takođe sama po sebi usmeriti ka tome da se povećaju baš rasno najvrednije jezgro naroda i baš njegova plodnost, da bi konačno cela narodnost učestvovala u blagoslovu visoko odgajenog rasnog dobra.

Put dovde je pre svega taj, da država naseljavanje osvojenih krševina ne prepusti slučaju već da ga podvrgne posebnim normama. Naročito stvorene rasne komisije treba pojedincima da izdaju atest o naseljavanju; to je, međutim, povezano sa određenom čistotom koja treba da se utvrdi. Tako se postepeno mogu osnovati ivične kolonije, čiji su stanovnici

isključivo nosioci najviše rasne čistote, a time i najviše rasne sposobnosti. Oni su najdragocenije nacionalno blago celine naroda; njihov rast mora svakog pojedinog sunarodnika da ispuni ponosom i radosnim pouzdanjem; ipak je u njima skrivena klica poslednjeg velikog razvoja budućnosti sopstvenog naroda, čak i celokupnog čovečanstva.

Narodnom pogledu na svet u narodnoj državi mora najzad da uspe, da donese ono plemenitije doba, u kom ljudi svoju brigu više ne vide u gajenju pasa, konja i mačaka, već u uzdizanju samog čoveka, doba, u kom se jedan uviđajući čuteći odriče, a drugi se radosno žrtvuje i daje. Da je to moguće, ne sme se negirati u svetu, u kom stotine i stotine hiljada ljudi sebi dobrovoljno nameće celibat,... neobavezani i nevezani ničim drugim do crkvenom zabranom. Zar isto odricanje nije moguće, ako na njegovo mesto dođe opomena, da se konačno prekine stalno dejstvo naslednog greha rasnog trovanja i da se svemoćnom stvaraocu daju bića kakva je sam stvorio? Naravno, kukavna vojska naših današnjih malograđana to nikad neće razumeti. Oni će se tome smeјati ili slegati svojim krivim ramenima i prostenjati svoj večiti izgovor: "To bi po sebi bilo čak jako lepo, ali se to ipak ne može učiniti!" Sa vama se to naravno više ne da učiniti, vaš svet nije pogodan za to! Vi poznajete samo jednu brigu: vaš lični život, i jedinog boga – vaš novac! Samo, mi se ne obraćamo vama, mi se obraćamo velikoj armiji onih koji su previše siromašni da bi njihov lični

život mogao svetu da znači najveću sreću, onima, koji vladara svog života ne vide u novcu, već veruju u druge bogove. Pre svega se obraćamo moćnoj vojsci naše nemačke omladine. Ona raste na velikoj prekretnici, i ono što su skrivile lenjost i ravnodušnost njenih očeva, nju samu će naterati na borbu. Nemačka omladina će jednom ili postati graditelj nove narodne države ili će kao poslednji svedok doživeti potpuni slom – kraj građanskog sveta. Jer ako jedna generacija pati zbog grešaka, koje spoznaje, pa čak i priznaje, da bi se onda ipak, kao što se to danas dešava u našem građanskom svetu, zadovoljila jeftinim objašnjenjem, da se protiv toga ipak ništa ne može učiniti, onda takvo društvo ide u propast.

Karakteristično u našem građanskom svetu je upravo da više uopšte ne može da poriče telesnu manu po sebi. On mora da prizna, da je mnogo toga lenjog i lošeg, ali više ne nalazi odlučnost da se pobuni protiv zla, da sakupi zagriženom energijom, snagu šezdeset ili sedamdesetmilionskog naroda i tako se odupre opasnosti. Naprotiv: ako se to desi negde drugde, onda se još prave glupe primedbe o tome, i pokušava se da se bar iz daljine dokaže teoretska nemogućnost postupanja i uspeh da se proglasi nezamislivim. Nijedan razlog pri tom nije dovoljno glup, da ne bi poslužio kao oslonac za sopstvenu kržljivost i njeno duhovno usmerenje. Kad na primer ceo kontinent konačno objavi rat trovanju alkoholom, da bi narod oslobodio stega

ovog pogubnog poroka, onda našem evropskom građanskom svetu ne preostaje ništa drugo osim bezizražajnog buljenja i klimanja glavom, nadmoćnog ismevanja koje naročito dobro deluje u ovom najsmešnijem društvu. Ali ako sve to ništa ne koristi i ako se ipak uzvišenoj, nedodirljivoj aljkavosti usprotivi na bilo kom mestu u svetu, i to sa uspehom, Onda se mora, kako je rečeno, u nju bar posumnjati i nju oboriti, pri čemu se čovek uopšte ne plaši, da građansko-moralna gledišta navede protiv borbe koja pokušava da se obračuna sa najvećim nemoralom. Ne, o tome svi mi uopšte ne treba da se zavaravamo: naše današnje građanstvo je već postalo bezvredno za svaki uzvišeni zadatak čovečanstva, jednostavno, jer je nekvalitetno, suviše loše, a ono i jeste suviše loše, manje zbog, po meni, željene pokvarenosti, već, mnogo više usled neverovatne indolencije i svega što iz nje proističe. Stoga i oni politički klubovi, koji se povlače pod zbirnim pojmom "građanske partije", već odavno više nisu ništa drugo do interesne zajednice određenih strukovnih grupa i staleških klasa, a njihov najuzvišeniji zadatak je samo najbolje moguće egoistično zastupanje interesa. Da je takva politizirajuća "buržajska" gilda valjanija za sve pre nego za borbu, sasvim je očigledno, a naročito ako se suprotna strana ne sastoji od opreznih čifti, već od proleterskih masa, koje su do krajnosti razdražene i odlučne za sve.

Ako kao prvi zadatak države u službi i za dobrobit njene narodnosti shvatimo održanje, negovanje i razvitak najboljih rasnih elemenata, onda je prirodno, da ova briga treba da se protegne ne samo do rođenja dotičnog malog mladog sunarodnika i rasnog sadruga, već da ona mladog potomka treba da vaspita u vrednog člana za kasnije dalje razmnožavanje. I kao što pretpostavka duhovne stvaralačke sposobnosti opšte uzev leži u rasnom kvalitetu datog ljudskog materijala, onda se do u sitnice mora paziti i unapređivati vaspitanje a pre svega telesno zdravlje i fizička kultura, jer će se, uzevši u masi, naći zdrav i snažan duh takođe samo u jednom zdravom i snažnom telu. Činjenica da su geniji ponekad telesno loše građeni, pa čak i bolesna bića, nema ništa da se kaže protiv toga. Ovde se radi o izuzecima koji, kao i svuda, samo potvrđuju pravilo. Ali ako se narod u svojoj masi sastoji od telesnih degenerata, onda će se iz ovog gliba samo krajnje retko uzdići stvarno veliki duh. Njegovom dejstvu, međutim, se niukom slučaju više neće pripisivati veliki uspeh. Propala fukara ga ili uopšte neće razumeti ili će voljno biti tako oslabljena, da više neće moći da sledi visoki let takvog orla.

Narodna država ne treba, spoznajući to, da svoj celokupni vaspitni rad u prvom redu usmeri samo na ubrizgavanje čistog znanja, već i na odgajanje tela zdravih kao dren. U drugoj liniji tek dolazi obrazovanje duhovnih sposobnosti. A ovde opet, na

vrhu, razvoj karaktera, posebno unapređivanje snage volje i odlučnosti, povezano sa vaspitanjem za radost odgovornosti, a tek na kraju dolazi i naučno školovanje. Narodna država mora pritom da pođe od pretpostavke, da je doduše naučno malo obrazovan, ali telesno zdrav čovek, dobrog, čvrstog karaktera, ispunjen radošću odlučnosti i snagom volje, vredniji za narodnu zajednicu, nego umni slabić. Narod učenih, ako su pri tom telesno degenerisani, slabe volje i plašljivi pacifisti, neće osvojiti nebo, čak nikad neće moći da sebi osigura život na zemlji. U teškoj sudbinskoj bici retko podleže onaj ko najmanje zna, već uvek onaj, koji iz svog znanja povlači najslabije konsekvence i na najžalosniji način ih sprovodi u delo. Na kraju, i ovde treba da postoji određena harmonija. Trulo telo se blistavim duhom ni za trunku neće učiniti estetskijim, da, ni najviša duhovna tvorevina se uopšte ne bi mogla opravdati, ako bi njeni nosioci istovremeno bili telesno propali i obogaljeni, po karakteru voljno slabi, nestabilni i plašljivi subjekti.

Ono što grčki ideal lepote čini besmrtnim, je čudesna vežba najdivnije telesne lepote sa blistavim duhom i najplemenitijom dušom. Ako važi Moltkeova izjava: "Trajno sreće imaju samo sposobni", onda sigurno to važi i za odnos tela i duha. I duh će, ako je zdrav, po pravilu i trajno živeti samo u zdravom telu. Telesno jačanje u narodnoj državi stoga nije stvar pojedinca, a ni

posao, koji se u prvom redu tiče roditelja, a tek u drugom ili trećem interesuje narod, već zahtev za samoodržanjem narodnosti koju država zastupa i štiti. Kao što država, što se tiče čisto naučnog obrazovanja, već danas zadire u pravo pojedinca na samoodređenje, a nasuprot njemu spoznaje pravo celine, time što, ne raspitujući se o htenju ili nehtenju roditelja, dete podvrgava školskoj obavezi, onda narodna država mora u još mnogo većoj meri da nameće svoj autoritet nasuprot neznanju ili nerazumevanju pojedinca u pitanjima održanja narodnosti. Ona svoj vaspitni rad treba tako da podeli, da se mlada tela već u njihovom najranijem detinjstvu obrađuju kako odgovara svrsi i da se normalno očeliče za kasniji život. Mora pre svega da se brine o tome da se ne odgaji generacija zakržljalih. Ovo negovanje i vaspitanje treba da počne već kod mlade majke. Kao što je omogućeno, da se decenijama dugim brižljivim radom postigne sterilna čistoća pri porođaju a porođajna groznica ograniči na mali broj slučajeva, onda mora biti i biće moguće, da se temeljnim obrazovanjem sestara i samih majki, već u prvim godinama deteta sprovede postupak koji služi kao izvrsna osnova za kasniji razvoj. Škola kao takva mora u narodnoj državi da oslobodi beskrajno mnogo više vremena za telesno jačanje. Nije dobro da se mladi mozgovi opterećuju balastom od kog, prema iskustvu, zadržavaju samo delić, pri čemu uostalom najčešće umesto najbitnijeg ostaju nepotrebne beznačajke, pošto mladi sin čovečiji uopšte ne može da izvrši

razumno prosejavanje materijala koji mu je utufljena. Kad se danas, čak u nastavnom planu srednje škole, vežbanju dodele samo dva časa u nedelji a učestvovanje pojedincu se čak ne daje kao obavezno, onda je to, u poređenju sa čisto duhovnim obrazovanjem, grub nesklad. Nebi smeo da prođe nijedan dan, u kome se mladi čovek bar pre podne i uveče ne bi telesno obučavao po jedan sat, i to za svaku vrstu sporta i vežbanja. Ovde se naročito ne sme zaboraviti sport koji u očima mnogih izgleda kao sirov i nedostojan: boks. Nezamislivo je kakva se pogrešna mišljenja šire o tome u krugovima

"obrazovnih". Da mlad čovek uči da mačuje pa se onda bori okolo, smatra se samo po sebi razumljivim i časnim, ali da boksuje, to treba da bude surovo!? Zašto? Nema sporta koji kao taj u istoj meri unapređuje napadački duh, zahteva munjevit odlučnost, odgaja telo do čelične gipkosti. Nije neuglađenije ako dva mlada čoveka razlike u mišljenju rešavaju pesnicama nego naoštrenim komadom gvožđa. Takođe nije neplemenitije ako se napadnuti pesnicom brani od svog napadača, umesto da odatle pobegne i pozove policajca. Ali pre svega treba mlad, zdrav dečak da nauči i da podnosi udarce. To u očima naših današnjih duhovnih boraca naravno može izgledati divlje. Ipak narodna država nema zadatak da odgoji koloniju miroljubivih esteta i telesnih degenerata. Ona svoj ideal čovečanstva ne vidi u takvom malograđaninu ili kreposnoj staroj devici, već u prkosnom

oličenju muške snage i u ženama koje mogu da ponovo ponosno donose decu na svet.

Tako sport uopšte ne postoji samo za to da bi pojedinca učinio jakim, spretnim i hrabrim, već on treba da ga ojača i nauči, da podnosi. Da ceo naš duhovni gornji sloj nekada nije teko isključivo odgajan po otmenim pravilima ponašanja, da je umesto toga učio da boksuje, onda nemačka revolucija svodnika, dezertera i slične bagre nikad ne bi bila moguća, jer ono što joj je donelo uspeh nije bila odvažna, srčana delatna snaga tvoraca revolucije, već plašljiva, žalosna neodlučnost onih, koji su vodili državu i bili odgovorni za nju. Samo je celo naše duhovno vodstvo bilo odgajano više "duhovno" pa je time i moralo biti bez odbrane u trenutku, u kom je na protivničkoj strani umesto duhovnog oružja u akciju stupila upravo poluga. Ali to sve je bilo moguće samo zato što posebno naše više školsko obrazovanje u principu nije obrazovalo muškarce, već mnogo više činovnike, inženjere, tehničare, hemičare, pravnike, književnike i, da ova duhovnost ne izumire, profesore. Naše duhovno vodstvo je uvek ostvarivalo samo blistave stvari, dok je ono voljno najčešće ostajalo ispod svake kritike. Sigurno se vaspitanjem, od u principu plašljivog čoveka neće moći napraviti hrabar, samo se isto tako sugurno i čovek, po sebi neplašljiv, razvitkom svojih osobina osakaćuje, ako je usled nedostatka odgoja njegove telesne snage i spretnosti unapred podređen drugom.

Koliko uverenje u telesnu sposobnost i sopstvenu snagu podstiče osećaj hrabrosti i samopouzdanja, pa čak budi i napadački duh, najbolje se može prosuditi na vojsci. Ni ovde u principu nije bilo bučnih junaka, već široki prosek. Jedino je jako obrazovanje nemačkog vojnika u miru celom tom divovskom organizmu ubrizgalo onu sugestivnu veru u sopstvenu nadmoćnost, u meri koju čak ni naši protivnici nisu smatrali mogućom. Jer ono što je u mesecima kasnog leta i jeseni 1914. učinjeno na besmrtnom napadačkom duhu i napadačkoj hrabrosti nemačkih armija koje su jurile napred, je bilo rezultat onog neumornog odgoja, koji je u dugim, dugim godinama mira iz često slabašnih tela izvlačio neverovatna dostignuća i tako razvio ono samopouzdanje koje se nije izgubilo ni u užasu najvećih bitaka.

Upravo našem nemačkom narodu, koji je danas, slomljen, prepušten šutiranju ostalog sveta, treba ona sugestivna snaga koja leži u samopouzdanju. Ali ovom samopouzdanju se mladi sunarodnik mora učiti već od detinjstva. Celokupno njegovo vaspitanje i obrazovanje mora biti usmereno na to, da mu da uverenje da je svakako nadmoćniji od drugih. On sa svojom telesnom snagom i sposobnošću mora opet da stekne veru u nepobedivost cele svoje narodnosti. Jer ono što je nemačku armiju jednom dovelo do pobede, je bio glas poverenja koje je svaki pojedinac imao u sebe a svi zajedno u svoje vođstvo. A ono što će ponovo uzdići nemački narod, je ubeđenost u

mogućnost ponovnog osvajanja slobode. Ovo ubeđenje može, međutim, da predstavlja samo krajnji produkt istog osećanja miliona pojedinaca.

Ni ovde se čovek ne zavarava: Grozan je bio slom našeg naroda, ali će isto tako grozan biti napor da se jednog dana ova nevolja okonča. Onaj ko veruje da naš narod iz našeg današnjeg građanskog vaspitanja za mir i red dobija snagu, da jednog dana razbije današnji svetski poredak, koji znači našu propast, i da protivnicima u lice baci okove našeg ropstva, taj se gorko vara. Samo preobražajem nacionalne snage i volje, žeđi za slobodom kao najvišom strasti, će se opet nadoknaditi ono što nam je nekad nedostajalo. I odeća omladine treba da bude prilagođena toj svrsi. Prava je žalost što moramo da vidimo kako je i naša omladina već podložna modnom ludilu, koje prilično potpomaže da se smisao stare izreke "da odelo čini čoveka" preokrene do štetnog. Upravo se kod omladine i odeća mora staviti u službu vaspitanja. Ako mladić koji u leto ide okolo u dugim uskim pantalonama, umotan do grla, već svojim odevanjem gubi podsticajno sredstvo za telesno jačanje, jer ga ono sputava. Čak i častoljublje i, recimo to slobodno, i sujeta se moraju negovati. Ne sujeta na lepu odeću koju ne može svako da kupi, već sujeta na lepo, stasito telo, koje svako može da potpomogne da se oformi. Ovo ima svrhe i za kasnije. Devojka treba da upozna svog viteza. Da telesna lepota danas nije potpuno gurnutau pozadinu našom kicoškom

modom, zavodenje stotina hiljada devojaka od strane krivonogih, odvratnih jevrejskih kopiladi ne bi uopšte bilo moguće. U interesu nacije je i to, da se nađu najlepša tela i tako potpomognu da se narodnosti podari nova lepota. Danas bi sve ovo naravno bilo preko potrebno, jer nedostaje vojničko vaspitanje pa je time isključena jedina institucija, koja je u miru bar delimično nadoknađivala ono što je našim ostalim vaspitanjem propušteno. A ni samo uspeh nije trebalo tražiti u obrazovanju pojedinca po sebi, već u uticaju koji je on vršio na odnos dva pola među sobom. Devojka je vojnika uvek pretpostavljala nevojniku.

Narodna država ne treba da sprovodi i nadgleda telesno jačanje samo tokom oficijelnih školskih godina, ona i u doba nakon škole mora da se brine o tome, da, dok god se mladić telesno razvija, ovaj razvoj postane njegov blagoslov. Glupo je verovati da krajem školskog doba iznenada prestaje pravo države na nadziranje svog mladog građanina, da bi ponovo došlo sa vojničkim dobom. Ovo pravo je obaveza i kao takvo je uvek jednako postojalo. Današnja država, koja nema interesa za zdravim ljudima, na zločinački način nije obraćala pažnju samo na ovu obavezu. Ona pušta današnju mladež da propada na ulicama i u bordelima, umesto da ih zauzda i telesno ih odgaja toliko dugo, dok jednog dana iz toga ne izrastu zdrav muškarac i zdrava žena.

U kojoj formi država dalje vrši ovaj odgoj, danas može biti svejedno, hitno je, da ona to radi i da traži puteve koji tome koriste. Narodna država će telesno obrazovanje posle školskog doba, isto kao i duhovni odgoj, morati smatrati državnim zadatkom i sprovesti ga preko državnih institucija. Pri tome ovaj odgoj u krupnim crtama već može biti predobrazovanje za kasniju vojničku službu. Vojska onda ne treba više, kao ranije da mladog čoveka nauči osnovnim pojmovima najjednostavnijih pravila egzercira (misli se na telesno vežbanje), njoj se više neće dovoditi regruti u današnjem smislu, već će ona trebati da telesno već besprekorno formiranog mladog čoveka samo pretvori u vojnika. U narodnoj državi vojska dakle više ne treba da pojedinca uči osnovnim stvarima, već treba da se smatra poslednjom i najvišom školom otadžbinskog odgoja. Mladi regrut treba da u vojsci dobije neophodno obrazovanje o oružju, ali istovremeno treba da se dalje formira za svoj kasniji drugi život. A na vrhu vojničkog odgoja treba da stoji ono što se već staroj vojsci moralo pripisati kao najveća zasluga. U ovoj školi dečak treba da se preobrazi u muškarca; i u toj školi ne treba samo da nauči da sluša, već i da razmišlja, a da time kasnije stekne i pretpostavku za kasnije komandovanje. Treba da nauči da čuti, ne samo jer ga s pravom prekorevaju, već treba takođe da nauči, da, ako je potrebno, nepravdu podnosi čuteći. On dalje treba, očvrstnut verom u sopstvenu snagu, obuzet jačinom zajednički doživljene staleške svesti, da

se uveri u nesavladivost svoje narodnosti. Nakon završetka vojničke službe, treba mu izdati dva dokumenta: njegovu diplomu građanina kao pravni dokument, koji mu dozvoljava sada javno zaposlenje, i zdravstveni atest kao potvrdu telesnog zdravlja za brak.

Analogno odgajanju dečaka narodna država može sa istih stanovišta da sprovede vaspitanje devojčice. I tamo treba težište postaviti pre svega na telesno obrazovanje, pa tek onda na podsticanje duševnih te na kraju duhovnih vrednosti. Cilj ženskog odgoja treba nepokolebljivo da bude: buduća majka.

Tek u drugom redu narodna država treba da podstiče formiranje karaktera, na svaki način. Sigurno je da su hitne karakterne osobine u principu već unapred formirane u čoveku pojedincu: egoističan čovek jeste i ostaje to jednom za svagda, baš kao što će idealista u osnovi svog bića uvek biti idealista. Samo između sasvim izraženih karaktera stoje milioni rasplnutih i nejasnih.

Rođeni kriminalac će biti i ostati kriminalac, kao i bezbrojni ljudi, kod kojih postoji samo izvesna sklonost ka kriminalu, pravim vaspitanjem još uvek mogu postati vredni članovi narodne zajednice, dok obrnuto zbog lošeg odgoja iz nepostojanih karaktera mogu proizaći zbilja loši elementi. Koliko je često u ratu zažaljeno što naš

narod tako malo može da čuti! Kako je zbog toga bilo teško neprijateljevom saznanju uskratiti čak i važne tajne! Samo ipak se postavlja pitanje: šta je nemačko vaspitanje pre rata učinilo da pojedinca nauči na čutljivost? Zar nije nažalost već u školi malom tužibabi ponekad davana prednost u odnosu na njegovog čutljivijeg druga? Zar potkazivanje nije smatrano i ne smatra se dičnom "otvorenošću" a čutljivost sramnom zatucanošću? Da li su se ljudi uopšte trudili da čutljivost prikažu kao muški vrednu vrlinu? Ne, jer u očima našeg današnjeg školskog vaspitanja to su smešne sitnice. Samo ove smešne sitnice koštaju državu nebrojene milione sudskih troškova, jer je 90 procenata svih procesa zbog uvrede časti i sličnih nastalo samo zbog nedostatka čutljivosti.

Neodgovorno date izjave se isto tako lakomisleno dalje brbljaju; našoj nacionalnoj ekonomiji se stalno nanosi šteta lakovernim prepuštanjem važnih metoda proizvodnje itd., pa čak i sve tihe pripreme za odbranu zemlje postaju iluzorne, pošto narod baš nije naučio da čuti, već sve priča dalje. U ratu, međutim, ova brbljivost može da dovede do gubljenja bitaka i tako bitno doprinese nesrećnom ishodu borbe. I ovde treba biti uverenja, da se ono što u mladosti nije vežbano, neće znati ni u starosti. Tu spada takođe da nastavnik npr. ne pokušava da sazna nešto od glupih mladih lakoumnika podsticanjem mučnog potkazivanja. Omladina ima svoju državu za sebe, ona u izvesnoj

zatvorenoj solidarnosti stoji nasuprot odraslom, i to je samo po sebi razumljivo. Veza desetogodišnjaka se njegovim jednako starim drugom je prirodnija i veća nego sa odraslim. Mladić koji izda svog druga, vežba izdaju i time aktivira nazore koji, oštro rečeno i preneseno na veliko, tačno odgovaraju onima izdajnika zemlje. Takav se jedan dečak nikako ne može smatrati "dobrim, čestitim" detetom, već dečakom malo vrednih karakternih osobina. Nastavniku može biti zgodno da se za jačanje svog autoriteta posluži takvim nepodopštinama, ali se u mlado srce time stavlja klica nazora, koji se kasnije može kobno ispoljiti. Na jednom je od male tužibabe postao veliki nitkov! Ovo treba da bude samo primer za mnoge druge primere koji u našem školskom sistemu ne valjaju.

Danas je svesno razvijanje dobrih, plemenitih karakternih osobina u školi jednako nuli. Jednom se tome mora dati sasvim drugačija važnost. Vernost, požrtvovanje, ćutljivost su vrline koje su velikom narodu neophodno potrebne, i čije je odgajanje i obrazovanje u školi važnije od ponečeg što sada ispunjava naše nastavne planove. I odvikavanje od plačljivih jadikovki, od žalostivog tuženja itd. spada u ovu oblast. Ako odgoj zaboravi, da već kod deteta utire na to, da se i patnje i nepravde nekad moraju podnositi ćuteći, ne sme da se čudi, ako kasnije u kritičnom času, npr. kad na bojnoj liniji stoji čovek, ceo poštanski saobraćaj služi transportu međusobnih pisama punih kuknjave

i cviljenja. Kad bi se našoj omladini u narodnim školama ulivalo nešto manje znanja, a zato više samosavladavanja, onda bi se to godina 1915-1918. bogato isplatilo. Tako narodna država u svom vaspitnom radu najveću vrednost treba da osim telesnom, prida upravo karakternom obrazovanju. Bezbrojne moralne slabosti koje naš današnji narod nosi u sebi, se tako usmerenim vaspitanjem mogu ako ne sasvim odstraniti, onda vrlo ublažiti.

Od najveće važnosti je obrazovanje snage volje i odlučnosti kao i negovanje radosti odgovornosti. Ako je u vojsci nekad važio princip da je jedna naredba uvek bolja od nikakve, onda to kod omladine najpre mora da znači: Jedan odgovor je uvek bolji od nikakvog. Strah da se zbog bojazni kaže nešto pogrešno, da se ne da odgovor, mora biti sramotniji negoli netačno dat odgovor. Sa ove najjednostavnije osnove treba vaspitati omladinu, da dobije hrabrost za delovanje. Često smo se žalili da su tokom novembra i decembra 1918. zakazali svi položaji da niko, počev od monarha do dole, do poslednjeg divizijca nije više mogao da smogne snage za samostalnu odluku. Ovaj nedostatak volje, a ne nedostatak oružja je ono što nas danas čini nesposobnim za svaki ozbiljan otpor. On je u celom našem narodu, sprečavao svaku odluku, sa kojom je povezan rizik, kao da se veličina jednog dela ne sastoji upravo u odvažnosti. I ne sluteći, jedan nemački general je uspeo, da za ovaj žalostan nedostatak volje pronađe klasičnu formulu: "Ja

radim, samo ako mogu da računam sa pedeset i jedan posto verovatnoće za uspeh." Na tih "pedeset i jedan posto" je zasnovana tragika nemačkog sloma: onaj ko od sudbine najpre traži garanciju za uspeh, odriče se time sam značaja jednog herojskog dela. Jer on leži u tome, da se u uverenju u smrtnu opasnost nekog stanja preduzme korak, koji možda može da dovede do uspeha. Bolesnik od raka, čija je smrt inače izvesna, ne mora da izračunava pedeset i jedan procenat da bi se usudio na operaciju. A ako bi ona i sa samo pola procenta verovatnoće obećavala ozdravljenje, hrabar čovek bi se odlučio za nju, u drugom slučaju ne može da jeca za životom. Zaraza današnjeg plašljivog nedostatka volje i odlučnosti je, međutim, sve u svemu uzevši, uglavnom rezultat našeg principijelno promašenog vaspitanja omladine, čije se pogubno dejstvo proširilo na kasniji život i u nedostatku hrabrosti zastupanja vlastitih uverenja kod vodećih državnika našla svoj poslednji zaključak i svoju poslednju krunu. U istoj ravni je i strah pred odgovornošću, koji danas hara. I ovde je greška već u vaspitanju omladine, zatim prožima ceo javni život, a svoj besmrtni završetak nalazi u parlamentarnim institucijama vlade. Već u školi se nažalost više vrednosti pridaje "pokajničkom" priznanju i "skrušenom odricanju" malog "grešnika" negoli otvorenom priznanju. Ovo poslednje ponekom današnjem narodnom prosvetitelju izgleda čak i kao najvidljivije obeležje nepopravljive izopačenosti, te se tako ponekom mladiću na neverovatan način

prorokuju vešala zbog osobina, koje bi bile od neprocenjive vrednosti, da su stvorile zajedničko dobro celog naroda. Kao što narodna država jednom mora da najveću pažnju posveti vaspitanju snage volje i odlučnosti, tako već od malih nogu mora da u srca omladine usade radost odgovornosti i hrabrost priznanja.

Samo ako se spozna puni značaj ove neophodnosti, konačno će nakon vekovnog obrazovnog rada kao rezultat dobiti narod, koji više neće podlegati onim slabostima, koje su tako kobno danas pridonele našoj propasti. Naučno naše školsko obrazovanje koje je današnjih dana zaista najvažniji deo celokupnog državnog vaspitnog rada, narodna država će moći da preuzme uz vrlo male izmene. Ove izmene su u tri oblasti: Pre svega mlad mozak uopšte ne sme da se opterećuje stvarima, od kojih mu 95% nije potrebno, te ih stoga opet i zaboravlja. Naročito nastavni plan osnovne i srednje škole predstavlja danas nešto između, u mnogim slučajevima pojedinačnih predmeta je materijal za učenje toliko porastao, da od toga samo delić ostaje sačuvan u glavi pojedinca, a i samo delić ovog obilja može naći primenu, dok on s druge strane ipak nije dovoljan za potrebu onog koji radi i određenoj struci i zarađuje svoj hleb. Uzmimo za primer normalnog državnog činovnika sa završenom gimnazijom ili završenom višom realkom u njegovoj trideset petoj ili četrdesetoj godini života i proverimo njegovo nekad s mukom

nabubano školsko znanje. Koliko malo još postoji od onda utuvljene građe? Kao odgovor će se naravno dobiti: "Da, količina tada uvežbanog materijala je imala ne samo svrhu jednog kasnijeg posedovanja mnogostrukog znanja, već i školovanja, duhovne sposobnosti prihvatanja, moći mišljenja i naročito i snage percepcije mozga." Ovo je delom tačno. Ipak opasnost leži u tome, što je mladi mozak preplavljen bujicom utisaka, koje on u najredim slučajevima zna da savlada i čije pojedine elemente prema njihovom većem ili manjem značaju ne zna ni da sagleda ni da vrednuje; pri čemu se osim toga najčešće zaboravlja i žrtvuje ne nebitno već bitno. Tako se opet gubi glavna svrha ovog obimnog učenja, jer ona se ne može sastojati u tome da se neizmernim gomilanjem nastavnog materijala mozak po sebi osposobi za učenje, već u tome da kasnijem životu da ono blago znanja, koje je pojedincu potrebno i koje kroz njega onda opet dobro služi celini. Ali ovo je iluzorno, kad čovek usled preobilja materijala koji mu je prirodan u mladosti, njega kasnije ili uopšte više ne poseduje ili baš najvažnije odavno više ne poseduje. Ne može se na primer uvideti zašto milioni ljudi tokom godine moraju da uče dva ili tri strana jezika, od kojih onda mogu da iskoriste samo delić, te stoga takođe opet većinu potpuno zaboravlja, jer od sto hiljada učenika, koji na primer uče francuski, jedva će dve hiljade kasnije ozbiljno primeniti ovo znanje, dok devedeset osam hiljada u celom svom daljem životu neće više doći u situaciju da nekad naučeno praktično primeni. U

svojoj mladosti su dakle hiljade časova posvetili stvari koja je kasnije za njih bez vrednosti i značaja.

I zamerka da ovaj materijal spada u opšte obrazovanje je netačna, pošto bi se to moglo zastupati samo ako bi ljudi tokom celog svog života raspolagali naučenim. Tako stvarno zbog dve hiljade ljudi, za koje je poznavanje ovog jezika od koristi, devedeset osam hiljada mora uzalud da se muči i žrtvuje dragoceno vreme. Pri tom se u ovom slučaju radi o jeziku za koji se ne može reći, da znači učenje oštrog logičkog razmišljanja, kao što to važi za latinski.

Stoga bi bilo znatno svrhovitije, kad bi se mladom studentu takav jezik preneo samo u opštim crtama, ili, bolje rečeno, u svojoj unutrašnjoj konstrukciji, kad bi ga se dakle, upoznalo sa istaknutim bićem ovog jezika, možda ga eventualno uvelo u osnove njegove gramatike i izgovora, tvorbe rečenica itd. objasnilo na primerima. Ovo bi bilo dovoljno za opštu potrebu i bilo bi, jer se lakše i pamti, vrednije negoli današnje bubanje celog jezika, kojim se ipak ne ovlada sasvim, a kasnije se opet zaboravi. Pri tom bi se izbegla i opasnost, da od impozantnog obilja materijala u

sećanju ne ostanu samo pojedinačne slučajne nepovezane fraze, pošto bi mladi čovek dobio da nauči baš samo najvažnije, dakle razdvajanje po vrednosti i bezvrednosti bi se već izvršilo. Ovako preneti opšta osnova bi mogla biti dovoljna većini uopšte, i za dalji život, dok onom drugom, kojem ovaj jezik kasnije stvarno treba,

daje mogućnost, da na njoj dalje gradi i da se, po svom slobodnom izboru, najtemeljnije posveti njegovom učenju. Time se u nastavnom planu dobija neophodno vreme za telesno jačanje, kao i za povećane zahteve u prethodno već pomenutim oblastima. Naročito se mora izvršiti izmena dosadašnje metode u nastavi istorije. Ni jedan narod ne bi smeo više da uči istoriju nego nemački, ali da postoji narod koji je gore primenjuje nego naš?! Ako je politika istorija u nastajanju, onda je naše istorijsko vaspitanje usmereno prirodom naše političke aktivnosti. Ni ovde se ne može gundati zbog žalosnih rezultata naših političkih dela, ako se nije odlučilo da se pobrine za bolje odgajanje za politiku. Rezultat naše današnje nastave istorije je u devedeset devet od sto slučajeva žalostan. Tu obično preostaju poneki podatak, godine rođenja i imena, dok sasvim nedostaje velika, jasna linija. Sve bitno, o čemu se u stvari radi, se uopšte ne uči, već ostaje prepušteno manje ili više genijalnoj nadarenosti pojedinaca da iz bujice podataka, iz niza događaja iznađe unutrašnje pokretačke razloge. Ovoj se gorkoj tvrdnji čovek može opirati koliko hoće; pažljivo se čitaju samo govori, držani za vreme samo jednog perioda sednice, od strane naše gospode parlamentaraca, o političkim problemima, možda spoljno-političkim pitanjima; pri tom se misli, da se ovde bar tvrdjenjem radi o izboru nemačke nacije, i da je u svakom slučaju veliki deo ovih ljudi pritiskao klupe naših srednjih škola, da je delimično čak bio na visokim školama, i iz toga

će se vrlo tačno moći videti, kako je sasvim nedovoljno istorijsko obrazovanje ovih ljudi. Da uopšte nisu studirali istoriju, već samo imali zdrav instinkt, bilo bi znatno bolje i za naciju od veće koristi. Upravo se u nastavi istorije mora preduzeti skraćivanje materijala. Glavna vrednost je u spoznavanju velikih razvojnih linija, što se nastava na to više ograničava, utoliko se više možemo nadati, da će za pojedinca iz njegovog znanja kasnije proizaći prednost, koja sumirana koristi i celini. Jer se istorija zapravo ne uči da bi se znalo šta se desilo, već se istorija uči, da bi se znalo zašto se nešto desilo i u njoj dobila učiteljica za budućnost i za

dalji opstanak sopstvene narodnosti. To je dakle svrha, a istorijska nastava je samo njeno sredstvo. Ali danas je ovde i sredstvo postalo svrha, svrha je potpuno izbačena. Ne kaže se da temeljan studij istorije zahteva bavljenje svim tim pojedinačnim podacima, pošto se samo iz njih može utvrditi velika linija. Ovo utvrđivanje je zadatak stručne nauke. Ali normalan prosečan čovek nije profesor istorije. Za njega istorija u prvom redu postoji zato, da mu prenese onu meru istorijskog uvida, koja je neophodna za sopstveni stav u političkim stvarima sopstvene narodnosti. Onaj ko hoće da postane profesor istorije, mora da se kasnije najtemeljnije posveti ovom studiju. On će, razumljivo, morati da se bavi takođe svime pa tako i najsitnijim detaljima. Za to, međutim naša današnja nastava istorije ne može biti dovoljna; jer je za normalnog prosečnog čoveka

preobimna, za stručnjaka opet previše ograničena. Uostalom, zadatak je narodne države da se brine o tome, da se konačno napiše svetska istorija u kojoj će se rasno pitanje uzdići na jednu dominirajuću poziciju.

Rezimirajući: Narodna država će morati da opštu naučnu nastavu svede na skraćenu formu koja obuhvata samo bitno.

Nadalje treba ponuditi samo mogućnost temeljnog stručno-naučnog obrazovanja. Dovoljno je da čovek pojedinac dobije kao osnovu opšte znanje u ukupnim crtama, a samo u oblasti, koja će postati kasnije njegovim stvarnim životom uživa u najtemeljijem stručnom i pojedinačnom obrazovanju.

Opšte obrazovanje mora pri tom biti obavezno u svim predmetima, a poseban izbor prepušten pojedincu. Ovim postignuto skraćanje nastavnog plana i broja časova koristi odgoju tela, karaktera, snage volje i odlučnosti. Koliko je naša današnja školska nastava, posebno u srednjim školama beznačajna za poziv u kasnijem životu, najbolje se dokazuje činjenicom da danas na isto mesto mogu doći ljudi iz tri sasvim razlitite škole. Presudno je zaista samo opšte obrazovanje, a ne utufljeno specijalno znanje. Ali tamo, gde je, kako je već rečeno, stvarno neophodno specijalno znanje, ono se, razumljivo, ne može steći u okviru nastavnih planova naših današnjih srednjih škola. Stoga

narodna država mora energično da dokrajči takve polovičnosti.

Druga izmena u naučno-nastavnom planu za narodnu državu mora biti sledeća: Svojstvo našeg današnjeg materijalizovanog vremena je da se naše naučno obrazovanje sve više okreće realnim predmetima, dakle matematičari, fizičari, hemijski itd. Koliko je to neophodno za jedno doba, u kome vladaju tehnika i hemija i čija barem spolja vidljiva obeležja oni predstavljaju u svakodnevnom životu, toliko je takođe opasno, ako je opšte obrazovanje jedne nacije uvek usmereno isključivo na to. Ono, naprotiv, uvek mora biti idealno. Treba više da odgovara humanističkim predmetima i samo da nudi osnove za kasnije stručno-naučno dalje obrazovanje. U drugom slučaju se čovek odriče snaga koje su još uvek značajnije za održavanje nacije nego sve tehničko i ostalo znanje. Naročito ne treba u nastavi istorije odustati od studija antike. Rimska istorija, pravilno shvaćena u sasvim krupnim crtama, jeste i ostaće najbolja učiteljica ne samo za danas, već sigurno za sva vremena. I helenski ideal kulture treba da ostane održan u svojoj svojoj uzornoj lepoti. Ne sme se dopustiti da se veća rasna (arijevska) zajednica rascepa usled različitosti pojedinih naroda. Bitka koja danas besni, ide za sasvim velikim ciljevima: jedna kultura se bori za svoj život, koji u sebi spaja hiljade godina i obuhvata zajedno Grke i Germane. Treba, dakle, da postoji oštra razlika između opšteg obrazovanja i

posebno-stručnog znanja. Pošto poslednje baš danas preti da sve više potone u službu čistog novca, opšte obrazovanje mora da se, bar po svom idejnom usmerenju, održi kao protivteza. I ovde se mora trajno upamtiti princip, da industrija i tehnika, trgovina i zanatstvo stalno mogu da cvetaju samo dok idealistički obdarena narodna zajednica nudi neophodne pretpostavke. One, međutim, nisu u materijalnom egoizmu već u požrtvovanju spremnom na odricanja.

Današnje obrazovanje omladine je sebi sve u svemu postavilo kao prvi cilj, da mladom čoveku upumpa ono znanje koje mu je potrebno za sopstveni napredak na kasnijem životnom putu. Ovo se ovako izražava:

"Mladić jednom mora postati koristan član ljudskog društva." Pod tim se podrazumeva njegova sposobnost da jednom na čestit način zarađuje svoj svakodnevni hleb. Površno građansko obrazovanje, koje još to mimoilazi, od početka stoji na slabim nogama. Pošto država po sebi predstavlja samo formu, vrlo je teško takođe, ljude odgajati za nju ili ih tak obavezivati. Forma se suviše lako može slomiti. Jasan sadržaj, međutim, kako smo videli pojam »država« danas nema. Onda ne preostaje ništa drugo do uobičajeno "patriotsko" vaspitanje. U staroj Nemačkoj je njegovo težište bilo u često malo pametnom, ali najčešće vrlo neukusnom uzdizanju u nebesa malih i najmanjih silnika, čija količina od početka prisiljava na odricanje od potpunog poštovanja stvarnih veličina našeg

naroda. Rezultat je stoga kod naših širokih masa bilo jako nedovoljno poznavanje nemačke istorije. I ovde je nedostajala linija. Da se na takav način nije moglo doći do pravog nacionalnog oduševljenja, očito je. Našem vaspitanju je nedostajala umešnost da iz istorijskog postanja izdigne nekolicinu imena i

od njih napravi opšte dobro celog nemačkog naroda, da bi tako istim znanjem i istim oduševljenjem ravnomerno spajajuća traka tako obuhvatila celu naciju. Nije se znalo, da se stvarno značajni ljudi našeg naroda u očima sadašnjice prikažu kao nadmoćni heroji, da se opšta pažnja koncentriše na njih i time se stvori zajedničko raspoloženje. Nije se moglo da se iz različitih nastavnih materijala ono što je za naciju slavno uzdigne iznad nivoa činjeničnog prikazivanja i na takvim blistavim primerima raspali nacionalni ponos.

Toje u ono doba izgledalo kao opaki šovinizam, koji je u toj formi malo bio omiljen. Čestiti dinastički patriotizam je izgledao ugodniji i lakše podnošljiv nego kipteća strast najvećeg nacionalnog ponosa. Onaj je uvek bio spreman da služi, ova je jednog dana mogla postati gospodarica. Monarhistički patriotizam je okončao u udruženjima veterana, nacionalna strast bi se na njihovom putu teško mogla odrediti. Ona je kao plemeniti konj koji ne nosi svakoga u sedlu, ako se čovek drži podalje od takve opasnosti! Da bi jednog dana mogao doći rat, koji bi kanonadom i gasovima izvršio temeljnu proveru unutrašnje izdržljivosti patriotskih uverenja, izgleda niko

nije smatrao mogućim. A kad se on (rat) onda pojavio, nedostatak najviše nacionalne strasti se osvetio na najstrašnji način. Da umru za svoje carske i kraljevske gospodare, ljudi su imali još malo volje, »nacija« je, međutim, većini bila nepoznata. Otkad je revolucija u Nemačkoj otpočela, a monarhistički patriotizam se time sam od sebe ugasio, svrha nastave istorije je zaista više samo prosto usvajanje znanja. Nacionalno oduševljenje ne može biti potrebno ovoj državi, ali ono što bi htela, nikad neće dobiti. Jer koliko je malo moglo biti dinastičkog patriotizma krajnje otpornosti, u vreme kada vlada princip nacionalnosti, onda još mnogo manje republikanskog oduševljenja: Jer ne bi smelo biti sumnje, da nemački narod ne bi ostao četiri i po godine na bojnom polju pod motom "Za republiku" – ponajmanje bi ostali oni, koji su stvorili ovu čudesnu tvorevinu.

U stvari ova republika svoje neometano postojanje zahvaljuje samo odasvud osiguranoj spremnosti na dobrovoljno preuzimanje svakog atributa i tako potpisivanje svakog odricanja od zemlje. Ostalom svetu je ona simpatična; kao što svakog slabića doživljavaju prijatnije oni kojima je potreban, nego čilog čoveka.

Naravno da u ovoj simpatiji neprijatelja za upravo ovu određenu državnu formu je i najporaznija kritika iste. Nemačka republika (Nemačka je postala Republika tek tzv. Vajmarskim Ustavom

posle 1. sv. rata i taj status joj je nametnut od strane sila pobednica – zato Hitler toliko kritikuje Republiku – ovo je komentar by BelBog – i nije sastavni deo »Mein Kampfa«) se voli i pušta je se da živi, jer se bolji saveznik za porobljavanje našeg naroda uopšte ne bi mogao naći. Samo ovoj činjenici ova "divna" tvorevina zahvaljuje svoje današnje postojanje. Stoga se ona može odreći svakog stvarno nacionalnog vaspitanja i zadovoljiti se velekritikom carskih stegonoša koji bi inače, ako bi ovaj steg morali da brane svojom krvlju, pobjegli kao zečevi. Narodna država će morati da se bori za svoj opstanak! Niti će ga dobiti nekim Dozovim potpisima, niti će njima moći da brani svoje postojanje. Ali za egzistenciju i zaštitu će joj biti potrebno upravo ono, za šta se sada veruje da ga se može odreći. Što će forma i sadržaj biti nenadmašniji i vredniji, toliko će biti veći i zavist i otpor protivnika. Najbolja odbrana onda neće biti u njenom oružju već u njenim građanima, neće je zaštititi bedemi tvrđave, već živi zid ljudi i žena, ispunjenih najvišim rodoljubljem i fanatičnim nacionalnim oduševljenjem.

Zato se kod naučnog odgoja kao treće mora uzeti u obzir sledeće: Narodna država i u nauci treba da sagleda samo jedno pomoćno sredstvo za podsticanje nacionalnog ponosa! Ne samo svetska već i sva celokupna kulturna istorija se moraju podučavati sa ovog stanovišta. Izumitelj se ne sme pokazati velikim samo kao izumitelj, već se mora pokazati

još većim kao sunarodnik. Divljenje svakom velikom delu se mora pretočiti tako u ponos na srećnog izvršioca istog kao pripadnika sopstvenog naroda. Iz bezbroja svih velikih imena nemačke istorije, međutim, treba izabrati najveća, i prikazati ih omladini tako uverljivo, da oni postanu stubovi nepokolebivog nacionalnog osećanja. Prema ovim stanovištima treba planski napraviti nastavni materijal, planski oblikovati vaspitanje tako da mladi čovek pri napuštanju škole ne bude polovični pacifist, demokrat ili nešto drugo, već kompletan Nemač.

Da bi ovaj nacionalni osećaj od početka bio pravi i da se ne bi sastojao samo iz šupljeg privida, već u mladosti se u glave sposobne za obrazovanje, mora utuviti gvozdeni princip: "Ko voli svoj narod, to dokazuje jedino žrtvom, koju je spreman da podnese za njega!" Nacionalni osećaj koji cilja samo na dobit, ne postoji. Nacionalizam koji obuhvata samo klase, postoji isto tako malo. Vikanje "ura" ne posvedočuje niša i ne daje za pravo, da se nazove nacionalnim, ako iza toga ne stoji velika briga za održanje celovite, zdrave narodnosti. Razlog za ponos da svoj narod postoji tek onda, kada više nije potrebno stideti se nijednog staleža. Ali narod, od koga je jedna polovina bedna i ucveljena ili čak propala, daje tako lošu sliku, da niko ne treba da oseća ponos na njega. Tek kad je narodnost u svim svojim članovima zdrava dušom i telom, radost, da se njoj pripada, se kod svih s pravom može uzdizati

do onog visokog osećaja, koji označavamo kao nacionalni ponos. Ali ovaj najviši ponos će takođe osećati samo onaj, ko poznaje veličinu svog naroda, već u mlado srce treba usaditi svesrdno sjedinjavanje nacionalizma i socijalnog smisla za pravdu. Onda će jednom narod oživeti od građana, međusobno povezanih ispojenih zajedničkom ljubavlju i zajedničkim ponosom, nepokolebiv i nepobediv za svagda. Strah našeg vremena pred šovinizmom je znak njegove impotencije. Pošto mu svaka kipteća snaga ne samo nedostaje, već se čak čini neprijatnom, onda ga i sudbina više ne bira za veliko delo. Jer, najveći prevrati na zemlji se ne bi mogli zamisliti, ako bi njihova pokretačka snaga umesto fanatične, čak histerične strasti bile samo građanske vrline mira i reda. Ovaj svet, međutim, sigurno ide u susret velikom prevratu. I samo je pitanje, da li će postati spas arijeuskog čovečanstva ili korist večitog Jevrejina. Narodna država će morati da se pobrine, da se odgovarajućim vaspitanjem omladine, za poslednje i najveće odluke na zemlji dobije zreo naraštaj, a narod koji prvi pođe tim putem, će pobediti. Celokupan obrazovni i vaspitni rad narodne države mora biti krunisan time da ona instinktivno i razumski u srce i mozak poverene joj omladine unese smisao i osećaj za rasu. Nijedan dečak i nijedna devojčica ne treba da napuste školu, a da ne dobiju i poslednje znanje o neophodnosti čistote krvi. Time se stvara pretpostavka za održavanje rasnih osnova naše narodnosti, a njome opet se osiguravaju preduslovi

za kasniji kulturni dalji razvoj. Jer bi sve telesno i sve duhovno obrazovanje bilo konačno ipak bezvredno, ako ne bi koristilo biću, koje je u principu spremno i odlučno, da održi sebe i svoju osobitost. U drugom slučaju bi nastupilo ono, što mi Nemci već sada na veliko moramo da žalimo, a da možda do sada nije shvaćen puni obim ove tragične nesreće: da mi i u budućnosti ostajemo samo kulturno đubrivo, ne samo u smislu ograničenog shvatanja našeg građanskog pogleda, koji u pojedinačnom, izgubljenom sunarodniku vidi samo izgubljenog građanina, veću smislu najbolnijeg saznanja, da je onda, uprkos svom našem znanju, naša krv ipak određena za pad. Time što se stalno parimo sa drugim rasama, uzdižemo ih sa dotadašnjeg kulturnog nivoa na viši stepen, ali zauvek tonemo sa naše sopstvene visine. Dalje, i ovo vaspitanje sa stanovišta rase mora da se konačno dopuni i u vojnoj službi. Kao što se uopšte doba vojne službe mora smatrati završetkom normalnog vaspitanja prosečnog Nemca. Koliko će u narodnoj državi velik značaj imati priroda telesnog i duhovnog odgoja, toliko će za nju biti vazan i izbor ljudi. Danas ovo ne pada teško. Opšte uzev su to deca značajnijih, sada dobro situiranih roditelja, koja se opet smatraju dostojnim višeg obrazovanja. Pitanja talenta pri tom igraju podređenu ulogu. Sam po sebi, talenat se može uvek oceniti samo relativno. Seljački dečak može imati mnogo više talenta nego dete roditelja, koji su već generacijama na višem životnom položaju, iako u opštem znanju

zaostaje iza gradskog deteta. Ali njegovo veće znanje po sebi nema nikakve veze sa većim ili manjim talentom, već je ukorenjeno u znatno većem obilju utisaka, koje dete neprekidno dobija kao rezultat svog raznovrsnog obrazovanja i bogate životne okoline. Ako bi talentovani seljački dečak od malena takođe rastao u takvom okruženju, njegova duhovna stvaralačka sposobnost bi bila sasvim drugačija. Danas možda postoji jedna jedina oblast u kojoj zaista manje odlučuje poreklo a više sopstveni urođeni dar: oblast umetnosti! Ovde, gde se ne može prosto "učiti" već sve mora biti prvobitno urođeno i samo kasnije podleže više ili manje povoljnom razvoju u smislu mudrog podsticanja postojećih sposobnosti, a novac i imovina roditelja ovde skoro ne dolaze u obzir. Stoga se i ovde najbolje pokazuje, da genijalnost nije vezana za više životne slojeve ili čak za bogatstvo. Najveći umetnici ne retko potiču iz najsiromašnijih kuća. A poneki mali seoski dečak je postajao kasnije svestran majstor. Baš i ne govori u korist velike dubokoumnosti vremena, da se takvo saznanje ovde ne koristi za celokupan duhovni život. Misli se da ono, što se ne može poricati kod umetnosti, ne važi za takozvane realne nauke. Bez sumnje se čovek može naučiti određenim mehaničkim veštinama, kao što je veštom dresurom moguće poučljivu pudlicu naučiti najneverovatnijim majstorijama. Samo, kao što kod ove životinjske dresure takvim vežbama ne vodi razumevanje životinje samo od sebe, tako ni kod čoveka. Bez obzira na drugi talenat i čovek se može

naučiti određenim naučnim majstorskim delima. Na osnovu određenog duhovnog drila se prosečnom čoveku čak može uterati u glavu nadprosečno znanje, samo što toostaje mrtvo i na kraju krajeva, neplodno znanje. Ono onda daje čoveka, koji doduše može biti živi leksikon, ali uprskos tome žalosno zakaže u svim naročitim situacijama i odlučnim trenucima u životu – on će se uvek iznova morati obučavati za svaki, i najskromniji zahtev, a nasuprot tome sam od sebe neće biti u stanju da da i najskromniji doprinos daljem obrazovanju ukupnoga čovečanstva.

Takvo mehanički utuvljeno znanje dovoljno je u najboljem slučaju za preuzimanje državnih službi našeg današnjeg doba. Samo je po sebi razumljivo da će se u ukupnom zbiru naroda jedne nacije naći talenti za sve moguće oblasti svakodnevnog života. Dalje je samo po sebi razumljivo, da će vrednost znanja biti utoliko veća, što se više mrtvog znanja produhovi odgovarajućim talentom pojedinca.

Stvaralačka ostvarenja uopšte mogu nastati samo ako se spoje sposobnost i znanje. Kako današnje čovečanstvo u tom pravcu bezgranično greši može da dokaže još jedan primer. S vremena na vreme se nemačkom malograđaninu u raznim ilustrovanim časopisima pokazuje, da je tu i tamo po prvi put crnac postao advokat, nastavnik, čak pastor, te junački tenor ili slično. Dok tupavo građanstvo takvu čudotvornu dresuru s divljenjem prima k

znanju, puno respekta za ovaj neverovatan rezultat današnje veštine vaspitanja, Jevrejin vrlo lukavo zna da iz toga iskonstruiše novi dokaz za ispravnost njegove teorije o jednakosti ljudi, koju hoće da utuvi narodima. Ovom propalom građanskom svetu ne sviće pred očima da se ovde u stvari radi o ogrešenju o svaki razum – da je zločinačko bezumlje, rođenog polumajmuna dresirati tako dugo, dok se ne poveruje, da je od njega stvoren advokat, dok milioni pripadnika najviše kulturne rase moraju ostati na potpuno nedostojnim položajima; da je greh protiv volje večnog tvorca, ako se stotine i stotine hiljada njegovih najtalentovanijih bića pušta da propadnu u današnjem proleterskom glibu, dok se Hotentoti i Zulukeferi dresiraju za duhovna zanimanja. Jer se pri tom ovde radi o dresuri, baš kao kod pudlice, a ne o nekom naučnom obrazovanju.

Isti trud i briga primenjeni na inteligentne rase, bi svakog pojedinca sto puta pre osposobio za ista dostignuća. Koliko god bilo neizdržljivo ovo stanje, ako bi se pri tom ikad radilo više nego o izuzecima, toliko je ono neizdržljivo već danas, kada za više obrazovanje ne odlučuju talenat i urođene sposobnosti. Naravno, neizdržljiva je pomisao, da se svake godine stotine hiljada potpuno netaleantovanih ljudi udostoji višeg obrazovanja (samo zato što imaju imućne roditelje), dok druge stotine hiljada, velike nadarenosti, ostaju bez svakog višeg obrazovanja. Gubitak koji nacija time pretrpi, se ne može proceniti. Kada se poslednjih

decenija izvanredno povećalo bogatstvo u značajnim pronalascima, naročito u Severnoj Americi, onda je to i zbog toga, jer tamo znatno više talenata iz najnižih slojeva nalazi ipak neku mogućnost višeg obrazovanja, nego što je to slučaj u Evropi. Za pronalazaštvo nije dovoljno utuženo znanje, već samo ono prođuhovljeno talentom (Tesla npr. kom. BelBog). Ali tome se kod nas danas ne pridaje nikakva važnost, jedino dobra ocena treba to da učini. I ovde će naša narodna država morati da deluje vaspitno. Ona nema zadatak, da postojećoj društvenoj klasi sačuva odlučujući uticaj, već zadatak da iz šume svih sunarodnika izvuče najsposobnije glave i da im službu i visoke položaje. Ona nema samo obavezu da prosečnom detetu u osnovnoj školi da određeno vaspitanje, već i dužnost da talenat dovede na put kome i pripada. Svojim najvišim zadatkom treba pre svega da smatra otvaranje kapija državnih viših nastavnih ustanova svakom talentu, sasvim svedjedno iz kojih krugova on poticao. Mora da ispuni ovaj zadatak, pošto samo tako iz sloja reprezenata mrtvog znanja može da izraste genijalno vođstvo nacije.

I iz jednog drugog razloga mora država da preduzme mere opreza u tom pravcu: Naši duhovni slojevi su naročito u Nemačkoj tako snažno zatvoreni u sebe i zakrečeni, da im nedostaje jaka živa veza sa donjom sferom. Ovo se sveti najpre na dve strane: Kao prvo nedostaje im razumevanje i osećaj za široku masu. Oni su već predugo istrgnuti iz tog konteksta, da bi

još mogli da imaju neophodno razumevanje za narod. Postali su strani narodu. Kao drugo nedostaje ovim gornjim slojevima i neophodna snaga volje. Jer je ona uvek slabija u raslojenim krugovima inteligencije nego u masi primitivnog naroda.

Naučnog obrazovanja nama Nemcima, međutim, bogu hvala nikad nije nedostajalo, ali zato utoliko više snage volje i odlučnosti. Što su na primer "umniji" bili naši državnici, toliko je najčešće bio slabiji njihov stvarni učinak. Politička priprema i tehničko opremanje za svetski rat nisu bili nedovoljni zbog toga što su našim narodom vladale malo obrazovane glave, već pre zato što su vladaoći bili preobrazovani ljudi, naključani znanjem i duhom, ali bez svakog zdravog instinkta i lišeni svake energije i odvažnosti. Bila je zla kob da je naš narod svoju životnu bitku morao da bije pod državnim kancelarstvom filozofirajućeg slabića. Da smo umesto jednog Betman-Holvega kao vođu imali robusnijeg sunarodnika, junačka krv jednog običnog grenadira ne bi uzalud bila prolivena.

Isto tako je jedno preterano čisto duhovno odgajanje naših vođa bilo najbolji saveznik našem mrskom neprijatelju revolucionarnom, novembarskom lupežu. Time što je ova duhovnost zadržavala povereno joj nacionalno dobro na najsramotniji način, umesto da ga potpuno i celog primeni, sama je stvorila pretpostavku za uspeh drugih. Ovde katolička crkva može da važi kao uzoran poučan

primer. Na bezbračnom stanju njenih sveštenika je zasnovana prisila, da se podmladak za duhovnike umesto iz sopstvenih redova uvek mora uzimati iz mase naroda. Ali upravo ovo značenje celibata većina uopšte ne shvata. Ono je uzrok neverovatno krepke snage, koja prebiva u ovoj prastarj instituciji. Jer time, što se ova ogromna vojska duhovnih dostojanstvenika neprekidno dopunjuje iz najnižih slojeva naroda, crkva ne samo da održava instinktivnu povezanost sa svetom osećanja naroda, već sebi osigurava i samu energiju i delatne snage, koja će u takvoj formi postojati uvek samo u širokoj masi naroda. Otud potiče mladost ovog ogromnog organizma dostojna divljenja, duhovna snalažljivost i čelična snaga volje. Zadatak narodne države će biti, da se u svom školstvu pobrine za to, da se vrši stalno obnavljanje postojećih duhovnih slojeva dovođenjem sveže krvi odozgo. Država ima obavezu, da se krajnjom brigom i tačnošću iz ukupnog broja sunarodnika proseje prirodno očigledno najbolje osposobljen ljudski materijal i primeni ga u službi celine. Jer država i državnici ne postoje zbog toga da pojedinim klasama omogućuje nameštenje, već da zadovolje njihove buduće zadatke. Ali to će biti samo ako se za njihove nosioce u principu obrazuju samo sposobne i ličnosti jake volje. Ovo ne važi samo za sva službenička mesta, već za duhovno vođstvo nacije uopšte u svim oblastima.

Faktor veličine naroda leži i u tome, da mu uspe, da najposposobnije glave obrazuju za oblasti koje im

pripadaju, i da ih stavi u službu narodne zajednice.

Ako se međusobno takmiče dva naroda, koja su po sebi podjednako nadarena, pobeđu će osvojiti onaj, kojeg u celom duhovnom vođstvu zastupaju njegovi najveći talenti, a podleći će onaj, čije vođstvo predstavlja samo velike zajedničke jasle za određene staleže ili klase, bez obzira na urođene sposobnosti pojedinih nosilaca. Naravno da ovo našem današnjem svetu pre svega izgleda nemoguće. Odmah će se приметiti, da se od sinčića, na primer nekog višeg državnog službenika, ipak ne može tražiti, da postane, recimo zanatlija, jer neki drugi, čiji su roditelji bili zanatlije, izgleda sposobniji. To mora da važi za današnje procenjivanje manuelnog rada. Stoga će i narodna država morati da zauzme principijelno drugačiji stav u odnosu na pojam rada. Ona će, ako je

potrebno, čak vekovnim vaspitanjem morati da prekine sa besmislom preziranja telesnog rada. Ona će principijelno morati da čoveka pojedinca vrednuje ne prema prirodi njegovogposla već prema formi i valjanosti učinka.

Ovo može izgledati gnusno jednom vremenu, u kom najograničeniji ispisivač kolona vredi više negoli najinteligentniji precizni mehaničar, samo zato što radi sa perom. Ali ova pogrešna procena, kako je rečeno, nije u prirodi stvari, već je veštački naučena a ranije nije postojala. Današnje neprirodno stanje počiva upravo na opštim bolesnim

pojavama našeg materijalizovanog doba. U principu je vrednost svakog rada dvostruka: čisto materijalna i duhovna.

Materijalna vrednost počiva na značenju, i to materijalnom značenju rada za život celine. Što više sunarodnika izvlači korist iz određenog ostvarenog dostignuća, i to direktnu i indirektnu, utoliko se materijalna vrednost mora proceniti kao veća. Ova procena svoj plastičan izraz nalazi u materijalnoj nagradi, koju pojedinac dobija za svoj rad. Nasuprot ove čisto materijalne vrednosti je idejna. Ona ne počiva na značaju ostvarenog rada, mereno materijalno, već na njegovoj neophodnosti po sebi. Koliko sigurno materijalna korist nekog pronalaska može biti veća nego svakodnevnog nadničarenja, isto tako sigurno je celina ipak upućena na ovu malu službu, kao i na onu najveću. Ona može materijalno napraviti razliku u vrednovanju korisnosti pojedinačnog rada za celinu, i to izraziti odgovarajućom nagradom, ali idejno mora da utvrdi jednakost svih u trenutku u kom se svaki pojedinac trudi, da u svojoj oblasti, pa ma koja ona bila, da najbolje od sebe. I na to treba da se oslanja vrednovanje čoveka, a ne na nagrađivanje. Pošto u razumnoj državi briga treba da ide u tom pravcu, da se pojedincu dodeli delatnost koja odgovara njegovoj sposobnosti, ili, drugačije rečeno, da se sposobna lica obrazuju za rad koji im leži, sposobnost u principu nije naučena, već mora biti urođena, dakle dar prirode a ne zasluga čoveka, onda se i opšte građansko vrednovanje ne može upravljati prema radu koji je pojedincu tako reći dodeljen. Jer ovaj rad pada na račun njegovog rođenja kao i na time prouzrokovano obrazovanje, koje dobija

od celine. Vrednovanje čoveka se mora zasnivati na načinu, na koji on zadovoljava svoj zadatak koji mu je dao narod. Jer delatnost koju pojedinac obavlja, nije svrha njegovog postojanja, već samo sredstvo za to. On treba da se kao čovek dalje obrazuje i oplemenjuje, ali to može samo u okviru svoje kulturne zajednice, koja uvek mora da počiva na fundamentu države. Održanju ovog fundamenta on treba da da svoj doprinos. Formu ovog doprinosa određuje priroda, na njemu je samo da marljivošću i poštenjem nadoknadi narodnoj zajednici ono što mu je ona sama dala. Ko to radi, zaslužuje najviše procene i najviše poštovanje. Materijalna nagrada se može odobriti onome, čija delatnost nosi odgovarajuću korist celini; idejna, međutim mora da leži u uveravanju, koje mu je priroda dala, a narodna zajednica obrazovala, posvećuje službi svojoj narodnosti. Ali onda više nije sramota biti čestiti zanatlija, dok, međutim, jeste, kao nesposoban službenik krasti dragom bogu dane, a dobrom narodu svakodnevnihleba. Onda će se smatrati samo po sebi razumljivim, da se čoveku ne daju zadaci kojima od početka nije dorastao. Inače ovakva delatnost daje i jedino merilo za pravo na opštu jednaku pravnu građansku aktivnost. Današnje doba se pak samo razgrađuje: uvodi opšte izborno pravo, brblja o jednakim pravima, ali ipak ne nalazi nikakvo obrazloženje za njih. Ono u materijalnoj nagradi vidi izraz vrednosti čoveka i razbija time osnovu za najplemenitiju jednakost, koje uopšte može biti. Jer jednakost ne počiva i

nikad ne može počivati na dostignućima pojedinca po sebi, ali je moguća u formi, u kojoj svako ispunjava svoje posebne obaveze. Samo time se pri proceni vrednosti čoveka isključuje slučajnost prirode, a pojedinač sam pravi kovačem sopstvenog značaja. U današnje doba, kada se cele grupe ljudi međusobno cene više prema visini prihoda (novca), za to se kako je već rečeno nema razumevanja. Samo za nas to ne sme biti razlog da se odrekemo zastupanja naših ideja. Naprotiv: Ko hoće da ozdravi ovo doba, koje je iznutra bolesno i lenjo, mora najpre da skupi hrabrost, da razjasni uzroke ove patnje. A to treba da bude briga nacionalsocijalističkog pokreta, preko sve malograđanštine iz naše narodnosti pokupiti i srediti one snage, koje su, dakle, osposobljene kao začetnici novog pogleda na svet.

Svakako će se prigovoriti da se u principu idejno vrednovanje teško da razdvojiti od materijalnog, čak, da bi niže vrednovanje telesnog rada bilo izazvano upravo njegovim manjim nagrađivanjem. Ovo manje nagrađivanje bi samo opet bilo uzrok ograničenja učestvovanja čoveka pojedinca u kulturnim dobrima svoje nacije. Ali time se umanjuje vrednost idejne kulture čoveka, koja sa njegovom delatnošću ne treba da ima nikakve veze. Strah od telesnog rada je zasnovan upravo na tome da se usled lošijeg nagrađivanja, prisilno potiskuje kulturni nivo manuelnog radnika, a time se daje opravdanje za opštu nižu ocenu. U tome ima mnogo istine. Upravo zbog toga ćemo se u budućnosti

morati čuvati od prevelike diferencijacije odnosa plata. Ne kaže se da bi time izostala dostignuća. Najtužniji znak propasti jednog vremena bi bio, ako bi podstrek za viša delovanja i dostignuća bio u većoj plati. Da je ovo gledište do sada bilo jedino merodavno na svetu, čovečanstvo nikad ne bi dobilo svoja najveća naučna i kulturna dobra. Jer najveći pronalasci, najveća otkrića, najrevolucionarniji naučni radovi, najdivniji spomenici ljudske kulture nisu nastali iz težnje za novcem. Naprotiv, njihovo rođenje je ne retko značilo upravo odricanje od zemaljske sreće i bogatstva.

Može biti da je zlato danas postalo isključivi vladar života, ipak će se čovek jednom pokloniti pred višim bogovima. Mnogo toga može danas da zahvali samo čežnji za novcem i imanjem za svoje postojanje, ali u tome sigurno ima malo onoga čije bi nepostojanje osiromašilo čovečanstvo. Zadatak našeg pokreta je i to, da već danas obaveštava o vremenu, koje će pojedincu dati ono što mu treba za život, ali pri tom visoko poštuje princip, da čovek ne živi isključivo zbog materijalnih uživanja. Ovo treba da nađe svoj izraz u mudro ograničenom stepenovanju zarada, koje i poslednjem poštenom radniku treba da u svakom slučaju omogući častan, čestit život kao sunarodnika i čoveka. Ne želi se reći da je ovo idealno stanje, kakvo ovaj svet praktično ne bi podnosio i stvarno nikada dostigao. Ni minismo tako glupi da verujemo, da bi moglo da uspe da se stvori bezgrešno

doba. Samo ovo ne oslobađa od obaveze da se bori protiv spoznatih grešaka, da se prevazilaze slabosti i da se teži idealu. Opora stvarnost će sama od sebe stvoriti previše ograničenja. Upravo zbog toga mora čovek baš da pokuša da služi krajnjem cilju, a promašaji ne smeju da ga odvrte od njegove namere kao što ne može da se odrekne pravosuđa, samo zato što se i njemu potkradaju zablude, a isto tako ne može da odbije lek zato što će ipak uvek biti bolesti. Treba se čuvati da se snaga ideala ne oceni prenisko. Ko je u tom smislu danas malodušan, ako je nekad bio vojnik, želeo bih da ga podsetim na jedno doba čije je junaštvo predstavljalo najsilnije priznavanje večite snage idealnih motiva. Jer ono od čega je čovek onda umirao nije bila briga za svakodnevni hleb, već ljubav prema otadžbini, vera u njenu veličinu, opšte osećanje časti nacije. I tek kad se nemački narod udaljio od ovih ideala, da bi sledio realna obećanja revolucije, a oružje zamenio ruksakom, dospeo je umesto u zemaljski raj, u

čistilište opšteg prezrenja i ne manje opšte nevolje. Baš zbog toga je neophodno, da se računđijama tadašnje realne republike suprotstavi vera u idealni Rajh.

DRŽAVLJANIN I GRAĐANIN DRŽAVE

Ona tvorevina koja se danas neprecizno označava kao država poznaje samo dve vrste ljudi: građanina države i stranca. Građani države su svi oni koji bilo svojim rođenjem ili kasnijim postajanjem građaninom poseduju pravo državljanstva ; Stranci su svi oni koji isto ovo pravo uživaju u jednoj drugoj državi. Između ova dva razlikovanja postoje još one osobe koje zovemo apatridi takozvani nedržavljeni, to su ljudi koji imaju tu "čast" da ne pripadaju ni jednoj od današnjih država, dakle koji nigde ne poseduju pravo državnog građanstva.

Pravo državnog građanstva se, kako je već gore rečeno, zadobija rođenjem u okviru granica jedne države. Rasa ili nacionalna pripadnost ne igraju pritom nikakvu ulogu. Jedan crnac, koji je ranije živeo u okviru nemačkih granica i sada ima u Nemačkoj svoje stanište, donese time svojim detetom jednog nemačkog državljanina na svet (po principu »jus soli« što znači u prevodu sa latinskog »pravo zemlje« - dete državljanstvo stiče po mestu svog rođenja, tako da ako je rođeno u Nemačkoj ono dobija i nemačko državljanstvo – to je princip koji je tada važio u Nemačkoj, a kojem se Hitler mnogo protivio – komentar by BelBog). Tako isto može bez daljnjeg i dete jednog Jevrejina, ili Poljaka,... Azijata da bude deklarirano kao nemački

državljanin. Pored podržavljivanja putem rođenja (dakle jus soli, rođenjem na teritoriji) postoji još i mogućnost kasnijeg sticanja prava državljanstva. Ono je vezano za različite preduslove, na primer i za to da kandidat koji dolazi u obzir po mogućstvu ne bude nekakav provalnik, ili svodnik, dakle kriminalac, da je on nadalje politički bezopasan, što će reći, dakle jedan bezazleni politički zevzek, da on najzad ne bude jedan od onih koji će pasti na teret svojoj novoj državnograđanskoj zemlji (ovo je princip naturalizacije). Time se ima na umu, naravno u ovo doba vladavine realnosti, isključivo finansijski teret. Pa čak važi kao dodatna preporuka da će ta osoba predstavljati ubuduće jednog pretpostavljenog dobrog poreskog obveznika, da bi ubrzao zadobijanje takvog jednog današnjeg prava državnog građanstva. Rasne dileme ne igraju pritom ama baš nikakvu ulogu. Ceo tok dobijanja državnog građanstva ne odvija se mnogo drukčije nego onaj kod prijema u automobilski klub, čovek podnese svoje podatke, ovi se provere i ocene, i jednog dana mu se onda na ceduljici daje na znanje da je postao građanin nemačke države, pri čemu se ovo još boji i jednom vickastom šeretskom formom. Saopštava se naime dotičnom dođošu: "Vi ste ovim postali Nemač." Ovo čarobnjaštvo izvršava šef države. Ono što ne može da ostvari nebo, pretvara se tako potezom ruke takvog jednog birokratizovanog paracelzijusa. Jedan obični fićfirić i čak npr. recimo iz jednog mongolskog soja postao je odjednom jedan pravi – Nemač ??? Ali ne samo da se niko ni ne

zabrine o rasi takvog jednog novog građanina naše države, dakle novog nemačkog državljanina, nego niko čak ne vodi računa ni o njegovom telesnom zdravlju. Može mirne duše takav jedan klipn da se raspada i u sifilisu koliko god mu je drago, ipak je on za današnju državu ... naš državljanin, čak šta više, postao je i »Nemač«.

Kao državljanin on je veoma dobrodošao, ukoliko on, kako je već rečeno, ne predstavlja finansijski nikakvo opterećenje i politički nikakvu opasnost, sve dok plaća i porez. Tako svake godine primaju ove tvorevine, nazvane državom, u sebe otrove, koje jedva da su više u stanju da ih savladaju. Sam državljanin se onda razlikuje od stranca samo utoliko, što su mu putevi ka svim javnim institucijama potpuno otvoreni, što on eventualno mora da udovolji službi u vojsci i da zato nadalje aktivno i pasivno može da učestvuje na izborima (aktivno biračko pravo je mogućnost da se bude na izborima biran, da se dakle neko kandiduje, a pasivno biračko pravo je pravo da se na izborima glasa – komentar by BelBog). Uglavnom to je sve. Jer, zaštitu ličnih prava i lične slobode uživa i stranac isto tako i toliko, a neretko čak i više. U svakom slučaju ovo važi za našu današnju nemačku republiku. Znam da se ovo sve nerado sluša, samo, teško da postoji nešto besmislenije pa i bezumnije nego što je naše današnje građansko pravo. Postoji sad i jedna država u kojoj su, bar iako donekle slabi, no ipak uočljivi nekakvi osnovi za jedno bolje ustrojstvo.

Naravno, nije to naša Nemačka Republika, već je to Američka unija, u kojoj se nastoji da se bar delimično razum pozove u pomoć. Time što ona principijelno ne dopušta doseljavanje zdravstveno lošim elementima, a određene rase jednostavno isključuje iz prava građanstva, time se ona diskretnim počecima zalaže već za jedno shvatanje, koje je svojstveno jednom pravom narodnom pojmu države.

Narodna država bi delila stanovnike na tri kategorije: 1.) na građane države; 2.) na državljane (podanike) ; i 3.) na strance.

Rođenjem se načelno zadobija samo državljanstvo. Državljanstvo kao takvo ne daje još i pravo za rukovođenje javnim institucijama takođe ni za političko delovanje u smislu učešća na izborima kako u aktivnom tako i u pasivnom pogledu. Načelno se mora kod svakog državljanina, odnosno podanika, ustanoviti rasa i nacionalnost. U svako doba ostaje državljaninu da se slobodno opredeli da se odrekne svog državljanstva i da postane građanin države u onoj zemlji, čiji nacionalni sastav odgovara njegovoj nacionalnosti, zemlji njegovog naroda. Stranac se razlikuje od državljanina samo po tome što on poseduje državljanstvo u nekoj drugoj stranoj državi.

Mladi državljanin nemačke nacionalnosti je obavezan da se školuje onako kako je to propisano

svakome Nemcu. Time on podleže obrazovanju i vaspitanju koji od njega formiraju jednog rasno i nacionalno svesnog pripadnika svog naroda. On kasnijemora da udovolji od strane države i propisanim daljim telesnim vežbama i stupa najzad i u vojsku. Obuka u vojsci je opšta obuka, ona mora da obuhvati svakog pojedinog Nemca i da ga obuči za ono upotrebno područje, koje odgovara njegovim telesnim i duhovnim sposobnostima. Besprekorno zdravom mladom čoveku se potom po ispunjenju njegove vojne obaveze dodeljuje na najsvečaniji način pravo državnog građanstva. To je najdragoceniji dokument za ceo njegov ovozemaljski život. Time on dobija sva prava građanina države i učestvuje u svim prednostima iste. Jer država mora da učini jednu oštru razliku između onih koji su kao pripadnici njenog naroda uzroci i nosioci njenog bitisanja i njene veličine, od onih, koji samo kao "zavređujući" elementi prihvataju boravak u jednoj državi. Izdavanje državnograđanskog dokumenta mora se povezati s pričestnom zakletvom za pripadnost narodu i državi. U tom dokumentu mora da bude ona veza koja premošćuje sve inače moguće razdore i koja čvrstom niti povezuje sve pripadnike jednog naroda. Mora da bude veća čast biti čistač ulice kao građanin ovog Rajha, nego kao kralj u jednoj tuđoj državi. Građanin države je u odnosu na stranca privilegovan. On je Gospodin Rajha. Ovo više dostojanstvo takođe i obavezuje. Nečastan i beskarakteran čovek, obični zločinac, izdajnik otadžbine itd. može u svako doba da izgubi

ovu počast. Time on ponovo postaje državljanin,
dakle samo podanik. Nemačka devojka je državljanka
(podanik) i tek svojom udajom postaje građanka. Ipak se
može ženskim nemačkim podanicima koje su u
radnom odnosu dodeliti građansko pravo.

LIČNOST I NACIONALNA IDEJA DRŽAVE

Ako narodna nacionalsocijalistička država vidi svoj
glavni zadatak u formiranju i održavanju države,
onda nije dovoljno samo to da se unapređuju raso
svesni elementi kao takvi i da se onda oni vaspitavaju
i konačno obrazuju za praktičan život, nego je
neophodno da ta država dovede svoju
sopstvenu organizaciju u sklad sa ovim zadacima.

Bio bi to suludi vic da se vrednost čoveka hoće da
proceni prema njegovoj rasnoj pripadnosti, a
nipošto da se objavi rat marksističkom gledištu "čovek
je jednako čovek", ako se opet ipak nije odlučan i
spreman da se povuku krajnje konsekvence. Krajnja
konsekvenca priznavanja značaja krvi, dakle rasne
zasnovanosti uopšte, je, međutim, prenošenje ove
procene na svaku pojedinačnu ličnost. Baš tako

kao što ja moram različito da vrednujem narode na
osnovu njihove rasne pripadnosti, isto tako to
činim i kod pojedinih ljudi u okviru jedne
nacionalne zajednice. Konstatacija "da narod nije
jednako narod" prenosi se onda na pojedinačnog
čoveka u okviru nacionalne zajednice otprilike u tom
smislu kao da glava ne može jednako da bude glava,
jer su i ovde krvno gledano delovi svakako u glavnim
crtama isti, mada u pojedinostima ipak podležu
hiljadostrukim najfinijim razlikama.

Prva konsekvence ovog saznanja je istovremeno ta, i
rekao bih ona grublja, naime pokušaj da se u okviru
nacionalne zajednice oni elementi koji se kao rasni
posebno dragoceni iskazuju što merodavnije
unapređuju i da se posebno vodi briga za njihovo
umnožavanje. Grublji je ovaj zadatak stoga, jer se on
može skoro mehanički spoznati i rešiti. Teže je da se
iz ukupnosti svih spoznaju duhovno i idejno
najdragocenije glave i da se njima omogući onaj
uticaj, koji ne samo da po sebi pripada ovim
nadmoćnijim duhovima, nego je pre svega od značajne
koristi za naciju, ovo prosejavanje prema
sposobnostima i valjanosti, odnosno vrednoći, ne
može se preduzimati mehanički, nego je to jedan
rad, koji neprestano nalaže borba u svakodnevnom
životu.

Jedno shvatanje sveta, pogled na svet, koje nastoji, da se
odbijanjem demokratske ideje mase, najvišim, dakle,
ljudima preda ova zemlja, taj pogled mora

logički gledano takođe i u okviru ovog naroda ponovo da se povinuje istom aristokratskom principu i da najboljim glavama obezbedi vodstvo i najviši uticaj u određenom narodu. Pritom taj pogled na svet ne počiva na ideji majoriteta, nego na ideji ličnosti. Ko danas veruje da se jedna narodska, nacionalsocijalistička država mora recimo čisto mehanički, putem bolje konstrukcije svog privrednog života da razlikuje od drugih država, dakle putem jedne bolje ravnoteže bogatstva i siromaštva, ili putem prava na saodlučivanje širokih slojeva u privrednom procesu, ili putem pravednije raspodele zarada, putem uklanjanja suviše velikih razlika u platama, taj je u najvažnijim i ključnim stvarima zaostao i nema nikakve blage veze ni znanja o tome šta mi zapravo moramo da označimo kao stvarni pogled na svet. Upravo sve opisano ne nudi ni najmanju sigurnost za trajno stanje a još mnogo manje nudi mogućnost za postizanje nacionalne veličine. Jedan narod, koji bi se zakovao i ostao samo u tim zaista spoljnim reformama, ne bi time dobio ni najmanje jemstvo za pobedu tog istog naroda u sveopštoj borbi naroda sveta. Jedan pokret koji oseća svoju misiju samo u ovakvom opšte izravnavajućem i sigurno pravednom razvoju neće u biti da uvodi nikakve nasilne i neistinske reforme postojećih stanja, jer će na kraju njihovo celo delovanje zastati samo u spoljnim efektima, a da narodu ne stvori onu unutrašnju opremljenost, koja će dovesti, hteo bih da kažem, sa prinudnom sigurnošću do konačnog savladavanja

onih slabosti pod kojima mi danas moramo da se zlopatimo. Da bi se ovo lakše shvatilo, možda je primereno da se još jednom baci pogled na stvarna porekla i uzroke ljudskog kulturnog razvoja. Prvi korak koji je čoveka krajnje očito udaljio od životinje bio je onaj koji je vodio ka otkriću. Samo otkriće pak počiva prvobitno naiznalaženju lukavština i dovrtljivosti, čija primena olakšava borbu za život u sukobu sa drugim bićima i mnogo puta i uopšte dopušta da ona dobije povoljan ishod. Ovi najprimitivniji pronalasci i snalaženja ne dovode stoga još i samu ličnost dovoljno jasno na videlo, jer oni naknadnom ili, bolje reći, današnjem ljudskom posmatraču dolaze naravno u svest tek kao masovne pojave. Izvesne varke i lukava pravila ponašanja, koju čovek na primer može da posmatra kod životinje, padaju u oči tek sumarno i on više nije u situaciji da ustanovi njihovo poreklo, ili da ga istraži, nego se ispomaže jednostavno time, što on takva ponašanja označava kao instiktivna. Ova poslednja reč u našem slučaju ne govori ama baš ništa. Jer onaj ko veruje u jedan viši razvoj životnih bića, mora da prizna, da je svako ispoljavanje njihovog životnog nagona ili njihove životne borbe moralo jednom da ima svoj početak; da će time jedan subjekt morati početi, i da će se onda takvo jedno ponašanje, jedno zbivanje sve više rasprostirati, dok najzad ne pređe u podsvest svih pripadnika jedne određene vrste, da bi onda kao instinkt izbilo na videlo. Lakše će se to kod samog čoveka razumeti i

verovati. Njegove prve mudre mere u borbi sa drugim životinjama, one su sigurno po svom poreklu, bila dejstva pojedinih naročito sposobnih subjekata. Ličnost je nekada i ovde bila bezuslovno podstrekivač za odluke i izvođenja, koja su kasnije preuzimana i preuzeta sasvim po sebi razumljivo od celog čovečanstva. Isto tako kao nekakva vojna, sama po sebi razumljivost, koja je danas, po meni, postala osnov svake strategije, a prehodno imala ipak da zahvali sasvim određenoj glavi svoj nastanak i samo tokom mnogih, možda čak i hiljada godina postala kao opšte i potpuno važeća. Ovaj prvi pronalazak dopunjava čovek drugim: on se uči da druge stvari i živa bića uključi u sopstvenu borbu za životno održanje, a time počinje zapravo pronalazačka delatnost ljudi, koje mi danas opšte uzev vidimo pred svojim očima. Ti materijalni pronalasci, koji počinju upotrebom kamena kao oružja, koji vode do pripitomljavanja životinja, vatru daju čoveku umetnim produktom i sve tako do mnogostrukih i zadivljujućih otkrića naših dana, dopuštaju tim jasnije da spoznamo ličnosti kao nosioce takvog stvaranja, što su nam bliže našem vremenu pojedini pronalasci, ili nam opet izgledaju značajniji i prelomniji. Mi znamo, dakle, u svakom slučaju: ono što mi oko nas kao materijalna otkrića vidimo, sve je rezultat stvaralačke snage i sposobnosti pojedine ličnosti. A svi ti pronalasci pripomažu na kraju krajeva da se sve više i više čovek uzdigne iznad sveta životinja, da se bogme i konačno od njega udalji. Oni time u svom najdubljem

pogledu služe stalnom toku sve višeg ljudskog očovečenja. Ali čak to što je nekada kao najjednostavnija dovitljivost olakšala u prašumi gonjenom čoveku da sačuva život, pomaže u obliku duhovnih naučnih spoznaja današnjih decenija ponovo, da se i danas olakša borba čoveka za njegov život i da se iskuje oružje za borbe u budućnosti. Svo ljudsko razmišljanje i otkriće služi u njegovom konačnom dejstvu pre svega životnoj borbi čoveka na ovoj planeti, čak i ako u momentu nije vidljiva takozvana realna korist jednog pronalaska ili otkrića, ili dubokog naučnog uvida u suštinu stvari. Time što sve zajedno pomaže da se čovek sve više i više uzdigne iz okvira životnih bića koja ga okružuju, to ga jača i učvršćuje njegov položaj tako da on u svakom pogledu izrasta na ovoj zemlji u dominirajuće biće. Sva otkrića su dakle rezultat stvaranja jedne ličnosti. Sve ove ličnosti su opet, želele to ili ne, postale time više ili manje dobročinitelji svog čovečanstva. Njihovo delovanje daje milionima, pa i milijardama ljudskih bića kasnije pomoćna sredstva za olakšanje sprovođenja njihove životne borbe. Ako mi u poreklu današnje materijalne kulture uvek vidimo pojedine ličnosti kao pronalazače (misli se na arijevce naravno), koji se onda međusobno dopunjuju i jedan ponovo na drugome dalje nadgrađuju, onda opet isto tako vidimo i u izvršenju i sprovođenju stvari promišljenih i otkrivenih od pronalazača isto to. Jer, isto tako treba dovesti u vezu i poistovetiti sve proizvodne procese u njihovom poreklu ponovo

sa otkrićima i time ih učiniti zavisnim od ličnosti. Čak i čisto teorijski misaoni rad, koji u pojedinosti uopšte nije merljiv, predstavlja ipak pretpostavku za sve dalje materijalne pronalaskе i javlja se opet i on kao isključivi produkt pojedine ličnosti. Ne pronalazi masa i ne organizuje niti osmišljava majoritet, nego u svemu i uvek jedino pojedini čovek, ličnost, pojedinac! Jedna ljudska zajednica javlja se samo onda dobro organizovanom, kada ona ovim stvaralačkim snagama, na što je moguće pristupačniji način, olakšava njihov rad, nagrađuje ga i svrsishodno i korisno ga primenjuje na zajednicu. Najvrednije u otkriću samom je, pa bilo ono u materijalnom ili u svetu ideja, jeste pre svega pronalazač kao ličnost. NJega dakle kao donosioca korisnog za zajednicu svrsishodno postaviti je prvi i najvažniji zadatak organizacije jedne nacionalne zajednice. Čak i organizacija sama mora da bude isključivo izvršenje ovog načela. Time je ona oslobođena prokletstva mehanizma i sama postaje nešto životno. Ona mora u sebi samoj da bude otelotvorenje težnje da se te umne glave uvek postave iznad mase i da ova dakle bude podređena tim glavama.

Organizacija sme stoga dakle iskoračivanje tih umnih glava iz mase ne samo da ne sprečava, nego naprotiv mora načinom njihovog sopstvenog bića da im to omogućava i olakšava. Ona pritom mora da polazi od načela da za čovečanstvo ne leži blagoslov u masi, nego da on počiva u njenim

stvaralačkim glavama, koje se onda u stvarnosti iskazuju kao dobročinitelji ljudskog roda. NJima osigurati najmerodavniji uticaj i olakšati im njihovo delovanje u interesu je zajednice. Sigurno da se taj interes neće zadovoljiti i neće se njemu služiti ako se dopusti vladavina nemislećih i nevaljanih, a pogotovu ni u kom slučaju blažene mase, nego jedino vođstvom od prirode posebnim darom za to osposobljenih umnih ljudi. Odabir ovih glava osigurava, kao što je već rečeno, pre svega sama okrutna životna borba.

Mnogo toga se slama i propada, ne iskazuje se dakle nipošto predodređenim za trajanje, a samo malo njih ostaju kao izabranici. U oblastima mišljenja, ideja, umetničkog stvaralaštva, pa čak i u onima iz domena privrede taj proces odabira se još i danas odvija, iako je on naročito u ovim poslednjim domenima izložen teškim opterećenjima.

Upravljanje državom i organizovanom odbrambenom snagom nacije otelotvorena vlast je istovremeno opsednuta ovim razmišljanjem. Posvuda dominira ovde ideja ličnosti, autoriteta iste naniže, prema onima dole, kao i odgovornosti prema višoj ličnosti na gore. Samo se politički život danas već bez ostatka okrenuo od ovog najprirodnijeg mogućeg principa. Dok čitava ljudska kultura pokazuje da je ona rezultat stvaralačke delatnosti ličnosti, javlja se u celokupnom, pre svega međutim u najvišem vođstvu narodne zajednice princip

vrednosti majoriteta, dakle većine kao odlučujući i počinje odande nadole da postepeno truje ceo život, to znači u stvarnosti da ga rastače. Takođe se i destruktivno dejstvo delatnosti Jevrejstva u drugim nacionalnim telima u osnovi može pripisati samo njegovim pokušajima da se značaj ličnosti podrije kod njegovih gost-naroda, a taj značaj dodeli umesto ličnosti – samoj masi. Time u demokratiji većine stupa na mesto jednog prirodnog organizatorskog principa arijeuskog čovečanstva destruktivni princip Jevrejstva, jer demokratija je njegova izmišljotina, isto kao što je to i sama socijaldemokratija, kao uostalom i ceo koncept boljševizma. On time tako postaje jedan "ferment dekompozicije" naroda i rase i u daljem smislu razbijač ljudske kulture. Kao što je Jevrejin učinio pokušaj u čistoj kulturi, to čini i marksizam u svim oblastima ljudskog života, on isključuje upadljivi značaj ličnosti, pojedinca i zamenjuje ga brojkama mase. Ovome naravno politički odgovara parlamentarna forma vladavine, čije toliko nezdravo delovanje vidimo od najmanjih ćelija opštine počev sve do najvišeg vođstva celoga Rajha, a privredno gledano je to sistem jednog sindikalnog pokreta, koji ne služi stvarnim interesima naroda i radnika, već isključivo razarajućim namerama svetskog Jevrejstva! U upravo toj meri u kojoj se privreda otrgla od delovanja principa ličnosti i na mesto njega se predala uticajima i dejstvima mase, mora ona da izgubi sve dragocene učinke, koji su u službi svih, i da postepeno se sroza u sigurni

nazadak. Sve redom organizacije saveta preduzeća, koje umesto da zastupaju interese radnika i službenika, pokušavaju da na samu proizvodnju preuzmu uticaj, služe istom razarajućem cilju. One škode ukupnom učinku, a time u stvari dakako i pojedincu. Jer zadovoljenje pripadnika jednog nacionalnog tela proteže se u svom trajanju ne isključivo prostim teorijskim frazama, već štaviše dobrima svakodnevnog života koja pripadaju pojedincu i iz toga rezultirajućim uverenjem, da jedna narodna zajednica zastupa i čuva interese pojedinca svojim ukupnim učinkom.

Ne igra nikakvu ulogu da li je marksizam na osnovu svoje teorije mase da kažemo sposoban da sada zaostalu privredu preuzme i da je dalje vodi. Kritika o tačnosti ili netačnosti ovog principa ne rešava se dokazom njegovog osposobljavanja da se postojećim upravlja za budućnost, nego isključivo samo putem dokaza o mogućnosti da se čak i takva jedna kultura može da stvori. Marksizam bi mogao hiljadu puta da preuzme današnju privredu i da je pusti da dalje radi pod njegovim vođstvom, pa ipak ne bi ni uspeh čak takve delatnosti ništa dokazao prema činjenici da on sam ne bi bio u stanju primenom svog principa to isto stvoriti što je danas kao gotovo preuzeo. Dakle, propao bi taj pokušaj. A za to je marksizam dao i praktični dokaz (ovde mi se mora oteti jedan komentar, nije li to Hitler bio dalekovid kada je sa takvom sigurnošću i preciznošću video propast sprovođenja teorijske

ideje marksizma u SSSR-u i da je neuspeh tog eksperimenta bio neminovan, jer je sam po sebi on duboko bio protivprirodan i nemrinenjiv u praksi, komentar by Belbog). Ne samo da on nigde nije bio u stanju sam stvaralački da zasnuje jednu kulturu, ili i samo jednu privredu, on čak nije zaista bio ni u stanju i postojeće da dalje prema svom principu vodi, nego je morao već posle najkraćeg vremena na putu od koncesija da posegne ka idejama principa ličnosti, isto tako kao što on u svojoj sopstvenoj organizaciji ne može da bude bez ovih principa. To, međutim, mora temeljno da razlikuje nacionalni pogled na svet od marksističkog da on ne shvata, ne samo vrednost rase, nego time i značaj ličnosti i prema tome je ne određuje u temeljne stubove cele zgrade tog svoga pogleda na svet. To su noseći faktori njegovog shvatanja sveta.

Ako nacionalsocijalistički pokret ne bi razumeo fundamentalni značaj ovog načelnog saznanja, nego da, umesto toga, po današnjoj državi neprestano ovde i onde stavlja zakrpe, ili čak opet da stav o masama smatra svojim, onda bi On u stvari bio samo jedna konkurentna partija marksizmu; pravo da se nazove jednim pogledom na svet, ne bi On time imao. Ako bi se socijalni program pokreta sastojao samo u tome da se potisne ličnost i na njeno mesto postavi masa, onda bi nacionalsocijalizam i sam bio napunjen otrovom marksizma, kao što je to slučaj sa našim građanskim svetom partija.

Nacionalsocijalistička država mora da se stara o dobrobiti svojih građana time što Ona u svemu i svakome priznaje značaj vrednosti ličnosti i tako što u svim oblastima Ona uvodi onu najvišu meru produktivne radne sposobnosti, koja i svakom pojedincu jemči najveću meru udela, a ne samo neke mrvice sa stola poslodavca.

I nacionalsocijalistička država mora još prema tome da bez ostatka oslobodi celokupno, naročito najviše političko vođstvo jednog parlamentarnog principa majoritetnog i masovnog određenja, da bi umesto njega osigurao neporecivo pravo ličnosti. Iz toga proizilazi sledeće saznanje: najbolji državni ustav i državni oblik je onaj, koji s najprirodnijom sigurnošću dovodi najbolje glave narodne zajednice do vodećeg značaja i odlučujućeg uticaja. Ali kao što se i u privrednom životu sposobni ljudi ne postavljaju i određuju odozgo, nego moraju sami da se probiju i kao što ovde postoji beskrajno školovanje od najmanje firme do najvećeg preduzeća i tek život onda priređuje određene ispite, tako naravno ne mogu ni političke glave tek odjednom i iznenada da budu "otkrivene". Geniji izuzetne vrste nemaju s pravom nikakvog obzira na normalno čovečanstvo.

Država mora princip ličnosti da učvrsti u svojoj organizaciji i to počev od najmanje ćelije, opštine, do najvećeg vođstva Rajha. Ne postoje nikakve odluke većine, nego samo i samo odgovorne

ličnosti, a reč »savet« se ponovo vraća na svoj raniji značaj. Svakome čoveku su na raspolaganju naravno savetnici, ali odluku donosi uvek samo jedan čovek! Načelo koje je pruska vojska u svoje vreme udahnula kao najdivniji instrument u dušu nemačkog naroda, mora u prenosnom smislu da bude jednom i načelo izgradnje celokupnog našeg državnog i društvenog ustrojstva. Autoritet svakog vodi na dole, a odgovornost na gore! Onda se neće moći odreći odgovornosti ove korporacije, koje mi danas zovemo parlamenti. Samo, njihovi saveti se onda zaista i savetuju, ali odgovornost može i sme uvek da ima samo jedan nosilac i prema tome samo taj jedini da ima i pravo naredbe. Parlamenti po sebi su neophodni, jer dakako u njima pre svega istaknute glave imaju mogućnost da se polako probijaju naviše, umne glave kojima se kasnije mogu poveriti naročito odgovornizadaci. Time se ukazuje sledeće stanje: Nacionalsocijalistička država nema, počev od opštine pa sve do vrhovnog vođstva Rajha, nikakvo odgovorno kolegijalno telo koje bi recimo odlučivalomajoritetom, dakle većinom, nego samo savetodavna tela, koja određenom izabranom vođi stoje na raspolaganju i do njega se uvode u rad, da bi, prema potrebi, i sami u izvesnim oblastima ponovo preuzeli neophodnu odgovornost, isto tako kao što na višim nivoima vode predsednici određenih korporacija svoje poslove i gde sami svoju odgovarajuću odgovornost imaju.

Nacionalsocijalistička država načelno ne trpi da se o interesima posebne, na primer privredne vrste, pitaju za sud ljudi, koji na osnovu svog obrazovanja i delatnosti ne mogu ništa o toj stvari da razumeju.

Ona stoga raspoređuje svoja predstavnička tela i kadrove već unapred u političke i profesionalne staleške domove!

Da bi se garantovala jedna uspešna saradnja oba doma stoji iznad njih stalno kao vrhovni arbitar jedan poseban senat. Ni u jednom domu niti u jednom senatu se nikad ništa ne izglasava. Oni su radne institucije, a nikakve glasačke mašine. Pojedini član ima savetodavni glas, ali nikada onaj koji donosi odluke. Ovaj glas koji donosi odluku je u domenu isključivo samo kod određenog zato odgovornog predsedavajućeg. Ovo načelo bezuslovnog povezivanja apsolutne odgovornosti sa apsolutnim autoritetom izgradiće postepeno jedan odabir vođa kakav danas, u ovo doba neodgovornog i bezveznog parlamentarizma, je uopšte nezamisliv. Time se državni ustav nacije dovodi u sklad sa onim prirodnim zakonom, kojemu ta država već ima da zahvali svoju veličinu na kulturnom i ekonomskom području. A što se sad tiče sprovodljivosti ovih saznanja, onda molim da se ne zaboravi, da parlamentarni princip demokratskog (jevrejskog) uređenja i određenja majoriteta, tj. većine, od pradaavnina ni u kom slučaju ne vlada čovečanstvom,

nego se naprotiv zapaža u sasvim malim periodima istorije, periodima koji su opet uvek bila doba propadanja naroda i država.

Svakako ne bi trebalo poverovati da bi se čisto teorijskim merama odozgo na dole mogao da ostvari takav jedan obrt, pošto on logički ne sme da bude održiv ni u ustavu države, nego i čitavo ostalo zakonodavstvo pa čak i ceo građanski život mora da bude time prožet. Takav jedan prevrat može nastati i nastaće jednim pokretom, koji je sam već izgrađen u duhu ovih ideja i time već u samome sebi nosi novu dolazeću državu.

Stoga neka se nacionalsocijalistički pokret već danas bez ostatka uživi u ove ideje i neka ih sprovede u okviru svoje sopstvene organizacije u praktično dejstvo, na čemu će on jednog dana državi ne samo ukazati na iste ove smernice, nego će mu moći i već izgrađenu strukturu svoje sopstvene organizacije i pokreta staviti na raspolaganje.

POGLED NA SVET I ORGANIZACIJA

Narodna država, čiju sam opštu sliku pokušao da dam u krupnim crtama, se po sebi još ne ostvaruje prostim spoznavanjem onog što je toj državi neophodno. Nije dovoljno znati kako narodna država treba da izgleda. Mnogo važniji je problem njenog nastanka. Ne sme se očekivati da će današnje partije, koje su ipak u prvom redu uživaoci današnje države, same od sebe se preobratiti i iz nevezanih delova izmeniti svoj trenutni stav. To je utoliko manje moguće, jer su njihovi stvarni vodeći elementi uvek samo Jevreji i opet Jevreji. Razvoj koji sada proživljavamo, bi, međutim, ako bi se neometano dalje odvijao, jednog dana dospeo do svejvrejskog proročanstva – Jevrejin bi zaista požderao narode ove Zemlje, postao bi njihov gospodar!

Tako on nasuprot milionima nemačkih »buržuja« i »proletera«, koji ponajviše iz indolencije i gluposti, zajedno sa kukavičlukom, kaskaju u svoju propast, sigurno, u najvišu svest o svom budućem cilju sledi svoj put. Partija koju on vodi, ne može dakle braniti nijedne druge interese osim njegovih, a ovi su suprotni sa interesima arijevskih naroda, i međutim nemaju ništa zajedničko. Ako se dakle želi pokušati da se idealna slika narodne države prevede u realnu stvarnost, onda se mora, nezavisno

od dosadašnjih sila javnog života, potražiti nova snaga, koja je voljna i sposobna, da preuzme borbu za takav ideal. Jer se ovde radi o borbi, ukoliko prvi zadatak ne glasi: stvaranje novog narodnog shvatanja države, već pre svega – otklanjanje postojećeg jevrejskog! Kao i toliko često u istoriji, glavna poteškoća ne leži u stvaranju novog stanja, već u oslobađanju mesta za isto. Predrasude i interesi se ujedinjuju u zatvorenu falangu i pokušavaju da svim sredstvima spreče pobedu ideje koja im je neprijatna ili ih ugrožava. Tako je borac za takav novi ideal, žali bože, prisiljen da se uz svo pozitivno naglašavanje istog, u prvoj liniji bori za negativan deo borbe, onaj koji treba da vodi uklanjanju sadašnjeg stanja. Mlado učenje velikog i novog principijelnog značaja će, kao prvog oružja morati da se lati sonde kritike u svoj njenoj oštini, pa ma koliko to bilo neprijatno svakom pojedincu. O malo dubokom uvidu u istorijske razvitke svedoči i to, kada takozvano narodno danas stalno pridaje važnost tome da osigura da se oni nikako ne aktiviraju negativnom kritikom, već samo kreativnim radom, koliko detinjasto-tupavo toliko pravo "narodno" natucanje i dokaz, kako je pored ovih glava čak i istorija sopstvenog doba prošla bez traga. I marksizam je imao cilj, i on je poznavao kreativnu delatnost (iako se pri tom radi samo o uspostavljanju despotije internacionalnog svetskog finansijskog jevrejstva) samo je on uz to prethodno sedamdeset godina vršio kritiku, i to uništavajuću, rastvarajuću kritiku i uvek iznova

kritiku, sve dok stara država od ove večno proždiruće kiseline nije omekšala i bila dovedena do obaranja. Tek tada je počela njegova takozvana "izgradnja". I to je bilo razumljivo, ispravno i logično. Postojeće stanje se još uvek ne uklanja prostim naglašavanjem i zastupanjem budućeg. Jer se ne može pretpostaviti da bi se pripadnici, ili čak interesenti, sada već postojećeg stanja mogli potpuno preobratiti i pridobiti za novo samo utvrđivanjem neophodnosti. Naprotiv, može samo previše lako da se desi slučaj, da onda baš dva stanja ostaju da postoje jedan pored drugog i da time takozvani pogled na svet postane partija, iz čijih okvira on ne može da se opet uzdigne. Jer je pogled na svet netrpeljiv i ne može se zadovoljiti ulogom jedne "partije pored druge", već zapovednički zahteva svoje sopstveno, isključivo i potpuno priznavanje kao i kompletno preobraćanje celog javnog života prema njegovim shvatanjima. On dakle ne može da trpi istovremeno dalje postojanje zastupanja ranijeg stanja. To isto tako važi za religije. I hrišćanstvo se nije moglo zadovoljiti time da izgradi sopstveni oltar, već je prinudno moralo da korača ka uništenju paganskih oltara. Samo iz ove fanatične netrpeljivosti se mogla stvoriti apodiktika vera, ova netrpeljivost je čak neophodna pretpostavka za nju. Vrlo lako se može izneti prigovor da se kod takvih pojava u svetskoj istoriji najčešće radi o takvim jednim, specifično jevrejskog načina mišljenja; čak da ova vrsta netrpeljivosti i fanatizma otelovljuje upravo

jevrejsku osobitost. Ovo može po sto puta biti tačno, i može se duboko žaliti zbog ove činjenice i samo sa posve opravdanom neugodnošću njeno pojavljivanje u istoriji čovečanstva ustanoviti kao nešto što je ovoj do tada bilo strano – ipak to ne menja ništa u tome da je ovo stanje danas baš tu. Muškarci koji žele da naš nemački narod oslobode iz sadašnjeg stanja ne treba da razbijaju glavu o tome kako bi bilo lepo kad ne bi bilo ovog i onog, već moraju da pokušavaju da utvrde kako se otklanja postojeće. Pogled na svetispunjen neizdržljivom netrpeljivošću će se slomiti, samo idejom, teranom napred istim duhom, izborenim istom najjačom voljom, ali pri tom u sebi čistom i iznad svega istinski novom. Pojedinač danas s bolom može da utvrdi da je u mnogo slobodniji antički svet sa pojavom Hrišćanstva došao prvo duhovni teror, ali neće moći da pobije činjenicu, da od tada ova prisila pritiska i vlada svetom, da se sila slama opet samo silom i teror samo terorom. Tek se onda kreativno može stvoriti novo stanje.

Političke partije su sklone kompromisima, pogledi na svet nikada! Političke partije računaju em sa protivnicima, pogledi na svet proklamuju svoju nepogrešivost. I političke partije su gotovo prvobitno skoro uvek imale nameru da dođu na usamljenu despotsku vlast, nagon ka pogledu na svet se skoro uvek krije u njima. Ipak već uskost njihovog programa im otima heroizam, koji zahteva pogled na svet. Uslužnost njihovog htenja im dovodi male i

slabašne duhove, sa kojima se ne mogu voditi krstaški ratovi. Tako najčešće već rano ostaju u svojoj bednoj malenkosti. Ali time napuštaju borbu za pogled na svet i pokušavaju da, umesto toga, takozvanom "pozitivnom saradnjom" što je moguće brže osvoje mestašce na valovu (valov – posuda, ono iz čega se hrane svinje) postojećih institucija i da što je moguće duže na njemu ostanu. To je cela njihova težnja. A ako ih ikada pomalo brutalno nadareni konkurentni parlamentarac izgura sa ovih zajedničkih jaslala, onda razmišlja samo o tome i teži za tim da se silom ili lukavštinom opet pomeri napred u gomili takođe gladnih, da bi najzad mogli, pa koštalo ih to i najsvetijeg uverenja, da uživaju na omiljenom izvoristu hrane. Šakali politike! Pošto jedan pogled na svet nikad nije spreman da deli sa drugim, onda on takođe ne može biti spreman da sarađuje na postojećem stanju koje osuđuje, već oseća obavezu da ovo stanje i celokupan protivnički svet ideja pobija svim sredstvima, to jest da priprema njihovo obaranje. I ova čisto razarajuća borba čiju opasnost svi drugi odmah shvataju, te prema tome ona nailazi na zajedničko odbijanje, kao i pozitivna, koja napada radi priznavanja sopstenog novog sveta ideja, zahteva odlučne borce. Tako će pogled na svet svoju ideju dovesti do pobede samo ako u svojim redovima ujedini najhrabrije i najdelotvornije elemente svog doba i svog naroda i dovede ih u čvrste forme borbeno-snažne organizacije! Za to je pak ipak neophodno da on, uzimajući u obzir ove elemente, iz

svoje opšte slike sveta izabere određene ideje i uvije ih u formu, koja se po svojoj preciznoj, poslovičnoj kratkoći čini pogodnom, da kao vera služi novoj zajednici ljudi. Dok je program samo političke partije recept za zdrav ishod sledećih izbora, program pogleda na svet znači formulaciju objave rata protiv postojećeg uređenja, protiv postojećeg stanja, ukratko protiv jednog postojećeg shvatanja sveta uopšte. Pri tom nije potrebno, da svaki pojedinac koji se bori za ovaj pogled na svet, dobije potpuni uvid u tačno znanje o poslednjim idejama i razmišljanjima vođa pokreta. Mnogo je neophodnije da mu se razjasni nekolicina sasvim velikih gledišta, i da mu se neizbrisivo utisnu bitne osnovne linije, tako da potpuno bude prožet neophodnošću pobeđe svog pokreta i njegovog učenja. Ni pojedinačni vojnik ne biva nikada upućen u razmišljanja više strategije. Kao što se on mnogo više odgaja na strožu disciplinu i fanatično uverenje o pravu i snazi svoje stvari i na potpuno usmerenje na nju, onda to mora da se dogodi i kod pojedinačnog pripadnika pokreta velikih razmera i velike budućnosti i najvećeg htenja. Koliko bi malo vredela armija čiji bi pojedinačni vojnici svi bili generali, pa bilo to i samo zbog njihovog obrazovanja i njihovog razumevanja, toliko malo vredeti politički pokret kao zastupanje nekog pogleda na svet, ako bi hteoda bude samo sastajalište "umnih" ljudi. Ne, njemu su potrebni i obični vojnici, pošto se inače ne može postići unutrašnja disciplina. U biću organizacije je, da

može da postoji samo ako najvišem duhovnom

vođstvu služi široka, više prema osećanjima usmerena masa. Četa od dve stotine duhovno potpuno jednako sposobnih ljudi bi se uvek trajno teže disciplinovala nego ona od sto devedeset duhovno manje sposobnih i deset više obrazovanih. Iz ove činjenice je socijaldemokratija nekada izvlačila najveću korist. Ona je tako zgrabila pripadnike širokih slojeva našeg naroda, otpuštene iz vojne službe i već tamo odgojene na disciplinu i uvukla, prihvatila ih pod svoju isto tako snažnu partijsku disciplinu. I njena organizacija je predstavljala armiju oficira i vojnika. Nemački manuelni radnik, otpušten iz vojne službe je postao vojnik, a jevrejski intelektualac oficir!

Ono što je naše građanstvo uvek posmatralo sa odobravanjem uz klimanje glavom, činjenica da su marksizmu pripadale samo takozvane neobrazovane mase, je u stvari bila pretpostavka za uspeh istog. Jer dok su građanske partije u svojoj jednostranoj duhovnosti predstavljale jednu lošu, nesposobnu i nedisciplinovanu bandu, marksizam je u svom manje umnom ljudskom materijalu obrazovao pravu armiju partijskih vojnika, koji su slepo slušali jevrejskog dirigenta baš kao nekada nemačkog oficira.

Nemačko građanstvo, koje se u principu nikad nije brinulo o psihološkim problemima, jer je bilo visoko iznad toga, ni ovde nije nailazilo za neophodno da porazmisli, da bi spoznalo dublji

smisao kao i skrivenu opasnost ove činjenice. Naprotiv se mislilo da je politički pokret, koji se formira samo iz redova "inteligencije", već iz tog razloga vredniji, i ima više prava, čak i više verovatnoće da dođe na vlast nego neobrazovana masa. Nikada se nije shvatilo da snaga političke partije nikako ne leži u najvećoj i najsamostalnijoj mogućoj duhovnosti pojedinačnih članova, već mnogo više u disciplinovanoj poslušnosti kojom njeni članovi slede duhovno vođstvo. Odlučujuće je samo vođstvo! Kada se dve trupe međusobno bore, neće pobediti ona u kojoj je svaki pojedinac dobio neko najviše strateško obrazovanje, već ona koja ima najnadmoćnije vođstvo i istovremeno isto takvu najdisciplinovaniju, slepo najposlušniju, najbolje izdrilanu trupu! To je principijelno razumevanje koje uvek moramo da imamo u vidu pri ispitivanju mogućnosti da se pogled na svet ostvari. Kad dakle, da bi smo neki pogled na svet doveli do pobeđe, treba da ga preuredimo u borbeni pokret, onda logično mora program pokreta da uzme u obzir ljudski materijal, koji mu je na raspolaganju. Koliko krajnji ciljevi i vodeće ideje moraju biti nepokolebljivi, toliko genijalno i psihološki ispravno mora reklamni program biti usmeren na dušu onih bez čije bi pomoći najlepša ideja večito ostala samo ideja. Ako narodna ideja iz današnje nejasne želje želi da dođe do jasnog uspeha, onda mora da iz svog širokog sveta misli izvuče određene principe koji su prema svom biću i sad daju pogodni da širu ljudsku masu obavežu na sebe, i

to onu koja jedino osigurava borbu ove ideje sličnu pogledu na svet. To je nemačko radništvo. Zato je program novog pokreta sažet u nekoliko, ukupno dvadeset pet načela. Ona su određena da u prvom redu čoveku iz naroda daju grubu sliku htenja pokreta. Ona su u izvesnoj meri političko verujuće, koje s jedne strane regrutuju za pokret, a s druge strane je prikladno da poveže regrutovane i spoji ih tako zajednički prihvaćenom obavezom. Pri tom nikad ne sme da nas napusti sledeće uverenje: pošto je takozvani program pokreta po svojim krajnjim ciljevima obavezno ispravan, ali je u formulisanju ipak morao da obrati pažnju na psihološke momente, tokom vremena sigurno može da nastane uverenje, da bi se pojedini možda određeni principi morali shvatiti drugačije, morali bi dobiti bolju formulaciju. Ali svaki takav pokušaj najčešće ispada koban. Jer se time nešto što bi trebalo da bude nepokolebljivo čvrsto, predaje na diskusiju, koja, kao što je nekad pojedinačna tačka oduzeta iz verske dogmatske tvrdnje, ne bez prepreka daje novu, bolju i pre svega jedinstvenu tvrdnju, već će pre voditi do beskonačnih debata i do opšte zbrke. U takvom jednom slučaju uvek ostaje da se presudi šta je bolje: nova, srećnija formulacija koja podstiče razilaženje unutar pokreta, ili trenutno možda ne najbolja forma, ali koja predstavlja u sebe zatvoren, čvrst, iznutra potpuno jedinstven organizam. A svaka kontrola će pokazati da poslednjem treba dati prednost. Jer pošto se kod promena uvek radi samo o spoljnjem oblikovanju,

ovakve korekcije će se uvek pojavljivati kao moguće ili poželjne. Konačno, kraj pomnosti ljudi postoji velika opasnost da oni u ovoj čisto spoljnoj formulaciji nekog programa vide značajan zadatak pokreta. Time onda volja i snaga odstupaju radi odbrane same ideje, a aktivnost koja bi trebalo da se okrene napolje, će se uništiti u unutrašnjim programskim borbama.

Kod učenja koje je u krupnim crtama zaista ispravno, manje je štetno ako se zadrži jedno obličje, čak kad ono više ne odgovara baš sasvim stvarnosti, nego da se poboljšavanjem istog osnovni zakon pokreta, dotad smatram granitnim, preda na opštu diskusiju sa njenim najgorim posledicama. To je pre svega nemoguće sve dotle, dok se sam pokret tek bori za pobjedu. Jer, kako se želi da se ljudi ispune slepom verom u ispravnost nekog učenja ako stalnim izmenama spoljne konstrukcije istog sami širimo nesigurnost i sumnju? Suština se zapravo nikad ne sme tražiti u spoljnjem obličju, već uvek samo u unutrašnjem smislu. A on je nepromenljiv, i u njegovom interesu se konačno može samo poželeti da pokret, izbegavajući sve događaje koji razbijaju i stvaraju nesigurnost, dobije neophodnu snagu za njegovu odbranu. I ovde treba učiti na katoličkoj crkvi. Iako njen religijski sistem u nekim tačkama, delom sasvim suvišno, dospeva u koliziju sa egzaktnom naukom i istraživanjem, ona ipak nije spremna da žrtvuje makar i najmanji slog svojih načela. Ona je vrlo tačno shvatila da njena

otpornost ne leži u nekakvom većem ili manjem prilagođavanju dotičnim naučnim rezultatima koji u stvarnosti ipak uvek variraju, već mnogo više u krutom držanju za jednom utvrđene dogme, koje tako celini daju karakter vere. Tako ona danas stoji čvršće nego ikada. Može se proreći da će upravo u onoj meri u kojoj pojave beže ona sama kao umirujući bol u pojavama bežanja sve više zadobijati slepu privrženost. Onaj, dakle, ko stvarno i ozbiljno želi pobjedu narodnog pogleda na svet, mora ne samo da shvati, da je za osvajanje takvog uspeha najpre pogodan samo borbeno sposoban pokret, već i, drugo, da će se sam takav pokret održati jedino uz utemeljenje nepokolebive sigurnosti i čvrstine njegovog programa. On ne sme da se usudi, da, u formulaciji istog ne udovolji zahtevima duha vremena, već mora da formu, jednom iznađenu kao povoljnu, zadrži zauvek, u svakom slučaju toliko dugo, dok se ne kruniše pobjedom. Svaki pokušaj da se vode rasprave o svrhovitosti jedne ili druge programske tačke, unapred razbija zatvorenost i borbenu snagu pokreta u onoj meri, u kojoj njegovi pripadnici učestvuju u takvoj jednoj unutrašnjoj diskusiji. Time nije rečeno da danas izraženo poboljšanje, već sutra ne bi moglo biti podvrgnuto kritičkim ispitivanjima, da bi se opet prekosutra našla ponovo bolja zamena. Onaj ko ovde jednom poruši granice oslobađa put čiji je početak poznat, ali čiji se kraj gubi u beskraju. Ovo važno saznanje je u našem mladom nacional-socijalističkom pokretu moralo biti upotrebljeno.

Nacionalsocijalistička nemačka radnička partija je sa svojim programom od dvadeset pet teza dobila osnovu koja mora biti nepokolebiva!

Zadatak današnjih i budućih članova našeg pokreta se ne sme sastojati u kritičkoj preradi ovih principa, već pre u obavezivanju na njih. Jer bi inače sledeća generacija sa istim pravom sa svoje strane ponovo rasipala snagu na takav čisto formalan rad unutar partije, umesto da pokretu dovodi nove pripadnike, a time i nove snage. Za veliki broj pripadnika biće našeg pokreta će manje ležati u slovima naših načela, a više u smislu kojeg smo mi u stanju da im damo. Ovim saznanjima je mladi pokret jednom zahvalio za svoje ime, prema njima je kasnije sačinjen program i u njima je dalje zasnovan način njegovog širenja.

Da bi se pomogla pobeda narodnih ideja, morala je biti stvorena narodna partija, partija koja se ne sastoji od intelektualnih vođa već i od manuelnih radnika! Svaki pokušaj da se bez takve borbeno sposobne organizacije ide na ostvarenje narodnih ideja, bi danas, a i uvek ubuduće, kao i u prošlosti bio bezuspešan. Ali time pokret nema samo pravo već i obavezu, da se oseća kao začetnik pa tako i kao reprezentant ovih ideja. Koliko su osnovne ideje NS pokreta narodne, toliko su istovremeno narodne ideje nacionalsocijalističke.

Ali ako nacionalsocijalizam želi da pobedi, mora da se obavezno i isključivo izjasni za ovu tvrdnju. On ovde takođe nema samo pravo već i obavezu da najoštrije naglasi činjenicu da je svaki pokušaj da se narodna ideja zastupa van okvira NS nemačke radničke partije, nemoguć, u većini slučajeva počiva upravo na prevari. Ako neko danas prigovara pokretu, da radi kao da je "zakupio" narodnu ideju, onda na to postoji samo jedan odgovor: Ne samo zakupio već je za praksu oblikovao. Jer ono što je do sada postojalo pod tim pojmom, nije bilo pogodno, da se i najmanje utiče na sudbinu našeg naroda, pošto je svim ovim idejama nedostajala jasna jedinstvena formulacija. Najčešće se radilo samo o pojedinačnim nepovezanim saznanjima o većoj ili manjoj ispravnosti, koja su ne retko međusobno protivurečila, ali ni u kom slučaju nisu imala međusobnu unutrašnju vezu. A čak da je nje i bilo, ona po svojoj slabosti nikad ne bi bila dovoljna da se neki pokret postavi i gradi na njoj. Samo je dakle nacionalsocijalistički pokret to uspeo.

Kad danas sva moguća udruženja i udruženjca, grupe i grupice, a što se mene tiče, i "velike partije" reč "narodni" zahtevaju za sebe, onda je to već posledica delovanja nacionalsocijalističkog pokreta. Bez njegovog rada svim tim organizacijama nikad ne bi palo na pamet da reč "narodni" samo i izgovore, oni pod tom rečju ne bi uopšte ništa zamišljali, a

posebno njihove vodeće glave ne bi stajale ni u kakvom odnosu bilo kakve vrste prema tom pojmu. Tek je NSDAP ovaj pojam učinila sadržajnom reči, koju svi mogući ljudi koriste, pre svega je On svojom uspešnom reklamnom delatnošću pokazao i dokazao snagu ovih narodnih ideja, tako da već sopstvena lakomost primorava druge da bar prema tvrdnjama žele slično. Kao što su do sada sve stavljale u službu svoje sitničave izborne špekulacije, tako je za ove partije pojam narodni danas ostao samo spoljni, šuplji šlagvort, kojim pokušavaju, da vrbujuću

snagu nacionalsocijalističkog pokreta nadoknade kod svojih sopstvenih članova. Jer samo briga za sopstveno postojanje kao i strah od uspona našeg pokreta kojeg nosi novi pogled na svet i čiji univerzalni značaj slute isto kao i njegovu opasnu isključivost, stavlja u usta reči koje pre osam godina nisu poznavali, pre sedam godina su ismevali, pre šest označavali kao glupost, pre pet pobijali, pre četiri mrzeli, pre tri sledili, da bi ih pre dve godine konačno sami prihvatili i, zajedno sa

njihovim uobičajenim rečnikom, upotreбили kao ratnički poklič u borbi. Pa čak i danas se stalno mora ukazivati na to, da svim ovim partijama nedostaje svaka slutnja, šta je potrebno nemačkom narodu. Najuverljiviji dokaz za to je površnost sa kojom reč "narodni" uzimaju u svoje gubice! Ne manje opasni su pri tom svi oni, koji kao prividno narodni galame okolo, kuju fantastične planove, oslonjene najčešće ni na šta drugo do na fiks-ideju, koja bi po sebi mogla biti tačna, samo je

po svojoj izolovanosti ipak bez ikakvog značaja za stvaranje velike jedinstvene borbene zajednice i nikako nije pogodna da takvu jednu građu. Ovi ljudi, koji delimično iz sopstvenih misli, delimično iz pročitanoг mešaju neki program, su često opasniji negoli otvoreni neprijatelji narodne ideje. Oni su u najpovoljnijem slučaju neplodni teoretičari, a najčešće uništavajući brbljivci, i neretko veruju da talasastom bradom i nekakvim pragermanskim prenemaganjem mogu da maskiraju duhovnu i idejnu prazninu svog delanja i znanja. Nasuprot svim ovim neprikladnim pokušajima je zato dobro, ako se u sećanje prizove vreme, kada je mladi NS pokret započeo svoju borbu.

BORBA IZ PRVOG PERIODA - ZNAČAJ GOVORA

Prva velika skupština od 24. februara 1920. u svečanoj sali Hofbrauhaus-a još nije zamrla u nama, kad su već započele pripreme za sledeću. Dok je dotle smatrano pogibelnim da se u gradu kao što je Minhen svakog meseca ili čak svakih četrnaest dana drži mala skupština, sada je trebalo da se svakih osam dana, dakle jednom nedeljno održava velika masovna skupština.

Ne treba ni da budem siguran da nas je tada pritom stalno i stalno mučio samo jedan jedini strah: Da li će ljudi doći i da li će nas slušati? Iako sam ja lično već tada bio nepokolebivo ubeđen, da će, kad jednom budu tu, ljudi ostati i pratiti govor. U to doba je svečana sala minhenskog Hotbrojhausa dobila za nas nacionalsocijaliste skoro uzvišen značaj. Svake nedelje jedna skupština, skoro uvek u ovom prostoru, i svaki put je sala više ispunjena, a ljudi poborniji. Polazeći od "ratne krivice", za koju se tada niko nije brinuo, van mirovnih ugovora, obrađeno je skoro sve, što je na bilo koji način bilo neophodno kao agitatorski svrhovito ili idejno. Naročito je samim mirovnim ugovorima poklonjena najveća pažnja. Šta je mladi pokret tada stalno predviđao velikim ljudskim masama, a kako se do sada skoro sve od toga ispunilo! Danas lako možemo da pričamo ili pišemo o ovim stvarima. Ali je tada javna masovna skupština, u kojoj se nisu nalazili građanski purgeri već razdraženi proleter, sa temom »Versajski mirovni ugovor« značila napad protiv Vajmarske Republike i znak reakcionarnog, ako ne i monarhističkih nazora. Već kod prve rečenice, koja je sadržala kritiku Versaja, naglašena je stereotipna upadica: "A Brest-Litovsk?" Tako je masa uvek iznova urlala, tako dugo dok nije postepeno promukla ili referent konačno odustao od pokušaja da je ubedi. Čovek je mogao glavom da udari u zid usled očajanja zbog takvog naroda! Nije hteo da čuje, ni da razume, da je Versaj bruka i sramota, kao ni da ovaj diktat znači

nečuvenu pljačku našeg naroda! Marksistička razarajuća delatnost i neprijateljska otrovna propaganda su doveli ove ljude van svakog razuma. A pri tom se nije smelo ni žaliti, jer koliko je neizmerna bila krivica na drugoj strani! Šta je građanstvo uradilo da bi sprečilo ovaj strašan raspad, da bi mu pošlo u susret i boljim i temeljitijim objašnjenjem oslobodilo put istini? Ništa i opet ništa! Onda ih nigde nisam video, sve te velike današnje narodne apostole. Možda su oni govorili na poselima, na čajankama ili u krugovima istomišljenika, ali tamo gde je trebalo da budu, među vukovima, tamo se nisu usuđivali, osim ako bi se našla koja zgodna prilika da mogu da zavijaju sa njima. Meni lično je međutim onda bilo jasno, da je za malu osnovu, koja je ponajpre činila pokret, pitanje ratne krivice moralo biti raščišćeno, i to raščišćeno u smislu istorijske istine.

To što je naš pokret najširim masama posredovao pri upoznavanju mirovnog ugovora (iz Versaja), bila je pretpostavka za uspeh pokreta u budućnosti. Tada, dok su oni svi u tom videli još jedan uspeh demokratije, moralo se usprotiviti tome i zauvek se urezati u mozgove ljudi kao neprijatelj ovog ugovora, na osnovu čega bi kasnije, kad bi surova stvarnost razotkrila ovo varljivo delo lakog sjaja u njegovoj goljoj mržnji, sećanje na naš tadašnji stav pridobilo bi njihovo poverenje za nas, već u ono doba sam se uvek zalagao za to, da im se usprotivimo

u važnim principijelnim pitanjima, u kojima je celokupno javno mnjenje zauzimalo pogrešan stav, bez obzira na popularnost, mržnju ili borbu. NSDAP nije smeo da postane stražar javnog mnjenja već njegov vladalac. Ne treba da bude masi sluga, već gospodar! Postoji naravno, a naročito za svaki još uvek slabi pokret, veliko iskušenje, da u trenucima, u kojima nadmoćnom protivniku uspe, da svojom veštinom zavodenja narod natera na ludu odluku ili na pogrešan stav, saučestvuje i sa njim više, pogotovo onda, kad bi par razloga mogli da govore u korist tome, gledajući sa stanovišta samog mladog pokreta – pa bilo to i samo prividno. Ljudski kukavičluk će pri tome tako marljivo tražiti ovakve razloge, da će skoro uvek naći bilo šta, što bi dalo privid pravu da se sa "sopstvenog stanovišta" učestvuje u takvom zločinu.

Nekoliko puta sam doživeo takve slučajeve u kojima je bila neophodna najveća energija, da se ne bi dopustilo brodu pokreta da uplovi u veštački izazvanu opštu struju ili, bolje, da ga ona ne bi nosila. Poslednji put, kad je našoj đavolskoj štampi (misli na jevrejsku štampu), kojoj je postojanje nemačkog naroda sasvim svejedno, uspelo, da pitanje Južnog Tirola dovede do onog značaja koji bi morao biti koban za nemački narod. Ne razmišljajući o tome kome su time vršili uslugu, mnogi takozvani "nacionalni" ljudi i partije i savezi su se samo iz straha od javnog mnjenja, kojeg oblikuju naravno Jevreji, priključili opštem

kriku i besmisleno pomagali u podržavanju borbe protiv sistema, koji bi mi Nemci u ovoj današnjoj situaciji morali da osećamo kao jedinu utehu u ovom svetu koji ide u propast. Dok nam međunarodni svetski Jevrejin polako, ali sigurno pritiska grkljan, naši takozvani patrioti urlaju protiv čoveka i sistema, koji su se usudili da se bar na jednom mestu na zemlji izmaknu jevrejsko-slobodno- zidarskom zagrljaju i da ovom međunarodnom svetskom trovanju suprotstave nacionalistitki otpor. Ali je to bilo previše primamljivo za slabe karaktere, da jedro jednostavno uprave prema vetru i kapituliraju pred krikom javnog mnjenja. A o kapitulaciji se i radilo!

Ako ljudi u svojoj intimnoj lažljivosti i pokvarenosti ne žele da priznaju, možda čak ni sami sebi, ipak ostaje istinito, da su samo kukavičluk i strah od narodnog raspoloženja koje je uzburkao Jevrejin (putem štampe) bili ti koji su ih podstakli da sarađuju. Sva druga obrazloženja su bedni izgovori malog grešnika svesnog krivice. Onda je bilo neophodno da se pokret preokrene željeznom pesnicom, da bi se ovim pravcem sačuvao od propasti. Pokušati takav obrt u trenutku, kada javno mnjenje, podareno svim podsticajnim snagama, kao veliki plamen gori samo u jednom pravcu (u korist jevreja) trenutno svakako nije mnogo popularno, čak je za odvažnog ponekad skoro opasno po život. Ali ne malo ljudi je u istoriji u takvim trenucima kamenovano za delo, za koje je potomstvo

imalo kasnije sve povode da im na kolenima zahvaljuje. Sa tim, međutim, jedan pokret mora da računa, a ne sa trenutnim odobravanjem današnjice. Već onda može da bude, da se u takvim časovima pojedinac uplaši; samo on nikada ne treba da zaboravi da nakon svakog takvog časa dolazi izbjavljenje, i da pokret koji želi da obnovi svet, ne treba da služi trenutku već budućnosti. Pri tom se može ustanoviti da su najveći i najpostojaniji uspjesi u istoriji najčešće i obično oni, koji su na svom početku najmanje nailazili na razumevanje, jer su stajali u najoštrijoj suprotnosti sa opštim javnim mnjenjem, sa njegovim shvatanjem i sa njegovom voljom. To smo mogli da iskusimo već onda, prvog dana našeg javnog nastupa. Mi se zaista nismo "takmičili za naklonost masa", već smo se usprotivili ludilu ovog naroda, svuda. Skoro uvek je bilo tako, da sam tih godina ja stupao pred skup ljudi, koji su verovali u suprotno od onoga što sam želeo da kažem, i želeli suprotno od onoga što sam ja verovao. Onda je zadatak od dva sata bio, da se dve do tri hiljade ljudi izdignu iz njihovog dodatašnjeg ubeđenja, da se udarcem za udarcem razbije osnov njihovih dotadašnjih shvatanja i da se oni konačno prevedu na tlo našeg ubeđenja i našeg pogleda na svet. Tada sam za kratko vreme naučio nešto važno, naime da neprijatelju odmah sam izbijem iz ruku oružje njegovog odgovora. Ubrzo je primećeno da su naši protivnici, naročito u liku njihovih diskutanata, nastupali sasvim određenim "repertoarom", u kome su protiv naših

tvrdnji isticani uvek isti prigovori, tako da je istovrsnost ovog postupka ukazivala na svrsishodnu jedinstvenu obuku. A tako je i bilo. Ovde smo mogli da upoznamo neverovatnu disciplinovanost propagande naših protivnika, i još i danas sam ponosam da sam pronašao sredstvo, ne samo da tu propagandu učinim nedelotvornom, već i da njene stvaraoce na kraju čak potučem istim oružjem. Dve godine kasnije sam postao gospodar u ovoj umetnosti.

Bilo je važno, da se u svakom pojedinačnom govoru prethodno shvati pretpostavljeni sadržaj i forma protiv prigovora koji se mogu očekivati u diskusiji pa ih onda već u sopstvenom govoru potpuno pobiti. Pri tom je bilo svrsishodno, da se mogući prigovori uvek odmah navedu i da se dokaže njihova neodrživost; tako je slušalac, koji je, mada nakljukan naučenim prigovorima, ali inače došao časnog srca, bivao lakše pridobijan prethodnim uklanjanjem razmišljanja utisnutih u njegovo pamćenje. Utvrljena stvar samu sebe poriče, a njegovu pažnju sve više privlači naše predavanje. To je bio razlog, zašto sam ja već nakon mog prvog predavanja o "Versajskom mirovnom ugovoru", koga sam držao još kao "čovek za obrazovanje", pred trupom, predavanje utoliko izmenio, što sam sada govorio o "Versajskom i mirovnom ugovoru iz Brest-Litovska". Jer sam već za najkraće vreme, čak u toku razgovora o tom mom prvom izlaganju, mogao da utvrdim, da ljudi u stvari baš ništa nisu znali o mirovnom ugovoru iz Brest Litovska, ali da je spretnoj propagandi

njihovih partija uspelo, da upravo ovaj ugovor označe kao jedan od najsravnijih nasilničkih akata u svetu. Upornosti sa kojom je širokoj masi uvek iznova iznošena ova laž, je trebalo pripisati, da su milioni Nemaca u Versajskom mirovnom ugovoru videli pravednu odmazdu za "zločin" koji smo počinili u Brest Litovsku, čime su svaku pravu borbu protiv Versaja osećali kao nepravdu i ostajali ponekad najiskrenije, moralno ogorčeni. A to je takođe bio razlog, zbog koga je koliko besramna toliko gnusna reč "reparacija" mogla da se odomaći u Nemačkoj.

Ova najlažnija podluklost je milionima naših razdraženih sunarodnika zbilja izgledala kao zadovoljenje više pravde. Strašno, ali je bilo tako. Najbolji dokaz za to je pružio uspeh propagande koju sam uveo protiv Versajskog mirovnog ugovora, pre kojeg sam dao razjašnjenje ugovora iz Brest Litovska. Suprotstavio sam oba mirovna ugovora, upoređivao ih tačku po tačku, pokazao odista upravo bezgraničnu humanost jednog ugovora (onog iz Brest Litovska) nasuprot neljudske strahote drugog (Versajskog), i rezultat je bio delotvoran! O toj temi sam tada govorio na skupovima od dve hiljade ljudi, na kojima su me susretali i pogledi iz tri hiljade često neprijateljskih očiju. A tri sata kasnije sam pred sobom imao ustalasanu masu punu najsvetijeg uzbuđenja i bezmernog gneva. Ponovo je iz scra i mozgov gornila koja je brojala na hiljade, proterana velika laž i umesto toga usađena istina

(jevrejska štampa je trovala umove Nemaca da je Versajski mirovni ugovor, koji je doveo do strašnih posledica po Nemačku, zapravo bio pravedan ugovor). Oba izlaganja, i o »Stvarnim uzrocima svetskog rata« i o »Mirovnim ugovorima iz Brest Litovska i Versaja« sam tada držao za najvažnije, tako da sam ih na desetine puta ponavljao i ponavljao, uvek u novoj verziji, sve dok se bar o toj tački nije proširilo određeno jasno i jedinstveno shvatanje među ljudima, među kojima je pokret dobio svoje prve članove.

Ovi skupovi su za mene lično bili dobri još i zato, što sam se usavršio u odličnog govornika na masovnim skupovima, što mi je patos bine postao dobro poznat. U to doba nisam, osim, kako je već naglašeno, u malim krugovima, videonijedno objašnjenje u tom pravcu od strane partija, koje se danas razmeću i rade, kao da su one izvršile obrt u javnom mnjenju. A ako je negde neki takozvani nacionalni polititar držao izlaganje u tom pravcu, onda samo pred krugovima, koji su već uglavnom bili njegovog uverenja, i kod kojih je izneto predstavljalo u najvećoj meri jačanje sopstvenog shvatanja. Ali tada stvar nije bila u tome, već isključivo u tome, da se prosvećivanjem i propagandom, pridobiju oni ljudi, koji su do tada prema svom vaspitanju i shvatanju ostajali na protivničkom tlu. I letak smo stavili u službu ovog prosvećivanja. Već u trupi sam sastavio letak gde sam suprotstavio mirovne ugovore iz Brest

Litovska i Versaja, koji je deljen u vrlo velikim tiražima. Onda sam kasnije zalihe preuzeo za partiju, a efekat je opet i ovde bio dobar. Prvi skupovi su se uopšte odlikovali time što su stolovi bili prekriveni svim mogućim lecima, novinama, brošurama itd. No, težište je bilo stavljeno na izgovorenu reč. I zaista je samo i jedino to u stanju da izvrši zbilja velike preokrete i to iz opštih psiholoških razloga. Već u prvom tomu sam zaključio, da svi veliki događaji svetskih preokreta se nisu desili pisanom već izgovorenom rečju. Na to se u jednom delu štampe nadovezala duža diskusija u kojoj su, naravno, naročito naši građanski prepredenjakovići zauzimali vrlo oštar stav prema takvoj tvrdnji. Već i sam razlog zašto se to dešavalo pobija sumnjičavce. Jer građanska inteligencija protestuje protiv ovakvog shvatanja samo zato, što joj samoj očigledno nedostaje snaga i sposobnost uticanja na mase izgovorenom rečju, jer se uvek bacala više na čisto spisateljsku delatnost, a odricala se onog stvarno agitatorskog u govoru. Takva navika vodi, s vremenom, međutim, obavezno do onoga što danas odlikuje naše građanstvo, naime do gubitka psihološkog instinkta za dejstvo mase i uticaj na mase. Dok govornik iz gomile pred kojom govori dobija stalnu korekciju svog izlaganja, ukoliko neprekidno na licima svojih slušalaca može da procenjuje, u kojoj meri oni sa razumevanjem mogu da slede njegove izvode, i da li utisak i dejstvo njegovih reči vode željenom cilju, pisac svoje čitaoce uopšte ne poznaje. Zato on od početka neće

ciljati na određenu ljudsku gomilu koja mu se nalazi pred očima, već će svoje izvode držati sasvim uopšteno. Ali on time do izvesnog stepena gubi na psihološkoj finoći i, kao posledica toga, na ugladenosti. Tako će opšte uzev, briljantan govornik uvek moći bolje da piše nego briljantan pisac da govori, osim ako stalno ne vežba ovu veštinu. Uz to dolazi, da je masa ljudi po sebi lenja, da tromo ostaje u koloseku starih navika i sama po sebi samo nerado poseže za nečim napisanim, ako ne odgovara onom u šta sami veruju, i ne donosi ono čemu se nadaju. Stoga spis određene tendencije najčešće čitaju samo ljudi koji se već sami mogu uračunati u ovaj pravac. U najboljem slučaju letak ili plakat mogu zbog svoje kratkoće da računaju s tim da i kod onog koji drugačije misli za trenutak naiđu na pažnju. Veće izglede već ima slika, sa svim svojim formama, sve do filma. Ovde čovek još manje treba da radi mozgom, dovoljno je da gleda, u najboljem slučaju da se još pročitaju sasvim kratki tekstovi, pa će tako mnogi pre biti spremni da prihvate slikovni prikaz nego da čitaju duži spis. Slika za mnogo kraće vreme, skoro bih mogao da kažem odjednom, daje čoveku objašnjenje koje on iz napisanog prima tek drugotrajnim čitanjem. Najžasnije je, međutim, da spis nikad ne zna u koje ruke dolazi, a ipak mora da zadrži svoju određenu verziju. Efekat će, opšte uzev, biti utoliko veći, što više ova verzija odgovara duhovnom nivou i svojstvenosti upravo onih, koji će biti njegovi čitaoci. Knjiga koja je određena za široke mase,

mora stoga od početka da pokuša, da po stilu i visini zadatka deluje drugačije nego delo određeno za više intelektualne slojeve.

Samo po toj prirodi sposobnosti prilagođavanja se napisano približava izgovorenoj reči. Govornik može što se mene tiče, da obrađuje istu temu kao knjige, on će ipak, ako je velik i genijalan narodni govornik, jedva moći da isti prigovor i isti materijal ponovi dva puta u istoj formi. On će uvek pustiti da ga nosi široka masa, tako da mu prema osećaju postanu težnje upravo one reči, koje su mu potrebne, da bi govorio srcima svojih dotičnih slušalaca. Ako on još pomalo luta, pred sobom uvek ima živu korekturu. Kako je već gore rečeno, on može da čita iz mimike svojih slušalaca, da li, prvo, razumeju šta on govori, drugo, da li mogu da prate celinu, i treće, u kojoj meri ih je uverio u ispravnost iznetog. Ako yvidi – prvo – da ga ne razumeju, onda će u svom objašnjenju postati tako primitivan i jasan, da i poslednji mora da ga razume; ako oseti – drugo – da ne mogu da ga slede, onda će tako pažljivo i polako, graditi svoje ideje, dok čak i najslabiji od svih više ne zaostaje, i on će – treće – ukoliko nasluti da izgleda nisu uvereni u ispravnost iznetog, to ponavljati tako često i uvek na novim primerima, sam iznositi njihove prigovore, koje oseti i neizgovorene, i tako ih dugo pobijati i razbijati, dok konačno i poslednja grupa opozicije već držanjem i mimikom ne pokaže kapitulaciju pred njegovim dokazivanjem.

Pri tom se ne retko kod ljudi radi o prevladavanju predrasuda, koje nisu zasnovane u njihovom razumu, već se najčešće nesvesno, oslanjaju samo na osećaj.

Prevladati granice instinktivne nenaklonosti, osećajne mržnje, pristrasne odbojnosti, je hiljadu puta teže nego ispravljanje pogrešnog i zabludelog naučnog mišljenja. Pogrešni pojmovi i loše znanje se mogu ukloniti poučavanjem. Otpori osećanja nikada. Jedino apelovanje na ove tajanstvene snage može ovde da ima efekta, a to ne može pisac, već skoro i uvek jedino govornik! Najuverljiviji dokaz za to je činjenica, da uprkos često vrlo spretno opremljenoj građanskoj štampi, koja u nečuvanim milionskim tiražima preplavljuje naš narod, ova štampa nije mogla da spreči široku masu, da postane najljući neprijatelj upravo ovom građanskom svetu. Cela bujica novina i sve knjige, koje intelektualizam proizvodi iz godine u godinu, klizi niz milione nižih slojeva kao voda niz nauljenu kofu. Ovo može da dokaže samo dvostruko: ili neispravnost sadržaja celog ovog spisateljstva našeg građanskog sveta ili nemogućnost da se samo pisanim delima dospe do srca široke mase. A svakako posebno onda, kad se sama ta pisana dela tako malo psihološki usmerena, kao što je to ovde slučaj. Neka se samo ne uzvrat (kao što su to pokušale jedne velike nemačko-nacionalne novine u Berlinu), da je ipak sam marksizam upravo svojim pisanim delima, posebno dejstvom temeljnog dela Karla Marksa, dao protiv dokaz ovoj tvrdnji.

Površnije se još retko moglo podržavati pogrešno gledište. Ono što je marksizmu dalo začuđujuću moć nad širokim masama, ni u kom slučaju nije formalno, pismeno dato delo jevrejskog intelektualnog rada (Karl Marks je bio jevrejin – pravo ime mu je bilo Mordekaj Levi) već mnogo više gnusan govornički talas propagande, koji se tokom godina dokopao širokih masa. Od sto hiljada nemačkih radnika, u proseku još ni sto ne poznaje ovo delo, koje je oduvek proučavalo hiljadu puta više intelektualaca, a naročito Jevreja, nego stvarnih pripadnika ovog pokreta iz velikih naših narodnih i radničkih slojeva. Ovo delo uopšte i nije napisano za širokemase, već isključivo za intelektualno vodstvo njihove jevrejske mašine za osvajanje sveta; onda ih se zagrevalo (misli na neuke radnike) sasvim drugim materijalom: štampom!

Jer to je ono što marksističku štampu razlikuje od naše građanske. Marksističku štampu su pisali agitatori, a građanska je rado htela da agituje preko pisaca. Socijaldemokratski nadriredaktor, koji skoro uvek u redakciju dolazi iz zbornog lokala, poznaje svoje ljude bolje nego i jedan drugi. A građansko piskaralo, koje pred široku masu izlazi iz svoje pisarnice, razboljeva se već od samog njihovog isparavanja pa zato i pisanom rečju stoji bespomoćno nasuprot njih. Što je marksizmu pridobilo milione radnika je manje način pisanja marksističkih utemeljivača a mnogo više neumorni

i zbilja snažni propagandni rad desetina hiljada neumornih agitatora (neuke mase inače po prirodi imaju odbojnost prema čitanju) počev od velikog hušakačkog apostola pa dole do malog sindikalnog činovnika i poverenika i diskutanata.

Na stotinama hiljada skupova su ovi narodni govornici, stojeći na stolu u zadimljenoj krčmi, bombardovali mase i tako sticali neverovatno znanje o ovom ljudskom materijalu, što im je tek zaista omogućilo, da izaberu najbolje oružje za napad na zamak javnog mnjenja. Pa su dalje, gigantske masovne demonstracije, ove povorke stotina hiljada ljudi, utiskivali malom, sirotom čoveku ponosito ubeđenje, da je kao mali crv ipak deo velikog zmaja pod čijim će užarenim dahom omraženi građanski svet nestati u plamenu, a proleterska diktatura slaviti poslednju, konačnu pobeđu.

Iz takve propagande su onda došli ljudi koji su bili spremni i pripremljeni da čitaju socijaldemokratsku štampu, ali štampu koja opet nije pisana već pričana. Jer dok u građanskom taboru profesori i učenjaci teoretičari i pisci svih vrsta katkad i pokušali da govore, u marksizmu govornici ponekad pokušavaju i da pišu. A upravo će Jevrejin, koji će se ovde još posebno posmatrati, opšte uzev, snagom svoje lažljive dijalektičke spretnosti i uglađenosti, još i kao pisac više biti agitatorski govornik nego konstruktor koji piše. To je razlog zašto građanski novinski svet

(bez obzira na to što se sam najvećim delom pojevremio pa zato nema interesa da zbilja poduči široku masu) ne može da vrši ni najmanji uticaj na orijentisanje najširih slojeva našeg naroda.

Koliko je teško oboriti prema osećanju nastale predrasude, raspoloženja, osećaje itd, i zameniti ih drugima, od koliko jedva merljivih uticaja i uslova zavisi uspeh, senzibilni govornik može da proceni po tome, da čak i doba dana u kom se izlaganje odvija, može da bude od presudnog uticaja na njegov efekat. Isto izlaganje, isti govornik, ista tema deluju sasvim različito u deset sati ujutru, u trisata popodne ili uveče. Ja sam još kao (govornik) početnik sazivao skupove za pre podne, a posebno se sećam manifestacije, koju smo držali kao protest "protiv pritisaka na nemačke oblasti" u minhenskom Kindl podrumu. Tada je to bila najveća sala u Minhenu i poduhvat je izgledao velik. Da bih pripadnicima pokreta i svima, koji su inače došli, olakšao posetu, sazvaio sam skup za nedeljno prepodne, deset sati. Rezultat je bio depresivan i poražavajući, ali u isto vreme izvanredno poučan: sala puna, utisak

zbilja impresivan, ali raspoloženje ledeno, niko se nije zagrejao, a ja sam se kao govornik sam osećao duboko nesrećnim, jer nisam mogao da uspostavam vezu, ni najmanji kontakt sa mojim slušaocima. Mislio sam da nisam govorio gore nego inače; samo je efekat izgleda bio jednak nuli. Potpuno nezadovoljan, mada bogatiji za jedno iskustvo, ja sam napustio skup. Probe koje sam

kasnije vršio na isti način, vodile su do istog rezultata. Ovo ne sme da čudi. Neka čovek ide na pozorišnu predstavu i gleda neki komad popodne, u tri sata, i isti komad sa istom postavkom uveče, u osam sati, pa će se začuditi zbog različitog efekta i utiska. Čovek sa prefinjenim osećanjem i sposobnošću da sam sebi pojasni ovo raspoloženje, će bez daljeg moći da ustanovi, da utisak popodnevne predstave nije tako velik kao kod večernje! Čak i za bioskopsku predstavu važi ista tvrdnja. To je važno zbog toga, što bi se kod pozorišta moglo reći, da se možda glumac popodne ne trudi kao uveče. Film, međutim popodne nije drugačiji nego u pola devet uveče. Ne, vreme samo vrši ovde određen uticaj, baš kao na mene prostor. Ima prostoriya, koje ostavljaju hladnim, iz razloga koji se samo uz teškoće mogu shvatiti, a koje svakom stvaranju raspoloženja na neki način pružaju najžešći otpor.

I tradicionalna sećanja i predstave, koje postoje u čoveku, mogu odlučujući da odrede utisak. Tako će izvedba "Parsifala" u Bajrojt delovati uvek drugačije nego na nekom drugom mestu u svetu. Tajanstveni čar kuće na festivalskom brdu starog pograničnog grofovskog grada se ne može zameniti ili bar nadoknaditi samo vanjstinom. U svim ovim slučajevima se radi o povredi slobode volje čoveka. Ovo, naravno, najčešće važi za skupove, na koje, po sebi, dolaze ljudi suprotno orijentisane volje, a koji sada moraju biti zadobijeni za novo htenje. Ujutru pa čak i tokom dana se, voljne snage čoveka,

čini se, još sa najjačom energijom opiru pokušaju nametanja tuđe volje i tuđeg mišljenja. Uveče, naprotiv, lakše podležu savlađujućoj snazi jačeg htenja. Jer u stvari svaki ovakav skup predstavlja borbu dve suprotstavljene volje.

Nadmoćnoj govorničkoj veštini savlađujuće apostolske prirode će time poći za rukom, da pridobije ljude za novo htenje, koji su već sami na najprirodniji

način iskusi slabljenje svoje otpornosti, kao i one, koji još potpuno poseduju duhovnu i voljnu elastičnost. Istoj svrsi služi i veštački namerno stvoren, a ipak tajnovit sumrak katoličkih crkvi, svetla koja gore, tamjan, kadionice itd.

U ovom rvanju govornika sa protivnikom koga treba preobratiti će ovaj postepeno dobiti onu čudnovatu osetljivost za psihološke uslove propagande, koji piscu skoro uvek nedostaju. Zato će napisano zbog svog ograničenog dejstva, opšte uzev, više služiti održavanju, učvršćivanju i produbljivanju već postojećeg shvatanja ili gledišta. Svi stvarno veliki istorijski prevrati zato nisu izvršeni napisanom rečju, već ih je ona u najboljem slučaju sledila. Ne veruje se da bi se Francuska revolucija ikada ostvarila filozofskim teorijama, da nije našla armiju hušaka, koju su vodili demagozi najvećeg stila, i koja je raspirivala strasti po sebi izmučenog naroda, dok najzad nije usledila ona strahovita erupcija, koja je celu Evropu skamenila od straha. Isto tako ni najveći revolucionarni

preokret najnovijeg doba, boljševička revolucija u Rusiji, nije izvršena Lenjinovim spisima, već govorničkom aktivnošću koja budi mržnju, od strane bezbroj najvećih i najmanjih hušakačkih apostola.

Narod analfabeta odista nije za komunističku revoluciju oduševljavan teorijskom lektirom jednog Karla Marksa, već blještavim nebom, o kom su narodu pričale hiljade agitatora, svi svakako u službi jedne ideje. A to je uvek bilo i večito će i ostati tako. Tvrdoglavom neiskustvu naše nemačke inteligencije sasvim odgovara da veruje, da po duhu pisac obavezno mora da bude iznad govornika. Ovo shvatanje je na fin način ilustrovano kritikom već jednom pomenutih nacionalnih novina, u kojoj se konstatuje, da je čovek tako često razočaran kad iznenada vidi odštampan govor priznatog velikog govornika. To me podseća na jednu drugu kritiku, koja mi je tokom rata dospela u ruke, ona je do sitnica stavljala pod lupu govore Lojda Džordža, koji je tada još bio ministar naoružanja, da bi došla do umne konstatacije, da se kod ovih govora radi o duhovno i naučno manje vrednim, uostalom banalnim i razumljivim proizvodima. A premda sam i sam dobio u ruke neke od ovih govora, kao knjižicu, i morao sam da se glasno nasmejem, da normalna nemačka mastiljara nema razumevanja za ova majstorska dela duševnog uticaja na mase. Ovaj čovek je te govore procenjivao upravo isključivo prema utisku, koji su oni ostavljali na njegovu

sopstvenu blaziranost, dok se veliki engleski demagog orijentisao jedino na to, da na masu svojih slušalaca i, u najširem smislu, na ceo engleski narod izvrši najveći mogući uticaj. Posmatrano sa tog stanovišta, govori ovog Engleza su bili najčudesnija ostvarenja, pošto su svedočili o upravo zadivljujućem poznavanju duše širokih narodnih slojeva. NJihov efekat je bio stvarno potpun. Uporedimo sa tim bespomoćno natucanje jednog Betmana Holvega. Naizgled su ovi govori, bili, prirodno, umniji, ali su u stvari pokazivali samo nesposobnost ovog čoveka da govori svom narodu, koji zapravo nije ni poznavao. Uprkos tome, prosečni vrapčiji mozak nemačke, naučno naravno, najviše obrazovane spisateljske duše uspeva da proceni umnost nemačkog ministra prema utisku koji govor, čiji je cilj dejstvo na mase, ostavlja na njegovu dušu, zakrećenu glasnom naukom, i da je uporedi sa istom kod nemačkog državnika, čije umna brbljarija kod njega, prirodno, nailazi na prijemčivo tlo. Da je Lojd DŽordž po genijalnosti ne samo dorastao Betmanu Holvegu, već da je hiljadu puta iznad njega, dokazuje time, što je u svojim govorima pronašao onu formu i onaj izraz koji su mu otvorili srce njegovog naroda i pustili ovaj narod da najzad potpuno služi njegovoj volji.

Upravo u primitivnosti ovog jezika, prvobitnosti njegovih izražajnih formi i upotrebi lako razumljivih, najjednostavnijih primera leži dokaz za nadmoćnu političku sposobnost ovog Engleza. Jer

govor jednog državnika njegovom narodu ne treba da merim prema utisku koji on ostavlja na univerzitetskog profesora, već prema dejstvu koji on ima na narod. I samo to je merilo za genijalnost govornika.

* * *

Zadivljujući razvoj našeg pokreta koji je tek pre nekoliko godina osnovan ni iz čega, a danas se već smatra vrednim, da ga svi unutrašnji i spoljni neprijatelji našeg naroda najoštrije progone, treba pripisati stalnom uzimanju u obzir i primenu ovih saznanja. Ma koliko da su spisi pokreta važni, ipak će u našoj današnjoj situaciji imati veći značaj za podjednako i jedinstveno vaspitanje viših i nižih vođa, nego za pridobijanje protivnički orijentisanih masa. Samo u najređim slučajevima će se ubeđeni socijaldemokrat ili fanatični komunist odlučiti da nabavi nacionalsocijalističku brošuru ili čak knjigu, da je pročita i da iz tog stekne uvid u naše shvatanje sveta, ili da prouči kritiku svoga. Čak će se i novine čitati samo vrlo retko, ako unapred nose pečat partijske pripadnosti. Uostalom i to bi malo koristilo, jer je ukupna slika jednog jedinog novinskog broja tako iskidana i po efektu tako razvijena, da se od jednokratnog primanja k znanju ne sme očekivati nikakav uticaj na čitaoca. Ne sme se i ne treba zahtevati ni od koga, kome su i pfeninzi važni, da se, samo iz težnje kao objektivnom

objašnjenju stalno pretplati na protivničke novine. Među desetinama hiljada neće to učiniti ni jedan. Tek onaj ko je već pridobijen za pokret, će stalno čitati organ partije i to kao redovnu službu informisanja svog pokreta. Sasvim drugačije stvar stoji sa "pričanim" letkom! Jedan ili drugi čovek će ga, naročito ako ga dobija besplatno, mnogo pre uzeti u ruke, utoliko više, ako je tema, koja je trenutno predmet razgovora svih ljudi, već u naslovu plastično obrađena. Nakon više ili manje temeljnog pregleda će se takvim letkom moći obratiti pažnja na nova gledišta i orijentacije, pa i na novi pokret. A jedino time se, čak i u najpovoljnijem slučaju, daje samo slab poticaj, a nikada gotova činjenica. Jer i letak može samo da podstakne na nešto ili da ukaže na nešto, a dejstvo će nastupiti samo u vezi sa narednim temeljnim poučavanjem i prosvetljavanjem njegovih čitalaca. A ovo jeste i ostaje uvek masovni skup. Masovni skup je već i stoga potreban, jer na njemu pojedinac, koji se najpre kao budući pripadnik mladog pokreta oseća usamljenim, i lako zapada u strahovanje da je sam, po prvi put dobija sliku veće zajednice, što kod većine ljudi deluje snažeci i ohrabrujući. Isti čovek će u okviru čete ili bataljona, sa svih strana okružen drugovima, lakšeg srca poći u juriš, nego što bi to učinio, upućen samo na sebe. U rulji se uvek oseća pomalo skrivenim, pa iako bi u stvari hiljade razloga govorilo protiv toga. Zajedništvo velike manifestacije, međutim, ne jača samo pojedinca, već i povezuje i pomaže stvaranje novog

duha saveza. Čoveku, koji je kao prvi zastupnik novog učenja u svom preduzeću ili svojoj radionici izložen teškim konfliktima, neophodno je potrebno ono jačanje, koje leži u uverenju, da je član i borac velikog, opsežnog saveza. Utisak ovog saveza dobija ipak po prviput samo na zajedničkoj masovnoj manifestaciji. Kada iz svoje male radionice ili iz velikog preduzeća, u kom se oseća vrlo malim, po prvi put uđe na masovni skup, pa oko sebe ima hiljade i hiljade ljudi istog shvatanja, kada kao onaj koji teži da bude povučen snažnim delovanjem sugestivne opijenosti i oduševljenja tri do četiri hiljade drugih, kada mu očit uspeh i odobravanje hiljadapotvrđuju ispravnost novog učenja, i po prvi put bude sumnju u istinitost njegovog dotadašnjeg ubeđenja – onda podleže čarobnom uticaju onoga što označavamo rečju sugestija mase. Htenje, želja, ali i snaga hiljada se akumuliraju u svakom pojedincu! Čovek koji sumnjičavo i kolebajući se dođe na taj skup, napušta ga duševno očvrnut: postao je član zajednice! Nacionalistički pokret to ne sme nikada da zaboravi, a posebno ne sme da dopusti nikada, da na njega utiču oni građani, koji sve bolje znaju, ali su uza sve to proigrali veliku državu, zajedno sa sopstvenim egzistencijom i vladavinom svoje klase. Da, oni su strašno pametni, mogu sve, razumeju sve – samo jedno nisu razumeli, naime da spreče, da nemački narod padne u ruke marksizma! To su najbednije i najžalosnije ličnosti, tako da je njihova sadašnja uobraženost samo umišljenost,

koja kao oholost, kao što je poznato, uvek uspeva na istom drvetu pored gluposti. Kad ovi ljudi danas ne pridaju naročitu vrednost izgovorenoj reči, to uostalom rade samo zato, što su već i sami, bogu slava i hvala, jako ubeđeni u nedelotvornost sopstvenih govorancija.

BORBA SA CRVENIM FRONTOM

Godine 1919/20. a i 1921. sam lično posećivao takozvane građanske skupove. Oni su kodmene vršili uvek isto dejstvo, kao obavezna kašika ribljeg ulja u mladosti. Moraš ga uzeti i ono treba da bude jako dobro, ali mu je ukus odvratn! Ako bismo nemački narod uvezali konopcima i silom ga vukli na ove građanske "manifestacije" pa do kraja svake predstave zabravili vrata i nikoga ne bismo pustili napolje, to bi možda moglo da za nekoliko vekova dovede i do uspeha. Svakako da moram otvoreno da priznam, da me život tada, verovatno više ne bi radovao i da tada radije više uopšte ne bih želeo da budem Namac. Ali pošto se to, bogu slava i hvala, ne može, ne treba da čudi, kad zdrav neiskvaren narod izbegava "građanske masovne skupove" kao đavo svetu vodicu. Ja sam ih upoznao, te proroke građanskog pogleda na svet, i stvarno se ne čudim, već razumem, zašto izgovorenoj reči ne

pridaju nikakvu važnost. Tada sam posećivao skupove demokrata, nemačkih nacionalista, nemačkih narodnih partijaca, a i bavarskih narodnih partijaca (bavarski centar). Ono što je čoveku pri tome odmah upadalo u oči, je bila homogena zatvorenost slušalaca. Skoro uvek su to bili samo pripadnici partije, koji su učestvovali na takvoj manifestaciji. Celina, bez svake discipline, je više ličila na zevajući kartaški klub nego na skup naroda, koji je baš sada izveo svoju najveću revoluciju.

Da bi se održalo ovo miroljubivo raspoloženje, od strane referenata se činilo sve što je moglo da se učini. Oni su govorili, ili bolje rečeno, najčešće su čitali govore u stilu umnog novinskog članka ili naučne rasprave, izbegavali sve prostačke izraze i tu i tamo ubacivali slabašan profesorski vic, pri čemu je časni predsednički sto počinjao da se smeje po dužnosti – da se smeje, mada ne glasno, dakle podsticajno, ali ipak otmeno prigušeno i uzdržano.

Jednom sam gledao skup u Wagnershaal u Minhenu; to je bila manifestacija povodom proslave Dana bitke naroda kod Lajpciga. Govor je držao ili čitao dostojanstveni stari gospodin, profesor na nekom univerzitetu. Na podijumu je sedelo predsedništvo. Levo monokl, desno monokl, a između jedan bez monokla. Sva trojica u geroku, tako da se stiče utisak sudišta, koje baš sada ima u planu

pogubljenje, ili svečanost krštenja deteta, u svakom slučaju dakle više religioznog svetskog akta. Takozvani govor, koji bi se, odštampan, možda sasvim lepo dojmio, je po svom efektu jednostavno bio grozan. Već nakon tri četvrt sata je ceo skup zevao, ili dremao u stanju transa, koji je bio prekidan samo izlaskom pojedinih ljudi i žena i klepetanjem kelnerica (skupovi ove prirode su se održavali uglavnom u pivnicama). Tri radnika, koji su, bilo iz radoznalosti ili kao ovlašćeni službenici, bili prisutni na skupu, i iza kojih sam se ja namestio, zagledali su se polako s vremena na vreme i uz loše prikriveno cerenje, na kraju se međusobno gurali laktovima, nakon čega su sasvim tiho napustili salu. Na njima se videlo da ni po koju cenu nisu želeli da smetaju. U ovom društvu to zbilja i nije bilo potrebno. Konačno je izgledalo da se skup primiće kraju. Nakon što je profesor, čiji je glas za to vreme postajao sve tiši i tiši, završio svoje izlaganje, podigao se vođa skupa, koji je sedeo između dva nosioca monokla, i povikao prisutnim "nemačkim sestrama" i "braći", kako je velika njegova zahvalnost i kako njihovo osećanje mora biti u tom pravcu, za jedinstveno i divno izlaganje, koje im je ovde dao gospodin profesor "iks" na koliko ugodan, toliko temeljit i duboko svestran način, i koji je u najinstinskijskom smislu reći bio "intimni doživljaj", čak "delo". Značilo bi oskvrnuće ovog uzvišnog časa, ako bi se na ove jasne izvode htela još dodati diskusija, tako da on zato po želji svih prisutnih odustaje od takvog

razgovora i umesto toga moli sve, da se podignu sa sedišta, da bi se uskladili u uzviku: "Mi smo složan bratski narod" itd. Konačno ih je pozvao da kao završetak otpevaju nemačku himnu "Nemačka, Nemačka iznad svega". Pa su onda pevali, i meni se učinilo, kao da je već kod druge strofe bilo nešto manje glasova, pa su samo kod refrena opet moćno nabujali, a kod treće se ovaj osećaj pojačao, tako da sam poverovao, da verovatno svi nisu sasvim sigurni u tekst. Samo zar je to važno, kad takva pesma u punom žaru iz srca nemačke nacionalne duše odjekuje do neba! Potom se skup izgubio, to znači svaki je žurio da brzo izađe, jedni na pivo, drugi u kafe, a drugi opet na svež vazduh. Naravno, napolje na svež vazduh, samo napolje! To je bilo i moje jedino osećanje. I to bi trebalo da služi veličanju junačke borbe stotina hiljada Prusa i Nemaca?! Fuj i opet fuj! Tako nešto vlada sigurno voli.

To je naravno "miran" skup. Tu ministar za red i mir zaista ne treba da strahuje, da bi talasi oduševljenja iznenada mogli srušiti službeno merilo građanske pristojnosti – da ljudi u nekom preteranom oduševljenju iznenada nagrnu iz sale, ne da bi požurili u kafe ili gostionicu, već da bi u redovima po četvorica, jednakog koraka, uz Nemačka uzvišena u časti, marširali ulicama grada i policiji željenoj mira time priređivali kakve neprijatnosti. Ne, sa ovakvim građanima se može biti zadovoljan.

Nasuprot tome, nacionalsocijalistički skupovi svakako nisu bili "mirni". Tu su se sudarali talasi dva pogleda na svet, i oni se nisu završavali dosadnim verglanjem neke patriotske pesme, već fanatičnim izlivom narodne i nacionalne strasti. Odmah na početku je bilo bitno da se na našim skupovima uvede slepa disciplina i osigura obavezno autoritet rukovodstva skupa. Jer ono što smo mi govorili, nije bilo nemoćno brbljanje građanskog "referenta", već je po sadržaju i formi uvek bilo pogodno da protivnika izazove da uzvrat. A protivnika je bilo na našim skupovima! Kako su često ulazili u velikim gomilama, među njima i pojedini huškači, na svim licima se ogledalo uverenje: "Danas ćemo svršiti sa vama!" Da, kako su često tada bukvalno u kolonama uvođeni, naši "prijatelji" crveni, sa prethodno tačno utvrđenim zadatkom, da večeras celu stvar razbiju i priči naprave kraj!

I kako je često onda sve bilo naelektrisano, i samo je neizmerna energija našeg rukovodstva i odlučno srljanje naše zaštite (redarske službe) u sali moglo da omete protivničke namere. A oni su imali sve razloge da budu razdraženi. Već ih je crvena boja naših plakata pozvala u naše sale za skupove. Normalno građanstvo je tek bilo užasnuto što smo i mi posegnuli za crvenom bojom boljševika, i u tome su videli vrlo dvosmislenу stvar.

Nemački nacionalni duhovi su stalno krišom prišaptavali sumnju, da smo mi, u osnovi uzev, takođe samo varijacija marksizma, možda čak samo prikriveni marksisti, ili još bolje, socijalisti. Jer ove glave ni do dan danas nisu shvatile razliku između socijalizma i marksizma. Naročito kad se još otkrilo, da na našim skupovima u principu nismo pozdravljali "dame i gospodu" već samo "sunarodnike i sunarodnice", i da smo među sobom govorili samo o stranačkim drugovima, time je izgleda marksistička avet za mnoge naše protivnike izgledala dokazanom. Kako smo se često tresli od smeha ovim ograničenim građanskim strašljivcima dok smo gledali kako umno rešavaju zagonetku našeg porekla, naših namera i našeg cilja.

Crvenu boju naših plakata smo izabrali nakon brižnog i temeljnog razmišljanja, da bismo time izazvali levicu, pobunili je i zaveli je da dođe na naše skupove, pa makar samo da ih razjuri, te da bismo na taj način uopšte mogli da razgovaramo sa ljudima. Bilo je zabavno tih godina pratiti zbunjenost, a i bespomoćnost naših protivnika na njihovoj večito kolebljivoj taktici. Najpre su pozvali svoje pripadnike da se ne obaziru na nas i da izbegavaju naše skupove. A to je u celini i poslušano. Ali pošto su tokom vremena pojedinci ipak dolazili, i taj broj se polako, ali sve više povećavao, a utisak našeg učenja je bio očigledan, vođe su postepeno postale nervozne i nemirne i

utvrdile su se u ubeđenju, da ovaj razvitak ne treba većito posmatrati, već mu terorom treba načiniti kraj. Potom su došli pozivi "klasno svesnom proletarijatu" da masovno ide na naše skupove, da bi "monarhističko, reakcionarno rovarenje" i njihovim predstavnicima pogodili pesnicama proletarijata.

Onda su naši skupovi odjednom već tri četvrt časa pre vremena bivali ispunjeni radnicima. Oni su nalikovali buretu baruta, koje je svakog časa moglo da ode u vazduh, i na kom je već bio gorući fitilj. Ali je uvek ispadalo drugačije. LJudi su ulazili kao naši neprijatelji, a izlazili, ako ne već kao pripadnici, onda kao zamišljeni, čak kritički ispitivajući ispravnost sopstvenog učenja.

Postepeno je bilo tako, da su se nakon mog tročasovnog izlaganja pripadnici i protivnici stapali u jednu jedinu oduševljenu masu. Onda je svaki signal za razjurivanje bio uzaludan. I tek tada su se vođe stvarno uplašile i ponovo se obraćale onima koji su već ranije zauzeli stav protiv ove taktike i koji su sada sa izvesnim prividom prava ukazivali na svoje gledište, da je jedino ispravno, da se radniku u principu zabrani poseta našim skupovima. Onda oni više nisu dolazili, ili bar u manjem broju. Samo je već nakon kratkog vremena cela igra počinjala ispočetka. Zabrane se ipak nisu držali, drugovi su sve više dolazili, i na kraju su opet pobedile pristalice

radikalne taktike. Trebalo nas je razjuriti. Kad se onda nakon dve, tri, često i osam i deset skupova ispostavljalo, da je razjuriti bilo lakše reći nego uraditi, i da je rezultat svakog pojedinačnog skupa značio krnjenje crvenih borbenih trupa, iznenada je opet došla druga parola: "Proleter, drugovi i drugarice izbegavajte skupove NS hušaka!"

Istu, većito kolebljivu taktiku smo nalazili uostalom i u crvenoj štampi. Uskoro su pokušavali da nas ni ne spominju, da bi se onda uverili u nesvrhovitost ovog pokušaja i ponovo posegli za suprotnim. Svakoga dana smo na neki način "pominjani", i to najčešće, da bi se radniku razjasnila obavezna bezveznost celog našeg postojanja. Ali su nakon nekog vremena gospoda morala da osete, da to nama ne samo da nije štetilo, već je, naprotiv, koristilo utoliko, što su, prirodno, mnogi pojedinci ipak morali postaviti pitanje, zašto se jednoj pojavi posvećuje toliko govora, ako je ona tako smešna!? LJudi su postali radoznali. Potom su se pokolebali odjednom, i počeli da nas neko vreme tretiraju kao prave najveće zločince čovečanstva. Članak za člankom, u kojima je razjašnjavano naše zločinstvo i stalno iznova dokazivano, skandalozne priče, mada od početka do kraja izmišljene, je trebalo da učine još nešto osim toga. Samo su se nakon kratkog vremena izgleda uverili u neefikasnost i ovih napada; u osnovi uzev sve to je samo pomoglo, da se opšta pažnja stvarno koncentriše na nas.

Ja sam tada zauzeo stanovište: Sasvim svedjedno da li nam se smeju ili nas psuju, da li nas prikazuju kao komedijaše ili kao zločince, glavno je da nas spominju, da se stalno bave nama, i da se postepeno u očima radnika samih pojavljujemo kao moć sa kojom se sada vrši razračunavanje. Ono što stvarno jesmo i što stvarno želimo ćemo jednog lepog dana već pokazati jevrejskoj novinskoj rulji.

Razlog zašto tada najčešće, nije dolazilo do direktnog rušenja naših skupova, je svakako bio neverovatan kukavičluk vođa naših protivnika. U svim kritičnim slučajevima su unapred slali svoje provokatore i batinaše, a u najboljem slučaju oni sami su čekali izvan sala na rezultate razjurivanja. O namerama te "gospode" smo skoro uvek bili dobro obavesteni. Ne samo jer smo čak mnoge stranačke drugove postavili u okviru crvenih formacija, već zato što su i sami crveni podstrekači nereda bili obuzeti brbljivošću, koja je u tom slučaju za nas bila vrlo korisna, a koja se na žalost vrlo često sreće u našem nemačkom narodu uopšte. Nisu mogli da čute kad su tako nešto isplanirali, i to su uobičavali da kvocaju i pre no što je jaje položeno. Tako smo vrlo često preduzimali najopsežnije pripreme, a da crveni "komandosi" nisu ni slutili koliko im je blizu bilo izbacivanje. Ovo doba nas je primoralo da zaštitu naših skupova sami uzmemo u ruke, na službenu zaštitu nikada nismo mogli da računamo, naprotiv, ona prema iskustvu, je uvek dobro služila samo našim ometačima. Jer jedini

stvaran uspeh službenog mešanja, i to preko policije, je u najboljem slučaju bilo raspuštanje skupa, dakle njegovo zatvaranje. A to je jedino i bio cilj i namera protivničkih ometača. Uopšte se ovde kod policije razvija praksa koja predstavlja najstrašniju

protivzakonitost, kojase može zamisliti. Kad naime preko nekih pretnji vlasti saznaju da postoji opasnost rasterivanja nekog skupa, onda one ne hapse onog koji pretili, već drugima, nevinima, to jest nama, zabranjuje skup, zbog koje mudrosti normalan policijski duh strašno mnogo uobražava. Oni to nazivaju "preventivna mera za sprečavanje protivzakonitosti". Odlučni bandit, dakle u svako doba može da odluči, da postojanom čoveku onemoguću njegovu političku aktivnost i zanimanje. U ime reda i mira se državni autoritet savija pred banditom i traži od drugih, odnosno nas, da ga nikako ne provociraju. Ako su, dakle, nacionalsocijalisti želeli da na izvesnim mestima održe skupove, a sindikati izjavili, da bi to dovelo do otpora od strane njihovih članova, policija ni za živu glavu nije stavljala iza brave ucenjivačke momke, već nam je zabranjivala skup. Da, ti organi zakona su čak bili toliko neverovatno besramni, da nam to bezbroj puta pismeno čak i saopšte. Ako je čovek želeo da se zaštiti od takvih eventualnosti, morao je, dakle, da se pobrine za to da se svaki pokušaj ometanja onemoguću već u početku. Ovde se u obzir uzima i sledeće: Svaki skup, kojeg štiti isključivo

policija, diskredituje priređivače u očima širokih masa. Skupovi, čije se

održavanje garantuje samo postavljanjem velikog policijskog saziva, ne deluje privlačno, utoliko što je pretpostavka za pridobijanje nižih slojeva jednog naroda uvek vidljiva postojeća snaga. Kao što hrabar čovek lakše može da osvoji ženska srca nego kukavica, tako i junačan pokret pre pridobija srce naroda negoli kukavički, koji se u životu održava samo policijskom zaštitom. Posebno zbog ovog poslednjeg razloga je mlada partija morala da se pobrine, da svoje postojanje sama zastupa, da se sama štiti i da sama slama protivnički teror. Zaštita skupa je izgrađivana: na energičnom i psihološki ispravnom vođenju skupa i na organizovnoj četi redara. Kada smo mi nacionalsocijalisti, tada održavali skup, njegovi gospodari smi bili mi, a ne neko drugi. I to pravo gospodara smo neprekidno svakog minuta najžešće naglašavali. Naši protivnici su tačno znali, da je onaj ko je tada provocirao, bezobzirno izletao napolje, pa makar nas bili i samo tuce u pola hiljade. Na tadašnjim skupovima, naročito van Minhena, je petnaest, šesnaest nacionalista dolazilo pet, šest, sedam i osam stotina protivnika. Samo mi uprkos tome nismo trpeli nikakvu provokaciju, a posetioci naših skupova su jako dobro znali, da bismo radije pustili da nas premlate nego da kapituliramo. Više nego jednom se desilo, da je šaka partijskih drugova junački uspela protiv urlajuće i udarajuće crvene premoći. Sigurno bi u takvim slučajevima ovih petnaest ili dvadeset ljudi na kraju bilo nadvladano. Ali su drugi znali, da bi bar

dvostrukom ili trostrukom broju njih bila razbijena lobanja, a to nisu rado rizikovali. Tu smo pokušali da učimo iz studija marksističke i građanske tehnike okupljanja, i naučili smo.

Marksisti su oduvek imali slepu disciplinu, tako da ideja rasturanja marksističkog skupa uopšte nije mogla da dođe, bar ne sa građanske strane. Utoliko više su se crveni samo bavili ovakvim namerama. Oni, postepeno, ne samo da su dospeli do određene virtuoznosti u ovoj oblasti, već su na kraju otišli tako daleko, da su nemarksistički skup u velikim oblastima Rajha već po sebi označavali kao provokaciju proletarijata, naročito onda kada su podstrekači i slutili, da bi se na skupu mogli nabrojati možda i njihovi grehovi, da bi se razotkrila podlost njihovog laganja i varanja naroda.

Kada je takav skup bivao najavljen, celokupna crvena (jevrejska) štampa je podizala besnu galamu, pri čemu su se ovi principijelni zakoni ne retko kao prvi obraćali vlastima sa koliko usrdnom toliko pretećom molbom, da se odmah spreči ova "provokacija proletarijata" ... "da bi se sprečio bes". Već prema veličini činovničke teleće glave su birali svoj jezik i postizali uspeh. Ali ako se na takvom mestu izuzetno nalazio stvarno nemački činovnik, a ne neka činovnička kreatura, i odbio besraman zahtev, onda je usledio poznati poziv, da se ne trpi "provokacija proletarijata", već da se u tolikom i tolikom broju masovno nađu na skupu, da bi "građanskim kreaturama osujetile

sraman posao uz pomoć žuljevite pesnice proletarijata". Morao se, dakle videti takav građanski skup, morao se rukovodstvom skupa zajedno proživeti sav njihov jad i njihov strah! Čak je često na takve pretnje neki skup bivao glatko otkazan. Strah je, međutim, uvek bio toliki, da je umesto u osam do otvaranja retko dolazilo pre petnest do devet ili devet sati. Predsedavajući se onda stotinama komplimenata trudio, da prisutnoj "gospodi iz opozicije" razjasni, koliko su se on i svi drugi prisutni intimno radovali (što je čista laž) poseti ljudi, koji još nisu bili na svome tlu, jer bi se samo međusobnim razgovorom (koji je on time unapred najsvečanije obećavao) shvatanja mogla približiti jedno drugom, probuditi međusobno razumevanje i izgraditi most razumevanja. Pri čemu je on još usput garantovao, da namera skupa ni u kom slučaju ne bi bila, da se ljudi odvrte od njihovog dotadašnjeg shvatanja. Ni za živu glavu ne, svako na svoj način jedino treba da postane srećan, ali i da pusti drugog da postane srećan, pa zato moli, da se dopusti referentu da svoje izvode dovede do kraja, koji ionako ne bi bili predugi, i da se svetu ni na ovom skupu ne ponudi ponižavajućapredstava unutrašnje nemačke bratske mržnje ... Hm !? Bratski narod sa leveice najčešće nije imao razumevanja za to, već i pre no što je referent počeo, morao je da se uz najbešnje psovke spakuje, i ne retko se sticao utisak, kao da je još zahvalan sudbini za brzo skraćivanje mučne procedure. Uz strašan spektakl su ovi građanski toreadori skupova napuštali

arenu, ako razbijenih glava nisu leteli niz stepenice, što je čak često bio slučaj. Da, crveni su im znali razbijati lobanje. Tako je za marksiste svakako predstavljalo nešto novo, kad smo mi nacionalsocijalisti pripremali naše prve skupove, a naročito kako smo ih pripremili. Ulazili su u uverenju, da će igricu, koju su tako često igrali, moći razumljivo i kod nas da ponove. "Danas ćemo svršiti!" Kako je tako mnogo puta drugom hvalisavo doviknuo tu rečenicu pri ulasku na naš skup, da bi munjevito, i pre no što bi stigao do druge upadice, taj već sedeo pred ulazom u salu, izbačen od strane naše redarske službe. Najpre je rukovodstvo skupa kod nas bilo drugačije. Ono nije moljalo, da se naše izlaganje najmilostivije dopusti, a nije ni unapred obećavalo svakome beskrajan razgovor, već je jednostavno konstatovalo, da smo mi gospodari skupa, da usled toga posedujemo kućno pravo, i da će svako, ko bi se usudio da napravi i jednu upadicu ili namernu provokaciju, nemilosrdno izleteti tamo odakle je i došao. Da bismo mi, dalje, morali da odbacimo svaku odgovornost za takvog mangupa; ako nam ostane vremena i odgovara nam, dopustićemo da se održi diskusija, ako ne, onda neće, a gospodin referent, partijski drug taj i taj, ima sada reč. Već tome su se čudili.

Drugo, raspolagali smo kruto organizovanom zaštitom sale od strane naše redarske službe. Kod građanskih partija se ova zaštita sale ili bolje

rečeno, redarska služba obično i najčešće sastojala iz gospode, koji su u dostojanstvu svojih godina verovali da poseduju izvesno pravo na autoritet i poštovanje, no grdno su se varali. Pošto se marksistički nahuškane mase ni najmanje nisu brinule za starost, niti poštovale bilo koga, postojanje ove građanske zaštite sale je bilo praktično tako reći nevažno. Odmah na početku naše velike aktivnostii organizovanja skupova sam uveo organizaciju zaštite sale, kao redarsku službu, koja je u principu obuhvatala samo mlade i snažne momke. Delom su to bili drugovi, koje sam poznavao iz vojne službe, drugi tek pridobijeni mladi partijski drugovi, koji su od samog početka učeni i odgajani u tom pravcu, da se teror može slomiti samo terorom, da je na ovoj zemlji hrabar i odlučan uvek imao uspeha, da se mi borimo za moćnu ideju, tako veliku i uzvišenu da ona sigurno zalužuje da se brani i štiti i poslednjom kapi naše krvi. Bili su prožeti učenjem, da, kad razum jednom začuti, a sila ima poslednju reč, najbolje oružje odbrane je napad, i da pred našom četom redara mora da prednjači glas da nisu debatni klub, već borbena zajednica, odlučna i na najgore. A kako je ova omladina žudela za takvom parolom! Kako je ova ratna generacija bila razočarana i ogorčena, puna gađenja i prezira prema jednoj građanskoj impotenciji. Tuje čovekuzbilja jasno, da je revolucija bila moguća zaista samo zahvaljujući pogubnom građanskom vođstvu našeg naroda. Pesnice koje bi štitile nemački narod, bi i same

tada još bile tu, samo su nedostajale lobanje za akciju. Kako su mi često zasvetlele oči mojih dečaka, kad sam im objašnjavao neophodnost njihove misije, kad sam im uvek iznova garantovao, da je **sva mudrost na zemlji bezvredna, ako snaga i sila ne stoje iza nje** i stupi u njenu službu, brani je i štiti, da se blaga boginja mira može promeniti samo na stranu boga rata, i da je svakom velikom delu ovog mira potrebna zaštita i pomoć snage! Kako im se sada ideja vojne obaveze pojavila u mnogo korisnijoj i životnijoj formi! Ne u zakrečenom smislu starih, okoštalih činovničkih duša, u službi mrtvog autoriteta mrtve države, već u živom spoznavanju dužnosti, da se predavanjem života pojedinca zaštitipostojanje njegovog naroda u celini, uvek i u svako doba, svuda i na svakom mestu. Kako su se onda ti mladići zalagali. Poput roja stršljenova su leteli na ometače naših skupova, bez obzira na njihovu premoć, pa ma koliko ona velika bila, bez obzira na svoje krvave žrtve, sasvim ispunjeni velikom idejom, da svetoj misiji našeg pokreta oslobode put.

Već u kasno leto 1920. je organizacija redarske čete postepeno prihvatila određene forme, da bi se u proleće 1921. malo po malo raščlanila na jedinice od po sto ljudi, koje su se opet delile na grupe. A to je bilo hitno potrebno, jer je u međuvremenu aktivnost naših skupova stalno povećavana. Naravno da smo se i sada još često okupljali u svečanoj sali minhenskog Hofbrojhausa, ali još

češće u većim salama u gradu. Svečana sala Birgerbroja i minhenski Kindlkeler su u jesen i zimu 1920. i 1921. doživljavali sve veće masovne skupove, a slika je bila uvek ista: Manifestacije NSDAP su već tada najčešće pre početka morale da budu zatvorene zbog prepunjenosti.

Organizacija naše redarske čete je razjasnila vrlo bitno pitanje. Pokret do tada nije posedovao ni partijski znak ni partijsku zastavu. Nedostatak ovakvih simbola nije bio štetan samo trenutno, već je bio neizdrživ i za budućnost. Šteta se sastojala pre svega u tome, da je partijskim drugovima nedostajao svaki spoljni znak njihove pripadnosti, dok se za budućnost nije moglo da podnese, da mora da bude bez znaka, koji ima karakter simbola pokreta i kao takav se mogao suprotstaviti crvenoj (jevrejskoj) marksističkoj internacionali.

Koliki značaj psihološki pripada takvom simbolu, više nego jednom sam u mladosti imao priliku da spoznam, a i prema osećanju da rezumem. Posle rata sam u Berlinu doživeo jednu masovnu manifestaciju marksizma pred kraljevskim parkom i dvorcem. More crvenih zastava, crvenih vrpca, i crvenog cveća je ovoj manifestaciji, na kojoj je prema proceni učestvovalo stodvadeset hiljada ljudi, već čisto spolja davalo moćan izgled. Sam sam mogao da osetim i razumem, kako lako čovek iz naroda podleže sugestivnom čaru takve grandiozne predstave. Građanstvo, koje partijsko-politički ne

predstavlja ili ne zastupa nikakav pogled na svet, zato i nije imalo svoju zastavu. Ono se sastoji od "patriota" pa prema tome ide okolo u bojama Rajha. Ako bi one same bile simbol određenog pogleda na svet, onda bi se moglo razumeti, da su osnivači države u njenoj zastavi videli i reprezentanta njihovog pogleda na svet, pošto je simbolom njihovog pogleda na svet njihovom sopstvenom delatnošću postala državna zastava Rajha. Ali stvari nisu tako stajale. Rajh je istesan bez pomoći nemačkog građanstva, a zastava je rođena u krilu rata. Ali time je bila odista samo državna zastava i nije imala nikakvo značenje u smislu posebne misije pogleda na svet. Samo na jednom mestu nemačkog govornog područja je postojala nešto kao građanska partijska zastava, u Nemačko-Austriji. Time što je deo tamošnjeg nacionalnog građanstva za svoju partijsku zastavu izabrao boje četrdeset osme, crno-crveno-zlatno stvorio je simbol, koji je, mada u odnosu na pogled na svet bez ikakvog značaja, državno-politički ipak nosio revoulucionaran karakter. Najljući neprijatelji ove zastave crno-crveno-zlatno su tada bili, što danas nikada ne sme da se zaboravi, upravo socijaldemokrati i hrišćanskisocijalisti odnosno klerikali. Upravo oni su onda psovali ove boje, i kaljali ih i prljali baš kao što su kasnije, 1918. godine crno-belo-crvenu povlačili po blatu. Naravno da je crno-crveno-zlatno nemačkih partija u staroj Austriji bila boja godine 1848. dakle jednog doba, koje je moglo da bude fantastično, ali je

pojedinačno kao predstavnike imalo najčasnije nemačke duše, iako je nevidljivo u pozadini stajao Jevrejin kao podstrekač. Prema tome su tek izdaja otadžbine i besramna rasprodaja nemačkog naroda i nemačke imovine zastavu učinile tako simpatičnom marksizmu i centru, da je oni danas obožavaju kao najvišu svetost i da osnivaju sopstvene zastave za zaštitu stega koje su nekada pljuvali. Tako do 1920. godine nasuprot marksizmu zaista nijestajala nijedna zastava, koja bi shodno pogledu na svet otelovljavala polarnu suprotnost. Jer kad bolje partije nemačkog građanstva nakon 1918. nisu više želele da pristaju, da sad odjednom otkrivenu crno-crveno-zlatnu zastavu Rajha preuzmu kao svoj simbol, tako nisu mogle da novom razvoju suprotstave sopstveni program za budućnost, u najboljem slučaju ideju rekonstrukcije nestalog Rajha. I toj ideji crno-belo-crvena zastava starog Rajha može da zahvali svoje ponovno uskrsnuće kao steg naših takozvanih nacionalnih građanskih partija.

Jasno je da je simbol stanja, koje je marksizam mogao da prevlada uz neslavne okolnosti i propratne pojave, loš kao znak, pod kojim bi ovaj isti marksizam opet trebalo da bude uništen. Ma koliko svete i skupocene morale biti ove srčane jedino lepe boje u svom mladalački svetom rasporedu, svakom poštenom Nemcu, koji se pod njima borio i video žrtvovanje mnogih, toliko malo ova zastava važi kao simbol za borbu budućnosti. Ja sam uvek, za razliku od građanskih političara, u našem pokretu

zastupao stanovište, da je za nemačku naciju prava sreća što je izgubila staru zastavu. Šta republika radi pod svojom zastavom, nama može biti svejedno. Iz dubine srca greha, međutim, da zahvalimo sudbini, što je dovoljno milostivo najslavniju ratnu zastavu svih vremena sačuvala od toga, da se koristi kao krevetski čaršav za najstrašnju prostituciju. Današnji Rajh, koji prodaje i sebe i svoje građane Jevrejinu, nikada ne bi smeo da ponese časnu i junačku crno-belo-crvenu zastavu. Dokle god traje novembarska sramota, može da nosi svoj spoljašnji omotač, a ne još da pokušava da ga ukrade čestitoj prošlosti. Naši građanski političari bi trebalo da se sete, da onaj, ko za državu želi crno- belo-crvenu zastavu, krade našu prošlost.

Nekadašnja zastava je takođe odgovarala zaista samo nekadašnjem Rajhu, baš kao što je, bogu slava i hvala, izabrala onu koja njoj odgovara. I to je bio razlog zašto mi nacionalsocijalisti u podizanju stare zastave nismo mogli da vidimo izražajan simbol naše sopstvene delatnosti. Jer mi nismo hteli da ponovo oživimo stari Rajh koji je propao na sopstvenim greškama, već da izgradimo novu državu i novi hiljadugodišnji Rajh. Pokret koji se u tom smislu danas bori protiv marksizma, mora zato da već u svojoj zastavi nosi simbol nove države! Pitanje nove zastave tj. njen izgled nas je tada jako upošljavao. Sa svih strana su dolazili predlozi, koji su u stvari bili bolje zamišljeni nego što su uspeali. Jer je nova zastava morala biti simbol naše

borbe, kao što je sa druge strane morala imati velikog efekta poput plakata. Onaj ko treba da se mnogo bavi masom, će u svim tim prividnim sitnicama videti vrlo važne stvari. Efektan znak u stotinu hiljada slučajeva može da da prvi podsticaj interesovanju za neki pokret.

Zbog tog razloga smo morali da odbijemo sve predloge, da se naš pokret belom zastavom, kao što je predlagano sa mnogih strana, identifikuje sa starom državom, ili, tačnije, sa onim slabašnim partijama, čiji je jedini politički cilj ponovno uspostavljanje prošlih stanja. Osim toga, bela nije boja koja osvaja.

Ona odgovara neporočnim udruženjima devica, ali ne i pravednim prevratničkim pokretima revolucionarnog doba. I crna je predložena. Po sebi odgovarajuća za današnje doba, ali u njoj nema prikaza htenja našeg pokreta, koji na neki način treba protumačiti. Konačno, ni ova boja ne osvaja dovoljno. Belo-plavo je isključeno, uprkos estetski divnom efektu, kao boja jedne nemačke zasebne države političke orijentacije ka partikularističkoj uskogrudosti, koja na žalostnije bila na najboljemglasu.

Uostalom, i ovde bi se vrlo teško moglo naći nešto što upućuje na naš pokret. Isto je važno za crno- belo. Crno-crveno-zlatno po sebi nije dolazilo u pitanje. A ni crveno-belo-crveno, iz već pomenutih razloga, u svakom slučaju ne u dosadašnjoj verziji. Po dejstvu ova kompozicija boja je doduše visoko iznad svih drugih. To je najblistaviji akord koji

postoji. Uvek sam sa zalagao za zadržavanje starih boja, ne samo jer su mi kao vojniku najsvetije što znam, već zato što po svom estetskom dejstvu daleko najviše odgovaraju mom osećaju. Ipak sam morao da bez izuzetka odbijem bezbrojne nacрте, koji su tada dolazili iz krugova mladog pokreta, i u kojima je, najčešće, u staru zastavu bio ucrtan kukasti krst. Ja lično kao vođa nisam hteo da odmah izađem u javnost sa mojim nacртом, pošto bi bilo moguće da neko drugi iznese isto tako dobar, ili možda čak i bolji predlog. U stvari je jedan zubar iz Stambergа poslao nacрт koji uopšte nije loš, a koji je inače prilično sličan mom, samo ima jednu grešku, a to je da je kukasti krst sa "savijenim krajevima" ukomponovan u belo okno. Ja lično sam nakon bezbroj pokušaja u međuvremenu utvrdio konačnu formu: zastava od crvene tkanine sa belim oknom i u njegovoj sredini crni kukasti krst. Nakon mnogo pokušaja sam pronašao određen odnos između veličine zastave i veličine belog okna, kao i forme i veličine kukastog krsta. I na tom je ostalo.

U istom smislu su naručene trake za ruke redarske jedinice, i to crvena traka, na kojoj se takođe nalazi belo okno sa crnim kukastim krstom. I partijska značka je skicirana prema istim smernicama: belo okno na crvenom polju i u sredini kukasti krst. Minhenski zlatar, Fis, je poslao prvi upotrebljiv pa i zadržan nacрт. U kasno leto je nova zastava prvi put izašla pred javnost. Ona je izvrsno pristajala uz naš mladi pokret. Kao što je on bio

mlad i nov, bila je i ona. Nijedan čovek je nije ranije video, ona je tada delovala snažno. Mi svi smo i sami osećali skoro dečiju radost, kada je jedna verna partijska drugarica po prvi put realizovala nacrt i poslala zastavu. Već nekoliko meseci kasnije smo u Minhenu imali pola tuceta, a naročito je četa redara koja se sve više povećavala, doprinela tome da se širi novi simbol pokreta. A to je zaista jak i moćan simbol! Ne samo da se jednim bojama, koje smo svi žarko voleli, a koje su nekada nemačkom narodu toliko časti donele, potvrđuje naše strahopoštovanje pred prošlošću, ona je najbolje otelotvorenje htenja našeg pokreta. Kao nacionalni socijalistiu našoj zastavi vidimo naš program. U crvenom vidimo socijalnu ideju pokreta, u belom nacionalističku, u kukastom krstu misiju pravedne borbe za pobeđu arijeviskog čoveka, a istovremeno sa njom i pobeđu ideje stvaralačkog rada koji je uvek bio antisemitski i biće antisemitski.

Dve godine kasnije, kada je od redarske čete već odavno nastalo jurišno odeljenje koje je obuhvatalo mnogo hiljada muškaraca, činilo se neophodnim, da se ovoj vojnoj organizaciji mladog pogleda na svet da još jedan poseban simbol pobeđe: barjak! I njega sam ja lično skicirao, i predao starom, vernom partijskom drugu, zlatarskom majstoru Gahr-u na realizaciju. Od tada barjak spada u vojničke i ratne oznake nacionalsocijalističke borbe.

Aktivnost organizovanja skupova, koja se 1920. god. sve više povećavala, najzad je dovela dotle, da smo ponekih nedelja držali čak po dva skupa. Pred našim plakatima su se ljudi zaustavljali, najveće sale u gradu su uvek bile dupke pune, a desetine hiljada zavedenih marksista je pronalazilo put nazad u svoju narodnu zajednicu, da bi postali borci za budući, slobodni Nemački Rajh. Javnost u Minhenu nas je upoznala. O nama se pričalo, a reč »nacionalsocijalist« je mnogima postala dobro poznata i već je značila program. I jato pristalica, pa čak i članova je počeo neprekidno da raste, tako da smo u zimu 1920/21. već mogli da nastupamo u Minhenu kao jaka partija. Osim marksističkih partija nije postojala nijedna druga partija, pre svega nijedna nacionalna, koja bi mogla da ukaže na takve masovne manifestacije kao mi. Minhenski Kindlkler, koji je primao pet hiljada ljudi, je više nego jednom bio prepun, a postojao je samo još jedan jedini prostor u koji se nismo bili usudili da održimo skup, a to je bio cirkus Krana. Krajem januara 1921. su za Nemačku opet nastupile teške brige. Pariski sporazum, na osnovu kojeg se Nemačka obavezala na plaćanje ludačke sume od sto milijardi zlatnih maraka, je trebalo da postane stvarnost na način londonskog diktata. Radna zajednica takozvanih narodnih saveza koja u Minhenu već dugo postoji je tim povodom htela da pozove na veći zajednički protest. Vreme je jako teralo, a ja sam bio nervozan zbog većitog odugovlačenja da se donete odluke i sprovedu. Najpre

se pričalo o manifestaciji na Kenigsplacu, ali se od toga odustalo, iz straha, da bi nas crveni razbili, pa je predložena protestna manifestacija ispred Feldherhale. Samo se i od toga odustalo, jer je najzad predložen zajednički skup u minhenskom Kindkelleru. U međuvremenu su prolazili dani, velike partije se uopšte nisu obazirale na strašni događaj, a sama radna zajednica se nije mogla odlučiti, da konačno odredi čvrst termin za nameravanu manifestaciju. U utorak, 1. februara 1921., najhitnije samzahtevao konačnu odluku. Utešili su me do srede. U sredu sam zahtevao neodložno jasnu informaciju o tome da li i kada skup treba da se održi. Informacija je opet bila neodređena i izbegavajuća, to je značilo, da se "namerava", da se radna zajednica podigne za manifestaciju u sredu, za osam dana. Time su mi pokidali zadnju nit strpljenja i ja sam odlučio da sam realizujem protestnu manifestaciju. U sredu u podne sam za deset minuta izdiktirao plakat u pisaću mašinu i naložio da se cirkus Kruna unajmi za sledeći dan i to baš četvrtak 3. februar. Tada je to bio beskrajno velik podvig. Ne samo da se činilo nesigurnim da se može napuniti taj ogroman prostor, takođe smo se izlagali opasnosti da nas razjure. Naša redarska četa za ovaj kolosalan prostor ni iz daleka još nije bila dovoljna. Ni ja nisam imao nikakvu pravu predstavu o prirodi mogućeg događanja u slučaju rasterivanja. Smatrao sam tada da je to mnogo teže u cirkuskoj zgradi nego u normalnoj sali. Ipak je to, kako se ispostavilo

bilo upravo obrnuto. U tom ogromnom prostoru se stvarno lakše moglo zagospodariti četom za rasterivanje nego u zbijenim salama. Sigurno je bilo samo jedno: svaki nauspeh je mogao da nas unazadi za dugo vreme. Jer bi jedno jedino uspešno rasterivanje jednim udarcem uništilo naš ugled i ohrabrilo protivnike, da ono što im je jednom uspelo stalno pokušavaju. To bi moglo da dovede do sabotaže cele naše dalje aktivnosti organizovanja skupova, što bi se moglo prevladati tek nakon mnogo meseci i nakon najtežih borbi. Imali smo samo dan za plakatiranje, naime samo četvrtak. Na žalost, već ujutru je padala kiša, i činio se osnovanim strah, da li pod takvim okolnostima mnogi ljudi neće radije ostati kod kuće, nego da po kiši i snegu požure na neki skup, na kome bi moglo možda biti i ubistava i prebijanja od strane crvenih marksista. Uopšte sam se u četvrtak pre podne odjednom uplašio, da se prostorija ipak ne bi mogla napuniti, time bih pred radnom zajednicom ja bio onaj koji bi bio izblamiran, tako da sam, velikom brzinom izdiktirao nekoliko letaka i dao da se odštampaju, da bih popodne naložio da se razdele. Oni su naravno sadržavali poziv za posetu skupu. Dva kamiona, koja sam dao da se iznajme, su umotana u što je moguće više crvenog, radi upadljivosti, na to je pozabodeno nekoliko naših zastava i na svakom petnest do dvadeset partijskih drugova. Oni su dobili naređenje, da marljivo voze ulicama grada, bacaju letke, ukratko, da vrše propagandu za večernju manifestaciju. To je

bilo prvi put da su kamioni sa zastavama vozili kroz grad, a da se na njima nisu nalazili marksisti. Građanstvo je žurilo zato u crveno dekorisana kola, ukrašena i lepršajućim zastavama sa kukastim krstom, otvorenih usta, dok se u spoljnim četvrtima podizalo bezbroj savijenih pesnica, čiji su vlasnici očigledno izgledali razjareni zbog najnovije "provokacije proletarijata". Jer da održava skupove je imao pravo samo marksizam, baš kao i da vozi okolo na kamionima. U sedam sati uvee cirkus još nije bio dobro popunjen. Svakih deset minuta sam telefonski obaveštavan i bio sam prilino uznemiren, jer su u sedam sati ili u sedam i četvrt druge sale najčešće bile već dopola, čak često skoro sasvim pune. Doduše ovo se brzo razjasnilo.

Nisam računao sa ogromnim dimenzijama novog prostora, sa hiljadu osoba je svečana sala Hofbrojhausa već izgledala vrlo lepo popunjena, dok ih je cirkus Kruna jednostavno progutao. Jedva su se videli. Ubrzo potom su došle povoljnije vesti, i u četvrt do osam je ona glasila, da je ispunjeno tri četvrtine prostora i da velike mase stoje ispred ulaza. Nakon toga sam krenuo. Dva minuta posle osam sam stigao pred cirkus. Pred njim se još uvek mogla videti gomila ljudi, delom samo radoznalci, među njima i mnogi naši protivnici, koji su napolju hteli da "sačekaju" događaje. Kada sam ušao u ogromnu halu, obuzela me je ista radost kao godinu dana pre toga na prvom skupu u svečanoj sali

minhenskog Hofbrojhausa. Ali tek pošto sam se probio kroz ljudske zidine i dospeo do podijuma, video sam uspeh u svoj njegovoj veličini, a srce mi je bilo puno. Kao ogromna školjka ležala je preda mnom sala, ispunjena hiljadama i hiljadama ljudi. Čak je i manjet bio totalno ispunjen. Izdato je preko pet hiljada i šestotina karata, a ako bi se uračunao ukupan broj nezaposlenih, siromašnih studenata i naših redarstvenih jedinica, moglo je biti prisutno oko šest i po hiljada osoba. Tema je glasila "budućnost ili propast", a meni je srce klicalo s obzirom na uverenje, da nemačka budućnost stoji tu predamnom. Počeo sam da govorim i govorio sam oko dva i po sata, a osećaj mi je već nakon prvih pola sata rekao da će skup biti veliki uspeh.

Veza sa svim ovim hiljadama pojedinaca je bila uspostavljena. Već nakon prvog sata je počeo da se prekida aplauz u sve većim spontanim izlivima, da bi se nakon dva sata smanjio i prešao u svečanu tišinu, koju sam kasnije tako često doživljavao u ovoj prostoriji i koja će svakom pojedincu ostati sugurno nezaboravna. Tada se ne bi čulo ništa osim disanja ove ogromne gomile ljudi i tek kada sam izgovorio i poslednju reč, odjednom se prolomilo, da bi svoj oslobađajući završetak pronašlo u pesmi "Deutschland uber alles" (Nemačka iznad svega), pevanoj najvećim žarom. Još sam ispratio kako je ogromna prostorija polako počela da se prazni, a ogromno more ljudi se skoro dvadeset minuta tiskalo kroz veliki srednji izlaz. Tek tada sam i ja, presrećan,

napustio moje mesto, da bih se zaputio kući. Na ovom prvom skupu u cirkusu Kruna u Minhenu su napravljeni snimci. Oni bolje nego reči pokazuju veličinu manifestacije. Građanski listovi su doneli slike i beleške, ali su samo pomenuli, da se radilo o "nacionalnoj" manifestaciji, dok su na uobičajen način prećutali priređivače. Time smo po prvi put izašli iz okvira obične dnevne partije. Više nas se sada nije moglo zaobići. A da se ne bi stvorio utisak, da se kod uspeha ovog skupa radi samo o "slučajnosti" da su se ljudi samo sklonili u cirkus od kiše, odmah sam za sledeću nedelju po drugi put zakazao

manifestaciju u cirkusu, a uspeh je bio isti. Opet je ogromna prostorija bila prepunjena ljudskim masama, tako da sam odlučio da iduće nedelje po treći put održim skup u istom stilu. I po treći put je ogromni cirkus bio dupke pun ljudi, od vrha do dna. Nakon ovog uvoda godine 1921. sam povećao još više aktivnost skupova u Minhenu. Sad sam prešao na to, da svake nedelje održavam ne samo jedan već nekih nedelja i dva masovna skupa, u kasno leto i kasnu jesen ih je ponekad bilo tri. Uvek smo se okupljali u cirkusu Kruna i na našezadovoljstvo smo

mogli da utvrdimo, da su sve naše večeri donosile isti uspeh. Rezultat je bio stalni porast broja pristalica pokreta i veliko povećanje broja članova. Takvi uspesi nisu ostavili mirnima ni naše protivnike. Nakon što su se, sa svojom uvek kolebljivom taktikom, izjašnjavali čas za teror čas za prećutkivanje, nikako nisu mogli da ni jednim ni

drugim, kao što su sami morali da priznaju, spreče razvoj našeg pokreta. Tako su se poslednjim naporom odlučili za teroristički akt, da bi time konačno osujetili našu dalju aktivnost skupova. Kao spoljni povod za akciju je iskorišćen krajnje tajanstven atentat na poslanika zemaljske skupštine imenom Erharda Auera. Rečenog Erharda Auera je trebalo da neko ubije uveče. To znači da on to stvarno nije bio ubijen, ali je pokušano da se puca na njega.

Neverovatno prisustvo duha kao i poslovična hrabrost socijaldemokratskog partijskog vođe, međutim, ne samo da su osujetili drski napad, već su i opake počiniocce naterali u sramno bekstvo. Oni su pobjegli tako žurno i tako daleko, da policija ni kasnije nije više mogla da uhvati ni najmanji njihov trag. Ovaj svakako tajanstveni događaj je organ socijaldemokratske partije u Minhenu iskoristio, da bi na neumeren način huškao protiv našeg pokreta i između ostalog da se uobičajenom brbljivošću nagovesti, šta bi uskoro moralo da dođe. Brinuli su se za to, da naše mlado "drveće" ne izraste ka nebu, već da ga pravovremeno ukrote proleTERSKE pesnice kojima je upravljano od strane svetskog jevrejstva.

Skup u svečanoj sali minhenskog Hotbrojhausa, na kom sam trebalo ja da govorim, je izabran za konačni obračun. Dana 4. novembra 1921. sam popodne između šest i sedam sati dobio prve pozitivne vesti, da će skup svakako biti razjuren, i da se u tu svrhu namerava da se na skup posebno pošalju velike

radničke mase iz nekoliko crvenih (jevrejskih) fabrika. Nesrećnom slučaju je trebalo pripisati što ovo obaveštenje nismo dobili i ranije. Istog dana smo napustili našu staru poštovanu poslovnicu u Sternekergase u Minhenu, i preselili smo se u novu, to znači, izašli smo iz stare, ali nismo mogli u novu, jer se u njoj još radilo. A pošto je i telefon u jednoj prekinut a u drugoj još nije bio ugrađen, čitava gomila telefonskih pokušaja da nas se obavesti o nameravanom rasturanju, je toga dana bila uzaludna. To je imalo za posledicu da su skup štitile samo vrlo slabe redarske čete. Bila je prisutna samo jedna brojno slaba jedinica od šesto četrdeset lica, a alarmni aparat još nije bio tako izgrađen, da uveče tokom jednog časa dovede dovoljno pojačanje. Uz to treba dodati, da su nam takve alarmantne glasine već bezbroj puta dopirale do ušiju, a da se nije desilo ništa posebno. Stara izreka, da najavljene "revolucije" najčešće izostaju, se i kod nas do tada uvek pokazivala kao tačna. Tako se iz tog razloga možda nije desilo sve što se tog dana moglo desiti, da bi se sa najbrutalnijom odlučnošću suprotstavili rasterivanju. Konačno, svečanu salu minhenskog Hotbrojhausa smo smatrali (krajnje) nezgodnom za rasterivanje. Toga smo se više bojali u najvećim salama, naročito u cirkusu Kruna. Utoliko nam je taj dan dao vrednu pouku. Kasnije smo sva pitanja, to smem da kažem, proučavali naučno metodički i došli smo do rezultata koji su bili delimično koliko neverovatni, toliko nekako i interesantni, a kasnije su bili od temeljnog značaja

za organizaciono i taktičko vođenje naših jurišnih odeljenja. Kad sam u četvrt do osam došao u predvorje Hofbrojhausa, svakako više nije moglo biti sumnje o postojećoj nameri. Sala je bila prepuna te stoga zatvorena. Protivnici, koji su se vrlo rano pojavili, su se nalazili u sali, a naše pristalice najvećim delom napolju. Masa me je čekala u predvorju. Dao sam da se zatvore vrata do velike sale i naložio petsto ili šesto četrdesetorici ljudi da nastupe. Mladićima sam predočio, da bi danas verovatno po prvi put po svaku cenu morali ostati verni pokretu, i da nijedan od nas ne bi smeo da napusti salu, osim ako nas mrtve ne iznesu napolje, ja bih sam ostao u sali, i nisam verovao, da bi me i jedan od njih napustio, ali ako bih video i jednog koji bi se pokazao kao kukavica, onda bih mu lično pokidao traku i oduzeo značku. Onda sam ih pozvao, da i kod najmanjeg pokušaja rasterivanja trenutno navale i da se prisete da se čovek najbolje brani tako što sam napada. Trostruko "Hajl" koje je ovog puta zvučalo surovije i žešće nego inače, je bilo odgovor. Onda sam ušao u salu i sopstvenim očima sam mogao da sagledam situaciju. Sedeli su zbijeni unutra i pokušavali da me već očima probodu. Bezbrojna lica sa zagriženom mržnjom su bila okrenuta ka meni, dok su druga opet, uz podrugljive grimase, ispuštala vrlo jasne povike. Danas će "svršiti sa nama, trebalo bi da pripazimo na našu utrobu, najzad će nam začepiti gubicu" i kakvih je još sve lepih fraza inače bilo. Bili su svesni svoje

premoći i ispipavali su je. Skup je ipak mogao biti otvoren i ja sam počeo da govorim. U svečanoj sali Hofbrojhausa sam uvek stajao na jednom od uzdužih pročelja sale, a podijum mi je bio pivski sto. Nalazio sam se, dakle, usred ljudi. Možda je ova okolnost doprinela, da je upravo u ovoj sali uvek nastajalo raspoloženje kakvo inače nisam mogao da nađem ni na jednom mestu. Ispred mene, naročito levo od mene su sedeli i stajali glasni protivnici. To su bili savim robusni muškarci i momci, velikim delom iz fabrike Mafaj, Kunstermanovi itd. Duž levog zida sale su se već pomerili sasvim uz moj sto i počeli da sakupljaju krige, tj. stalno su poručivali pivo i ispijene krige stavljali ispod stola, dakle skupljali su municiju. Tako su nastale cele baterije i tužilo bi me, ako bi stvar i danas izašla na dobro. Posle otprilike jedan i po sat toliko dugo sam mogao da govorim uprkos svim upadicama pa je skoro bilo tako kao da sam ja postao gospodar situacije. Vođe trupa za rasturanje su izgleda to i same osetile, jer su bili sve nemirnije, češće su izlazili, ponovo ulazili i očigledno nervozno hrabрили svoje ljude. Mala psihološka greška koju sam počinio braneći se od jedne upadice i koja mi je, jedva da sam izgovorio rečenicu, doprla do svesti, je dala signal za opštu tuču. Nekoliko jarnosnih upadica, pa je jedan čovek skočio iznenada na stolicu i zaurlao u salu : "Sloboda ... !!!" Na koji signal su borci za "slobodu" započeli svoj rad. Za nekoliko sekundi je cela prostorija bila ispunjena ljudskom gomilom koja je

urlala i vikala, iznad koje su, poput hitaca haubice, letele bezbrojne litarske krige, između toga lomljenje nogu stolica, prskanje vrčeva, galama, deranje i vika. To jebio glup spektakl. Ostao sam da stojim na svom mestu i mogao sam da posmatram kako su moji momci bez izuzetka ispunjavali svoju dužnost. Tu bih hteo da vidim neki građanski skup. Igranka još nije počela, kad su napale i moje jurišne trupe, jer tako su se zvale od toga dana. Kao vukovi su se u čoporima od osam ili deset stalno obušavali na svoje protivnike i počeli da ih malo po malo stvarno batinama isteruju iz sale. Već nakon pet minuta nisam više video ni jednog od njih, koji nije već bio obliven krvlju. Koliko njih sam tek tada stvarno upoznao, pre svega mog čestitog Morisa, mog današnjeg privatnog sekretara Hesa i mnoge druge, koji su već i sami teško povređeni, stalno napadali, dok god su mogli i da se samo drže na nogama. Dvadeset minuta je trajala paklena galama i sveopšta tuča, a onda su protivnici, koji su mogli brojati sedamsto do osamsto ljudi, mojih ni pet stotina, najvećim delom isterani iz sale i izjureni niz stepenice kao najveće kukavice. Samo se u levom zadnjem uglu sale držala još jedna velika grupa i pružala ogorčeni otpor. Onda su od ulaza u salu ka podijumu doletela dva hica iz pištolja, pa je započela divljačka pucnjava. Skoro je čoveku zaklicalo srce kad se suočio sa takvim osveščavanjem starih ratnih doživljaja. Više se nije moglo razlikovati ko je pucao, moglo se samo konstatovati, da se od tog trenutka bes mojih

krvavih mladića još više povećao, te su konačno i poslednji ometači nadvladani i isterani iz sale.

Bilo je prošlo otprilike dvadeset pet minuta, sala je izgledala kao da je bomba pala. Mnogi od mojih pristalica su bili previjeni, drugi su morali biti odvezeni do bolnice, ali smo mi ostali gospodari situacije. Herman Eser, koji je te večeri preuzeo vođenje skupa, je izjavio: "Skup se nastavlja. Reč ima referent" i ja sam onda opet govorio. Nakon što smo već zaključili skup, iznenada se unutra strmoglavio neki uzbuđeni i izgubljeni policijski poručnik, i divlje mašući rukama zakreštao u salu: "Skup je raspušten."

Nehotice sam morao da se nasmejem tom kaskaču za događajima, prava policijska umišljenost. Što su manji toliko veći moraju da bar izgledaju. Te večeri smo stvarno mnogo naučili, a ni naši protivnici više neće zaboraviti pouku koju su primili. Od tada pa do jeseni 1923. godine "Minhener Post" nam nije više najavljivao pesnice "proletarijata" ...

JAK JE JEDINO NAJMOĆNIJI

U prethodnom delu sam pomenuo postojanje radne zajednice nemačkonarodnih saveza, pa bih na ovom mestu hteo da sasvim kratko pojasnim problem ovih radnih zajednica.

Uopšteno se pod radnom zajednicom podrazumeva grupa saveza koji radi olakšanja svog rada stupaju u izvestan međusobni odnos, biraju zajedničko vođstvo veće ili manje kompetencije i zajedno sprovode zajedničke akcije. Već iz toga proizilazi, da se ovde mora raditi o udruženjima, savezima ili partijama čiji ciljevi i putevi nisu previše udaljeni. Tvrdi se da je to uvek slučaj. Na normalnog prosečnog građanina deluje koliko radosno toliko umirujuće da čuje da su takvi savezi, time što su se našli u ovakvoj "radnoj zajednici" najzad otkrili "zajedničko što ih povezuje" te da potiskuju "ono što razdvaja". Pri tom vlada opšte uverenje da uz ovakvo ujedinjavanje dolazi porast sile, te da ove, inače slabe grupice, time iznenada postaju jedna moć. To je ipak najčešće pogrešno! Interesantno je i u mojim očima važno za razumevanje ovog pitanja, da se stvori jasna slika o tome, kako uopšte može da dođe do stvaranja saveza, udruženja ili sličnog, koji svi tvrde da žele da slede isti cilj. Po sebi i za sebe bi ipak bilo logično da jedan savez brani jedan cilj, da se po zdravom razumu više saveza ne bori za isti cilj. Bez sumnje je onaj cilj najpre opazio jedan

savez. Neki čovek na nekom mestu objavljuje neku istinu, poziva na rešavanje nekog pitanja, postavlja cilj i formira pokret kojitreba da služi ostvarenju njegove namere. Time se osniva udruženje ili partija, koja već prema svom programu treba, ili da izvrši otklanjanje postojećih mana, ili da postigne neko posebno stanje u budućnosti. Čim jedan takav pokret oživi, time praktično poseduje izvesno pravo prioriteta. Bilo bi samo po sebi razumljivo, da se svi ljudi, koji nameravaju da se bore za isti cilj kao on, uključe u takav pokret i time ojačaju njegovu snagu, da bi tako mogli bolje da služe zajedničkom poslu. Naročito

bi svaka duhovno bodra glava morala da baš ovo učlanjivanje oseti kao pretpostavku za stvarni uspeh zajedničke borbe. Stoga bi logično i uz izvesno poštenje, od toga mnogo zavisi, kako ću kasnije dokazati, za jedan cilj morao da postoji samo jedan pokret! Činjenici da to nije tako, mogu se pripisati dva uzroka. Jedan od njih bih hteo da označim skoro kao tragičan, dok je drugi žalostan i treba ga tražiti u samoj ljudskoj slabosti. Međutim, u najdubljoj osnovi ja u oboma vidim samo činjenice koje su pogodne da uvećaju htenje po sebi, njegovu energiju i intenzitet, te da ovim pothranjivanjem delatne snage ljudi najzad omoguće rešavanje problemakoji je u pitanju. Tragičan uzrok, zašto se pri rešavanju određenog zadatka najčešće ne ostaje na jednom jedinom savezu, je sledeći: Svako delo velikog stila na ovoj zemlji će, opšte uzev, biti ispunjenje želje, koja već odavno postoji u milionima ljudi, čežnje koju mnogi

potajno gaje. Da, može da se dogodi da vekovi čežnjivo priželjkiju rešavanje određenog pitanja, jer uzdišu zbog nepodnošljivosti postojećeg stanja, a ispunjenje ove opšte čežnje se ne nazire. Narode, koji iz takve nevolje više uopšte ne nađu nijedno herojsko rešenje, možemo označiti kao impotentne, dok životnu snagu naroda i opredeljenje za život koje ona

još garantuje, smatramo najočitije dokazanim, kada mu sudbina jednog dana za oslobađanje iz velike prinude, ili za otklanjanje gorke nevolje, iliza zadovoljenje nemirne, nesigurne duše pokloni za to obdarenog čoveka, koji će najzad doneti dugo željeno ispunjenje!

U biću je takozvanih velikih pitanja vremena, da u njihovom rešavanju učestvuju hiljade, da se mnogi smatraju pozvanim, čak, da sama sudbina različite predlaže za biranje, da bi onda u slobodnoj igri snaga pobeđu konačno dodelila jačem, sposobnijem, i poverila mu rešavanje problema. Tako može biti, da vekovi, nezadovoljni formom svog religioznog života, čeznu za novinom, te da iz te duševne čežnje proizađu desetine i više ljudi, koji se na osnovu svog razumevanja i svog znanja smatraju pozvanim za rešavanje ove religiozne nevolje, da bi se pojavili kao proroci novog učenja, ili bar kao borci protiv postojećeg. Sigurno će i ovde, na osnovu prirodnog uređenja, najjači biti određen za to da ispuni veliku misiju. Samo saznanje da je baš taj jedan isključivo pozvan, drugima najčešće dođe vrlo kasno.

Oni se, naprotiv, svi smatraju ravnopravnim i pozvanim za rešavanje zadatka, a okolina obično najmanje može da razlikuje ko je od njih, sposoban samo za najveće, jedino zaslužuje njenu podršku. Tako se tokom vekova čak često u istom vremenskom odeljku pojavljuju različiti ljudi, osnivaju pokrete da bi branili ciljeve koji su, bar kako se tvrdi, isti ili ih pak velika masa smatra istima. Sam narod gaji neodređene želje i ima opšta ubeđenja, a da ne može tačno da razjasni pravo biće cilja, ili sopstvene želje,

ili čak mogućnost njihovog ispunjenja. Tragika je u tome da oni ljudi na sasvim različitim putevima teže istom cilju, a da se ne poznaju, te stoga, u najčistijoj veri u sopstvenu misiju, smatraju da su obavezni da bez obzira na druge, idu sopstvenim putem. Da takvi, pokreti, partije, religiozne grupe nastaju potpuno nezavisno jedna od druge, samo iz opšteg htenja vremena, da bi se aktivirali u istom pravcu, je ono, što bar na prvi pogled izgleda tragično, jer isuviše naginje mišljenju, da bi snaga, rasipana na različite puteve, sažeta na jedan jedini, mogla da brže i sigurnije vodi uspehu. Ovo međutim nije slučaj. Već priroda sama svojom neumoljivom logikom donosi odluku tako što različitim grupama dopušta da se međusobno takmiče, i da se bore za pobjedničku palmu, pa cilju vodi pokret koji je izabrao najjasniji, najbliži i najsigurniji put. Ali kako bi spolja trebalo odrediti ispravnost ili neispravnost nekog puta, ako se ne bi oslobodio put igri snaga, poslednja odredba oduzela doktrinarnoj

odluci ljudskih sveznadara i predala pouzdanom dokazivanju očiglednog uspeha, koji će konačno, uvek dati poslednju potvrdu ispravnosti nekog delanja!

Ukoliko dakle, različite grupe odvojenim putevima marširaju ka istom cilju, onda će, ukoliko su saznale za postojanje sličnih težnji, temeljitije ispitati prirodu svog puta, ako je moguće isti skratiti, i uz naprezanja krajnje energije pokušati da brže dostignu cilj. Tako iz ovog takmičenja proizilazi vaspitavanje pojedinačnog borca, i čovečanstvo ne retko za svoje uspehe ima da zahvali učenjima, koja su izvedena iz zle sudbine ranijih propalih pokušaja.

Tako u, na prvi pogled, tragičnoj činjenici početnog razdora, nastalog bez svesnog učešća pojedinca, prepoznamo sredstvo kojim se konačno postiže najbolji način rada. U istoriji vidimo da se prema shvatanju većine, oba puta kojima se nekad moglo poći na rešavanje nemačkog pitanja čiji su najvažniji reprezentanti bili Austrija i Prusija,

Habzburgovci i Hoencolerni, od početka morala biti ispoljena, prema njihovom gledištu trebalo se ujedinjenim snagama prepustiti jednom ili drugom putu. Ali onda bi se išlo putem na kraju značajnijeg predstavnika; namera Austrije, pak, nikad nije vodila nemačkom Rajhu.

A onda je uskrslu carstvo nemačkog jedinstva upravo iz onoga što su milioni Nemaca krvarećeg srca osećali kao poslednji i najstrašniji znak naše

bratske nesloge: nemačka carska kruna je u stvari uzeta na bojištu kod Kenegreca, a ne u borbama pred Parizom, kako se kasnije mislilo. Tako osnivanje nemačkog Rajha po sebi nije rezultat bilo kog zajedničkog htenja na zajedničkom putu, već pre rezultat svesne, ponekad i nesvesne borbe za hegemoniju, iz koje borbe je Prusija konačno izašla kao pobjednik. A onaj ko se u partijsko-političkoj zaslepljenosti nije odrekao istine, moraće da potvrdi, da takozvana mudrost čoveka nikada ne bi donela istu mudru odluku, kakvu bi konačno ostvarila mudrost života tj. slobodne igre snaga. Jer ko bi u nemačkim zemljama pre dve stotine godina ozbiljno i poverovao da bi Hoencolernovska Prusija jednom bila zametak, osnivač i učitelj novog Rajha, a ne Habzburg? Ko bi danas još hteo da porekne, da je sudbina tako bolje uradila; da, ko bi danas uopšte mogao da zamisli Nemački Rajh, koji bi nosio principe pokvarene i propale dinastije? Ne, prirodni razvoj je najboljeg najzad doveo na ono mesto koje mu je pripadalo, iako nakon stogodišnje borbe.

To će uvek biti tako, večno će ostati tako kako je uvek bilo do sada. Stoga ne treba žaliti ako se različiti ljudi daju na put da bi dospeli do istog cilja: najjači i najbrži će na taj način postati priznat i postać pobjednik. Postoji još jedan drugi uzrok zašto u životu naroda često pokreti prividno iste prirode pokušavaju da postignu prividno isti cilj, ali različitim putevima. Ovaj

uzrok ne samo da nije tragičan, već čak baš žalostan. On leži u tužnoj mešavini zavisti, ljubomore, častoljubivosti i lopovskih nazora koje na žalost ponekad nalazimo ujedinjene u pojedinim subjektima čovečanstva.

Kao što se naime, pojavi čovek, koji duboko spoznaje nevolju svog naroda i koji, pošto sebi konačno razjasni sve bolesti, ozbiljno pokuša da je ukloni, kad utvrdi cilj i izabere put koji može da dovede do tog cilja – onda sitni i najsitniji duhovi postaju odmah pažljivi i žustro prate delanje ovog čoveka, koji je na sebe privukao pogled javnosti. Baš kao vrapci koji, naizgled potpuno nezainteresovani, a u stvari ipak krajnje napeti, neprekidno posmatraju srećnijeg sadruga, koji je pronašao mrvicu hleba, da bi ga u trenutku nepromišljenosti opljačkali, tako i ovi ljudi. Potrebno je da neko samo pođe novim putem, pa se već mnoge lenje dangube zabezeknu, i naslute unosan zalogaj koji bi mogao biti na kraju tog puta. Čim onda pronađu gde se on otprilike može naći, pridižu se, da bi drugim, po mogućstvu bržim putem stigli do cilja.

Ako je sada novi pokret osnovan i ako je primio svoj novi program, dolaze oni ljudi i tvrde, da se bore za taj isti cilj, ali ni za živu glavu tako što se iskreno uvrste u redove takvog pokreta i tako priznaju njegov prioritet, već pokradu program, i na tome grade sopstvenu partiju. Pri tom su dovoljno besramni, da bezbrižnoj okolini garantuju da su već

mnogo ranije želeli baš isto kao i drugi, i ne retko im uspeva da sebe time postave na najpovoljnije svetlo, umesto da opravdano dožive opšti prezir. Zar nije velika drskost, tvrditi pogrešno, zadatak koji je drugi zapisao na svoju zastavu, napisati na sopstvenu, preuzeti njegove programske smernice a onda, kao da je sve to sam stvorio, ići sopstvenim putem? Ova drskost se naročito pokazuje u tome, da isti elementi koji su najpre svojim novim tvorevinama prouzrokovali rascep, prema iskustvu, najčešće govore o neophodnosti jedinstva i sloge, tim pomisle da su primetili da se prednost protivnika ipak više ne može dostići. Takvom postupku treba zahvaliti takozvani "narodni rascep". Svakako da je stvaranje čitavog niza grupa, partija itd. označenih kao narodne, godine 1918/1919. usledilo od strane osnivača sasvim nedužno iz prirodnog razvoja stvari. Iz svih njih se već 1920. kao pobednica polako iskristalisala

NSDAP. Principijelno poštenje

pojedinačnih osnivača se nije moglo dokazati ničim blistavijim do odlukom, kod mnogih zaista vrednom divljenja, da jačem pokretu žrtvuju sopstveni, očigledno manje uspešan, tj. da ga raspuste ili bezuslovno uvrste u njega. Ovo posebno važi za glavnog borca tadašnje Nemačke – socijalističke partije u Nirnbergu, Juliusa Strajkera. NSDAP i DSP su nastale sa istim krajnjim ciljevima, ali potpuno nezavisno jedna od druge. Najvažniji pobornik DSP je bio, kako je rečeno, tadašnji nastavnik Julius Strajker u

Nirnbergu. S početka je i on bio čvrsto uveren u misiju i budućnost svog pokreta. Ali, kako je morao da jasno i nesumnjivo spozna veću snagu i jači rast NSDAP, prekinuo je svoj rad za DSP i sindikat i pozvao svoje pristalice da se priključe NSDAP, koja je iz međusobne borbe proizišla kao pobednica, i u njenim redovima se dalje bore za zajednički cilj. Lična koliko teška u osnovi čestita odluka. Iz tog novog doba pokreta nije preostao nikakav rascep, već je časno htenje ondašnjih ljudi skoro potpuno vodilo takođe časnom, pravom i ispravnom kraju.

Ono što danas označavamo rečju "narodni rascep", svoje postojanje, kako je već naglašeno, bez izuzetka zahvaljuje drugom uzroku koji sam naveo: častoljubivi ljudi koji pre toga nikada nisu imali ni sopstvene ideje, a još manje sopstvene ciljeve, osetili su se "pozvanim" upravo u trenutku u kom su videli kako uspeh NSDAP neosporno sazreva.

Odjednom su nastali programi koji su potpuno prepisani iz našeg. Branjene su ideje koje su preuzete od nas, postavljani ciljevi za koje smo se već godinama borili, birani putevi kojima je NSDAP već odavno pošla. Pokušavali su da svim sredstvima objasne zašto su bili primorani da osnuju ove nove partije, uprkos NSDAP koja je već odavno postojala; samo, što su podmetani plemenitiji motivi, toliko su neistinitije bile one fraze. U stvari je jedan jedini osnov bio merodavan: lično častoljublje osnivača da igraju

ulogu kojoj sopstvena patuljasta pojava po sebi odista nije donosila ništa drugo do velikog straha da se preuzmu tuđe ideje, strah koji je u uobičajenom građanskom životu objašnjen i označavan kao lupeški i u predstavama i idejama drugih tada nije bilo ničega što takav politički kleptoman za najkraće vreme ne bi sakupio za svoj novi poduhvat.

Oni koji su tako radili, bili su međutim, isti oni ljudi koji su onda kasnije suznog oka duboko žalili zbog "nacionalnog rascepa" i neprestano pričali o "neophodnosti jedinstva", u tihoj nadi, da će druge ipak moći da na kraju toliko nasamare, da bi oni, umorni od večitog optužujućeg krika, uz dotad pokradene ideje, lopovima pred noge bacili i pokrete, stvorene radi njihovogsprovođenja. Ukoliko im ovo ipak nije uspevalo a unosnost novih poduhvata, zahvaljujući minornim duhovnim razmerama njihovih posednika nije ni održavala ono što je obećavala, onda su obicno u svakom slučaju davali za manju cenu, i bili su srećni ako su mogli da pristanu u neku od takozvanih radnih zajednica. Sve što tada nije moglo da stoji na sopstvenim nogama, okupljalo se u takve radne zajednice; sigurno polazeći od toga da osam kljakavaca, zakačenih jedan za drugog sigurno daju gladijatora. Ali ako se među kljakavcima nalazio zaista jedan zdrav onda mu je trebala sva njegova snaga samo da bi drugog održao na nogama, pa je tako na kraju i sam okljakavio. Zajednički rad u takozvanim radnim zajednicama treba uvek da

posmatramo kao pitanje taktike; ipak ne smemo da pri tom zaboravimo sledeće principijelno saznanje: stvaranjem radne zajednice se slaba udruženja nikad ne preobražavaju u jaka, ali jedno jako udruženje može i hoće ne retko da kroz njih oslabi.

Mišljenje, da iz spajanja slabih grupa mora da proizađe snažan faktor, je netačno, pošto će čak majoritet u svakoj formi i pod svim pretpostavkama prema iskustvu biti raspršen u gluposti i strašljivosti, pa je prema tome svako mnoštvo saveza, kao što njime diriguje samo izabrano vođstvo od više lica, prepušteno strašljivosti i slabosti. Takvim sjedinjavanjem se prekida slobodna igra snaga, zaustavlja borba za izbor najboljeg i time zauvek sprečava neophodna i konačna pobeda zdravijeg i jačeg. Takvi spojevi su dakle, neprijatelji prirodnog razvoja, jer najčešće ometaju rešavanje problema za koji se bori, mnogo više nego što ga potpomažu. Može da se desi, da se iz čisto taktičkih razmatranja, najviše vođstvo nekog pokreta, koje gleda u budućnost, za vrlo kratko vreme saglasi sa sličnim savezima o obradi određenih pitanja, pa možda preduzme i iste korake. Samo ovo nikad ne sme da vodi ovekovečenju takvog stanja, ako pokret sam ne želi da se time odrekne svoje oslobađajuće misije. Jer ako se na kraju upetlja u takvo ujedinjenje, gubi mogućnost, a i pravo da u smislu prirodnog razvoja pusti sopstvenu snagu da potpuno deluje, da tako savlada rivale i kao

pobednik dosegne postavljeni cilj. Nek se nikad ne zaboravi da se za sve stvarno veliko na ovom svetu nisu izborile koalicije, već je to uvek bio uspeh jednog jedinog pobednika! Uspesi koalicije već u prirodi svog porekla nose klicu raspada, čak gubitka već postignutog. Velike, zaista svetski prevratničke revolucije duhovne prirode se uopšte mogu zamisliti i ostvariti samo kao borbe titana usamljenih tvorevina ali nikada kao poduhvat koalicije. Tako se pre svega narodna volja nikada neće stvoriti kompromisnim htenjem narodne radne zajednice, već samo čeličnom voljom jednog jedinog pokreta koji se probio protiv svih.

OSNOVNE IDEJE O SMISLU I ORGANIZACIJI SA - (STURM ABTEILUNG)

("Sturm Abteilung" znači u prevodu "jurišni odred-odeljenje", skraćeno SA)

Snaga stare države počivala je na tri stuba: monarhičkoj državnoj formi, upravnom telu i vojsci. Revolucija godine 1918. je uklonila državnu formu, rasturila vojsku, a upravno telo prepustila partijskoj korupciji. Time su, međutim, razbijeni najvažniji oslonci takozvanog autoriteta!

On sam po sebi počiva skoro uvek na tri elementa koji su u principu u osnovi svakog autoriteta. Prvi osnov za stvaranje autoriteta je uvek popularnost. Ipak, autoritet koji počiva samo na ovoj osnovi je još spolja slab, nesiguran i kolebljiv. Svaki nosilac takvog autoriteta koji se temelji čisto na popularnosti, mora stoga da nastoji da poboljša osnov svog autoriteta i osigura ga stvaranjem moći. U moći, dakle, u sili, imamo drugi osnov svakog autoriteta. On je već sada dakle bitno stabilniji, sigurniji, ali nipošto uvek snažniji nego prvi. Ako se popularnost i sila udruže i ako uspeju da prežive zajedno izvesno vreme, onda autoritet može da nastane na još čvršćoj osnovi, autoritet tradicije. Kada se konačno spoje popularnost, snaga

i tradicija – autoritet se tada može smatrati nepokolebivim. Revolucijom je ovaj poslednji slučaj (autoritet tradicije) potpuno isključen. Da... nakon revolucije više nije postojao autoritet tradicije. Sa slomom starog carstva, uklanjanjem stare državne forme, uništenjem nekadašnjih amblema državne vlasti i

simbola carstva, tradicija je naglo srušena. Posledica toga je bio najteži potres državnog autoriteta. Čak i drugi stub državnog autoriteta, sila, više nije postojao, čovek je bio prinuđen da rasturi otelovljenje organizovane snage i sile države – vojsku!

Da, čak su se nagriženi delovi armije morali upotrebiti kao revolucionarni borbeni elementi. Lako su armije fronta dodale ovom raspadanju u nejednakoj meri, ipak su, što su više slavnijih mesta svoje četvoroipogodišnje junačke borbe ostavljale za sobom, nagrižene kiselinom dezorganizacije domovine, i završile, dospevši u demobilizatorske organizacije, takođe u dar-mar takozvane dobrovoljne poslušnosti epohe vojničkih veća. Na takvu buntovnu soldatsku gomilu koja je vojnu službu shvatala u smislu osmočasovnog radnog vremena, svakako se više nije mogao osloniti nikakav autoritet.

Time je odstranjen drugi element (sila - moć), onaj koji tek garantuje čvrstinu autoriteta, a revolucija je dalje posedovala samo prvobitni autoritet, to jest popularnost, i počela je da svoj autoritet gradi na

tome. Upravo ova osnova je međutim bila izuzetno nesigurna. Revoluciji je doduše uspelo da jednim jedinim snažnim prvim udarcem razbije staru državnu građevinu, ali u najdubljoj osnovi samo zato što je već ratom uklonjena normalna ravnoteža u strukturi našeg naroda.

Svaki narod se može raščlaniti na tri velike klase: na ekstrem najboljeg ljudstva na jednoj strani, dobrog u smislu svih vrlina, naročito odlikovan hrabrošću i požrtvovanošću, s druge strane ekstrem najgoreg ljudskog izmeta, lošeg u smislu postojanja svih egoističkih nagona i poroka. Između oba ekstrema leži kao treća klasa veliki, širok srednji sloj u kome se ne otelovljuju ni blistavo junaštvo ni najprimitivniji razbojnički nazor.

Vremena uspona jednog naroda odlikuju se, čak egzistiraju samo kroz apsolutno vođstvo ekstremno najboljeg dela. Vremena normalnog, ravnomernog razvoja ili stabilnog stanja odlikuju se i postoje kroz vidljivo dominiranje elemenata sredine, pri čemu su oba ekstrema izjednačena. Vremena sloma jednog naroda se određuju preovlađujućim dejstvom najgorih elemenata. Pri tom je, međutim, vredno pomena, da se široka masa, kao klasa sredine, kako želim da je označim osetno pojavljuje samo onda, kada se sama oba ekstrema povežu u međusobnoj borbi, ali da se u slučaju pobeđe jednog od ekstrema uvek uslužno potčinjava pobeđniku! U slučaju dominiranja najboljih, široka masa će ih slediti, u

slučaju uspona najgorih u najmanju ruku im neće pružati otpor, jer se sama klasa sredine nikad neće boriti. Rat je u svom četvoroipogodišnjem događanju narušio unutrašnju ravnotežu ove tri klase utoliko, da se uz priznavanje svih žrtava sredine ipak mora ustanoviti da je doveo dotle da ekstrem najboljeg ljudstva skoro potpuno iskrvari. Jer, koliko jenenadoknadleive nemačke junačke krvi proliveno u ove četiri i po godine, je stvarno strašno.

Saberimo sve one stotine hiljada pojedinačnih slučajeva, u kojima uvek iznova glasi: dobrovoljci na front, dobrovoljne patroldžije, dobrovoljni kuriri, dobrovoljci za telefoniju, dobrovoljci za prelaske mostova, dobrovoljci za podmornice, dobrovoljci za avione, dobrovoljci za jurišne bataljone itd. Uvek i uvek iznova tokom četiri i po godine uz hiljadu povoda dobrovoljci i opet dobrovoljci, i uvek vidimo isti rezultat: golobradi mladić, ili zreo čovek, oba ispunjeni žarkom ljubavlju prema otadžbini, velikom ličnom hrabrošću ili najvišom svesti o dužnosti, oni su se prijavljivali. Deset hiljada, čak sto hiljada takvih slučajeva se desilo, i postepeno je ovo ljudstvo postajalo sve ređe i ređe. Ono što nije poginulo, je ili izrešetano do bogalja, ili se postepeno izgubilo usled malog preostalog broja. Ali razmislimo pre svega da je godina 1914. čitave armije izgradila od takozvanih dobrovoljaca koji, zahvaljujući zločinačkoj nesavesnosti naših

parlamentarnih danguba, nisu dobili nikakvu valjanu obuku u miru, pa je tako žrtvovano neprijatelju kao nemoćna topovska hrana. Četiri stotine hiljada koje su tada pale ili obogaljene u borbama u Flandriji, nisu se više mogle nadoknaditi. NJihov gubitak je bio više nego izbacivanje prostog broja, njihovom smrću je vaga, premalo otežana na dobroj strani, požurila u visinu, pa su više nego raniji težili elementi prostote, podlosti i kukavičluka – ukratko rečeno prevagnula je masa ekstrema loših.

Još jedno je išlo uz to: ne samo da je na bojnim poljima tokom četiri i po godine na najstrašniji način proređen ekstrem najboljeg, u međuvremenu se ekstrem lošeg na čudesan način konzervirao. Sigurno je na svakog dobrovoljno prijavljenog junaka, koji se nakon svete požrtvovane smrti uspinje stepenicama ka Valhali, dolazio kukavica koji je vrlo oprezno okretao leđa smrti, da bi se umesto toga više ili manje korisno aktivirao u domovini.

Tako je kraj rata pokazao sledeću sliku: srednji široki sloj nacije je platio svoj dug krvavim žrtvama po dužnosti; ekstrem najboljih se skoro potpuno žrtvovao u uzornom junaštvu; ekstrem loših, podržan najbesmislenijim zakonom s jedne strane i neprimenjivanjem člana o ratu s druge strane, se na žalost isto tako potpuno održao. Ovaj dobro konzervirani talog našeg naroda je onda

napravio revoluciju, a mogao je da je napravi samo zato što nasuprot njega više nije stajao ekstrem najboljih elemenata ... više nije bio u životu. Time je, međutim, nemačka revolucija od početka bila samo uslovno popularna stvar. Nije nemački narod po sebi počinio ovo delo Kaina, već nečasna fukara njegovih dezertera, svodnika itd. Čovek na frontu, on je pozdravio kraj krvave borbe, bio je srećan da opet može da stupi u domovinu, da sme opet da vidi ženu i dete. Ali sa revolucijom samom on intimno nije imao nikakve veze! On je nije voleo, a još manje je voleo njene izazivače ili organizatore. U četiri i po godine najteže borbe on je zaboravio partijske hijene i sve njene svađe su mu postale strane.

Samo je kod malog dela nemačkog naroda revolucija postala stvarno popularna: naime kod obe klase njenih pomagača, koja je kao znak prepoznavanja svih časnih građana ove nove države izabrala ruksak. Oni revoluciju nisu voleli zbog nje same, kako neki još i danas pogrešno veruju već zbog njenih posledica. Samo se kod ovih marksističkih gusara autoritet zaista samo teško mogao trajno oslanjati na popularnost. A upravo je mladarepublika trebala autoritet po svaku cenu, ako nije htela da je nakon kratkog haosa iznenada ponovo proguta moć odmazde, ujedinjena od poslednjih elemenata dobre strane našeg naroda.

Oni se tada više ničega nisu bojali, oni nosioci prevrata, nego da u vrtlogu sopstvene zbrke sami

izgube svako tlo, te da ih iznenada zgrabi gvozdena pesnica, kakva u takvim vremenima češće no jednom izrasta iz života naroda, i postavi ih na drugo tlo. Republika se morala konsolidovati po svaku cenu. Tako je skoro trenutno bila prinuđena, da pored ljuljajućeg stuba svoje slabe popularnosti ponovo stvori organizaciju sile, da bi na njoj mogla da zasnuje čvršći autoritet. Kada su matadori revolucije u danima decembra, januara, februara 1918/1919. osetili da im tlo pod nogama izmiče, osvrnuli su se na ljude koji su bili spremni da slabu poziciju koju im je nudila ljubav njihovog naroda ojačaju snagom oružja.

"Antimilitarističkoj" republici su tada trebali vojnici. Ali pošto je prvi i jedini oslonac njenog državnog autoriteta naime njena popularnost, koja je bila ukorenjena samo u društvu svodnika, lopova, provalnika, dezertera, zabušanata itd., dakle u onom delu naroda koji moramo da označimo kao ekstrem lošeg, svo vrbovanje ljudi koji su bili spremni da sopstveni život žrtvuju u službi novog ideala, je u ovim krugovima bilo uzaludno nastojanje. Noseći sloj revolucionarne misli i sprovođenja revolucije nije bio ni sposoban ni spreman da postavi vojnike za zaštitu iste. Jer ovaj sloj ni u kom slučaju nije želeo organizaciju republikanskog državnog tela, već dezorganizaciju postojećeg, radi boljeg zadovoljavanja svojih instikata. Njegova parola nije glasila: red i izgradnja nemačke republike, već pljačkanje iste.

Tako je krik za pomoć, koji su u najvećem strahu istiskivali parlamentarci, morao da se izgubi u ovom sloju, čak naprotiv, da izazove odbijanje i ogorčenje. Jer se u takvom početku osetio slom vernosti i vere, ipak se u stvaranju autoriteta koji više nije počivao samo na svojoj popularnosti, već ga je potpomagala moć, naslućivao početak borbe protiv za ove elemente jedino merodavnog u revoluciji: protiv prava na krađu i neviđenu nedisciplinovanu vladavinu horde lopova i pljačkaša, ukratko loše fukare koja je pobegla van zidina zatvora i oslobodila se lanaca. Narodni parlamentarci su mogli da pozivaju koliko su hteli, iz njihovih redova niko nije dolazio, a samo im je protivuzvik "izdajice" odavao shvatanje onih nosilaca njegove popularnosti. Tada su se po prvi put našli spremni mnogobrojni mladi Nemci, da u službi "mira i reda", kako su mislili, ponovo zakopčaju soldatski kaput, o rame uzmu karabin i pušku, da bi se sa navučenim čeličnim šlemom suprotstavili rušiocima domovine.

Kao dobrovoljni vojnici, oni su se okupljali u slobodne korpuse (frei corps) i počinjali, dok su revoluciju ljuto mrzeli, da istu revoluciju štite i time praktično ojačaju. Tako su radili u najboljoj nameri. Međutim, stvarni organizator revolucije i njen stvarni gospodar, internacionalni Jevrejin, je tada tačno bio procenio situaciju, nemački narod još nije bio zreo da bi se mogao uvući u boljševistički krvavi glib, kao što im je to uspelo

u Rusiji. To je velikim delom bilo zbog rasno sve većeg jedinstva između nemačke inteligencije i nemačkog manuelnog radnika. Dalje, zbog velikog prožimanja čak i najširih narodnih slojeva sa obrazovnim elementima, kako je to slično samo u drugim zapadnoevropskim državama, a u Rusiji je to potpuno nedostajalo, tako je već inteligencija sama najvećim delom bila neruske nacionalnosti ili bar neslovenskog rasnog karaktera.

Slabi intelektualni gornji sloj tadašnje Rusije se nije mogao odupreti navali manualnih radnika zatrovanih boljševičkom ideologijom. Duhovni a i moralni nivo ove poslednje klase manualnih radnika je međutim ipak bio strašno nizak. Kao što je u Rusiji uspelo da se neobrazovana gomila u širokoj masi, koja ne zna ni da čita ni da piše, nahuška protiv tankog intelektualnog gornjeg sloja koji sa njom nije ni u kakvoj vezi, sudbina ove zemlje je bila odlučena, revolucija uspela; od ruskog analfabete je time napravljen bespomoćni rob njegovih jevrejskih diktatora koji su sa svoje strane svakako bili dovoljno pametni da ovu diktaturu nose pod frazom "diktatura naroda ". U Nemačkoj je i sledeće došlo uz to: koliko je sigurno revolucija mogla da uspe samo usled postepenog rasturanja vojske, toliko sigurno stvarni nosilac revolucije i rasturač vojske nije bio vojnik fronta, već više ili manje nečasna fukara koja se ili muvala u domovinskim garnizonima ili kao "nezamenljiva" vršila službu negde u privredi. Ova armija je još

pojačana desetinama hiljada dezertera koji su bez posebnog rizika mogli da okrenu leđa frontu. Pravi kukavica se u svim vremenima ne plaši naravno ničeg više nego smrti. Ali na frontu dan za danom ima pred očima smrt u hiljadu pojava. Ako hoćemo da ne slabe, kolebljive ili čak plašljive momke uz sve to naučimo njihovoj dužnosti, onda uvek postoji samo jedna mogućnost: dezterter mora da zna da njegovo dezterterstvo sa sobom donosi upravo ono što on želi da izbegne – SMRT !!! Na frontu se može umreti, kao dezterter se mora umreti !!! Samo takvom drakonskom pretnjom svakom pokušaju bežanja ispod zastave može se postići zastrašujuće dejstvo ne samo za pojedinca već i za celinu. I tu leži smisao i svrha zakonskog člana o ratu.

Bila je to lepa vera da se velika borba za život naroda može izvojevati samo oslonjen na održanu dobrovoljnu vernost, rođenu iz same spoznaje neophodnosti. Dobrovoljno ispunjenje dužnosti je uvek određivalo najbolje u njihovom delovanju, ali ne prosek. Stoga su takvi zakoni neophodni, kao na primer oni protiv krađe, koji nisu stvoreni za one u principu časne, već za neodlučne, slabe elemente. Takvi zakoni zastrašivanjem treba da spreče da se razvije stanje u kome bi se na kraju častan posmatrao kao gluplji te bi se prema tome sve više dolazilo do mišljenja, da je svrhovitije učestvovati upravo u krađi nego gledati praznih ruku ili čak pustiti da te pokradu. Tako je bilo pogrešno verovati da bi se u borbi koja je prema svom ljudskom predviđanju

mogla da besni godinama, moglo biti bez pomoćnih sredstava, koja je iskustvo mnogih vekova, čak hiljada godina prikazalo kao ona koja u ozbiljnim vremenima i trenucima najteže nervne napetosti slabe i nesigurne ljude primorati na ispunjenje njihove obaveze. Za ratne dobrovoljne junake nije, razumljivo, potreban nikakav član zakona o ratu, ali zato za plašljivog egoistu, koji u času nevolje njegovog naroda više ceni svoj život nego onaj celine. Takav jedan beskarakterni slabić se samo primenom najoštrije kazne može zadržati da ne popusti svom kukavičluku.

Kad se ljudi stalno bore sa smrću i nedeljama bez mira moraju da istrajavaju u rovovima ispunjenim blatom, uz ponekad najgoru ishranu, kantonist koji postaje nesiguran, se ne može zadržati pretnjom zarobljeništva ili čak zatvora, već jedino bezobzirnom primenom smrtno kazne. Jer, prema iskustvu, on u tom vremenu zarobljeništvo još uvek posmatra kao hiljadu puta prijatnije mesto nego bojno polje, jer u zatvoru njegov neprocenjivi život bar nije ugrožen. Ali to što je u ratu smrtna kazna praktično ukinuta, član o ratu, dakle, obezvređen u stvari, strašno se osvetio. Armija dezertera se, posebno godine 1918. izlila napolje i u domovinu i potpomogla da se stvori ona velika zločinačka organizacija koju smo onda iznenada videli pred sobom kao stvoriteljicu revolucije, nakon 7. novembra 1918. Sam front sa time zapravo nije imao veze. Samo su težnju za mirom osećali naravno svi

njegovi pripadnici. A baš u toj činjenici je ležala izvanredna opasnost za revoluciju.

Jer kad su nemačke armije nakon primirja počele da se približavaju domovini, plašljivo pitanje tadašnjih revolucionara je uvek bilo isto : "Šta će uraditi trupe sa fronta kada dođu? Da li će vojnici to trpeti?"

Tih nedelja je revolucija u Nemačkoj bar spolja morala izgledati umereno, ako nije htela da se izloži opasnosti da je nekoliko nemačkih divizija iznenada munjevito potuče. Jer da je tada samo jedan jedini divizionar doneo odluku da sa vernim mu divizijama skine crvene krpe i "revolucionarna veća" stavi pred zid, da minobacačima i ručnim granatama slomi mogući otpor, onda bi ova divizija za, ni četiri nedelje, narasla do armije od šezdeset divizija. Od toga su drhtali jevrejski gospodari više nego od bilo čega drugog. I upravo da bi se to sprečilo, moralo se revoluciji nametnuti izvesno suzdržavanje, ona nije smela odmah da se izrodi u boljševizam, već je morala, kako su stvari sada stajale, da izigrava "red i mir". Otuda mnogobrojni veliki ustupci, apel na staro službeničko telo, na stare armijske vođe. Bili su potrebni bar još neko izvesno vreme, a tek kad su "crnci" ispunili svoju dužnost, moglo se usuditi da im se zada primereni udarac nogom, a republika uzme iz ruku starih državnih slugu i izruči kandžama revolucionarnih strvinara. Samo tako se smelo nadati da se stari

generali i stari državni službenici, da bi se eventualni otpor istih unapred smišljeno razoružao prividnom bezazlenošću i blagošću novog stanja. Koliko je to uspelo, pokazala je praksa. Samo, revolucija nije napravljena od elemenata mira i reda, već pre od onih pobune, krađe i pljačke. A ovima ni razvoj revolucije nije odgovarao sopstvenom htenju, niti im se tok iz taktičkih razloga mogao razjasniti i prikazati poželjnim. Sa postepenim porastom socijaldemokratije je ova sve više gubila karakter brutalne revolucionarne partije. Ne, kao da su idejno bili odani i jednom drugom cilju nego revoluciji, ili da su njihove vođe ikada imale druge namere, uopšte ne. Samo, ono što je na kraju preostalo, bila je samo još namera i telo koje više nije odgovaralo za sprovođenje iste. Sa desetomilionskom partijom se više ne može praviti revolucija. U takvom pokretu se više pred sobom nema ekstrem aktivnosti, već široka masa sredine, dakle, mlitavost.

U tom saznanju se još za vreme rata desio poznati rascep u socijaldemokratiji preko Jevrejina, to znači: Dok se socijaldemokratska partija, shodno tromosti svoje mase, kao olovni teg obesila na nacionalnu odbranu, iz nje su izvučeni radikalno- aktivistički elementi i formirani u posebno borbene nove napadačke kolone. »Nezavisna partija« i »Spartakov savez« su bili jurišni bataljoni revolucionarnog marksizma. Trebalo je da stvore svršenu činjenicu, na čije je tlo onda mogla

da stupi masa socijaldemokratske partije koja je decenijama za to pripremana. Plašljivo građanstvo je pri tom marksizam tačno procenjivalo i pre svega jednostavno preziralo. Na njega se ono uopšte nije obaziralo, znajući da pseća pokornost političke tvorevine stare islužene generacije nikada ne bi bila sposobna za ozbiljan otpor. Kao što je revolucija uspela, a glavni oslonci stare države se mogli smatrati slomljenim, a armija fronta koja je marširala nazad, počela da se pojavljuje kao jeziva Sfinga, moralo se prikočiti u prirodnom razvoju revolucije; gro socijaldemokratske armije je zauzeo osvojeni položaj, a nezavisni i spartakistički jurišni bataljoni su gurnuti u stranu. Ali to nije išlo bez borbe. Ne samo da su se aktivističke napadačke formacije revolucije zato što nisu bile zadovoljene, osećale prevarenim, i same htele da se dalje tuku, njihovo neobuzdano larmanje su gospodari revolucije lično sami želeli. Jer, prevrat nije ni prošao, a već su u njemu prividno bila dva lagera, naime: partija rada i mira i grupa krvavog terora. Ali šta je bilo prirodnije nego da naše građanstvo odmah, sa razvijenim zastavama uđe u lager mira i reda? Sada je odjednom za boljševike (ove najbednije političke organizacije) bila data tako mogućnost aktiviranja, u kojoj su, a da se to ne mora ni reći, ipak već potajno opet pronašle tlo pod nogama i dospele do izvesne solidarnosti sa moći koju su mrzele, ali je se još usrdnije bojale.

Političko nemačko građanstvo je dobilo visoku čast da sme da sedne za isti sto sa sto puta prokletim marksističkim vođama radi suzbijanja boljševika. Tako je već u decembru 1918. i januaru 1919. stvoreno sledeće stanje: manjina najgorih elemenata je napravila revoluciju iza koje su odmah nastupile sve marksističke partije. Sama revolucija ima prividno umereno obeležje, što joj privlači neprijateljstvo fanatičkih ekstremista. Ovi počinju da pucaju okolo ručnim granatama i mašinkama, da zauzimaju državne građevine, ukratko da ugrožavaju umerenu revoluciju. Da bi se uklonili užasi takvog daljeg razvoja, zaključeno je primirje između nosilaca novog stanja i pristalica starog, da bi zajedno mogli da vode borbu protiv ekstremista. Rezultat je da su neprijatelji republike time svoju borbu usmerili protiv republike kao takve i potpomažu da se savladaju oni koji su i sami, iako sa sasvim drugih gledišta, neprijatelji ove republike. Dalji rezultat je, međutim, da je time konačno skrenuta opasnost borbe pristalica stare države protiv onih nove. Ova činjenica se ne može baš često ni dovoljno jasno imati pred očima. Samo onaj ko je shvati, razume kako je bilo moguće da narodu, čijih devet desetina nije napravilo revoluciju, sedam desetina je odbija, šest desetina je mrzi, na kraju jedna desetina ipak nametne tu revoluciju. Tako su postepeno na jednoj strani iskrvarili spartakistički borci na barikadama i nacionalistički fanatici i idealisti na drugoj, i

upravo u onoj meri u kojoj su se oba ova ekstrema međusobno uništavala, pobedila je, kao uvek, masa sredine. Građanstvo i marksizam su se našli na tlu datih činjenica, a republika je počela da se "konsoliduje", što svakako nije sprečilo pre svega građanske partije da, posebno pre izbora, još neko vreme citiraju monarhističke, da bi duhovima prošlog vremena prizvali niže duhove svojih pristalica, te da bi mogli da ih ponovo ulove. Stvarno nije bilo tako. Intimno su svi već odavno prekinuli sa monarhijom, a nečistota novog stanja je počela da koristi svoje zavodljivo dejstvo i u građanskom partijskom lageru. Običan građanski političar se danas ugodnije oseća u korumpiranom glibu republike, nego u čistoj čvrstini koja mu je još u sećanju od prošle države.

Kako je već rečeno, revolucija je nakon uništenja stare vojske bila prinuđena da za jačanje svog državnog autoriteta stvori novi faktor moći. Kako su stvari stajale, ona je mogla da ga dobije samo od pristalica pogleda na svet koji je njoj u stvari bio suprotstavljen. Samo od njih je moglo polako da nastane novo armijsko telo, koje se, spolja ograničeno mirovnim ugovorima, u svom uverenju tokom vremena moralo preobratiti u instrument novog shvatanja države. Ako pred sebe stavimo pitanje, kako je, bez obzira na sve stvarne greške stare države koje su postale uzrok, revolucija uspela kao akcija, dolazi se do rezultata: usled okamenjivanja naših pojmova o ispunjenju dužnosti

i poslušnosti i usled kukavičke pasivnosti naših takozvanih državotvornih partija! Uz to recimo i sledeće: okamenjivanje naših pojmova o ispunjenju dužnosti i poslušnosti ima svoj krajnji razlog u našem potpuno anacionalnom i uvek samo čisto državnom vaspitanju. Iz toga rezultira ovde pogrešno shvatanje sredstva i svrhe. Svest o dužnosti, ispunjenje dužnosti ili poslušnost nisu svrha po sebi, baš onoliko malo kao što je država svrha po sebi, već sve treba da budu sredstva da se zajednici duševno i fizički jednakih živih bića omogući i obezbedi egzistencija na ovoj zemlji. U času kada se jedan narod očigledno slama i prema svemu izlaže najtežem tlačenju, zahvaljujući delovanju nekolicine propalica, poslušnost i ispunjenje dužnosti prema njima znače doktrinarni formalizam, čak čisto bezumlje, dok bi se sa druge strane odbijanjem poslušnosti i "ispunjenja dužnosti" omogućilo spasenje naroda od njegove propasti. Prema našem današnjem shvatanju države, divizionar, koji je svojevremeno dobijao naredbe odozgo da ne puca, je radio prema dužnosti, pa je time ispravno što nije pucao, pošto je građanskom svetu slepa i formalna poslušnost vrednija od života sopstvenog naroda.

Prema nacionalsocijalističkom shvatanju, u takvim trenucima na snagu ne stupa poslušnost prema slabim pretpostavljenicima, već poslušnost prema narodnoj zajednici. U takvom času se pojavljuje obaveza lične odgovornosti prema celoj naciji. To

što se živo shvatanje ovih pojmova izgubilo u našem narodu ili, bolje rečeno, našim vladama, da bi tamo popustilo čisto doktrinarnom je bio uzrok uspeha revolucije.

Uz drugu tačku bi trebalo primetiti sledeće: dublji razlog za kukavičluk "državotvornih" partija je pre svega isključivanje dobro raspoloženog dela našeg naroda iz njihovih redova, koji je iskrvario na bojnopolju. Bez obzira na to, naše su građanske partije, koje možemo da označimo kao jedine političke tvorevine koje su stajale na tlu stare države, bile uverene da svoja gledišta smeju da zastupaju isključivo na duhovnom putu i duhovnim sredstvima, pošto na primenu fizičkih pravo ima samo država. Ne samo da u takvom shvatanju treba videti znak dekadentne slabosti koja se postepeno obrazovala, ono je bilo i besmisleno u vreme, u koje je politički protivnik već odavno napustio ovo stanovište, i umesto toga sasvimotvoreno naglašavao, ako je moguće, da svoje političke ciljeve hoće da brani i silom. U trenutku kada se u svetu građanske demokratije, kao posleđična pojava iste, pojavio marksizam, njegov je apel, da se borba vodi "duhovnim oružjem", bio glupost, koja se jednog dana morala strašno osvetiti. Jer je sam marksizam od početka zastupao shvatanje da primena oružja treba da usledi samo prema gledištu svrhovitosti a da pravo na to uvek leži u uspehu. Koliko je to shvatanje ispravno, dokazano je u danima 7. do 11. novembra. Tadase marksizam ninajmanje nije

brinuo za parlamentarizam i demokratiju, već je oboma zadao smrtonosni udarac preko zločinačkih gomila koje su urlale i pucale. Da su građanske organizacije brbljivaca u istom trenutku bile nemoćne, samo je po sebi razumljivo.

Nakon revolucije, kada su se građanske partije, iako uz izmenu svojih pločica firme, iznenada ponovo pojavile, anjihove "hrabre" vođe izmилele iz skrivenosti mračnih podruma i prozračnih skladišta, nisu zaboravili, kao svi predstavnici takvih starih tvorevina, svoje greške, a takođe nisu ništa ni naučili. NJihov politički program je ležao u prošlosti, ukoliko se sa novim stanjem intimno nisu već pomirili, cilj im je ipak bio, da ako je moguće, učestvuju u novom stanju, a njihova jedina oružja su pri tom kao i uvek ostale njihove reči. Dakle, samo su mleli jezikom. Inakon revolucije su građanske partije na jedan način uvek kapitulirale pred ulicom, jer se sili ne može usprotiviti rečima, već samo silom! Kad je trebalo da se prihvati zakon o zaštiti republike, najpre nije postojala većina za to. Samo pred dve stotine hiljada demonstrirajućih marksista građanske "državnike" je obuzeo takav strah, da su protiv svog ubeđenja prihvatili zakon, u svojevršnom strahu da će ih u drugom slučaju pri napuštanju Rajhstaga besna masa pretući na mrtvo ime. Što je onda, zbog prihvatanja zakona, na žalost izostalo. Tako je i razvoj nove države išao svojim putevima, kad još uopšte nije bilo nacionalne opozicije. Jedine

organizacije koje su u to doba imale hrabrosti i snage da se suprotstave marksizmu i njegovim nahuškanim masama su najpre bile dobrovoljačke čete, a kasnije i organizacije za samoodbranu, samozaštitu stanovništva i tako dalje, i konačno tradicionalni savezi. Ali, zašto i njihovo postojanje u razvoju nemačke istorije nije izvršilo i samo na neki način uočljivu promenu bilo je zbog sledećeg: kao što i takozvane nacionalne partije nisu mogle da vrše nikakav uticaj, zbog nedostatka bilo kakve ugrožavajuće moći na ulici, tako opet takozvani oružani savezi nisu mogli da imaju nikakav uticaj zbog nedostatka bilo kakve političke ideje, pre svega svakog stvarnog političkog cilja. Ono što je nekada marksizmu donelo uspeh, je bila zamena igrača političkog htenja i aktivnosti, kao i brutalnosti.

Ono što je nacionalnu Nemačku isključilo iz svakog praktičnog oblikovanja nemačkog razvoja, je bio nedostatak kompletne saradnje brutalne moći sa genijalnim političkim htenjem. Ma kakve prirode da je bilo htenje "nacionalnih" partija, one nisu imale ni najmanju moć da brane to htenje, a najmanje na ulici. Ovi savezi su imali svu moć, bili su gospodari ulice i države i nisuposedovali nikakvu političku ideju i nikakav politički cilj, za koje bi se njihova moć zauzela u korist nacionalne Nemačke, ili bi se mogla zauzeti. U oba slučaja je lukavost Jevreja bila ta koja je uspela da pametnim ubeđivanjem i jačanjem ovekoveči, a u

svakom slučaju sve više produbljuje ovu nesrećnu sudbinu. Jevrejin je bio taj koji je preko svoje štampe znao da beskrajno spretno lansira ideje "nepolitičnog karaktera" oružanih snaga, kao što je opet u političkom životu isto tako lukavo stalno slavio i

forsirao "čistu duhovnost" borbe.

Milioni nemačkih glupaka su potom ponavljali ovu glupost, a da nisu imali ni blagog pojma kako su time praktično sami sebe razoružali i bez odbrane se predali Jevrejinu. Ali, i za ovo naravno postoji opet

prirodno objašnjenje. Nedostatak velike novooblikujuće ideje u svim vremenima znači ograničenje borbene snage. Ubeđenost u pravo na primenu čak i najbrutalnijeg onda je uvek povezano sa postojanjem fanatične vere u neophodnost pobeđe prevratničkog novog uređenja na zemlji. Pokret koji se ne bori za takve najviše ciljeve i ideale stoga nikada neće posegnuti za poslednjim oružjem.

Pokazivanje nove velike ideje je bila tajna uspeha francuske revolucije, ruska revolucija ideji zahvaljuje pobeđu, a fašizam u Italiji je samo preko ideje dobio snagu da jedan narod na najblaženiji način podredi sveobuhvatnom novooblikovanju.

Građanske partije za to nisu sposobne. Samo, ne samo da su građanske partije svoj politički cilj videle u restauraciji prošlosti već i oružani savezi, ukoliko su se uopšte bavili političkim ciljevima. Stare težnje udruženja ratnika i Kifuojzera su u njima oživele i pomogle da se najoštrije oružje koje je nacionalna Nemačka tada imala politički otupi i pusti da propadne u plaćeničkom služenju

republici. To što su pri tom same radile u najboljem uverenju, a pre svega u najboljoj veri, ne menja ni najmanje nesrećno ludilo tadašnjih postupaka. Postepeno je marksizam u Rajhsveru, koji se konsolidovao, dobio neophodan oslonac moći svom autoritetu i počeo potom konsekventno i logično da, kao sada suviše, raspušta nacionalne oružane saveze koji su se činili opasnim. Neke posebno drske vođe koje su posmatrane sa nepoverenjem su date pred sud i stavljene iza rešetaka.

Sa osnivanjem NSDAP se po prvi put pojavio pokret čiji cilj nije, slično onom kod građanskih partija, bio u mehaničkoj restauraciji prošlosti, već u težnji da se umesto današnjeg ludog državnog mehanizma izgradi organska narodna država. Mladi pokret je pri tom od prvog dana stajao na stanovištu da svoju ideju treba da zastupa duhovno, ali i da se zaštita ovog zastupanja, ako je potrebno, može osigurati fizičkim sredstvima. Shodno njegovom uverenju u ogroman značaj nove nauke čini mi se samo po sebi razumljivim da za postizanje cilja nijedna žrtva ne sme biti prevelika. Već sam ukazao na momente koji obavezuju pokret da ukoliko želi da pridobije srce naroda, iz sopstvenih redova preuzme odbranu od terorističkih pokušaja protivnika. Takođe je večno iskustvo svetske istorije, da se teror koji zastupa neki pogled na svet, nikada ne može slomiti formalnom državnom silom, već uvek jedno može da podleigne novom,

drugom pogledu na svet koji postupa isto tako hrabro i odlučno. Ovo će osećaju činovničkog građanina u svako doba biti neprijatno, a da se time činjenica ne negira. Državna sila može da garantuje mir i red samo onda kada se država sadržajno zaštiti trenutno vladajućim pogledom na svet, tako da nasilni elementi imaju samo sporedni karakter pojedinačnih zlikovačkih priroda, a ne da se posmatraju kao predstavnici ideje koja je ekstremno suprotstavljena državnim gledištima. U takvom slučaju može država vekovima primenjivati najveće mere sile protiv terora koji je ugrožava, a na kraju ipak neće moći ništa protiv njega, već će podleći.

Nemačku državu najteže napada marksizam. U svojoj 70-ogodišnjoj borbi ona nije mogla da spreči pobeđu ovog pogleda na svet, već je uprkos hiljada godina kazni zatvora i tamnice i najkrvavijih mera koje je u bezbroj slučajeva određivala za borce marksističkog pogleda na svet koji je ugrožava, ipak bila primorana na potpunu kapitulaciju. I ovo će normalni građanski državnik hteti da poretke, razumljivo je da on ne može onda da se ubedi. Ali država koja je 9. novembra 1918. bezuslovno puzala pred marksizmom za oprostaj, neće sutra iznenada vaskrsnuti kao njegov pobednik, naprotiv građanski slaboumci u ministarskim foteljama već danas trabunjaju o neophodnosti da se ne vlada protiv radnika, pri čemu pod pojmom "radnici" na umu imaju "marksizam". Ali time što nemačkog radnika identifikuju sa marksizmom, ne

vrše samo toliko plašljivu koliko lažnu falsifikaciju istine, već pokušavaju da njenom motivacijom pred marksističkom idejom i organizacijom prikriju sopstveni slom. Naočigled ove činjenice međutim, naime potpunog pokoravanja današnje države marksizmu, baš proizilazi za nacionalsocijalistički pokret obaveza, ne samo da duhovno pripremi pobedu svojih ideja, već i da sama preuzme njihovu odbranu pred terorom, pobedom opijene Internationale. Već sam opisao kako se iz praktičnog života u našem mladom pokretu polako formirala skupštinska zaštita, kako je ona postepeno poprimila karakter određene redarske trupe i težila organizacionom uobličavanju. Ma koliko da je tada postepeno nastajuća tvorevina spolja ličila na takozvani oružani savez, utoliko se manje mogla uporediti sa njim. Kako je već pomenuto, nemačke odbrambene organizacije nisu imale svoju određenu političku misao. One su stvarno bile savezi za samoodbranu, više ili manje svrhovite konstrukcije i organizacije, tako da su u stvari predstavljale ilegalnu dopunu dotičnim legalnim sredstvima moći države.

Njihov dobrovoljački karakter je jedino bio zasnovan prirodom njihovog formiranja i stanjem tadašnje države, ali im takav naslov nikako ne pristaje, kao slobodne borbene formacije za slobodno, sopstveno ubeđenje. NJega one nisu imale, uprkos svom opozicionom stavu pojedinih vođa i celih saveza protiv republike. Jer nije dovoljno

biti ubeđen u zaostalost postojećeg stanja, da bi se moglo govoriti o ubeđenju u višem smislu, već ono ima svoj koren samo u znanju o novom stanju i u unutrašnjem uočavanju stanja čije se dostizanje oseća kao neophodnost i za čije ostvarenje se založiti, se smatra najvišim životnim zadatkom.

To principijelnorazlikuje ondašnju redarsku trupu tadašnjeg nacionalsocijalističkog pokreta od svih omanjih saveza, da ona nikako nije bila ili želela da bude sluškinja stanja stvorenih revolucijom, već da se, međutim, borila isključivo za novu Nemačku. Ova redarska trupa je na početku svakako imala samo karakter zaštite sale. NJen prvi zadatak je bio ograničen: sastojao se u omogućavanju održavanja skupova i govora koje bi protivnici, bez njih, glatko sprečili. Već tada je vaspitavana za slepo izvođenje napada, jer napad je najbolja odbrana. Kako se tada pričalo u nemačkim narodnim krugovima, kao najviši duh poštovala se jedino gumena palica i sila, jer je shvatala da se najveći duh može isključiti kada njegovog nosioca umlati gumena palica, kao što su zaista u istoriji ne retko najznačajnije umne glave završile pod udarcima najmanjih Helota. I pri tom je shvatala da nije obavezna da preuzme zaštitu države koja naciji ne osigurava zaštitu, već da, naprotiv, treba da preuzme odbranu nacije protiv onih koji su pretili da unište narodi državu. Nakon skupštinske bitke u minhenskom Hofbrojhausu redarska trupa je jednom za uvek, za trajno sećanje na

junačke i hrabre juriše tadašnjeg malog broja nemačkih patriota dobila ime jurišno odeljenje (Sturm abteilung – skraćeno SA). Kako već ovaj naziv kaže, time ona predstavlja samo jedno odeljenje pokreta. Ona je jedan njegov član, baš kao što propaganda, štampa, naučni instituti i drugi samo obrazuju članove partije. Koliko je neophodna bila njena izgradnja, nismo mogli da vidimo samo na toj znamenitoj skupštini, već i pri našem pokušaju da pokret iz Minhena postepeno proširimo u ostalu Nemačku.

Kako smo jevrejskom marksizmu izgledali opasni, on nijednu priliku nije propuštao neiskorišćenu da svaki pokušaj nacionalsocijalističkog skupa uguši već u začetku, odnosno da njegovo održavanje spreči rasterivanjem. Pri tom je bilo samo po sebi razumljivo da su partijske organizacije marksizma svih usmerenja svaku takvu nameru i svaki takav događaj slepo branile u predstavničkim telima. A šta je trebalo reći građanskim partijama koje se, i same umlaćene od strane marksizma, u mnogim mestima uopšte nisu smele da usude da puste svoje govornike da javno nastupaju i koje su uprkos tome, za potpuno nerazumljivim, glupim zadovoljstvom pratile borbu protiv marksizma koje su za nas nekako nepovoljno tekle! Uvek je samo nekolicina bila spremna da se od slobodnih delova pokori i prisili na poslušnost, kao što se to u vojsci smatralo razumljivim i prirodnim. Dalje se stvarno obrazovanje nije dalo sprovesti zbog

smešno malih sredstava koja su za takvu svrhu takozvanom oružanom savezu stajala na raspolaganju. Najbolje, najpouzdanije obrazovanje bi međutim, upravo moralo biti glavni zadatak takve institucije. Od rata je proteklo osam godina i od tog doba više nijedna generacija naše nemačke omladine nije planski obrazovana, ipak zadatak jednog oružanog saveza ne može biti da obuhvati već ranije obrazovane generacije, pošto mu se inače odmah matematički može prikazati kada će poslednji član napustiti ovu korporaciju. Čak i najmlađi vojnik iz 1918. će za dvadeset godina biti nesposoban za borbu, a mi se opasnom brzinom približavamo tom trenutku. Tako će svaki takozvani oružani savez prinudno sve više poprimiti karakter starog ratničkog udruženja. Ovo, međutim, ne može biti smisao organizacije koja sebe označava kao ratničku već kao odbrambeno udruženje, i koja već svojim imenom teži da izrazi da svoju misiju ne sagledava samo u održanju tradicije i povezanosti nekadašnjih soldata već u obrazovanju ideje o odbrani i u praktičnom zastupanju ove ideje, dakle u stvaranju odbrambenog tela. Ovaj zadatak onda ipak obavezno zahteva obrazovanje elemenata koji do tada još nisu bili vojnički uvežbavani, a to je u praksi stvarno nemoguće. Nedeljnim jednosatnim ili dvosatnim obrazovanjem se zaista ne mogu stvoriti vojnici. Pri današnjim enormno povećanim zahtevima koje vojnička služba stavlja pred pojedinog čoveka, je dvogodišnje službovanje možda još dovoljno, da bi

se neobrazovan mladi čovek preobratio u izučenog vojnika. U ratu smo svi pred očima imali strašne posledice, koje su proizašle za mlade vojnike, netemeljito obrazovane za ratovanje. Dobrovoljačke formacije, koje su uz bezgraničnu predanost, sa željeznom odlučnošću uvežbavane petnaest i dvadeset nedelja, su uz sve to na frontu ipak predstavljale samo topovsku hranu.

Samo raspodeljeni u redove iskusnih starih vojnika su mladi, četiri do šest meseci obrazovani regruti mogli dati korisne članove regimente pri tome su ih "stari" vodili pa su postepeno urastali u svoje zadatke. A kako bezizgledno nasuprot toga deluje pokušaj da se bez jasne naredbene sile i bez opsežnih sredstava

nedeljnim jednosatnim ili dvosatnim obrazovanjem obrazuje trupa !!! Time se možda mogu ponovo osvetiti stari vojnici, ali se nikada mladi ljudi ne mogu napraviti vojnicima !!! Koliko bi nemaran i potpuno bezvredan bio takav postupak po svojim

rezultatima, može se još posebno dokazati činjenicom da je u isto vreme kada je takozvani dobrovoljački oružani savez na jedvite jade i teškom mukom obrazovao ili pokušao da obrazuje nekoliko hiljada po sebi dobrovoljnih ljudi u ideji odbrane, sama država je pacifističko demokratskom prirodom svog vaspitanja milionima i milionima mladih ljudi

otimala njihove prirodne instinkte i trovala njihovo logično otadžbinsko mišljenje te ih takopostepeno preobratile u stado ovnova, trpeljivo prema svakoj

samovolji. Kako su u poređenju s tim smešni svi napori odbrambenih saveza da svoje ideje prenesu nemačkoj omladini!

Ali, skoro još važnije je sledeće gledište, zbog kog sam uvek zauzimao stav protiv svakog pokušaja takozvanog vojničkog osposobljavanja na osnovu dobrovoljnog saveza: Pretpostavimo da bi uprkos prethodno pomenutim teškoćama nekom savezu uspelo da određeni broj Nemaca godinu za godinom obrazuje u ljude sposobne za odbranu i to s obzirom na njihovo uverenje kao i njihovu telesnu sposobnost i oružanu obučenost, onda bi rezultat ipak bio jednak nuli u državi koja prema svojoj celokupnoj tendenciji takvo osposobljavanje za odbranu uopšte ne želi, čak direktno mrzi, pošto ono potpuno protivreči najdubljem cilju njenih vođa uništavača države. U svakom slučaju bi takav rezultat bio bezvredan pod vladama koje nisu samo delom dokazale da im nije stalo do vojne snage nacije, već koje pre svega nisu uopšte bile voljne da ovoj snazi upute apel osim jedino za podržavanje njenog sopstvenog razornog postojanja. I danas je ipak tako, ali zar nije smešno, za jednu regimentu hteti vojnički obrazovati nekoliko desetina hiljada ljudi u dvostrukom svetlu sumraka, kada je država nekoliko godina ranije sramno žrtvovala osam i po miliona najbolje obučenih vojnika, ne samo da se više nije njima služila, već ih je kao zahvalnost za njihovu žrtvu čak još izložila psovkama sa svih strana!

Želi se dakle, obučiti vojnike za državnu regimentu, koja je nekadašnje slavne vojnike isprljala i ispljuvala, sa grudi im strgla oznake časti, oduzela im znamenja, zgazila zastave i omalovažavala njihova ostvarenja?! Zar je ova današnja državna regimenta ikada preduzela samo jedan korak da ponovo uspostavi čast stare armije, da pozove na odgovornost njene uništavače i psovače? Ni najmanje. Naprotiv, ove poslednje možemo da vidimo kakovladaju na najvišim državnim službama. Kako je rečeno u Lajpcigu: "Pravo ide sa moći". Pošto danas ipak u našoj republici moć leži u rukama istih ljudi, koji su nekada uveli revoluciju, a ova revolucija predstavlja najobičniju veleizdaju, čak najbednije lupeško delo nemačke istorije uopšte, ne može se zaista naći nijedan razlog za to da moć upravo ovih karaktera treba povećati stvaranjem nove mlade armije. Svi razumski razlozi u svakom slučaju govore protiv toga. Ali kakvu je vrednost ova država, i posle revolucije iz 1918. godine pripisala militarističkom jačanju svoje pozicije, jasno i nedvosmisleno proizilazi još jednom iz njenog stava prema tada postojećim velikim organizacijama za samoodbranu. Dokle god je trebalo da se zalažu za zaštitu plašljivih revolucionarnih kreatura bile su dobrodošle. Kako je međutim, zahvaljujući rasipanju našeg naroda, opasnost za njih izgledala otklonjena, a postojanje patriotskih oružanih saveza značilo nacionalpolitičko jačanje, bile su suvišne, i

činjeno je sve da se ti savezi razoružaju, čak ako je moguće da se oni rasteraju. Istorija pokazuje zahvalnost "kneževa" samo u retkim primerima. Ali, uopšte da računa na zahvalnost revolucionarnih palikuća, pljačkaša naroda i nacionalnih izdajnika, uspeva samo novograđanski patriota. U svakom slučaju, pri ispitivanju problema, da li stvoriti dobrovoljne oružane saveze, nikada ne bih mogao da se uzdržim od pitanja: Za koga ja obučavam mlade ljude? U koju će svrhu biti upotrebljeni i kada ih treba pozvati? Odgovor na ovo istovremeno daje najbolje smernice za sopstveno ponašanje. Ako bi današnja država ikada posegnula nazad za obrazovanim rezervama ove vrste, onda se to nikad ne bi desilo radi zastupanja nacionalnih interesa napolju, već uvek i samo za zaštitu silovatelja nacije i u zemlji pred opštim besom prevarenog, izdatog i prodatog naroda, a koji bi se možda jednog dana rasplamsao. Već iz toga razloga SA (Sturm abteilung) NSDAP -a nije trebalo da ima nikakve veze sa militarističkom, državno- vojnom organizacijom. Ona je bila sredstvo zaštite i vaspitanja nacionalsocijalitičkog pokreta, a njeni su zadaci bili u sasvim drugoj oblasti nego što je to kod takozvanih oružanih saveza. Ona međutim, nije trebalo da predstavlja nikakvu tajnu organizaciju. Svrha tajnih organizacija može biti samo protivzakonita. A i time se opseg takve organizacije sam po sebi ograničava. Nije moguće, naročito s obzirom na brbljivost nemačkog naroda, da se izgradi organizacija stanovite veličine i da

se ona istovremeno spolja drži u tajnosti ili da se samo prikriju njeni ciljevi. Svaka takva namjera se hiljadostruko osujeti.

Ne samo da našim policijskim vlastima danas na raspolaganju stoji štab podvodača i slične fukare koji za nagradu Jevrejina od trideset srebnjaka izdaju ono što mogu da pronađu i pronalaze šta bi se moglo izdati, sopostvene pristalice se i same ne bi mogle naterati na ćutanje neophodno u takvom slučaju. Samo sasvim male grupe mogu dugogodišnjim prosejavanjem poprimiti karakter pravih tajnih organizacija, ipak bi već mali obim takvih tvorevina podigao njihovu vrednost za NS pokret. Ono što nama pak treba jesu ne stotina ili dve stotine odlučnih zaverenika, već stotine i stotine hiljada fanatičnih boraca za naš novi pogled na svet. Ne trebaju nam dakle ljudi natajnim sastancima, već u snažnim masovnim povorkama, a pokretu se put ne može osloboditi bodežom i otrovom (simboli tajnih organizacija) već puškom, pištoljem i osvajanjem ulice. Jevrejinov marksizam treba da naučimo da je budući gospodar ulice nemački nacionalsocijalizam, baš kao što će jednom biti i gospodarem nemačke države! Opasnost od tajnih organizacija leži danas dalje još u tome da članovi često potpuno pogrešno shvate veličinu zadaka pa se umesto toga stvori mišljenje, da bi se sudbina naroda zaista iznenada mogla u povoljnom smislu odlučiti pojedinačnim ubistvom. Takvo mišljenje može da ima svoje istorijsko opravdanje,

naime onda, kada narod skapava pod tiranijom nekog genijalnog tlačitelja, za koga se zna da samo njegova nadmoćna ličnost garantuje unutrašnju čvrstinu i strahotu neprijateljskog pritiska. U takvom slučaju može iznenada da iz naroda iskoči požrtvovan čovek i da smrtnosni čelik gurne u grudi omrznutog pojedinca. A samo će republikanska družina malih nevaljalaca svesnih krivice takvo delo smatrati gnusnim, dok se najveći pevač o slobodi našeg naroda usudio da u svom "Telu" oveliča takvo delo.

U godinama 1919. i 1920. je postojala opasnost da pripadnik tajnih organizacija poučen velikim uzorima istorije i naježen zbog beskrajne nesreće otadžbine, pokuša da se osveti na uništavačima domovina verujući da time priprema kraj nevolji svog naroda. Ali svaki takavpokušaj je bio besmislica, zato što jevrejinov marksizam uopšte i nije pobedio zahvaljujući nadmoćnoj genijalnosti i ličnom značaju pojedinca, već pre zbog beskrajne bede i kukavičkog zatajivanja građanskog sveta. Najstrašnija kritika koja se može vršiti na našem građanstvu, je tvrđenje da sama revolucija nije stvorila ni jednu jedinu glavu jedinstvene veličine a ono joj se ipak pokorilo. Još je razumljivo da se kapitulira pred jednim Robespjerom, Dantonom ili Maratom, ali je porazno da se puži pred mršavim Sajdemanom, debelim gospodinom Erbergerom, ili jednim Fridrihom Ebertom i svim drugim bezbrojnim političkim jadnicima.

Zaista nije postojala jedna jedina glava u kojoj bi se možda mogao videti genijalan čovek revolucije i time nesreća otadžbine, već su tu bile obične revolucionarne stenice, jedan ruksak jevrejskih spartakista na veliko i malo. Nekog od njih ukloniti sa puta je bilo potpuno nevažno i imalo je uspeh jedino što je nekolicina drugih, isto tako velikih i isto tako žednih krvopija utoliko pre došlo na njegovo mesto.

Onih godina se uopšte nije moglo dovoljno oštro istupati protiv shvatanja koje je svoj uzrok i osnovu imalo u zbilja velikim pojavama istorije, ali nimalo nije odgovaralo trenutnom patuljastom dobu. I kod pitanja uklanjanja takozvanih veleizdajnika treba upotrebiti isto razmatranje. Smešno je nelogično ubiti momka koji je odao top, dok tu pored na najvišim položajima sede hulje koje su prodale i izdale ceo Rajh, na savesti imaju uzaludnu žrtvu dva miliona mrtvih, moraju da odgovaraju milionima bogalja, ali pri tom mirne duše prave svoje republikanske polove. Ukloniti male izdajnike otadžbine je besmisleno u državi čija vlada izdajnike otadžbine sama oslobađa svake kazne. Jer se tako može desiti da jednog dana čestitog idealistu, koji za svoj narod uklanja nepoštenog izdajnika naroda, najveći izdajnici otadžbine pozovu na odgovornost. I tu postoji važno pitanje: Treba li pustiti da takvu jednu izdajničku malu kreaturu ukloni opet jedna kreatura ili poštenu idealist i patriota ? U prvom slučaju je uspeh

sumnjiv a kasnija izdaja skoro sigurna; u drugom slučaju će se mali nitkov ukloniti i pri tom neće na kocku staviti samo svoj život već i život idealiste koji je možda nezamenljiv i mnogo vredniji od tog nitkova samog.

Inače je po tom pitanju moj stav da ne treba obesiti male lopove da bi se velike pustilo da pobegnu već da jednom nacionalni sud treba da osudi i pogubi nekoliko desetina hiljada organizovanih pa time i odgovornih zločinaca novembarske izdaje i svega onog što uz to pripada. Takav primer će onda i najmanjem vojnom izdajniku jednom za uvek biti neopohodna pouka. Sve su to razmatranja koja su me ponukala da stalno zabranjujem učešće u tajnim organizacijama, a samu SA sačuvam od karaktera takvih organizacija.

Tih godina sam nacionalsocijalistički pokret držao podalje od eksperimenata čiji su izvršioci uglavnom bili divni, idealistički usmereni patrioti i mladi Nemci, čije je delo samo njih same napravilo žrtvama, dok sudbinu otadžbine nisu mogli nimalo da poprave. Ako SA nije smela da bude ni militaristička oružana organizacija ni tajni savez, onda su iz tog morale da proizađu sledeće konsekvence:

1.) NJihovo obrazovanje je trebalo da bude izvršeno ne prema vojnim militarističkim gledištima već prema partijsko-svrhovitim. Ukoliko pri tom treba

telesno osposobiti članove, glavna vrednost se ne sme staviti na vojni egzercir već na sportsko aktiviranje. Boks i džiu-džitsa su mi se uvek činili važnijim nego neka loša, budući ipak samo polovična obuka u gađanju. Nemačkoj naciji bi se dalo 6.000.000 sportski besprekorno istreniranih tela, sva prožeta fanatičnim rodoljubljem ili odgojena za najviši odbrambeno-napadački duh, a nacionalna država će od njih, ako je potrebno, za manje od dve godine stvoriti pravu armiju, bar će za nju dakle postojati izvestan osnov. Ona, međutim kakve su danas prilike, može da bude samo Rajhsver, a ne neki odbrambeni savez, skriven u polovičnostima. Telesno osposobljavanje treba pojedinцу da ubrizga uverenje u sopstvenu nadmoć i da mu da ono samopouzdanje koje leži uvek samo u svesti o sopstvenoj snazi. Osim toga treba da ga nauči onim sportskim veštinama koje kao oružje služe odbrani pokreta.

2.) Da bi se unapred sprečio svaki tajni karakter SA već veličina njegovog ustrojstva mora, bez obzira na njegovu u svakom pogledu odmah prepoznatljivu odeću, njemu samom pokazati put koji koristi pokretu i poznat je celoj javnosti. SA ne sme da zaseda u tajnosti već treba da maršira pod slobodnim nebom, da se time jasno privede aktivnosti koja konačno razara sve legende o "tajnim organizacijama". Da bi ga se duhovno odbilo od svih pokušaja da malim zaverama zadovolji svoj aktivizam, moralo je da se od samog početka, potpuno

posvećeno u veliku ideju pokreta i u zadatak da se ova ideja zastupa, tako potpuno obrazuje da se horizont unapred širio a čovek pojedinac svoju misiju video ne u uklanjanju nekog manjeg ili većeg lupeža, već u iskrenom zalaganju za izgradnju nove nacionalsocijalističke narodne države. Time je, međutim, borba protiv današnje države izvučena iz atmosfere malih akcija osвете i zavere u veličinu svetonazornog rata do konačnog uništenja jevrejinovog marksizma i njegove tvorevine koja razgrađuje nacionalno tkivo Nemačke države i nemačkog naroda.

3.) Organizaciono formiranje SA kao i njeno odevanje i opremanje treba naravno izvršiti ne prema uzorima stare armije, već prema svrhovitosti koju određuje njegov zadatak.

Ova gledišta koje su me rukovodila u godinama 1920. i 1921. i koja sam pokušao da postepeno ubrizgam mladoj organizaciji su imala uspeha, da smo mi do kasnog leta 1922. već raspolagali pristalim brojem odreda koji su u kasnu jesen 1922. malo-pomalo dobijali svoju posebnu, prepoznatljivu i karakterističnu odeću. Beskrajno značajna za dalje oblikovanje SA bila su tridogađaja. Velike sveopšte demonstracije svih otadžbinskih saveza protiv zakona o zaštiti republike u kasno leto 1922. na Kenigsplacu u Minhenu. Minhenski otadžbinski savezi su tada izdali proglas koji je kao protest protiv uvođenja zakona o zaštiti republike

pozivao na ogromnu manifestaciju u Minhenu. I nacionalsocijalistički pokret je trebalo da učestvuje u njoj. Zatvoreni marš partije je uvelo šest minhenskih odreda, koje su sledile sekcije političke partije. U samoj povorci su marširale dve kapele, a nošeno je otprilike petnaest zastava. Ulazak nacionalsocijalista na već do pola ispunjen veliki trg, na kome inače nije bilo zastava, izazvao je neizmerno oduševljenje.

Ja lično sam imao čast da pred masom ljudi koja je brojala šezdeset hiljada, mogu da govorim kao jedan od govornika. Uspeh priredbe je bio imponantan, posebno zato što je, uprkos svim crvenim pretnjama, po prvi put dokazano da je i nacionalni Minhen mogao da maršira ulicom. Crvene republikanske članove saveza za zaštitu, koji su pokušali da terorom navale na marširajuće kolone, su SA odredi za nekoliko minuta rasterali sa krvavim lobanjama. Nacionalsocijalistički pokret je tada po prvi put pokazao svoju odlučnost, da ubuduće i za sebe zahteva pravo na ulicu i tako ovaj monopol otme iz ruku internacionalnim izdajicama naroda i neprijateljima otadžbine, slugama jevrejskih interesa.

Rezultat toga dana je bio više nego nepobitan dokaz psihološke i organizacione ispravnosti naših shvatanja o izgradnji SA kao čuvara manifestacije naše političke volje i našeg programa. Ono je energično prošireno na tako uspešno potvrdnoj

osnovi da je već nekoliko nedelja kasnije dvostruki broj odreda bio postavljen u Minhenu.

Pohod na Koburg u oktobru 1922. godine. "Narodni" savezi su nameravali da u Koburgu održe takozvani "Nemački dan". Ja lično sam dobio poziv za to sa napomenom, da bi bilo poželjno, ako bih poveo i neku pratnju iz razloga bezbednosti. Ovaj zahtev, koji sam u ruke dobio pre podne u jedanaest sati, mi je dobro došao, već jedan čas kasnije su bile izdate naredbe za posetu ovom "Nemačkom danu". Kao "pratnju" sam odredio osamsto najboljih ljudi iz SA, koje je u oko četrnaest odreda trebalo prevesti iz Minhena posebnim vozom do gradića koji je postao bavarski.

Odgovarajuće naredbe su otišle nacionalsocijalističkim SA grupama koje su u međuvremenu bile formirane na drugim mestima. To je bilo prvi put da je u Nemačkoj išao takav jedan poseban voz. U svim mestima u kojima su se penjali novi SA ljudi, transport je izazvao najveću pažnju. Mnogi pre toga nikada nisu videli naše zastave, njihov utisak je bio dvojako velik. Kada smo stigli na železničku stanicu u Koburg, primila nas je deputacija vođstva svečanosti "Nemački dan", koja nam je prenela naredbu, označenu kao "sporazum" tamošnjih sindikata odnosno "Nezavisne" (čitaj jevrejske) Komunističke partije, sadržaja, da u grad ne smemo da stupimo sa razvijenim zastavama, ni sa muzikom (poveli smo sopstvenu muziku od četrdeset dva čoveka) i ne u zatvorenoj povorci. Ove sramotne uslove sam odmah glatko odbio, ali nisam propustio

da prisutnoj gospodi iz vođstva ovog zasedanja izrazim svoje čuđenje da sa ovim ljudima uobičajuju da pregovaraju i da se postižu nagodbe i objasnio sam da će SA trenutno nastupiti u odredima i sa patriotskom zvučnom muzikom i lepršavim zastavama umarširati u grad. I to se tako i desilo.

Već na trgu kod železničke stanice nas je primila masa ljudi koja je brojala na hiljade i koja je vikala i derala se: "ubice", "banditi", "razbojnici", "zločinci" su bili imena od milja kojima su nas uzorni osnivači nemačke republike "ljubazno" zasipali. Mlada SA je održavala uzoran red, odredi su se formirali na trgu ispred železničke stanice, i pre svega nisu obraćale pažnju na prostačke napade. Strašljivi i preplašeni policijski organi su marširajuću povorku u nama svima sasvim stranom gradu, odveli ne u, kako je određeno, naš kvart, streljanu na periferiji

Koburga, već u podrum Hofbrojhausa, blizu centra grada. Levo i desno od povorke se galama pratećih narodnih masa sve više povećavala. Poslednji odred nije ni savio u dvorište podruma, a velike mase su već pokušale da uz zaglušujuću viku izvrše pritisak. Da bi se to sprečilo, policija je zatvorila podrum. Pošto je to stanje bilo neizdrživo, pustio sam SA da još jednom nastupi, ona je kratko opomenula i zahtevala od policije trenutno ostvaranje kapija. Nakon dužeg oklevanja policija je i popustila. Marširali smo putem kojim smo došli, opet nazad, da bismo dospeli do našeg kvartira i tu smo se svakako

moralo braniti. Pošto se kricima i uvredljivim povcima odredi nisu mogli uznemiriti i isprovocirati, zastupnici "pravog" socijalizma, jednakosti i bratstva su posegnuli za kamenjem. Time je naše strpljenje bilo pri kraju i tako je deset minuta razorno tuklo levo i desno a četvrt časa kasnije se ništa crveno više nije moglo videti na ulicama. Noću je došlo do još težih sukoba. Patrole SA su nacionalcosijaliste koji su bili pojedinačno prepadani, pronalazile u groznom stanju. Potom se brzo svršavalo sa protivnicima.

Već sledećeg jutra je crveni (jevrejski) teror, pod kojim je Koburg godinama patio, bio slomljen. Sa pravom marksističko-jevrejskom neiskrenošću je pokušano da se lecima "drugovi i drugarice internacionalnog proletarijata" još jednom nahuškaju na ulicu, tako što se, potpunim izvrtanjem činjenica, tvrdilo da su naše "ubilačke bande" u Koburgu započele "istrebljivački rat protiv radnika". U pola dva je trebalo da se održi velika "narodna demonstracija" na kojoj se očekivalo desetine hiljada radnika iz cele okoline. Zato sam dao, čvrsto odlučan, da se sa crvenim (jevrejskim) terorom konačno svrši, u dvanaest sati nastupa SA, koja je u međuvremenu narasla na skoro jednu i po hiljadu ljudi, pa sam sa njom krenuo u marš na tvrđavu Koburg, preko velikog trga na kome je trebalo da se održi crvena demonstracija. Želeo sam da vidim da li bi se još

jednom usudili da nas uznemire. Kad smo stupili na trg, umesto najavljenih deset hiljada bilo je prisutno samo nekoliko stotina, koji su se pri našem približavanju uopšte mirno ponašali, delimično uzimali. Samo na nekoliko mesta su crvene trupe, koje su u međuvremenu došle spolja i još nas nisu poznavale, pokušale da nas opet izazovu, ali im je volja za to začas temeljno oduzeta. Sada se moglo videti kako se do tada jako zastrašeno stanovništvo, uplašeno od crvenog jevrejsko-marksističkog terora, polako budilo, dobijalo hrabrost, usudilo se da nas povcima pozdravi, a uveče pri našem odlasku na mnogim mestima nam je spontano klicalo.

Iznenada nam je železničko osoblje na željezničkoj stanici objasnilo da neće voziti voz. Potom sam nekolicini kolovođa saopštio da u tom slučaju nameravam da uhvatim crvene budže koje mi padnu u šake i da ćemo se tada baš voziti, u stvari nameravamo da u lokomotivi i tenderu i u svakim kolima povedemo par desetina "braće" internacionalne solidarnosti. Takođe nisam propustio da upozorim gospodu na to, da bi vožnja sa našim

sopstvenim snagama, razumljivo bila beskraino riskantan poduhvat i da ne bi bilo isključeno da svi skupa slomimo vratove i kosti u nekoj željezničkoj nesreći. Radovalo bi nas, međutim, da onda bar ne sami već u "jednakosti i bratstvu" na onaj svet otputujemo sa crvenom

gospodom finansiranom od strane tog vladajućeg internacionalnog jevrejstva.

Potom je voz krenuo vrlo tačno i mi smo sledećeg jutra opet zdravo stigli u Minhen. U Koburgu je time po prvi put od godine 1914. ponovno bila uspostavljena jednakost građana pred zakonom, jer kad se danas neki budalasti viši činovnik drzne da tvrdi da država štiti život svojih građana, onda to za tadašnje vreme svakako nije važno, jer su građani u ono doba morali da se brane od predstavnika današnje države. Značaj ovog dana se po svojim posledicama najpre nije mogao potpuno proceniti. Ne samo da je pobednička SA u svom samopouzdanju i u veri u ispravnost svog vođstva izvanredno uzdignuto, i okolina je počela da se nama detaljnije bavi, a mnogi su u NS pokretu najzad po prvi put videli instituciju koja bi verovatno jednom bila pozvana da marksističkom ludilu pripremi odgovarajući kraj.

Samo je demokratija jadikovala što smo se usudili da ne dopustimo mirno da nam razbiju lobanje, već što smo se u demokratskoj republici usudili da se brutalnom napadu umesto pacifističkim pesmama suprotstavimo pesnicama i štapovima. Građanska štampa je u principu bila delom bedna, delom prosta kao uvek, a samo nekolicina iskrenih novina je pozdravila to što je bar na jednom mestu jevrejsko-marksističkim pustahijama konačno osuđen posao. U samom Koburgu je bar deo

marksističkog radništva, koji se inače jedino moralo smatrati zavedenim, poučen pesnicama nacionalsocijalističkih radnika, naučio da shvati, da se i ovi radnici bore za ideale, pošto se, kako iskustvo kaže, i bori samo za nešto, u šta se veruje i šta se voli.

Najveću korist je svakako imala sama SA. Ona je tako brzo rasla, da je na dan partije, 22. januara 1923. u posveti zastave već moglo da učestvuje oko šest hiljada ljudi, a pri tom su prvi odredi bili kompletno odeveni u svoju novu odeću. Iskustva u Koburgu su upravo pokazala koliko je to neophodno i to ne samo da bi se ojačao duh čete već i da se uvede jedinstvena odeća SA a da se izbegnu zamene i spreči međusobno neprepoznavanje. Do tada je nosila samo trake oko ruku, sada su uz to došle vindakne i poznata kapa. Iskustva iz Koburga su i dalje imala značaja da smo išli na to da u svim mestima u kojima je crveni (jevrejski) teror godinama sprečavao svaku skupštinu onih koji drugačije misle, ovaj teror planski slomimo i uspostavimo skupštinsku slobodu govora i javnog okupljanja. Od sada su se u takvim mestima stalno okupljali nacionalsocijalistički bataljoni, pa je postepeno u Bavarskoj kao žrtva NS propagande padao jedan crveni (jevrejski) centar za drugim.

SA se sve više upoznala sa svojim zadatkom, te se sve više udaljavala od karaktera besmislenog i životno nevažnog oružanog pokreta i uzdigao se do

žive borbene organizacije za izgradnju nove nemačke države. Do marta 1923. je trajao ovaj logičan razvoj. Onda je došao događaj koji me je prisilio da pokret izvedem iz njegovog dosadašnjeg koloseka i izvršim preoblikovanje.

Zauzimanje Rurske oblasti koje je usledilo prvih meseci godine 1923. od strane Francuza, je u budućnosti imalo velik značaj za razvoj SA. Ni danas još nije moguće, a u nacionalnom interesu naročito nije svrhovito pred svima pričati ili pisati o tome. Ja mogu da se izjasnim samo toliko, pošto je u javnim raspravama ova tema već dodirnuta i javnost time obaveštena. Zauzimanje Rurske oblasti, koje nas nije iznenadilo, je dalo osnovanu nadu da je od sada konačno svršeno sa kukavičkom politikom uzmicanja, a time bi odabranim savezima pripao sasvim određeni zadatak. I SA koja je do tada već obuhvatala hiljade snažnih mladih ljudi, nije smela da izbegne ovu nacionalnu službu.

U proleće i kasnu jesen godine 1923. je usledilo njeno preuređenje u militarističku borbenu organizaciju. Kasniji razvoj godine 1923. se, ukoliko se ticao našeg pokreta, velikim delom mogao pripisati njoj. Pošto na drugom mestu u krupnim crtama obrađujem razvoj godine 1923., želim ovde samo da ustanovim da je preformiranje tadašnje SA, ako pretpostavke koje su dovele do njenog preuređenja, dakle prihvatanje aktivnog

otpora protiv Francuske, nisu bile tačne, sa gledišta pokreta bilo štetno. Kraj godine 1923. je, ma kako u prvi mah izgledao strašan, posmatran sa višeg uvida, bio utoliko gotovo neophodniji, pošto je jednim udarcem završio za pokret štetno preuređenje SA, koje je stav nemačke vlade učinio bespredmetnim, i time stvorio mogućnost da se jednog dana ponovo gradi tamo gde se jednom morao napustiti pravi put.

Godine 1925. novoosnovani NSDAP mora sada da opet uspostavi, obrazuje i organizuje svoje SA prema na početku pomenutim principima. Time mora da se opet vrati prvobitno zdravim gledištima i opet svojim najvećim zadatkom treba da smatra da od svog SA stvori instrument za zastupanje i jačanje borbe pogleda na svet pokreta. Ona ne sme da trpi da SA spadne ni na neku vrstu oružanog saveza ni na tajnu organizaciju, mora pre da se trudi da od njega obrazuje gardu od barem minimum sto hiljada ljudi za nacionalsocijalističku pa time duboko narodnu snagu.

PROPAGANDA I ORGANIZACIJA

Godina 1921. je za mene i pokret dobila poseban značaj u višestrukom pogledu. Nakon mog ulaska u Nemačku radničku partiju, odmah sam preuzeo rukovođenje propagandom. Ovaj fah sam trenutno smatrao daleko najvažnijim. Najpre je manje valjalo da se razbija glava o organizacionim pitanjima, nego da se sama ideja učini dostupnom što većem broju ljudi. Propaganda mora daleko da pretekne organizaciju i da za nju pridobije ljudski materijal za odbranu. I ja sam tada bio neprijatelj prebrzog i previše pedantnog organizovanja.

Pri tom najčešće, zbog žurbe, proizilazi samo mrtav mehanizam, a retko biva organizacija. Jer organizacija je nešto što svoje postojanje mora da zahvali organskom životu, organskom razvoju. Ideje koje su obuhvatile određen broj ljudi, će uvek težiti izvesnom redu, a tom unutrašnjem formiranju pripada, jako velika vrednost. I ovde se, međutim, mora računati sa slabošću ljudi koja pojedinca zavodi, da se bar na početku instiktivno odupre nekoj nadmoćnoj glavi. Kao što se organizacija odozgo mehanički povuče na dole, postoji velika opasnost, da će jednom postavljena, ali još tačno nespoznata i možda manje sposobnaglava iz ljubomore pokušati da spreči uzdizanje sposobnijih elemenata unutar pokreta. Šteta koja u takvom slučaju nastane, može, naročito kod mladog pokreta

da bude od kobnog značaja. Iz tog principa je svrhovitije da jednu ideju najpre neko vreme propagandistički širi centrala pa da se postepeno sakupljeni ljudski materijal brižljivo pretraži i ispita na vodeće glave. Pri tom će se poneki put ispostaviti da po sebi neprimetne ljude treba uz sve to smatrati rođenim vođama. Sasvim pogrešno bi svakako bilo, u bogatstvu teoretskih saznanja hteti videti karakteristične dokaze za osobinu vođe i sposobnost vođe. Suprotno je često tačno. Veliki teoretičari su samo u najređim slučajevima i

veliki organizatori, pošto veličina teoretičara i programatičara u prvoj liniji leži u spoznanju i utvrđivanju apstraktno ispravnih zakona, dok organizator u prvoj liniji mora da bude psiholog. On mora da uzme čoveka onako kakav je i mora da ga zato poznaje. On ne sme ni da ga preceni ni da ga premalo poštuje u njenoj masi. Naprotiv, mora da pokuša da u podjednako meri vodi računa o slabosti i bestijalnosti, da bi uzimajući u obzir sve faktore stvorio tvorevinu, koja je kao živi organizam ispunjena najjačom i postojanom snagom i tako pogodna da nosi ideju i oslobađa joj put do uspeha. Još ređi je, međutim, veliki teoretičar i veliki vođa. Mnogo pre će biti agitator! Mnogi koji naučno rade po nekom pitanju ne žele rado to da čuju, a ipak je to razumljivo. Agitator koji pokaže sposobnost da jednu ideju posreduje širokoj masi, mora uvek da bude psiholog, čak iako bi bio samo demagog. On će i tada još uvek biti podesniji za vođu nego teoretičar, stran

ljudima, udaljen od sveta. Jer vođa mora znati pokrenuti mase. Da se oblikuju ideje, nema baš nikakve veze sa sposobnošću vođenja. Pri tom je sasvim uzaludno svađati se o tome šta je od većeg značaja, postaviti ideale i ciljeve čovečanstva ili ih ostvariti. I ovde ide kao i često u životu: jedno bi bilo potpuno besmisleno bez drugog. Najlepši teoretski uvid ostaje bez svrhe i vrednosti, ako vođa ne pokrene mase ka njoj! I obrnuto, šta bi sva genijalnost i sav polet vođe, ako umni teoretičar ne bi postavio ideale ljudskoj borbi? Ali jedinstvo teoretičara, organizatora i vođe u jednoj osobi je najređe što se može naći na ovoj zemlji – ovo jedinstvo stvara velikog čoveka! U prvo vreme moje aktivnosti u pokretu, kako je već primećeno, sam se posvetio propagandi. Ona je morala da uspe, da postepeno malo jezgro ljudi ispuni novim učenjem da bi tako odgojila materijal koji je kasnije mogao da da prve elemente organizacije. Pri tom je cilj propagande najčešće izlazio van organizacije. Ako pokret gaji nameru da jedan svet poruši i na njegovom mestu izgradi novi, ondau

redovima njegovog vođstva mora da vlada potpuna jasnoća o sledećim principima: Svaki pokret će da ljudski potencijal koji je pridobio najpre sredi u dve velike grupe – u pristalice i članove. Zadatak propagande je da vrbuje pristalice, zadatak organizacije da pridobije članove. Pristalica pokreta je onaj ko se izjasni da je saglasan sa njegovim ciljevima, a član je onaj koji se za njih bori. Pristalicu za pokret oraspoloži propaganda.

Člana podstiče organizacija da sam sudeluje u vrbovanju novih pristalica, iz kojih se onda opet mogu obrazovati članovi. Pošto sledbeništvo uslovljava samo pasivno priznavanje jedne ideje, dok članstvo zahteva aktivno zastupanje i odbranu, na deset pristalica će uvek ići najviše jedan do dva člana. Sledbeništvo ima korene samo u saznanju, članstvo u hrabrosti da se spoznato lično zastupa i dalje širi.

Saznanje u svojoj pasivnoj formi odgovara većini ljudi koja je troma i kukavička. Članstvo uslovljava aktivističko raspoloženje te time odgovara samo manjini ljudi.

Propaganda će prema tome morati da se neumorno brine za to, da ideja zadobije sledbenike, dok organizacija mora najoštrije da misli na to da iz samog sledbeništva samo one najvrednije učini članom. Propaganda stoga ne treba da razbija glavu o značaju svakog pojedinca koje jepoučila o sposobnosti, znanju i razumevanju ili karakteru istih, dok organizacija iz mase ovih elemenata najbrižljivije mora da sabere šta stvarno omogućava pobjedu pokreta. Propaganda pokušava da celom narodu nametne jedno učenje, organizacija u svom okviru obuhvata samo one, koji iz psiholoških obuhvata samo one, koji iz psiholoških razloga ne prete da postanu kočnica daljeg širenja ideje. Propaganda obrađuje celinu u smislu ideje i čini je zreloom za doba pobjede te ideje, dok se organizacija bori za pobjedu trajnim, organskim i borbeno sposobnim ujedinjenjem onih sledbenika koji se

pojavljuju sposobnim i voljnim da vode borbu za pobjedu. Pobjeda ideje će utoliko pre biti moguća, što je obuhvatnije propaganda obradila ljude u njihovoj celini i što je isključivija, kruća i čvršća organizacija koja borbu praktično vodi. Iz toga proizilazi da broj sledbenika ne može biti dovoljno velik a da broj članova lakše može biti prevelik nego premali.

Kada je propaganda ceo narod ispunila jednom idejom, organizacija može sa punom šakom ljudi da snosi posledice. Propaganda i organizacija, dakle sledbenici i članovi stoje time u određenom međusobnom odnosu. Što je propaganda bolje radila, utoliko organizacija može da bude manja, a što je veći broj sledbenika, utoliko skromniji može da bude broj članova, i obrnuto: Što je propaganda gora, za toliko organizacija mora da bude veća, i što manja ostane četa sledbenika pokreta utoliko ubuhvatniji mora biti broj njegovih članova, ako uopšte još hoće da se računa na uspeh.

Prvi zadatak propagande je pridobijanje ljudi za kasniju organizaciju; prvi zadatak organizacije je pridobijanje ljudi za dalje vođenje propagande. Drugi zadatak propagande je kvarenje postojećeg stanja i prožimanje ovog stanja novim učenjem, dok drugi zadatak organizacije mora biti borba za moć, da bi njom postigla konačan uspeh učenja. Najpotpuniji uspeh revolucije pogleda na svet će se izboriti uvek onda kada novi pogled na svet po

moću ovi ljudi nauče, i ako je neophodno, kasnije im se nametne, dok organizacija ideje, dakle pokret, treba da obuhvata samo one koliko je neophodno potrebno za zauzimanje nervnih centara dotične države. To drugim rečima znači sledeće: U svakom zbilja velikom svetski prevratničkom pokretu će propaganda najpre morati da širi ideju ovog pokreta. Ona će dakle neumorno pokušavati da drugima razjasni nove tokove misli, da ih dakle prevuče na svoje tlo, ili ih učini nesigurnim u njihovom

dotadašnjem uverenju. Pošto širenje jednog učenja, dakle propaganda mora da ima kičmu, tako će učenje morati da sebi da čvrstu organizaciju. Organizacija dobija svoja članove iz opšteg sledbeništva koje je pridobila propaganda. Ona će utoliko brže rasti, što se intenzivnije vrši propaganda, a ova će opet utoliko bolje raditi što je jača i snažnija organizacija koja stoji iza nje.

Najviši zadatak organizacije je stoga da se brine o tome da bilo kakve unutrašnje nesloge unutar članstva pokreta ne dovedu do cepanja i time do slabljenja rada u pokretu; dalje da duh odlučnog napada ne izumre, već da se stalno obnavlja i učvršćuje. Broj članova tako ne treba da raste u beskonačnost, naprotiv: pošto je samo organizacija besprekorno energična i hrabra, pokret koji svoje organizaciju beskonačno povećava bi time jednog dana morao da oslabi. Organizacije dakle po broju članova, koji prerastu izvesnu visinu, gube

postepeno svoju borbenu snagu i više nisu sposobni da propagandu jedne ideje odlučno i napadački podržavaju, odnosno iskoriste. Što je veća i iznutra revolucionarnija jedna ideja, utoliko će njeno članstvo postati aktivnije, jer je sa članskom snagom učenja povezana opasnost za njegove nosioce, koja se čini pogodnom da male kukavičke malograđane drži na odstojanju od nje. Oni će se intimno osećati kao sledbenici ali će odbiti da to članstvom pred svima priznaju. Ali time organizacija zbilja prevratničke ideje kao članove dobija samo najaktivnije pristalice koje je pridobila propaganda. Upravo u ovoj prirodnom odabirom zajamčenoj aktivnosti članstva pokreta teži pretpostavka isto tako aktivnog daljeg propagiranja, istog kao i uspešne borbe za ostvarenje ideje. Najveća opasnost koja može da pretil jednom pokretu je članstvo, enormno naraslo prebrzim uspesima! Jer koliko svi kukavički i egoistični ljudi izbegavaju pokret dok god mora da se gorko bori, toliko brzo ovaj uobičava da vrbuje članstvo kada je razvojem veliki uspeh partije postao verovatan ili je već došao. Tome treba pripisati zašto mnogi pobednički pokreti pre uspeha, ili bolje rečeno pre poslednjeg dovršenja svog htenja, zbog neobjašnjive unutrašnje slabosti iznenada zaostaju, obustavljaju borbu i na kraju izumiru. Kao posledica njihove prve pobede su mnogi loši, nečasni, a naročito plašljivi elementi došli u njihovu organizaciju, tako da ovi manje vredni konačno prevagnu nad borbenu

snažnim i pokret nateraju u službu svojih sopstvenih interesa, potisnu ga na nivo sopstvene male junačnosti, i ne rade ništa da bi dovršili pobeđu prvobitne ideje. Fanatični cilj je time izbrisan, borbeni snaga osakaćena ili, kako građanski svet u ovakvom slučaju uobičajava da vrlo tačno kaže: "U vino je sad došla i voda". I onda drveće svakako ne može više da raste ka nebu.

Zbog toga je jako neophodno da pokret iz čistog nagona za samoodržanjem odmah zaustavi prijem članstva i nadalje samo uz krajnji oprez i posle najtemeljitijeg ispitivanja preduzme povećavanje svoje organizacije. On će samo tako moći da jezgro pokreta održi prirodno svežim i zdravim. Mora da se pobrine za to da onda isključivo ovo jezgro samo dalje vodi pokretu, tj. određuje propagandu, koja treba da vodi njegovom opštem priznavanju te kao posednik moći preduzme radnje koje su neophodne za praktično ostvarenje njegovih ideja.

Iz osnovnog korena starog pokreta ne mora da zaposedne samo sve važne pozicije osvojene oblasti, već i da stvori kompletno vođstvo. I to tako dugo dok dotadašnji principi i učenja partije ne postanu fundament i sadržaj nove države. Tek onda se posebnom ustavu ove države, rođenom iz njenog duha, mogu dati uzde u ruke. Ali to se opet najčešće vrši samo u međusobnoj borbi, pošto je to manje pitanje ljudskog uvida, nego igre i delovanja snaga, koja se unapred doduše mogu spoznati, ali se ne mogu

zauvek upravljati. Svi veliki pokreti bili oni religiozne ili političke prirode svoje snažne uspehe moraju da pripisu samo spoznavanju i primeni ovih principa, ali naročito, svi trajni uspesi nisu uopšte zamislivi bez uzimanja u obzir ovih zakona.

Kao vođa propagande partije sam se jako trudio ne samo da pripremim tlo za veličinu kasnijeg pokreta, već da vrlo radikalnim shvatanjem u ovom radu, delujem i na tome da organizacija dobije najbolji ljudski materijal. Jer što je moja propaganda bila radikalnija i više podržavajuća, utoliko je više to plašilo slabiće i bojažljive prirode i sprečilo njihovo prodiranje u prvo jezgro naše organizacije.

Oni su možda ostali sledbenici, ali sigurno ne uz glasno naglašavanje, već uz strašljivo prećutkivanje ove činjenice. Koliko hiljada mi tada nije garantovalo, da bi po sebi bili sasvim saglasni sa svim, ali uprkos tome ni pod kakvim okolnostima, ne bi mogli biti i našim članom.

Pokret bi bio tako radikalan da bi članstvom u njemu pojedinca izložio zamerama, čak opasnostima, tako da se časnom, miroljubivom građaninu ne sme uzeti za zlo što bar zasad stoji po strani, iako srcem potpuno pripada stvari. A to je bilo tako dobro. Da su svi ljudi koji intimno nisu bili saglasni sa revolucijom tada svi i došli u našu partiju i to kao članovi, onda bismo se danas

mogli smatrati samo nekakvim pobožnim bratstvom, ali ne više mladim borbeno raspoloženim pokretom. Živa i ludo hrabra forma koju sam tada dao našoj propagandi je učvrstila i garantovala radikalnu tendenciju našeg pokreta pošto su sada zaista i samo radikalni ljudi, bez obzira na izuzetke, bili spremni na članstvo. Pri tome je ova propaganda ipak tako delovala da su nam već nakon kratkog vremena stotine hiljada intimno ne samo davale za pravo već želele našu pobedu, iako su lično bili previše plašljivi da bi se za to žrtvovali ili čak pristupili.

Do sredine 1921. godine je ova čisto vrbujuća delatnost, još mogla da zadovoljava i bude od koristi pokretu. Ali su posebni događaji u kasno leto te godine pokazali prikladnim da se sada nakon polako vidljivog uspeha propagande, organizacija tome prilagodi i izjednači. Pokušaj jedne grupe narodnih fantasta, uz podsticajnu pokršku tadašnjeg predsedavajućeg partije, da pribavi sebi vođstvo iste, doveo je do sloma ove male intrige i na generalnoj skupštini članstva mi jednoglasno predao ukupno vođstvo pokreta, istovremeno je usledilo prihvatanje novog statuta, koji prvom predsedavajućem pokreta prenosi punu odgovornost, odluke odbora načelno stavlja van snage i umesto toga uvodi sistem podele rada koji se od tada pokazivao na najblagosloveniji način. Od 1. augusta 1921. godine sam preuzeo ovu unutrašnju reorganizaciju pokreta i pri tom naišao na

podršku niza izvrsnih snaga koju smatram da je potrebno da još navedem u posebnom dodatku. Pri pokušaju da se rezultati propagande primene orijentaciono i time utvrde, morao sam da se obračunam sa nizom dotadašnjih navika i da uvedem principe koje nije imala nijedna od postojećih partija niti bi ih i sama priznala. U godinama 1919. do 1920. pokret je uz svoje vođstvo imao odbor koji su izabrale skupštine članova, same opet propisane zakonom. Odbor se sastojao od prvog i drugog blagajnika, prvog i drugog zapisničara, i kao vrh prvog i drugog predsedavajućeg. Uz to su dolazili još i članski arhivar i šef propagande. Ovaj odbor je otelovljavao, ma kako to bilo komično, ustvari ono, protiv čega je sam pokret želeo da se najoštrije bori,... naime parlamentarizam! Jer je bilo po sebi razumljivo da se pri tom radilo o principu, koji je od najmanje lokalne grupe preko kasnijih okruga, kotara, zemalja do vođstva Rajha otelovljavao potpuno isti sistem. Bilo je hitno potrebno da se ovde jednog dana naprave promene, ako pokret zbog loše

osnove svoje unutrašnje organizacije treba da bude trajno uništen i time onesposobljen da jednom udovolji svojoj visokoj misiji. Sednice odbora o kojima je vođen protokol i na kojima je glasano većinom i donete odluke, predstavljale su u stvari parlament u malom, i ovde je nedostajalo svako lično odgovaranje i odgovornost. I ovde su vladali isti besmisao i isto bezumlje kao u našim velikim državnim predstavničkim telima.

Za ovaj odbor su naimenovani zapisničar i ljudi za blagajnu, ljudi za članstvo organizacije, ljudi za propagandu, i za bog zna šta, inače još, ali im je onda pušteno da po svakom pojedinačnom, pitanju zauzmu stav svi zajedno i odlučuju glasanjem. Dakle, čovek koji je bio za propagandu je glasao za stvar koja se ticala čoveka finansija, ovaj je opet glasao o stvari koja se ticala organizacije, a ovaj opet o stvari koja bi trebalo da brine samo zapisničare itd. Zašto se onda određivao poseban čovek za propagandu, ako su blagajnik, zapisničari, članovi itd. morali da presuđuju u ovim budućim pitanjima, jednom zdravom mozgu izgleda isto tako nerazumljivo, kao što bi bilo nerazumljivo kada bi u velikom fabričkom preduzeću uvek upravnici ili konstruktori drugih odeljenja i drugih grana morali da odlučuju o pitanjima koja sa njihovim poslovima nemajubaš nikakve veze. Nisam se pokorio ovom ludilu, već sam nakon kratkog vremena izostajao sa sednica.

Radio sam moju propagandu i sad dosta o tome, i zabranio sam uostalom da ma koji neznalica na tom polju možda pokuša da mi se tu umeša. Baš kao što se ja, obrnuto, drugima ne mešam u poslove. Kada su mi prihvatanje novih statuta i moje naimenovanje na mesto prvog predsedavajućeg u međuvremenu dali neophodni autoritet i odgovarajuće pravo, ovaj besmisao je odmah našao svoj kraj. Umesto odluka odbora je uveden princip apsolutne odgovornosti. Prvi predsedavajući je odgovoran za kompletno

vođstvo pokreta. On raspodeljuje snage odbora koje su pod njim, kao i inače neophodne saradnike na posao koji treba da se obavi. Svaki od ove gospode je time potpuno odgovoran za prenete mu zadatke. On je podređen samo prvom predsedavajućem koji mora da se brine o sadejstvu svih, odnosno mora da izborom lica i izdavanjem opštih smernica sam sprovodi ovo sadejstvo.

Ovaj zakon jedne principijelne odgovornosti je postepeno postao sam po sebi razumljiv unutar pokreta bar što se tiče partijskog vođstva. U malim lokalnim grupama i možda će još i u kotarima i okruzima godinama potrajati dok se ovi principi ne proguraju pošto će se naravno strašljivci i neznalice uvek braniti protiv toga; njima će pojedinačna odgovornost za neki poduhvat biti uvek neprijatna; oni se osećaju slobodnije i bolje, kada kod svake teške odluke imaju zaleđinu u većini takozvanog odbora.

Čini mi se, međutim, neophodnim, da protiv takvog raspoloženja zauzmem stav sa najvećom oštrinom, da ne udovoljavam kukavičluku pred odgovornošću te tako, mada tek nakon dužeg vremena, postignem shvatanje o obavezi i umeću vođe, koje će u vođstvo doneti isključivo one koji su zato stvarno pozvani i izabrani. Ali pokret koji želi da suzbije parlamentarno ludilo, mora svakako sam da bude slobodan od njega. Samo na takvoj osnovi on može da dobije snagu za svoju borbu. Pokret koji se u doba

vladavine većine u svemu i svačemu sam načelno usmerava ka principu ideje vođe i time uslovljene odgovornosti, će jednog dana sa matematičkom sigurnošću prevladati dosadašnje stanje i izaći kao pobjednik. Ova ideja je unutar pokreta vodila kompletnoj novoj organizaciji istog. A u svom logičnom dejstvu i do oštrog razdvajanja poslovnog dela pokreta od opšteg političkog vođstva.

Postepeno se ideja odgovornosti protekla na celokupne partijske pogone i prinudno dovela do ozdravljenja istih upravo u onoj meri, u kojoj su oni, oslobođeni od političkih uticaja bili usmereni na čisto ekonomska gledišta. Kada sam u jesen 1919. došao u tadašnju šestočlanu partiju, ona nije imala ni ured ni nameštenika, čak ni formulare ili pečat, nije postojalo ništa štampano. Lokacija odbora je najpre bila gostionica u Hemštrase, a kasnije kafe na Gaštajgu. To je bilo nemoguće stanje. Kratko vreme nakon toga sam se pokrenuo i pretražio čitavu gomilu minihenskih restorana i gostionica u nameri da za partiju možemo da iznajmimo neku sobu ili poseban prostor za partiju. U nekadašnjem Stemekerbrotu u dolini se nalazila mala zasvođena prostorija koja je ranije jednom služila državnim savetnicima Bavorske kao neka vrsta gostionice. Sokačić na koji je gledao njen prozor je bio tako uzak da je čak i najsvetlijeg letnjeg dana soba ostajala sumorna i mračna. To je postao naš prvi ured. Pošto je najamnina iznosila mesečno samo pedeset maraka (za nas tada ogromna suma!) nismo mogli ni da se žalimo kada su pre

našeg ulaska pokidali zidne oplata koji su nekada bile određene za državne savetnike tako da je prostorija zaista više ostavljala utisak grobnice negoli biroa. A ipak je to već bio značajan napredak. Polako smo dobili električno svetlo, još sporije telefon; unutra je došao sto sa nekoliko pozajmljenih stolica, na kraju otvorena polica, još kasnije ormar; dva kredenca koja su pripadala gostioničaru je trebalo da služe za čuvanje letaka, plakata itd. Dotadašnje poslovanje, to će reći vođenje pokreta sednicom odbora koja se održavala jednom nedeljno je bila za duže neodrživa. Samo službenik koga je pokret plaćao je mogao da garantuje tekuće poslovanje. Tada je to bilo jako teško. Pokret je još imao tako malo članova da je bila umetnost među njima naći pogodnog čoveka koji je uz najmanje zahteve za sebe lično mogao da zadovolji najraznovrsnije zahteve pokreta. U jednom vojniku, mom nekadašnjem kamaradu Sisleru, je nakon dugog traženja pronađen prvi poslovni sekretar partije. Najpre je dolazio svakog dana između šest i osam sati u naš novi biro, kasnije između pet i osam sati, konačno svako popodne a kratko potom je bio potpuno prezauzet, obavljao je svoju službu od jutra do kasno u noć. Bio je marljiv, koliko čestit, vrlo pošten čovek koji je lično uložio sav trud i koji je naročito verno pristajao uz sam pokret. Sisler je sa sobom doneo malu Adler pisaću mašinu, koja je bila njegovo vlasništvo. To je bio prvi takav instrument u službi našeg pokreta. Partija ga je kasnije stekla plaćanjem na

rate. Činio se neophodnim mali blagajnički ormar da bi se osigurali kartoteka i članske knjižice od prstiju lopova. Nabavka nije usledila, dakle da bi se deponovao veliki novac koji bismo tada možda imali. Naprotiv, sve je bilo beskrajno siromašno, a ja sam često dodavao od mojih malih ušteđevina. Jednu i po godinu kasnije je uređ bio premali pa je usledilo preseljenje u novi lokal u Kornelijus štrase. Opet je to bila gostionica u koju smo se uselili, samo sada više nismo imali samo jednu prostoriju, već tri prostorije i uz to veliku šaltersku prostoriju. Tada nam je to izgledalo mnogo. Ovde smo ostali do novembra 1923. godine.

U decembru 1920. je usledila kupovina »Narodnog posmatrača«. Ovaj, koji se već prema svom imenu opšte uzev zalagao za narodne stvari, je trebalo da se preuredi u organ NSDAP. Najpre je izlazio dva puta nedeljno, početkom 1923. je postao dnevna novina, a krajem avgusta 1923. je dobio svoj kasnije poznati veliki format. Tada sam kao potpuni novajlija u oblasti novinarstva morao da platim i poneku lošu školu. Sama činjenica da su nasuprot strašne jevrejske štampe postojale jedne jedine stvarno značajne narodne novine, je čoveka morala da na razmišljanje. To je bilo, kako sam i sam u praksi mogao da utvrdim bezbroj puta, velikim delom zbog malo rafiniranije konstrukcije takozvanih narodnih poduhvata uopšte. Oni su previše bili vođeni prema gledištu da uverenje treba da nastupi pre učinka. Sasvim pogrešno

stanovište, ukoliko uverenje ne sme biti ništa spoljnje već da upravo svoj najbolji izraz nalazi u učinku. Onaj ko za svoj narod stvara istinsku vrednost pokazuje time isto tako vredno uverenje, dok je drugi, koji samo zavarava uverenjem, a da u stvarnosti ne služi korisno svom narodu, štetčina svakog stvarnog uverenja. On opterećuje zajednicu svojim uverenjem. »Narodni posmač« je bio, kako već ime kaže, takozvani narodni organ sa svim prednostima, i još više grešaka i slabosti koje su bile čvrsto vezane za narodne orijentacije. Koliko je častan bio njegov sadržaj toliko je trgovački nemoguća bila uprava preduzeća. I kod njega je u osnovi bilo mišljenje da bi se narodne novine morale održavati narodnim priložima, umesto onog, da upravo u konkurentskoj borbi sa drugima mora da se probije i da je nepošteno, nemarnosti ili greške poslovnog vođstva preduzeća hteti pokriti

priložima dobro raspoloženih patriota. Ja sam se svakako potrudio da ovo stanje, koje sam brzo spoznao u njegovom oklevanju, otklonim, a sreća mi je pri tom pomogla utoliko što mi je dopustila da upoznam čoveka koji od tada ne samo kao poslovni rukovodilac novina već i kao poslovni sekretar partije ostvario beskrajne zasluge za pokret. Godine 1914., dakle na bojnom polju sam upoznao (tada još kao mog pretpostavljenog) današnjeg generalnog poslovnog sekretara partije Marks Amana. U četiri ratne godine sam imao priliku da skoro stalno posmatram izuzetnu sposobnost, marljivost i krajnju savesnost

mog kasnijeg saradnika. U kasno leto 1921., kada se pokret nalazio u teškoj krizi, a ja nisam mogao više da budem zadovoljan čitavom gomilom nameštenika, čak sam sa jednim doživeo najgore iskustvo, obratio sam se mom nekadašnjem kamaradu iz regimente, koga mi je jednog dana doveo sam slučaj, sa molbom da sada postane poslovni sekretar pokreta. Nakon dugog oklevanja (Aman se nalazio na izglednom položaju) najzad je pristao, doduše pod izričitim uslovom da nikada ne treba da da ni jednog stražara za nekakve neznalačke odbore već da isključivo priznaje samo jednog jedinog gospodara. Neizbrisiva je zasluga ovog trgovački zbilja opsežno obrazovanog prvog poslovnog sekretara pokreta, što je u partijske poslove uneo red i čistotu. Oni su od tada ostali uzorni i do njih nije moglo dospeti nijedno raščlanjivanje pokreta, a da ne govorim da su ih pogodili. Ali kao i uvek u životu je izuzetna sposobnost ne retko je povod za zavist i mržnju. To se naravno moralo očekivati i u ovom slučaju i strpljivo se pomiriti. Već godine

1922. su, opšte uzev, postojale čvrste smernice kako za poslovnu tako i za čisto organizacionu izgradnju pokreta.

Već je postojala kompletna centralna kartoteka koja je obuhvatala sve članove koji su pripadali pokretu. Takođe je finansiranje pokreta dovedeno na zdrave staze. Tekući izdaci su se morali pokriti tekućim prihodima, vanredni prihodi su se upotrebljavali samo za vanredne izdatke.

Uprkos teškoćama vremena pokret je time, ne uzimajući u obzir manje tekuće račune ostao skoro bez dugova, čak mu je uspelo da stalno povećava svoje vrednosti. Radilo se kao u privatnom preduzeću: namešteni personal je morao da se dokaže ostvarenjem i nikako se nije mogao pozivati samo na poznato "uverenje"!

Uverenje svakog nacionalsocijaliste se dokazuje najpre u njegovoj spremnosti, u njegovoj marljivosti i želji za ostvarenje posla koji mu je prenela narodna zajednica. Ko ovde ne ispuni svoju dužnost, ne treba da se hvali nekim uverenjem, o koje se sam uistinu ogrešuje. Novi poslovni sekretar partije je nasuprot svih mogućih uticaja, sa krajnjom energijom zastupao stanovište da partijski pogoni ne bi smeli biti pribežište neradnih pristalica ili članova. Pokret, koji se tako oštrom formom bori protiv partijske korupcije našeg današnjeg upravnog aparata, mora da svoj sopstveni aparat održava čistim od takvih tereta. Desio se slučaj da su u upravu novina primljeni nameštenici koji su prema svom ranijem uverenju pripadali Bavarskoj narodnoj partiji ali su se, mereno prema njihovim ostvarenjima, dokazali kao odlično kvalifikovani. Rezultat ovog pokušaja je bio opšte uzev izuzetan. Upravo ovim časnim i otvorenim priznavanjem istinskog ostvarenja pojedinca je pokret brže i temeljnije osvojio srca ovih nameštenika, nego što bi to inače bio slučaj.

Oni su kasnije postali dobri nacionalsocijalisti i to su i ostali, ne samo na rečima, već su to dokazivali, savesnim, vrednim i časnim radom, koji su vršili u službi novog pokreta. Samo je po sebi razumljivo da je dobro kvalifikovani partijski sadrug imao prednost nad isto tako cenjenim nepartijcem. Niko nije dobio nameštenje jedino na osnovu njegove partijske pripadnosti! Odlučnost, sa kojom je novi poslovni sekretar zastupao ove principe i postepeno ih nasuprot svim otporima sprovodio, je bila kasnije od najveće koristi za pokret. Samo tako je bilo moguće da u teško vreme inflacije, kada su propadale desetine hiljada preduzeća, a hiljade novina morale da se zatvaraju, poslovno vođstvo pokreta ne samo da nije zaostajalo i moglo je da ispuni svoje zadatke, već je »Narodni posmatrač« sve više izgrađivao. Tada je stupio u red velikih novina.

Godina 1921. je dalje imala značaj da mi je zbog mog položaja kao predsedavajućeg partije polako uspelo da i pojedine partijske pogone oslobodim kritike i mešanja od toliko i toliko članova odbora. To je bilo važno jer se neka stvarno sposobna glava nije mogla dobiti za neki zadatak, ako su joj neznalice stalno upadale u reč, one koje su sve bolje razumele, da bi u stvari ostavili kobni kaos. Nakon tega su se doduše ove sveznalice najčešće sasvim skromno povlačile da bi potražile novo polje za svoju konrolišuću i inspirišuću delatnost. Bilo je ljudi koji su obuzeti bolešću da iza svega i svačega

pronađu nešto i koji su se nalazili u nekoj vrsti stalne bremenitosti odličnim planovima, idejama, projektima, metodama. Njihov najidealniji i najviši cilj je onda najčešće bilo obrazovanje odbora koji je kao kontrolni organ trebalo da stručno uhodi čestit rad drugih. Kako je uvredljivo i kako nenacionalsocijalistički međutim, kada ljudi koji ne razumeju neku stvar, stvarnim stručnjacima neprekidno upadaju u reč, ponekom od ovih odbornika ne dolazi do svesti. Svojom sam dužnošću svakako smatrao da tih godina sve snage pokretakoje čestito rade i opterećene su odgovornošću, uzmem u zaštitu od takvih elemenata, da im pribavim neophodnu zaleđinu i slobodno polje za njihov rad.

Najbolje sredstvo da se takvi odbori koji nisu ništa radili ili su mućkali samo praktično nesprovedive odluke, učine neštetnim, je svakako bilo ono, da im se dodeli bilo koji stvaran posao. Bilo je smešno kako se ovakav savez bezglasno rasplinio i iznenada se više nije mogao naći. Pri tom mislim na našu najveću takvu instituciju, Rajhstag. Kako bi svi onda iznenada iščezli kada bi im se umesto ogovaranja dodelio stvaran rad i to rad koji bi svaki pojedinačno od ovih hvalisavaca trebalo da obavlja sa najličnijom odgovornošću. Već tada sam uvek postavljao zahtev da bi se kao svuda u privatnom životu i u pokretu za pojedine poslove moralo tražiti tako dugo dok se ne bi našao očigledno sposoban i častan službenik, upravitelj

ili vođa. NJemu je onda trebalo dati bezuslovan autoritet i slobodu delovanja na dole, uz nametanje potpune odgovornosti na gore, pri čemu niko ne dobija autoritet prema podređenim, ko sam nije znalac dotičnog posla. Tokom dve godine sam se probijao sa ovim mojim gledištem, i ono je danas u pokretu samo po sebi razumljivo, bar koliko se tiče najvišeg vođstva! Vidljivi uspeh ovog stava se pokazao 9. novembra 1923. godine. Kada sam samo četiri godine ranije došao u pokret nije postojao ni pečat. A 9. novembra 1923. se partija raspala, njena imovina zaplenjena. Ona je u brojkama, uključujući sve objekte od vrednosti i novine, iznosila već preko sto sedamdeset hiljada maraka u zlatu!

SINDIKALNO PITANJE

Brzi rast pokreta prinudio nas je da godine 1922. zauzmemo stav po jednom pitanju, koje i danas nije još konačno rečeno. Pri našim pokušajima da prostudiramo one metode koje bi najbrže i najlakše mogle da prokrče našem pokretu put ka srcu široke mase, uvek smo nailazili na prigovor da nam radnik sve dotle nikada neće moći u potpunosti da pripadne, dok god zastupanje njegovih interesa na čisto profesionalnom privrednom planu ostane u rukama onih koji imaju drukčiju orijentaciju od nas. Ovaj prigovor je naravno bio prilično opravdan.

Radnik koji je radio u nekom preduzeću nije prema opštem uverenju nikako mogao da egzistira, ako nije bio član nekog sindikata. Ne samo da su time njegove profesionalne radne potrebe time jedino izgledale zaštićene, već se i njegov položaj u preduzeću mogao trajno zamisliti jedino ako je bio član sindikata. Majoritet radnika nalazio se u sindikanlim savezima. Oni su uopšte uzev dobili bitke za plate i zaključili tarifne ugovore, koji su osigurali radniku sada određen dohodak. Nema sumnje da su rezultati tih borbibili na dobrobit svim radnicima i moralo je kod onih čestitih ljudi doći do grižnje savesti, ako bi u svoj džep stavili od sindikata izborenu platu, a da su se sami isključili iz te borbe.

Sa normalnim građanskim preduzimačima teško se moglo govoriti o ovim problemima. Oni nisu imali niti razumevanja (ili nisu hteli da ga imaju) za materijalnu stranu pitanja, niti za moralnu. Najzad suprotstavljali su se njihovi tobožnji sopstveni privredni interesi već apriori svakom organizacionom ustrojstvu njima potčinjene radne snage, tako da se već i sa tog razloga kod najvećeg broja njih teško mogao da formira neki neopterećujući sud. Ovde je, dakle, neophodno, kao što je to često slučaj, obratiti se nekome sa strane, koji ne podleže iskušenju da od mnoštva jedinačnih drveća ne vidi šumu. Ti će onda uz dobru volju imati mnogo lakše razumevanja za jednu stvar koja na ovaj ili onaj način spada u najvažnije za naš budući život. Ja sam se već u prvom tomu izjasnio o suštini i svrsi, kao neophodnosti sindikata. Tamo sam zauzeo stav da dok god ne dođe bilo državnim merama (koje su ipak najvećma neplodne) ili opštim novim obrazovanjem do promene položaja radnika, ovome neće ostati ništa drugo nego da, pozivajući se na svoje pravo ravnopravnog kontrahenta u privrednom životu, sam zaštiti svoje interese. Naglašavao sam dalje da je takva jedna zaštita apsolutno u smislu narodne zajednice, ako njome mogu da se spreče socijalne nepravde koja po pravilu moraju da vode do teških oštećenja sveopšteg bića jednog naroda. Izjavio sam nadalje da se bez daljnjeg mora poštovati ta neophodnost, dok god među preduzimačima postoje ljudi koji u sebi nemaju osećanja ne samo za

socijalne obaveze, nego i za najelementarnija ljudska prava; i iz toga sam izvukao zaključak da kada se već jednom prihvati ta samozaštita, onda njena forma može da postoji samo u organizovanju radnika na sindikalnim osnovama.

Na ovim opštim shvatanjima nije se kod mene ni u godini 1922. ništa promenilo. Svakako da je, međutim, morala da se iznađe jedna jasna formulacija za stav prema ovim problemima. Nije više vredelo da se inadalje neko iskazuje jednostavno zadovoljan saznanjem, nego je postalo nužno da se iz njega izvuku praktični zaključci. Radilo se o odgovoru na sledeća pitanja: Da li su sindikati nužni? Da li NSDAP treba i sama da se sindikalno aktivira, ili da svoje članoveu nekakvoj formi privede takvoj aktivnosti? Kakve vrste mora da bude jedan nacionalsocijalistički sindikat? Šta su naši zadaci i njegovi ciljevi? Kako ćemo doći do takvih sindikata? Verujem da sam sasvim dovoljno odgovorio na prvo pitanje. Kako stvari danas stoje, ne mogu se po mome uverenju sindikati nikako zaobići. Na protiv, oni spadaju u najvažnije institucije privrednog života nacije. Ali njihov značaj nije samo na socijalno- političkom planu, nego mnogo više na jednom opštem nacionalno- političkom. Jer jedan narod, čije široke mase putem pravog sindikalnog pokreta zadobiju zadovoljenje svojih životnih interesa, ali istovremeno i zadovoljavajući stepen obrazovanja, postići će time jedno izvanredno jačanje svoje

ukupne odbrambene snage u životnoj borbi. Sindikati su pre svega nužni kao temelji budućeg privrednog parlamenta, odnosno staleških domova. I na drugo pitanje je takođe još moguće lako dati odgovor. Ako je sindikalni pokret važan, onda je jasno da nacionalsocijalizam mora prema njemu ne samo čisto teoretski nego i praktično da zauzme stav. Doduše, tada je ono tako već teže razjasniti. Nacionalsocijalistički pokret, koji za cilj svog delovanja ima nacionalsocijalističku nacionalnu državu, ne sme u sumnji o tome da bude, da sve buduće institucije te države moraju jednom da izrastu iz samog tog pokreta. Najveća je greška verovati da se odjednom iz ničega, samo činjenicom što se poseduje vlast, može da sprovede jedna reorganizacija, bez prethodnog posedovanja izvesne podloge u ljudima, koji su pre svega idejno potkovani. I ovde važi načelo da je važnije od spoljne forme, koja se mehanički veoma brzo može stvoriti, uvek ostaje duh, koji popunjava takvu jednu formu. Naredbodavno može se npr. veoma lako nametnuti diktatorski državnom organizmu princip vođe. On će međutim samo onda zaživeti, ako se u sopstvenom razvitku sam od ponajmanjih ćelija postepeno formirao i stalnim odabirom, koje surova stvarnost života neprestano preduzima, poprimi tokom mnogih godina za sprovođenje ovog principa neophodne attribute i građu pravog vođe... I nesme se, dakle, po sebi zamisliti da se odjednom iz nekakve aktentašne izvuku nacrti za neki novi državni ustav i da se on onda silom vlasti odozgo može da

"uvede". Pokušati tako nešto se i može, samo rezultat svakako neće moći da zaživi, nego će to najvećma biti mrtvorodenče. To me veoma podseća na nastanak Vajmarskog Ustava i na pokušaj da se nemačkom narodu novim jednim ustavom podari i jedna nova zastava, koja ni u kakvoj unutrašnjoj vezi nije mogla tokom poslednjeg veka da stoji u doživljaju našeg naroda. I NS država mora da se strogo čuva od takvih eksperimenata. Ona može jednom da izraste samo iz već poodavno postojeće organizacije. Ova organizacija mora već unapred da poseduje u sebi nacionalsocijalistički život, da bi konačno stvorila nacionalsocijalističku državu. Kao što je već naglašeno, klice za ovo moraju da leže u privrednim komorama u različitim profesionalnim zastupanjima, dakle pre svega u sindikatima. Ako bi ova kasnija zastupništva staleža i centralni privredni parlament predstavljali NS instituciju, onda moraju te važne klice da budu nosioci NS ideje i shvatanja. Institucije pokreta moraju se prevesti u državu, ali država ne može odjednom iz ničega da uvraća odgovarajuće institucije, ako ne želi da ostane potpuno beživotna tvorevina.

Već i iz tog najvišeg stanovišta mora da NS pokret prizna nužnost sindikalne aktivnosti. On to nadalje mora i zbog toga, jer jedno stvarno NS vaspitanje kako poslodavca tako i posloprimaoca, radnika, u smislu obostranog uklapanja u zajedničke okvire narodne zajednice neće uslediti teorijskim

podukama, apelima ili opomenama, već samo svakodnevnom borbom. Na toj borbi i samo njome ima zadatak NS pokret da vaspitava pojedine velike privredne grupe i da ih u globalnim stanovištima približi jedne drugima. Bez takvog jednog predrada ostaje svaka nada u nastanak jedne stvarne narodne zajednice pusta iluzija! Samo veliki u svetskim razmerama značajan ideal, za koji se pokret bori, može postepeno da obrazuje onaj opšti stil, koji će onda jednom da naznači iznutra fundirano novo vreme, a ne ono koje je spolja konstruisano. Tako se naš pokret ne sme samo potvrdno i s prihvatanjem da odnosi prema ideji sindikata kao takvoj, već onom bezbroju njegovih članova i pristalica da u praktičnoj aktivnosti omogući vaspitanje za dolazeću nacionalsocijalističku državu.

Odgovor na treće pitanje dobija se iz prethodno rečenog. NS sindikat nije nikakav organ klasne borbe, već organ profesionalnog predstavljanja. NS država ne poznaje nikakve "klase" već u političkom pogledu samo građane sa potpuno istim pravima i shodno tome takođe istim opštim obavezama, i pored njih državljanke, koji su u državopolitičkom pogledu, međutim, potpuno bespravni. Sindikat u NS smislu nema za zadatak da okupljanjem određenih ljudi u okviru jednog narodnog tela iste te preobradi postepeno u jednu klasu, da bi onda s njome povelu borbu protiv drugih, slično organizovanih tela u okviru narodne zajednice. Ove zadatke nikako ne možemo da pripišemo sindikatu po sebi, nego su

mu oni takvi jedino u momentu kad on postane instrument borbe marksizma. Nije sindikat "klasnoborben" nego je marksizam od njega načinio instrument za svoju klasnu borbu!

On (sindikat) je stvorio jedno privredno oružje, koje internacionalni Jevrejin upotrebljava za razaranje privrednih osnova slobodnih, nezavisnih nacionalnih država, za uništenje njihovih nacionalnih industrija i njihove nacionalne trgovine i time za porobljavanje slobodnih naroda u službinadnacionalnog, naddržavnog svetskog finansijskog Jevrejstva.

NS sindikat ima nasuprot tome da organizacionim okupljanjem određenih grupa učesnika u procesu narodne privrede podigne sigurnost nacionalne ekonomije i da jača njenu snagu korigirajućim odstranjenjem svih onih nepovoljnosti, koje u svojim krajnjim posledičnostima destruktivno deluju na nacionalno narodno telo, živu snagu narodne zajednice, a time i države oštećuju i najzad privredu dovode do nevolja i propadanja. Za NS sindikat štrajk time nije sredstvo za rušenje i potresanje nacionalne proizvodnje i privrede, nego za njen rast i bolji tok putem suzbijanja svih onih nepovoljnosti, koje usled svog nesocijalnog karaktera ometaju sposobnost učinka privrede, a time i egzistenciju društvene celine. Jer, radna sposobnost pojedinca stoji stalno u uzročnoj vezi sa opštim pravnim i socijalnim položajem, koji on

ima u privrednom procesu i samo iz toga rezultirajućeg saznanja o nužnosti uspešnosti ovoga procesa i u njegovu sopstvenu korist.

Nacionalsocijalistički posloprimac, dakle radnik, mora da zna, da procvat nacionalne ekonomije znači njegovu sopstvenu materijalnu sreću. NS poslodavac mora da zna, da su sreća i zadovoljstvo njegovih radnika pretpostavka za egzistenciju i razvitak njegove sopstvene privredne veličine. NS posloprimac i NS poslodavac su oba ovlašćenici i voditelji celokupne narodne zajednice. Visoki stepen lične slobode, koji se njima u njihovom delovanju pritom daje, objašnjava se činjenicom da iskustveno radna sposobnost pojedinca više raste pri najširim davanjima slobode, nego prinudom odozgo i da je on nadalje sposoban da spreči da se onaj prirodni proces odabira, koji treba da unapredi najmarljivije, najposposobnije i najvrednije u neku ruku ne osujeti. Za NS sindikat je stoga štrajk jedno sredstvo, koje se sme samo onda toliko dugo primenjivati i svakako mora primenjivati, dok god ne egzistira jedna NS narodna država. On, štrajk naravno treba da preuzme umesto masovne borbe obeju velikih grupa: poslodavstva i posloprimstva (koja u svojim posledicama kao smanjenje proizvodnje uvek narodnu zajednicu u celini oštećuje!) pravnu brigu i pravnu zaštitu svih! Privrednim komorama samim pripada obaveza za održanje u pogonu narodne privrede i za otklanjanje za nju štetnih nedostataka

i grešaka. Ono što se danas borbama miliona izbora mora jednom da nađe svoje rešenje u komorama staleža i u centralnom privrednom parlamentu. Time više neće nasrtati jedni protiv drugih preduzimaštvo i radnici u nadničkim i tarifnim borbama, koji obema grupama nanose štetu u njihovoj ekonomskoj koegzistenciji, nego će zajednički da rešavaju te probleme na višem mestu, gde iznad svega mora da svetli dobrobit narodne zajednice i države. I ovde, kao i uvek i svugde, ima da važi neoborivo načelo da je na prvom mestu otadžbina, a onda partija. Zadatak NS sindikata je obrazovanje i priprema za sam ovaj cilj, koji onda glasi: Zajednički rad svih na održanju i obezbeđenju našeg naroda i njegove države, odgovarajući pojedincu urođenim i putem narodne zajednice obrazovanjem datim sposobnostima i snagama.

Četvrto pitanje: Kako ćemo doći do takvih sindikata? Izgledalo je svojevremeno kao najteže za odgovor. Uopšte je uvek lakše preduzeti jedno zasnivanje u nekoj Novoj zemlji nego na starom području, na kome već egzistira slično zasnivanje. U jednom gradu u kome još nema radnje određene vrste, lako se može ona otvoriti. Teže je, ako se već tu nalazi slično preduzeće, a najteže, ako su pritom dati uslovi, pod kojima samo jedno može da uspeva. Jer ovde se osnivači nalaze pred zadatkom ne samo da uvedu svoju sopstvenu radnju, nego oni moraju, da bi mogli opstati, onu do sada u mestu već postojeću,

da unište! Jedan NS sindikat je pored drugih, već postojećih sindikata besmislen! Jer i on se mora osećati prožet svojim zadacima svoga pogleda na svet i iz toga rođenim obavezama za netrpeljivost prema drugim sličnim ili čak i neprijateljskim tvorevinama i za potvrđivanje i isticanje isključive neophodnosti svoga postojanja. I ovde ne postoji nikakvo samorazumevanje i sporazumevanje i nikakav kompromis sa srodnim opredeljenjima, već jedino održanje (opstanak) apsolutno jedinačnog sopstvenog prava. Postojala su sad samo dva puta da se dospe do takvog jednog razvoja: 1.) mogu se osnovati sopstveni NS sindikati, pa da se onda postepeno stupi u borbu protiv internacionalnih (jevrejskih) marksističkih sindikata; ili se moglo pod 2.) prodreti u marksističke sindikate i pokušati ih iznutra ispuniti novim duhom, odnosno pretvoriti ih u instrumente nove svetske NS ideje. Protiv prvog puta bile su sledeće dileme: Naše finansijske teškoće bile su u ono vreme još uvek toliko znatne, sredstva koja su nam bila na raspolaganju sasvim beznačajna. Sve više rastuća inflacija je još i time otežavala položaj, da je u tim godinama jedva moglo biti reči o prihvatljivoj koristi sindikata za svog člana. Pojedini radnik tada, gledano s tog stanovišta, nije imao nikakav razlog da uplaćuje priloge u sindikat. Već i postojeći marksistički sindikati bili su skoro pred slomom, sve dok im genijalnom ruskom akcijom gospodina Cuno-a odjednom nisu milioni pali u naručje. Ovaj takozvani "nacionalni"

kancelar Rajha se mirno može označiti kao spasilac marksističkih (jevrejskih) sindikata. S takvim finansijskim mogućnostima mi tada nismo mogli da računamo; i nije se mogao niko privući da stupi u jedan novi sindikat, koji usled svoje finansijske nemoći nije bio u stanju da ponudi ni ono najmanje.

S druge strane morao sam se bezuslovno opirati tome da se u takvoj jednoj novoj organizaciji stvara uhlebljenje za manje ili više velike duhove. Uopšte je pitanje ličnosti igralo najznačajniju ulogu. Tada nisam imao ni jednu jedinu glavu, kojoj sam mogao da poverim rešenje takvog jednog ogromnog zadatka. Ko je u ono vreme zaista mogao da razori marksistički sindikat da bi na mesto takve institucije uništavajuće klasne borbe mogao da doprinese pobeđujuće ideje nacionalsocijalističkog sindikata, taj bi spadao u sasvim velike ljude našeg naroda, i njegova bista bi jednom morala da ostane za potomstvo u Valhali u Regensburgu. Ali ja nisam znao ni jednu umnu glavu koja bi odgovarala takvom postamentu.

Sasvim je pogrešno u tom pogledu zavaravati se činjenicom da su i internacionalni sindikati takođe raspolagali samo prosečnim glavama. To u stvari ništa ne govori, jer ništa drugo i nije bilo nego što se ono jednom stvorilo. Danas mora NS pokret da se bori protiv jedne odavno postojeće gigantske i do tančina izgrađene i razrađene

džinovske organizacije. Osvajač međutim mora uvek da bude genijalniji nego branilac, ako želi da ovoga pokori. Marksističkom tvrdžavom mogu danas svakako da vladaju obični buzdovani, ali nju osvojiti može samo ona veličina koja raspolaže divljom energijom i genijalnom sposobnošću. Ako se takav jedan ne nađe besmisleno je poigravati se sudbinom, a još je luđe, da se s nedostatnom zamenom pokuša stvar da savlada. Ovde je važno koristiti iskustvo da je mnogo u životu bolje jednu stvar neko vreme napustiti, nego je u nedostatku podesnih snaga samo polovično ili slabo započinjati. A k tome još treba pridodati drugo jedno promišljanje koje nipošto ne bi smelo da se označi kao demagoško. I onda kao i danas još posedujem nedvosmisleno ubeđenje da je opasno jednu veliku političko-idejnu borbisuviše

rano povezivati s privrednim stvarima. To posebno važi kod našeg nemačkog naroda. Jer

ovde bi u takvomjednom slučaju privrednorvanje smesta odnelo energiju s političke borbe. Čim bi ljudi spoznali da svojom štedljivošću recimo mogu da si priušte i kakvu kućicu, smesta bi se prosto posvetili tom zadatku i ne bi više uopšte našli vremena za političku borbu protiv onih, koji već ovako ili onako i inače nameravaju da im otmu uštedene novce (ovde A.H misli na jevrejske bankare). Umesto u političkoj borbi istrajavati

na zadobijenim uvidima i ubeđenjima, posvećuju se oni onda samo više svojim "selidbenim" mislima i na kraju najčešće sede između svih stolica. NS pokret je danas na početku

svoje borbe! On sad mora najvećma tek da formira sliku svog pogleda na svet i da je dovrši. On mora svom svojom energijom da se bori za sprovođenje svojih velikih ideala i jedan uspeh se samo onda može zamisliti kada se sva snaga bez ostatka stavi u službu te borbe.

Revolucija novembra 1918. nije bila potekla od sindikata nego se sprovodila protiv njih.A

nemačko građanstvo ne vodi za nemačku budućnost nikakvu borbu jer tu budućnost zamišlja i pogrešno vidi

osiguranu isključivo u rastućem rastu privrede. Na osnovu tih iskustava treba da učimo, jer i kod nas takođe neće ići drukčije. Što više mi celokupnu snagu našeg stanovništva okupljamo u političku borbu, tim pre ćemo smeti da računamo na uspeh na celoj liniji fronta, a što se mi više opet prevremeno opterećujemo sa sindikalnim, stambenim i sličnim problemima, tim će manja biti korist za našu stvar uzeto u celini. Jer ma koliko da su važne te potrebe ipak će njihovo ispunjenje tek onda u celom obimu nastupiti, kada već budemo u situaciji, da u službu tih razmišljanja stavimo javnu vlast. Sve dotle će inače ti problemi tim više naš pokret paralisati, što se on ranije bude time bavio i što jače time bude njegova idejna volja slabljenja. Moglo bi onda lako da dođe do toga dasindikalni momenti upravljaju političkim pokretom, umesto da pogled na svet povuče sindikat na svoju stazu. Stvarna korist kako za pokret tako i za naš narod uopšte može, međutim, samo onda da

nastane iz jednog NS sindikalnog pokreta, ako je on idejno već toliko snažno ispunjen našom nacional-socijalističkom idejom, pa više ne postoji opasnost da zapadne u marksističke kolotečine. Jer jedan NS sindikat, koji vidi svoju misiju samo u konkurenciji protiv marksističkog, bio bi gori nego nikakav. On mora da objavi rat marksističkom sindikatu ne samo kao organizacija, već pre svega kao ideja! On mora u njemu da bude zamena navestitelja klasne borbe i klasne ideje i treba da na mesto toga postane zaštitnik profesionalnih interesa nemačkih građana.

Sva ova stanovišta govorila su onda, a govore i danas protiv osnivanja sopstvenih NS sindikata, osim da se iznenada pojavi neki velikan koji bi odaslan od sudbe bio baš za rešenje ovog problema pozvan. Postojale su, dakle, samo dve mogućnosti: ili da se svojim partijskim drugovima preporuči da istupe iz sindikata, ili da ostanu u dotadašnjim, da bi tamo dejstvovali što destruktivnije protiv tih marksističkih sindikata. Ja sam uglavnom preporučivao ovaj poslednji put kao najplodotvorniji. Naročito u godinama 1922/23. moglo se to činiti bez daljnjeg, jer finansijska korist koju je za vreme inflacionog vremena sindikat usled mladosti našeg pokreta od još ne tako veoma brojnog članstva mogao iz njegovih redova da crpe, bila je ravna nuli. Šteta je za sindikate međutim bila veoma velika, je su nacionalsocijalističke pristalice bile njihovi

najžešći kritičari i time njihovi unutrašnji razbijači. Sasvim sam odbijao onda one eksperimente, koje su već apriori u sebi pretili neuspehom. Smatrao sam to jednim zločinom da se jednom radniku od njegove ništavne zarade oduzme toliko i toliko za jednu instituciju o čijoj koristi za njeno članstvo nisam posedovao naročito ubeđenje. I kad jedna nova politička partija jednog dana i opet iščezne, onda je to jedva nekakva nova šteta, već skoro uvek korist i niko nema bilo kakva prava, da nad time kuka. Ali ko uplaćuje u jedan sindikat, ima prava na ispunjenje protivusluga koje su mu obećane. Ako se o tome ne podnese račun, onda su maheri takvog jednog sindikata varalice, ili barem lakomisleni ljudi, koje se mora privesti odgovornosti! Prema tim gledanjima smo mi i delovali u godini 1922. Drugi su izgleda drukčije poimali te su osnovali svoje sindikate. Oni su nam prebacivali nepostojanje nečega takvog kao vidljivi znak našeg pogrešnog i ograničenog uvida u stvari. Samo, nije trajalo baš dugo, dok ta osnivanja ponovo ne iščeznuše tako da je konačni rezultat bio kao i kod nas. Samo opet s jednom razlikom: što se mi nismo prevarili, niti nas same niti druge!

NEMAČKA POLITIKA SAVEZNIŠTVA NAKON RATA

Smetenost spoljopolitičkog vođstva Rajha u postavljanju principijelnih smernica za svrhovitu politiku savezništva ne samo da se nastavila nakon revolucije, već je i nadmašena. Jer ako su se pre rata u prvom redu opšte političke zbrke pojmova mogle smatrati uzrokom našeg pogrešnog vođenja države napolju, onda je to nakon rata mogao biti nedostatak iskrenog htenja.

Bilo je prirodno da krugovi koji su kroz revoluciju svoje destruktivne ciljeve konačno videli postignutim, nisu mogli imati interes pa politiku savezništva čiji je krajnji rezultat morao biti ponovno uspostavljanje slobodne nemačke države. Ne samo da bi takav razvoj protivrečio unutrašnjem smislu novembarskog zločina (crvene revolucije) ne samo da bi on prekinuo ili čak okončao internacionalizaciju nemačke privrede i radne snage: i politički efekat unutra kao posledična pojava spoljopolitičke borbe za slobodu bi za oslonce današnjih silnika Rajha u budućnosti bio koban. Ni uzdizanje jedne nacije bez prethodne nacionalizacije iste se ne može zamisliti, kao što obrnuto, svaki moćan spoljopolitički uspeh nužno odaje dejstva u tom smislu. Svaka borba za slobodu vodi prema iskustvu do uzdizanja

nacionalnog osećanja, samosvesti ali time i do oštrije osetljivosti prema antinacionalnim elementima i isto takvim težnjama. Stanja i lica koja su se u mirnim vremenima trpela, čak se nije obraćala pažnja na njih, u periodima uzburkanog nacionalnog oduševljenja ne nailaze samo na odbijanje, nego na otpor koji ne retko postaje njihova kob. Setimo se samo npr. opšteg straha od špijuniranja koji iznenada provaljuje pri izbijanju ratova na vrhuncu ljudskih strasti, i vodi do najbrutalnijih, ponekad čak nepravednih progona, iako svako samom sebi može da kaže da će opasnost od špijuna u dugim godinama mira biti veća, iako iz prirodnih razloga ne nailazi na opštu pažnju u istom obimu. Fini instinkt državnih parazita, ispranih na površinu novembarskim događajima, već iz tog razloga u oslobodilačkom pokretu našeg naroda,

potpomognutom pametnom politikom savezništva i u time uslovljenom rasplamsavanju nacionalnih strasti sluti moguće uništenje sopstvenogzločinačkog bitka... Tako postaje razumljivo zašto su vladajuća mesta, koja odlučuju od 1918., zakazala u spoljopolitičkom pogledu, a rukovodstvo države skoro uvek planski radilo protiv stvarnih interesa nemačke nacije. Jer ono što bi na prvi pogled izgledalo neplansko, pri bližem posmatranju se razotkriva samo kao konsekvantno praćenje puta na koji je novembarska revolucija 1918. po prvi put pred svima stupila.

Naravno da se ovde mora napraviti razlika između odgovornih ili bolje "treba da budu odgovornih" vođa naših državnih poslova, preseka naših parlamentarnih politikanata i velikog stupidnog stada našeg poput ovaca trpeljivog naroda. Jedni znaju šta žele. Drugi saučestvuju ili zato što znaju ili

zato što su previše plašljivi da se bezobzirno suprotstave onom što prepoznaju i oseće kao štetno. Ostali se, međutim pokoravaju iz nerazumevanja i gluposti.

Dokle god je Nacionalsocijalistička nemačka radnička partija imala samo obim malog i malo poznatog udruženja, spoljnopolitički problemi su u očima nekih pristalica mogli imati podređen značaj. To naročito stoga, što je upravo naš pokret uvek principijeno zastupao i mora da zastupa da spoljna sloboda nije data ni sa neba ni zemaljskim silama kao poklon, već je više samo plod unutrašnjeg razvoja snaga. Samo otklanjanje uzroka našeg sloma kao i uništenje iskoristavača istog može da stvori pretpostavku za spoljnu borbu za slobodu. Već se dakle može razumeti kada je sa takvih stanovišta u prvo doba mladog pokreta vrednost spoljnopolitičkih pitanja umanjena nasuprot značaja tih unutrašnjih reformatorskih namera. Kao što je okvirmalog beznačajnog udruženja proširen i konačno srušen, a mlada tvorevina dobila značaj velikog saveza, već se pokazala neophodnost da se prema pitanjima spoljnopolitičkog razvoja zauzme stav. Trebalo je

utvrditi smernice koje ne samo da nisu protivrečile fundamentalnim gledištima našeg shvatanja sveta, već su čak predstavljale izraz ovog načina posmatranja. Upravo iz nedostatka spoljnopolitičke obučenosti našeg naroda proizilazi obaveza za mladi pokret da pojedinim vođama kao i širokoj masi preko dalekosežnih smernica prenese formu spoljnopolitičkog mišljenja koja je pretpostavka za svako praktično sprovođenje spoljnopolitičkih priprema, koje se nekad odvijalo, za rad na ponovnom zadobijanju slobode našeg naroda kao i stvarnog suvereniteta Rajha.

Bitan princip i moto, koji uvek mora da nam bude pred očima pri procenjivanju ovog pitanja, je taj, da je i spoljna politika samo sredstvo svrhe, a svrha isključivo unapređenje naše sopstvene narodnosti. Ne može se izvesti spoljnopolitičko razmatranje sa drugog gledišta nego sa ovog: koristi li to našem narodu sada ili u budućnosti, ili će mu to biti štetno? To je jedino merodavno mišljenje koje je moglo da važi pri obradi ovog pitanja. Partijsko- politička, religiozna, humana, uopšte sva ostala gledišta se potpuno isključuju.

* * *

Ako je pre rata zadatak nemačke spoljne politike bio obezbeđenje ishrane našeg naroda i njegove dece na ovoj zemljinoj kugli, pripremanjem puteva koji su

mogli da vode ovom cilju, kao i zadobijanje tada potrebnih pomoćnih snaga u formi svrsishodnih saveznika, onda je On danas isti samo sa tom razlikom: pre rata je važno da se služi održanju nemačke narodnosti, uzimajući u obzir postojeću snagu nezavisne državne moći, danas važi da se narodu najpre opet da snaga u formi slobodne države moći koja je pretpostavka za kasnije sprovođenje praktične spoljne politike u smislu održanja, unapređenja i ishrane našeg naroda za budućnost. Drugim rečima: cilj današnje nemačke spoljne politike treba da bude priprema sutrašnje ponovno osvajanje slobode. Pri tome se isto uvek pred očima mora zadržati fundamentalni princip - mogućnost da se za narodnost ponovo osvoji nezavisnost, nije dakle apsolutno povezana sa zatvorenosću jedne državne oblasti, već pre sa postojanjem ostatka naroda i države, iako još tako malog, koji u posedu neophodne slobode, može da bude ne samo nosilac duhovne zajednice celokupne narodnosti, već i da priprema militarističku borbu za slobodu. Ako narod od sto miliona ljudi, da bi zaštitio državnu zatvorenost, zajednički trpi ropski jaram, onda je to gore, nego kad bi takva država i takav narod bili uništeni, a samo deo toga ostao u posedu potpune slobode. Naravno pod pretpostavkom da bi onaj poslednji ostatak bio ispunjen svetom misijom, ne samo da stalno proklamira duhovnu i kulturnu nerazdvojnost, već da preuzme i oružanu pripremu za konačno oslobođenje i ponovno ujedinjenje nesrećnih

ugnjjetavanih delova. Dalje, treba razmisliti da je pitanje ponovnog zadobijanja izgubljenih delova oblasti naroda i države uvek u prvoj liniji pitanje ponovnog zadobijanja političke moći i nezavisnosti domovine, da se prema tome u takvom slučaju interesi izgubljenih oblasti moraju bezobzirno da zapostave nasuprot jedinog interesa ponovnog zadobijanja slobode glavne oblasti. Jer se oslobađanje ugnjetenih, odvojenih odlomaka jedne narodnosti ili provincija nekog Rajha ne odvija na osnovu želje potlačenih ili protesta zaostalih, već sredstvima moći ostataka nekadašnje zajedničke otadžbine koji su više ili manje ostali suvereni.

Prema tome je pretpostavka za zadobijanje izgubljenih oblasti, intenzivno unapređivanje i jačanje preostalog ostatka države kao i nepokolebljiva odluka koja drema u srcu, da se time stvorena nova snaga u datom času posveti službi oslobođenja i ujedinjenja celokupne narodnosti - dakle, zapostavljanje interesa odvojenih oblasti nasuprot jedinom interesu da se za preostali deo izbori ona mera političke moći i snage, koja je pretpostavka za korekciju volje neprijateljskih pobednika. Jer se potlačene zemlje ne vraćaju u okrilje zajedničkog Rajha vatrenim protestima već ubojito snažnim mačem. Iskovati ovaj mač je zadatak unutrašnjepolitičkog vođstva naroda, osigurati kovački rad i potražiti drugove po oružju, zadatak spoljnopolitičkog.

U prvom tomu sam se obračunao sa polovičnošću naše politike savezništva pre rata. Od četiri puta za buduće održanje naše narodnosti i ishranu iste, izabran je četvrti i najnepovoljniji. Umesto zdrave evropskepolitike tla, poseglo se za kolonijalnom i trgovačkom politikom. To je bilo utoliko pogrešnije što se tad mislilo da se time može izmaći oružanom obračunu. Rezultat ovog pokušaja da se htelo sesti na sve stolice je bio poznati

slučaj između istih, a svetski rat je predstavljao samo poslednji Rajhu predat račun o njegovom pogrešnom vođenju napolju. Pravi put bi već tada bio treći: jačanje kontinentalne moći osvajanjem novog tla u Evropi, pri čemu se upravo time dopunjavanje kasnijim kolonijalnim oblastima pojavljuje pomerenom u sferi prirodno mogućeg. Ova politika bi se svakako mogla sprovesti samo u savezu sa Engleskom ili uz tako abnormno poboljšanje vojnih sredstava moći, da bi za četrdeset ili pedeset godina kulturni zadaci bili potpuno potisnuti u pozadinu. Ovo bi se vrlo lako moglo opravdati. Kulturni značaj jedne nacije je skoro uvek povezan sa političkom slobodom i nezavisnošću iste, pa je prema tome ona pretpostavka za postojanje ili, bolje, nastanak onog prvog. Stoga nijedna žrtva za osiguranje političke slobode ne može biti prevelika. Ono što se opštim kulturnim stvarima oduzme prekomernim poboljšavanjem vojnih sredstava moći države, kasnije će se opet moći bogato uneti. Da, može se reći da nakon takvog maksimalnog napora samo u

pravcu održanja državne nezavisnosti obično usledi izvesno opuštanje ili izjednačenje, često upravo iznenadujućim cvetanjem do tada zapostavljenih kulturnih snaga narodnosti. Iz nevolje persijskih ratova izrastao je svet Periklovog doba, a preko briga punskih ratova rimska država je počela da se posvećuje višoj kulturi. Svakako da se takvo potpuno podređivanje svih ostalih stvari narodnosti pod jedini zadatak pripreme buduće borbe za kasnije obezbeđenje države ne može poveriti snazi odluke većine parlamentarnih šupljoglavaca ili danguba. Da pripremi borbu uz zanemarivanje svega ostalog mogao je otac jednog Fridriha Velikog, ali očevi naše demokratske parlamentarne gluposti jevrejskog obeležja to ne mogu! Već iz tog razloga je, dakle, u predratno doba oružana priprema za osvajanje svekolikog tla u Evropi mogla da bude samo umerena, tako da se teško moglo biti bez podrške svrsishodnih saveznika. Pošto se nije htelo uopšte ništa znati o planskom pripremanju rata, odreklo se pridobijanja tla u Evropi i žrtvovao, time što se umesto toga okrenulo kolonijalnoj i trgovačkoj politici, inače mogući savez sa Engleskom, a da se nije, logično oslonilo na Rusiju, i na kraju se posrnulo u svetski rat, napušteni od svih, osim habzburškog nasleđenog zla.

* * *

O karakteristikama naše današnje spoljne politike mora se reći da uopšte ne postoji bilo kako vidljiva ili čak razumljiva smernica. Kada se pre rata na pogrešan način krenulo četvrtim putem, da bi se njime u stvari išlo upravo samo pola-pola, onda posle revolucije ni najoštrije oko nije više moglo uopšte da spozna put. Još više nego pre rata nedostajalo je svako plansko razmišljanje, pa bilo to i o pokušaju da se razbije čak poslednja mogućnost ponovnog uzdizanja našeg naroda. Hladno preispitivanje današnjih evropskih odnosa moći vodi do sledećeg rezultata: od pre tri stotine godina je istorija našeg kontinenta odlučujuće određivana pokušajem Engleske da obilaznim putem izjednačenih, međusobno obavezujućih odnosa moći evropskih država obezbedi sebi neophodnu zaleđinu za velike svetsko-političke britanske ciljeve.

Tradicionalna tendencija britanske diplomatije kojoj se u Nemačkoj mogla suprotstaviti samo tradicija pruske vojske, se od delovanja kraljice Elizabete, planski svodila na to, da se svim sredstvima spreči uzdizanje evropske velike sile izvan okvira opšteg rasporeda veličina, i ako je potrebno, da se slomi vojnim zahvatima. Sredstva moći koja je Engleska u ovom slučaju običavala da primeni, su bila različita, već prema postojećoj situaciji ili postavljenom zadatku – odlučnost i snaga volje za njihovu primenu su, međutim, uvek iste. Da, što je položaj Engleske tokom vremena bio teži, utoliko je vođstvu britanskog Rajha izgledalo

neophodnije održanje stanja opšte klonulosti snaga pojedinačnih država Evrope, koja se dešavala kao posledica međusobnog rivalstva veličina. Političko oslobađanje nekadašnjih severno-američkih kolonijalnih oblasti je u kasnije doba baš dovelo do najvećih napora održavanja obavezno evropske pozadine. Tako se nakon uništenja Španije i Holandije kao velikih pomorskih sila koncentrisala snaga engleske države jakodugo protiv Francuske koja je težila za višim, dok se konačno sa padom Napoleona i opasnost hegemonije ove najopasnije vojne sile za Englesku nije mogla smatrati slomljenom. Okretanjem britanske politike protiv Nemačke je izvršeno polako, ne samo jer najpre usled nedostatka nacionalnog ujedinjenja nemačke nacije, nije postojala vidljiva opasnost za Englesku, već i zato što je javno mnjenje propagandistički odgajano za određenu državnu svrhu samo polako moglo da sledi nove ciljeve. Trezveno spoznavanje državnika se ovde pojavljuje preneto u vrednosti po osećanju koje ne samo da su izdržljivije u datom dejstvu, već i stabilnije u odnosu na njegovo trajanje. Prema tome, državnik može da nakon postizanja jedne namere, svoje misli bez daljeg okrene novim ciljevima, masa će se ipak samo laganim propagandističkim radom po osećanju moći pretvoriti u instrument novog shvatanja njenog života. Već godine 1870/71. je Engleska u međuvremenu utvrdila svoj novi položaj. Oscilacije, koje su nekoliko puta nastupile usled svetskog privrednog značaja Amerike, kao i moćnog

političkog razvoja carske Rusije, Nemačka nažalost nije iskoristila, tako da je sve više moralo da usledi učvršćenje prvobitne tendencije britanske politike.

Engleska je u Nemačkoj videla silu čiji je trgovački, a time i svetsko-politički značaj usled njene enormne industrijalizacije, povećao u tako opasnom obimu, da se već moglo izvršiti odmeravanje snaga obe države u istim oblastima. "Mirno ekonomsko" osvajanje sveta koje je našim državnim vođama izgledalo kao najviši kraj poslednje mudrosti, za engleske političare je postalo razlog za organizovanje otpora. To što je taj otpor zaodenut u formu opsežnog organizovanog napada, tada je potpuno odgovaralo biću politike, čiji ciljevi nisu bili u održanju sumnjivog svetskog mira, već u učvršćenju britanske svetske vladavine. Da se pri tom Engleska kao saveznicima služila svim državama koje su vojno uopšte mogle doći u obzir, odgovaralo je koliko njenom tradicionalnom oprezu u proceni snage protivnika kao i uvidu u sopstvenu trenutnu slabost. Ovo se ne može označiti »beskrupuloznošću« stoga što se takva obimna organizacija rata ne može proceniti prema herojskim gledištima već prema svrsishodnim. Diplomatija treba da se brine za to da narod ne propadne herojski već da se praktično održi!

Svakiput koji tome vodi je onda svrsishodan, a neidenje njime se mora označiti kao nemaran zločin! Revolucioniranjem Nemačke je

britanska briga o pretećoj germanskoj hegemoniji našla svoj, za englesku politiku oslobađajući kraj (naravno sve ovo pod dirigentskom palicom jevreja koji su vladali i Velikom Britanijom). Interesovanje za potpuno brisanje Nemačke sa evropske mape od tada ne postoji više za Englesku. Naprotiv, upravo je strašan slom, koji se desio u novembarskim danima 1918. stavio britansku diplomatiju pred novu situaciju koja najpre uopšte nije smatrana mogućom: četiri i po godine se britansko svetsko carstvo borilo da slomi tobožnju nadmoć kontinentalne sile. Sada je iznenada nastupio juriš, koji je izgledao da će ovu silu potpuno ukloniti sa površine. Takav nedostatak se pokazao čak i kod najprimitivnijeg nagona za samoodržanjem, da je evropska ravnoteža izgledala poremećena delom od jedva četrdeset osam sati: Nemačka uništena, a Francuska prva kontinentalna politička sila Evrope. Enormna propaganda koja je u ovom ratu britanski narod podsticala da izdrži, bezmerno huškala, uzburkala sve pra-instinkte i strasti, morala je kao olovni teg opteretiti odluke britanskih državnika. Sa kolonijalno-ekonomskim i trgovačko-političkim uništenjem Nemačke je dostignut britanski ratni cilj, ono što je iz toga proizašlo, je bilo sužavanje engleskih interesa. Gaženjem nemačke državne moći u kontinentalnoj Evropi su mogli da dobiju samo neprijatelji Engleske. Ipak u novembarskim danima 1918. i do u pozno leto 1919. više nije bio moguć preokret engleske diplomatije, koja je u tom

dugom ratu više nego ikad pre koristila osećajne snage široke mase. Nije bio moguć sa stanovišta datog usmerenja sopstvenog naroda i nije bio moguć s obzirom na lagerovanje vojnih odnosa moći. Francuska je sebi prigrabila zakon trgovine i mogla je da diktira drugima. Ipak jedina sila koja je u tim mesecima cenjkanja i trgovine mogla da izazove promenu, sama Nemačka, je bila u potresima unutrašnjeg građanskog rata i najavljivala stalno kroz usta svojih takozvanih državnika spremnost za prihvatanje svakog diktata. Kada u životu naroda usled potpunog nedostatka sopstvenog nagona za samoodržanjem jedna nacija prestane da bude moguća »aktivan« saveznik, obično potone do ropkog naroda, a njena zemlja dopadne sudbini kolonije. Upravo da se ne bi dopustilo da moć Francuske previše naraste, učešće Engleske u njenoj grabežljivosti je bilo jedina moguća forma sopstvenog delanja. Engleska u stvari nije postigla svoj ratni cilj. Uzdizanje evropske sile iznad odnosa kontinentalnog sistema država Evrope ne samo da nije sprečeno već je u najvećoj meri utemeljeno. Nemačka kao vojna država je 1914. bila uglavnom između dve države od kojih je jedna raspolagala istom moći a druga većom. Uz to je došla nadmoćna važnost Engleske na moru. Samo Francuska i Rusija su preteranom razvoju nemačke veličine pružale prepreke i otpor. Izuzetno nepovoljan vojno-geografski položaj Rajha je mogao da važi kao dalji koeficijent sigurnosti protiv prevelikog porasta moći ove države. Naročito je

obala vojno posmatrano bila nepovoljna za borbu sa Engleskom, mala i zatvorena, kopneni front, naprotiv, preterano širok i otvoren. Drugačiji je današnji položaj Francuske: vojno prva sila, bez ozbiljnog rivala na kontinentu, granice na jugu prema Španiji i Italiji dobro zaštićene, protiv Nemačke osigurana nemoću naše otadžbine, njena obala u drugom frontu leži pred životnim nervima britanskog Rajha. Engleski životni centri supredstavljali isplative ciljeve ne samo za avione i baterije velikog dometa, već bi i saobraćajnice britanske trgovine bile izložene dejstvu podmornica. Rat podmornicama, oslonjen na dugu atlansku obalu, kao i na ništa manje velike delove francuskih ivičnih oblasti Sredozemnog mora u Evropi ili Severnoj Africi, doveo bi do pogubnih dejstava.

Tako je plod borbe protiv razvoja moći Nemačke politički bio sprovođenje francuske hegemonije na kontinentu. Vojni rezultat: učvršćenje Francuske kao prve sile na kopnu i priznavanje unije kao jednako jake sile na moru. Ekonomsko politički: predavanje najvećih britanskih interesnih oblasti nekadašnjim saveznicima. Kao što tradicionalni politički ciljevi Engleske žele i trebaju izvesnu balkanizaciju Evrope, isto tako i oni Francuske balkanizaciju Nemačke. Želja Engleske jeste i ostaje sprečavanje prevelikog uzdizanja kontinentalne sile do svetski-političkog značaja to jest, dakle, održanje određene izjednačenosti

međusobnih odnosa snaga evropskih država, jer se ovo pojavljuje kao pretpostavka britanske svetske hegemonije. Želja Francuske jeste i ostaje sprečavanje zatvorene moći Nemačke, održanje sistema nemačkih, po svojim odnosima snaga izjednačenih državnica bez jedinstvenog vođstva uz zauzimanje leve obale Rajne kao pretpostavka za stvaranje i osiguranje njenog hegemonijskog položaja u Evropi. Poslednji cilj francuske diplomatije će uvek biti u suprotnosti sa poslednjom tendencijom britanske politike.

Onaj ko sa gornjeg gledišta preduzme ispitivanje današnjih mogućnosti savezništva za Nemačku, mora da dođe do ubeđenja, da kao poslednji ostvarljiv savez preostaje samo oslanjanje na Englesku. Koliko god posledice engleske ratne politike bile i jesu strašne za Nemačku, ipak se ne može protiviti spoznaji da danas više ne postoji miran interes Engleske za uništenjem Nemačke, čak, da naprotiv engleska politika iz godine u godinu mora više da se svede na zaustavljanje bezmernog francuskog nagona za hegemonijom. Politika savezništva se sada ne vodi sa stanovišta neraspoloženja koje gleda unazad, već je pre oploden spoznavanjem iskustava koja gledaju unazad. Trebalo je da nas iskustvo pouči, da savezi za sprovođenje negativnih ciljeva oboljevaju od unutrašnje slabosti. Sudbine naroda se čvrsto povezuju samo izgledom za zajednički uspehu smislu zajedničkih pobeda, osvajanja, ukratko obostranog proširenja moći.

Koliko naš narod malo misli spoljnopolički, najjasnije se može sagledati iz tekućih novinskih izveštaja o većem ili manjem

"nemačkom prijateljstvu" jednog ili drugog stranog državnika, pri čemu se onda u tom pretpostavljenom usmerenju takvih ličnosti prema našoj narodnosti vidi naročita garancija za politiku, susretljivu prema nama. To je sasvim neverovatna glupost, špekulacija na besprimenu zaostalost moralnog politizirajućeg nemačkog malograđanina. Ne postoji ni engleski ni američki ili italijanski državnik koji bi ikada bio usmeren "pronemački". Svaki Englez kao državnik će, prirodno biti baš Englez, svaki Amerikanac Amerikanac, i neće se naći nijedan Italijan, spreman da vodi neku drugu politiku da može da gradi saveze sa tuđim nacijama na "pronemačkom" uverenju tamošnjih vodećih političara, je ili magarac ili nestvaran čovek. Pretpostavka za spajanje sudbina naroda nikad nije zasnovana na međusobnom poštovanju ili čak naklonosti, već u izgledu svrsishodnosti za oba konrahenta tj. dakle: koliko god će, recimo, neki engleski državnik uvek voditi proenglesku politiku, a nikad pronemačku, isto tako sasvim određeni interes ove proengleske politike mogu iz najrazličitijih razloga biti jednaki pronemačkim interesima. Ovo naravno treba da bude slučaj samo do izvesnog stepena i jednog dana može da se okrene u čistu suprotnost – sama veština vodećeg državnika se pokazuje upravo u tome, da se za ostvarenje svojih potreba u određenim periodima

pronađu uvek oni saveznici koji za zastupanje njihovih interesa moraju ići istim putem. Praktična korisna primena za sadašnjost može tako da proizađe samo iz odgovora na sledeća pitanja: koje države sada nemaju životnog interesa da potpunim isključivanjem nemačke Srednje Evrope francuska ekonomska i vojna sila dospe do obaveznog, vladajućeg hegemonijskog položaja? Da, koje će države na osnovu sopstvenih uslova života i svog dosadašnjeg tradicionalnog političkog vođstva u takvom razvitku sagledati ugrožavanje sopstvene budućnosti?

Jer to se konačno mora potpuno razjasniti: neumoljivi smrtni neprijatelj nemačkog naroda jeste i ostaje Francuska. Sasvim svejedno ko je u Francuskoj vladao ili će vladati, da li Burboni ili

Jakobinci, napoleonovci ili građanski demokrati, klerikalni republikanci ili crveni boljševici - krajnji cilj njihove spoljopolitičke delatnosti će uvek biti pokušaj prisvajanja rajnske granice i obezbeđenje ove reke za Francusku preko raspadnute i uništene Nemačke.

Engleska ne želi Nemačku kao svetsku silu, a Francuska nikakvu silu koja se zove Nemačka – ipak vrlo bitna razlika! Mi se danas, međutim, ne borimo za poziciju svetske sile, već treba da se borimo za postojanje naše otadžbine, za jedinstvo naše nacije i za svakodnevni hleb za našu decu. Kad sa tog gledišta tražimo evropskog saveznika, onda

preostaju samo dve države: Engleska i Italija. Engleska ne želi Francusku, čija vojnička pesnica, neometana od ostale Evrope, želi da preuzme zaštitu politike, koja se ovako ili onako jednog dana mora ukrstiti sa engleskim interesima. Engleska nikad ne može da želi Francusku koja, posedujući ogromne zapadno-evropske rudnike gvožđa i uglja dobija pretpostavke za opasnu ugrozavajuću ekonomsku poziciju u svetu. I Engleska dalje nikada ne može da želi Francusku, čiji kontinentalno-politički položaj zahvaljujući uništenju preostale Evrope izgleda tako osiguran, da ponovno uspostavljanje veće linije francuske svetske politike nije samo omogućeno već je upravo iznuđeno.

Nekadašnje cepelin borbe su se svake noći mogle uhiljadostručiti, vojna premoć Francuske teško pritiska srce velikobritanskog svetskog Rajha. Ali ni Italija ne može i neće želeti dalje učvršćenje francuske premoći u Evropi. Budućnost Italije će uvek biti uslovljena razvitkom, koji je teritorijalno grupisan oko sredozemnog basena. Ono što je Italiju nateralo u rat, u stvari nije bila strast da se poveća Francuska, već pre namera da se omraženom jadranskom rivalu zada smrtni udarac.

Svako dalje kontinentalno jačanje Francuske znači ipak za budućnost kočenje Italije, pri čemu se nikad ne treba zavaravati, da srodnički odnosi među narodima nikako ne mogu da isključe rivalitet. Pri najtrezvenijem i najhladnokrvnijem

razmatranju su danas u prvom redu obe ove države Engleska i Italija one čiji se najprirodniji sopstveni interesi ne suprotstavljaju egzistencijalnim pretpostavkama nemačke nacije, bar u najvažnijem, čak su u određenoj meri sa njima identični. Svakako da pri procenjivanju takve mogućnosti savezništva ne smemo da previdimo tri faktora. Prvi je u nama, druga dva u samim državama koje dolaze u pitanje.

Može li se uopšte sklopiti savez sa današnjom Nemačkom? Može li sila koja u savezu želi da vidi pomoć za ostvarenje sopstvenih ofanzivnih ciljeva, da sklopi savez sa državom, čijarukovodstva godinama nude sliku najžalosnije nesposobnosti, pacifističkog kukavičluka i čiji veći deo naroda u demokratsko -marksističkoj zaslepljenosti na nečuvan način izdaje interese sopstvenog naroda i zemlje? Može li ijedna sila da se danas nada da može da uspostavi vredan odnos sa jednom državom, u veri da zajedničke interese jednom i zajedno brane, ako ova država očigledno ne poseduje ni hrabrosti ni volje da i samo prst pomeri za odbranu sopstvenog golog života? Hoće li ijedna sila, za koju je savez više i treba da bude više od garantnog ugovora za održavanje stanja laganog truljenja, pogubnog starog trojnog pakta, da se obaveže na život i smrt državičija karakteristična ispoljavanja života postoje samo kao polažuće podaništvo napolju i sramotno suzbijanje nacionalnih vrlina unutra; država koja više nema

veličinu, pošto je ona na osnovu celokupnog svog ponašanja više ne zasluži; sa vladama koje više ne mogu da se pohvale nikakvim poštovanjem svojih građana, tako da inostranstvo ne može nikako da gaji za njih veće oduševljenje? Ne, sila koja sama drži do ugleda i od saveza se mnogo više čemu nada nego provizijama za parlamentarce gladne plena, se neće povezati sa sadašnjom Nemačkom, da, ona ne može – i našoj današnjoj nesposobnosti za saveze leži i najdublji i poslednji razlog za solidarnost neprijateljskih lopova. Pošto se Nemačka nikad ne brani, osim sa par vatrenih "protesta" našeg parlamentarnog odabira, a ostali svet nema nikakvog razloga da se bori za našu zaštitu, te pošto dragi bog plašljive narode u principu ne oslobađa – nasuprot cviljenju naših otadžbinskih saveza koji tome teže – onda samim državama koje nemaju direktan interes u našem potpunom uništenju ne preostaje ništa drugo nego da učestvuju u pljačkaškim pohodima Francuske, pa bilo to i samo iz razloga da takvim saučestvovanjem u pljački bar spreče isključivo jačanje same Francuske. Kao drugo, ne sme se prevideti poteškoća da se u prema nama dosad prijateljskim državama izvrši obrat velikih slojeva naroda na koje se masovnom propagandom vrši uticaj u određenom pravcu. Ne može se godinama jedna narodnost prikazivati kao "hunska", "pljačkaška", "vandalska" itd., da bi se iznenada preko noći otkrila suprotnost i nekadašnji neprijatelj preporučio kao sutrašnji saveznik. Još se više pažnje mora posvetiti trećoj

činjenici koja će biti od suštinskog značaja za oblikovanje budućih evropskih savezničkih odnosa. I Koliko god, gledano sa britansko-državnih gledišta bio mali interes Engleske u daljem uništenju Nemačke, toliko je velik onaj kod međunarodnog berzanskog jevrejstva u takvom razvoju. Razdor između zvaničnog ili, bolje rečeno, tradicionalne britanske politike i odlučujućih jevrejskih berzanskih snaga se nigde ne pokazuje bolje nego u različitom stavu prema pitanjima engleske spoljne politike. Finansijsko jevrejstvo želi, protivno interesima britanske državne dobrobiti, ne samo potpuno ekonomsko uništenje Nemačke, već i potpuno političko porobljavanje. Internacionalizovanje naše nemačke ekonomije, tj. preuzimanje nemačke radne snage u posed jevrejskih svetskih finansija, da se sprovesti samo u politički boljševičkoj državi! Ali ako marksistička borbeni trupa međunarodnog jevrejskog berzanskog i bankarskog kapitala konačno treba da slomi kičmu nemačkoj nacionalnoj državi, onda se to može desiti samo uz prijateljsku pomoć spolja. Francuske armije zato moraju da tako dugo jurišaju na nemačku državnu tvorevinu, dok iznutra omekšani Rajh ne podlegnu boljševičkoj borbenoj trupi međunarodnog svetskog finansijskog jevrejstva. Tako je Jevrejin danas veliki hušakač za potpuno uništenje Nemačke. Gde god u svetu pročitamo o napadima na Nemačku, njih proizvode Jevreji, baš kao što je i u miru i za vreme rata jevrejska berzanska i marksistička

štampa planski raspirivala mržnju protiv Nemačke tako dugo, dok se ova nije odrekla neutralnosti i odričući se stvarnih interesa naroda, stupila u službu svetske ratne koalicije. Razmišljanja jevrejstva su pri tom jasna. Boljševizacija Nemačke tj. istrebljenje nacionalne narodne nemačke inteligencije i time omogućeno iscrpljivanje nemačke radne snage u jarmu jevrejskih svetskih finansija, je zamišljeno samo kao predigra za dalje širenje ove jevrejske tendencije osvajanja sveta! Kao i toliko često u istoriji, u snažnoj borbi Nemačka je veliki stožer. Postanu li naš narod i naša država žrtve ovih jevrejskih narodnih tirana žednih krvi i novca, onda cela zemlja tone u zagrljaj ovog polipa – ako se Nemačka oslobodi ove (jevrejske) stege, onda se ta najveća opasnost za narode može smatrati slomljenom za ceo svet! Kao što će, dakle, svetsko jevrejstvo sigurno započeti svoje kompletno rovarenje, ne samo da bi se održavalo, neprijateljstvo nacija protiv Nemačke, već ako je moguće da se još više poveća, isto tako sigurno se ova delatnost poklapa samo delićem sa stvarnim interesima tako zatrovanih naroda. Uopšte će se jevrejstvo u pojedinim narodnim telima uvek boriti onim oružjima koja na osnovu spoznatog mentaliteta tih nacija izgledaju najefikasnija i obećavaju najviše uspeha. U našem krvno izuzetno rascepljenom narodu su zato iz njega proizašle više ili manje razne "svetsko-građanske", pacifističko-ideološke... idr. ideje, ukratko

internacionalne tendencije – u Francuskoj jevrejstvo radi sa spoznatim i pravilno procenjenim šovinizmom, u Engleskoj sa ekonomskim i svetsko-političkim gledištima – ukratko, uvek se koristi najbitnijim osobinama koje predstavljaju mentalitet jednog naroda! Tek i kad je na takvom putu postigao određen prevlađujući uticaj ekonomskog i političkog obilja moći, skida okove ovog preuzetog oružja i upravo u toj meri ističe stvarne unutrašnje namere svog htenja i svoje borbe. Razara sve, sve dok jednu državu za drugom ne preobrazi u polje ruševina, na kom onda treba da se izgradi suverenitet večitog jevrejskog Rajha! U Engleskoj kao i u Italiji je razdor u shvatanjima bolje domovinske politike i želje jevrejskog svetskog berzanstva jasan, čak ponekad grubo upada u oči. Samo u Francuskoj postoji danas više nego ikad unutrašnji sklad između namera berze, Jevreja koji je nose, i želja čovečanske usmerene nacionalne politike. Samo baš u tom identitetu leži naizmerna opasnost za Nemačku. Upravo iz tog razloga Francuska jeste i ostaje daleko najstrašniji neprijatelj. Ovaj narod koji po sebi sve više postaje crnački po svojoj vezanosti sa ciljevima jevrejskog ovladavanja svetom znači vrebajuću opasnost za postojanje bele rase Evrope! Jer okruživanje crnačkom krvi na Rajh u srcu Evrope odgovara isto toliko sadistički-perverznoj osvetničkoj strasti ovog šovinističkog naslednog neprijatelja našeg naroda kao i leđeno hladnom razmišljanju Jevrejina, da na ovom putu započne

bastardiranje evropskog kontinenta u centru i da beloj rasi kroz inficiranje sa nižim ljudstvom oduzme temelje autoritativne egzistencije! Ono čime se Francuska, podstaknuta sopstvenom osvetničkom sablašću, planski vođena od strane Jevrejina, danas bavi u Evropi je greh protiv postojanja belog čovečanstva i jednom će na ovaj narod nahuškati sve osvetničke duhove jednog roda, koji je u rasnoj sramoti prepoznao nasledni greh čovečanstva. Za Nemačku, međutim, francuska opasnost znači obavezu da, zanemarujući sve osećajne momente pruži ruku onome ko, isto tako ugrožen kao mi, ne želi da podnosi težnju za vlašću Francuske. U Evropi će za Nemačku moći da u doglednoj budućnosti postoje samo dva saveznika: Engleska i Italija.

Onaj ko se potrudi da danas retrospektivno sledi spoljno-političko vođenje Nemačke od revolucije, neće moći ništa drugo nego da se, suočen sa neprestanim neshvatljivim zakazivanjem naših vlada uhvati za glavu, ili da jednostavno klone ili da u vatrenom negodovanju takvoj vladi objavi rat, ova dela više nemaju nikakve veze sa nerazumnošću, jer ono što bi svakom mislećem mozgu izgledalo kao nezamislivo, duhovni kiklopi naših novembarskih partija su uspeli: borili suse za naklonost Francuske. Naravno, svih ovih godina je sa dirljivom jednostavnošću nepopravljivog fantasta stalno pokušavano, da se prikači Francuzima, ulagivalo se stalno "velikoj naciji" i verovalo, da

se u svakom prevejanom triku francuskog krvnika odmah mogu videti prvi znaci očigledne promene mišljenja. Stvarni pokretači naše politike naravno nikada nisu bili odani ovom suludom uverenju. Za njih je kačenje za Francusku bilo jedino samo po sebi razumljivo sredstvo da se na ovaj način sabotira svaka praktična politika savezništva. Ciljevi Francuske i njenih sledbenika im nikada nisu bili nejasni. Ono što ih je teralo da rade kao da ipak iskreno veruju u mogućnost promene nemačke sudbine, je bila trezvena spoznaja, da bi u drugom slučaju naš narod i sam verovatno išo drugim putem.

Prirodno je da je i nama teško da u redovima sopstvenog pokreta Englesku predstavimo kao mogućeg saveznika za budućnost. Naša jevrejska štampa je razumela stalno da mržnju koncentriše posebno na Englesku, pri čemu je poneki dobar nemački glupan najspremnije uleteo Jevrejinu u zategnutu klopku, brbljao o "ponovnom jačanju" nemačke pomorske sile, protestovao protiv otimanja naših kolonija, preporučivao njihovo ponovno osvajanje i time pomagao da se da materijal koji je jevrejski nevaljalac onda mogao da dostavi svojim saplemenicima u Engleskoj radi praktičnog propagandističkog iskorišćavanja. Jer to da danas ne treba da se borimo za "pomorski značaj" itd. trebalo je da svane i u glavama naših politizirajućih građanskih zvekana. Orijentacije nemačke nacionalne snage na ove ciljeve, bez

najtemeljitijeg prethodnog osiguranja našeg položaja u Evropi, je još pre rata bila glupost. Danas takva nada spada u one gluposti, koje se u carstvu politike pokriva rečju zločin. Ponekad je stvarno bilo za očajavati, kada se moralo gledati kako je jevrejskom pokretaču uspeto da naš narod zaposli danas krajnje sporednim stvarima, da ga podrazi na manifestacije i proteste, dok je u istom času Francuska grabila za sebe komad po komad od tela našeg naroda i planski nam oduzimala temelje naše nezavisnosti. Pri tom se moram prisetiti naročtog drvenog konjica kogaje tih godina Jevrejin jahao sa izuzetnom spretnošću: Južni Tirol. Naravno, Južni Tirol. Kada se ovde na ovom mestu bavim upravo tim pitanjem, onda konačno ne, da bih se obračunao, sa onom najlažljivijom fukarom, koja se, uzdajući se u zaboravnost i glupost naših širih slojeva, onde usudilo da odglumi nacionalni ustanak koji je naročito parlamentarnim varalicama dalji nego svaki časni pojmovi vlasništva. Želeo bih da naglasim da sam ja lično pripadao onim ljudima koji su se, kad se odlučivalo o sudbini Južnog Tirola – dakle počev od avgusta 1914. do novembra 1918. – postavili tamo, gde se dešavala praktična odbrana i ove oblasti, naime u vojsci. Tih sam se godina borio svojim delom, ne da se Južni Tirol izgubi, već da bi baš kao svaka druga nemačka zemlja ostao u otadžbini. Onaj ko se tada nije borio, bili su parlamentarni razbojnici, sva ovapolitizirajuća partijska fukara. Nasuprot tome, dok smo se mi borili u

uverenju, da bi samo pobedonosni ishod borbe jedino zadržao i ovaj Južni Tirol nemačkoj narodnosti, jezici ovih veleizdajnika su tako dugo rovarili i spletkarili protiv ove pobude, dok konačno borbeni Zigfrid nije podlegao podmuklom ubodu. Zadržavanje Južnog Tirola u nemačkom posedu naravno nije bilo garantovano lažnim vatrenim govorima odvažnih parlamentaraca na bečkom Trgu pred plesnom zgradom ili pred minhenskom Salom vojskovođa, već samo bataljonima borbenog fronta. Onaj ko je njih razbijao, izdao je Južni Tirol, baš kao i sve druge Nemačke oblasti. Ali onaj ko danas veruje, da protestima, objašnjenjima, povorkama itd. može da reši južno-tirolsko pitanje, je ili sasvim naročit nevaljalac ili nemački malograđanin. Ipak mora da bude sasvim jasno da se ponovno zadobijanje izgubljenih oblasti ne vrši prizivanjima dragog gospoda boga, ili pobožnim nadama u savez naroda, već samo oružanom silom! Pitanje je, dakle samo, ko je spreman da oružanom silom prkosno ponovno zadobije ove izgubljene oblasti? Što se mene lično tiče, mogao bih mirne duše da garantujem da bih još imao toliko hrabrosti da na čelu parlamentarnog jurišnog bataljona, koji treba stvoriti, a koji bi se sastojao isključivo i samo od parlamentarnih brbljivaca i ostalih partijskih vođa, kao i različitih dvorskih savetnika, učestvujem u pobedonosnom oslobađanju Južnog Tirola. Đavo neka zna da je trebalo da me raduje, kada je jednom iznad glava takve "vatrene" protestne manifestacije iznenada eksplodiralo

par šrapnela. Verujem, da kad bi lisica upala u kokošarnik, da kokodakanje ne bi moglo biti bešnje, a beg u sigurnost pojedine živine ne bi bio brži nego bežanje takvog divnog "protestnog udruženja". Ali najpodlije u stvari je, da gospoda sama uopšte ne veruju da ovim putem mogu bilo šta da postignu. Oni najbolje poznaju nemogućnost i bezazlenost celog svog prenemaganja. Ali oni to upravo rade, jer je danas naravno nešto lakše, brbljati za ponovno pridobijanje Južnog Tirola, nego što je nekad bilo. boriti se za njegovo održanje. Svako daje svoj deo – tada smo žrtvovali našu krv, a danas ovo društvo oštri svoje kljunove. Još je naročito zabavno, gledati pri tom, kako bečki krugovi legitimista po ustaljenoj formi postaju obesni pri svom današnjem radu na ponovnom osvajanju Južnog Tirola. Pre sedam godina je njihova uzvišena i presvetla vladarska kuća nitkovskim delom krivokletničke izdaje potpomogla, da svetska koalicija kao pobednica dobije i Južni Tirol. Tada su ovi krugovi podržavali politiku svoje izdajničke dinastije i ni trunčicu se nisu brinuli za Južni Tirol niti za nešto drugo. Naravno, danas je jednostavnije prihvatiti borbu za ove oblasti, ako se ova sada još nosi "duhovnim" oružjem, i još uvek je lakše, do promuklosti govoriti na "protestnom skupu" – iz unutrašnjeg uzvišenog ogorčenja – i izranjavati prste u novinskom članku, nego za vreme zaposedanja Rurske oblasti, recimo dizati mostove u vazduh. Razlog, zašto su poslednjih godina sasvim određeni

krugovi pitanje Južnog Tirola pretvarali u stožer nemačko-italijanskih odnosa, je potpuno jasan. Jevreji i habzburški legitimisti imaju najveći interes u tome da ometu politiku savezništva Nemačke, koja bi jednog dana mogla da dovede do ponovnog vaskrsnuća nemačke slobodne otadžbine. Sve ovo prenemaganje se ne radi iz ljubavi prema Južnom Tirolu – jer se njemu time ne pomaže već samo šteti – već iz straha od mogućeg nemačko-italijanskog sporazuma. Pri tome je samo na liniji opšte neiskrenosti i tendencije klevetanja ovih krugova, kada sa ledeno hladnim i drskim čelom pokušavaju da stvari prikažu tako, kao da smo mi "izdali" Južni Tirol. Ovoj se gospodi mora potpuno jasno reći: Južni Tirol je "izdao", prvo svaki Nemačkin koji godine 1914-1918. kod uspravnih udova nije stajao negde na frontu i svoje usluge nije stavio otadžbini na raspolaganje – drugo, svako ko tih godina nije pomogao da se pojača otpornost našeg naroda za sprovođenje rata i učvrsti ustrajnost našeg naroda da izdrži ovu borbu – treće, Južni Tirol je izdao svako, ko je učestvovao u izbijanju novembarske revolucije bilo direktno delom ili indirektno kukavičkim trpljenjem iste – i time uništio one koje je jedino moglo da spase Južni Tirol – i četvrto, Južni Tirol su izdale sve partije i njihove pristalice, koje su svoje potpise stavile pod sramne ugovore iz Versaja i Sen Žermena. Naravno, tako stoje stvari, moja hrabra gospodo koji protestujete rečima! Danas me vodi samo trezveno saznanje da se izgubljene oblasti ne

mogu dobiti nazad samo okretnošću uglađenih parlamentarnih jezika, već se moraju osvojiti izbrušenim mačem, dakle krvavom borbom. Ja tu svakako ne pristajem da objasnim da, pošto su kocke pale, ponovno dobijanje Južnog Tirola ne samo smatram nemogućim, već bih i lično odbio u uverenju, da se za ovo pitanje ne bi postiglo vatreno nacionalno oduševljenje celog nemačkog naroda u meri, koja bi dala pretpostavku za pobedu. Ja naprotiv verujem, da, bi, kad se ova krv jednom založila, bio zločin, založiti se za dvesta hiljada Nemaca, dok u susedstvu preko sedam miliona skapava pod tuđinskom vlašću, a životna žila nemačkog naroda prolazi kroz igralište afričkih crnačkih hordi. Ako nemačka nacija hoće da okonča stanje njenog pretećeg istrebljenja u Evropi, onda ne sme da zapadne u grešku predratnog doba i da od boga i sveta napravi sebi neprijatelja, već će morati da prepozna najopasnijeg protivnika, da bi celom koncentrisanom snagom udarila na njega. Ako se ova pobeda izbori žrtvama na drugom mestu, onda nas buduća pokoljenja našeg naroda ipak neće osuđivati. Oni će znati da cene tešku nedaću i duboke brige i iz toga rađanje gorke odluke utoliko više, što blistaviji bude uspeh koji iz toga proizađe.

Ono što danas treba da nas vodi, je stalno osnovni uvid, da je ponovno odbijanje izgubljenih oblasti nekog Rajha u prvom redu pitanje ponovnog dobijanja političke nezavisnosti i moći domovine. To omogućiti i osigurati pametnom politikom

savezništva, je prvi zadatak snažnog vođenja naših državnih poslova napolju. A upravo mi nacionalsocijalisti treba da se čuvamo, da nas ne povuku naši građanski patrioti koje vode Jevreji! Jao, ako se i naš pokret, umesto da priprema borbu, bude vežbao u protestima! Na fantastičnom shvatanju nibelunškog saveza sa habzburškim državnim lešom je Nemačka propala. Fantastična sentimentálnost u obradi današnjih spoljno-političkih mogućnosti je najbolje sredstvo, da se zauvek spreči naš ponovni uspon.

Neophodno je da se ovde još sasvim kratko pozabavim onim zamerama koje će se odnositi na prethodno već postavljena tri pitanja, naime na pitanja, da li će se – prvo sa današnjom Nemačkom u njenoj pred svim očima vidljivoj slabosti uopšte povezati – drugo, da li će se neprijateljske nacije pojaviti sposobne za takav obrt, i – treće, da li jednom dati uticaj Jevrejstva nije jači od svesaznanja i sve dobre volje te će tako osujetiti i uništiti sve planove. Prvo pitanje mislim da sam do pola dovoljno razjasnio. Razumljivo da se sa današnjom Nemačkom niko neće povezati. Nijedna sila na svetu se neće usuditi da svoju sudbinu veže za državu, čije vlade moraju da razreše svako poverenje. Ali što se tiče pokušaja mnogih naših sunarodnika, da se vladi za njeno delovanje uzme u obzir tadašnji bedni mentalitet našeg naroda ili čak uvaži kao izvinjenje, onda se protiv ovoga mora zauzeti najoštriji stav.

Sigurno da je beskarakternost našeg naroda od pre šest godina duboko žalosna, ravnodušnost prema najvažnijim stvarima narodnosti zaista depresivna, a kukavičluk ponekad nečuven. Ali ipak nikada ne treba zaboraviti, da se pri tom radi o narodu, koji je nekoliko godina ranije svetu ponudio najvredniji divljenja primer najviših ljudskih vrlina. Počev od avgustovskih dana 1914. do kraja snažne borbe naroda, nijedan narod na svetu nije ispoljio više muške hrabrosti, žilave istrajnosti i strpljivog trpljenja kao naš, danas tako siromašan nemački narod. Niko neće hteti da tvrdi, da je poniženje našeg sadašnjeg doba karakterističan izraz bića naše narodnosti. Ono što danas moramo da doživljavamo oko nas i u nama, je samo užasan uticaj krivokletstva od 9. novembra 1918. koji razara čula i razum. Više nego ikad važi ovde pesnička reč o zlu, delujući dalje zlo mora da rađa. Samo ni u ovo doba dobri osnovni elementi nisu sasvim izgubljeni za naš narod, oni samo neprobuđeni dremaju u dubini, i ponekad se kao sjaj munje može videti kako na crno zastrtom svodu zasijaju vrline, kojih će se kasnija Nemačka sećati kao prvog znaka započetog ozdravljenja. Češće nego jednom su se nalazile hiljade i hiljade mladih Nemaca sa požrtvovanom odlukom, da mladi život kao 1914. opet dobrovoljno i radosno žrtvuje na oltaru voljene otadžbine. Opet milioni ljudi stvaraju neumorno i marljivo, kao da nikada nije bilo razaranja kroz revoluciju. Kovač ponovo stoji za nakovnjem, iza pluga ide seljak, a u sobi za učenje

sedi učenjak, svi sa istim trudom i istom odanošću prema svojoj obavezi. Ugnjetavanja od strane naših neprijatelja više ne nalaze nakadašnji smeh koji izriče presudu, već ogorčena i čemerna lica. Bez sumnje se desila velika promena u raspoloženju. Ako se ovo sve i danas još ne ispoljava u preporodu političke ideje moći i nagona za samoodržanjem našeg naroda, onda krivicu za to snose oni koji manje nebeskom negoli sopstvenom pozvanošću od

1918. na smrt vladali našim narodom. Naravno, kad se danas žali naša nacija, onda se može postaviti pitanje: šta se učinilo, da bi se ona popravila? Da li je mala podrška odlukama naših vlada – koje u stvari jedva da su bile tu – od strane naroda samo znak male životne snage naše narodnosti ili nije još više znak potpunog zakazivanja obrade ovog skupocenog dobra? Šta su naše vlade učinile da bi u ovaj

narod ponovo usadile duh ponositog samopotvrđivanja, muškog inata i ljute mržnje? Kada je godine 1919. nemačkom narodu nametnut mirovni ugovor, bilo je opravdano nadati se, da bi upravo ovim instrumentom bezmernog ugnjetavanja krik za nemačkom slobodom bio silovito potpomognut. Mirovni ugovori, čiji zahtevi kao udarci biča pogađaju narode, neretko prvi udaraju u bubanj za kasniji ustanak. Šta se moglo učiniti od tog

Versajskogmirovnog ugovora! Kako je ovaj instrument bezmernog ucenjivanja i najsramnijeg ponižavanja u rukama voljne vlade mogao da postane sredstvo da se nacionalne strasti uzburkaju do tačke vrenja! Kako se uz genijalno propagandističko

iskorištavanje ovih sadističkih užasa ravnodušnost naroda mogla uzdići do negodovanja, a negodovanje do najjačeg besa! Kako se svaka pojedina od ovih tačaka mogla utiskivati u mozak i osećaj ovog naroda tako dugo, dok najzad u šezdeset miliona glava, kod muškarca i žena, zajednički osećani sram i zajednički bes ne bi postale ono jedino vatreno more, iz čijeg žara se onda poput čelika uspinje volja i istiskuje se krik!

OPET HOĆEMO ORUŽJE!

Naravno, tome je mogao da posluži ovakav mirovni ugovor. U bezmernosti njegovog ugnjetavanja, u besramnosti njegovih zahteva leži veliko propagandno oružje za buđenje zaspalog životnog duha nacije. Onda se svakako, počev od bukvara deteta do zadnjih novina, svako pozorište i svaki bioskop, svaki stub za plakate i svaki slobodan zid od dasaka mora staviti u službu ove jedine velike misije, dok se plašljiva molitva naših današnjih društvenih patriota "Bože, oslobodi nas!" u mozgu najmanjeg dečaka ne preobrazi u žarku molbu: "Svemoguću bože, blagoslovi jednom naše oružje, budi tako pravedan, kao što si uvek bio, presudi sada, da li zaslužujemo slobodu, gospode, blagoslovi našu borbu!" Sve se propustilo i ništa se nije učinilo!

Ko će se čuditi ako naš narod nije takav, kakav bi trebao i mogao da bude? Ako ostali svet u nama vidi samo pandura, uslužnog psa, koji zahvalno liže ruke, koje su ga prethodno tukle? Sigurno da našu sposobnost savezništva danas opterećuje naš narod, a najteže naše vlade. One su u svojoj pokvarenosti krivci, da nakon osam godina najbezmernijeg ugnjetavanja ima tako malo volje za slobodom. Koliko je aktivna politika savezništva povezana sa neophodnom procenom našeg naroda, toliko je ona opet uslovljena postojanjem vladajuće sile, koja ne

želi da bude nadničar stranim državama, nadzornik sopstvene snage, već međutim, glasnik nacionalne savesti. Ako naš narod ima državno vođstvo koje u tome vidi svoju misiju, onda neće proći ni šest godina, a hrabrom spoljopolitičkom vođstvu Rajha će na raspolaganju stajati isto tako hrabra volja naroda žednog slobode.

Drugoj zamerci, velikoj poteškoći obrata neprijateljskih naroda u prijateljske saveznike, se ovako može odgovoriti: opšta antinemačka psihoza koja se u ostalim zemljama pothranjuje ratnom propagandom, će nužno postojati tako dugo, dok preko svima vidljivog uskrsenja nemačke volje za samoodržanjem nemački Rajh opet ne dobije karakterne crte države, koja igra na opštoj evropskoj šahovskoj tabli i sa kojom se može igrati. Tek kad se u vladi i narodu neophodna sigurnost za moguću sposobnost savezništva pojavi kao data, jedna ili druga sila iz paralenih interesa može da misli na to da propagandističkim delovanjem preformira javno mnjenje. I ovo prirodno zahteva godine ustrajnog spretnog rada. Upravo u neophodnosti ovog dugog trajanja preobraćenja naroda je zasnovan oprez kod njegovog preduzimanja tj. ovoj se delatnosti neće pristupiti ako se ne poseduje neophodno uverenje u vrednost takvog rada i njegovih plodova u budućnosti. Neće se na praznom hvalisanju više ili manje duhovitog ministra spoljnih poslova hteti

menjati duševno usmerenje nacije, a da se nema opipljiva garancija realne vrednosti novog. To bi inače dovelo do potpunog rascepa javnog mnjenja.

Najpouzdanija sigurnost mogućnosti kasnijeg povezivanja sa jednom državom nije zasnovana u naduvanim frazama pojedinih članova vlade, već u očiglednoj stabilnosti određene, svrhovite tendencije vlade kao i u analogno orijentisanom javnom mnjenju. Vera u to će utoliko biti čvršća, što je veća očigledna aktivnost vladajuće sile na polju propagandističke pripreme i podrške njihovog rada i što se nedvosmislenije obrnuto volja javnog mnjenja ogleda u tendenciji vlade. Jedan će se narod dakle – u našem položaju – smatrati sposobnim za saveze onda, kada vlada i javno mnjenje objave i zastupaju istu fanatičnu volju za oslobodilačkom borbom. Ovo je pretpostavka za preobraćanje javnog mnjenja koje treba započeti, u drugim državama, koje su na osnovu svog saznanja voljne, da radi zastupanja svojih prirodnih interesa idu putem na strani partnera koji im se za ovo čini odgovarajućim, dakle da sklope savez. K tome međutim dolazi još jedno: pošto preobraćanje određenog duhovnog raspoloženja naroda po sebi zahteva težak rad, a mnogi ga najpre neće razumeti, zločin je i glupost istovremeno, preko svojih grešaka ovim elementima koji drugačije žele davati oružje za njihovu delatnost. Mora se shvatiti, da će neko vreme nužno trajati dok narod potpuno ne shvati unutrašnje namere vlade, pošto

se ne mogu dati objašnjenja zadnjih zaključnih ciljeva određenog političkog pripremnog rada, već se može računati samo ili sa slepom verom mase ili intuitivnim uvidom duhovno viših vodećih slojeva. Pošto kod mnogih ljudi ovaj vidoviti politički osećaj za takt i sposobnost naslućivanja ipak ne postoji, a obrazloženja se iz političkih razloga ne mogu dati, jedan deo intelektualnog vodećeg sloja će se uvek okrenuti protiv novih tendencija, koje se usled svoje neprozirnosti lako mogu tumačiti kao čist eksperiment. Tako se budi otpor zabrinutih konzervativnih državnih elemenata. Iz tog razloga je ipak upravo najveća obaveza brinuti se o tome, da se takvim ometačima utiranju puta međusobnog razumevanja po mogućstvu otme svo upotrebljivo oružje iz ruku, posebno onda, kada se, kao u našim slučajevima, ionako radi samo o sasvim neostvarljivim, čisto fantastičnim brbljarijama oholih društvenih patriota i malograđanskih političara iz kafića. Jer da je krik za novom ratnom flotom, ponovnim dobijanjem naših kolonija itd. zaista samo glupa brbljarija, bez ijedne ideje o praktičnom sprovođenju, pri mirnom razmišljanju se neće moći pobiti. Ali pošto se ovi najgluplji izlivi delom bezazlenih, delom ludih protestnih boraca, koji uvek stoje u mirnoj službi našeg smrtnog neprijatelja, u Engleskoj politički iskorištavaju, ne može se označiti povoljnim za Nemačku. Tako se iscrpljuje u štetnim demonstracijama protiv boga i celog sveta i zaboravlja prvi princip, koji je

pretpostavka svakog uspeha, naime, ono što radiš, radi potpuno! Time što se gundā protiv pet ili deset država, propušta se koncentracija svih voljnih i rizičkih snaga za udarac u srce našeg najopakijeg protivnika i žrtvuje mogućnost savezničkog jačanja za takvo razračunavanje. I u ovom leži misija nacionalsocijalističkog pokreta. On mora da poučavanje našeg naroda van sitnica u celini, da se ne rasipa u sporednostima, već nikad ne sme da zaboravi, da je cilj za koji mi danas moramo da se borimo, gola egzistencija našeg naroda, a jedini neprijatelj koga moramo da pogodimo, jeste i ostaje sila, koja nam tu egzistenciju otima. Mnogo nas toga može gorko boleti. Ali to još za dugo nije razlog da razum otkaže i da se besmislenom drekom svađa sa celim svetom, umesto da se koncentrisanom snagom postavi protiv najsmrtnijeg neprijatelja. Uostalom nemački narod nema nikakvo moralno pravo da ostali svet optužuje zbog njegovog ponašanja, tako dugo, dok ne pozove na odgovornost zločince koji su sopstvenu zemlju prodali i izdali. Nije nikakva sveta zbilja, kada se protiv Engleske, Italije itd. iz daleka psuje i protestuje, ali se pušta da među narodom hodaju nevaljalci koji su nam kao najamnici neprijateljske ratne propagande oteli oružje, slomili moralnu kičmu i osakaćeni Rajh izradili za trideset srebrnjaka. Neprijatelj radi samo ono što se moglo predvideti. Iz njegovog ponašanja i delovanja treba da učimo. Ali onaj ko uopšte ne želi da se izjasni za visinu takvog shvatanja, taj na

kraju mora još da razmisli, da onda jedino preostaje odustajanje, jer se onda isključuje svaka politika savezništva za celu budućnost. Jer ako ne možemo da se povežemo sa Engleskom jer nam je otela kolonije, sa Italijom ne, jer poseduje Južni Tirol, sa Poljskom i Čehoslovačkom po sebi ne, onda nam osim Francuske koja nam je uz to ukrala Elzas-Loren u Evropi niko ne preostaje. Da li je time pomognuto nemačkom narodu, ne može biti sumnje. Jedino je uvek sumnjivo, da li takvo mišljenje zastupa ograničena budala ili podmukli lupež. Ukoliko se pri tom radi o vodama, uvek mislim na poslednjeg. Tako se po ljudskom prosuđivanju obrat psihe pojedinih, do tada neprijateljskih naroda, može iavršiti svakako, ako unutrašnja snaga naše države kao i vidljiva volja za zaštitu našeg života dopuste da ponovo budemo vredni kao saveznici i dalje, ako se protivnicima takve jedne buduće veze sa prethodno nama neprijateljskim narodima sopstvenom nespretnošću ili čak zločinačkim radnjama opet ne da hrana za njihovo delanje.

Najteže je odgovoriti na treću zamerku. Da li se može zamisliti, da zastupnici stvarnih interesa nacija sa kojima se mogu sklapati savezi, mogu da sprovedu svoja gledišta nasuprot htenju jevrejskog smrtnog neprijatelja slobodnih narodnih i nacionalnih država? Mogu li snage na primer tradicionalne britanske politike još da slome ili ne, poguban jevrejski uticaj? Na ovo pitanje je,

kako je već rečeno, vrlo teško odgovoriti. Ono zavisi od previše faktora, da bi se mogao izreći siguran sud. Sigurno je svakako jedno: u jednoj državi se momentalna državna sila može smatrati tako često stabilizovanom i da obavezno služi interesima zemlje, da se više ne može govoriti o stvarnom efikasnom ometanju političkih potreba od strane internacionalnih jevrejskih snaga.

Borba, koju fašistička Italija vodi protiv tri glavna oružja jevrejstva, iako možda u suštini nesvesno (što ja lično ne verujem) je najbolji znak da su, mada indirektnim putem, ovoj nadržavnoj sili izbijeni
otrovni zubi – zabrana
slobodnozidarskih tajnih društava, proganjanje
nadnacionalne štampe kao i stalno rušenje
internationalnog marksizma i obrnuto konstantno
učvršćenje fašističkog shvatanja države će tokom godina
moći učiniti da italijanska vlada sve više služi interesima
italijanskog naroda, bez obzira na siktanje jevrejske
svetske hidre.

Teže stoje stvari u Engleskoj. U ovoj zemlji "najslobodnijedemokratije" Jevrejin danas još skoro neograničeno zaobilaznim putem diktira javno mnjenje. A ipak se i tamo odvija neprekidna borba između zastupnika britanskih državnih interesa i pobornika jevrejske svetske diktature. Koliko se jako ove suprotnosti često sudaraju, moglo se posle rata po prvi put najjasnije spoznati u različitom stavu britanskog državnog vođstva s

jedne strane i štampe s druge strane prema japanskom problemu. Odmah posle završetka rata je počela da se pojavljuje ponovo stara međusobna razdraženost između (jevrejinove) Amerike i Japana. Naravno da ni velike evropske svetske sile nisu mogle da ostanu ravnodušne prema ovoj novoj pretećoj ratnoj opasnosti. Sve rodbinske veze ne mogu u Engleskoj ipak da spreče izvestan osećaj zavidljive zabrinutosti prema rastu američke unije na svim poljima međunarodne ekonomske i političke sile. Iz nekadašnje kolonijalne zemlje, deteta velike majke, izgleda nastaje nova gospodarica sveta. Razumljivo je, što Engleska danas u zabrinutom nemiru preispituje svoje stare saveze, a britanska politika sa strahom žuri u susret času, u kom se više neće govoriti: "Engleska na morima!", već, "Mora američke unije!" Teže je izaći na kraj sa gigantskim državnim kolosom sa njegovim enormnim bogatstvima nederivate zemlje nego sa nekim stisnutim nemačkim Rajhom. Ako bi se ikada i ovde zakotrljala kocka za poslednju odluku, Engleskoj bi, iako usmerena samo na sebe, predstojala zla kob. Onda se pohlepno poseže za žutom pesnicom i hvata se za savez, koji je rasno misleći, možda neodgovoran, državno-politički ipak predstavlja jedinu mogućnost jačanja britanskog svetskopoložaja prema američkom kontinentu koji teži za višim. Dok se, dakle, englesko državno vođstvo uprkos zajedničkoj borbi na evropskim bojnim poljima nije htelo da odvaži da oslabi savez sa azijatskim partnerom, cela

jevrejska štampa je s leđa napala ovaj savez. Kako je moguće, da jevrejski organi, do 1918. verne štitonoše britanske borbe protiv nemačkog Rajha, odjednom počine verolomstvo i krenu sopstvenim putevima? Uništenje Nemačke nije bio engleski već u prvom redu jevrejski interes, baš kao što i danas uništenje Japana manje služi britansko-državnim interesima nego široke želje vođa očekivanog jevrejskog svetskog Rajha. Dok se Engleska muči oko održanja svog položaja na ovom svetu, Jevrejin organizuje svoj početak osvajanja iste. On današnje evropske države već vidi kao bezvoljni alat u svojim šakama, bilo na obilaznom putu takozvane zapadne demokratije ili u formi direktnog savladavanja ruskim boljševizmom. Ali ne drži on tako uhvaćen u mrežu samo stari svet, već i novom preči ista sudbina. Jevreji vladaju berzanskim silama američke unije. Svake godine ona dopušta uspon

do kontrolnog gospodara radne snage stodvadesetmilionskog naroda, samo su još nekolicina, ljuteći se, tu danas potpuno nezavisni. Lukavom spretnošću masiraju javno mnjenje i od njega stvaraju instrument borbe za sopstvenu budućnost. Najveće glave jevrejstva već veruju da vide kako se približava ispunjenje njihove testamentarne izborne parole o velikom razjedaanju naroda. U okviru te velike horde denacionalizovanih kolonijalnih oblasti bi samo jedna jedina nezavisna država mogla da u poslednji čas upropasti celokupno delo. Jer boljševizirani svet može da postoji samo ako obuhvata sve. Ako i

samo jedna država održi svoju nacionalnu snagu i veličinu, jevrejski svetski satrapski Rajh će i mora, kao svaka tiranija na svetu, da podleigne snazi nacionalne ideje. Jevrejin predobro zna, da svojim hiljadugodišnjim prilagođavanjem može da podriva evropske narode i da ih odgaja kao bastarde bez roda, ali da ne bi bio u stanju da azijatskoj nacionalnoj državi tipa Japana donese istu sudbinu. On danas može da zavarava Nemca i Engleza, Amerikanca i Francuza, do žutog Azijata mu nedostaju mostovi. Tako pokušava da i japansku nacionalnu državu slomi snagom današnjih sličnih tvorevina, da bi se rešio opasnog suparnika, pre no što se u njegovoj šaci poslednja državna sila pretvori u despotiju nad nenaoružanim bićima. U svom hiljadugodišnjem jevrejskom Rajhu se boji japanske nacionalne države zato što želi njeno uništenje još pre zasnivanja njegove sopstvene

diktature. Tako danas huška narode protiv Japana kao nekad protiv Nemačke, i može se desiti da, dok britanska politika još pokušava da gradi na savezu sa Japanom, britansko- jevrejska štampa izazove borbu protiv saveznika i proklamajući demokratiju pod borbenim pokličem: "Dole sa japanskim militarizmom i carizmom!" pripremi rat do uništenja. Čako je Jevrejin danas u Engleskoj postao neposlušan. Borba protiv jevrejske svetske opasnosti će tako i tamo početi.

I opet upravo nacionalsocijalistički pokret treba da ispuni svoj najveći zadatak: On mora da

narodu otvori oči o tuđim nacijama i mora stalno i stalno da podseća na pravog neprijatelja našeg današnjeg sveta – internacionalnog jevrejina! Umesto mržnje protiv Arijevaca, od kojih nas skoro sve može da odvoji, a sa kojima nas ipak veže zajednička krv ili velika činija jednovrsne kulture, mora da zbog neprijatelja čovečanstva, kao stvarnog začetka sveg jada, preda opštem besu. Međutim, mora da se brine za to, da se bar u našoj zemlji prepozna najsmrtniji protivnik i borba protiv njega kao sjajan znak svetlijeg vremena da može da i drugim narodima pokaže put za spas arijevskeg čovečanstva koje se bori. Uostalom onda razum može da bude naša vodilja, volja naša snaga. Sveta dužnost, da se tako dela, neka nam daje ustrajnost, a najviši štitnik nek ostane naša vera.

ISTOČNA ORIJENTCIJA ILI ISTOČNA POLITIKA

Postoje dva razloga koja me podstiču da odnos Nemačke prema Rusiji podvrgnem posebnom ispitivanju: 1.) da li se u ovom slučaju radi o možda najpresudnijem poslu nemačke spoljne politike uopšte; i 2.) da li je ovo pitanje proba političke sposobnosti još mladog nacionalsocijalističkog pokreta, da jasno misli i ispravno deluje.

Moram da priznam da me je naročito druga tačka ponekad ispunjevala teskobnom brigom, Pošto naš mladi pokret materijal svojih pristalica nije uzimao iz lagera ravnodušnika, već iz najčešće vrlo ekstremnih pogleda na svet, jedino je previše prirodno, ako su ovi ljudi na polju spoljnopolitičkog razumevanja najpre otpтереćeni predrasudama ili malim razumevanjem krugova, u koje su se ranije morali uračunavati, politički ili prema pogledu na svet. Pri tom ovo nikako ne važi jedino za čoveka koji nam prilazi sleva, naprotiv. Koliko da je štetno njegovo dosadašnje poučavanje o takvim problemima utoliko se ono ne retko, bar delimično, ponovo izjednačuje postojećim ostatkom prirodnog i zdravog instinkta. Onda je jedino bilo neophodno, da se ranije nametnut uticaj zameni boljim usmerenjem, i vrlo često se kao najbolji saveznik mogao prepoznati još postojeći, po sebi zdrav instinkt i

nagon za samoodržanjem. Nasuprot tome je mnogo teže, za jasno političko razmišljanje odrediti čoveka, čije je dosadašnje vaspitanje na tom polju ne menja bilo bez svakog razuma i logike, ali koji je uz sve to i poslednji ostatak prirodnog instinkta žrtvovaona oltaru objektivnosti. Upravo se pripadnici naše takozvane inteligencije najteže mogu pokrenuti za zbilja jasno i logično zastupanje svojih interesa i interesa svog naroda napolju. Oni su opterećeni ne samo formalnim olovim tegom najbesmislenijih predstava i predrasuda, već su povrh toga još izgubili i napustili i svaki zdrav nagon za samoodržavanjem.

I nacionalsocijalistički pokret mora da izdrži teške borbe sa ovim ljudima, teško zato što su, na žalost, uprkos potpunoj nesposobnosti neretko opsednuti izvanrednom uobraziljom, koje im dozvoljava da na druge, najčešće čak zdravije ljude gledaju sa visine bez ikakvog unutrašnjeg prava. Oholo-arogantni sveznadari bez svake sposobnosti hladnog preispitivanja i odmeravanja, a koja se mora smatrati pretpostavkom svakog spoljropolitičkog htenja i delovanja. Pošto upravo ovi krugovi danas počinju da pravac naše spoljne politike na najnesrećniji način okreću od stvarnog zastupanja narodnih interesa našeg naroda, da bi ih umesto toga stavili uslužbu njihove fantastične ideologije, osećam se obaveznim da pred mojim pristalicama obradim najvažnije spoljno-političko pitanje, naime odnos prema Rusiji,

posebno i tako temeljno, koliko je to neophodno za opšte razumevanje i moguće u okviru takvog jednog dela.

Želim da pri tom opšte uzev prethodno kažem još sledeće: ako pod spoljnom politikom treba da podrazumevamo uređivanje odnosa jednog naroda prema ostalom svetu, onda će priroda uređenja biti uslovljena sasvim određenim činjenicama. Mi kao nacionalsocijalisti možemo dalje da o biću spoljne politike narodne dežave postavimo sledeću tvrdnju: spoljna politika narodne države treba da obezbedi egzistenciju rase obuhvaćene državom, na ovoj planeti, tako što između broja i porasta naroda s jedne strane i veličine i dobra da s druge strane stvara zdrav, izvorno sposoban, prirodan odnos. Zdravim odnosom se pri tom uvek može smatrati samo ono stanje, koje osigurava ishranu naroda na sopstvenom tlu. Svako drugo stanje je uz sve to nezdravo i pre ili kasnije će dovesti do oštećenja, ako ne do uništenja dotičnog naroda. Samo dovoljno velik prostor na ovoj zemlji garantuje narodu slobodu bitka. Pri tom se neophodno veličina naseljene oblasti ne može procenjivati isključivo prema zahtevima sadašnjosti, čak ni prema veličini prinosa tla, preračunato na broj naroda. Jer, kako sam već u prvom tomu izneo pod "Nemačka politika savezništva pre rata" osnovi države osim njenog značaja kao direktnog izvora hrane naroda pripada i drugi, vojnopolički. Kada narod u veličini

svog tla osigura svoju ishranu po sebi, onda je ipak neophodno razmisliti i o osiguranju samog postojećeg tla. Ono leži u opštoj političkoj snazi države, koje se opet prilično određuje vojno-geografskim stanovištem. Tako će nemački narod svoju budućnost moći da zastupa samo kao svetska sila. Tokom skoro dve hiljade godina je zastupanje interesa našeg naroda, kako treba da označavamo više ili manje srećnu spoljno-političku aktivnost, svetska istorija. Mi sami smo bili svedoci toga, pošto je gigantska borba naroda godine 1914. i 1918. bila samo borba nemačkog naroda za njegovu egzistenciju na zemaljskoj kugli, prirodu samog događaja nazivamo svetski rat.

U ovu borbu je nemački narod zakoračio kao tobožnja svetska sila. Kažem ovde tobožnja, jer u stvari nije bila nikakva. Da je nemački narod godine 1914. imao drugačiji odnos između površine i broja naroda, Nemačka bi zaista bila svetska sila, a rat bi mogao, bez obzira na sve druge faktore, da se povoljno završi. Ovde nije moj zadatak a ni moja namera da ukazujem na "Ako", da nije bilo "Ali", ipak osećam kao bezuslovnu potrebu da postojeće stanje prikažem otvoreno i trezveno, da ukažem na njegove zastrašujuće slabosti, da bi bar u redovima NS pokreta produbio uvid u neophodno. Nemačka danas nije svetska sila. Čak i kad bi se naša trenutna vojna nemoć prevazišla, ne bismo imali nikakvo pravo na ovaj nazivnik zemlje, koja je po svom odnosu broja naroda i osnove tako žalosno uređena, kao što

je sadašnji nemački Rajh? U vreme kada se zemlja postepeno deli u posed država, od kojih neke same obuhvataju skoro kontinente, ne može se govoriti o svetskoj sili kod tvorevine, čija je politička domovina ograničena na smešnu osnovu od jedva petsto hiljada kvadratnih kilometara. Čisto teritorijalno gledano, površina nemačkog Rajha potpuno nestaje prema onoj takozvanih svetskih sila. Engleska se ne navodi kao protivdokaz, jer je engleska domovina stvarno samo veliki glavni grad britanskog svetskog Rajha, koji skoro četvrtinu cele zemljine površine naziva svojom. Dalje, kao ogromne države moramo da posmatramo u prvom redu američku uniju, onda Rusiju i Kinu. Čisto prostorne tvorevine, delimično više nego deset puta veće površine od sadašnjeg nemačkog Rajha. Čak i Francuska se mora uračunati u ove države. Ne samo da u sve većem obimu vojsku popunjava iz obojenih ljudskih zaliha svog ogromnog Rajha, ona i rasno u svom pretvaranju u crnce čini tako rapidan napredak, da se stvarno može govoriti o nastanku afričke države na evropskom tlu! Kolonijalna politika Francuske se ne može porediti sa prošlom Nemačkom. Ako bi se razvoj Francuske u današnjem stilu nastavio još tri stotine godina, onda bi poslednji ostaci franačke krvi nestali u evropsko-afričkoj mulatskoj državi koja se stvara. Snažna, zatvorena naseljena oblast od Rajne do Konga, ispunjena nižom rasom, koja se polako stvara stalnim bestardiranjem. To razlikuje francusku kolonijalnu politiku od stare Nemačke.

Nekadašnja nemačka kolonijalna politika je bila polovična, kao sve što smo radili. Ona niti je povećala naseljenu oblast nemačke rase, niti je – mada zločinački - pokušala, da primenom crne krvi izvrši jačanje moći Rajha. Askaridi u nemačko-istočnoj Africi su bili mali, neodlučan korak na ovom putu. U stvari su oni služili samo odbrani same kolonije. Ideja da se crne trupe dovedu na evropsko ratno poprište, nikada, bez obzira na stvarnu nemogućnost u svetskom ratu, nije postojala ni kao namera koju bi trebalo realizovati pod povoljnijim okolnostima, dok je ona, obrnuto, kod Francuza oduvek smatrana i osećana kao unutrašnji dokaz njene kolonijalne aktivnosti. Tako mi danas na zemlji gledamo mnoštvo država moći, koje su ne samo prema svom broju naroda delom daleko iznad jačine našeg nemačkog naroda, već pre svega u svojoj osnovnoj površini poseduju najveći oslonac svog političkog položaja moći. Još nikada, mereno prema površini i broju naroda, odnos nemačkog

Rajha prema drugim svetskim državama koje se pojavljuju, nije bio tako nepovoljan kao na početku naše istorije pre dve hiljade godine i onda opet danas.

Tadasmo kao mlad narod jurišajući stupili u svet, propadajućih velikih državnih tvorevina, čiji smo poslednji div, Rim, pomogli da se obori. Danas se nalazimo u svetu velikih država moći koje se stvaraju, u kojem naš sopstveni Rajh sveviše tone u

beznačajnost. Neophodno je da ovu gorku istinu hladno i trezveno imamo u vidu. Neophodno je, da kroz vekove pratimo

i upoređujemo nemački Rajh prema broju naroda i površini u njegovom odnosu prema drugim državama. Znam da će onda svako sa zaprepašćenjem doći do rezultata koji sam već izgovorio na početku ovog razmatranja: Nemačka više nije svetska sila, svejedno da li je vojno jaka ili slaba!

Mi smo dospeli van svakog odnosa prema drugim velikim državama na zemlji, i to samo zahvaljujući upravo kobnom spoljnom političkom vođenju našeg naroda, zahvaljujući potpunom nedostatku, skoro bih hteo da kažem, testamentarnog obavezivanja na određen spoljnom politički cilj i zahvaljujući gubitku svakog zdravog instinkta i nagona za samoodržanjem. Ako nacionalsocijalistički pokret zaista želi da pored istorijom zadrži posvetu velike misije za naš narod, mora, prožet saznanjem i ispunjen bolom zbog njegovog stvarnog položaja na zemlji, da hrabro i svestan cilja prihvatiborbu protiv besciljnosti i nesposobnosti, koje su do sada vodile naš nemački narod na njegovim spoljnom političkim putevima. Onda mora da, bez obzira na "tradicije" i predrasude, nađe hrabrosti da okupi naš narod i njegovu snagu radi napredovanja na onoj ulici, koja iz današnje skučenosti životnog prostora izvodi ovaj narod ka novom tlu i time zauvek oslobađa opasnosti da propadne na ovoj zemlji ili da kao ropski narod mora da čini usluge drugima.

Nacionalsocijalistički pokret mora da pokuša da otkloni nesklad između broja našeg naroda i naše

površine –ova posmatrana kao izvor hrane i kao političko uporište, između naše istorijske prošlosti i sadašnje bezizglednosti naše nemoći. On pri tome mora da ostane svestan, da smo mi kao zaštitnici najvišeg ljudstva na ovoj zemlji vezani najvišom obavezom, i on će utoliko više moći da zadovolji ovu obavezu, što se više brine za to da se nemački narod rasno osvesti i da se, osim uzgajanja pasa, konja i mačaka, sažali i sopstvenoj krvi.

Kada dosadašnju nemačku spoljnu politiku označavam kao besciljnu i nesposobnu, onda dokaz za moju tvrdnju leži u stvarnom zakazivanju ove politike. Kad bi naš narod bio duhovno manje vredan ili plašljiv, onda rezultati njegove borbe na zemlji ne bi mogli biti gori, nego što ih danas vidimo. I razvitak poslednjih decenija pre rata ne sme da nas o tome zavarava, jer se jačina Rajha ne može meriti na njemu samom, već samoputem upoređenja sa drugim državama. Upravo takvo poređenje daje dokaz da je jačanje drugih država ne samo ravnomernije, već i po krajnjem efektu veće, da se dakle, put Nemačke, uprkos svom prividnom usponu, u stvari sve više i više udaljuje od drugih država i daleko zaostaje, ukratko, da se razlika u veličini povećava na našu štetu. Da, čak i prema broju naroda zaostajemo što duže, to više. Pošto naš narod po hrabrosti nijedan drugi na ovoj zemlji sigurno ne nadmašuje, da je, sve u svemu uzev, za održanje svog bitka od svih naroda na zemlji založio sigurno najviše krvi, neuspeh može da

leži samo u promašenom načinu zalaganja. Kada u tom kontekstu ispitujemo političke doživljaje našeg naroda od pre više od hiljadu godina, puštamo da svi bezbrojni ratovi i borbe prolaze pred našim očima i istražujemo krajnji rezultat koji su oni stvorili, a koji danas pred nama leži, moraćemo da priznamo, da su iz tog krvavog mora zaista proizašle samo tri pojave, koje možemo da označimo kao

trajne plodove jasno određenih spoljnopolitičkih i uopšte političkih procesa: kolonizacija Ostmarka koju su uglavnom pokrenuli Bavarci, osvajanje i prodiranje u oblasti istočno od Elbe i organizacija brandenburško-pruske države koju su pokrenuli Hoencoleri, kao uzor i jezgro kristalizacije novog Rajha.

POUČNO UPOZORENJE ZA BUDUĆNOST!

Ona prva dva velika uspeha naše spoljne politike su ostala najtrajnija. Bez njih naš narod danas ne bi igrao više nikakvu ulogu. Oni su bili prvi, nažalost i jedini uspeo pokušaj, da se porast broja naroda uskladi sa veličinom tla. A kao istinski kobno se mora spoznati, da naša nemačka istoriografija oba ova daleko najsilovitija i za potomstvo najznačajnija dostignuća nikada nije znala pravilno da ceni, a nasuprot tome veliča sve moguće, fantastično junaštvo, bezbrojne avanturističke borbe i ratove hvali sa divljenjem, umesto da najzad shvati koliko je beznačajna većina ovih događaja bila za veliku razvojnu liniju nacije.

Treći veliki uspeh naše političke aktivnosti leži u stvaranju pruske države i preko nje izvršenom odgajanju posebne ideje o državi, kao i nagona nemačke vojske za samoodržavanjem i samoodbranom, u organizovanoj formi, prilagođenog modernom svetu. Preinačenje ideje o odbrani pojedinca u vojnu obavezu nacije izniklo je iz ove državne tvorevine i njenog novog shvatanja države. Značaj ovog procesa se uopšte ne može proceniti. Svojom krvnom rastrzanošću nadindividualno rastavljen nemački narod upravo na putu discipliniranja u pruskom vojnom organizmu bar delimično dobija nazad davno

izgubljenu organizacionu sposobnost – ono što kod drugih naroda još prvobitno postoji u nagonu njihove čoporske zajednice, mi smo, bar delimično dobili nazad za našu narodnu zajednicu, veštački, procesom vojnog obrazovanja. Stoga je i uklanjanje opšte vojne obaveze – koje bi za desetine drugih naroda moglo biti beznačajno – za nasod najsudbonosnijeg značaja. Deset generacija nemačkih bez korigujućeg i vaspitnog vojnog obrazovanja, prepuštene lošem dejstvu njihove krvi a time i po pogledu na svet rastrzanosti – i naš narod bi zaista izgubio i poslednji ostatak samostalne egzistencije na ovoj planeti. Nemački duh bi samo kroz pojedina u krilu tuđih nacija mogao da da svoj doprinos kulturi, a da se ne prepozna ni po svom poreklu. Kulturno đubrivo tako dugo, dok se u nama ne pokvari ili ugasi i poslednji ostatak arijevske- nordijske krvi! Vredno je pomena da značaj ovih stvarnih političkih uspeha, koje je naš narod zadobio u svojim više negohiljadugodišnjim borbama, naši protivnici shvataju i cene daleko više nego mi sami. Mi još i danas sanjamo o heroizmu kojije našem narodu oteo milione najplemenitijih nosilaca njegove krvi, a po krajnjem rezultatu ipak ostao potpuno besplodan. Razdvajanje stvarnih političkih uspeha našeg naroda i za neplodne svrhe založene nacionalne krvi je od najvećeg značaja za naše ponašanje u sadašnjosti i u budućnosti.

Mi nacionalsocijalisti ne smemo nikada i nigde da se uskladimo u uobičajenom ura-patriotizmu našeg današnjeg građanskog sveta. Naročito je smrtno opasno da se poslednji razvitak pre rata smatra i najmanje obavezujućim za naš sopstveni put. Iz celog istorijskog perioda devetnaestog veka ne može da proizađe za nas ni jedna jedina obaveza, koja bi bila i osnovana u samom tom periodu. Moramo da se, suprotno ponašanju reprezenata tog doba, opet kasnimo za zastupanje najvišeg gledišta svake spoljne politike, najšire uskladimo tlo sa brojem naroda. Da li iz prošlosti možemo da naučimo samo, da u dvostrukom pravcu treba da preduzmemo određivanje cilja za naše političko delovanje: tlo kao cilj naše spoljne politike i nov, jedinstven, prema pogledu nasvet učvršćen fundament kao cilj političkog delovanja unutra.

Želim da još kratko zauzmem stav po pitanju, u kojoj meri je zahtev za tлом običajno i moralno opravdan. Ovo je neophodno, pošto na žalost čak i u takozvanim narodnim krugovima nastupaju svi mogući svečani brbljivci, koji setrude, da nemačkom narodu kao cilj njegovog spoljnopoličkog delovanja označe popravku nepravde od 1918. i osim toga smatraju za potrebno da ceo svet uvere u narodno bratstvo i simpatiju. Pri tom bih hteo da unapred kažem sledeće: zahtev za ponovno uspostavljanje granice iz godine 1914. je politička besmislica, razmera i posledica koje čine da izgleda kao zločin. Bez obzira na to što su

granice Rajha u 1914. bile pre sve drugo nego logične. Jer one u stvari niti su bile potpune u odnosu na spoj ljudi nemačke nacionalnosti niti razumne u pogledu svoje vojno-geografske svrhovitosti. Nisu bile rezultat nadmoćnog političkog delovanja, već trenutne granice političke borbe, nikako završene, i delom posledica igre slučaja. Sa istim pravom a u mnogim slučajevima bi se sa više prava mogla izvući neka druga godina nemačke istorije, da bi se cilj spoljno- političke aktivnosti objasnio u ponovnom uspostavljanju tadašnjih odnosa. Gornji zahtev, međutim, potpuno odgovara našem građanskom svetu koji ni ovde ne poseduje jednu jedinu noseću političku ideju za budućnost, već pre živi u prošlosti i to najbližoj, jer čak i pogled unazad ne doseže izvan sopstvenog doba. Zakon tromosti ga vezuje za dato stanje, dopušta mu da pruža otpor protiv svake izmene istog, a da se ipak aktivnost ove odbrane nikad ne poveća iznad tromosti. Tako je razumljivo da politički horizont ovih ljudi ne seže izvan granica godine 1914. Time što ponovno upostavljanje onih granica proklamuju kao politički cilj svog delovanja, uvek iznova povezuje raspadajući se savez naših protivnika. Samo tako se može objasniti, da osam godina nakon svetske borbe, u kojoj su učestvovalе države sa najheterogenijim željama i ciljevima, još uvek može da se u više ili manje zatvorenoj formi održava koalicija tadašnjih pobednika. Sve ove države su svojevremeno iskoristile nemački slom.

Strah od naše jačine činio je tada da se međusobna škrtost i zavist pojedinih velikana povuku. Oni su u najopštije moguće izvršenom baštinjenju našeg Rajha videli najbolju zaštitu protiv budućeg uzdizanja. Loša savest i strah od snage našeg naroda je najtrajniji kit da se pojedini udovi ovog saveza još i danas drže zajedno. A mi ih ne zavaravamo. Time što naš građanski svet ponovo uspostavljanje granice iz 1914. postavlja kao politički program za Nemačku, opet plašimo svakog partnera koji bi hteo da iskoči iz saveza naših neprijatelja, pošto ovaj mora da se boji, da će izolovan biti napadnut i izgubiti zaštitu pojedinih saveznika. Svaka pojedinačna država se oseća pogođena i ugrožena ovom parolom. Pri tom je ona u dvostrukom pogledu besmislena: 1.) jer nedostaju sredstva moći da se ona iz sumaglice društvenih večeri pretvori u stvarnost, i 2.) jer bi, ako bi se i dala realizovati, rezultat ipak opet bio tako jadan, da se, blagi bože, ne bi isplatilo, zato iznova zalagati krv našeg naroda. Jer da bi se i ponovno uspostavljanje granica iz godine 1914. postiglo samo krvlju, nikome ne bi smeo da sumnja. Samo detinjasto-naivni duhovi se mogu uljuljivati u ideji, da se na krijumčarskim i prosjačkim kolima mogu izvršiti korekture Versaja. Bez obzira na to što bi takav pokušaj pretpostavljao Taleranovu prirodu, koju mi nemamo. Jedna polovina naših političkih egzistencija se sastoji od vrlo prevejanih, ali i beskarakternih, i uopšte prema našem narodu neprijateljski raspoloženih elemenata, dok je

druga sastavljena od dobroćudnih, bezazlenih i uslužnih slaboumnika. K tome su se i vremena od Bečkog kongresa izmenila: ne cincare i cenjkaju se kneževi i kneževske metrese oko državnih granica, već se neumoljivi svetski Jevrejin bori za svoju vladavinu nad narodima! Nijedan narod ovu pesnicu ne odmiče od svog grkljana drugačije nego mačem. Samo sakupljena koncentrisana jačina snažno pobunjene nacionalne strasti može da prkosi internacionalnom porobljavanju naroda. Ali takav proces jeste i ostaje krvav. Ako je čovek ipak odan uverenju da nemačka budućnost, ovako ili onako, zahteva najveće zalaganje, mora, bez obzira na sva razmatranja političke mudrosti po sebi, da već zbog tog zalaganja postavi i brani toga dostojan cilj.

Granice iz godine 1914. ne znače za budućnost nemačke nacije baš ništa. U njima nije niti zaštita prošlosti niti bi u njima ležala snaga za budućnost. Nemački narod preko njih neće dobiti ni svoju unutrašnju jedinstvenost, niti se njihova prehrana njima osigurava, niti se ove granice posmatrano sa vojnog stanovišta, pojavljuju kao svrsishodne ili i samo zadovoljavajuće, niti konačno mogu da poboljšaju odnos, u kome se mi za sada nalazimo prema drugim svetskim silama, ili, bolje rečeno prema pravim svetskim silama. Udaljenost od Engleske se neće skratiti, veličina američke unije neće dostići; da, čak ni Francuska neće iskusiti bitno sužavanje svogsvetsko-političkog značaja. Samo bi jedno bilo sigurno: čak

i kod najpovoljijeg uspeha bi takav pokušaj ponovnog uspostavljanja granica iz 1914. doveo do daljeg krvarenja našeg naroda u obilju, da za odluke i dela koja stvarno garantuju život i budućnost nacije, ne bi više postojalo nikakvo vredno zalaganjekrvi. Naprotiv, u opojnosti takvog površnog uspeha bi se utoliko draže odreklo svakog daljeg postavljanja cilja, što bi "nacionalna čast" bila popravljena a komercijalnom razvoju, bar do daljeg, opet otvorene neke kapije.

Nasuprot tome moramo mi nacionalsocijalisti da se nepokolebljivo čvrsto držimo našeg spoljnopolitičkog cilja, naime da nemačkom narodu osiguramo na ovoj zemlji tlo koje zaslužuje. A ova akcija je jedina koja čini da zalaganje krvi izgleda opravdano pred bogom i našim nemačkim potomstvom. Pred bogom, ukoliko smo mi postavljeni na ovaj svet sa određenjem na večitu borbu za svakodnevni hleb, kao bića, kojima se ništa ne poklanja, a svoj položaj gospodara zemlje zahvaljuju samo genijalnosti i hrabrosti, sa kojima mogu da njega za sebe izbore i čuvaju, pred našim nemačkim potomstvom, međutim, ukoliko nismo prolili krv nijednog građanina iz koje se hiljadu drugih ne bi poklonilo potomstvu. Tlo, na kom je nekadašnji nemački seljački rod mogao da rađa snažne sinove, će dopustiti pristanak na zalaganje današnjih sinova, a odgovorne državnike, iako progonjene od strane današnjice osloboditi krvne krivice i žrtvovanja naroda. Pri tom mora da se

najoštrije okrene protiv onih narodnih spisateljskih duša, koje tvrde da u takvom osvajanju tla vide "povredu svetih ljudskih prava" te prema tome svoje čačkarije usmeravaju protiv toga. Nikad se ne zna, ko se krije iza takvog jednog momka. Sigurno je samo, da je zabuna koju oni mogu da izazovu, poželjna i zgodna za neprijatelje našeg naroda. Takvim držanjem opako potpomažu, da se našem narodu iznutra oslabi i odstrani volja za jedino ispravan način zastupanja njegovih životnih potreba. Jer nijedan narod na zemlji ne poseduje ni kvadratni metar tla po višoj želji i prema višem pravu. Kao što su granice Nemačke granice slučaja i trenutne granice u dotičnoj političkoj borbi vremena, isto su tako i granice životnih prostora drugih naroda. I kao što formiranje naše zemljine površine samo nepromišljenom slaboumniku može da izgleda granitno nepromenljivo, a ustvari predstavlja samo za svako doba prividno odmorište u razvoju koji teče, stvoreno i stalnim nastojanjem kroz moćne sile prirode, da bi možda već sutra od većih snaga doživeli uništenje ili preuređenje, tako i u životu naroda granice životnih prostora.

DRŽAVNE GRANICE STVARAJU LJUDI I MENJAJU LJUDI

Činjenica uspevanja neumerenog osvajanja tla od strane jednog naroda nije nikakva viša dužnost za večito priznavanje istog. Ona najviše dokazuje snagu osvajača i slabost paćenika. I samo u ovoj snazi onda leži pravo. Ako nemački narod danas, zbijen na nemogućoj površini ide u susret žalosnoj budućnosti, onda je to isto tako malo zapovest sudbine, kao što protivljenje tome predstavlja povređivanje iste. Tačno tako malo kao što je otprilike viša sila nekom drugom narodu dodelila više tla nego nemačkom ili uvređena činjenicom ove nepravedne podele tla. Kao što naši preci tlo na kom danas živimo nisu dobili poklonjeno s neba, već su morali da ga izbore dajući živote, tako nam ni u budućnosti nikakva božanska milost neće dodeliti tlo, a time i život za naš narod, već samo sila pobedničkog mača!

Koliko god mi svi danas spoznavali potrebu razračunavanja sa Francuskom, ona bi u velikim crtama ostala neefikasna, ako bi se u njoj iscrpio naš spoljnopolitički cilj. Ona može i dobiće smisao samo ako ponudi zaštitu s leđa za povećanje životnog prostora našeg naroda u Evropi.

Mi ne treba da rešenje ovog pitanja vidimo u kolonijalnom osvajanju, već isključivo u dobijanju oblasti naseljavanja koja povećava površinu samo domovine i time ne samo dobija nove naseljenike u najiskrenijem zajedništvu sa zemljom porekla, već i celoj površini garantuje one prednosti, koje leže u njegovoj ujedinjenoj veličini. Narodni pokret ne treba bude advokat drugih naroda već prvoborac sopstvenog naroda. Inače je suvišan i nema pre svega nikakvo pravo da gunda o prošlosti. Jer onda radi kao ona. Kao što su staru nemačku politiku nepravedno određivala dinastička gledišta, isto tako buduću ne sme da vodi narodna sve svetska preosetljivost. Mi naročito

nismo policajci poznatih "jadnih, malih naroda" već vojnici našeg sopstvenog. Mi nacionalsocijalisti međutim treba da idemo i dalje: pravo na tlo može da postane obaveza ako bez proširenje tla jednom velikom narodu izgleda predstoji propast. Još naročito onda kada se pri tom ne radi o nekakvom X-tom crnačkom narodu,

već o germanskoj majci svekolikog života koji je današnjem svetu dao njegovu kulturnu sliku. Nemačka će ili biti svetska sila ili je uopšte neće biti. Ali za svetsku silu joj je potrebna ona veličina koja mu u današnje doba daje potreban značaj, a njegovim građanima život.

Time mi nacionalsocijalisti svesno podvlačimo crtu pod spoljnopolitički pravac našeg predratnog doba. Mi smo počeli tamo gde se stalo pre šest vekova. Zaustavljamo večiti pohod na jug i

zapađ Evrope, i upućujemo pogled zemlji na istoku. Konačno završavamo kolonijalnu i trgovačku politiku predratnog doba i prelazimo na politiku tla budućnosti. Ali kada danas u Evropi govorimo o novom tlu, možemo u prvom redu da mislimo samo na Rusiju i njoj podređene ivične države. Sama sudbina je ovde izgleda htela da nas opomene. Time što je Rusiju predala boljševizmu, otela je ruskom narodu onu inteligenciju, koja je do tada ostvarivala i garantovala njeno državno postojanje. Jer organizacija ruske državne tvorevine nije bila rezultat državno-političkih sposobnosti slovenstva u Rusiji, već pre samo čudesan primer državno-stvaralačke efikasnosti germanskih elemenata u manje vrednoj rasi. Tako su stvoreni mnogi moćni Rajhovi na zemlji, niži narodi sa germanskim organizatorima i gospodarima kao vođama istih su češće nego jednom nabujali do silovitih državnih tvorevina i nastavljali da postoje, dok god se odavalo rasno jezgro obrazujuće državne rase. Vekovima je Rusija izjedala ovo germansko jezgro svojih viših vodećih slojeva. On se danas može smatrati skoro potpuno istrebljenim i ugašenim. Na njegovo mesto je stupio Jevrejin. Koliko je Rus po sebi u nemogućnosti da sopstvenom snagom strese jaram Jevrejina, toliko je Jevrejin u nemogućnosti da trajno održi moćan Rajh. On sam nije element organizacije, već ferment dekompozicije. Ogromni Rajh na istoku je zreo za slom. A kraj jevrejske vladavine u Rusiji će biti i kraj Rusije kao države. Nas je sudbina izabrala da

budemo svedoci katastrofe koja će biti najsnažnija potvrda ispravnosti narodne rasne teorije. Naš zadatak, misija nacionalsocijalističkog pokreta je međutim, da naš sopstveni narod dovedemo do onog političkog uvida, da svoj cilj budućnosti ne vidi ispunjen u opojnom utisku novog Aleksandrovog pohoda, već pre u neumornom radu nemačkog pluga kojem mač treba da da tlo.

Da jevrejstvo prema takvoj politici najavljuje najoštriji otpor, samo je po sebi razumljivo. Bolje nego iko drugi oseća značaj ovog delovanja za sopstvenu budućnost. Upravo ova činjenica bi trebalo da sve zaista nacionalno raspoložene ljude pouči o ispravnosti takve nove orijentacije. Nažalost je suprotno slučaj. Ne samo u nemačko-nacionalnim, već čak i u "narodnim" krugovima se ideji takve istočne politike objavljuje najžešće neprijateljstvo, pri čemu se, kao skoro uvek u sličnim prilikama poziva na nekog većeg. Citira se Bizmarkov duh da bi se zaštitila politika, koja je koliko besmislena toliko nemoguća i u najvećem stepenu štetna za nemački narod. Sam Bizmark je nekada uvek pridavao značaj dobrim odnosima sa Rusijom. To je uslovno ispravno. Samo se pri tim potpuno zaboravlja da se spomene, da je isto tako velik značaj pridavao dobrim odnosima na primer sa Italijom, čak, da se isti gospodin od Bizmarka nekada povezivao sa Italijom, da bi mogao da bolje sredi Austriju. Zašto se onda ova politika takođe ne nastavi? "Zato što današnja Italija nije

ondašnja Italija", reći će se. Dobro. Ali, onda, poštovana gospodo, dopustite primedbu da današnja Rusija takođe više nije ondašnja Rusija.

Bizmarku nikad nije palo na pamet da taktički principijelno zauvek utvrdi politički put. Ovde je bio previše majstor trenutka, a da bi sebi samom nametnuo takvu vezu. Pitanje dakle ne sme da glasi: šta je Bizmark tada učinio, već pre: šta bi danas učinio? A na to pitanje je lakše odgovoriti. On se kraj svoje političke pameti nikada ne bi povezao sa državom kojoj predstoji propast. Inače je Bizmark već svojevremeno sa pomešanimosećajima posmatrao nemačku kolonijalnu i trgovačku politiku, pošto mu je najpre bilo stalo samo do toga da najsigurnijim putem omogući konsolidaciju i unutrašnje učvršćenje drevne tvorevine koju je stvorio. Ovo je bio i jedini razlog zašto je tada pozdravio rusku zaštitnicu, koja mu je oslobodila ruku ka zapadu. Samo, ono što je Nemačkoj tada koristilo, danas bi donelo štete. Već godina 1920/21. kada je mladi NS pokret polako počeo da se uzdiže sa političkog horizonta i tu i tamo bivao oslovljavan kao oslobodilački pokret nemačke nacije, sa različitih strana se pristupalo partiji sa pokušajem da se između nje i oslobodilačkih pokreta drugih zemalja uspostavi određena veza. Ovo je bilo na liniji "saveza ugnjetenih nacija" koju su mnogi propagirali. Uglavnom se pri tom radilo o predstavnicima pojedinih balkanskih država, dalje o takvima Egipta i Indije, koji su na mene uvek

ostavljali utisak brbljivih uobraženika, bez svake realne pozadine. Bilo je ne malo Nemaca, naročito u nacionalnom lageru, koji su dopustili da ih takvi naduvani orijentalci zaslepe i verovali da u nekom pridošlom indijskom ili egipatskom studentu bez daljeg pred sobom imaju "predstavnik" Indije ili Egipta. Ljudima uopšte nije bilo jasno, da se pri tom najčešće radilo o osobama iza kojih baš ništa nije stajalo, koje pre svega niko nije ovlastio da sklope bilo koji ugovor sa bilo kim, tako da je praktičan rezultat svakogodnosa sa takvim elementima bio nula, ukoliko se i izgubljeno vreme ne bi posebno htelo zabeležiti kao gubitak. Uvek sam se branio od takvih pokušaja. Ne samo da sam morao da radim nešto bolje, nego da u tako neplodnim "raspravama" protraćim nedelje, takođe sam smatrao, čak ako bi se pri tom radilo o ovlašćenim predstavnicima takvih nacija, sve neprikladnim čak štetnim.

Već u miru je bilo dovoljno štetno, da se nemačka politika savezništva usled nedostatka sopstvenih aktivnih napadačkih namera završila u defanzivnom udruženju starih, svetsko-istorijski penzionisanih država. I savez sa Austrijom kao i onaj sa Turskom su imali malo radosnog za sebe. Dok su se najveće vojne i industrijske države na zemlji udruživale u aktivni napadački savez, okupilo se par starih, impotentnih državnih tvorevina pa se pokušalo da se tomstarudijom, određenom za propast, odlučno usprotivi svetskoj koaliciji.

Nemačka je za ovu spoljnopolitičku zabludu dobila gorak račun. Samo ovaj račun ilgleda još uvek nije bio dovoljno gorak, da bi se naši večiti fantasti sačuvali od toga da odmah zapadnu u istu grešku. Jer pokušaj da se "savezom ugnjetenih nacija" može razoružati svemoćni pobednik, je ne samo smešan već i koban. On je koban jer se time naš narod uvek iznova odvrća od realnih mogućnosti, tako da se umesto toga predaje maštovitim ali neplodnim nadama i iluzijama. Današnji Nemač je odista jednak davljeniku koji se hvata za svaku slamku. Pri tom se može raditi o inače vrlo obrazovanim ljudima. Čim samo ponegde varljivo svetlo takve nestvarne nade postane vidljivo, ovi se ljudi najbrže daju u trk i hvale fantoma. Bio to savez ugnjetenih nacija, savez naroda ili inače neka nova fantastična izmišljotina, oni će uprkos tome naći hiljade verujućih duša. Još se sećam koliko detinjastih toliko nerazumljivih nada koje su se iznenada pojavile godina 1920/21. u narodnim krugovima, da Engleska u Indiji stoji pred slomom. Neki azijski cirkuzanti, možda što se mene tiče i pravi indijski "borac za slobodu", koji su tada skitali po Evropi, su uspeali, da čak i inače sasvim razumne ljude ispune fiks idejom, da britanski svetski Rajh, čiji je stožer bila Indija, upravo tamo stoji pred slomom. Da je pri tom i u ovom slučaju samo njihova lična želja bila otac svih ideja, naravno im nije dopiralo do svesti. Kao i besmislica njihovih sopstvenih nada. Jer time što od sloma engleske vladavine u Indiji očekuju kraj

britanskog svetskog Rajha i engleske moći, ipak sami priznaju, da je upravo Indija od eminentnijeg značaja za Englesku. Ovo životno važno pitanje verovatno ne bi smelo da bude poznato samo nemačko-narodnom proroku kao najdublja tajna, već moguće i samim upravljačima engleske sudbine. Već je detinjasto, zaista, pretpostaviti, da u Engleskoj ne znaju da pravilno procene značaj indijskog carstva za britansku svetsku uniju. A samo je loš znak neučenja obaveznog iz svetskog rata i potpunog nerazumevanja i neprepoznavanja anglosaksonske odlučnosti, kada se uobražava, da bi Engleska ne čineći i poslednje, pustila Indiju da ode. To je dalje dokaz neznanja, koje Nemač ima o kompletnoj prirodi britanskog prodiranja i upravljanja ovim Rajhom. Engleska će izgubiti Indiju samo, ako čak u svojoj upravljačkoj mašineriji dopadnerasnom kvarenju (nešto, što se trenutno u Indiji potpuno isključuje) ili ako bude naterana mačem moćnog neprijatelja. Indijskim buntovnicima ovo međutim nikada neće uspeti. Koliko je teško pokoriti Englesku, smo mi Nemci dovoljno iskusili, sasvim bez obzira na to da ja kao German Indiju uprkos svemu još uvek radije vidim pod engleskom vladavinom nego pod nečijom drugom. Isto tako jadne su nade u bajoslovan ustanak u Egiptu. "Sveti rat" može da našim nemačkim igračima ovčije glave izazove prijatnu jezu, da su sada drugi spremni da za nas krvare jer ova kukavička spekulacija je, iskreno govoreći, oduvek bila tihi začetnik takvih nada, u stvari bi se on pod mestimičnom vatrom

engleskih mitraljeskih odreda i kišom razornih bombi pakleno završio.

Prava je nemogućnost da se na moćnu državu koja je odlučna da za svoju egzistenciju ako je potrebno, založi poslednju kap krvi, juriša koalicijom bogalja. Kao narodni čovek, koji vrednost ljudstva procenjuje prema rasnim osnovama, već spoznavajući rasnu manju vrednost ovih takozvanih "ugnjetenih nacija" ne smem da sudbinu sopstvenog naroda povežem sa njihovom. Potpuno isti stav treba danas da zauzmemo i prema Rusiji. Sadašnja Rusija, kojoj je oduzet germanski gornji sloj, nije, bez obzira na unutrašnje namere njenih novih gospodara, saveznika za oslobodilačku borbu nemačke nacije. Čisto vojno posmatrano, bi odnosi u slučaju rata Nemačka-Rusija protiv zapada Evrope, a verovatno i protiv celog ostalog sveta, bilo upravo katastrofalni. Borba se ne bi odvijala na ruskom već na nemačkom tlu, a da Nemačka ne bi mogla da doživi od Rusije ni najmanju efikasnu podršku. Sredstva moći današnjeg nemačkog Rajha su tako bedna i tako nemoguća za borbu napolju, da se ne bi mogla sprovesti nikakva pogranična zaštita prema zapadu Evrope, uključujući Englesku, a upravo bi nemačka industrijska oblast bez odbrane bila prepuštena koncentrisanom napadačkom oružju naših protivnika. K tome još dolazi, da se između Nemačke i Rusije nalazi poljska država koja je potpuno u francuskim rukama. U slučaju rata Nemačka-Rusija protiv zapada Evrope, Rusija bi

najpre morala da obori Poljsku, da bi prvog vojnika dovela na nemački front. Pri tom se uopšte ne radi toliko o vojnicima koliko o tehničkoj opremi. U tom pogledu bi se, samo još mnogo strašnije, ponovilo stanje iz svetskog rata. Kao što je tada nemačka industrija bila iskorišćena za naše slavne saveznike, a Nemačka skoro potpuno sama morala da preuzme tehnički rat, u ovoj borbi bi se Rusija kao tehnički faktor uopšte potpuno isključila. Opštoj motorizaciji sveta, koja će u sledećem ratu već na imponantan način nastupiti kao odlučujuća za borbu, ne možemo skoro ništa da suprotstavimo. Ne samo da je sama Nemačka na ovom najvažnijem polju zaostala sramotno daleko, morala bi, od ono malo što poseduje, da dobije i Rusija, koja čak ni danas ni jednu jedinu fabriku ne naziva svojom, u kojoj bi se mogla proizvesti kola koja stvarno idu. Ali time bi takva borba dobila samo karakter ubijanja. Omladina Nemačke bi još više iskrvarila nego nekada, jer bi kao uvek teret borbe ležao samo na nama, a rezultat bi bio neizbežan poraz. Ali čak da pretpostavimo slučaj da bi se desilo čudo i takva borba ne bi završila potpunim uništenjem Nemačke, poslednji uspeh bi bio samo onaj, da bi iskrvavljeni nemački narod posle kao pre ostao okružen velikim militarnim državama, njegov stvarni položaj se prema tome nikako ne bi izmenio.

Neka se ne prigovara da se kod saveza sa Rusijom ne mora odmah misliti na rat, ili ako, da se za njega

može temeljno pripremiti. Ne. Savez čiji cilj ne obuhvata nameru za rat je bez smisla i vrednosti. Savezi se sklapaju samo za borbu. Pa makar razračunavanje u trenutku zaključivanja ugovora o savezništvu bilo još jako daleko, izgled za ratni zaplet je uprkos tome unutrašnji povod za njega. I neka se ne veruje da bi bilo koja sila smisao takvog saveza shvatila drugačije. Ako bi nemačko-ruska koalicija ostala da stoji samo na papiru, onda bi za nas bila bez vrednosti i svrhe, ili bi se iz slova ugovora pretvorila u stvarnost – a ostali svet bi bio upozoren. Kako je naivno misliti da bi Engleska i Francuska u takvom slučaju čekale deceniju, dok nemačko-ruski savez ne bi završio svoje tehničke pripreme za borbu. Ne, oluja bi se munjevito spustila na Nemačku.

Tako već u činjenici sklapanja saveza sa Rusijom leži uputstvo za budući rat. NJegov ishod bi bio kraj Nemačke. K tome dolazi još i sledeće: 1.) današnji moćnici Rusije uopšte ne misle na to da na častan način sklope savez ili ga čak sačuvaju. Neka se nikad ne zaboravi da su vladari današnje Rusije obični (jevrejski) zločinci krvavih ruku, da se ovde radi o ljudskom talogu, koji je, potpomognut i odnosima u tragičnom času, pregazio veliku državu, ubio i istrebio milione svoje vodeće inteligencije u divljoj žeđi za krvlju, pa od pre skoro deset godina sprovodi najgrozniju tiransku vladavinu svih vremena. Dalje neka se ne zaboravi da ovi moćnici pripadaju narodu koji u retkoj mešavini povezuje bestijalnu okrutnost sa neshvatljivom umetnošću

laganja, i danas više nego ikad veruje da je pozvan da svoje krvavo ugnjetavanje mora da natovari celom svetu. Neka se ne zaboravi da internacionalni Jevrejin, koji danas potpuno vlada Rusijom, u Nemačkoj ne vidi saveznika već državu predodređenu za istu sudbinu. Ne sklapa se ugovor sa partnerom čiji je jedini interes uništenje drugog. On se pre svega ne sklapa sa subjektima kojima nijedan ugovor ne bi bio svet pošto ne žive na ovom svetu kao predstavnici časti i istinitosti, već kao reprezentatni laži, prevare, krađe, pljačke, otimačine. Ako čovek veruje da sa parazitima može da sklopi ugovorne veze, onda liči na pokušaj drveta da radi sopstvene koristi sklopi sporazum sa imelom. 2.)

Opasnost, kojoj je Rusija nekad podlegla, za Nemačku trajno postoji. Samo je građanski zvekan sposoban da uобрази daje boljševizam proteran. On u svom površnom mišljenju nema pojma da se ovde radi o nagonskom procesu tj. onom težnje za svetskom vladavinom jevrejskog naroda, o procesu koji je isto tako prirodan kao i nagon Anglosaksonca da sa svoje strane posvoji vladavinu nad ovom zemljom. I kao što Anglosaksonac na svoj način sledi ovaj put i bitku bije sopstvenim oružjem, isto tako i Jevrejin. On ide svojim putem, putem uvlačenja u narode i unutrašnjeg podrivanja istog, i on se bori svojim oružjem, lažju i klevetom, trovanjem i kvarenjem, podižući borbu do krvavog istrebljenja omraženog mu protivnika. U ruskom boljševizmu treba da vidimo pokušaj jevrejstva, preduzet u dvadesetom

veku, da prisvoje svetsku vladavinu, isto kao što je u drugim vremenskim periodima, drugim, iako intimno srodnim procesima pokušavao ka istom cilju.

Njegova težnja je najdublje zasnovana u prirodi njegovog bića. Koliko se malo drugi narod po sebi odricao da sledi nagon za proširenjem svoje prirode i moći, već je spoljnim odnosima primoran na to ili staračkim pojavama postaje impotentan, isto tako malo i Jevrejin prekida svoj put ka svetskoj diktaturi samovoljnim odricanjem ili potiskuje svoju večitu težnju. I njega na njegovom putu unazađuju snage van njega, ili ga njegova težnja za svetskom vladavinom otklanja sopstvenim odumiranjem. Impotencija naroda, njihova staračka smrt, je zasnovana u zadatku njihove krvne čistote. A njega Jevrejin brani bolje nego bilo koji drugi narod na zemlji.

Tako on ide dalje svojim sudbonosnim putem, tako dugo, dok mu se ne suprotstavi druga snaga i u silovitoj borbi buntovnika ponovo baci nazad Luciferu. Nemačka je danas najbliži veliki borbeni cilj (jevrejskog) boljševizma. Potrebna je sva snaga mlade misionarske ideje, da bi se naš narod još jednom iščupao, oslobodio se zagrljaja ove internacionalne zmije i zaustavio okuživanje naše krvi iznutra – da se time oslobođene snage nacije mogu založiti za osiguranje naše narodnosti, koje do najdaljih vremena može da spreči ponavljanje poslednjih katastrofa. Ali, ako se ovaj cilj sledi, onda je besmislica, povezati se sa

silom, čiji je gospodar smrtni neprijatelj naše sopstvene budućnosti. Kako se želi da se naš narod oslobodi iz okova ovog otrovnog zagrljaja, ako čovek sam ide u njih? Kako nemačkom radniku boljševizam objasniti kao gnusan zločin čovečanstva, ako se čovek sam povezuje sa organizatorima ovog izroda pakla, u principu ga dakle priznaje? Sa kojim pravom se onda osuđuje pripadnik široke mase zbog njegove simpatije za neki pogled na svet, ako vođe države i sami za saveznike biraju zastupnike ovog pogleda na svet?

Borba protiv jevrejske boljševizacije sveta zahteva jasnu orijentaciju ka sovjetskoj Rusiji. Đavo se ne može isterati Belzebubom. Ako se čak i narodni krugovi danas zanose o savezu sa Rusijom, onda treba samo da se osvrnu po Nemačkoj i da se osveste, na čiju podršku nailaze na svom početku. Ili od nedavno narodni krugovi smatraju vrlo korisnim za nemački narod delovanje, koje preporučuje i pomaže internacionalna marksistička štampa? Od kada se narodni krugovi bore naoružanjem koje nam pruža Jevrejin kao štitonoša?!

Starom nemačkom Rajhu se mogao učiniti glavni prigovor u odnosu na njegovu politiku savezništva: da je pokvario svoj odnos prema svima, usled stalnog oscilovanja tamo-amo, a u bolesnoj slabosti, da se po svaku cenu odbrani svetski mir. Samo, jedno mu se nije moglo prebaciti, da više nije održavao dobar odnos sa Rusijom. Otvoreno priznajem da bih već u

predratno doba smatrao ispravnijim, ako bi se Nemačka, odričući se besmislene kolonijalne politike i odričući se trgovačke i ratne flote, u savezu sa Engleskom, postavila protiv Rusije i time od slabe svesvetske politike prešla na odlučnu evropsku politiku kontinentalnog osvajanja tla. Ne zaboravljam drsku stalnu pretnju, koju se tadašnja panslavistička Rusija usudila da upućuje Nemačkoj, ne zaboravljam stalne probne mobilizacije, čiji je jedini smisao bilo vređanje Nemačke, ne mogu da zaboravim raspoloženje javnog mnjenja u Rusiji, koje je već pre rata sebe nadmašilo u mržnjom ispunjenim ispadima protiv našeg naroda i Rajha, ne mogu da zaboravim veliku rusku štampu koja se sve više oduševljavala za Francusku nego za nas. Ipak, uprkos svemu tome bi pre rata postojao još i drugi put, moglo bi se osloniti na Rusiju da bi se okrenulo protiv Engleske. Danas odnosi stoje drugačije. Ako se pre rata, gušenjem svih osećanja još moglo ići sa Rusijom, danas se to više ne može. Kazaljka svetskog časovnika je od tada pomerena daleko napred, i silovitim udarcima nam najavljuje onaj čas u kome se sudbina našeg naroda ovako ili onako mora odlučiti. Konsolidacija, u kojoj se trenutno nalaze velike države na zemlji je za nas poslednji upozoravajući signal da se preispitamo i naš narod iz carstva snova opet vratimo u okrutnu stvarnost i pokažemo mu put u budućnost koji stari Rajh jedino vodi u novi procvat. Ako se nacionalsocijalistički pokret oslobodi svih iluzija s obzirom na veliki i najvažniji zadatak, a

razum smatra jedinim vodičem, katastrofa iz godine 1918. može još nekad postati od beskrajne koristi za budućnost našeg naroda. Iz tog sloma može onda naš narod da dospe do potpuno nove orijentacije u svom spoljnopolitičkom delovanju i dalje, iznutra učvršćen svojim novim pogledom na svet, i napolju da dođe do konačne stabilizacije svoje spoljne politike. Onda konačno može da dobije ono što Engleska ima, a čak je i Rusija imala, i što je činilo da Francuska stalno donosi iste i za svoje interese u suštini ispravne odluke, naime: politički testament.

Politički testament nemačke nacije za njeno delovanje napolju treba i mora zauvek da po smislu glasi: Nemojte nikad trpeti nastanak dvaju kontinentalnih sila u Evropi! U svakom pokušaju da se na nemačkim granicama organizuje druga vojna sila, pa bilo to i samo u formi stvaranja one sposobne za vojnu silu, vidite napad protiv Nemačke pa u tome sagledajte ne samo pravo, već i obavezu, da svim sredstvima, do primene oružja, sprečite nastanak takve države, odnosno takva, ako je već nastala, opet razbijete! Pobrinite se da snaga našeg naroda svoje osnove ne dobije u kolonijama već u tlu domovine u Evropi! Nikada ne smatrajte Rajh osiguranim ako vekovima svakom potomku našeg naroda ne može da da sopstveni komad zemlje! Ne zaboravite nikada, da je najsvetije pravo na ovom svetu pravo na zemlju, koju čovek sam želi da obrađuje, a da je najsvetija žrtva krvi, koju čovek

proliva za svoju zemlju. Ne bih hteo da završim ova razmatranja, a da još jednom ne ukažem na jedinu mogućnost sklapanja saveza, koji trenutno postoji za nas u Evropi. Već u prethodnom poglavlju o nemačkom problemu savezništva sam Englesku i Italiju označio kao dve jedine države u Evropi, sa kojima doći u bliži odnos bi za nas bilo vredno težnje i obećavalo bi uspeh. Na ovom mestu želim da se još kratko dotaknem vojnog značaja takvog saveza. Vojne posledice sklapanja takvog savezništva bi po svemu bile suprotne onima kod savezništva sa Rusijom.

Najvažnija je najpre činjenica, da približavanje Engleskoj i Italiji ni na koji način ne izaziva ratnu opasnost po sebi. Jedina sila, koja bi došla u obzir da zauzme stav protiv saveza, Francuska, ne bi zato bila u stanju. Ali time bi savez dao Nemačkoj mogućnost, da u potpunom miru preduzme one pripreme, koje bi se u okviru takve koalicije ovako ili onako morale preduzeti za obračun sa Francuskom. Jer puni značaj takvog saveza je upravo u tome, da se zaključivanjem Nemačka ne bude iznenada prepuštena neprijateljskoj invaziji, već da se protivnička alijansa i sama razbije,

Antanta, kojoj moramo da zahvalimo beskrajno mnogo nesreće, sama se raspusti, a time smrtni neprijatelj našeg naroda, Francuska, dopadne u izolaciju. Ako bi ovaj uspeh najpre bio samo moralnog efekta, to bi bilo dovoljno, da se Nemačkoj da mera slobode kretanja, koja se danas jedva može naslutiti. Jer bi zakon delovanja bio u rukama novog evropskog anglo-nemačko-italijanskog

saveza, a ne više u Francuskoj. Dalji uspeh bi bio da bi se Nemačka jednim udarcem oslobodila svog nepovoljnog strategijskog položaja. Najmoćnija zaštita s boka s jedne strane, potpuno obezbeđenje našeg snabdevanja životnim namirnicama i sirovinama s druge strane bi bili vrlo korisno dejstvo novog poretka država. Ali skoro još važnija bi bila činjenica, da novi savez obuhvata države tehnički stvaralačke sposobnosti koja se u ponekom pogledu skoro dopunjava. Po prvi put bi Nemačka dobila saveznike, koji kao pijavica ne isisavaju našu sopstvenu ekonomiju, već bi tako mogli i doprineti

bi svoj deo najbogatijem upotpunjavanju našeg tehničkog naoružanja. Nećemo prevideti još i poslednju činjenicu, da bi se u oba slučaja radilo o saveznicima koji se ne mogu uporediti sa Turskom ili današnjom Rusijom. Najveća svetska

sila na zemlji i omladinska nacionalna država bi za borbu u Evropi dala drugačije pretpostavke nego lenji državni leševi, sa kojima se Nemačka povezala u poslednjem ratu. Sigurno da su, kako sam naglasio već u prethodnom poglavlju, velike teškoće, koje se suprotstavljaju ovom savezu. Ali, da li je možda stvaranje Antante bilo manje teško delo? Ono što je uspelo jednom kralju Edvardu VII, uspelo bi delom skoro protiv prirodnih interesa i nama, ako nas saznanje o neophodnosti takvog razvoja tako prožme, da prema tome, pametnim samosavladvanjem određujemo naše sopstveno delovanje. A to je moguće upravo u trenutku, u kom se, ispunjeni opominjućom nevoljom,

umesto spoljnopolitičke besciljnosti poslednjih decenija, krenemo jednim svrsishodnim putem i na njemu istrajemo. Ni zapadna niti istočna orijentacija ne smeju da budu budući cilj naše spoljne politike, već istočna politika u smislu osvajanja neophodne grude za naš nemački narod. Pošto je zato potrebna snaga, koju nam smrtni neprijatelj našeg naroda, Francuska, nas neumoljivo guši i krade snagu, treba da na sebe prihvatimo svaku žrtvu, koja je pogodna po svojim posledicama, da doprinese uništenju francuskih hegemonijskih težnji u Evropi. Svaka sila je danas naš prirodni saveznik, koja kao mi pohlepu Francuske za vlašću na kontinentu oseća kao nepodnošljivu. Nijedan put ka takvoj sili ne sme da nam bude težak, a nijedno odricanje da nam izgleda neizrecivo, ako krajnji rezultat nudi samo mogućnost rušenja onog ko nas najbešnje mrzi. Prepustimo onda letenje naših manjih rana blažim efektima vremena, ako najveće možemo da sagorimo i zatvorimo. Naravno da smo danas izloženi lavežu neprijatelja našeg naroda iznutra, ispunjenom mržnjom. Mi nacionalsocijalisti nedopustimo da nas ovo nikada omete, da objavimo ono što je prema našem najintimnijem uverenju neophodno potrebno. Doduše mi moramo da se danas odupremo struji javnog mnjenja, koje je jevrejska podmuklost zaludela koristeći nemačku nepromišljenost, ponekad talasi zlobno i ljuto udaraju oko nas, ali ko pliva u struji, lakše će se prevedeti nego onaj ko se odupire vodi. Mi smo danas stena o koju se razbija

opšta struja, da bi potekla novim koritom. Stoga je neophodno, da se upravo nacionalsocijalistički pokret u očima ostalog sveta prepozna i utvrdi kao nosilac određene političke namere. Ma šta da nebo i sa nama namerava, mora nam se priznati već na viziru. Kao što i mi sami spoznajemo veliku potrebu, koja treba da odredi naše spoljno-polititko delovanje, iz ove spoznaje će strujati snaga istrajnosti, koja nam je ponekad neophodno potrebna, kada se pod bubnjarskom vatrom hajke naše kukavičje štampe jedan ili drugi uplaši pa ga obuzme tiha naklonost, da ne bi imao sve protiv sebe, da bar na ovom ili onom polju učini ustupak i pogne se vukovima.

NUŽNA ODBRANA KAO PRAVO

Sa razumevanjem novembra 1918. postavljena je jedna politika, koja je premaljudskoj pretpostavci morala da vodi do potpunog potčinjavanja. Istorijski primeri sličnevrste pokazuju da narodi koji prvo bez iznuđujućih razloga upere oružje radije potom prihvataju najveće pokoravanje i prinudu, nego da jednim ponovnim pozivom da upotrebe silu pokušaju da izmene svoju sudbinu. To je ljudski sasvim objašnjivo. Jedan mudri pobednik će svoje zahteve, ako je moguće, pobeđenom nametati isključivo u delovima, postepeno.

Time on onda sme da kod jednog beskarakterno postalog naroda – a takav je svaki onaj narod koji se dobrovoljno podredi – da računa, da on u svakom od ovih pojedinačnih podčinjavanja neće više osetiti nikakav dovoljan razlog, da bi se još jednom prihvatio oružja. Što se opet više na ovaj način prihvati prinuda dobrovoljnim putem, time onda još nepravednije ljudima izgleda da se zbog jednog novog, mada stalno ponavljalog pritiska, ipak posegne za odbranom, naročito ako se, sve u svemu, trpljivo i ćutke podnela već tako mnogo više i mnogo veća nesreća. Propast Kartagine je najstrašnija predstava takvog jednog laganog samoskrivljenog ubistva jednog naroda. U svoje »Tri ispovesti« ističe stoga i Klauzevic na nezaboravan način ovu misao i pregnantno je ovekovečuje za sva

vremena time kada kaže: "Da sramna fleka jednog potčinjavanja nikada ne može da se izbriše, da ta otrovna kaplja u krvi jednoga naroda prelazi u potomstvo i da će ona snagu kasnijeg roda paralisati i potkopavati, a da tome nasuprot čak i propast te slobode posle krvave i časne borbe osigurava preporod naroda i klicu njegovog života, iz koje će jednom iz tog korena izbiti novo snažno drvo".

Naravno da se jedan narod koji izgubi karakter i čast neće brinuti zbog ove pouke. Jer ko je uzme k srcu ne može da padne tako nisko, nego se slama onda kada je zaboravi ili više neće da zna o njoj.

Stoga se kod nosilaca takvog jednog beskarakternog potčinjavanja ne sme očekivati, da se iznenada prema i na osnovu razuma i vaskolikog ljudskog iskustva drukčije počnu da postupaju nego do tada. Naprotiv, upravo će ti svaku takvu pouku držati što dalje od sebe, toliko dugo, dok se ili narod ne navikne na ropski jaram, ili dok se na površinu ne probiju bolje snage, da bi izopačenim kvariocima naroda izbili vlast iz ruku. U prvom slučaju obično se ljudi uopšte i ne osećaju tako loše, jer oni

neretko dobijaju od pametnijih pobednika vlast nadglednika robova prenetu na sebe, koju ove beskarakterne kreature onda najčešće još nemilosrdnije sprovode nad svojim sopstvenim narodom nego neka tuđa beštija postavljena iz redova samog neprijatelja. Razvoj posle 1918. godine nam pokazuje da je u

Nemačkoj nada da se dobrovoljnim potčinjavanjem može zadobiti milost

pobednika nažalost određivala na presudan način političku svest i delovanje širokih masa.

Hteo bih stoga da stavim vrednovanje na naglasak široke mase, jer ne mogu da se pomirim s uverenjem da se recimo istoj suludoj zabludi može pripisati i delovanje vođa našeg naroda. Pošto je vođenje naše sudbine od kraja rata očigledno potpalo pod Jevreje zaista se nije moglo očekivati da je uzrok naše nesreće pogrešno saznanje, već se naprotiv mora biti ubeđen da naš narod vodi u propast svesna namera. I tek kada se sa tog stanovišta preispita očigledno ludilo spoljnopolitičkog vođenja našeg naroda, otkriva se ono kao vrhunski rafinirana, ledena logika u službi jevrejske svetski osvajačke misli i borbe. Tako izgleda i shvatljivo da je isto vremensko razdoblje 1806. do 1813. koje je bilo dovoljno da se potpuno slomljena Pruska ispuni novom životnom energijom i borbenom odlučnošću, danas nije samo beskorisno proteklo nego je naprotiv vodilo do jednog sve većeg slabljenja naše države. Sedam godina posle novembra 1918. potpisan je Sporazum u Lokarnu! Tok stvari pritom je bio kao što je gore naznačeno: čim se jednom potpisao prividni prekid vatre, nije se više imalo niti delatne snage niti hrabrosti da se kasnije pruži otpor stalno ponavljajućim merama potčinjavanja od strane protivnika. A oni su opet bili tako pametni da odjednom zahtevaju isuviše mnogo. Svoje ucene su oni ograničavali stalno na onaj obim, koji bi po njihovom sopstvenom mišljenju

– a i mišljenju našeg nemačkog vođstva – bio tobože još toliko snošljiv da se nije moralo bojati jedne eksplozije narodnog raspoloženja, što se, međutim, više takvim pojedinim diktatima potpisivalo i davilo, tim je manje izgledalo opravdano da se zbog jedne daljeucene ili zahtevanog uniženja sad odjednom čini nešto što se zbog mnogo drugih ranije nije činilo – da se pruži otpor. I to je upravo ona kap otrova o kojoj govori Klauzevic: najpre počinjena beskarakternost, koja se sama stalno dalje mora da pojačava i koja postepeno opterećuje kao najgore nasleđe svaku buduću odluku. Ona može da preraste u strahovit olovni teg, koji jedan narod onda teško da može sa sebe da zbaciti, nego njime biva i konačno povučen na dno života jedne ropske rase. Tako su se u Nemačkoj smenjivali edikti razoružanja i porobljavanja, političke onemoćalosti i ekonomskog pljačkanja naroda, da bi najzad bio moralno proizveden onaj duh koji se mogao videti u davoskom punomoćju kao sreća a u sporazumu u Lokamu kao uspeh. Ali se naravno, gledano s višeg stanovišta, može govoriti o jednoj jedinoj sreći u tome jadu, sreći da ljude možeš načiniti budalama ali ne i nebo potkupiti. Jer njegov blagoslov je izostao: Nevolja i briga su otada postali stalni pratioci našeg naroda, a naš jedini verni saveznik je beda. I u ovom slučaju nije sudbina napravila nikakav izuzetak, nego nam je dodelila ono što smo i zasluživali. Pošto mi više ne umemo da cenimo čast, poučava nas ona da bar poštujemo slobodu

hleba, ljudi su već naučili da viču hleba, hleba, ali će jednoga dana još morati da mole za slobodu.

Ma kako gorak i vidljiv bio slom našega naroda u godinama posle 1918. isto tako su najčešće upravo u to vreme bili proganjani oni, koji su se usuđivali da ono, što je kasnije stalno nastupalo, već tada prorokuju. I ma koliko jadno da je bilo vođstvo našeg naroda, ono je isto tako bilo uobraženo, a posebno onda kada se radilo o uklanjanju neomiljenih, jer su bili neugodni, upozorivača. Tada se moglo doživeti (a to se može još i danas) da bi se najveći parlamentarni praznoglavci stvarne kalfe, sedlari i rukavičari ne samo shodno svom pozivu, što ništa i ne govori, iznenada ispeli na pijedestal državnika, da bi s te visine upravljali malim smrtnicima. Pritom nije bila niti je stvar u tome da je takav jedan "državnik" najčešće već u šestom mesecu svoje umetnosti bivao kao poslednji šalabajzer uz ruganje celog sveta raskrinkan! Ne, to ništa ne daje na stvari, naprotiv: što više parlamentarnim džabalebarošima

republike nedostaju stvarni učinci, tim bešnje oni stoga proganjaju one, koji od njih očekuju učinke, koji su "drski" da konstatuju promašaj njihove dosadašnje delatnosti i predvide neuspeh buduće. Ali ako se takav jedan parlamentarni uvaženi jednom najzad pobije na stub srama i ne bude u stanju državotvorni umetnik te sorte onda zbilja da izbegne slom cele svoje delatnosti i njenih rezultata, onda oni nalaze hiljade i hiljade razloga opravdanja za njihove

neuspehe i ne žele da priznaju jedno jedino, a to je da su oni sami glavni razlog sveg zla.

Najkasnije u zimu 1922/23. moralo se uopšte shvatiti da se Francuska i posle zaključenja mira trudila s gvozdenom doslednošću da još uvek postigne svoj odrađeni zamišljeni ratni cilj. Jer niko valjda neće poverovati da Francuska u najodlučnijoj borbi svoje istorije nije najčistiju krv svog naroda u četiri i po godine davala da bi kasnije prethodno načinjene štete ponovo dobila reparacijama kao naknadu. Čak i Elzas-Loteringija sami ne bi objasnili energiju francuskog vođenja rata, ako se pri tom već ne bi radilo o jednom delu zaista velikog političkog programa za budućnost, koji je sprovodila francuska spoljna politika. A ovaj cilj opet glasi: Razbijanje Nemačke u jednu mešavinu malih država. Za to se borila šovinistička Francuska, pri čemu je ona doduše svoj narod u stvari kao zemaljske služe prodala internacionalnom svetskom jevrejstvu. Ovaj

francuski ratni cilj bio je već dosegljiv samim ratom da je, kako se u početku u Parizu nadalo, rat vođen na nemačkom tlu. Pretpostavljalo se da krvave bitke svetskog rata neće biti vođene na Somi, u Flandriji, na Artosu, pred Varšavom, Ivangorodom, Kovnom, Rigom i gde sve još ne, nego u Nemačkoj u Ruru i na Majni, na Elbi, pred Hanoverom, Lajpcigom, Nimbergom itd. I svakako da će se svak morati složiti, da bi time postojala mogućnost razaranja Nemačke. Veoma je veliko

pitanje da li bi naš mlada federativna država izdržala četiri i po godine istu probu opterećenja kao što je to bilau stanju vekovima čvrsto centralizirana država koja je jedino upirala oči u bespogovorni Pariz. Da je to najgigantskija borba naroda protutnjala izvan granica otadžbine, bila je ne samo besmrtna zasluga jedine stare vojske, nego i najveća sreća za nemačku budućnost. A to moje najgranitnije unutrašnje uverenje koje me je ponekad gotovo sasvim obrvavalo da u drugom slučaju danas već odavno ne bi bilo nikakvog Nemačkog Rajha, nego samo više "nemačke države". Ovo je i jedini razlog takođe, zašto krv naših palih prijatelja i braće nije

sasvim uzaludno bila prolivena. Tako je nastalo sve drukčije! Svakako da je Nemačka u novembru 1918. doživela munjevito brzo svoj slom. Samo, kada je katastrofa nastupila u domovini, armije nemačke pešadije stajale su još uvek duboko u neprijateljskim zemljama. Prva briga tada Francuske nije bila razbijanje Nemačke već štaviše sledeća: kako izbaciti nemačke armije što pre iz Francuske i Belgije. I tako je za parisko državno vodstvo prvizadatak kod završetka svetskog rata bio, razoružati nemačke armije i, ako je moguće, potisnuti ih pre svega nazad u Nemačku, a tek u drugome planu moglo se je posvetiti ranijem faktičkom osnovnom ratnom cilju. Svakako Francuska je u tome bila već paralisana. Za Englesku je s uništenjem Nemačke kao kolonijalne i trgovačke sile i s njenim obaranjem na rang jedne države druge klase rat bio zaista pobeđnički

završen. Interes na rasturanje bez ostatka nemačke države tamo ne samo da nije postojao, nego se čak poštovao i razlog da se sačuva za budućnost jedan rival protiv Francuske u Evropi. Tako je francuska politika morala tek uenergičnom mirovnom radu da nastavi ono što je rat utro, i Klemansoova izreka da je za njega mir samo produžetak rata, dobila je povećano značenje. Stalno kod svakog iole mogućeg povoda morali su se sklopovi Rajha da uzdrstavaju. Ispostavljanjem sve novih i novih nota za razoružavanje s jedne strane i putem na ovaj način omogućene privredne ucene s druge, gajila se nada u Parizu da će se sistem Rajha moći lagano da labavi. Što je više u Nemačkoj odumiralo nacionalno dostojanstvo, tim više su mogli ekonomski pritisak i večna beda i siromaštvo da vode do politički destruktivnih dejstava. Takva jedna politika zasnovana na političkom ugnjetavanju i ekonomskom pljačkanju, ako bi se sprovodila deset ili dvadeset godina, mora postepeno da ruini čak i najbolje državno telo i da ga eventualno i rasturi. A time je onda i konačno postignut francuski ratni cilj. Ovo se opet moralo u zimu 1922/23. već odavno spoznati kao namera Francuske. Time bi onda ostale, međutim, samo dve mogućnosti: smelo se recimo ponadati da će se ili na otpornosti nemačkog nacionalnog tela odbiti francuska volja, ili najzad učiniti jednom ono što eto ne može da izostane da se naime pri bilo kom grubom slučaju preotme kormilo državnog broda i pramac okrene protiv neprijatelja. To bi

onda značilo svakako borbu na život i smrt, a izgledi na život bili bi samo onda postojeći, ako bi se prethodno uspelo, Francusku toliko izolovati da ta druga borba ne bude morala više da predstavlja jedno rvanje Nemačke protiv sveta, nego odbrana Nemačke od Francuske koja stalno ometa svet i njegov mir. Naglašavam i čvrsto sam ubeđen da ovaj drugi slučaj jednom tako ili ovako mora da nastane i da će on nastati. Nikada neću poverovati u to da će Francuska ma kad promeniti namere prema nama, jer one lete u najdubljem razlogu, a to je isključivo u smislu samoodržanja francuske nacije. Kada bih sam bio Francuz i kada bi mi veličina Francuske bila tako draga, kao što je meni veličina Nemačke sveta, onda ne bih ni mogao ni hteo ni ja drukčije da delujem, nego što na kraju krajeva to čini jedan Klemenso. Ne samo u svojoj nacionalnoj brojnosti, nego naročito u svojim rasno najboljim elementima opadajuće Francuzstvo može svoj značaj u svetu na trajan način samo razbijanjem Nemačke da održi. Francuska politika može i hiljade okolišnih puteva da nađe, negde na kraju će uvek biti ovaj cilj kao ispunjenje poslednjih želja i najdublje čežnje. Ali nepravilno je takođe i verovati da će jedna čisto pasivna volja koja jedino samu sebe želi da održava, moći da omogući jedan otpor koji neće proizilaziti iz jedne ne manje punosnažne ali aktivno osnažene volje. Dogod večni konflikt između Nemačke i Francuske bude se odvijao samo u foliji nemačke odbrane od francuskog napada, nikada on neće biti odlučan, ali će svakako

Nemačka iz veka u vek gubiti jednu poziciju za drugom. Neka se samo sledi pomeranje nemačke govorne granice počev od dvanaestog veka do danas i svakako da će se teško više moći graditi na jednom zauzimanje pozicije i razvoju, koje nam je do sada već toliko štete nanelo. Tek kada se ovo u Nemačkoj u potpunosti bude shvatilo, da se životna volja nemačke nacije više ne raspršuje samo u pasivnoj odbrani, nego se prikupe snage za jedan konačni aktivni obračun s Francuskom i grune se u jednu poslednju odlučujuću borbu sa s nemačke strane najvećim konačnim ciljevima, tek tada će se biti u stanju da se večno i po sebi neplodno rvanje između nas i Francuske dovede do kraja, dođuše, pod pretpostavkom da Nemačka u uništenju Francuske zbilja uvidi samo jedno sredstvo i da potom ona našem narodu konačno na drugoj strani bude u stanju da pruži moguće širenje. Danas brojimo mi osamdeset miliona Nemaca u Evropi! Ali će tek onda takva spoljna politika biti priznata kao prava tek kada nakon nepunih sto godina, dve stotine i pedeset miliona Nemaca bude živelo na ovom kontinentu i to ne kao eksploatisani fabrički radnici već kao seljaci i radnici koji svojim radom jedan drugom obezbeđuju život.

U decembru 1922. izgledalo je kao da se situacija između Nemačke i Francuske ponovo opasno zaoštava. Francuska je želela da započne nove ogromne ucene i za to su joj trebali saučesnici. Privrednoj pljački morao je da predstoji politički

pritisak, a Francuzima je samo nasilno prodiranje u centralni nervni sistem čitavog nemačkog života delovalo zadovoljavajuće da bi porobili naš "nepokorni" narod. Zauzimanjem Rurske oblasti Francuzi su se nadali ne samo da konačno probiju okosnicu Nemačke već i da našu privredu dovedu u situaciju u kojoj bismo morali da prihvatimo svaku, čak i najgoru, obavezu. Bilo je gusto. Nemačka se čak na početku savila da bi se kasnije potpuno slomila. Zauzimanje Rurske oblasti značilo je da je sudbina nemačkom narodu ponovo pružila šansu da se uzdigne. Jer ono što je u prvom trenutku delovalo kao ogromna nesreća podrazumevalo je, kad se malo bolje pogleda, beskrajno sudbonosnu mogućnost okončanja celokupne nemačke patnje.

Sa spoljnopolitičke tačke gledišta zauzimanje Rurske oblasti Francusku je prvi put iznutra istinski otuđilo od Engleske i to ne samo u krugovima britanske diplomatije koji su isključivo trezveno i računčijski sklopili i održavali savez sa Francuskom već i u najširim krugovima engleskog naroda. Posebno je engleska privreda reagovala na ovo neverovatno jačanje kontinentalne francuske snage sa teško prikrivanom nelagodnošću, jer ne samo da je Francuska, sa vojno-političke tačke gledišta, zauzela položaj u Evropi koji pre toga nije imala čak ni Nemačka, već je sada dobila privredne osnove koji su njenu političku kokurentnost ekonomski doveli skoro u monopolski položaj. Veći rudnici gvožđa i uglja u

Evropi time su bili ujedinjeni u rukama nacije koja je do sada odlučno i aktivno stajala iza svojih interesa, za razliku od Nemačke, i koja je u velikom ratu čitav svet podsetila na svoju vojnu pouzdanost. Francusko zauzimanje Rurskih rudnika uglja ponovo je Engleskoj izbilo iz ruku čitav uspeh rata tako da pobednik više nije revnosna i vredna britanska diplomatija već maršal Foh i Francuska koju on predstavlja.

I u Italiji se raspoloženje prema Francuskoj, koje ionako nakon rata više nije bilo sjajno, pretvorilo bukvalno u mržnju. Bio je to veliki istorijski trenutak u kome su nekadašnji saveznici mogli da postanu budući neprijatelji. To što je ipak bilo drugačije i što saveznici nisu kao u drugom Balkanskom ratu odjednom ušli u međusobni rat trebalo je pripisati okolnosti da Nemačka nije imala Enver Pašu već Kuna. Ne samo sa stanovišta spoljne politike već i sa stanovišta unutrašnje politike upad Francuza u Rursku oblast za Nemačku je otvorio ogromne mogućnosti. Znatan deo našeg naroda, koji je zahvaljujući ogromnom uticaju lažljivih novina Francusku još uvek doživljavao kao borca za napredak i liberalizam, doživeo je grubo otrežnjenje. Kao što je 1914. godina razvejala snove o međunarodnoj solidarnosti naroda iz glava naših nemačkih radnika i naglo ih vratila u svet večite borbe pošto se svuda jedno biće hrani nekim drugim i smrt slabijeg znači život jačeg, isto se dogodilo i u proleće 1923. kada je Francuz sproveo

svoje pretnje i konačno počeo da dolazi u nemačku oblast rudnika, u početku polako i oklevajući, tada je za Nemačku kucnuo odlučujući čas. Ako je u tom trenutku naš narod promenio svoje mišljenje kao i svoje dotadašnje stanovište, onda je nemačka Rurska oblast za Francusku mogla da postane nova napoleonska Moskva. Postojale su samo dve mogućnosti: ili pristati na to i ne uraditi ništa, ili stvoriti u nemačkom narodu, s pogledom na užarenu hranu i užarene peći, istovremeno i užarenu volju da okonča ovu večitu sramotu i radije preuzme na sebe strahotu trenutka nego da i dalje podnosi beskrajne strahote. "Besmrtna zaluga" tadašnjeg kancelara Kuna bilo je pronalaženje treće mogućnosti, a još "slavnija" je bila zasluga našeg građanskog partijskog sveta što joj se divila i pristala na nju.

Ovde bih najpre želeo što je kraće moguće da razmotrim drugu mogućnost: Zauzimanjem Rurske oblasti Francuska je sprovedla eklatantnu povredu Versajskog ugovora. Time se isto tako suprotstavila čitavom nizu zemalja-moćnika, posebno Engleskoj i Italiji. Više nije mogla da se nada bilo kakvoj podršci ovih država za svoj egoistični pljačkaški pohod. Avantura, a to je pre svega bila avantura, morala ju je dakle sama dovesti do nekog srećnog završetka. Za nacionalnu nemačku vladu postojao je samo jedan put, naime onaj koji je nametnula čast. Bilo je izvesno da je nemoguće Francuskoj se odmah suprotstaviti oružjem, ali je

bilo neophodno biti svestan toga da će svako pregovaranje bez oružane moći u pozadini biti smešno i neefikasno. Bilo je besmisleno bez mogućnosti aktivnog otpora dovesti se u poziciju: "Nećemo da pregovaramo", ali je bilo još mnogo besmislenije pristati na pregovore bez obezbeđene moći. Ne znači to da je zauzimanje Rurske oblasti moglo da bude sprečeno vojnom intervencijom. Samo bi ludak mogao da savetuje takvu odluku. Ali uzimajući u obzir tu akciju Francuske i za vreme njenog izvođenja moglo je i moralo se voditi računa o tome da se, bez obzira na Versajski ugovor koji je Francuska sama već pogazila, obezbede vojna sredstva kao pomoć pregovaračima. Jer, od početka je bilo jasno da će se jednog dana za nekim konferencijskim stolom odlučivati o toj oblasti zauzetoj od strane Francuske. Ali isto tako nam je moralo biti jasno da su i najbolji pregovarači u stanju da ostvare malo uspeha ako zemlja po kojoj hode i stolica na kojoj sede nisu štit njihovog naroda. Slabašni krojačić ne može da se raspravlja sa atletama i bespomoćni pregovarač mora da trpi mač Brena na neprijateljskoj strani terazija ako nema sopstveni mač. Pa zar nije bilo stvarno strašno posmatrati one pregovaračke komedije koje su od 1918. godine stalno prethodile diktatima? Bila je to ponižavajuća predstava koju su ponudili čitavom svetu tako što su nas najpre pozvali za pregovarački sto da bi nam zatim saopštili odavno donete odluke i programe o kojima se moglo razgovarati, ali koji su se od početka morali

smatrati nepromenljivim. Naši pregovarači, naravno, teško da su i u jednom jedinom slučaju bili iznad najskromnijeg proseka i uglavnom su opravdavali drsku izjavu Lojda DŽordža koji je nekadašnjem ministru Simonsu podsmešljivo rekao "da Nemci ne umeju za vođe i predstavnike da izaberu duhovne ljude". S obzirom na odlučnu volju protivničkog i jadnu bespomoćnost sopstvenog naroda u svakom pogledu čak bi i geniji teško bili u stanju bilo šta da postignu. Međutim, onaj koji je 1923. želeo francusko zauzimanje Rurske oblasti da uzme kao povod za ponovno uspostavljanje vojne moći, morao je najpre da ponudi naciji duhovno oružje, da ojača volju i da uništi one koji su razbili tu najznačajniju nacionalnu snagu. Kao što je 1918. došlo do krvave osvete zato što 1914. i 1915. marksističkoj zmiji nije jednom zauvek otkinuta glava, tako je najstrašnija osveta bila neminovna kad se u proleće 1923. nije prepoznao povod da se konačno osujete marksistički izdajnici države i ubice naroda.

Svaka pomisao na pravi otpor Francuskoj bila je obična glupost ako se ne bi objavio rat onim snagama koje su pet godina pre toga iznutra slomile nemački otpor na ratištima. Samo su građanske duše mogle da zauzmu neverovatno mišljenje da se marksizam sada možda promenio. Neverovatna i zaista besmislena pomisao da postoji nada da će nekadašnji državni izdajnici odjednom postati borci za nemačku slobodu! To im uopšte nije padalo

na pamet! Kao što hijena nije spremna da ostavi leš, tako ni marksista ne odustaje od državne izdaje. Zaboravimo i najgluplju od svih primedbi da je toliko mnogo radnika nekada žrtvovalo svoje živote za Nemačku. Jesu to bili nemački radnici, ali tada oni više nisu bili internacionalni marksisti. Da se 1914. nemačka radnička klasa po svom unutrašnjem opredeljenju još uvek sastojala od marksista, rat bi bio završen za tri nedelje. Nemačka bi pukla pre nego što bi prvi vojnik prekoračio granicu. Ne, činjenica da se nemački narod tada i dalje borio dokazala je da marksističko ludilo još nije bilo prodrlo u najveće dubine. Ali upravo u onoj meri u kojoj se nemački radnik i nemački vojnik u toku rata vratio u ruke marksističkih vođa, u toj meri on je za otadžbinu bio izgubljen. Da je na početku i za vreme rata dvanaest ili petnaest hiljada tih jevrejskih državnih izdajnika izloženo otrovima kao što se to dogodilo stotinama hiljada naših najboljih nemačkih radnika iz svih slojeva i zanimanja na njivi, onda milionske žrtve na frontu ne bi bile uzaludne. Upravo suprotno: da je dvanaest hiljada baraba pravovremeno uklonjeno, možda bi životi čitavog miliona pravih, za budućnost značajnih Nemaca bili spaseni! Ali to je spadalo u građansko "državničko umeće" kako ne trepnuvši izložiti milione krvoproliću na bojnom polju, a deset ili dvanaest hiljada državnih izdajnika, kriminalaca, zelenaša i prevaranata smatrati dragocenom nacionalnom svetinjom i time ih

otvoreno proglasiti nedodirljivima. Uopšte nije jasno šta je u ovom građanskom svetu veće, da li nespretnost, slabost i kukavičluk ili potpuno propali način razmišljanja. Ta klasa je stvarno sudbinski osuđena na propast, ali, na žalost, sa sobom će povući čitav narod u provaliju.

Potpuno ista situacija kao 1918. bila je i 1923. Bez obzira na način otpora za koji bi se odlučili, prvi preduslov bilo je izbacivanje marksističkog otrova iz organizma našeg naroda. I po mom uverenju prvi zadatak prave nacionalne vlade bio je potražiti i pronaći snage koje su odlučne da marksizmu objave rat do

istrebljenja i ovim snagama onda dati odrešene ruke. Bila je njihova obaveza da se ne klanjaju gluposti zvanoj »red i mir« u trenutku kada je spoljni neprijatelj otadžbini zadavao poslednji udarac i kada je u zemlji na svakom koraku pretila izdaja. Ne, prava nacionalna vlada morala je tada da štedi nered i nemir da je samo u nemirima bilo moguće i da

se dogodilo principijelno razračunavanje sa marksističkim smrtnim neprijateljima našeg naroda. Ukoliko bi se to propustilo, svaka pomisao na neki otpor, kakav god on bio, bila bi prava ludost. Takvo razračunavanje pravih istorijskih razmera ne može, doduše, da sledi šemu

nekog savetnika ili neke stare, istrošene ministarske duše, već mora da se dogodi u skladu sa večitim zakonima života na ovoj planeti, koji su borba za život i koji ostaju borba. Bilo je neophodno zamisliti da je iz najkrvavijih

građanskih ratova često izrastao veoma jak i zdrav narodni organizam dok se zbog veštački održanih mirnodopskih stanja mnogo češće smrad truleži širio do neba. Sudbine naroda ne menjaju se u svilenim rukavicama! Tako je 1923. bio potreban najbrutalniji pristup da bi se osujetile zmije koje su našem narodu radile o glavi. Ako bi to uspelo, tek onda bi pripreme aktivnog otpora imale smisla. U to vreme sam često pričao o tome i pokušavao barem takozvanim nacionalnim

krugovima da objasnim šta je ovog puta u igri i da bi u slučaju istih grešaka kao 1914. i narednih godina ponovo bio neminovan kraj kao 1918.

Neprekidno sam ih molio da puste sudbinu da radi svoj posao i da i našem pokretu pruže mogućnost razračunavanja sa marksizmom, ali govorio sam uzalud. Oni su svi smatrali da su pametniji, uključujući i vojne lidere sve dok se onda nisu našli pred najjadnijom kapitulacijom svih vremena. Tada sam do srži svog bića postao svestan da je nemačko građansko društvo došlo do kraja i da više nije u stanju da obavi nijedan zadatak. Video sam kako se sve te partije svađaju sa marksizmom samo zbog međusobne konkurencije ne želeći uopšte istinski da ga unište. Oni su se u dubini duše odavno bili pomirili sa propašću otadžbine i pokretala ih je samo velika želja da ne propuste naslađivanje leševima. Samo su se za to još

"borili". U to vreme, to otvoreno priznajem, osećao sam istinsko divljenje prema velikom čoveku južno

od Alpa koji iz prave ljuhavi prema svom narodu nije sklopio sporazum sa unutrašnjim neprijateljima Italije već je na svakom koraku i svim sredstvima težio njihovom uništenju. Ono što će Musolinija uvrstiti u velikane naše planete jeste njegova odlučnost da Italiju ne deli sa marksizmom već da spase otadžbinu tako što je internacionalizam prepustio uništenju. Kako nasuprot tome bedno sićušno deluju naši nemački nazovi-državnici i koliko nam se gade kada ta ništavila sa nevaspitanom uobraženošću uzimaju sebi za pravo da kritikuju hiljadu puta većeg od sebe i koliko je samo bolno pomisliti da se to događa u državi koja je pre nepunih pola veka imala čast da jednog Bizmarka naziva svojim vođom!

Sa takvim stavom građanstva i takvim negovanjem marksizma 1923. je, međutim, sudbina svakog aktivnog otpora bila unapred određena. Boriti se protiv Francuske sa smrtnim neprijateljem sopstvenim redovima bilo je besmisleno. Sve nakon toga bilo je samo zamajavanje, predstava da bi se zadovoljio nacionalistički element u Nemačkoj, da bi se smirila uzburkana nemačka duša ili da bi se u stvari obmanula. Da su stvarno verovali u to što su radili, onda bi morali da spoznaju da snaga naroda ne leži u prvom redu u njegovom oružju već u njegovoj volji i da, pre nego što se pobedi neprijatelj, najpre neprijatelj mora da bude uništen iznutra. U suprotnom, jao nama ako se pobjeda ne ostvari prvog dana borbe! Ako narod koji

se nije oslobodio svog unutrašnjeg neprijatelja nazre i samo senku poraza, snaga njegovog otpora će se raspršiti i neprijatelj će svakako odneti pobjedu. To je tada moglo da se predvidi još u proleće 1923. Ne treba ni pominjati dovođenje u pitanje vojničke pobjede nad Francuskom! Da je rezultat nemačkog reagovanja na upad Francuza u Rursku oblast bilo uništenje marksizma unutar Nemačke, uspeh bi samim tim bio na našoj strani. Nemačka, oslobođena tog smrtnog neprijatelja svog bića i svoje budućnosti, posedovala bi snagu koju ni čitav svet više ne bi mogao da uguši. Onog dana kada u Nemačkoj bude razbijen marksizam, naši okovi će zauvek biti pokidani. Jer nikada u istoriji nije nas pobedila snaga naših neprijatelja već uvek samo naše sopstvene slabosti i neprijatelji u našim redovima. Pošto nemačko državno rukovodstvo tada nije smoglo snage za ovakvo herojsko delo, moglo je naravno da krene samo jednim putem. Naime, moglo je ništa da ne uradi već da pusti da se stvari odvijaju same od sebe. U taj veliki čas nebesa su poslala nemačkom narodu jednog velikog čoveka, gospodina Kuna. On nije u suštini bio državnik i političar od zanata, a još manje po rođenju, već je više bio čovek koji je bio potreban za izvršenje određenih zadataka. Inače se više bavio poslovima. Za Nemačku je to bilo prokletstvo zbog toga što je ovaj politizirajući trgovac i politiku smatrao privrednim preduzećem te je svoje aktivnosti uredio u skladu sa tim. "Nemačka je zauzela Rursku oblast. Šta se nalazi u

Rurskoj oblasti? Ugalj. Dakle Francuska je zauzela Rursku oblast radi uglja?" Šta je za gospodina Kuna bilo prirodnije do pomisli da organizuje štrajk da Francuzi ne bi došli do uglja, nakon čega bi oni onda, po mišljenju gospodina Kuna, jednog dana sasvim sigurno napustili Rursku oblast zbog nerentabilnosti preduzeća. Otprilike tako su tekle misli tog "značajnog", "nacionalnog" "državnika" koji se u Štutgartu i u drugim mestima obraćao svom narodu i kome se taj narod veselo divio. Za štrajk su, naravno, bili potrebni marksisti, jer su u prvom redu radnici morali da štrajkuju. Dakle, bilo je neophodno ujediniti radnika, a on je u mozgu takvog građanskog državnika uvek bio isto što i marksista, sa ostalim Nemcima. Nemoguće da tada nije bila uočljiva građanska partijsko-politička buđ jedne tako genijalne parole!

Istovremeno i nacionalno i genijalno – to je konačno bilo ono što su oni iznutra sve vreme i tražili! To je bio most ka marksizmu i nacionalnom prevarantu sada je bilo omogućeno da sa "nemačkim" izrazom lica i nacionalnim frazama pruži svoju vernalu ruku internacionalnom državnom izdajniku. A taj je smesta stupio u akciju. Jer isto kao što su Kunu bile potrebne marksističke vođe za njegov "jedinstveni front", tako je i marksističkim vođama bio potreban njegov novac. Ruka ruku mije. Kun je dobio svoj jedinstveni front koji se sastojao od nacionalnih brbljivaca i

antinacionalnih baraba, a internacionalni prevaranti su mogli za državne pare da služe svojoj "uzvišenoj" borbenoj misiji, odnosno da razbijaju nacionalnu privredu i to ovog puta čak o trošku države. Kakva besmrtna pomisao, spasiti naciju plaćenim štrajkom, ali svakako je to bio poziv kome je čak i najnezainteresovaniji džabalebaroš mogao da se priključi sa oduševljenjem. Opšte je poznato da se narod ne oslobađa molitvama! Ali da li je ipak moguće osloboditi ga lenstvovanjem, to je najpre trebalo istorijski proveriti. Da je gospodin Kuno tada zatražio od svakog Nemca samo dva sata duže da radi, umesto što je pozvao na plaćeni generalni štrajk i time ga postavio kao osnovu "jedinstvenog fronta", onda bi se prevara zvana "jedinstveni front" razrešila sama od sebe nakon tri dana. Narodi se ne oslobađaju ne radeći ništa već žrtvovanjem. Istina je da se ovaj takozvani pasivni otpor nije dugo održao. Jer samo je čovek kome je rat potpuno stran mogao da umisli da će okupacionu vojsku najuriti na tako smešan način. A samo je to mogao da bude smisao akcije čija je cena dostizala milijarde i koja je umnogome doprinela da se nacionalna valuta potpuno uništi. Naravno da su Francuzi tada mogli da se raskomote u Rurskoj oblasti uz jedan određen unutarnji mir kad su videli da se otpor služi takvim sredstvima. Pa upravo smo im ponudili najbolji način kako da urazume tvrdoglavo stanovništvo ako njegovo ponašanje ozbiljno ugrožava okupatora. Koliko brzo smo devet godina pre toga rasterali belgijske

Franktierbanden i objasnili stanovništvu kakva je situacija kada je nemačka vojska bila u opasnosti da ozbiljno strada. Čim bi pasivni otpor Francuskoj postao stvarno opasan, okupacione trupe bi za nepunih osam dana s lakoćom čitavu tu detinjariju dovele do tragičnog završetka. Jer, poslednje pitanje koje se postavlja uvek glasi: šta će se dogoditi ako pasivni otpor neprijatelju na kraju stvarno bude išao na živce i ako on uđe u borbu protiv njega sa brutalnom silom? Ako se to dogodi, mora se, hteli-ne hteli, pristati na teške, krvave posledice. Time se, međutim, dolazi tamo gde se stiže i aktivnim otporom, naime do borbe! Stoga svaki takozvani pasivni otpor ima smisla samo u slučaju da iza njega stoji odlučnost da se u slučaju otvorenog ili skrivenog rata taj otpor nastavi. Generalno gledano, svako takvo razmatranje vezano je za uverenost u mogući uspeh. Čim je tvrđava koju neprijatelj snažno napada prinuđena da počne da gubi i poslednju nadu u odbranu, ona se praktično predaje, posebno ako u takvom slučaju branioca umesto verovatne smrti čeka siguran život. Ako braniocima opkoljene tvrđave oduzmete veru u moguće oslobođenje, snage odbrana će se urušiti. Stoga je pasivni otpor u Rurskoj oblasti s obzirom na poslednje posledice koje je morao i mogao da nosi sa sobom ako je stvarno trebalo da bude uspešan, mogao da ima smisla samo da se iza njega gradio aktivan front. To bi, međutim, značilo traženje nemogućeg od našeg naroda. Da je svaki od ovih Vestfalaca znao da domovina podiže vojsku od

osamdeset ili stotinu divizija, Francuzi bi naleteli na trnje. Uvek je više hrabrih junaka spremno da se žrtvuje za uspeh nego za očigledan poraz. To je bio klasičan slučaj koji je nas nacionalsocijaliste primorao da zauzmemo najoštriji stav protiv takozvane nacionalne parole. I to smo i učinili. Mene su tih meseci dosta napadali kao čoveka čije je čitavo poimanje nacionalnog bilo samo mešavina gluposti i spoljašnjeg privida koju su svi propagirali, jer su podlegli prijatnom izazovu da sada odjednom budu nacionalno aktivni bez opasnosti. Smatrao sam taj najmizerniji od svih jedinstvenih frontova jednom od najsmešnijih pojava i istorija nije dala za pravo. Čim su sindikati skoro napunili svoje kase Kunovim novcem i čim je pasivan otpor morao da odluči da iz lenstvovanja pređe u aktivan napad, crvene hijene su istog trenutka izašle iz nacionalnog stada i ponovo postale ono što su uvek i bile. Manji od makovog zrna gospodin Kun se vratio svojim ovčicama. Nemačka je, međutim, bila bogatija za jedno iskustvo i siromašnija za jednu ogromnu nadu. Sve do kraja leta mnogi oficiri, a to sigurno nisu bili oni najgori, u dubini duše nisu verovali u tako sraman razvoj. Svi su se oni nadali da su se, ako ne otvoreno, a ono barem krišom vodile pripreme kako bi se taj drski upad Francuske pretvorio u preokret nemačke istorije. I u našim redovima bilo je mnogih koji su verovali barem u vojsku. Ta vera bila je tako živa da je znatno uticala nadelovanje i posebno na obrazovanje mnogih

mladih ljudi. Ali kada je došlo do sramnog pada i kada se nakon žrtvovanja čitavih milijardi u bogatstvu i mnogo hiljada mladih Nemaca, koji su bili dovoljno glupi da bi ozbiljnoshvatili obećanja vođe, na tako sraman način kapitulirao, onda je negodovanje zbog takve izdajenašeg nesrećnog naroda provalilo na površinu. Milioni ljudi tada su odjednom bili potpuno ubeđeni da bi samo radikalno eliminisanje čitavog vladajućeg sistema moglo da spase Nemačku. Nikada vreme nije bilo zrelije, čak je ono odlučnije zahtevalo takvo rešenje nego u trenutku kada je s jedne strane državna izdaja bila besramno očigledna, dok je s druge narod ekonomski bio prepušten umiranju od gladi. Pošto je država pogazila sve zakone o lojalnosti i veri, omalovažavala prava svojih građana, žrtvovala milione svojih najvernijih sinova i opljačkala milione drugih, nije više imala prava da očekuje ništa drugo do mržnju. A ta mržnja protiv onih koji su uništili narod i domovinu morala je da nađe ovaj ili onaj ventil. Mogu ovde samo da skrenem pažnju na poslednju rečenicu mog govora u velikom procesu u proleće 1924. "Sudije ove države slobodno mogu da nas osude zbog naših nekadašnjih dela, ali istorija kao boginja jedne više istine i jednog boljeg prava s osmehom će da pocepa tu presudu da bi nas sve oslobodila krivice i greške." Ali ona će i da pozove pred svoj sud one koji danas, pošto poseduju moć, gaze i pravo i zakon, koji su naš narod povelili

u nevolju i propast i koji u nesreći otadžbine više vrednuju svoje sopstveno Ja od života celine.

Neću sada nastaviti sa iznošenjem događaja koji su odveli do 8. novembra 1923. i koji su ga odredili. Ne želim to, jer ne mislim da bi to na bilo koji način doprinelo budućnosti i jer je pre svega besmisleno otvarati rane koje danas jedva da deluju zaraslo. Osim toga besmisleno je i govoriti o krivici ljudi koji su možda u dubini svoje duše svi iskreno voleli svoj narod, ali su promašili svoj zajednički put ili ga nisu spoznali. S obzirom na veliku zajedničku nesreću naše otadžbine ne želim danas više ni da vređam i tako možda razdvojim one koji će jednog dana u budućnosti morati ipak da obrazuju veliki jedinstveni front u svom srcu zaista vernih Nemaca protiv zajedničkog fronta neprijatelja našeg naroda. Jer siguran sam da će jednom doći vreme kada će čak i oni koji su nam nekada bili neprijatelji sa strahopoštovanjem misliti na one koji su za svoj nemački narod krenuli gorkim putem smrti. Ovih šesnaest junaka, kojima sam posvetio prvi tom moga dela, želeo bih na kraju drugog toma da predstavim pristalicama i zagovornicima našeg učenja kao junake koji su se potpuno jasno žrtvovali za nas. Oni moraju stalno iznova neodlučne i slabiće da pozivaju na ispunjenje svoje obaveze, one obaveze kojoj su ostali verni potpuno, sve do poslednjeg daha. A među njih bih želeo da svrstam i čoveka koji je kao jedan od najboljih posvetio svoj život osvešćavanju ovog

našeg naroda poezijom i mišljenjem, a na kraju i delom – Ditriha Ekarta.

ZAVRŠNA REČ

9. novembra 1923. godine, dakle četvrte godine svog postojanja Nacionalsocijalistička nemačka radnička partija bila je raspuštena i zabranjena u celoj Nemačkoj. Danas, novembra 1926. ona je ponovo slobodna pred nama, jača i jedinstvenija nego ikada pre! Svi progoni pokreta i njegovih vođa, sva maltretiranja i klevete nisu mu mogli nauditi. Ispravnost njegovih ideja, čistoća njegovih želja, požrtvovanost njegovih pristalica učinili su do sada da iz svih represalija izađe jači nego ikada pre. Ako se on u svetu današnje parlamentarne korupcije bude ozbiljno pozabavio najdubljom suštinom svoje borbe i ako se bude osetio najčistijim otelotvorenjem vrednosti rasei ličnosti u skladu s tim se bude ponašao, onda će na osnovu jedne skoro matematičke zakonitosti odneti pobedu u svojoj borbi. Isto kao što Nemačka svakako mora da dobije položaj na ovoj planeti koji joj pripada ako se bude rukovođila i organizovala u skladu sa istim principima. Država koja se u eri rasnih trovanja bude posvetila negovanju svojih

najboljih rasnih elemenata mora jednog dana da zagospodari svetom. Neka pristalice našeg pokreta to ne zaborave, ako veličina žrtve ikada pruži povoda za zastrašujuće poređenje sa mogućim uspehom.

– kraj –

Čitanje ove elektronske verzije »Mein Kampfa«
omogućio Vam je svojim trudom – BelBog.

Umesto pogovora – svega 21 godinu nakon što je »Moja borba« bila napisana, poslednji heroj čovečanstva je sebe upisao velikim slovima u stranice svetske istorije. Bio je dosledan svojim idealima i principa – istrajan u njima sve do samog kraja. Prineo je sebe kao poslednju žrtvu za spasenje čovečanstva od te kuge koja je uništavala belog arijevskog čoveka u njegovoj poslednjoj odstupnici – Evropi! Svoj pogled na svet, kao i samoga sebe učinio je besmrtnim onoga dana kada je prislonio hladnu cev na svoju slepoočnicu – toga dana, jedan heroj je umro, ali su se rodile hiljade novih! Njegov pogled na svet, slobodan svet – oslobođen kuge – je počeo da kuca u srcima onih koji su tek trebali da zauzmu svoje mesto pod ovim suncem.

I danas, kada ga neprijatelji sveg slobodnog čovečanstva razvlače po blatu, vuku kao konjima za repove po brlogu svojih laži, jer istoriju pišu pobednici – njegove ideje žive večno! Kao što je i sam upisao mastilom na papir te 1924. godine: "...ako se Nemačka oslobodi ove (jevrejske) stege, onda se ta najveća opasnost za narode može smatrati slomljenom za ceo svet!" – na našu žalost, niti se Nemačka oslobodila te stege niti se ta najveća opasnost može smatrati slomljenom za čitav svet! Po ko zna koji put ta je kuga zaposela tela i umove naših ljudi. Jedni su se borili za slobodu od te napasti, a drugi inficirani tom kugom, ne znajući šta čine, i za koga čine, prolivali su krv svoje arijevske braće kako bi na svetskom tronu i dalje bila ustoličena ta ista kuga! Tako se ona tukla našim telima, našim životima i našom krvlju protivu nas samih! Ona je ta koja večnim zakonima prirode brani da izađu na svetlost dana svojim bestijalnim lažima. **Ona živi od laži, a umire u dodiru sa istinom... priredimo joj zato tu istinu!** Sudbina belog arijevskog čoveka je u tvojim rukama!

88